

۴۳۱

دەنگای رەشیدیزم جەمال عەزەز

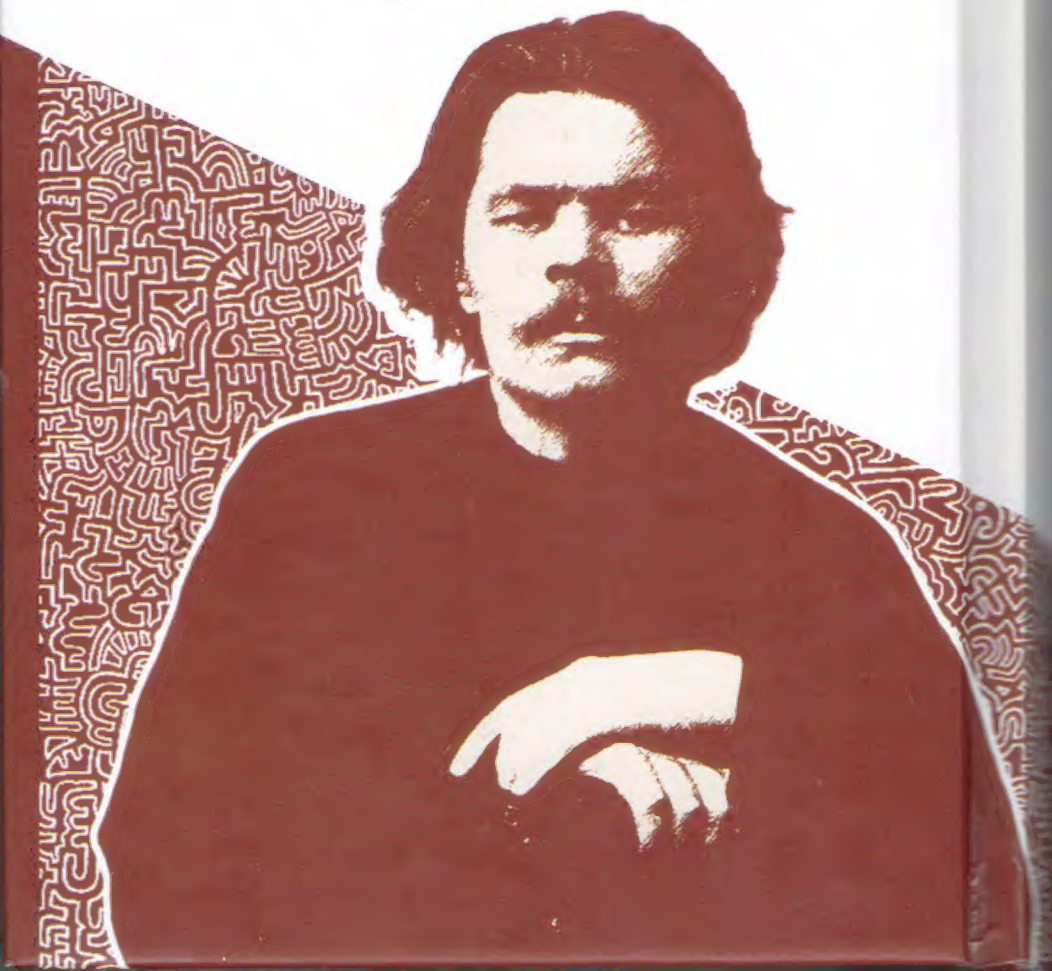
ماكسيم گۆرگی

وەرگیڕانی

هه‌مه‌ که‌ریم عارف
مەنتدی اقرا الثقافی

www.iqra.ahlamontada.com

خەمی نان (لەنیۆ خەلکیدا)

ماكسىم گورگى

خەمى نان

(لەنيۇ خەلكىدا)

بلاوکراوه کانی ناوهندی توژیژینه وهی ئەدهبی

عهبدولرە حمان زه بیحی ۲۰۲۱

زنجیره: (۸۲)

به پرتوه بهری دهزگا:

سیروان همه سه عید همه خورشید

☎ Tel: 0533202936 07701549509

✉ email: jamalerfan99@gmail.com

f jamal erfan cultural foundation
www.jamalerfan.com

ناونیشان: سلیمانی، شه قامی سالم، بهرام بهر ماکسی مۆل

ماكسيم گورگى

خەمى نان

(لەنيۋ خەلكىدا)

وەرگىرانى

خەمە كەرىم عارف

خەمى نان
(لەنيو خەلكىدا)

- نووسەر: ماكسيم گۇرگى ☐
- وەرگىتپانى: خەمە كەرىم عارف ☐
- دیزاينى ناوۋە: ئومىد محەممەد ☐
- دیزاينى بەرگ: ئارام عەلى ☐
- نۇرۋى چاپ: چاپى يەكەم: ۲۰۲۱ ☐
- تىراژ: ۵۰۰ دانە ☐
- نرخ: ۷۰۰۰ دىنار ☐
- چاپ: چاپخانىەى تاران ☐

ماڧى ئەم كىتەپ پارىزراوۋە بۇ دەزگای پۇشنىبىرى جەمال عىرفان، ھىچ كەسنىك ماڧى
لەبەرگرتنەوۋى نىيە، جا گەر بە شىۋەى ئەلىكترونى، كاغەزى، وىنەيى، يان ھەر شىۋازىكى تر بىت.

... ته‌واو ئه‌وه‌تام له‌نیئو خه‌لكیدا. كارێكم دۆزیوه‌ته‌وه. له‌ دووكانێكى پێلاو فروشی زۆر فاخیری شه‌قامی سه‌ره‌كى شاردا شاگردی ده‌كه‌م.

وه‌ستام كا‌برایه‌كى كورته‌ بالاى خه‌ركه‌لانه‌یه. رو‌خساری لاواز و په‌نگ بۆره‌قنه‌یه، ددانه‌كانی زه‌رد و كر‌مۆلن، چاوه‌كانی لێل و لیخ‌نن. وا هه‌ست ده‌كه‌م چاوانی نابینن، بۆ ئه‌وه‌ی د‌لنیابم داخ‌ ده‌بینن یان نا، ده‌مه‌لاس‌كه‌ی ده‌كه‌مه‌وه.

به‌ ده‌نگی‌كى نزم، لێ ج‌دی گو‌تی: - ده‌م و قه‌پۆزت خوارمه‌كه‌وه، ده‌م و قه‌پۆزت بخواته‌وه!

عه‌جایه‌ب خۆ چاوی ده‌بینن! ئه‌مه‌م پێناخۆش بوو، باوه‌رم نه‌ده‌هات چاوی ببینیت، په‌نگه‌ وه‌ستا هه‌ر به‌ مه‌زن‌ده‌ ئه‌وه‌ی زانییسی كه‌ من لاسایی ده‌كه‌مه‌وه. بۆ ئه‌وه‌ی به‌ ته‌واوه‌تى ئه‌رخایه‌ن ب‌بم، دووباره‌ لاسایی ده‌كه‌مه‌وه.

به‌ ئارامیه‌كى زیاتره‌وه، لێوه‌ ئه‌ستوره‌كانی ده‌بزوینن:

- یه‌ك كه‌په‌ت پێم گو‌تی ده‌م و قه‌پۆزت خوارمه‌كه‌وه. ئه‌دا ده‌رمه‌یه‌نه، ئه‌دا و ته‌ت‌وارت بخواته‌وه!

چه‌ توونده‌كه‌ی وه‌كو ئه‌وه‌ی له‌ دووم ب‌ی، له‌ گو‌یما ده‌نگی دایه‌وه.

- ده‌ست به‌یه‌كا مه‌ماله‌، ئه‌وه‌ت له‌ بیرب‌ی كه‌ تۆ له‌ مو‌غازه‌یه‌كى ده‌ره‌جه‌ یه‌كى شارا، كه‌ كه‌وت‌وه‌ته‌ شه‌قامی سه‌ره‌كى شاره‌وه، كارده‌كه‌ی، شاگرد ده‌ب‌ی وه‌كو بت، ئاقل و ب‌یج‌ووله‌ له‌به‌ر ده‌رگا بوه‌ستن.

تینه‌ده‌گه‌یشت‌م بت (په‌یكه‌ر) چیه‌؟ مه‌به‌ستی چیه‌؟ باشه‌ چی له‌ ده‌سته‌كانم ب‌كه‌م، تا ئانیش‌كم یه‌كه‌پارچه‌ ئه‌گزیما و

زیپکه بوو، خوروویان له وهدا نه بوو! نارامی له بهر بری بووم،
یانی ته وواو نابې دهسته کانه بخورینم؟!
وهستا، ژیراوژیر نیگایه کی دهسته کانی کردم و نه و جا
پرسی:

- له مالی خوتاندا چ کاره بووی چ کاریکت دهکرد؟
که پیمگوت چ کاریکم دهکرد، سه ره خپه کی که چنگی
مووی بوزی پیوه لکابوو، باداو، به په سته ووه گوتی:
- شته کونه ت کو ده کرده ووه؟... بلن به ره لایلی... خو سوال
له م کاره باشتره! له دزییش خراپتره.

به راویژنکی شانازی نامیزه ووه گوتم:- دزییشم کردووه.
دهسته کانی وه کو چنگی پشیل په کی، له سه ره میزه که
هینانه ووه په کی، چاوه نه بله قه کانی تن بریم و له پشت
میزه که په ووه فیشکاندی:- چو ... ن؟ دزییشت کردووه؟
بوم پوون کرده ووه که چون وکه ی دزیم کردووه، چیم
دزیوه، نه و جا وه کو په کی که ته وواو نه رخایه ن بیت، به راویژنکی
هیدی ونزم گوتی:

- دهی نه م کاری مندا لانه بووه، با چاوپوښی له ووه بکه ین،
به لام نه گهر پاره یان پیللو له موغازه که ی من بدزیت، له
زندانت تووند ده کم و نایه لم تا نه گه په هه ژده سالان، نازاد
ببیت.

به و قسانه ترسام وله دلی خودا هینده ی دی رقم لپی
بووه ووه.

جگه له وه ستام دوو یاریده دهری دیکه ش له موغازه که
کاریان ده کرد: په کیکیان ساشای خالوزام (کوپی یاکوف) بوو،
دووه میان کوپنکی چه له نگی زیتلی گونا سوور بوو. ساشا
پالتویه کی کورتي سووری له بهر و بهرکوشه په کی پوښی بوو،
بوینباخی له مل بوو، پانتولنکی دریژی له بهر بوو ده گه ییبه سه

پیلاره‌کانی. زۆر به‌خۆی ده‌نازی و‌که‌م و زۆر گوئی به‌من نه‌ده‌دا، هیچ حیساییکی بۆ نه‌ده‌کردم.

وه‌ختایه‌ک بابام بۆ لای وه‌ستای هینام، داوای له‌ ساشا کرد که‌ ئاگای لیم بیت و‌فتری نه‌پێنایی کاره‌که‌م بکات. ساشا نیو چاوانی تیکنا و‌به‌ خه‌مساردیه‌وه‌ به‌رسفی دایه‌وه‌:

- جارئ پێش هه‌موو شتیک ده‌بن فتری ئه‌وه‌بن به‌گویم بکات.

هه‌نگی باوه‌ گه‌وره‌م ده‌ستی به‌ سه‌رما هینا و، دانه‌ویه‌وه‌و ده‌می له‌ په‌نا گویم ناو گوئی:

- بچکۆل، به‌گوئی بکه‌، چونکه‌ هه‌م له‌ تو گه‌وره‌تره‌و هه‌م له‌ کاره‌که‌شا له‌ تو له‌ پێشتره‌...

هه‌نگی ساشا، نیگایه‌کی به‌ ماناوه‌ی کردم و‌گوئی:-
قه‌سه‌کانی باوه‌ گه‌وره‌ت له‌ یاد بێ!

ئیدی له‌ یه‌که‌م پۆژه‌وه‌، خۆی به‌ سه‌رما ده‌نواند و‌ چاوی لێ سوور ده‌کردمه‌وه‌، چونکه‌ له‌ من کۆنتر بوو له‌ وێ. جار جار وه‌ستام پێتا هه‌لده‌شاخی و‌ ده‌یگوت:

- کاشرین، به‌س چاو زه‌ق که‌ره‌وه‌و خێسه‌ بکه‌...
ساشا کاشرین، سه‌ری داده‌نواند و‌ده‌یگوت:- وه‌ستا من مۆرهم نه‌کردوه‌.

وه‌ستا قه‌ناعه‌تی به‌و درۆ زه‌قه‌ نه‌ده‌کرد و له‌ سه‌ری ده‌پۆیی:

- به‌و ئاوايه‌ چه‌ناگه‌ت بامه‌ده‌... په‌نگه‌ مشته‌رییه‌کان به‌ نیریت بزائن...

یاریده‌ده‌ره‌ گه‌وره‌که‌، ژیراوژیر پێشخه‌نیک بۆ ده‌کرد و‌زۆری پێخۆشبوو. وه‌ستا لێوه‌ دزیوه‌کانی هه‌لقورتاند. ساشا، خۆی دایه‌پال په‌فه‌کان و له‌ ته‌ریقیدا گوناکانی سوور هه‌لگه‌پان. من له‌و گفتوگۆیانه‌ بێزاربووم: ئه‌و خه‌لکه‌ وشه‌

وزاراوهی سهیر به کار دینن، هه ندیجار که ئه وان قسه ده که ن،
لینان تیتاگه م، واده زانم به زمانی فه رهنگی ده ناخفن.

که مشت هرییه کی ژن خوی به دووکان و موغازه که دا
ده کرد، وهستا دهسته کانی له گیرفانی ده رده هیناو به ئه سپایی
دهستیکی به سمیله کانی دینا و بزه یه کی شیرینی بۆده کردو
چرچ و لۆچان دهم وچاوی داده پۆشی، به لام چاوه کانی
نه ده گۆران، به لام شاگرده (یاریده ده ر) که وره که، له جیتی خوی
پاست ده بووه وه، سینگه ده رده په پاند، باسکه کانی به خوی وه
ده نووساندو دهسته کانی وه کو دوو باوه شینی که وره باده دا،
ساشا بق ئه وهی چاوه زه قه کانی وه شاریت، چاوی داده خست
ومن له بهر. ده رگا که ده وه ستام و به دزییه وه دهسته کانم
ده خوراندو دوو راو دوو ته مه شای دیمه نی ئه م سه ودا و
مامه له یه م ده کرد.

یاریده ده ره که (شاگرد) ده که وته سه ر ئه ژنو، پیتاوه کانی
به پای کریکاره که ده گرت، دهسته کانی ده له رزین، به جورئ ئه م
لاو ئه ولای پای ده گرت وه کو ئه وهی بترسیت، نه با بشکیت،
من ده بیر وه ده چووم، له دلی خوما ده مگوت ئه م پتیه له
ئه ژنۆه تا خواره وه، چه ند له بوتلیکی سه ره و خوار ده چیت.

جاریک خانمیک، به تووندی پاژنه ی راته کاند بوو و
بۆلاند بووی: - ئاه! تق ختو که م ده ده ی!

شاگرده که بله ز به رسفی دابووه وه: - نه خیر خانم، ده مه وی
ئه ندازه ی پیت بگرم.

دیمه نی شه رزه ی شاگرده که زۆر کۆمیدی بوو، بق ئه وهی
جله وی پیکه نینی خۆم بگرم، پووی خۆم وه رگیرا و جار جار
ئاو پیکه پاشه وه م ده دایه وه. په فتار و جووله ی شاگرده که زۆر
خۆش بوو. هه رچه ند سه رم دینا و ده برد باوه رم نه ده کرد،

بتوانم پوژیک له پوژان قامکه کانم بهر چاپوکیه و بهر هه موو
ئه ده به وه بجولینم و پیلانو له پتی که سیکي نه ناس بکه م.

زورجار وهستا ده چوو بۆ که نه که ی ئه وسهری فرۆشگا که
وساشای بۆلای خۆی بانگ ده کرد. شاگرد هه وره که به ته نی
له گهل کپاره که دا ده مایه وه. له بیرمه جاریک، دهستی به پاژنه
و گوزینگی خانمیکي سوور و سپی قوژ زهردا هینا، ئه و جا
قامکه کانی هینانه وه یه ک و ماچیکي کردن. خانمه که له بن
لیوانه وه گوته: - که هه تیویکی بن ته ربیه تی!

یارو، بهر خه به به ی پر با کرد و هه ناسه یه کی قوولی
هه لکیتشا و که وته ده مه لالکي... ئو... ئا... ئو!

له ناکاوا پیکه نین گرتی، خه ریک بوو له پیکه نینا ده خنکام،
بۆ ئه وه ی نه که وم دهستم به دهسکی ده رگا که وه گرت.
ده رگا که کرایه وه و سه رم دای به شووشه که دا که شکا و
پژایه سه ر ئه رزه که.

شاگرد هه وره که، لاقی دا به عاریدا و بهر ده مریژی
جنیوی دام، ئه و جا وهستا به دهسته به هیزه کانی و به موسیله
زیزه هه وره که ی به ربووه سه ر و که لله م. ئه و جا ساشا که وته
خوته خوت و بۆله بۆل، ئه ویش لای خۆیه وه گویی سوومه وه.
ئێوارێ که بۆ مال ده گه راینه وه، گوته:

- ئاگاداره، ئه گه ر جاریکي دی ئه مه دووباره بکه یته وه،
بیگومان ده رت ده کن. من نازانم تو به چی پیده که نی؟

ئه و جا بۆی پوونکرده وه، شاگرد تا زیاتر له گهل
مشته ریدا، نه رم و نیان و پوو خوش و به ویل و ماریفەت بی
باشتره و بازایی که رمتر ده بی... ده بی ئه مه بکه یه گواره و له
گویی بکه یته.

- ئافه رتان، که مجامه له بدین، ئه گه ر پیلاییشیان پتویست
نه بی، هه ر ده یکرن، خواخوا یانه کوپیکي قوژ و پوو خوش

بدین، یانی تو ئەمەش نازانی؟ فایده‌ی نییه، هەر هەولێک
لەگەڵ تۆدا بدری بە فێرێ دەچیت!

ئەم قەسەیه‌ی دوایم زۆر لەبەر گران بوو، هیچ کەسێک لە
فرۆشگا کەدا، بەتایبەتی هەولی نەدابوو، شتێک فێری من بکات
و هەولەکە‌ی بە فێرێ چووین، بۆیه نەدەبوو ساشا ئەو قەسەیه
بکات.

هەموو بەیانیه‌یک، شتێفەکه، که ژنیکی توو پە‌ی ده‌غه‌زاری
مردەلۆخ بوو، یەك سه‌عات زووتر له‌كوچه‌ خاله‌كه‌م
هه‌ڵیده‌ساندم، هه‌ركه‌ له‌ناو جیگاكه‌ ده‌رده‌هاتم، سه‌ماوه‌ره‌كه‌م
پێده‌کرد، ئێزنگ و قه‌لاشكه‌ریم له‌ هه‌موو سوپاكان ده‌کرد، قاپ
و ئامانه‌كانم ده‌شت، جله‌كانی وه‌ستام و شاگرده‌ گه‌وره‌كه‌
وساشام خاوێن ده‌كرده‌وه، پێلاوه‌كانیانم ده‌سپێ. دوایی كه
ده‌هاتم بۆ موغازه‌و فرۆشگا كه‌م گسكه‌دا و ته‌پ و تۆزه‌كه‌یم
ده‌ته‌كاند، چایم دهم دها، ئەوجا به‌ هه‌شتاو هه‌موو شارم
ده‌دایه‌ ژیرپاوه‌و راسپارده‌و به‌سته‌ی مشتەرییه‌كانم دابه‌ش
ده‌کرد. پاشان بۆ مال ده‌چووم و خواردنی نیوه‌پۆم دیتا. تا من
له‌و كارانه‌ ده‌بسوومه‌وه، ساشا له‌جیاتی من له‌بەر ده‌رگا
ده‌وه‌ستا. هه‌ركه‌ من ده‌گه‌رامه‌وه، هه‌موو داخی خۆی به‌من
ده‌رشت، كه‌ گوايه‌ ئەم ئیشه‌ له‌ شان و شه‌وه‌كه‌تی ئەو كه‌م
ده‌كاته‌وه... هاواری به‌سه‌ردا ده‌کردم:

- هه‌ی ته‌مه‌ل، هه‌ی بێ غیره‌ت! كاره‌كانت به‌ملی مندا
ده‌ده‌ی!

ئەوه‌ی راستی بێ له‌م ژیانه‌ بێزار و بیتاقه‌ت بووم، كه‌ بیرم
له‌ ژیانی ئازادی خۆم له‌ نێو مه‌زرا و لیژه‌واره‌كانی ئەم به‌رو
ئەوبه‌ری پووباری لیلی ئوكا و، كوچه‌ و كوڵانه‌ له‌لانه‌كانی
كونافینو ده‌كرده‌وه، به‌زه‌ییم به‌خۆما ده‌هاته‌وه، بیرى نه‌نكم و
هاوپێكانم ده‌کرد، لیژه‌ كه‌س نه‌بوو قەسە‌ی ده‌گە‌ل بکه‌م، كه‌س

له زمانى من حالى نه ده بوو. ئيدى له ژيانه دروژنانه زور
تووپه و پست ده بووم.

زورجار وا پېده كوت كه خانمانى مشتهرى دواى
سه و دايه كى زور و چه نه بازيه كى فره و گوپښى هم پيلاو و
ئو پيلاو، هيچ پيلاويكيان به گن نه ده كړد و به ده ستي خالى له
موغازه كه وده رده كه وتن، ههنگى وه سستا و هه دوو
شاگرده كى، ساشا و ئوى دى، تووپه ده بوون و وه كو كه و
ده چوون. وه سستا، كه بزه كى سهر لىوى ئاوا ده بوو، همرى
پېده كړدم: - كاشرين، ئو قونده رانه بخوه جتي خويان!

ئو جوا، له ناكواو ليشاوى جنيوان له ده ميه وه به رده بوو:
- بى رابواردن دېن بى ئيره، مالقسانى به پرله لا، له ماله وه
ناحوينه وه، ئيدى بى چاوبازى و خوږپاتى به سهر موغازه و
فروشگاكاندا ده گه پښ! خوزگه ژنى من ده بوو، ده زمانى چوون
ئو دنيای به په نكښى نيشانده دم...

له كاتېكا ژنه كى، درېژدا هوليكي باريك و بنيس و
چاوپره شى، دفناك (كه پو زه لام) بوو، پتي به عارديدا دها و
هاواري به سهر ده كړد و به جوړى په فتارى ده گله دا ده كړد له
تو وايه خولام و نو كهرى ماله كه يه.

ئيدى وه سستا و جووته شاگرد، دواى ئو وهى به پښ
و حورمه تيكي زوره وه، به گف و لفتيكي ناسكه وه خانميكيان
به پښ ده كړد و تا به رده رگا به پښيان ده كړد، هه ركه ده هاتنه وه
ناو موغازه كه هه زار و يه ك قسه دزيويان بى هه لده به ست و
له پاشمله يان ده گوت. وام لينده هات به هه شتاو دوى ژنه ي
تاين بكه وم و له پښگادا بيگرم و هه موو ئو قسانه ي بى
بگيرمه وه كه وه سستا و شاگرده كاني، به نه هق له پاشمله يان
ده گوت.

ههستهه کرد هه موو شتیک گر ده گریت و ده تویتیه وه و خه ریکه
 شیوه و شکلیکی تازه و هه ده گریت. لی ژنه ی گه نچ دوا ی ئه وه ی
 بی هیچ چه نه بازی و چه ند و چوونیک جووتی پیلاوی
 گرانبه های هه لبرارد و هیتشتا به ته واوه تی له دوو کانه که دوور
 نه که و تبووه وه که وه ستا، فیکه یه کی کیتشا و گوتی: - سوزا....
 نی.... یه!

شاگرد هه که ش، به که ش و فش و پوزلیدانه وه گوتی: - به کیتی
 ده زانی، که سینی سه ماکاره.

ئیدی به دوو قو لی که وتنه باسی ئاشقانی خانم و
 ئه شقبازی و پابواردنه کانی. ئیدی ئه وه ی ده یانگوت، بتختبا
 سه ر نان سه گ بونی پیوه نه ده کرد، به ته واوه تی له تامیان
 ده رکرد، پایاو قیزی ده بووه وه. ده یانگوت مه گه ر پایاو یک که ر
 بی بچیته ژیرباری خه رچی ئه م جو ره ژنانه، دیار بوو ئه و
 هه موو جنیو و بیزکالیه یان له به غیلی بوو. جاریک وه ستا
 دوا ی فراقین، چوو بۆ گه نجه ی موغازه که و خه ریک بوو به
 ده م وه نه وزدانه وه ده خه وت، ده رفه تم لیته نا، قه پاغی سه عاته
 زیه ره که ی بهر باخه لیم کرده وه، هه ندئ سرکه م کرد به
 مه کینه که یدا، وه ختایه ک بۆ ناو موغازه که گه پرایه وه،
 سه عاته که ی به ده ستیه وه گرتبوو، من له که یفان له پیستی
 خۆم نه ده هیوریم. سه عاته که ی به ده ستیه وه بوو و حایر
 وحه په ساو ده ییۆلاند:

- ئه مه چیه؟ سه عاته که م له خۆیه وه ئاره هه ده کاته وه، تا
 ئیستا شتی و پووی نه داوه. ته سه ورکه ن، به پاستی ئاره هه
 ده کاته وه! ئه مه نیشانه یه کی خراپه، نیشانه ی نه گبه تیه.

ویژای ئه و هه موو کاره ی چ له موغازه که و چ له ماله وه به
 سه ریاندا دابووم و وه کو سه گی پی سووتاو، که نه فته و
 ماندوو، له نیوان موغازه که و ماله وه دا له هاتوچۆدا بووم و

نه ده پەرژام سهری خو بخورېنم، بهره بهره بېنزار ده بووم و
 هوسه لم نه دما، ئیدی له بیانوویهک ده گه پام هه له یهک بکه
 تا دهرم بکه، بهر ده وام له خوږم ده پرسې: "باشه چ کاریک
 بکه، تا نه مانه دهرم بکه و له حاله پزگاریم؟"

له دهرنی موغازه که دا، خه لکانیک که سهراپایان له به فرا
 بوو به هه شتاو به بهر موغازه که دا ده پوښتن، له تروایه
 په له یانه و له پتورپه سمی به پیکردنی جه نازه یهک دواکه وتوون
 و بیانووی بیگه نن. نه سپین ژیر گالیسکان، به زحمه ت
 گالیسکه کانیاں به ناو به فری که له که بوودا، پاده کیتشا. زهنگی
 کلیسایه کی پشت موغازه که هه موو پوژئی، به دهنگی کی
 خه مناک لیته ددا. وهرزی پوژووی گه وره بوو، که زهنگی
 کلیساکه لیته ددا، ده تگوت کوته کیک به سهرما ده کیشن، راسته
 زهنگه که نازاری پینه ده گه یاندم به لام گیتی ده کردم، هتپری
 ده کردم، حولی ده کردم.

پوژیک، که له بهر دهرگای مه خزنه که دا، سه ندووقیکی
 کالای تازهم به تال ده کردم، پاسه وان و جانکوشی (مجپوری
 کلیسا) کلیساکه لیم نزیک بووه وه، کابرایه کی پیری شان
 وشه پلک داته کیو بوو، بچووک ده تگوت بوو که له یه، شر
 وشه پریو ده تگوت کسوکان شیلایانه. گوتی: - بچکول جووتی
 نه علم بق نادزیت؟

وه لام نه دایه وه، له سهر سه ندووقیکی به تال پوښت،
 باویشکیکی دا، نیشانه ی خاچی کیتشا، هه مان پرسپاری
 دووباره کرده وه: - چیت گوت، بوم نادزی؟
 - دزی باش نییه، هه راما.

گوتی: - به لام ده کری. ده ی بچکول گیان به زه ییت به
 پیری که ما بیته وه، بیکه به خاتری نه پشه سپیه م.

زۆر جياوازتر بوو لهو خهلكانهى دهوړوبهرم، پياو پښى
ئاسووده دهبوو. زۆر به جدى بۇ دزى هانى دهام، ئهوهنده
پاراپهوه تا قهناعهتى پيكردم و له پهنجرهكهوه جووتى نه علم
بۇ ههلا.

به كاوهخو، بيئهوهى هيچ پهزامهنديهكى تاييهتى پښه
دياربښى گوتى:

- زورچاكه! خو پەشيمان نايستهوه؟ ههلم ناخهلهتيني؟!
باشه، باشه، من دهزام تو لهوانه نيت كه بهخهلكى پادهبويزن.
يهك دوو خولهكان بهبيدهنگى لهويندهر دانىشت، پاژنهى
پيلاوهكانى له بهفره نمساره پيسهكه ديسوو، ئهوجا سهبيله
سوالهتیهكەى داگیرساند، له ناکاوا ترسیكى خسته دلمهوه:

- چۆنه ئهگەر من تو بخهلهتينم؟ چۆنه ئهم جووته نهعله
ههلگرم و بيبهم بۆلاى وهستات و پښى بليم تو به نيو پۆبلان
پيټ فروشتووم؟ نرخى خوئى له دوو پۆبلان زياتره و تۆبه
نيو پۆبلىت پيترؤشتووم، يانى به نرخى پيټ فروشتووم كه
بايى ئهوهنده بكات شيرينى بۆخوت پيټكريت؟

به حهپهساوى وسهرگهردانى ليمروانى، وهكو ئهوهى
ههپهشهكهى خوئى بردبيتهسهر، بهدهنگيكى نزمى مينگن
لهسهر قسهكانى پۆيى، چاوى بېرى بووه پيلاوهكانى، دووكهلى
شين دهوړى سهرى گرتبوو.

- ئهدى چۆنه وهستاكهت به ئانقهست بۆ ئهم كارهى
پاسپارديم و گوتيتى: ' بپۆ ئهم كورپه تاقي بكهوه كه كارم
لهلا دهكات، وبزانه تا چ ئهندازهيهك دهستپاكه ' ههنگى چ
دهكەيت؟

توورپه بووم وگوتم:- نهعلهكانت نادهمى!
گوتى:- نا، ناتوانى نهمدەيتى، تازه وهعدت داوه، كردت
بهمال بهسهر خۆتهوه!

دهستی گرتم و بولای خوی پایکشام، قامکه ساردهکەئێ
کشیا به تەویلمدا وگوتی: - چۆن بهو ئاسانیه ئه‌مه‌ت قه‌بوول
کرد: " هانی، نه‌له‌کانت بگره‌ ."

- بۆچی، خۆ تۆ خۆت داوات کرد، وانیه‌؟
- ده‌توانم داوای زۆرشتان بکه‌م. ئه‌گه‌ر داوات لێبکه‌م
کلێساکه‌ بدزی، ده‌یدزیت؟ ئاخ‌ر چۆن بهو ئاسانیه‌ متمانه‌ به
خه‌لکی ده‌که‌ی، هه‌ی شیته‌؟

له‌ خۆی دوورخسته‌وه‌و هه‌ستا:
- من پتوایستم به‌ پێلاوی دزیاری نییه‌، ئه‌و گه‌وره
پیاوانه‌ش نیم که‌ پێلاو و قۆنده‌ره‌ له‌ پێ بکه‌م. سوعه‌تم له‌گه‌ل
کردیت. مادامێکی باوه‌رت پێکردم، پێگه‌ت پێده‌ده‌م که‌ بۆ سه‌ر
بۆرجی کلێساکه‌ سه‌ر بکه‌وی. له‌ جه‌ژنی پاکدا وه‌ره‌ تا بتوانی
زه‌نگه‌که‌ لێده‌یت و له‌و سه‌ره‌وه‌ ته‌مه‌شای شار بکه‌یت.
- من شاره‌که‌م دیتوه‌.

- ئاخ‌ر له‌و سه‌ره‌وه‌، له‌ سه‌ر بورجه‌که‌وه‌ زۆر جوانتره‌.
هێدی هێدی دوور که‌وته‌وه‌، پاژنه‌ی پێلاوه‌کانی له‌ به‌فره‌که‌
پۆده‌چوون، ئه‌نجام له‌ سووچیکی کلێساکه‌دا ون بوو، من له‌
پاشه‌وه‌ ته‌مه‌شام ده‌کرد و به‌ نیگه‌رانییه‌وه‌ له‌خۆم ده‌پرسی: "
تۆ بێتی ئه‌م پیره‌مێره‌ به‌راستی سوعه‌تی ده‌گه‌ل کردیم، یان
وه‌ستا رای سه‌پاردبوو که‌ تاقیم بکاته‌وه‌. ده‌ترسام بۆ
موغازه‌که‌ بکه‌پێمه‌وه‌.

له‌ ناکاوا سه‌ر وسه‌کوئی ساشا په‌یدا بوو وه‌اواوی
به‌سه‌رما کرد:

- باشه‌ له‌وساوه‌ چت ده‌کرد لێره‌؟
زۆر تووڤه‌ بووم، مقاشیکم به‌ده‌سته‌وه‌ بوو، به‌ هه‌ره‌شه‌وه‌
مقاشه‌که‌م لێراوه‌شاند. ده‌مزانسی ساشا، له‌گه‌ل شاگرده‌
که‌وره‌که‌دا، دزی له‌ وه‌ستا ده‌که‌ن. به‌ دوو قوڵی جووتی پێلاو

یان جووتی سۆلیان له لوولهی سۆپاکه‌دا تاقه‌ت ده‌کرد، که ده‌وام ته‌واو ده‌بوو، شته‌ دزراوه‌کانیان له‌ قۆلی پالتۆکانیاندا ده‌شارده‌وه‌و له‌ موغازه‌که‌ وه‌ده‌ر ده‌که‌وتن. من له‌م کاره‌ هم‌ توو‌په‌ ده‌بووم و هم‌ ده‌ترسام، چونکه‌ هه‌شتا هه‌په‌شه‌ و‌گورپه‌شه‌کانی وه‌ستا له‌ گویمدا ده‌زرنگانه‌وه‌. له‌ ساشام پرسى: - دزی ده‌که‌یت؟

وه‌کو شه‌ریکه‌ دزیک بیه‌وئ نكۆلی بکات، به‌تووندی گوئی: - من دزی ناکه‌م، شاگردی گه‌وره‌ دزی ده‌کات، من ته‌نیا یارمه‌تی ده‌ده‌م. داوای ئه‌و کاره‌م لێده‌کاته‌وه‌، وه‌ستامان، به‌خویشی پوژئ له‌ پوژان شاگرد دووکان بووه‌و وه‌کو هه‌رکه‌سیکی دی دزی کردووه‌. هه‌موو ئه‌و حيله‌ و‌حه‌والانه‌ ده‌زانیت. به‌لام با ئه‌مه‌ هه‌ر به‌ینی خۆمان بئ، تۆ هه‌قت نه‌بئ و ده‌می خۆت بگره‌!

به‌ده‌م قسه‌کردنه‌وه‌، به‌ به‌رده‌وامی له‌ ئاوینه‌که‌دا ته‌مه‌شای خۆی ده‌کرد و گرتی بۆینباخه‌که‌ی چاک ده‌کرده‌وه‌، له‌ هه‌موو شتی‌که‌دا ته‌نانه‌ت له‌ په‌فتار و‌کردار و‌جولاندنی ده‌ست و قامکه‌کانیشیا، لاسایی شاگرده‌ گه‌وره‌که‌ی ده‌کرده‌وه‌. هه‌میشه‌ چاودێری ده‌کردم، به‌ حوکمی ئه‌وه‌ی له‌من گه‌وره‌تر بوو، ده‌می له‌ سه‌رم بوو، ئه‌مری به‌سه‌را ده‌کردم، هاواری به‌سه‌را ده‌کردم، به‌ رووما هه‌لده‌شاخی و‌که‌ ده‌ستووریکی ده‌دامی بازووه‌کانی به‌ غرووره‌وه‌ بلاوده‌کردنه‌وه‌و ده‌سته‌کانی ده‌جولاند و زیاتر ئه‌مه‌ی بۆ ئه‌وه‌ بوو چاو‌ترسینم بکات و نه‌بم به‌ کۆسپی سه‌ر پێگای. من له‌و درێژتر و‌تووندوتۆلتر بووم، به‌لام ئه‌و خپله‌یه‌کی قوت و قه‌له‌ و بزێو بوو. که‌ پالتۆ کورت و پانتۆله‌ شوپه‌که‌ی له‌به‌ر ده‌کرد سام و هه‌بیه‌تیکی تایبه‌تی له‌ به‌رچاوم په‌یدا ده‌کرد. به‌لام وێپرای ئه‌مه‌ش، شتیکی

تيا بوو، مايه ي تهوس بوو ونه ده چوو ده لوه. زور پقى له شيفه كه بوو، كه له راستيا ژنيكي سهر بوو، هيچ ديار نه بوو كه ناخو ژنيكي باشه يان ژنيكي به درايه...

به دم گيراني چاوه ره شه ناگرينه كانيه وه ده يگوت:

- زور حزم له شه ره، له هه موو شتيك پتر حزم له شه ره، نيدى هر شه پيك بې! شه پى كه له شير يان سهگ يان پياوان، نه مه گرینگ نيه، گرینگ نه وه يه شه پ له نارادايي...

هركاتيك كوتران يان كه له شيران له هه وشه كه دا، به شه پ هاتبان نه كاره كاني به جنده هيشته و به بيدهنگي له بهر په نجره كه ده وه ستا تا شه ره كه ته واو ده بوو. ئيوارانيش پووى ده كرده من و ساشا و ده يگوت:

- منداينه، بوچى بيئيش و كار ليتره دانيشتون، بوچى ناچنه ناو هه وشه و زورانيك بگرن؟

ساشا، توو ره ده بوو: - كه ودهن، من مندا ل نيم، من شاگردى دهره جه دووى موغازه كه م.

- نه م قسانه لاي من ناخوات، كه سيك تا ژن نه هيتيت هر مندا له.

ساشا، ده ي بولاند: - كه پيره ژنيكي ده بهنگ و كه له پوتى!

- خو شه يتان زيره كه، به لام خواى گه و ره خوشى ناوى.

ساشا، جوړى گفتوگويه كه ي پيره ژنى زور پتياخوش بوو، خو نه گهر عينا دى له گه لدا بكردايه، ژنه ي تاي ن خيسه يه كي تووندى ليده كرد وبه په له ده يگوت:

- عه مروت نه ميتنى، سيسركى چه پهل، ناخر توچيت، خوت

به چى ده زانيت؟

ساشا، چنه د جاريك هه ولى له گه لدا دام، كه ده نبوز له سهرينه كه ي ژنه ي تاي ن بچه قينين، يان له كاتى خه وا، دم وچاوى به بوياخى پيلاو يان به هيس وتهنى ره شبكه ين، يان

نوکتەى پىڭكەين. بەلام من لەم ژنە دەترسام، دلنیابووم، بەدەم
 ئەم جۆرە کارانەو دەمگريت، بەتايبەتى كە خەوى زۆر
 سووك بوو. زۆرجار شەوان لە خەو پادەبوو، چراكەى
 دادەگىرسان، لەسەر جىگاگەى دادەنىشت وچاوى دەبىرپى
 خالىكى ناديار. هەندىجارىش لە ناو جىگاگەى دەردەهات،
 وبۆلاى من كە لەسەر موغەيرىيەكە دەخەوتم، دەهات، لەخەوى
 هەلدەستانم و بەدەنگىكى گر دەيگوت:

- ئەلبوشا، خەوم زپاوه، دەترسم، تكاىە حىكاىەتتكم بۆ
 بگىرپەوه.

منىش خەوالوو، بەدەم خەو وبيدارىيەوه، هەرچىرۆكتكم بە
 بىردا بەتايبە بۆم دەگىرپەوه، ئەوىش بە ديارمەوه كزكۆلەى
 دەكرد، بەدەم خەوونوكتيۆه، بەبيدەنگى گويى ليدەگرتم. هەستم
 دەكرد بۆنى كافور و مۆم و بخوردى ليديت، بۆنى مردووى
 ليديت و پەنگە مردنى نزيك بووييتەوه. وام هەست دەكرد كە
 پەنگە رىك لەم كاتەدا لىن ببيتەوهو بمريت... ئىستا نەمرى و
 بەسەرمانا ساغ ببيتەوه. هەنگى ترسم ليدەنىشت و دەنگم
 بەرزەكردەوه، بەلام ئەو قسەكەى پيدەبىريم و دەيگوت:

- وس! دەنا ئەو حەرامزادانە بيدار دەبنەوه و وادەزانن لە
 گەلتا خەوتووم و تۆ ئاشقى منيت.

هەميشە بە يەك شىتو لەلامەوه دادەنىشت، جۆرى
 دانىشتنەكەى نەدەگۆرپى - خۆى كووپ دەكردەوه، ئەژنۆكانى
 لە باوەش دەگرت، پەراسووەكانى لە ژىر كراسە كەتانه
 زبەرەكەىو دەياربوون... ماوەيەك بەبيدەنگى پۆدەنىشت،
 ئەوجا لەناكاوا لەبن ليتوانەوه دەيگوت: - خۆزگە دەمردم و لەم
 گيانەسەريە پزگار دەبووم.

ئەوجا وەكو ئەوئەوى يەكتىك بدوينى، لە سەرى دەپۆيى و
 دەپرسى: - ئەم هەموو تەمەنەم بەسەربرد، بەچى چوو؟

ئەوجا حىكايەتەكەى بە نىۋەچلى پىتدەپرېم: - فايدهى نىيە، با
پرۆين، چاۋى گەرم بگەين...

ئەوجا ھەلدەستا و لە نىۋ تارىكى موۋبەقەكەدا، ون دەبوو.
ئىدى ساشا، لەبن لىۋانەۋە دەيگوت: - ئەم ژنە جادوۋگەرە.
جاريك پىمگوت، ئەگەر پياۋى وراستدەكەى پوۋبەپروۋ وای
پىيلى، بۆلەيەكەى كرد: - وادەزانى لىتى دەترسم؟
بەلام ھەرزوو، بۆ ئەۋەى قسەكەى خۆى پىنەبكات گوتى:
- نا، بەرەوپروۋ وای پى نالىم، نەبا بەپراستى جادوۋباز
بىت.

شىفەكە، زۆر لەخۆبايى بو، پقى لە ھەموۋان بو،
سەبارەت بە منىش، ھەر وابوو، كەمترين خاترى نەدەگرتم...
بەيانىانى زوو، سەعات شەش لەلاقم دەنەۋى و پايدەكىشام و
ھاۋارى بەسەرا دەكردم:

- ھەلو، پاپە، پرخوھۆپ تاكەى! ھەرپە ئىزنگ و شەۋاتەك
بىنە! سەماۋەرەكە پىيكە! پەتاتەكان پاك بگە!
ساشا، لەدەنگە دەنگى ئەو بىدار دەبوۋەۋە، بەپروۋيا
ھەلدەشاخى:

- ئەرى ئەم ۋەرە ۋەرەت لە چىيە؟ دوايى بە ۋەستا دەلىم
كە نايەلىت كەس چاۋى گەرم بكات.
ژنەى تاين، بەرەو ساشا دەپۆيى، بەدىارىيەۋە دەۋەستا،
نىگايەكى توۋپەى دەكرد و دەيگوت:

- پەزات خاتەۋە، ھەى نانەجىبى نارەسەن! خۆزگە كوپى
من دەبوۋى ھەنگى دەمزانى چۆن پىستم دەگروۋيت!
ساشا، بەدەنگىكى نەۋى كە ژنەكە گوتى لىنەبىت، دەيگوت:
- ھەى جادوۋباز، بەنەخلەتى خوا بىت!
ئەوجا كە بە دوو قۇلى بۆ دوۋكان دەچوۋين، بەدەم
پىگاۋە بە منى دەيگوت:

- وەرە با کارئ بکهین ئەم ژنه به‌ده‌رکردن بدهین. چۆنه به دزی ئەوه‌وه چنگی خوئ بکهینه چیشته‌که‌وه، یان نه‌وت بکهینه خواردنه‌که‌وه، ئەگەر خواردنه‌که به‌به‌رده‌وامی سویر بئ یان تام نه‌وت بئ، بئگومان ده‌ری ده‌کن. بۆ نایه‌ی ئەم کاره بکه‌ی؟

من گوتم: - ئەدی خۆت بۆ نایکه‌ی، کئ ده‌ستی گرتوویت؟
دانی لئگر کردمه‌وه وگوته‌ی: - ترسنۆکی بئ غیره‌ت.

***

ژنه‌که به به‌رچاوی خۆمانه‌وه مرد. دانه‌وی بووه‌وه که سه‌ماوه‌ره‌که هه‌لبگریت، له ناکاوا له ناوه‌ندی ژووره‌که پۆنیشته وه‌کو ئەوه‌ی یه‌کتیک له ناکاوا کۆله مستیکی به‌ناو سکياکیشابئ، به ده‌ما تل بووبووه‌وه، ده‌سته‌کانی بلالو بووبوونه‌وه، خوین به‌لا لغاوه‌یدا هاتبووه خواره‌وه.

من وساشا یه‌کسه‌ر زانیمان که مردووه، حه‌ياتی له‌به‌ر براوه، به‌لام ترس پرزه‌ی لیبری بووین، ده‌ممان چووبووه کلێله. چهند چرکه‌یه‌ک بووری به‌بئ ئەوه‌ی بتوانین هیچ کارئ بکه‌ین، زه‌ق زه‌ق ته‌مه‌شای ئەومان ده‌کرد. ئەنجام ساشا له مووبه‌قه‌که وه‌ده‌رکه‌وت، من تيامابووم نه‌مده‌زانی چ بکه‌م، سه‌رم نا به شووشه‌ی ئەو په‌نجه‌ره‌یه‌وه که هه‌تاوه‌که‌ی لێده‌هاته ژووره‌وه. وه‌ستا هات، نیگه‌ران و په‌شوکاو به چه‌چکانه‌وه به دیار ژنه‌که‌وه دانیشته. به که‌سه‌ره‌وه ته‌مه‌شای ده‌کرد، ده‌ستیکی به سه‌روپوویدا هئنا وگوته‌ی: - به‌راستی مردووه، چ بکه‌ین، چارچه‌یه‌؟

ئیدی ئاوپی لای ئیکۆنه چکۆله‌که‌ی نیکۆلای په‌رجوسازی دایه‌وه، که له سووچئکی دیواره‌که‌وه هه‌لواسرابوو و ده‌ستی به خاچ کێشان کرد و که‌وته دوعا و نزایان، که له وێرد و

نزایان بووه ووه گوتی: - کاشترین، کوا به غار هه پره پؤلیس
ئاگادار بکه ووه!

زۆری پینه چوو، پؤلیسیک هات، قهدهری به خاوه خاو به
دهوری جهسته که دا سوورایه ووه و به خشیشیکی وه رگرت و
پؤیی، دوی ماوه یه که به عه ره بانه یه که و عه ره بانچه که ووه
که پرایه ووه. ئیدی به دوو قۆلی، یه کیکیان سه ری شیفه که و
ئه ویتریان لاقی هه لگرت و جه نازه کیان برده ده ره ووه.
وه ستازن له کونی ده رگا که ووه ته مه شای ده کرد. ئه مری
پیکردم: - ئه رزه که باش خاوین بکه ووه!

وه ستا گوتی: - سوپاس بۆ خوا که شه وئ مرد.
تینه که یشتم بۆچی له سه ر ئه ووه سوپاسی خوی کرد...
شه وئ که چووینه ناو جیگاوه، ساشا به شتوازیکی نه رم
ونیان که هه رگیز له و نه ده ووه شایه ووه گوتی: - چرا که
مه کوژینه ووه!

- بۆ، ده ترسیت؟

لیفه که ی دا به سه ری خۆیداو ماوه یه که بیده نگ بوو.
شه وئیکی کپ وکپ بوو، هیه دهنگیک نه ده هات، له تو وایه
شه ویش گوئی بۆ شتیک هه لختووه و چاوه پروانی شتیکه.
وام وینا ده کرد ئیستا نا توژیکی دی، دهنگی زهنگان له هه ر
چوار نکاله ووه به رز بیته ووه هه موو خه لکی ده فهره که له خه و
پاپه رن و به ده م ترس و له رزه ووه بکه ووه هاوار.
ساشا، لووتی له ژیر لیفه که ووه ده ره وینا و به ئه سپایی
گوتی:

- چۆنه بهین به دوو قۆلی و به ته نیشت یه که ووه له سه ر
موغیریه که بخوین؟

- زۆر که رمه تهحه موول ناکهین.

دووباره بیده نگ بوو... دوی توژیک پرسی:

- ئەررى زوو نەپۇيى؟ مەن بە جادووبازم دەزانى... ناتوانم
بىخەم.

- مەنىش.

ھەنگى ساشا كەۋتە باسى مردوان كە چۆن روحانىيەتيان لە
گۆرەكان دىنەدەرى تا ھەوت نىۋەشەو بەناو شارا دەگەپىن و
تاقىبى مال و كەسبوكارى خۇ دەكەن. بەدەنگىكى نەۋى گوتى:
- مردوان تەنيا شاران دەناسنەۋە، بەلام شەقام ومالەكان
ناناسنەۋە.

بىدەنگى تىكەل بە تارىكى شەۋەكە بوو، ساشا سەرى
ھەلبېرى وگوتى:- دەتەۋى تەماشايەكى ناو سەندوۋقەكەم
بەكى؟

لە مېژ بوو، كەلكەلەي ئەۋەم كەۋتەۋە سەر كە ئاخۇ چى
لەم سەندوۋقەدا ھەشاردايىت. ھەمىشە قفلەكى گەۋرەي
لەيدابوو، زۆر بە پارىزەۋە دەيكرەۋە، خۇ ئەگەر چارىك ھەۋەلم
بدايە تەنانەت بە دزىشەۋە سەيرىكى ناۋى بەكم، لىم توۋرە
دەبوو و ھاۋارى بەسەرما دەكرد:

- چىت دەۋى؟ مالت دزراۋە؟

لەبەر ئەۋە، بەبى دودلى پىشنىيازەكەم قەبۇل كىرد.
بەچۈار مشقى لەسەر تەختە خەۋەكەي پۇنىشت، ئىدى ۋەكو
ھەمىشە بە دەنگىكى نىر ئەمرى پىكرەمكە سەندوۋقەكەي
لەسەر تەختە خەۋەكە، لەبەر دەما دابنەم. كلىلەكەي لەگەل
خاچەكەيدا بە زنجىرىكەۋە كىردبوو، لە مىلى كىردبوو. پىش
ئەۋەي سەندوۋقەكە بەكاتەۋە، نىگايەكى گومانبارى بە ھەر
چۈار نكالى تارىكى موۋبەقەكەدا كىنرا، بە بىقارەۋە برۇكانى
ۋىكەيتايەۋە و قفلەكەي كىردەۋە، فوۋىەكى بە قەباخى
سەندوۋقەكەدا كىرد و ۋەكو ئەۋەي گەرم بى و دەست

بسووتیتنی، ئەوجا بەرزى کردەو، سەرەتا هەندىک جەل
وبەرگى ژێرەوێ لە ناو سەندووقەکە دەرھێنا.

سەندووقەکە تا نێوێ پر بوو لە قوتووی بەتالى
داودەرمان، گورزە کاغەزى پەنگاوپەنگى پێچانەو، چای،
قوتووی ماسى سەردین و قوتوێک بۆیاخى ڕەش و شتى دیکە.
لیم پرسى: - ئەمانە چین؟

- ئێستا دەرزانى، پەلە مەکە.

سەندووقەکەى خستە نێوان هەر دوو لاقى و بە سەریا
دانەوییهو، ئەوجا لە بن لیوانەو ئایەتى:
- ئەى ئەو باوکەمان لە ئاسمانای...
خوێندەو.

من بەتەما بووم هەندىک بووکەلە و ئەسپاپ وازى
دەرپێنن، من لە ژيانما بووکەلە و ئەسپاپ وازیم بەخۆو
نەبیینى بوو، بە پۆلەت ڕقم لەو شتانە دەبوو، بەلام لە
دڵەو بەغلیم بەو کەسانە دەبرد کە ئەو شتانەیان هەبوو. زۆر
خۆشحال بووم کە ساشا هێشتا، هەرچەندە گەورە بوو،
هەندىک لەو گەمە و یاریانەى پاراستبوو. هەستم دەکرد، ساشا
شەرم لە کارەکەى خۆى دەکات، شەرمەکەى لە من شاراو
نەبوو.

یەکیک لە قوتووەکانى کردەو، چوارچێوێکى چاویلکەى
لێ دەرھێنا، کردیە چاوى، بە کەش و فەشەو پوانیە من و
گوتى:

- دروستە شووشەى پێو نێی، بەلام هەر باشە، بەو
حالەشەو هەر پێى دەگوترێ چاویلکە.

- با منیش تاقیبکەمەو.

بلەز بەرسفى دایەو: - لەچاوى تۆ نایەت، ئەمە بۆ چاوى
پەشە، چاوى تۆ کالە.

هه وه لجار به دهنگیکی دلیر و بنجېر ئه و قسه یه ی کرد، به لام له ناکاوا دهنگی خاو بووه وه، چاویکی نیگه ران و په شوکاوی به چوار نکالی موو به قه که دا گیرا. ئه وسا له سهر کاره که ی بهرده وام بوو. قوتویه کی بویاخی رهشی پیلای کی کرده وه، کومه لیک دوگمه ی گهره و بهوویکی تیا بوو، به کهش و فشه وه گوتی:

- هه موو ئه مانهم له کوچه و کولانان خر کردوونه ته وه، به ته نیا کوم کردوونه ته وه، سی وحه وت قوپچه یه.

قوتوی سییه م پرېوو له دهنبوزی مسینی گهره که ئه وانیشی له کوچه و کولانان دوزی بووه وه. کومه لیک پاژنه ی قونده ره و نه علان که هه ندیکیان نفت و نو ی بوون، کومه لیک بزماری که و شان، ده سکیکی مسینی ده رگا، توپیکی عاجی، شانیه کی ژنانه، کتیبیکی خه و نامه و گرته وه ی بهخت و زورشتی تری له و بابته تانه.

خو ئه و کاتانه ی که من له کوچه و کولان و زبلدانه کانا له ئیسقان و کونه په پړویان و خورده وات وئاسنه واله ده گه رام، ده متوانی له زهرفی یه ک هه یفدا، ده ئه وهنده ی ئه مانه ی ئه و کوبکه مه وه. که سهروه ت و سامانه که ی ساشام بینی، تووشی نا ئومیدی بووم، به زه ییم پیندا ده هاته وه. که چی ئه و زور دلی به م شرکه و پرکانه خوشبوو، به پاریزه وه دهستی پندا دینان، به خوشیه وه لیوه ئه ستوره کانی ده جوولاند، چاره زه قه کانی پرېوون له میهر و سۆز. به لام به چاویله که بی چاره که یه وه، سیما مندالانه که ی زیاتر له لیبوکان ده چوو. پرسیم:

- باشه ئه م شتانه ت بو چین، به ته مای چیان لیکه یه ت؟
له میانی چوارچینه به تاله که ی چاویله که یه وه نیگایه کی کردم و به دهنگیکی خاو گوتی:

- ده ته وی هه ندیکیان ت بده من؟

- نهخیر، سوپاس.

وادیار بوو له وهلامهکهی من پهست بوو، کهمیک بیدهنگ
بوو، نهوجا وهکو نهوهی بریاریکی زور گرینگی دابیت، گوتی:
- کوا کونه خا ولیک بینه، با هه موو نه م شتانه پاک
بکهینه وه، گهرد و توز خواردوونی.

وهختایهک له خا وینگردنه وهی شتهکان بووینه وه،
هه موویانمان به جوانی له جینی خویان دانایه وه، ساشا له سهر
لا و پوو له دیواره که پاکشا. باران دهستی پیکرد، بایهکی
تووند خوی به ده رگا وپه نجه رهکانا دهکیتشا. ساشا، هه ر به و
دهقه وه به بې نهوهی پووی وهرگپړئ گوتی:

- په له مه که، با بارانه که خوشبکاته وه، له باخچه که دا
شتیکت نیشان دهدهم که سهرت سووړ بمیثیت.

من به بې نهوهی وهلامی بدهمه وه، له سهر جیناکه م پاکشام
تا بخه وم. دواي چهند چرکه یهک ساشا له ناکاوا رابوو، چنگی
به دیواره که دا ده کرد، به دهنگیکي ترسناک گوتی:

- ده ترسم... خودایا چهند ده ترسم! خودایا خوت په حمم
پیدا بکه!..

نه و ترسه بق منیش سیرایه تی کرد، ته زوویه کی ساردم پیدا
هات، وام ده هاته به رچاو که ژنه شیفه که، پشت له من و پوو
له په نجه ره که وه ستاوه، هه نیه ی ناو به شووشه ی
په نجه ره که وه، پیک وه کو نه و کاتانه ی که له وینده ره وه
ته مه شای شه ره که له شیره کانی ده کرد. ساشا، هه نسکی
هه لده دا و، چنگی له دیواره که ده دا، لاقه کانی ده له رزین. به
زه حمه تیکي زور، بیته وهی سهیری چه پ و راست بکه م وه کو
نه وهی به سهر پشکوی ناگردا رېبکه م، به ناو موو به قه که دا
پویشتم و له لای ساشا وه گرموله بووم. تا توانیمان گریان،
نه نجام خه و بردینییه وه.

دوای چەند پوژیک جەژنی بەسەر هات، تەنیا دانى بەیانى کارمان کرد، بۆنیوە پوژەو فراڤین بۆمال هاتینەو، پاش ئەوێ وەستا و ژنەکەى چوون سەرخەو بشکێنن، ساشا بە دزییەو هات بۆلای من و گوتى: - کوا وەرە لە گەلەم. یەکسەر زانیم بۆ ئەو شویتەم دەبات کە قەرار بوو، شتە سەیرەکەم نیشانبدات.

چووین بۆ ناو باخەکە، لە نێوان دوو مالد، لە زەویەکی تەنگدا دە پازدە دارى زیزەفونیان پاندبوو، قەدەکانیان خەنەتیلەکەى هەلینابوو، لق و پۆپە پروت و پەشەکانیان، پوویمان کردبوو ئەسمان و لە مردوو دەچوون. تاقە هێلانە یەکی قازوان بە سەر ئەو لقانەو نەدەبینرا. ئەو درەختانە لە کیلى قەبرى زۆر گەورە دەچوون. جگە لەو درەختانە هیچ پروەکیکی دی لەو ناو نەبوو، نە گیایەک، نە پەنجە دپوویەک نە دەوێک... ئەرزەکە پەش، پەق دەتگوت ئاسنە. لە هەندیک شوینا، چالاییەک بەدی دەکرا کە گەلای وەریوی بۆگنخى پار دایبۆشى بوو، بۆنیکی لێدەهات کە لە بۆگنخى زەلکاوان دەچوو.

ساشا، بەرەو سووچیکى باخەکە پۆیى، لە ژێر دار زەیزەفونیک وەستا، ماوێەک لەوێندەر مایەو، چاوی بریپە پەنجەرە پیسەکەى مالهەکەى بەرانبەر، بە چیچکانەو دانیشت و بە دەست کۆمەلێک گەلای زەرد و پزىوی لابرد، پەگ و پێشە یەکی خوار و ئەستوور بە دیار کەوت و نووکی تیژی دوو کەرپوچیش (خشتى سوورەو کراو) کە لە لایەو لە ئەرزەکەدا چەقێنرابوون بە دیارکەوتن. هەردوو خشتەکەى بە دەست لابردن، ئیدی پارچە برنجە یەک لە ژیریانەو وەدەرکەوت، پێدەچوو پوژى لە پوژان پارچەى جەمەلۆنى مالیک بووبى، لە ژێر برنجەکەو، تەختە یەکی چوارگۆشە

پهنگاو پرهنگ ددره وشایه وه و دهکوزایه وه، ددره وشایه وه و دهکوزایه وه.

بونی خاک و خؤل و مومی گهرم و جوره ها بؤگنم به سهردا هات، خه ریک بوو دلم ددره چوو... شتیک له شیوه ی په لکه زیږینه دا، له بهر چاومدا سه مای ده کرد، ئه م دیمه نانه تووشی سه رسامیه کی ئه وتوی کردم، که ترسه که می به ته واوه تی په واندوه. ساشا پرسى: - ئه م جوان نییه؟

گوتم: - ئه م چیه، فایده ی چیه؟

- ئه م کلئسایه، میحرابه، باشم دروست کردوه؟

- وه لالا نازانم.

- ئه م شاد په وانه چؤل که یه که، له وه یه بییت به مه زار، چونکه شهید بووه، به بی تاوان کوژ راوه.

- به مردوویه تی دوزیته وه؟

- نا، هاتبووه ژیر هه رزاله که و، من به کلاوه که م گرتم و خنکاندم.

- بؤچی خنکانت؟

- نازانم، ئیدی خنکاندم.

چاوه درشته کانی تیپریم و پرسى: - جوانه؟

- نه خیر.

ئیدی به سهر چاله که دا دانه وییه وه، بله ز سهری چاله که ی به ته خسته چوارگوشه که نایه وه، ئه و جا پارچه قه سدیره که ی خسته سهری، هه ردوو که رپوچه که ی له جیتی خویان دانایه وه، ئه و جا گه لا وشک و پزیوه کانی به سهریا دایه وه، هه ستایه سهرپیتان و خؤلی سهر ئه ژنوکانی داته کاند، زور به جدی پرسى: - باشه بؤچی به دلّت نه بوو؟

- چونکه به زه ییم به چؤل که به سته زمانه که دا دیته وه.

چاوه‌کانی، که له چاوانی نابینایان ده‌چوون، تێبێم، ئه‌وجا
یه‌کێکی به‌ سینگما کێشا و هاواری به‌سه‌رما کرد:

- که‌ر پیاو هه‌موو ئه‌مه‌ت له‌ هه‌سوودیدایه‌. وه‌ک ئه‌وه‌یه
خۆی له‌ مالی خۆیا له‌ باخه‌که‌ی شه‌قامی کانا‌ت‌نایادا، شتیکی
جوانتری دروست کردووه‌؟

ئهو که‌ویله‌م بیرکه‌وته‌وه‌ که‌ به‌ کۆمه‌کی بابام بۆ خۆم
دروست کردبوو، یه‌کسه‌ر وبێ دوودلی به‌رسفم دایه‌وه‌:-
به‌لێ، بینگومان ئه‌وه‌ی من دروستم کردبوو، زۆر جوانتر بوو.
ساشا، پالتۆکه‌ی داکه‌ند، فری دایه‌ سه‌ر ئه‌رزه‌که‌، هه‌ر دوو
قۆلی هه‌لمالی. تفی کرده‌ هه‌ر دوو ده‌ستی و گوتی:- که‌واته‌،
ئه‌گه‌ر پیاوی وه‌ره‌ مه‌یدان!

هیچ ئاره‌زوویه‌ی شه‌پم نه‌بوو. خه‌میکی گه‌وره‌ له‌ سه‌راپام
نیشتبوو، تاقه‌تی ئه‌وه‌م نه‌بوو، ته‌مه‌شای سه‌روسیمای
تووره‌ی خالۆزاکه‌م بکه‌م، به‌لام ئهو به‌ پێچه‌وانه‌وه‌، هێرشێ بۆ
هینام تا توانی که‌لله‌یه‌کی به‌ سینگدا کێشا، یه‌کسه‌ر که‌وته‌مه
سه‌ر ئه‌رزه‌که‌ و چۆکی نایه‌سه‌ر سینگم و هاواریکرد:- ژیا
یان مردن؟

خۆ من له‌و به‌هێزتر وه‌ داروبارتر بووم. ته‌واو تووڤه
بووم، ئیدی گه‌نگه‌شه‌که‌مان خوله‌کیکی نه‌خایاند، پرم دایه‌ و
به‌ده‌ما دام به‌ عاردیدا، له‌ ژیره‌وه‌ که‌وته‌ پرخه‌پرخ و ناله‌ نال،
من ترسام، ویستم هه‌لی بسینمه‌وه‌، به‌لام به‌ ده‌ست و لاق
دووری خسته‌مه‌وه‌، به‌جۆری ده‌له‌رزێ ده‌تگوت، به‌
سێداره‌یانه‌وه‌ هه‌لواسیوه‌، هینده‌ی دی ترسم لێ غالب بوو،
وازم لێهینا و لێی دوور که‌وته‌مه‌وه‌، تیا ما‌بووم، نه‌مه‌دزانی
چی‌که‌م؟ ئهو سه‌ری هه‌لبێی و گوتی:- پیت وایه‌ سه‌ری شات
به‌پاندووه‌؟ به‌م ده‌قه‌وه‌ له‌جیی خۆ ناجولیم تا وه‌ستامان دیت

به سهر، ههنگی هه موو شتیکی له سیری تا پیازی بۆ دهگیرمهوه، ئهوسا بێ چهند و چون تروت دهکن.

ئیدی کهوته جنیودان وهه وگیف، خوام نهما، خۆم گه یانده دیار چاله پیرۆزه که، هه دوو خشته کهم ده رهینا، چۆله که کهم به خۆی و تابووته که یه وه ده رهینا و، له سه ره سهاره که وه توو پم دا، ئه و جا چاله کهم تیکدا و به پیتیان کوتامه وه و له گه ل ئه رزه که دا ته ختم کرد و گوتم: - باش ته مه شا بکه! دلت ئیسراحتی کرد؟ ئه مه ت به دله؟

کاردا نه وهی ساشا، به رانه به به توو په بوونه که ی من زۆر سه یر بوو. له سه ره ئه رزه که پۆنیشت، ده می داچه قانده بوو، نیوچاوانی تیکنابوو، برۆکانی ویکه ینابوونه وه، به بیته نگه ته مه شای ده کردم. که له کاره شیتانه کهم بوومه وه و دلی خۆم کرد به ته رزه، به کاوه خۆ هه ستا، جلهکانی ته کاند، به خه مساردی پالتۆکه ی به شانیا دا و، به دهم نه رمه هه ره شه یه که وه گوئی:

- سه بری بکه، ئهوسا ده بیینی چ به لایه کت به سه ردا دی. من ئه م کاره م بۆیه کردبوو تا بته خه مه ته له وه، ئه مه جادووه.. پاره سه ته بزانه چیت به سه ر دیت!

ته زوویه کی سارد به سه راپامدا هات، ده تگوت چوار په لیان بپرومه ته وه. ئه و پۆیی، به بی ئه وه ی ئاوپی پاشه وه بداته وه، درێژه ی به پۆیشتنه که ی دا، خوینساردیه که ی، ته واو شه پرزه و هه راسانی کردم.

لیپرام سه به ی به یانی هه لیم. له شار، له وه ستا، له ساشا و جادووه که ی هه لیم و ئه م ژیا نه گه و جانه و بیتاکامه به جی به یلم.

سه به ی به یانی، شیفه تازه که، به دهم هه ستاندمه وه هاواری کرد:

- ئەيەڧۇ! ئەو دەم و چاوت چيەتى؟
لە دلى خۇدا گوتىم: " وادىيارە جادوۋەكە كارى خۇى
كردوۋە!"

بەلام ژەكە بەجۇرى لە قاقاي پىكەنىنى دا كە منىش خۇم
پى كۇنترۇل نەكرا. دوايى لە ئاۋىنەدا تەمەشاي خۇم كرد،
توۋىڭكى خەستى هيس و تەنى نىشتىبوۋە سەر سەروچاۋم. لە
دلى خۇدا گوتىم: - تو بلىنى ساشا ئەم كارەى كردىت؟
شىفەكە، بە پىكەنىيەۋە گوتى: - نا، كارى مە.

ۋەكو ھەموو پۇژىك، دەستم بە بۇياخردنى پىلاۋەكان
كرد. دەستم بەناۋ تاكىك لە پىلاۋەكاندا كرد، ئاخ، دەنبوزىك
چوۋ بە سەرى پەنجەمدا. لەدلى خۇدا گوتىم: " ھەبى و نەبى
ئەمەش كارىگەرى و باندۇرى جادوۋەكەيە!"

دەرزى و دەنبوزان لە نىۋ ھەموو قۇنەرەكاندا پەنھان
كرابوون، ئەۋندە ۋەستايانە دانرابوون، ھەرچۇنى دەستم بەناۋ
قۇنەرەكاندا دەكرد، دەرزىيەك يان دەنبوزىك چەزەى لە قامم
ھەلدەستان.. زۇر توۋرە بووم گۈزەيەك ئاۋى سارد و تەزىم
ھەلگىرت و بە كەمالى خۇشحالى كردم بە سەرى جەنابى
جادوۋبازەكەدا كە ھىشا لە غورابى خەۋدا بوو، يان بە درۋۋە
خۇى كردبوۋە خەۋ.

بەلام ھىشتا ھەر نىگەرەن بووم و ھەستم بە ناپرەھەتى
دەكرد، ھەرچىم دەكرد ۋەكۇشا، دىمەنى ئەۋ تابوۋتەم
لەبەرچاۋ نەدەرەۋىيەۋە كە چۆلەكە داماوەكەى بە چىگە
قاۋەيىيە خوارەكانى ۋەدەنوۋكە چكۆلەكەيەۋە لە خۇ گرتىبوو،
ھەر چوارەدەۋرى بە ۋردە شوۋشەى رەنگاۋرەنگ
دەدرەۋشاىەۋە. ئىدى تابوۋتەكە لەبەرچاۋم گەۋرە بوو،
چىگەكانى چۆلەكەكە بەرەبەرە گەۋرەبوون، پاشان ژيانى
تىگەرە.

لټېرام هه مان شه و هه لټم. به لام نه متوانی هه لټم. له کاتیکا
خه ریکی گهرم کړدنه وهی چټسته که بووم، ده بیر ه وه چووم،
خه یالم پړوی، کاتی وه خوهاته وه، مه نجه له که قولی دده،
خیرا پرم دایه ته باخه که تا وهیکوژینم، مه نجه له که قله وه بوو
و به سر ده ستمدا پړا، خیرا بق نه خوشخانه یان ناردم.

***

بیره وه ربه کانی نه وه خوشخانه یه، ئیستاش که بیرم
ده که ونه وه، وه کو مۆته که ورموزن، سواری یادگم ده بن.
خه لکانیک، که هر پټست و ئیسقان بوون، له فه زایه کی خالیدا
وه کو ئیسکه په یکه رانی کفن پؤش، باریک و بنټس، په نگ زهره
و زه عیف، ده هاتن و ده چوون، قسه یان ده کړد، ده یان نالاند..
کابرایه کی دريژ داهولیش، به جووتی بروی په یوه سته وه که
زیاتر له سمیل ده چوون و به دوو دار شه قه وه، پدینه په شه
دریژه که ی ده جولاند و هر بۆله بۆلی بوو:

- پاره سته بوم بزانه چوون له لای جه نابی مه تران شکات
لټده که م.

قه ره ویله کان، تابووتیان وه بیر دینامه وه، له یادگه ی منا له
تابووت ده چوون. نه وه خوشانه ی له سر پشت پراکشابوون
و لووتیان پوهو میچه که بوو، له چوله که ی مردوو ده چوون.
دیواره زهره کان ده له رینه وه. بن میچه که وه کو بالون پرېا
ده بوو، زهویه که ده جولټه وه و قه ره ویله کان ده هه ژان. هه موو
شتیک ترسناک بوو، لقی پروتی دره خته کان، له پشت
په نجه ره کانه وه، وه کو نه وهی قامچی بن و ده سټیکی نادیار
پایان بوه شینټی، به و ئاوايه ده جولان.

جه سته یه کی مرده لوخی قژ سوور، له ناو ده رگا که دا،
به خوی و دوو باسکی چکوله و په ق و ته قه وه، له ژیر

کفنه که یه وه، خۆی با دهدا وده یگوت:- ئیره جیگای شیتان نییه!
خۆ شیتخانه نییه، هیچ شیتیکتان لیره وهرناگرم!
ئهو کابرایه ی دوو دارشه قه که ی پیبوو، هاواریکرد:-
به گیانی جه نابیی مه تران!

بابام ونه نکم و هه موو ئه و که سانه ی که تا ئیستا قسه یان
بۆ کردبووم، هه موو ده یانگوت نه خوشان له خهسته خانه به
سه لامه تی نایه نه دهره وه، ده یانکوژن... بۆیه وام ته سه ور
ده کرد، ئه وه ندهم نه ماوه، هه مووی چهند پوژیکه ده مرم و
لیده به مه وه.

ژنیکی، سپی پۆش لیم نزیك بووه وه، نازانم چی له سه ر
ئه و تابلۆ په شه نووسی که له ژوور سه رمه وه هه لواسرا بوو،
ئه و پارچه ده باشیره ی که شتی پیده نووسی، شکا، ورده
که چه کانی به سه رما پڑا. لئی پرسیم:- ناوت چییه؟

- ناوم نییه.

- ناوت نییه؟

- نه خێر.

- خۆت که وچ مه که، دهنه بهر شه لاقت دهنه.

چونکه دلنیا بووم، لیدان ده خۆم، وه لامم نه دایه وه. وه کو
پشیله فیشکاندی، ئه و جا وه کو پشیله به گورجی له
قه ره ویله که م دوور که و ته وه.

دوو چرایان هه لکرد، هه ردو وکیان وه کو دوو چاوی کز له
میچه که وه شوپ بوونه وه. به پرته پرت دایان له چاوم، چاوم
یه شان، گویم له ده نگیک بوو له گۆشه یه که وه گوتی:

- وه ره با یاری وه ره ق بکه ین.

ده نگیکی دی به رسفی دایه وه:- یاری؟ من یه ک ده ستم هیه
چۆن به تاقه ده ستیک وه ره قبازی ده کریت؟
- ئه ها، که واته ده ستیان بریویته وه، وایه؟

ئىدى لە ميانى ئەو گفتوگۇيەو وای بۇچووم، چونکە
 وەرەقبازی کردووه دەستیکیان بریووتهو. لە دلی خۇدا
 دەمگوت، ئاخۇ بەرلەوہی بمکوژن چیم بەسەر دیتن؟
 دەستە سووتاوہکانم، دەسووتانەوہو زۆر دەیەشان،
 دەتگوت یەکیک ئیسقانەکانی دادەتاشیت. من لەبەر خۆوہ زۆر
 بە هیواشی دەگریام. چ لە ترسا و چ لە ئازارا دەگریام. بۇ
 ئەوہی کەس فرمیتسکەکانم نەبینیت چاوم دەنوقاندن. بەلام
 پوندکەکانم بەلا جانگەکانما دادەخزین و دەچوونە
 گوێچکەکانمەوہ.

شەو داہات، ھەموو نەخۆشەکان لەسەر قەرەوێلەکانیان
 ڕاکشان وچوونەژێر چەرفە کەوہییەکانیانەوہ. سات بەسات
 بیدەنگیە کە قوولتر دەبوو، لەگەڵ ئەوہشا، دەنگی لە
 گۆشەییە کەوہ بەرز دەبووہوہ، بیدەنگیە کە دەشلەقاند و لەبەر
 خۆوہ دەیگوت:

- فایدە ی نییە، پیاوہ کە ھەیانە و ژنە کەش کەرە.
 خۆزگەم دەخواست نامە یە ک بۆ نەنکم بنووسم، تکای
 لێیکەم تا کار لە کار نەترازاوہ بیت بە فریامەوہو لێرە دەربازم
 بکات. بەلام بە سەدەمی سووتانە کە دەستمەوہ، دەستم
 قەلەمی نەدەگرت، کاغەزیشم نەبوو. باشە چون لێرە ھەلیم؟
 ئاخۇ دەرباز دەبم یان نا؟

شەو زۆر درێژ بوو، لە تۆ وایە لە کۆتایی نایەت. بە ئارامی
 لە قەرەوێلە کە ھاتمە خوارەوہ، بەرەو دەرگا کە چووم، لایەکی
 دەرگا کە کرابووہ. لە سەر سەکویەکی ناو دالانە کە داو لە ژێر
 تیشکی چرایە کدا، سەریکی بۆزی قژ لوولم بینی، دوو کەل
 دەوری دابوو، بەچاوہ ڕەشەکانی کە لە قوولەوہ چووبوون
 تەمەشای منی دەکرد. من تیا ماووم چون خۆم بشارمەوہ.

- زەلام کتی؟ وەرە بۆ ئێرە بزائم!

دهنگه که نه رم بوو، مایه ی ترس نه بوو. ده پړم، نیوه نیکایه کی ئه م دهم و چاره خړه، که به ئاسته م پډینی هاتبوو، ده کم، قژه لوله دريژه که ی به هه موو لایه کدا پړابوو، له بهر چراکه دا وه کو زیو ده بریسکایه وه. چهند ده سته کلیتیک به پشتینه که یدا شو پ بوو بوو وه.. ئه گهر قژو پډینی که مینک زورتر بوان پیک له قهشه پتروس ده چوو. گوتی:

- تو ئو که سه نیت که ده ست سوتاون؟ بؤ به م شه وه تاریکه ده سوور پیته وه؟ نازانی قه ده غه یه؟

توپه لیک دوو که لی به سه روچاوما کرد. ئه و جا باسکه فینکه که ی نایه سه ر ملم و له خو یی نزیک کردم وه:-
ده ترسیت؟
- به لی.

- هه موو ئه وانه ی دینه ئیره، هه وه لچار ده ترسن. به لام پتویست به ترس ناکات، تا من لی ره بم ئاسیو به که س ناکات. نایه لم ئازار به هیچ که سیک بگات. جگه ره ده کیشیت؟ نا، زور چاک ده که ی، تو هیشتا مندالی، پتویست به جگه ره کیشان نیه- دوو سالیکی دی چاره پوان بکه تا تو زج گوره ده بیت. داک و بابت نین؟ نیتن؟ باشتر- پتویست به داک و باب نیه. به بی ئه وانش ده ژیت. گرینگ ئه وه یه نه ترسیت. تیده گه یت؟

ماوه یه کی زور بوو، تووشی که سیک بوو بووم که به و ساده یی و پوونیه، قسان بکات. زور به خوشحالییه وه گویم له قسه کانی ده گرت.

وه ختایه ک کابرا بؤ سه ر قه ره ویله که می برده وه، تکام لیکرد:- تو زیک له لام بمینه وه.

گوتی:- باشه.

- تو کینیت؟

- من؟ من بابايه کی سهربازم، سهربازیک که له قه ققازدا شه پری کردووه. به شداریم له شه پین راسته قینه دا کردووه. باوه پ بکه ئیدی عه سکه رییه عه سکه ری، سهرباز یانی شه پ و شه پ یانی سهرباز. شه پری هه نگاریان، چه رکه سیان و پۆلونیانم کردووه. ئیدی شه پ شه پره براله، ئیستاش چ ده بین با بیت..

به ده م قسه کانی کابراوه خو بر دمیوه، کاتی چاوم هه لیتان چ ببینم باشه؟ سه یرم کرد نه نکم به جلکی په شه وه، له جیگای کابراکه، به دیارمه وه دانیشتووه و کابرای سهربازیش له لایه وه وه ستابوو و ده یگوت:- به وجۆره هه موویان مردن، ها؟

هه تاو دنیای زیت و ه شان ده کرد، ده یدا له ناو هوله کان، نه وسا وه کو مندالیکي روح سووک چاو شارکي بکات، ون ده بوو، خوی ده شارده وه.

نه نکم به سه رما دانه وییه وه و پرسی:

- چیه کۆتره کم، نه زیه تیان دایت؟ خق من نه و که متیاره سه ر سووره م پاسپاردبوو..

سهربازه که، به ده م دوور که و تنه وه گوتی:

- نه ری، هه نووکه ده چم، به چاو تروکانیک هه موو شتیک به پیتی یاسا و پيسا ته رتیب ده که م

نه نکم ده گریا، پوندکه کانی سه ر گونای سپری و گوتی:

- ده زانی نه م سهربازه، خه لکی شاروچکه ی بالاخضای له مه پ خۆمانه..

من بیده نگ بووم، وام ده زانی خه ون ده بینم. دکتۆریک هات ده سته کانی تیمار کردم. مۆته که ی خه سته خانم له کۆل بووه وه. کاتیکم به خۆزانی ده گه ل نه نکمدا، له عه ره بانه یه کدا بووین و به شه قامه کانی شاردا تینه په پین. پیره ژن که و ته باسی ماله وه و گوتی:

- بابات، خهريکه ئهقلی له دهست دهات. ئهوهنده پڙد
بووه، مړوڤ قیزی لیده بیهوه. له م پڙانه دا کليست ی
سه راج - ئه مه دۆستیکی تازهیه - ئه سکه ناسیکی سه د پښلی،
له نیتو کتیبی نوږه کانی، ده رهینابوو و لینی دزی بوو. مه گهر
خوا بزانی چ فرهته نه یه کی نابوووه!!

کليست، تازه بووبوو به براده ری، باوه گهرهت سویندی
به سه ری ده خوارد. ئه م کاره له بهر چاوی خست.

هه تاو، به ئاسمانه وه ده بریسکایه وه، هه وران وه کو مه لانی
سپی به ئاسمانا ده سووپانه وه. به سه ر پرده دارینه که ی سه ر
پوباری فولگادا ده پۆین، دنیا به ستوویه تی، شه خته و
به سته له ک، قرچه قرچ له ژیر چه رخی عه ربانه که دا ده شکا،
چۆپاوه گی ئاو به پایه ی دارینی پرده که دا ده چۆپایه وه. خاچی
زیرین به سه ر قوییه ی سووری کلیساکه ی ناو بازاردا،
ده دره وشانه وه. تروشی ژنه جووتیاریکی ده موچاوپانی،
پووه گهش ده بین که چه پکیک گولی به ده سته وهیه، ئه مه
نیشانه ی به هاره، مانای وایه جه ژنی پاک به پښویه!

دلم، خیرا خیرا لیده دهات. خیرا ده لیم: - چه ندم خوشده وینی
نه نه گیان!

ئو قسه یه ی پښ سه ر نه بوو، زۆر به ساده یی گوتی:
- ئاساییه، چونکه تو که سی منیت.. نه بڼ به خو هه لکیشان
له خوا به زیادیڼ، بیگانانیش خوشیان ده ویم! خودایا، هه زره تی
مريهم، له مه رحه مه تتان به زیادیڼ!

بزه یه ک، لژیوی ترازاند و له سه ری پښی:
- به و زووانه مريهمی پیروژ خوشحال ده بییت، ئاخو
کو ره که ی زندوو ده بیته وه، خه نی له خوی. به لام کیژه که ی من،
فاریوشای من..

ئیدی هیچی نه گوت..

بابام له حهوشه دا بوو، چوکی دادابوو و تهشوییه کی به دهسته وه بوو و سهری نه ستوونیکې تیژ ده کرد، تهشوییکه ی هلبړی وه کو نه وه ی بیهوئ به سهرمیا بکیشیت، نه و جا کلاوه که ی له سهری داگرت، به ته وس وتوانجه وه گوتی:

- سللو عالی جه ناب، دیمانته به خیر! ته واو، ئیشه که ت ته واو بوو؟ ده ی هه نوکه ده توانی به ئاره زوی خوت، چونت پیخو شه ئاوا بژیت. تفق له شیرهی له دهمت نراوه!

نه نکم قسه که ی پتېری و گوتی: ده ی به سه، نه م قه وانمان زور بیستوه.

ئیدی ئه ومان به جیهیتشت و خومان به ژوورا کرد، نه نکم سه ماوهره که ی پیکرد و گوتی: - ئیستا بابات به ته واو ه تی نابوت بووه! تاقه پولنکی قه لبی پی نه ماوه، هه رچییه کی هه بوو، دای به نیکولای زړکوپي تا بوی بخاته ئیشه وه، به بی نه وه ی هیچ وه سلنکی پی ئیمزا بکات، نه نجام که س نه یزانی چی پرویدا، گرینگ هه رچی دارونه داری هه بوو، له دهستی دا، بووبه هلم و چوو به ئاسمانا. من هویه که ی ده زانم، هی نه ویه هیچ سه ده قه به کمان لئی نه داوه، ده ستمان به هه ژاران و نه دارانه وه نه بووه، به زه بییمان به گلواندا نه هاتووه ته وه. ئیدی خوا له دلی خویدا گوتوویه تی: " بؤچی نه م هه موو ماله به مالباتی کاشرین بدهم؟ " ئیدی قه راری خوی داوه و هه موو شتیکی لئوهرگر تینه وه و ته واو.

چاوکی به ده ورو به ردا گتړاو دريژه ی دای:

- من هه رچیم له توانادایه بق رازیکردنی خدا ده یکم. لئی ده پاریمه وه، که له وه ی زیاتر نه م پیره میترده نه په نجیتن. شه وانه ده چمه کلان و به گویره ی دهرامه تی خوم، خیر

دهكهم، سدهقه ده به خشمه وه، توزی پارهه ههیه، نه مشه ویش
دهچم، نه گهر چه زده که ی، ده توانی له گه لما بیت.

سه ر وکله لای بنابه گه وره له ده رگا که وه په یدا بوو،
نیوچاوانی به یه کا دابوو، گوتی: - خوار دنتان ههیه؟

نه نکم گوتی: - خو به پاره ی تو نه مان کړیوه، نه گهر
چه زده که ی ده توانی بی له گه لماندا دانیشت و بخوی، زوره.

قاییل بوو، هات دانیشت و گوتی: - کوا تو زیکم بو تیکه.

هیچ شتیکی ژووره که نه گورابوو. ته نیا ئو سووچه نه بی
که جاران جیگای دایکم بوو، ئه م گۆشه یه چۆل وهۆل
وخه مناک بوو. پارچه کاغه زیک به دیواره که ی پشت
قه ره ویله که ی بابامه وه هه لواسرابوو، که به پیتی درشت و
خوانای وه کو پیتی چاپ ئه مه ی له سه ر نووسرابوو: ' ئه ی
عیسای مه سیح، ئه ی زندووی نه مرا!.. تا ئه و پرژه ی ده مره، له
ره حمه ت و میهری خۆت بیته شم مه که '.

پرسیم: - کی ئه مه ی نووسیووه؟

بابام، وه لامی نه دایه وه. دایه گه وره دوا ی که میک بیده نگ
به ده م بزه یه کی کاله وه گوتی: - ئه م کاغه زه سه د پرۆبل
له سه رمان که وتووه. ئه مه..

پیره میرد هاواری کرد: - ئه مه په یوه ندی به تووه نیسه،
هه رچیم هه یه ده یده م به بیگانان!

دایه گه وره، به ئارامی گوتی:

- هیچت نه ماوه، لات پاله وانی خوا ی، ئه و کاته ی هه تبوو
فلسیتک دایکت بوو یه کیک باوکت، ده ستت تیناچوو بو خوتیشی
خه رج بکه ی چ جای بیگانان.

بابام قیزاندی: - بیده نگ!

کولیای برام که له ناو سه به ته ی جله وشکه کاندایه وتبوو،
سه به ته که له سه ر سه ندو و قیکی گۆشه ی ژووره که دا دانرابوو،

له دهنگی بابام خه بهری بووه وه. چاوه شینه کانی، به زه حمهت له ژیر پیلوه خوالوه کانی وه ده بینرا. بووبوو به داسک و دهرزی، وادیار بوو منی نه ناسییه وه، به بیدهنگی سه ری وهرگنراو چاوی نوقاندن.

له ده ری، خه بهر و نووچه ی ناخوشم بیست، یه کیک له دوسته کانم به نیوی فیاخیر، له ههفته ی پیروژدا، به نه خوشی لهرز و تا مردبوو. خابی، براده ریشم، چووبوو له شار بژی. یاز ی براده رم تووشی باداری بووبوو، له ماله وه زه مینگیر بووبوو. کوس ترومای چاو کال به دهم گنراوه ی ئو هوالانه وه به تووپه یی گوتی: - ئه م کورانه زور زوو خه ریکه دهرن!

- خق هه ر فیاخیر مردوو.

- فهرقی چیه، ئه وه ی له یه بکه وئ و نه توانیت بیه دهره وه هه به مردوو حیسابه. هه رکه دوستایه تی و ناشنایه تی ده گهل یه کیکدا په یدا ده که ی و نا که ی، خیرا ده که ویته ژیر گیروداری کاریکه وه و نای په رژیته سه ر تو، یان مردن ده بیاته وه. کرچییه کی تازه هاتوونه ته هه وشه ی مه، واتا هاتوونه ته خانووه که ی مالی چیسنوکوف، خانه واده ی ییفسینوکویان پیده لئین، کوریکیان هه یه ناوی نوشکایه، کوریکی زیره ک و به ئه ده به، دوو کچیان هه یه، یه کیکیان بچووکه و ئه ویتریان شه له، به دوو دارشه ق ده پوات. جوانه. که میک ده بیره وه چوو و ئه وسه له سه ری پویی: - من و چورکا هه ر دوو کمان هه زمان لیکردوو. به رده وام شه پمانه.

- له گهل کچه که؟

- نه که ره، من و کورکه. زور که م له گهل کچه که دا به شه ر

دیین!

ههلبهته، دهمزانی که کورپان و پیاوان دهکونه داوی
 نه شقه وه.. مهسه لهی دلداری و پامووسان و پابواردن و
 جهفای عه شقم دهزانی و لیم شاراو نه بوو، به لام ویرای
 نه وهش دلم به حالی کوستروما دهسووتا، که به جهسته له و
 لاواز و چاوپه شهکانیه وه دهتگوت داری واوه یلییه..

ئیوارهی هه مان پوژ کیژه شه له که م بینى.. به قالد رمه کاندا
 داده گه پا، بۆ ناو هه وشه که ده پۆی، دار شه قه که له دهستی
 کهوت، له جیگای خوی پهق پاره ستا، نهیده توانی یهک ههنگاو
 بنیت، باریک و لاواز، که پووت بگرتایه پۆحی ده رده چوو،
 دهسته لاوازهکانی به مهجه ره که وه گرتبوو، وستم
 دار شه قه که ی هه لگرمه وه بیده مه وه دهستی، لى مخابن دهستم
 بریندار بوون و باش کاریان نه ده کرد. من له بى توانایی خوم
 تووپه بووم و بیهوده زۆرم له خۆ ده کرد، ئه وه له سه ر
 قالد رمه که وه ستابوو و به میهره بانى پیده که نی. نه نجام لیى
 پرسیم:- دهستت چیه تی؟

- سووتاون.

- منیش وه کو ده بینى له نگم. تۆش له م خانووه ئاکنجیت؟
 زۆر له نهخوشخانه مایته وه؟ من زۆر له خهسته خانه مامه وه.
 کراسیکی سهی کۆنى له بهر بوو، به لام زۆر خاوین بوو،
 گولی وردی شینی پتوه بوو، قژه نه رمه که ی جوان داهیترا بوو،
 گورزه هۆن کرابوو و به سه ر سینگیا هاتبووه خواره وه. چاوه
 درشته کانی له من بوو، به لام خه مینى و ماندوویه تیان
 لیده بارى.. ناسکه بزه یهک به سه ر لیتوه تهنگه کانی وه سه مای
 ده کرد، به لام به شتویه کی گشتی نه چوو دلمه وه. پیده چوو
 نازای نهخۆشى هاوار بکات:- تکایه دهستم لیمه دن..

حه زم ده کرد بزانه، چون هاوپچ چکوله کانی من که وتبوونه
 داوی فیانی نه وه وه؟

دووباره هاته قسان، به پړاویژنکی پر غروور و شانازییه وه
گوتی:

- من زور له میژه نه خوشم. یه کیک له دراوسیکانمان
جادووی لیکردم، له گهل دایکما بووبوو به شه پی و بؤ نه وه ی
داخ بکاته دلی دایکمه وه، جادووی لیکردم. باشه که تو له
خسته خانه بوویت، نه ترسایت؟

- با، زوریش ترسام!

په وشی کیژه که و پرس و جویه کانی په شوکاندیمان، نیدی
بؤ مال گه پامه وه. نه نکم دهو روبه ری نیوه شه و به میهره بانیه وه
بیداری کردم وه و گوتی:

- برقین؟ نه گهر یارمه تی هاونه ژادی خوت بدهیت،
دهسته کانت زو و چاک ده بڼه وه.

قولی گرتم و وه کو کویر به ناو تاریکيه که دا بکیشی کردم.
شه ویکي نه نگوسته چاوی نمناک بوو، بایه کی تووندی ته زی
دهات، گف وه پری بایه که له دهنگی هاره و هاره ی پو باریکی
له زگین دهچوو. پیمان له قور و سیان دهچه قی. نه نکم به
پاریزه وه پی دهکرد، به ره و په نجره تاریکه کانی مال هه ژاره
بینه واکان ده پوی. له بهر هر مالیکا سن جارن نیشانه ی
خاچی ده کیشا و پینچ کوپیک و سن پارچه پسکیتی له قهراخ
په نجره که یان داده نا، دووباره نیشانه ی خاچی ده کیشا. سهری
بق ئاسمانی بن ستیران هه لده بری و له بن لیوانه وه ده یگوت:

- نه ی فریشته ی بیگه ردی ئاسمانی پاک، یارمه تی
هه موومان بده، ئیمه هه موومان له هه نبر تودا که مته رخمین،
نه ی دایکی موباره ک و پپروژا!

تا زیاتر له مالی خومان دوور ده که وتینه وه، دنیا تاریک و
تاریکتر ده بوو، له تو وایه ئاسمان بق هه میشه مانگ و
نه ستیره کانی قووت داوه و جاریکی دی هه لئایه نه وه. له ناکاوا

سه گنگمان لسی په یدا بوو، چاوه کانی له تاریکۍ که دا
 ده بریسکانه وه، له ترسا خوم دایه په نای نه نکم.
 گوټی: - مه ترسه. سه گه، قهت سه گت نه دیوه! وهختی
 شه یتانان به سهر چووه، ده میکه که له باب خویندوویه تی.
 سه گه که ی بانگ کرد، دهستی به سهریا هیتا وگوټی:
 - سه گه جوانه چکوله که هم منداله مه ترسیته، نه مه نه وهی
 منه!

دوای که میک سه گه که هینور بووه وه، خوی له لاق و له تهری
 من هله سوو، ئیدی به سنی قولی که وتینه پئی. نه نکم له
 دوازه په نجران نزیک بووه وه و به یتده نگی خیر و
 سه ده قه که ی خوی له قهراخ نه و په نجرانه دانا. ئاسمان
 خه ریک بوو پوناک ده بووه وه. به ره به ره هه یکه لی که وه یی
 په نگی خانوه کان له ناو جهرگی تاریکۍ که وه به دیار
 ده که وتن. بورجی زهنگه کانی کلټسای نابولنایا، ده رکوت،
 وه کو شه کر له دووره وه سپی ده چووه وه. دیوار و هساری
 کوپرستانه که، به دیارکه وت، له تق وایه تامان و په رښتیکی
 مکوم و قایمه.

نه نکم گوټی: - نه نکه پیره که ت که نه فته بووه، پیری و هه زار
 عیب. وهختی نه وه هاتووه بق مال برقینه وه. که ژنان به یانی
 زوو له خو واده بن و ده بینن پاکیزه ی موباره که نه و پاره و
 پسکیتانه ی بق منداله کانیا داناوه، زور خوشحال ده بن، خه لکی
 هه ژار به شتی که میش پازین. نه لیوشا، تق ته مه شا بزانه
 خه لکی بیتنه و و هه ژار له دنیا دا چهند زورن، که چی هیچ
 که سیک به خه میانه وه نییه، که س ئاورپکی به خیریان
 لیتا داته وه.

دوله مند بیر له خودا ناکاته وه
 پرژی په سلان و عداله تی له بیر نییه

دلی به هه‌زار و بی‌نه‌وایان ناسووتی
 ته‌نیا له خه‌می کۆکردنه‌وه‌ی زیری خۆیه‌تی
 بۆ کوێ ده‌روا
 ئامی هه‌زاران
 تا هه‌تاهه‌تایه

له ئاگری دۆزه‌خا ده‌سووتی!

- مخابن! ئه‌ركی مه‌ ئه‌وه‌یه پشته‌ی یه‌ك بگرین، یارمه‌تی
 یه‌كدی بده‌ین تا خوداش یارمه‌تی هه‌موو لایه‌كمان بدات، من
 زۆر خۆش‌حالم كه‌ جاره‌کی دی هاته‌یه‌وه بۆلای من.
 منیش هه‌مان هه‌ستی ئه‌وم له‌ لا چێبووه، هه‌ستده‌كه‌م له
 كاریکی فه‌رامۆش نه‌کرده‌نی‌دا به‌شداریم کردووه. سه‌گه
 سو‌رخنه‌كه، كه‌ ده‌م وچاوی له‌ پێوی ده‌چوو، جۆره‌ ترسیك
 به‌ چاوه‌ جوانه‌كانیه‌وه دیاربوو، به‌ كلكه‌ سووتی به‌ ده‌ورماندا
 ده‌هات، بیر له‌ ئاینده‌ی ده‌كه‌مه‌وه، ده‌پرسم: - باشه‌ ئه‌مه‌ لای
 مه‌ ده‌مینته‌وه؟

- بۆ نا؟ ئه‌گه‌ر هه‌ز ده‌كات با بمینته‌وه. ئیستا پسکی‌تیکی
 ده‌ده‌می، هه‌شتا دوو‌دانه‌م پێ ماوه، با كه‌مێك له‌سه‌ر ئه‌م
 سه‌كۆیه‌ دانیشین. وادیاره‌ زۆر ماندوو بووم.
 له‌ سه‌ر سه‌كۆیه‌کی نزیکه‌ی ده‌رگایه‌کی گه‌وره‌ دانیشتم،
 سه‌گه‌كه‌ له‌به‌ر پێماندا وه‌رکه‌وت و ده‌ستی به‌ خواردنی پسکی‌ته
 وشكه‌كه‌ کرد. نه‌نکم گو‌تی:
 - ژنه‌ جو‌وله‌كه‌یه‌ك له‌م ما‌له‌دا ده‌ژی، نو‌ من‌دالی
 سه‌روپێچكه‌ی هه‌یه.

جاریك لێم پرسى: "موسی‌قنا تو چۆن ده‌ژیت؟" به‌رسقى
 دایه‌وه: "من له‌گه‌ل خواى خۆما ده‌ژیم، ئه‌گه‌ر ئه‌و نه‌بوايه
 چۆن ده‌متوانی بژیم؟"

خۆم به بهدەنى نىمچە تەپى نەنكمەو دەقرسىنم و خەو دەمباتەو.

ژيان، بهخىرايى و بهخوشى دەست پىدەكاتەو، هەموو پوژىكى تازە شتىكى تازە روحم ئاوەدان دەكاتەو يان نىگەرەنم دەكات، يان سەرنجم پادەكىشت و لە فەكران پادەچم، بىرکردنەوئەى يەك لە دووى يەك بەرۆكم دەگرن. نازانم چ گۆپرانىكم بەسەرەتووە. زۆرى نەبرد دلم كەوتە كەلكەلەى دىتنى كچە شەلەكە. حەزم دەکرد بىدىنم، قسەى دەگەل بكەم، يان بەبىدەنگى و لەسەر سەكۆكەى بەر دەرگادا، لە نزىكەيوە دانىشم. تەنانتە دلم بەوھش خۆشبوو كە بە بىدەنگى لەلايوە دانىشم. لە پەرسەيلىكە دەچوو، زۆر بە جوانى باسى قوزاقەكانى كەنارى دۆنى بۆ دەكردم، ماوەيەكى زۆر لەلاى مامە ميكانيكەكەى كە لەویندەر لە كارگايەكى شىرا كارى دەکرد ژيابوو. پاشان بابى كە كەابرايەكى بەپاد بوو، بۆ نىيجنى نوڤگروود نەقل بووبوو، ئەويش.

- مامىكى دىكەشم هەيە كە كار بۆ خودى تزار دەكات. شەوانى جەژن، هەموو خەلكى ئەو كۆلانە لە مال دەهاتنە دەرئ. كچان و كوپان بۆ پىاسە و گەپان و گۆرانى دەچوون بۆ سەرەقەبران. پىاوان بۆ مەيخانان دەچوون، كەس لە كۆلانەكە نەدەما جگە لە مندالان وژنان، ژنان لە سەر سەكۆيان يان لە سەر ئەرزەكە لەبەر مالهكانياندا دادەنىشتن و بەدەنگى بەرز حىكايەتيان بۆ يەكدى دەگىرايوە، مندالان، موشين يان توپانىتيان دەکرد ودايكان دوور و نزىك چاودىريان دەكردن، ستايشيان دەكردن يان بە گەوجايتيان پىدەكەنين. ئىدى هەرا و زەنا و ژاوەژاوە دىناى پى دەكرد، لە حوزوورى گەورەكانا، هيندەى دى دەهاتىنەجۆش ولە گەمە وپارەكانماندا گەرم دەبووين و دەكەوتىنە كىپرکى. ئىمە، من، كوستروما وچوركە، لە

گهرمهی یاریدا، ناوبه‌ناو، به‌هه‌شتاو خۆمان ده‌گه‌یانده لای
لودمیلا شهل و خۆمان به گه‌مه‌کانمانه‌وه هه‌لده‌کیشا:
- لودمیلا، بینیت چۆن هه‌ر پینچ سنگه‌که‌م به‌یه‌ک زه‌ربه
خست؟

ئهویش به‌رومانا پیده‌که‌نی و سه‌ری بۆ ده‌له‌قاندین، وه‌کو
ئهو‌هی ئافه‌رینمان بکات. جاران ده‌سته‌به‌ندیمان ده‌کرد و ئیتمه
هه‌رسێکمان له‌یه‌ک ده‌سته‌دا بووین، که‌چی له‌م دوایانه‌دا،
ده‌مبینی کوسستروما و‌چورکا، ده‌چوونه‌ دوو ده‌سته‌ی
جیاوازه‌وه به‌جۆره‌ها شیوه‌هه‌فرکی یه‌کیان ده‌کرد و توانای
خۆیان ده‌نواند وه‌ندێجار کار ده‌گه‌یه‌ شه‌پ و پێکادان و
گریانی‌ش. جاریکیان به‌جۆری ئامبازی یه‌ک بوونه‌وه به‌ گژ
یه‌کدا چوون، که‌ گه‌وره‌کان ناچاربوون بۆ لێک کردنه‌وه‌یان،
وه‌کو ئهو‌هی دوو سه‌گی هه‌ربین، به‌سه‌تل ئاویان پێدا بکه‌ن.
له‌م کاته‌دا لودمیلا، که‌ له‌سه‌ر ته‌ختیک دانیشتبوو، لاقه
ساغه‌که‌ی له‌ عاردی ده‌جولاند و هه‌رکه‌ دوو‌په‌قیبه‌که‌ لینی
نزیک ده‌بوونه‌وه به‌ دارشه‌قه‌که‌ی له‌ خۆی دووری
ده‌خستنه‌وه‌وه به‌ترسه‌وه‌ هاواری ده‌کرد: - به‌سه‌! لاکه‌ون!
ئیدی دهم و چاوی گژ ده‌بوو چاوانی لێل ده‌بوون، چی
وای نه‌ده‌ما ببوریته‌وه.

جاریکیان کوسستروما، به‌ شیوه‌یه‌کی نه‌نگین گه‌مه‌که‌ی به
چورکا دۆراند. کوسستروما، به‌ ته‌ریقی رۆیی، خۆی له‌ په‌نا
سه‌ندو‌تیک شۆفان، که‌ له‌به‌ر دوو‌کانێکی ئهو نزیکانه‌ دانرابوو
شارده‌وه‌وه به‌بیده‌نگی ده‌ستی به‌گریان کرد. دیمه‌نیکی خه‌مناک
بوو. هێنده‌ ددانی به‌ چیره‌وه‌ بردن، ماسوله‌که‌کانی چه‌ناکه‌ی
ئاوسان، دهم و چاوه‌ باریکه‌که‌ی بوو به‌ به‌رد، پوندک وه‌کو
بارانی بوهاری، له‌ چاوه‌ ره‌شه‌ خه‌مینه‌کانیه‌وه‌ ده‌باری. که‌ لینی

نزیك بوومه‌وه و ویستم دل خوشی بده‌مه‌وه، به‌دهم فرمیشک
پشتنه‌وه و له‌بن لیوانه‌وه گوتی:

- پاره‌سته، بزانه چون پتی نیشانددهم، هیتشتا له کوپیه‌تی،
یه‌ک که‌رپوچ ده‌دهم به ته‌پلی سهریا، نه‌وسا ده‌زانی من کیم!
چورکاش خوی گیف کردبووه‌وه. به‌ک‌ش و فشه‌وه به‌سهر
شه‌قامه‌که‌دا، ده‌پویی و وه‌کو گه‌نجیک وه‌ختی ژنه‌پنانی بی،
خوی ده‌نواند، کلاوه‌که‌ی نابووه تیلاکه‌ی سهری و ههر دوو
ده‌ستی له‌به‌رکی نابوو. ئیدی بیته‌وه‌ی ده‌می بکاته‌وه، له‌به‌ینی
ددانه‌کانیه‌وه تفیکی کرد و گوتی:

- به‌و زووانه ده‌ست به‌جگه‌ره‌کیشان ده‌که‌م، تا ئیستا
دوو جارم تاقیکردووه‌ته‌وه، به‌لام ناخوش بوو، ده‌بی خۆم
پابینم.

من له‌و ئەداو ئەتوارانه‌ی بێزار بووم، پیم ناخوش بوو.
هه‌ستم ده‌کرد خه‌ریکه ئەو دوو هاوپتیهم له‌ده‌ست ده‌دهم،
هۆیه‌که‌شیم به‌لودمیلا ده‌زانی.

ئێواره‌یه‌ک له‌حه‌وشه‌دا بووم، خه‌ریک بووم، ئەو ئیسقان و
خورده‌وات و شپو شیتالانه‌ی که‌کۆم کردبوونه‌وه، هاویر
ده‌کرد. لودمیلا به‌خۆ و دارشه‌قه‌که‌یه‌وه هات و له‌به‌رده‌مما
وه‌ستا، خوی به‌سهر دارشه‌قه‌که‌یدا دا، ده‌ستی راستی خسته
جووله‌، سینجار سهری له‌قاند و گوتی:

- شه‌وباش! کوستروما له‌گه‌ل تۆدا هات؟

- به‌لێ.

- ئەدی چورکا؟

- چورکا، هه‌نووکه‌ کایه‌ له‌گه‌ل مه‌دا ناکات. هه‌مووی

خه‌تای تۆیه، ئەم دووانه‌ حه‌زیان له‌تۆ کردووه‌ وشه‌ به‌
یه‌کدی ده‌فروشن.

کيژئ سوور بوووه، به پيکه نينه وه گوتی: - ئەم قسانه چييه؟ من خه تام چييه؟

- بۆچی پووت داونه تی؟

تووڤه بوو وگوتی: - من چيم داوه له وان، خو پيم نهگوتون وهرن دوام بکهون.

ئوجا به دهه پويشتنه وه گوتی: - قسه ی به لاش! من له ههردووکیان گه وره ترم، من چوارده سالانم. چما کوپان ههز له کيژانی له خو گه وره تر دهکه ن؟!

به ئانقه ست و بۆ ئه وه ی زیاتر تووڤه ی بکه م، هاوارم کرد: - وانیه! ته مه شای خاوه ن دووکانه که بکه، خوشکه که ی کلیست - گه وره شه و کوپان دووی دهکه ون!

لودمیلا، گه پرایه وه به هه شتاو بۆلای من هات، له گه ل هه ر ههنگاوینکدا، دارشه قه که ی له گله نه رمه که ده چه قی، گریان له ئه وکی گیرابوو، گر له چاوه جوانه کانی ده بووه وه، بله ز گوتی: - تۆ گه مژه ی، هیچ نازانی، خاوه ن دووکانه که، ژنیکی هه رزه یه، من له گه ل ئه ودا به راورد ده که یه ت؟ من هه شتا بچووکم، کچۆله م. که س هه دی نییه ده ستم بۆ بیته یان نقورچم لیتگریه ت. ئه گه ر تۆ به رگی دووه می پۆمانی کامشادالکا ت بخوینیاوه، ئەم قسانه ت نه ده کرد!

به ده م گریان وه پۆی، زۆرم به زه یی پێدا هاته وه. ئه له قی قسه کانی هه ندیک راستیان تیاوو، که من ده رکم نه ده کرد. باشه هاوړیکانم بۆچی نقورچیان لیده گرت؟ خو هاوړیکانم ده یانگوت خویشان ده ویت!

بۆ سه به یی وستم ته وازی بۆ بیخمه وه، ئاشتی بکه مه وه، ئیدی بایی هه وت کوپیکان، نوقل و نه باتم کړی، نوقل و نه باتیک که لودمیلا زۆری هه ز لیبوو. لیم پرسى: - تۆزیکت له مه بده می؟

به ئانقهست خوی تووږه کرد وگوتی: - بږو، من چیتړ
قسهت له گهل ناکه م، به عزم له گهلتا!

ویرای ئه وهش، نوځل ونه باته که ی لڼوه رگرم و گوتی:
- ده بوا به لای که مه وه له کاغه زیکته وه پینچابا، ته مه شای
دهستی خوت بکه بزانه چهند پیسن...

- من دهسته کانم شوردوون، به لام پیس دیارن.
به دهسته وشک وگرمه که ی دهستی گرتم و جوان دیقه تی
دا: - دهسته کانت خراپ شتواون.
- قامکه کانی توش بریندارن.

- جیگای دهرزیبه، ئاخر من به زوری خه ریکی خه یاتیم،
سه روکارم له گهل دهرزی و دروماندايه.

دوای ماوه یه کی که م، دوای ئه وه ی به وردی دیقه تی
دهوروبه ری دا، گوتی:

- چوڼه بږوین له په نایه کدا پږمانی " کامشادالکا "
بخوینینه وه؟

ماوه یه کی زور گه راین تا په نایه کی چول و ئارام وه دوزین.
ئه نجام پارووی حه مامه که مان به گهن کرد. جیگایه کی به راستی
تاریک بوو، به لام ئیمه ده مانتوانی له بهر ئه و په نجه ریه
دانیشین که ده پروانییه سره گوزهری قه سابخانه که ی
دراوسیمان. خه لکی به ده گمهن پرویان ده کرده ئه و شوینه.

لودمیلا، له بهر په نجه ریه که دانیشیت، لاقه شه له که ی راکیتشا و
خوی دا به سره لاقه ساغه که یدا، کتیبیک کی کونی له چاوی نزیک
کرده وه، پریزیک وشه ی دا به گویمه که ته قه ی سره م ده هات.
وام ده زانی که گویم بږو ده ژمیږیت. به لام که له سره ئه رزه که
دانیشتبووم و ته مه شای چاوه شینه جوانه کانیم ده کرد که
به سره دیر به دیر کی کتیبه که ی دا ده گیران، وه کوئه وه بوو
گرپکی شینیان لی بیته وه، جار جار یکیش تاقه فرمیسیک له

چاوه تهره کانیوه به سهر گزنایدا داده خزی، دهنگی بهدهم
خویندنه وهی وشه نامز و نامه فهورمه کانه وه، دهله رزی... ئیدی
هولم دهدا ئه و وشانه هه لگتیر وداگتیر بکه م، بیانکه م به شیعر،
بهلام فایده ی نه بوو، هیچم نه له کتیبه که و نه له وشه کان
هه لئه دهکرانه، به کورتی شتیکی ئه و تو حالی نه بووم.

سه گه که م سهری نایه سهر ئه ژۆکانم ناوم نابوو "با"
جهسته یه کی باریک و درێژی هه بوو، تووکیکی گف و بژی
هه بوو، که پرایده کرد، بای به قولاندا نه دهگهی، که دهپۆیی،
وهکو بای پاییز که خزی به لووله ی سوپایاندا دهکات،
دهیلورانده.

کچه ی تاین به شپهرزه یی لئی پرسیم: - ئه ری تو گویت لیمه؟
سهری ئه رییم بۆ له قانده. به پاسستی ئه و وشانه
حه په ساندیمان. پر به دل حه زم دهکرد، وشه کان به جوړیکی
دی و له شیوه ی گورانییدا دابریژمه وه، به جوړی دای
برپژمه وه که ههر وشه یه کی وهکو ئه ستیره یه کی ئاسمان
بدره وشیته وه.

ئیدی دنیا به ره به ره تاریک بوو، لودمیلا وشه کانی
نه دهبینی، دهسته زه رده کانی له کتیبه که بهردا و گوتی: - جوانه
ها؟ پیم نه گوتی جوانه؟!

له و پۆژه به دواوه، زۆرجار دهچووینه ئه و شوینه چه په که،
خۆشبه ختانه لودمیلا زوو دهستی له خویندنه وهی "کامشادالکا"
"هه لدهگرت، که ئه و دهستی له خویندنه وه هه لدهگرت، خه نی
دهبووم.. ئه وهنده ی قاره مان و پرووداو تیا بوو، به هیچ جوړی
بۆم کۆنترۆل نه دهکرا، ناوه کانم بۆ ئه زبه ر نه دهکرا، پۆمانیک
بوو له وه دهچوو کۆتایی نه یهت، ئیمه له بهرگی دووه مه وه
دهستمان پیکرد، بهرگی سینیهمیشی هه بوو، به قسه ی لودمیلا
بهرگی چواره میشی هه بوو. خواخوامان بوو باران بیاری، که

باران بسوايه کەس لە مال وەدەر نەدەکەوت وکەس پێی
نەدەکەوتە خەلوەتگەکی ئێمە. بەلام وێرای ئەوەش لودمیلا،
دەترسا، یەکتە بیت بەسەرا و لەو شوێنەدا بە دوو قۆلی بمان
بینن و غافلگیرمان بکەن..بە دەنگێکی نەوی بەمنی دەگوت:-
دەزانی ئەگەر خەلکی لێرەدا بمان بینن چ دەلێن؟

زۆرباش دەزانی و منیشلەو دەترسام. ئێمە بە سەعاتان
لەوێ دەمانەو. باسی زۆر شتمان دەکرد، هەندێجار
حیکایەتەکانی دایرەم بۆ دەگێڕایەو، لودمیلاش ژيانی ئەو
قوزاقانەی بۆ باس دەکردم کە لە گوێی پوباری میدفیدیتزا
دەژيان و دەگوت:

- جوانی ژيان لەوێیە! وەکو ئێرە نییە! ئێرە شوێنی خەلکی
هەژار و بێنەوايە!

ئیدی لە دلی خۆدا بپیارم دا، هەرکە گەورە بووم، پوژیک
بپۆم بۆ ئەوێندەر تا پوباری میدفیدیتزا بدینم و بەو دیمەنە
زاخاوی چاوم بدهم.

ئیدی زۆری پێنەچوو، وازمان لە دانیشتنی ئەو خەلوەتگە و
راپەرەو هێنا کە بۆ حەمامەکە دەچوو. دایکی لودمیلا لە
کارگەی کابرایەکی بازرگانی پێست دامەزرا، خوشکەکەی
چوو مەکتەب، براکەی لە کورەخانەیەکی خشت سازیی
دامەزرا. هەركاتی کەش و هەوا ناخۆشبايە، دەچووم بۆ مالی
وان و ئیدی لە چێشت لیئان و پااکردنەوێ ژوور و
مووبەقەکەدا یارمەتیم دەدا. لودمیلا بە پێکەنینەو دەگوت:

- ئێمە وەکو ژن و میزد پێکەو دەژین، تەنیا
جیاوازیەکەمان ئەوێهە کە دەگەڵ یەکدا ناخەوین. ئێمە لە ژن و
میزد باشتر دەژین، چونکە میزدان یارمەتی ژنەکانیان نادەن.
هەركاتی چەند شاهییەکم بەدەست هێنا، کەمێک نوقل و
شیرینیم دەکری، پێکەو چامان دەخواردەو و پاشان بە ئاوی

سارد سه ماوه ره که مان ده کوژانده وه، تا دایکی لودمیلا، که ژنیکسی به پرته و بۆله بوو، پینهحه سیت که ئیمه دامانگیرساندوه.

هه ندیجار نه نکیشم ده هات له لاما ن داده نیشته، ئیدی ده که وته گول دۆزی و ده رزی و دروومان، نه وسا چیرۆکی دوور و دریتژ و خوشی بۆ ده گنرینه وه. هه رکاتی بابام بۆ شار بچوايه لودمیلا بۆ مالی مه ده هات، ئیدی بیتخه و خه یال سه رگه رمی گه مه و وازیان ده بووین. نه نکم ده یگوت: - ئیمه زۆر خوش ده ژین. وانیه؟ ئافه رین مالی خۆم، هه زکه م ده تخۆم، هه زکه م ناتخۆم؟

نه نکم، دۆستایه تی مه ی بیتخۆش بوو، ده یگوت:
- دۆستایه تی کرپ و کچ زۆر خوشه به مه رجی ماقوول بئ، هه یچ گه و جایه تیه ک نه که ن!

ئه وجا به زمانیکه جوان و زۆر ساده مانای ئه و ' گه و جایه تیه ی ' بۆ روونده کردینه وه. وشه کانی سهرای بوون، ئیلهام به خش بوون، ئیدی من له لای خۆمه وه له وه حالی بووم که نابی به رله پشکو تن ده ست بۆ گول ببریته، چونکه په ژمرده ده بی نه گول ده دات نه میوه.

من ئاره زووی کردنی هه یچ ' گه و جایه تیه کم ' نه بوو. به لام وێرای ئه وه ش، من و لودمیلا، له قسه و گفتوگۆکانماندا، باسی هه موو ئه و شتانه مان ده کرد که خه لکی به بیته نگی به سه ریا تی ده په رین... هه لبه ته جار جار و له حاله تی زۆر زه رووریدا نه بوایه باسی ئه و شتانه مان نه ده کرد. چونکه په یوه ندی نتوان دوو په گه زی جیاواز هه ندیجار ئازاری ده داین و کیشه ی بۆ دروست ده کردین.

بیفسینکو، بابی لودمیلا، پیاویکی جوان بوو، ته مه نی هه چل سالیک ده بوو، کابرایه کی قۆ لوول، ئه برۆ چر و په یوه ست،

به غرووره وه هه لیده بپین. پیاوینکی یه جگار که مدوو بوو، بیرم نایهت قهت گویم له قسه ی بوو بیت. که مجامه له ی منداله کانی ده کرد وه کو که پ ولان تهنیا بلمه بلمیکی ده کرد و ته واو، تهنانهت که له ژنه که شی دها، نه ده هاته قسان.

ئیوارانی یه که شه مموان، کراسیکی شین و پانتولیکی که تانیده لبی له بهر ده کرد، جووتی پتیلاوی بریفه داری له پی ده کرد، نهوسا ئوکوردیونه گوره که ی له شانی ده کرد و ده چووه کۆلان، له وی وه کو سه ربازیک به خو و تفهنگه که یه وه، ئاماده ی سه لام کردن و ئیکلام بن، ده وه ستا. ههنگی ته هلی پیاسه یه که به بهرده رگا که ماندا ده هاتن، ژن و کچان وه کو قاز به لار وله نجه ده هاتن و تیده پپین، ژیراویژر سهیریکی "ییفسینکو" یان ده کرد، یان زه قاوزه ق و به چاوانی برسی و تامه زرووه ته مه شایان ده کرد. نهو له جیتی خوی نه ده جولا، لیوی خواره وه ی شوپ بوو بووه وه. به چاوه ره شه کانی دایده بیژان، نه چاوپرکی بیده نگانه جوژه نهوسنیه کی سیکسی تیابوو. کاروانی ژنان به هیواشی به بهرده میا رهت ده بوون، پیاو وای هه سته کرد، کامیان بگری، به ئاماژه یه کی وی دیته ره دا و، له نه رزه که دا بوی پالده که وی. داکي لودمیلا، ده بیۆلاند: - نه به رازه لاساره، نه م سابریته پیسه چاویان لیداده گریت.

نه ژنه داماره جوان نه بوو، بهرچاوی نه بوو، دریز دامولیکی لاوازی مرده لوخ بوو. ده م وچاوی دریز کۆله و په له په لاوی بوو، رهنگ و روو سیسه له و چرچه له بوو، قژی کورت له گسکیکی سواو ده چوو. لودمیلا له لایه وه دانیشتبوو، بیتهوده هه ولی دها، سه رنجی په رت بکات و به پرسیاران سه رگرم و مژولی بکات، به لام ژنه ی تاین، به وپه پی بیتاقه تی هاواریده کرد:

- وازم لیبیتنه، شه‌لی نه‌گه‌ت!

چاوه مه‌نگ‌ولیه بچووکه‌کانی، که له کونجکاویدا
ده‌دره‌وشانه‌وه، به‌شیوه‌یه‌کی سه‌یر به‌ملا و به‌ولادا ده‌گه‌نرا.
لودمیلا ده‌لیت:

- دایکه توو‌په مه‌به، توو‌په بوون فایده‌ینییه. تو ته‌مه‌شای
ئه‌و بیوه‌ژنه‌ه‌سیر فروشه‌بکه، چون خوی وه‌کو بووکه‌له
پازاندووه‌ته‌وه‌توش چاو له‌و بکه.
دایکی به‌دهم په‌لمه‌گریان و فرمیتسک پرشتنه‌وه، ده‌پروانیتته
بیوه‌ژنه زه‌لامه‌که و ده‌لیت:

- نه‌گه‌ر ئیوه نه‌بان سه‌د هینده‌ی ئه‌و خۆم ده‌پازاندووه و
به‌خۆم را ده‌گه‌یم. ئیوه هه‌رسیکتان، به‌زندوویه‌تی خواردت‌انم.
بیوه‌ژنه‌که، له‌خانویه‌کی بچووک ده‌چوو، سینگ و
به‌رۆکی هاتبووه‌پیشه‌وه‌و له‌بانیزه‌ده‌چوو، ده‌موچاوی له
مکیاجدا سوور ده‌چوووه‌وه، سه‌رپۆشیکی که‌سکی
به‌سه‌ریادابوو، له‌کۆنه‌بینایه‌ک ده‌چوو، زه‌رده‌په‌ری ئیوارێ
لیتی بدات.

ییف‌سینکو، ئوکوردیونه‌که‌ی به‌سینگیه‌وه‌ده‌نی، ده‌ست به
ژهنین ده‌کات، به‌ره‌به‌ره‌ده‌نگی موزیقا به‌رزده‌بیته‌وه، من‌دالان
له‌هه‌ر چوارنکالی کۆلانه‌که‌وه‌به‌غاردین و له‌ده‌وری
سازفانه‌که‌خرده‌بنه‌وه، ئه‌وجا حایر وحه‌په‌ساو، به‌شیوه‌ی
بازنه‌یی له‌ده‌وری داده‌نیشن.

ژنه‌که‌ی ئاگاداری کرده‌وه وگو‌تی: - که‌میتک سه‌بر بکه! تا
دهم وقلقیان نه‌شکاندوو‌یت!

به‌لاچاو مۆ‌په‌یه‌کی لیده‌کات و وه‌لامی ناداته‌وه.

بیوه‌ژنه‌ه‌سیر فروشه‌که، له‌سه‌ر سه‌کۆیه‌کی به‌ر
دوو‌کانه‌که‌ی کلیست داده‌نیشیت، سه‌ری به‌سه‌ر‌شانیا خوار

کردوووه ته وه وبه وردی گویی شل کردوووه، چاوه کانی
ده دره وشینه وه.

دهشت ودهره که ی پشت گورستانه که، له تیشکی ئالی
زهرده پیری ئیواره دا نقووم بووه.. ئافره تان به جلکی ئالوو
والاووه جمه یان دیت، مندالان له ناویاندا سه رگه رمی هه لبه ز
ودابه ز و گه مه وکایه ی خویانن. شنه یه کی فیتک، ئوخژن
ده خاته دل ودهروونه وه. بۆنی خوین له قه سابخانه و
کوشتارگه کانه وه دیت. له مهیدانی دهباخانه کانه وه، بۆنی
چه رمی خوشکراو بهرز ده بیته وه. چه دووی ژنان و
فسکه فسکیان، ههراوزه نای مندالان و عه ربه ده ی پیاوانی
مهست، ده گهل ناله ی ئوکوردیۆنه که دا، تیکهل بوون، له تووایه
زهوی به پیت و به رکه ت ئاخ هه لده کیشیت. هه موو شتیک
دژوار و سه خته، ژیانیکی سهیره، چ هه را و هه نگامه یه که، له
ناو چه رگه ی ئه م هه راو هه نگامه یه وه، وشه ین سهیره
هه لده قولین، ژیی دل ده هه ژینن، له یادگه دا ده چه سپن و نایه نه
سرانه وه:

- ناتوانن، به کۆمه ل وله ناکاو پیری بده نن- که واته با
هه رکه سه وبه ته نیا دهستی خوی لیبوه شینن.

- ئه گه ر خۆمان به زه بیمان به خۆمانا نه یه ته وه، کئ به زه یی
پیماندا دیته وه؟

- پنده چی خوا ژنی ته نیا بق سه رگه رمی و رابواردن
دروست کردیت.

شهو دادی، ههوا فینک دهکات، ههراو زهناکه هیور دهبیتهوه. خانووه دارینه کۆنهکان، له تاریکیهکهدا گهورهتر دینه بهرچاو، گهورهکان، ههندیگ له مندالهکان. بۆ مال دهبهنهوه تا بیان خهوینن، ههندیکی دی که له بیر کران له پال دیوارهکاندا یان له باوهشی دایکیاندا خهوتوون. منداله گهورهکان که شهو پادهکشی نارام دهگرن. بیفسینکو، به خق و ئوکوردیۆنهکهیهوه، بهبێ ئهوهی سههرنجی هیچکهسیگ پابکشیته، له تاریکیهکهدا نقروم بووه. بیوهژنه قهلهو و خرپنهکه دیار نهماوه. له شوینیکهوه، له پشت گورستانهکهوه، دهنگی بهجۆشی ئوکوردیۆنهکه بهرز دهبیتهوه. دایکی لودمیلا، بهبێ جووله له سههر کورسییهک دانیشتووه و بهجۆرئ کوورپ بووتهوه، پشتی له پشتی پشیل دهچیت. نهکم بۆ چا خواردنهوه چووته نک ژنیکی دراوسیمان، ئهم ژنه مامانیکی ناوژپاوه. ژنیکی زهلامی قهلهوه، کهپووی له دهنوکی سۆنه (مراوی) دهچیت. سینگ و بهرۆکی ساف دهلیی سینگی پیاوه، میدالێکی (فریاکهوتن) ی زیڤی پیتا شۆڤ بووتهوه.

ههموو خهلکی کۆلانهکه لیتی دهترسن و به جادووگهری دهزانن. وێرای ئهمهش، ههموو دهلێن و دهزانن که کاتی خۆی له شهوات و ئاگر کهوتنهوهیهکدا، فریای ژنه نهخۆشهکهی کولۆنیلێک و ههرسن مندالهکهی کهوتووه و له ماله گهر گرتووهکهیان، دهربازی کردوون.

ئهم ژنه دوستی نزیکی نهکمه، که له جاده وباندا، یهکدی دهبینن، له دوورهوه بۆ یهکدی دهگرژنهوه و سلاو له یهکدی دهکهن.

من و کوستروما و لودمیلا، له سهر تهختیکی گهره ی
 نزیکه بهردهرگای خومان دانیشتووین. بهلام چورکا جوینی به
 براکهی لودمیلا دابوو و ههنوکه نامبازی یهکدی بووبوون و
 دهستیان نابوو ههخه یهکدی. یهکیان دینا و دهبرد،
 ههرکسه ههلیده دا به سهر نهویدیدا زال بی، بهلام وادیاره
 ههردووکیان له یهک ئاستدان. کیژی به دهنگی ترساو هاوار
 دهکات: - بهسه واز بینن!

کوستروما، که چاوه رهشهکانی بری یوو لودمیلا،
 چیرۆکی کالینینی پاوچی دهگیرایه وه. کالینین، پیره میترکی پۆر
 چهرمووی، چاو باشقال بوو. له گهرک و بانا بهدناو بوو.
 ماوهیهکی کهم بوو که مردبوو. بهلام کوستروما، دهلی وهکو
 خه لکی نه یان ناشتوو به لکو جه نازه که یان، دوور له گۆرپهکانی
 دی به تابووته که وه له ئهرزه که داناوه. تابووته که، تابووتیکی
 رهش بوو، له سهر چوار پایهی بهرز، به بۆیهی سیی، وینهی
 خاچیک و رمیک و دار عاسایهک و دوو پارچه ئیسقانیانله سهر
 نهخشاندبوو.

دهگیرنه وه دهلین ئهم پیره میتره هه موو شهوئ له
 تابووته که ی دپته دهرو و له پهستا و بی پسانه وه بهناو
 گۆرستانه که دا، تا کار یوهی به یانی، تا که له شیر ی به یانی بانگ
 دهدات، ههر دهسووپته وه که س نازانی تاقیبی چی دهکات.
 لودمیلا، لینی دهپارپته وه: - تکیه باسی ئهم شته ترسناکانه
 مه که.

چورکا، که به ههزار زهحمهت خوی له چنگی براکهی
 لودمیلا دهرباز کردبوو، هاوار دهکات: - بهرمده!
 ئاوپی له کوستروما دایه وه به تهوسه وه گوئی:
 - بۆ درق ده که ی خوپی! من له کاتی ناشتنه کهیدا له
 سه رقه بران بووم، به چاوی خۆم دیتم که به خاکیان سپارد.

ئىدى تەختە دارىكيان وەكو كىلى قەبر و بۆ ناسىنەوہى،
 لەسەر گۆرپەكەى داننا. مەسەلەى ئووش كە شەوانە
 تارمايىپەكەى بەناو گۆرستانەكەدا دەسوورپتەوہ، دەست
 ھەلبەستى ئاسنگەرە بەدەستەكانە! دەنا شتى وانىيە!
 كوستروما، بەبى ئوہى ئاوپى لىتداتەوہ، بە
 تەوسەوہگوتى:

- ئەگەر پاست دەكەى وانىيە، بۆق شەوئ لە سەر قەبران
 بنوہ.

ئەوان دەكەونە مشت ومپ، لودمىلا ئاوپ لە دايكى
 دەداتەوہو بە خەمىنى سەرى دەلەقېتى و دەپرسىت:- دايكە،
 پاستە كە مردووان بە شەوان دەسوورپتەوہ؟
 دايكى بە پاويژىكى زەلال بەرسف دەداتەوہ:- بەلى،
 دەسوورپتەوہ.

فالىوك ئى كوپى ژنە دوكاندارە گۇنا سوورەكە، لىمان
 ھاتەپىشەوہ، تەمەنى بىست سال دەبوو، ماوہىك گوتى بۆ
 قسەكانمان ھەلخست وگوتى:

- ھەركەسىك زات بكات تا بەيانى لە سەر قەبران بنووت،
 من بىست كوپىك و دە جگەرەى دەدەمى، بەلام ئەگەر بترسىت
 و ھەلبىت، بە ئارەزووى خۆم گوتى دەسوومەوہ، چ دەلېن؟
 ھەموو بىدەنگ دەبن، شەرم دايان دەگريت، پاشان دايكى
 لودمىلا ھەلدايە و گوتى:- قسەى بەلاش، بۆچى ئەم مندالانە
 بۆ كارى وھا ھاندەدەيت!

چوركە، بەدەم مینگە مینگەوہ دەلېت:- ئەگەر يەك پوبلم
 بدەيتى من ئەو كارە دەكەم.

كوستروما، بە رەوہ گوتى:- ئەگەر بىست كوپىكت بداتى
 دەترسىت؟

پوودەكاتە فالىوك و دەلېت:

- يەك پۇبلى بدەيە. ناپرات. خوى ھەلدەكىشىت، دەنا
كوپىكى درۇزنى ترسنۇكە.

- دەى زۇرباشە، ئەوہ كىردم بە پۇبلىك.

چورك، بە بىدەنگى رادەبىت، لۇزىلۇز بە پەنا دىوارەكەدا
دەكەويتەپى. كوستروما قامكى لە زارى دەنى و فېكەيەكى تىژ
دەكىشىت. لودمىلا بە پراوېژىكى كز دەپرسىت: خودايا، بۇچى
وہكو گەو چوو، كە ئەمە حالىەتى لەم خۇ ھەلكىشانەى چى؟
فالىوك، ھاواردەكات:

- ئەمانە كۆمەلىك خويپى و تۇپىن. خۇش ئەوہيە ئەم
نەگبەتانە خۇيان بە شەقاوہى كۇلان و گەپەكەكە دەزانن،
قولى پەش و سېى لە بوارا دەرەكەوئ!

تەوس وتوانجەكانىم لە لا ناخۇشە، من وھاوپىكانم
خۇشمان ناوئ، كوپىكى قەلەوى خۇشگوزەرانە، ھەمىشە
مندالان بۇ كارى خراب ھاندەدات، دەمى زۇر پىسە، جىنئوى بە
شىرەوہ مژتووە، كوپىكى بىن تەرىپتە، چىرۇكى نەنگىن
دەربارەى كچان و ژنان بۇ منالان دەگىرپتەوہ، ھانىيان دەدات
گالتە بەكچان و ژنان بكن. مندالانىش بە قسەى دەكەن و
باجى گەورەش دەدەن. نازانم بۇ ھەزى لە سەگەكەم نەدەكرد،
لە ھەرشوئنى بىدىبا بەردبارانى دەكرد، جارىك نان و دەرزى
دەرخوارد دابوو، بەلام من ترسنۇكىەكەى چۇركام، كە بە
ملشۇپى دوور دەكەوتەوہ، زۇر لەگيان ناخۇشبوو.
بۇيە خىرا بە " فالىوك " م گوت:- كوا پۇبلەكە بدە بەمن،
من بۇ گۇرستانەكە دەپۇم.

بۇ ئەوہى بىترسىنئ، قاقايەكى تووندى لىداو پۇبلەكەى بۇ
دايكى لودمىلا درىژ كرد. دايكى لودمىلا بە توورپەى دەستى
پەتكردەوہو گوتى:- نا، من وەرى ناگرم!

ئەوجا ھەستا بە توورپەیی دوورکەوتەو، لودمیلاش
 ئامادە نەبوو پارەیی گریوھە وەر بگرت. ئەمە ھێندەیی دی
 فالیوکی پەست کرد. من لەزگ بوو بەبێ پارەیی ئەم کەر
 پیاوھش گریوھە ئەنجام بدەم کە لەو کاتەدا ئەنکەم بەسەردا
 ھات، کە حال و ھیکایەتەکیان بۆ گێرپایەو، بەبێ چەند
 وچوون پارەکی وەرگرت و بە کاوھەق بە منی گوت:--
 پالتوکت لەبەر بکە، چەرچەفەکت لەگەڵ خۆتا ببە، چونکە
 بەرەبەیان دنیا سارد دەبێت..

قەسەکانی پیرەژن، ھەم دلخۆشیان کردم و ھەم بەپادەییەک
 زاتیان وەبەرنام کە دانیابووم، ھیچ شتیکی ترسناک پرونادات.
 مەرچەکانی فالیوک ئەوھوو کە تا بەیانی لەسەر تابووتەکە
 پاکشیم یان دابنیشم و بە ھیچ بیانوویەک لە سەر تابووتەکە
 نەیمە خوارو، تەنانت ئەگەر تابووتەکە کەوتە جوولەجوول
 و "کالینن" ی پیر ویستی لێی بێتە دەرەو، ئەگەر پا بنەمە
 سەر ئەرزەکە، مانەیی وایە گرەوھەکم دۆراندوو، دواقسەیی
 ئەمە بوو:-- ئاگادار بە، بە درێژایی شەو چاودیریت دەکەم ھا!
 وەختایەک لێپرام بەرەو گۆرستانەکە بروم، ئەنکەم نیشانەیی
 خاچی بەسەرما کیشاو ئامۆژگاری کردم:-- ئەگەر شتیکت
 ھاتەبەرچاو، مەترسە، لەجێی خۆت مەجوولێ، وێردی سلۆو لە
 تۆ مریەمی پاکیزە، بخوینە.

بە ھەنگاوی ھەراوھە بەپێی کەوتەم، دەمویست بە
 زووترین کات کۆتایی بەم گالەبازارە بێتم. فالیوک وکاستروما
 و چەند مندالێکی دی بەگەلم کەوتن. کە بەسەر دیوارەکە
 کەوتەم، چەرچەفەکە لە دەستم ئاللا وکەوتەم، غل بوومەو، بەلام
 یەکسەر ھەستامەو، کورەکان لەو دیو دیوارەکەو پێم
 پێدەکەنین. تەزوویەکی سارد لە تەوقی سەرمەو، بە گازەرای
 پشتما ھاتەخوارو و لە بنی پێمەو دەرچوو.

به ههنگاوی لهرزۆكه وه گهيمه تابووته رهشهكه. لايهكي له گلهكه پۆچووبوو، لايهكي تری بهدوو پایهی بچووكه وه له سه ر ئه رزه كه بوو، پنده چوو كه سيك ويستيتی ده ری بینئ، به لام ده ره قه تی نه هاتبوو. له سه ر تابووته كه پۆنیشتم و پوانیمه ده وره به ری خۆم: ئیدی بارستایی گۆره كان و خاچه كه وه بیه كان به ئاسانی ده بینران، ده تگوت بازووی ره ق و ته قن وله ملی گۆره كان وه رینراون، لیره وه له وئ ده وه ن و بنجه به تولا له به ینی خاچه كانه وه مله قووتیان ده كرد، لقه كانیان له سه ر گۆره كان ئالكاوی یه كدی ده بوون، چیمه نی گۆرستانه كه له تاریكه كه دا نه ده بینرا، دیمه نی كلێساكه له دووره وه وه كو كولبه یه كي به فرگرتوو ده هاته به رچاو، كه میك دوورتر، له داوینئ ئاسۆوه، له به ینی په له هه وره مات و خامۆشه كانه وه، هه یقۆك سه ره تانكئ ده كرد.

باوکی یاز كه به " پیاوه بۆگه نه كه " ناسرابوو، به ده سه ته خاوه كانئ په تی زهنگی نیگابانیه كه ی پاكیشا. دهنگی زهنگه كه دئ، ناله ی مندالئكي نه خۆش دیته گوئ، دوائ ئه وه دهنگی وشك و كورتی زهنگيک دیت، ویه كسه ر، وته كانئ یارۆی پاسه وانم وه بیرهاته وه: " خودایا، له شه پری بی خه وی و خه وزران بمانپاریزه ".

جه وه كه ترسناك بوو. زۆر گه رم و خه فه بوو، خۆشم نازانم بۆ هه ستم به گه رمایه كي زۆر ده كرد، له زگ بوو بخنكیم. هه رچه نده شه وه كه ی سارد و نمسار بوو، كه چی ئاره قه له سه راپام ده چۆرا. بیرم له وه ده كرده وه كه ئه گه ر كالینینی دان عه مر، له نئو تابووته كه هه ستیته وه فریای ئه وه ده كه وم خۆم بگه یه نمه كولبه ی پاسه وانه كه (زێوان)؟

بست به بستئ گۆرستانه كه شاره زابووم، ده یانجار له گه ل فیا ز وهاوړيكانی دیدا، له م گۆرستانه دا یاریم كردووه، به به ینی

گۆږه که دا ږاکه پاکمان کړدووه. دایکم له وې، له نږیکي
کلېساکه دا ږاکشاوه.

هیشتا هم موو خه لکی نه خه وتوون، له گهره که کانی
دو رو به روه دهنگی پیکه نین، گفتوگو و گورانی دیت. له سر
گرده لمه لانه که ی نږیکي ویستگه ی قیتاره که وه، یان له نږیکي
گوندي کاتیزو فکاوه، دهنگی ټوکوردیون دیت. هه بې و نه بې
میاچوف ی ټاسنگره، که هه میسه سه رخو شه. دهنگی
گورانییه که له وډیو شووړه ی گورپستانه که وه دیت!

دایکمان زور بې ته مه که

خویمان لی نه بان ده کا

همه موو منداله کانی ده چه وسینیتیه وه

له پیناوی رازی کړدنی بابا

دهنگی مه ستانه ی میاچوفه، هر ټو ته م گورانیه ده لیت. به
هر حال ته م دهنگه زندووانه وره م به رز ده که نه وه. لی بق
نه گبه تی من، له به د شانسی مندا، هر که دهنگی زهنگی
کلېساکه به رز ده بیتیه وه دهنگه کان ده نیشنه وه و بیدهنگی بال به
سر دنیا دا ده کیشیت و هم موو شتیک له خویدا غرق ده کات
وده سرپیتیه وه و پیک له رهوتی پوباریکی مهندي بیدهنگ
ده چیت. پوحم له فهزایه کی بې سنورا سرگره ردان ده بې،
ده که ویته هه لدیری هزار به هزار ی عه ده مه وه، له ژینگه یه کی
بوش و خالیدا ده تویتیه وه، له ژینگه یه کدا، جگه له جړپوه ی
ستیران، هیچی تری تیا ناژی، که نه ویش دوا ی خاموش بوونی
همه موو شته کانی دی، ده چیته خانه ی مردووانه وه.

جوان خو م له چه رچه فه که وه پینچا، به چوار مشقی له سر
تابووته که دانیشتم و پووم کړده کلېساکه. هر که
ده جوولیمه وه تابووته که له ژیرما ده که ویته جړه جیر. له نا کاو
شتیک له پشتمه وه دای به عار دیدا، خو م شلوی نه کړد، له جیتی

خۆم نه جوولام، نه خيز دووباره بووه وه. ته مه شا ده كه م: پارچه
 كه رپوچيگه، پارچه يه كي دي له نزيك تابووته كه كه و ته وه،
 يه كه مجار ترسم لينيشت، لي خيرا بۆم دهركه وت، ئه مه كاري
 فالپوك و براده ره كانيه تي و ده يانه وي من بترسينن. به لام
 خه ياليان خاوه، كه ههستم كرد، خه لكانيك له ده ورو به رم هه ن،
 له جياتي بترسم، به پيچه وانه وه ترسم په وييه وه و ته واو
 نه رخيانه بووم.

بیر له دايكه مردووه كه م ده كه مه وه.. له بېرمه جاريك بۆ
 يه كه مجار جگه رم نا به ده مه وه هات به سه را. به ليدان
 دايگرتمه وه، بگره كويت ديشيت، هاوارم كرد: - به سه، ته واو
 تۆ به م كرد، وازم لينيته نه خۆشم، دلم تيك هه لديت، خه ريكه
 ده رشيমে وه، وازم لينيته!

دواي ئه وه ي ليداني خۆم خوارد، چووم له پشت سۆپا كه وه
 دانيستم، گويم ليتبو، به نه نكمي ده كوت: - كه مندا ليكي دلره قه!
 كه سي خوشناوي، دنيای داوه ته بهر كلكان.

ئو قسه يه م له بهر گران بوو، بي ويزدانانه بوو. كه دايكم
 له خوت و خۆپايي و به بي هو ليی ده دام، كه زۆرجار ئه مه
 پروي ده دا، زۆرم دل به حالي ده سووتا. ئاخه هيچ
 هاوسه نكيه ك له نتيوان سه رپيچي و ليدانه كانمدا نه بوو. بېرم
 له وه ده كرده وه كه به م ته مه نه كورته وه چ هه قاره ت و
 سه رزه نشتانكم ته حه موول كردو وه، به راستي زۆر شت له م
 ژيانه دا هه يه كه مايه ي داخ و كه سه رانه. بۆ نموونه ئو
 كورانه ي ئو ديوي شوره كه، ئه مانه زۆر چاك ده زانن كه من
 به تاقی ته نيا له م گۆرستانه دا، خه ريكه له ترسا زي ره بكه م،
 زراوم بتوقی، كه چي هه ول ده دن زياترم بترسينن، ئاخه بۆ؟
 ده مويست هاوار بكه م: - ئه های شه يتانيه! بړۆن، واز بينن!

جورئەت ناکەم، ناوھێتانی شەیتان ئاسان نییە. کێ دەلی
 ھەنووکە لەم ناویدا خەریکی پیاسە نییە، لەم دەرووبەرەدا
 ناسۆپیتەو! لەلانی کە پڕ بوو لە وردە کانزایان، کە بەخەمینی
 لەبەر پوناکی تریفەئە مانگە کەدا دەدرەوشانەو، ئەمە
 کە ناراوھەکانی روباری ئوکای وەبیر ھێنامەو، جارێک لە سەر
 قەیاغێک لە پوباری ئوکادا پال کەوتبووم و تەمەشای ئاوھەم
 دەکرد، لە ناکاوا ماسییەکی بچووک ھاتە سەر ئاوھەم، خۆی
 خستە سەر لا، پێک لە گۆنای بەشەر دەچوو. چاوە خڕەکانی
 کە لەچاوی چۆلە کە دەچوون بڕینە من، ئەوجا وەکو چۆن
 گەلایەک لە درەختێک بەر دەبێتەو، یەک دوو پێچی خوارد
 وخۆی بە ژێر ئاوھەمدا کرد.

ئیدی سەری یادگاریان کرایەو. ژیان و دەورانی منداڵیم،
 پووداوەکانی دەرووبەرم، دووبارە زندو دەبوونەو،
 دەھاتنەو بەرچاوم. من وەکو کەسیک لە حاڵی خنکاندا بێ،
 خۆم بە یادگاریانەو ھەلەدەواسی تا بەدەم ئەو خەیاڵانەو،
 خۆم لەو ترسی تەنیاپیە ببوێرم.

ئەو ژێژکیکە، ھیدی ھیدی چنگە چکۆلەکانی لە عاردی
 گێردەکات و ھیواش ھیواش دیتەپێشی، دەنگی پێتەکانی
 دیتەگویم، ئەوجنۆکە چکۆلە و دزیوانەم وەبیردینیتەو کە لە
 مالاندا دەسوپیتەو.

نەنکەم دیتەو خەیاڵ، کە چۆن لەبەردەم سوپاکەدا
 ھەلەدەتروشکا و دوعا و نزای دەخویند: - ئەی جنۆکە چکۆلەکان،
 سیسەرکەکان بخۆن، دوايان ببڕنەو.

لە شوێنێکی دوور، لەوسەری شار، ئاسمان خەریک بوو
 پوناک دەبوو، سەرماي سپیئە ختووکە ی گۆناکانی دەدام.
 چاوم قورس دەبوو، پێلۆھەکانم دەھاتنەو یەک. وەکو تۆپ
 گرمۆلە بووم، چەرچەفەکەم دا بەسەرما. دەیساج دەبی با

بېيتانه نكم له خهوى هه ستاندم. به ديارمه وه وه ستابوو،
چه رچه كه كى له سهرم لاېرد، گوتى: - رابه ! سهرماته؟ ئى،
ترسايست؟

- ئه رى، ترسام. به لام به كه س مه لى، پښويست ناكه كه سى
دى به مه بزائيت.

به سهرسامى پرسى: - چ قهيديه! ئه گهر ترس نه بى،
نازايه تى هيچ بايه خيكي نيه، ئه وه نايه نى خوتى پتوه رابه يت.
به دوو قولى بؤ مال زفړينه وه، له رڼكا به ميه ربه انى گوتى:
- ده بى به خوت هه موو شتيك تاقييكه يته وه چوله كه كم.
ده بى بؤ خوت هه موو شتيك فير بيت، ئه گهر به خوت نه يتييه كان
كه شف نه كه يت، كه س نايه فيرت بكات.

بؤ ئيوارى، بووم به قاره مانى گه ركه. هر خه لك بوو
لييان ده پرسيم:

- باشه، ترسناك نه بوو، نه ترسايست؟

من به رسقم ده دانه وه: - با، ترسناك بوو، ئه مانى چى!
ئوان سهريان ده له قاندو ده يانگوت: - ئه دى پيمان نه گوتى!
ژنه دوو كانداره كه هه ليدايه وگوتى:

- كه واته ئه وانه دى ده لىن كالينينى پيريان به خاك
نه سپاردووه، درق ده كهن، ئه گهر راست بوايه و به خاكيان
نه سپارد بوايه، ئه م بسته منداله نه يده توانى شه و له وينده رپوژ
بكاته وه، خوا ده زانى پيره راوچى چ به لايه كى به سهر يا دينا.
لودميلا، به كونجكاوى و دل به ندييه وه لى ده روانيم. ته نانه ت
هه ستم ده كرد باباشم، زور دلى به م سهر كه وتنه دى من خوشه.
ته نيا چوركا، چاوى پيمدا هه لنه ده هات و به خه مبارييه وه
ده يگوت:

- ئه م كاره بؤ ئه و ئاسانه، نه كى جادووبازه، جادووى به
سهره خويندووه.

(۴)

کولیاى برام بهر بهر دهیدایه کزى، پړىک وهکو نو
نه سستیرانهى له گهل هلاتنى خورا ناواده بوون. من ونه نکم و
نو له عماریکا له سهر کومه لیک دار و تهخته دا که به جله شپ
داپو شرابوو، دهخوتین. خاوهن ماله که، به تیغه دیوارىکى له
تهخته، عماره کهى مهى له کولانه مریشکه کانى جیا
کردبوونه وه. شهوان له قدقدو باله فپړى مریشکانى تیرو پر
خومان لینه ده کهوت و بهر به یانیاى زووش له دهنگى زهلامى
که له بابو زپړینه کهى وهخه بهر دههاتین.

نه نکم، هه موو به یانیه که که پاده بوو، به پوخسارى
خه والووه وه له بن لیوانه وه دهیگوت: - وهى دهر دم لیدایت،
حه یوانى پیس... دهک سهرت به برین بچیت!

منیش پاده بووم، نه مده توانى بخه ومه وه، هه تاو له درزى
تیغه دیواره تهخته که وه، دهیدا له جیکا کهم، گهر دیله ی زیوینى
توزه که، له نیو لولو له تیر ژه که دا، سه مای ده کرد، سه مای نو
وشانه ی بیر ده خسته وه که له ناو حیکا یه و نه فساناندا
به رچاو و بهر گویم ده کهوتن. مشکان، له بهینى دار و تهخته کاند
ته راتینیان ده کرد، میرووی نامال سوورى بال نه خشین، فرکان
فرکان هم سهر و نه وسه ریان ده کرد. جی گو پکیتان ده کرد.

هه نديچار، بو نه وهى له بونی بوگه نى ریتنه مریشکان
دهرباز بم، له عماره که وه دهر ده که وتم و ده چووم بو
سهر بان و له وینده ره وه به که مالى ناره زوو دهمروانیه مال
دراوسیکان و نو خه لکانهم ده بینى، که پاده بوون، هیشتا خه
بهرى نه دابوون و ته مهل و بیتاقهت دههاتنه بهر چاو.

سهرى بوزى "فرمانوف" دهریاوانى هه میشه مهست له
بهر په نجه ره یه که وه به دیار ده که وى، چاوه خه والوو و

ئاوساوهكانى دهبرېته هه تاوهكه و وهكو بهراز ده مړينئ. بابام، بههر دوو دهستان سهره سوورهكهى دهگرئ به ههشتاو خوى به ناو حهوشهكه دا دهكات، دهچيت بڼ حه مامهكه تا به ئاوى سارد خوى بشوات. كارهكر وشيفى خاوهن مالهكه، به كهپووه دهن دوو كه دالاشى يه كه يه وه له كوكو دهچوو. بهلام خاوهن مالهكه له كوترىكى قه له و دهچوو، پهنگه سهير بيته بهرچاو كه هر كه سيك دهبينم، جوړه بالنده يه ك يان گيانله بهريكم وهبير ديتته وه.

به يانيهكى خوش كه هه تاو دنيائى زيړوه فشان دهكرد، بهلام من فره دلتهنگ بووم. حهزم دهكرد بچمه دهشت، به ناو كيڼكه كان بكهوم، هه وايهك بگوړم و بايهكى بالى خوّم بدهم. ماوه يهك به تهنيا له گهل خومدا بژيم. به يانيهكى خوشه، بهلام من دلنيا بووم كه خهلكى ئه م پوژه خوشه دهشتوينن و نايه لن به دلمه وه بنووسيت.

جاريك كه له سهربان راكشابووم، نه نكم به ئه سپايى گازی كردم وبه سهر ئاماژه ي بڼ ته خته خه وهكه كرد وگوته: - كولىا مردوه.

مندالهي داماو وبه له نگاز سهرى له سهر باليفهكه داخزي بوو، كه وتبووه سهر حه سيرهكه، به دهنى شين هه لگه پرابوو. كراسهكهى هه لكشابوو، ورگه ئاوساوهكهى و لاقه باريك وخوار وخيچه كانى به دهره وه بوون. هه ردووده ستى به سهر پاشه ليه وه گيرسابوونه وه، وهكو ئه وه يته قه لا بدات كه هه ستيت. سهرى كه ميك به سهرشانيا خوار بوو بووه وه.

نه نكم دهستىكى به قژيا هينا وگوته:

- سوپاس بڼ خوا كه نه جاتى بوو، كهى ئه وه حال بوو كه ئه و منداله به سته زمانه ي تيا بوو؟!

بابام، به ته پته پ، وه کو ئه وهی بره قسیت هات، به پاریزه وه دهستی خسته سه رچاوه نوقاوه کانی کولیا. نه نکم هاواریکرد:- بهو دهسته پیسانه، دهستی تیوه مه ده جاری برق دهست بشو.

بابام بۆلاندی:- تو ته مه شا، هاته دنیاوه، ژیا، خواردنی خوارد و پاشان..

نه نکم قسه که ی پتیری:- ئه وه چیت، وراوه ده که ی، ئاگات له ده مت بی..

بابام، مۆپه یه کی لیکرد وچوو بۆناو حه وشه که. گوتی:
- من پاره ی کفن و دفنه که یم نییه، خۆت چۆنی ته گبیر ده که ی بیکه، چی لیده که ی، بیکه!
- شپ شیتی نه گبه ت!

من له مال وه ده رکه وتم، شه وئ گه پامه وه. سبه ی به یانی کولیا به خاک سپێردرا. من نه چووم بق کلێسا، تا رپۆره سمی جه نازه که نه نجام درا، من به دیار قه بره که ی دایکمه وه رپۆنیشتم. له گه ل سه که که ما وله گه ل بابی یازدا له وینده ر دانیشتم. بابی یاز له هه قی هه لکه ندنی گۆره که دا، پاره یه کی که می وه رگرتبوو، منه تی ئه وه ی ده کرد و ده یگوت:- مادامیکی ئیوه ده ناسم، قه یدئ ناکات خاترتان ده گرم، ده نا هه رکه سیکی دی بوايه له رپۆلێک که مترم لیۆه نه ده گرت.

که پوانیمه ئه و کونه زه رده ی که بۆنیکی ناخۆشی لیده هات، چاو م به چهند ته خته داریکی ره شه وه بووی نمسار که وت. به به و و کترین جووله، لم وزیخی که نار چاله که ده رژایه ناو چاله که وه. من به ئاقه ست ده جولا مه وه تا لمه که برژیته ناو چاله که وه و ته خته ره شه کانم، که دلم لێیان تیک هه لده هات، له به رچاو م ون بکات.

باوکی یاز، به دەم کیشانی سه بيله که یه وه گوئی: - وامه که کورق.

نه نکم به خو و تابووتیکی سپی بهووک وه هات. " پیاوه بۆگه نه که" خوئی هه لدايه ناو چاله که وه، تابووته که ی له دهستی نه نکم وه رگرت و له سه ر تهخته ره شه کان داینا، دووباره له چاله که هاته ده رئ، ئیدی به بیلچه و به پیتان که وته پرکردنه وه ی چاله که، دووکل له سه بيله که یه وه به رز ده بووه وه. بابام و نه نکم به بیده نگي، به بی ئه وه ی چ قسه یه ک بکن، یارمه تیان ده دا. نه قه شه ی لیبوو نه سوالکه ر و که دا، ته نیا ئه و چوارکه سه بووین، له ناو چره خاچستانیکی بی کوتاییدا.

وه ختایه ک نه نکم کرئی گوپ هه لکه نه که ی دا، به گله ییه وه گوئی:

- به لام تو وێزای ئه مه ش پوچی که چه که مت ئازاردا!

- چارم نه بوو. له گه ل ئه وه شدا، تو زیک کلم له دراوسێکانی دزییه وه، خراپ نییه، که سمان ئازار نه دا.

پیره ژن، به سه ر گوپه که دا دانه وییه وه، که مێک گریا و یه ک دوو هه نسکی هه لدا. ئه و جا که وته رئ، مێرده که ی که پالتویه کی شر و شه پریوی له به ربوو و کلاوه که ی هیتا بووه سه رچاوانی و دیمه نیککی یه جگار دزیوی پهیدا کردبوو. دوا ی که وت، له ناکاوا پیتشمان که وت و به دەم بۆله بۆله وه گوئی: - رهنج به خه سار خۆمان، وه کو ئه وه وایه هه رچی دانه ویله مان هیه، به زه ویه کی به یاره وه مان کردبێ.

به هه لته ک هه لته ک پیتشمان که وت، له قه له ره شیکی پیر ده چوو.

له نه نکم پرسى: - مه به ستی چیه، چی گوئ؟

نەنکەم گوتی: - خوا دەزانئ مەبەستی چییە، خوشی نازانی چ دەلئ، وازی لیبینە، ئەو بیرکردنەوێ تایبەتی خۆی ھەیە.
 دنیا گەرم بوو، نەنکەم بە کاوھخو پێی دەکرد، لاقی لە لمە
 نەمسارەکە پۆدەچوو، ھەر تاو نا تاوئ دەوھستا و ئەو دڵۆپە
 ئارەقانەئ دەسپێ کەبە پوختساریەو دەدرەوشانەو.
 دوای بیرکردنەوێکە زۆر زاتمان وەبەر خۆنا و پرسیم:
 - نەنە، ئەو تەختە پەشانەئ ناو گۆرەکەئ، تابووتەکەئ
 دایکەم بوو؟

بەخەمینییەو بەرسفی دایەو:
 - بەلئ، ئەو گۆر ھەلکەنە زۆر کەرە، ھیشتا سالیک بەسەر
 مەرگی قاریادا نەبووریو، قەبرەکەئ ھەوای کێشاو
 جەنازەکەئ پزیو، ھی ئەوێە کە بە لم پێی کردووتەو، لم
 ئاوکیشتە. گل باشتەر، دەبواوە بەخاک و خۆل پێی بکردباو.
 - یانی ھەموو کەسێک دەپزئ، تەنیا پیغەمبەر و وەلیان
 نەبێت.

- تۆ قەت ناپزیت!
 پاوھستا، کللوھکەمئ کە بە سەر مەو خوار بووبوو، بۆ
 پاستکردمەو و گوتی: - بێر لەو شتانە مەکەو، تۆ ھیشتا
 مندالی کوپم، تێدەگەئ؟
 بەلام لەدلی خۆدا گوتم: "بەپاستی مردن ترسناکە، چەند
 پەقەم لە مردنە!" لەناخی خۆما ئازارم دەچەشت.
 کە گەییە مائەو بەبام سەماوھەکەئ پێکەدبوو و سفرەئ
 ئامادە کردبوو، گوتی: - دنیا گەرمە، با چایەک بخۆینەو، لە
 چایەکەئ خۆمان بۆ لێدەنەم، ھەردووکتان دەعوەتی چای
 منن.

چوو بەلای نەنکەمەو، دەستیکی بە شانیا دا و گوتی: - چ
 دەلئئ ژنەکە؟

نه نکم دهستی ته کاند او گوتی: - چ بلیم؟

- بزانه، خوا له مه رازی نییه، یهک به یه کی نه ندامانی
مالباته که مان ده باته وه. نه مه جزره سزایه که، نه ندامانی
خانه واده ده بن وه کو نه نگوستی یهک ده ست یه ککرتو وین..

زور له میژ بوو، گویم لینه بوو بوو که به و نه رم و نیانیه
قسان بکات، گویم بڼ هه لخت، به ئومیدی نه وه بووم که نه و
قسانه خه مه کانم بره وینننه وه بکاته کاریک که نه و چاله زهره
و ته خته پرهش و نمسارانم له بیر بچینه وه.

به لام نه نکم به تووندی قسه که ی پښې:

- به سه پیاوړه که له وه تایی هه ی نه م قسانه دوو بار
ده که یته وه، به عمرات یار مه تی که سیکت داوه؟ له وه تایی هه ی
وه کو چوڼ ژهنگ له ئاسن ده دات و ده پزینن، به و ئاوايه
ده مان خویت.

پیره میتره، ککړه یه کی کرد، ته مه شایه کی ژنه که ی کرد
وینده نگ بوو.

ئيواری، له بهر ده رگای هه وشه دا، به دوو رو دريژی
واریقاته کانی سر له به یانیم بڼ لود میلا گتړایه وه، وام هه ست
کرد، قسه کانم هیچ کاریکیان لینه کرد.

گوتی: - مړوف به هه تیوی بژی باشته، نه گهر داک و بابم
بمرن، خوشکه که م به برایه که م ده سپیژم و بڅخ ده چمه
کلپسایه ک و بڼ هه تا هه تايه ده بم به په به نینه، له وه زیاتر چیم
له ده ست دیت؟ به م لاقه شه له وه نه ده توانم شوو بکه م.
نه ده توانم کاریک بکه م. نه گهر شووش بکه م مندا لکانم شهل و
نوقسان ده رده چن.

وه کو هر ژنیکي کولان و گه په که که مان، ناقلا نه و به جدی
قسه ی ده کرد. به لام له و ئیواریه به دواوه، ئیدی نه و مه یله ی

جارانم له سهری نه‌ما، وه‌کو ده‌لین چاره‌نووس لیکدی هاویر
 کردین، سهرقالی ژیان، به‌ده‌گه‌ن دهرفته‌تی دیتنی ئه‌وی ده‌دام.
 چهند پوژیک دوا‌ی مردنی کولیا‌ی برام، بابام پنی گوتم:
 - ئه‌مشه‌و زوو بنوو، به‌یانی زوو بیدارت ده‌که‌مه‌وه، پیکفه
 ده‌چینه‌ لیره‌وار، دار کۆده‌که‌ینه‌وه.

نه‌نکم گوتی: - منیش گژوگیا کۆده‌که‌مه‌وه.

- لیره‌واری سه‌پیدار و کاژان، که هه‌ر سنی چوار
 کیلومه‌تریک له‌ گه‌په‌کی خۆمانه‌وه دوور بوو، پچ بوو له‌ نقی
 شکاو و چل و چێوان، له‌ ئالی روباری ئوکاوه‌ تا نزیکه‌ی ده
 کیلومه‌تران ده‌پو‌یی، له‌ سه‌مه‌ته‌که‌ی دییه‌وه، تا شا پینگاکه‌ی
 موسکو ده‌پو‌یی، گومه‌زیکه‌ی په‌شی دار کاژان، به‌سه‌ر هه‌موو
 ئه‌و گیا و چل و چێوانه‌وه خۆنوینی ده‌کرد. ئه‌م لیره‌واره
 گه‌وره‌یه‌ به‌ 'یال و بژی ساقیلوف' به‌ناوبانگ بوو.

ئه‌م هه‌موو سه‌روه‌ت و سامانه‌ ه‌ی کۆنت شو‌قالوف بوو،
 که به‌باشی پاسه‌وانی لینه‌ده‌کرا، خه‌لکی کونافینو، به‌مولکی
 خۆیانیان ده‌زانی و به‌رده‌وام لقه‌ وشکه‌کانیان ده‌بهریه‌وه و
 سوودیان له‌ گیا و سه‌وزه‌جاته‌کانی ده‌بینی. هه‌رکه‌ پاییز
 داده‌هات، خه‌لکی به‌ ته‌ور وگوریسه‌وه پوو‌یان ده‌کرده‌ ئه‌و
 بێشه‌یه‌و دار و قه‌لاشکه‌ریان بۆ وه‌رزی زستان خرده‌کرده‌وه.

ئیمه، به‌سنی قۆلی سه‌پیده‌ زوو، به‌ناو سه‌وزه‌زارانی ئاونگ
 گرتوودا که له‌به‌ر تیشکی هه‌تاوا وه‌کو زیو ده‌دره‌وشایه‌وه،
 به‌ره‌و بێشه‌که‌ که‌وتینه‌پ‌ی. به‌ سه‌متی چه‌پی ئیمه‌دا، هه‌تاوی
 خاوی پووسیا به‌سه‌ر پوباری ئوکاو به‌ سه‌ر بناری
 سوورباوی زورگ وه‌له‌ته‌کانی دیاتلوف و به‌سه‌ر شاره
 سه‌په‌که‌ی نیژنی نو‌فگوردی پچ باخ و باخات و گومه‌زین زیرین
 داده‌خزی و دنیای زیره‌وشان ده‌کرد. شه‌نبایه‌کی فیتکی
 خه‌والو، له‌ قۆلی پوباری ئوکاوه‌ ده‌هات. ئیدی خونه‌ گولان،

له ژیر قورسای شهونم و ئاونگدا، به لق و پۆپانهوه سهریان خواربوو بووهوه، لاولوی کتوی و هزار پهنګ به کهناری جادهکه دا دادهخزین. گوله میخهکان، گولی کتوی وهکو ستیرانی قرمز بهسهر چیمهن و سهوزه زارهکانهوه، چهسپی بوون و خونینیان دهکرد.

لیرهوارهکه، دههاته پیشوازیمان، دار کاژهکان به لقه بلاوهکانیهوه، له بالندهی گهوره دهچوون، سپیدارهکان له کچانی پاکیزه دهچوون. بۆنی تووندی زه لکاوهکان بهسهر میزگوزارهکاندا دادهخزی. سهگهکه، که شانهشانی من پیدیهکات، زمانه قرمزیهکی دههیتاوه، ناو به ناو ههلوستهیهک دهکات، بۆنی دهووبهر دهکات، حایر وچهپهساو سهره پێوی ئاساکهی دهلهقینن.

بابام، پالتو کورتهکهی نه نکمی له بهر کردبوو، کلاویکی کۆنی بن قهراخی لهسهر کردبوو. بهردهوام چاوان دهتروکینن وله دلی خۆیدا بزهیهک دهکات. مهگهر ههرخوا بزانی بهچی پیدیهکنن، به لاقه درێژهکانیهوه پیش کهوتوو، زۆر به پاریزهوه، وهکو ئهوهی له شتیک بترسیت، ههنگاو دهنیت. نه نکم کراسینکی شین و ته نوورهیهکی رهشی له بهره، سه رهستینکی سپی لهسهری بهستوو، ئه وهنده به خیرایی پیدیهکات له تۆوايه غل ده بیتهوه، من دووی کهوتووم و هانکه هانکم پیکهوتوو.

تازیاتر له جهنگه له که نزیک ده بیینهوه بابام خوشحالت و سه رحالت ده بیت. پر به سییهکانی ههوا پاکه که هه لده مژیت وله بن لیوانه وه ورته ورتینکی چهرچهر و نامه فهورم دهکات، ئه وجا له ناکاوا وهکو ئه وهی مهست بووبن، هه لده کاته گۆرانی شاد و سووک:

- جەنگەلەن باغى خوان. جگە لە خوا كەسى دى لىرەى نەپواندوون، جەنگەل زادەى بايە، با ھەناسەى فېتىكى خوايە. جاران كە گەنج بووم، لە گىگولى كارم دەكرد، ئا ھەمالىم دەكرد. ئەلكسى ھەيفى تۆ ھەرگىز ئەو ھە ناپىنى كە من دىتوومە. لەوئى، لە كەنارى ئوكاوە، يەكپارچە لە كازىموفەو ھە تا مووروم ھەر ھەمووى جەنگەل و بېشە بوو! يان لە پشت قولگاوە - لىرەوار و دارستان تا چىايەكانى ئورال دەپۆيى! بە راستى دىمەنىكى ئەفسووناوى بىن كۆتايى بوو!

داپىرەم ژىراوژىر سەيرى دەكرد وچاويكى لە من دادەگرت. پىرەمىرد بەر قەدى بپاوى درەختىك دەكەوئى و پەت دەبات، بەزەحمەت خۆيدەگرىتەو ھە لە كەوتن دەخەلەسىت. چىگى وشەى وشك لە زارى دەپۆيى، قسەكانىم ھىشتا لەبىر ماون، لە يادگەمدا نەخش بوون.

- بەلەمىكى گەورەى پىر لە زەيتى گولەبەپۆزەمان پادەكىشا، جەژنى ماكار بوو، بەلەمەكەمان لە ساراتوفەو بۆ بازار پادەكىشا. چاودىرىكمان بەسەرەو ھە بوو ناوى كىرىللو بوو، خەلكى شارى بورىك بوو، كابرايەكى تاتارى خەلكى ' كازىموف ' مانىش لەگەلدا بوو، درۆم نەكردبىن ناوى ەساف بوو. ھەختايەك گەيشتىنە گىگولى، پەشەبايەكى بەترەف ھەلىكرد، دىوى دەدا بە عارديدا، ناچار لەنگەرمان خست، ھەموو شىپىرەو ماندوو خۆمان گەياندە كەنارەكە، تا شۆربايەك لىبىنەين، ھەيفى پىنچ بوو.

قولگا، ئەو ھەندە پان بوو لە دەريا دەچوو. شەپۆل بە شەپۆلى دەگوت بەولاو، لە دوورەو ھە پۆلە قاز وقوو دەچوون، كە پۆل پۆل بەرەو دەرياي قەزوين دەچوون. شاخەكانى گىگولى، سەوزى بەھارى لە تۆ وايە سەر لە ئاسمان دەسوون.

هه ورین سپی، به سه ریانه وه لهنگه ریان گرتبوو، هه تاو
 عهرد و بهردی زیروه شان ده کرد. به وجۆره پشوو مان دا، به و
 دیمه نه جوانانه زاخاوی چاومان دا، ئوخژن له دل و
 دهروونمان گهرا. پوباره که هه وایه کی سارد و ناخۆشی
 هه بوو، به لام کهش و هه وای که ناره که فینک و خۆشبوو.
 هه وه لی شهو بوو، کیریللو له جینی خۆی پاپه پی، کابرایه کی
 توونده ته بیعت بوو، گهنجیش نه بوو، یانی ته مه نیکي هه بوو،
 هه ستا، کلاوه که ی توو دا وگوتی: 'کوپینه من له ئیستا به
 دواوه هیچی ئیوه نیم، نه ئاغاتانم نه نۆکه. بوختان به بن من
 برۆن! من ده مه وئ بده مه ئه و جهنگه لانه!'

هه موو واقمان و پما، شتی وا چۆن ده بن، ئاخو ئه مه
 قسه یه؟! ئاخو ئه و به ئه مری ئه رباب له مه بهر پرسه. ناتوانین
 به بن بهر پرس برۆین، خه لکی به بن سه ر هیچیان پیناکریت.
 هه لبه ته کاری ئیحه له سه ر فولگا بوو، به لام له گین بوو ریگا
 گوم بکهین.

به شه رش بوونه وه ریکی ناره سه نه، چۆن له کاتی وادا
 هاو پیکانی به جید یلێت! ئیدی ترسمان لێنیشته. به لام کابرا
 سوور بوو له سه ر بریاری خۆی: 'ته واو، به سه، نامه وئ
 له وه ی پتر له سه ر ئه م ژیا نه بهرده وام بم و چاودیری ئیوه بم.
 ته واو ده ده مه ئه و جهنگه ل و لیره واره! ' ئیدی خه لکانیکیان
 له گه ل بوون، پایان وابوو، لێی بده ن، ده ست ولاق ی به سه سته وه،
 خه لکانیک ی دی هه بوون، پشتیوانیان ده کرد وه مان
 بیر کردنه وه ی ئه وه یان هه بوو، له م کاته دا به له مرانه تاتاریه که
 هه لیدایه و گوتی: 'منیش له گه لیا ده پۆم! ته واو به جیتان دێلم!
 ' ئه مه زۆر خراپ بوو، ئه رباب، هه قی دوو سه فه ری
 به له مرانه که قه رزدار بوو، هه نووکه له نیوه ی سه فه ری سییه مدا
 بووین - ئه مه بۆ ئه و پۆژگاره پاره یه کی زۆر بوو. ئیدی

مشیت و مەر و گهنگه شهیهکی زۆرمان کهوته بهینهوه،
ههراوهنگامه تا درهنگانی شهو بهردهوام بوو، لهگهڵ تاریک
بوونی شهو ههوت نهفرمان پۆیشتن و بهتهنێ به جێیان
هێشتین نزیکه ی پازده سازده کهسیک ماینهوه، ئهمهش کهتنی
بیشه وجهنگه!

- باشه ئهوانه چوون تا بینه چهته و پێگر؟
- بینه پێگر یان پارسا و تهکه دنیا. ئه زهمانه خهڵکی
بیریان له م شتانه نه ده کردهوه.
نه نکم، نیشانه ی خاچی کیشا.
- ئاه، خودای بانی سهرا! که ئینسان بیر له به شهه
دهکاتهوه سهری دهسوپم، چ نهگهتیکه ئهم به شههه، ئهوهی
ئهقل نایبێ له به شهه دهو شهتهوه!
- خوا ئهقلی به به شهه داوه، دهبی خێر و شهپی خۆی
بزانیت.

له پێگهیهکی زه لکاوی به قور و لیستهوه، به نێوان دوو
سپیدارا خۆمان به لێره واره که دا کرد، بیرۆکهیهکم به مێشکا
دیت و له دلی خۆدا ده لیم چه ند خۆشه پیاو وهکو کریللوی
خه لکی یورک بۆ هه میشه بداته لێره واران. هه ر هێچ نه بی
له و ئهم هه را و هه نگامه یه نییه، شه پ و ئاژاوه نییه، کهس
به دمهستی ناکات، بار سووک و سه ر سه لامهت بۆخۆت ده ژێ،
هه موو شتیک له بیر ده کهیت، خوته و بۆله ی بابات، گوپی
دایکت و هه ر خه م و په ژاره یه کی ژیا ن له بیر بکه یه ت.
که ده گه یه، پانتاییه کی و شکانی نه نکم ده لیت: - با دانیشین
شتیک بخۆین!

هه ندێ نانی جۆ، ته ره پیا ز، خه یار، خوی و تۆزی په نیری
خۆمالی، له تووره که یه ک ده ردینیت. بابام به ته ریقیه وه

تەمەشای ئەو شتانه دەکات ولەبن لێوانەو بە شەرمیکەو
دەلێت:

- خەجالەت خۆم، خۆ من هیچم لەگەڵ خۆدا نەهێناوە!
نەنکم دەلێت: - ئەمە زۆرە بەشی هەرسیکمان دەکات.
لە ژێر دارکاژیکێ قەد ئەستووری بەرزا دادەنیشین. بۆنی
کەتیرە لە هەموو لایەکەو دە، نەرمە بایەک لە کێلگەکانەو
هەلدەکات و گیایەکان دەخاتە کەرویتشکە. پیرەژن، بەدەستە
بۆرەکانی هەندێ گیای زوانە بەرخە و گیای قەشە یوحەنا و
پووەکێن شەفابەخشی دیکەى کرد و کەوتە ستایشی
نوژداریان.

بابام، دەوێنان دەبڕیتەو و داوام لێدەکات، هەرەموویان
بگوازمەو و لەیهک شویتندا کۆیان بکەمەو. بەلام من بە
بیئەوێ بێلم ئەو پیتزانی، دووی نەنکم دەکەوم و خۆم بە
قولایی لێرەکەدا دەکەم، نەنکم بە نێو درەختە بەرزەکاندا
تێدەپەڕی، ناو بە ناو بەسەر چل وچێو و شک و
بەرەکاژەکاندا دادەنەوێتەو و لەبەرخواوە قسان دەکات:

- ئەمسال، دنیا وشکە، کارگ و قارچک کەم دەبن، ئەو
خواى بانى سەر، تۆ بەندەکانی خۆت لەبیر کردووە! ئاخى
قارچک و تووتپک خواردنى هەژاران و نەدارانە.

من، بەبێ ئەوێ ورتەم لێوێ، لەدووی ئەو دەپۆیشتم،
بە گوێزەوێ توانا هەولەدەم نەمبینیت. نامەوێ قسەکانی لەگەڵ
خوا و قورباقە و پووەکاندا بێرم. بەلام وێپای ئەوێش هەر
دەمبینی.

- بابات بەجێهێشت ها؟

کێنۆشیکی بۆ زەوێه پەشەکە، کە بە جۆرەها پووەک
پازابوووە برد و، گوتی، کاتی خۆی، زۆر زوو، خودا لە بەنى
بەشەران تووڕە دەبێ، لێیان دەچێ بە قینا، لافاوێک دەنێریت و

هه موو گزی زهوی غه رق ده کات. به لام دایکه پاکیزه که ی، له کاتی گونجاوا، هه موو توه کان کوده کاته وه و له زه میله که یا دهیان شاریته وه. دوا ی ئه وه ی له هی ولافاهه که دهنیشیته وه ده چیت بۆلای هه تاو و پینی ده لیت: " هه تاوی میهره بان، سه رانه ری زهوی وشک بکه وه! هه نگ ی به شه ر له چاکه ی تو درناچن و هه تاهه تایه گۆرانیت پندا هه لده لین. " به و ئاوا یه هه تاو زهوی وشک کرده وه، پاکیزه هه موو ئه و تۆوانه ی که شار دبوونیه وه، له زهویا داده چینی. که خودا ده بین ی، زهوی دووباره به پوهک و گیانه به ران و به شه ران خه ملیوه و ئاوه دان بووه ته وه، ده پرسیت: " ک ی، پرکیشی کردوه و له ئیراده ی من ده رچوه؟ ئیدی پاکیزه ی میهره بان ئیعتراف ده کات. خوا که چۆله وانی سه ر زه مینی له بهر گران ده بیت، به پاکیزه ی پیروز ده لیت: " کاریکی چاکت کردوه، ده ست خوش دایکه. "

چیرۆکه که م به دل بوو، به لامه وه جوان بوو، که میک دامام و ئه و جا به جدی پرسیم:

- باشه ئه مه راسته؟ خو پاکیزه، زۆر له دوا ی لافاهه که له دایک بووه.

پیره ژن، ده که ویته گومانه وه، به سه رسامی ده پرسیت: - ک ی پینی گوئی؟

- له قوتا بخانه فیر بووم، له کتیباندا نووسراوه.

قه ناعه ت به وه لامه که م ده کات، ده لیت:

- گو ی له و شتانه مه گره، ئه وه ی له کتیباندا نووسراوه،

درۆیه، باوه ر به کتیبان مه که.

له به رخۆوه سووکه بزه یه ک ده کات.

- نازانم ئەم گەوجانە ئەو قسانە لە کوێوھ دینن؟ باشە
ئەگەر پاکیزە لە دایک نەبووبی، ئەدی خودا لە کوێوھ ھاتوو،
کەس بێ دایک دیتە ئاراوھ؟
- من نازانم.

- دەبینی، لە مەکتەب تەنیا " من نازانم " یان فیر کردوویت
و ئەمە ناتگەینیتە ھیچ جێیەک.
- قەشە دەلێت پاکیزە کچی یواکیم و ھەنەیه.
من دەزانم نەنکم بەو قسانە ناپەھەتە. چاوی تییپریم و
گوئی:

- جارێکی دی ئەو قسانە بکە، گویت پادەکێشم.
ھەمدیس لە سەری دەپوات:
- پاکیزە لە قالو بەلاوھ ھەر ھەبوو، لە پێش ھەر
خەلقەندەھێکی دیکەوھ ھەبوو، دایکی خواھ، خوا لەوھ بوو،
پاشان..

- ئەدی مەسیح، مەسیح لە کێ بوو؟
نەنکم ھیچ وەلامێکی پێنەبوو. حایر و ھەپەساو گوئی:-
مەسیح؟ ئا، بەلێ - مەسیح..!
من سەرکەوتوو بووم، بەلام پەشیمان بووم لەوھێ کە بەو
مەسەلە لاھوتیانە ئیجراجم کرد.

بەو تەمتمانە شینباوھێ ژێر تاریک و پرونی ھەتاوھکە
سات بە سات پتر خۆمان بە قولایی لێرەوارەکەدا دەکرد. ناو
دارستانەکە فینک بوو، لێرەوار دەنگ و ئاوازی تایبەتی خۆی
ھەیە، دەنگ و ئاوازیکی خەیاڵاوی. بولبولان دەخوینن، چۆلەکە
دەجریوینن، کوکو پێدەکەنن، کەو دەخوینن، ئاوازی پەرەسیلکە
لە برانەوھ نایەت، تەیریکی غەریب کە " دەنووک گەورە " ی
پێدەلێن سەرمەستانە دەخوینن و ھاوار دەکات، قورباقە ی
چکۆلە ی سەوز لە ژێر پێمانەوھ بە بەینی درەختەکاندا باز

دهدن. ماران، سهره زهروه کانیان له نښو گياکه وه بهرز دهکه نه وه و چاوه پوانی نیچیری خورده کهن. له ناکاوا سموره یکه، بهدم جیره جیړی ددانه کانیه وه به بهر پیماننا دهرده فرتی و له پای دار کاژیکدا کلکه تووکنه که یی ته لقه دهکات، خودایا هم هه موو دیمه نه جوانانه چیه؟! که چی به شهر هر سووکنایی نایه وحز دهکات شتی زیاتر ببینیت، زیاتر بجیته ناو قولایی لیره واره که وه.

وام دیته خه یال، له پشت درهخته کانه وه، هندی تارماییان ده بینم و دواي توزیک له قولایی سه وزباوی لیره که دا ون ده بن، ده بی پهری جهنگه لان بن، هندی جار ئاسمانی ساف وشین به سهر درهخته کانه وه دهره وشیتته وه. ژیر پتیه کانم یه کپارچه قریژ بهرد و خه نه تیلکه یه، ده لئی مافووره و له ئه رزه که پاخراوه. بونی جوړه ها گیا و تووتپک و تووی کیوی مه ستم دهکن و گهلای به بیوون وگوله قهوان له ناو گیا کانه وه وهکو دلپه خوین دهنوینن، بونی قارچک که پووم ده زوورینیتته وه. نه کم به دم هه ناسه هه لکیشانه وه و به دهنگی بهرز دوعا و نزا ده خوینیت:

- ئه ی دایکی پاکیزه، ئه ی روشنایی هه موو جیهان!

له تو وایه، له گهل هه موو شتیکی نښو بیتشه که دا ئاشنایه، ئه و به شیکه له بیتشه که و بیتشه که به شیکه له و. وهکو ورچیکی گه وره، به خوی دهنازی و به ویقاره وه رهفتاری دهکرد و له بن لیوانه وه شوکرانه ی دهکرد. وهکو ئه وه بوو ئارامی به لیره واره که دا پهخش بکاته وه، که پتی به سهر گیا وگولاندا دهنه و تیده پهری و من به دوویدا دهری شتم هه ستانه وه ی گیاکانم ده بینی، هر له خومه وه زور شاد ده بووم.

به‌دهم ږيگاوه بېرم له‌وه ده‌کرده‌وه خوزگه ده‌بووم به‌چه‌ته
 و ږيگر، س‌روه‌ت و ساماني ده‌وله‌م‌نداني پيس‌ک‌م ده‌دزي و
 به‌س‌ر ه‌ه‌ژاراند‌ا د‌ابه‌شم ده‌کرد. ه‌ه‌نگي ه‌ه‌رک‌سه‌به‌شي
 خ‌وي ده‌بوو، ټاه‌ي د‌لي ده‌شکا و تير به‌س‌کي خ‌وي ده‌خوارد،
 ټيدي به‌غيلي و ح‌س‌وودي نه‌ده‌ما و ک‌ه‌س وه‌کو س‌گي ه‌ار
 په‌لاماري براکاني خ‌وي نه‌ده‌دا! و‌اچاکه ب‌ړوم ب‌ولاي خوا و
 پاکيزه‌کي نه‌نک‌م و ه‌ه‌موو پاس‌تیه‌کاني ژياني ه‌ه‌ژاران و
 بي‌نه‌وايانيان ب‌و بگير‌مه‌وه. ټه‌وه‌يان ب‌و بگير‌مه‌وه که وه‌ختي
 م‌روځ، ه‌اونه‌ژادي خ‌وي له‌ژير له‌لاني زه‌ردباوي ب‌وگ‌ندا
 ده‌شاريته‌وه ه‌ه‌ست به‌چ ټازاريک ده‌کات؟ که چ‌ون دنيا پ‌ره له
 نه‌ه‌ه‌قياني زياده و نا‌پ‌ويست! ټه‌گ‌ر پاکيزه‌ي بي‌گ‌رد باوه‌پي
 پين‌کردم و ق‌ه‌ناعه‌تي به‌قس‌ه‌کانم کرد، ه‌ه‌نگي داواي لي‌ده‌ک‌م
 به‌ه‌رو ح‌يک‌مه‌ت و توانايه‌کي ټه‌وت‌وم ب‌داتي که ه‌ه‌موو ټه‌م
 بي‌دادي و ناه‌ه‌قيانه له‌دنيدا نه‌يه‌لم، که ه‌ه‌موو خ‌ه‌لکي به‌گويم
 ب‌ک‌ن و باوه‌ر به‌قس‌ه‌کانم ب‌ک‌ن، ه‌ه‌نگي باشت‌رين ږيگا ب‌وژيان
 ده‌د‌وزمه‌وه! راس‌ته ه‌يش‌تا مندالم، به‌لام چ‌قه‌يديه؟ خ‌و مه‌سيح
 يه‌ک سال له‌ټيستاي من گ‌وره‌تر بوو، که خ‌ه‌لک و خوا،
 ټه‌قلمه‌ندان، له‌په‌رستگه‌که‌يدا ده‌وريان دا و گوټيان له‌قس‌ه‌کاني
 ده‌گرت.

چاريکيان به‌را‌ده‌يه‌ک له‌م ج‌وره بيرانه‌م پ‌وچ‌ووب‌ووم، که
 که‌وتمه چال‌يکي ق‌ووله‌وه، پشتي س‌رم بريندار بوو، لايه‌ک‌م
 که‌وت به‌چله‌داريکي وشکا و به‌ته‌واوه‌تي پ‌وشا. له‌کاتیکا
 له‌ناو ق‌ورپ‌وي چاله‌که‌دا دانيشت‌بووم خ‌ريک بوو له‌ت‌ه‌ريقيدا
 بم‌رم، ه‌ه‌رچيم ده‌کردو ده‌کوشا نه‌مده‌تواني له‌چاله‌که
 وه‌ده‌رب‌که‌وم، نه‌شم ده‌ويست ه‌اوار ب‌ک‌م و نه‌نک‌م د‌لي
 دابخ‌ورپي و ب‌ترس‌يت... به‌لام جگه له‌ه‌اواريش ه‌يچ چاريکي
 ديک‌م نه‌بوو.

نەنكەم بە ھەشتاۋ بە ھاۋارمەۋە ھات، لە چالەكەى دەرهیتام
و نیشانەى خاچى كىشا وگوتى:

- سوپاس بۆ تۆ خودايە! بەس نەبوو چالەكە خالى بوو،
ئەگەر ورچىن، دېندەيەكى تيا بوايە چىمان دەکرد...؟

بە دەم ئەو خەيالاڻەۋە پوندك لە چاۋانى بەربوو، بردمى بۆ
سەر جۆگايەكى ئەو نزيكانە، پاك شۆردمى، ئىدى ھەندى
گەلای لە زامەكانم نا و بەپەرق بەستى، ئازارم كەمىك شكا،
چونكە نەمدەتوانى بە پىن بۆمال بگەپىمەۋە، دياربوو بە پىيان
تا مالەۋە بېرم نەدەکرد، ئىدى بردمى بۆمالى پاسەوانى
ويستگەى قيتارەكە.

لەو پۆڭە بە دواۋە، تەقريبەن ھەموو پۆڭى بە نەنكەم
دەگوت:- بابچىن بۆ لىرەۋار!

زۆرچار بە گوئى دەکردم، ئىدى بەو شىۋەيە، ھەموو
ھاۋينەكە و تا كۆتايى پايزمان لە بېشەكەدا، بە دەم
كۆكردنەۋەى سەۋزەۋات و تووتېك و كارگ و گويزان بىردە
سەر. ئىدى بەوجۆرە ھەم خۆمان دەمان خوارد و ھەم نەنكەم
لىنى دەفرۆشتن و بە پارەكەى ژيانى خۆمان دابىن دەکرد،
ھەرچەندە ھېچ خەرج و ئەركىنكەمان لەسەر بابام نەبوو، كەچى
بەردەۋام، ۋەكو پىرەژنى دۆ پڑاۋ، ھەر دەى بۆلاندى:-
مشەخۆرانى مېتل!

لىرەۋارەكە، ئارامى و دلىنبايەكى خۆشى بە دل و دەروونم
دەبەخشى، ئەم ھەستە، ھەموو ناخۆشى و كارەساتەكانى لە
بىرم دەبردەۋە، ئۆخزنى لە دل و دەروونم دەگىتپا. لە ھەمان
كاتدا خەيال ھەلى دەگرتم، دەيخستە سەربالى خۆى، ھەردوو
ھەستۆكى ژنەفتن و بينايىم ھەستىار دەبوون، يادگەم
دەژىايەۋە، كەۋشەنى خەيالم بەرىن دەبوو.

ئىدى نەنكىم نمونەو ئايدىيالى بالايى من بوو، لە ھەموو كاتى زياتر دلەندى بووم. ھەمىشە بە نمونەكى بالاتر لە خەلكانى دىكەم دەزانى، بە قەناعەتى من نمونەى ھەموو چاكي و زانيارىەكانى سەر پووى زەوى بوو، تا گەرەتر دەبووم، زياتر دلەندى دەبووم، ئەو بە خۆيشى، بە كردهو، ئەو قەناعەتەى لە لام دەسەلماند و دەچەسپاند.

شەويكيان كە لە قارچك كەردن دەگەرپاينەو، كە گەيشتەنە قەراخ بېشەكە، نەنكىم پونىشت تا پشوويەك بدات. من ئەمە بە ھەل زانى، خىرا خۆم بە بېشەكەدا كەرد، تا چەند كارگىكى دىكە وەدۆزم. لە ناكاوا دەنگى نەنكىم ھاتەگوڭ. سەرم ھەلبېرى، سەيرم كەرد لە كەنار پىڭاكە دانىشتوو و كارگەكان پاك دەكات. سەگىكى تووكنى لە پ ولاوازى بۆرەقنە، زمانى دەرھىتابوو و بە ديارىيەو وەستابوو. نەنكىم قەسى لە گەل سەگەكەدا دەكرد وليكدا ليكدا دەيگوت:

- بېرى، لىزە بېرى، خوا بە ھاناتەو بېت.

فالىوك، ماوھەك لەو ھە پىش سەگەكەمى ژەھرخوارد كەردبوو. بېرم لەو ھەكەردەو كە ئەم سەگە پابگرم و بىكەم بە ھاوپىي خۆم. بە ھەشتاو بۆ سەر جادەكە پۆشتم، كە نزيك بوومەو، سەگەكە بەبى ئەو ھەى ئاوپ بداتەو، بەجۆرىكى سەير پىشتى بۆ كووپ كەردمەو. نىگا سەوز و ئاگرين و، چاوە برسەيەكانى بېريە من. ھەنگى كلكى لە گەلۆزى ناو خۆى بە ناو لىزەكەدا كەرد. پىكەردنەكەى لە پىكەردنى سەگ نەدەچوو. فىكەيەكەم بۆكىشا، بەلام ئەو لەجىياتى بگەپىتەو، خىراتر خۆى بە نىو چرە دارستانەكەدا كەرد ولە چا و ن بوو. نەنكىم بەدەم زەردەخەنەو پرسى:

- ئەو ەت بىنى؟ ھەولجار وامزانى سەگە، بەلام كە
بۇجارى دوۋەم تەمەشام كىردەۋە، بەسەر وگەردن و
كەلبەكانيا زانيم گورگە. ترسام. لە دلى خۇدا گوتم: " ئىستا كە
گورگى، بىر، شەپم لى لابه " خۇشەختانە گورگان لە
ھاوينا ندا خەتەر نين.

نەنكم قەت لە لىرەكەدا ون نەدەبوو، ھەرگىز پىگى
گەپانەۋەى لى گوم نەدەبوو. ھەر بەبۇنى پوھك وگياكاندا
دەيزانى چ جۇرە قارچك و كارگىك لەو دەقەرە دەپوئ.
ھەموو كاتى تاقي دەكرەمەۋە، لى دەپرسىم:

- كارگى سوور لە ژىر چ درەختىكدا دەپوئ؟ چۇن كارگى
ژەھراۋى لە كارگى ئاسايى جيا دەكەيتەۋە؟ چ جۇرە كارگىك
لەبن گياى سەرخەسدا دەپوئ؟

ھەر بە شوينەۋارى چىرئۇكى سەرقەدى درەختاندا، ھىلانە
سمۇرانى دەدۇزىيەۋە، ئىدى بە دارەكاندا ھەلدەزنام و ھەرچى
گويزىكيان بۇ زىستان دەشاردەۋە، ھەرھەمويم دەردىنا.
جارى ۋاھەبوو يەك كىلۇ گويزم دەردىنا. جارىك كە خەرىكى
ئەم كارەبووم، كابرايەكى راۋچى تاپرىكى پىئوھنام، بىست و
حەوت ساچمەى لە كەفەلى راستما خالى كرد. نەنكم بەدەرزى
و سىنجاك يازدە ساچمەى بۇ دەرهىنامەۋە و ئەۋانى دى لە
گيانما مانەۋە، تابە تىپەپبوونى پۇژ، خۇبەخۇ دەرهاتن.

نەنكم كە دەيىنى، ورم بەرزە و پىاۋانە تەھەموولى ئازار
دەكەم، لە خۇشيا لە پىستى خۇى نەدەھىورى و پىى دەگوتم:
- ئافەرىن بۇخۇت، بەپاستى ئازايت. ئەگەر ۋا بىروات زۇر
ئاقىل دەردەچىت، ژيان ئەزموونە!

ھەرچارى لە فروشى گويز يان قارچك پارەيەكى بەھاتبايە
دەست، ئەو خىر وھەسەناتەكەى خۇى لەبىر نەدەكرد و

پاره‌یه‌کی له قه‌راخ په‌نجه‌ره‌ی ماله‌ هه‌ژاران داده‌نا. له ده‌می
خوی ده‌گرت‌وه‌ بۆ خه‌لکانی بێنه‌وا، ته‌نانه‌ت پوژانی جه‌ژنی
یه‌ک شه‌مموانیشی به‌ جلکی کۆن و شروشه‌پریوه‌ به‌ سه‌ر
ده‌برد.

جاریکیان بابام به‌ پوویا هه‌لشاخی وگوتی:
- دیمه‌نت له‌ هی سوالکه‌رانیش خراتره‌، به‌پاستی من
شه‌رمه‌زار ده‌که‌ی.

- تۆ هه‌قت چیه‌؟ نه‌ که‌تم و نه‌ که‌چه‌ عازهم بۆ شوو
بگه‌پیم.

شه‌ر و ده‌عوایان پوژ به‌ پوژ زیاتر ده‌بوو. پیره‌مێرد هه‌ر
خوته‌ و بۆله‌بۆلی بوو:

- من گوناخم له‌ خه‌لکی دی زیاتر نین، به‌لام سه‌د هینده‌ی
وان له‌ عه‌زابام.

نه‌نکم هینده‌ی دی توو‌په‌ی ده‌کرد و به‌ ته‌وسه‌وه‌ ده‌یگوت:
- چ قه‌یدییه‌، شه‌یتان پیاوی خوی ده‌ناسیت.
که‌ به‌ ته‌نیا ده‌بووین، نه‌نکم مانای ئه‌و قسه‌یه‌ی بۆ شروقه‌
ده‌کردم:

- ئه‌و پیره‌ پیاوه‌ی من زۆر له‌ شه‌یتان ده‌ترسیت.. ئه‌و
داماوه‌ له‌ ترسا پیر بووه‌، نابینی چۆن پیر بووه‌؟

من ئه‌و هاوینه‌، به‌ هۆی هاتوچۆی لی‌ره‌واره‌وه‌، که‌میک
بوژابوومه‌وه‌ و تین و تاویکم تیگه‌پابوو. له‌ هاو‌پیکانم دوور
که‌وتبوومه‌وه‌، وازم له‌ گه‌مه‌ و کێپ‌کس و فیسانی مندا‌لانه‌ و
بێتوده‌ هیتابوو، ته‌نانه‌ت لودمیلاشم له‌ به‌رچاو که‌وت.

شه‌ویکی پاییزی شه‌سته‌باران، بابام، که‌ سه‌راپای له‌ ئاوا
هه‌لکشابوو، له‌ شار گه‌پایه‌وه‌، له‌ به‌ر ده‌رگا وه‌کو چۆله‌که‌یه‌کی
له‌ ئاوه‌لکیشراو خوی ته‌کاند و به‌ که‌ش و فشه‌وه‌ گوتی:

- کوږه کهم، هه‌ی ته‌مه‌لباشی، له سبه‌یه‌وه ده‌بی بجپته
سه‌رکار!

نه‌نکم به توو‌په‌یی پرسی: - له کوئ؟
- له لای کوږه‌که‌ی ماتریونای خوشکت.
- به‌پاستی کاریکی باشت نه‌کردووه پیاوکه!
- ده که‌ره‌که‌ر، شافره‌ت! دوو‌ر نیسه له به‌رده‌ستی نه‌واندا
فیږی نیگا‌کیشی بیټ.

نه‌نکم سه‌ری له به‌رخ‌و نا و هیچی تری نه‌گوت.
هر نه‌و شه‌وه لودمیلام بینی و پت‌مگوت له‌مه‌ولا له شارا
ده‌ژیم. که‌می‌ک ده‌بیره‌وه چوو و گوتی:
- منیش، به‌و زووانه بق شار ده‌بن، بابم ده‌یه‌وی لاقم
بیر‌پنه‌وه، گوايه نه‌که‌ر لاقم بیر‌دریته‌وه، ته‌ندروس‌تیم باش
ده‌بیټ.

کچ‌وله‌ی داماو نه‌م هاوینه ته‌واو باریک و بنیس بوو‌بوو،
پوخساری شین هه‌لکه‌پ‌ابوو، چاو‌ه‌کانی نه‌بله‌ق بوو‌بوون. لیم
پرسی: - ده‌ترسیت؟
به‌رسفی دایه‌وه: - به‌لی.

به‌بیده‌نگی که‌وته گریان. نه‌مه‌توانی به‌تاقه وشه‌یه‌کیش
دل‌نه‌وایی بکه‌م. من خو‌شم له ژیانی شار ده‌ترسام. ماوه‌یه‌ک
به‌بیده‌نگی له پال یه‌کدا دانیشتین. نه‌که‌ر دنیا هاوین با، داوام
له نه‌نکم ده‌کرد، چو‌ن به‌کچی ده‌چوو‌ه سوال، به‌و شاوایه بق
سوال بچوو‌باین و لودمیلاشمان له گه‌ل خو‌دا بیر‌دایه.
ده‌مانخسته عه‌ره‌بانه‌یه‌کی بچ‌کوله‌وه‌و من پالم ده‌نا. لی مخابن،
ناوه‌ندی پاییز بوو، بایه‌کی سارد به‌کوچه و کولانه‌کاندا
ده‌هات، هه‌ور به‌ری ئاسمانی گرت‌بوو، زه‌وی شه‌قار شه‌قار و
خه‌مین و خه‌مناک بوو.

ئەمە جارى دووئەمە كە بۇ شار ھاتووم، لە مالىكى گەورەى سىيدام كە لە دوو نھۆم پىكھاتووہ. مالەكە لە تابووت دەچىت، بە جۆرئ دروستكراوہ كە خەلكىكى زۆر بگريت. خانووہكە تازەيە بەلام جوان نىيە، لە بابايەكى ھەژار دەچىت كە لە ناكاوا ميراتىكى گەورەى پىپرەبىن و ئەوئەندەى خواردين ئىنتەلاى كردىت.

خانووہكە دەروانىتە سەر جادەكە، خانووہكە ھەشت پەنجەرەى ھەيە كە دەرواننە سەر جادە. ھەر نھۆمە چوار پەنجەرەى ھەيە و دەرواننە ئەو سەمتەى كە بە ھووكارى ئەو نھۆمە دادەنرئ. بەلام پەنجەرەكانى نھۆمى خواروہ دەروانىتە سەر پاپەويكى تەنگ و باريك. پەنجەرەكانى سەر وە دەرواننە سەر كەندىكى پيس و خانوويەكى چكۆلە كە ئافرەتىكى جلىشۆرى تىايە.

ھەلبەتە، ھىچ شەقامىك، بەماناى باوى شەقام لە ئارادا نەبوو. بەلكو ئەو كەندە پيسە بەبەر مالەكەدا دەپۆيى، كە دوو بەربەستى تەنگ كردبووى بە سىن بەشەوہ. بەدەستە چەپا و لەلاى قاوشى زندانىەكانەوہ، چالايىك ھەبوو، خەلكى مالەكە ھەرچى زېو زېل و بەرماوہ و پاشماوہيان ھەبوو فرييان دەدایە ئەو كەند و چالەوہ. لە قوولايى كەندەكەدا گولايىك ھەبوو، لەبەر پيسى سەوز دەچووہوہ. كەندەكە بە دەستە راستا دەچووہوہ سەر تالاو و قوپی زفیزدينى كە بۆنىكى زۆر ناخۆشى لىدەھات.

ناوجەرگەى كەندەكە رىك بەرانبەر مالەكەى ئىتمە بوو، نيوہى پەپوو لە زېل و خاشاك و جۆرەھا ھوہك، نيوہكەى

تری قه‌شه دوریموندنت بوکروفسکی، کردبووی به باخ.
کۆشکیکی دارینی سه‌وزی له ناو باخه‌که‌دا قوت کردبووه‌وه،
هر که به‌ردیکی به‌سه‌را ده‌که‌وت، ته‌ق و هه‌رپیکی زۆر
ناخۆش و ترسناکی لینه‌رز ده‌بووه‌وه.

شوینیکه‌ تابلی ناخۆش، زبلدانیک بوو له‌و گۆڤه‌.. ئیدی
بارانی پاییز هینده‌ی دی ناخۆشی کردبوو، کردبووی به‌ قۆڤه
لیته‌یه‌کی ئه‌وتۆ که به‌راز لینی ده‌رنه‌ده‌چوو، که به‌ پیته‌وه‌ ده‌لکا
به‌ ئامان و زامان لیتی نه‌ده‌بووه‌وه. به‌ عه‌مراتم، ئه‌و هه‌موو
قۆڤ و زڤ و زبله‌م له‌ شوینیکی وا بچووکدا نه‌بینی بوو.. من که
به‌ پاکی و خاوینی مه‌زرا و لی‌ره‌واران راهاتبووم، که ئه‌و
هه‌موو زڤ و زبل و سه‌رانگۆیلک و گوڤه‌که‌ی ئه‌و گۆشه‌یه‌ی
شارم بینی، زۆر دلته‌نگ و بیتاقه‌ت بووم.

له‌و دیوی ئه‌و که‌نده به‌رته‌نگه‌وه، چه‌ند شووره‌یه‌کی
قاوه‌یی دا‌پوخاو هه‌بوو، که‌میک دوورتر، ئه‌و خانووه
په‌په‌ووته‌م ناسیییه‌وه که زستانن، ئه‌وسای شاگردی
پیتلاو‌فرۆشییه‌که بووم، تیایدا ده‌ژیام. نزیککی ئه‌و خانووه
هینده‌ی دی په‌ستی کردم. بۆ ده‌بوايه جاریکی دی گرگر
بیمه‌وه هه‌مان جاده وکۆلان؟

وه‌ستا تازه‌که‌م ده‌ناسی. جاریک هیشتا دایکم مابوو، له‌گه‌ل
برا‌که‌یدا سه‌ری دا‌بووین. برا‌که‌ی به‌ راو‌ژێکی گه‌پچارپییه‌وه
ده‌یگوت:-- ئه‌ندری بووه به‌باوک، ئه‌ندری بوو به‌ باوک!

ئه‌م دوو که‌سه به‌ هیه‌ج جۆری نه‌گۆڤابوون، برا‌گه‌وره‌که
که که‌په‌ویه‌کی ده‌ندووکه‌ دالاشی و قۆژکی درێژی هه‌بوو، به
په‌واله‌ت له‌ پیاویکی باش ومیهره‌بان ده‌چوو، به‌لام فیکتوری برا
بچووککی که‌ پوخساری له‌ سه‌ر وکه‌له‌ی ئه‌سپ ده‌چوو
ویه‌که‌پارچه‌ نمووس بوو. دایکیان خوشکی نه‌نکم بوو. ژنیکی

تووپه و تپۆ و دهم به هاوار بوو. برا گه وره که ژنی هینابوو،
 ژنه که ی جوان و ئاره زوو بزوین بوو، سپیه کی ناسکوله ی
 شهنگولی چاوپه شی چاو گه وره بوو. هه رکه خۆم به
 ماله که یاندا کرد له پۆژیکا دوو جاری پینگوتم:
 - من جاریک پالتویه کی ئاوریشمی گولدار ی دوگمه
 کاره مانی ره شم دابوو به دایکت.

خۆشم نازانم بۆچی باوه پم نه ده کرد که ئه و پۆژی له
 پۆژان دیارییه کی به دایکم دابن و دایکم قه بوولی کردین، که
 بۆجاری دووهم ئه و قسه یه ی به گویمدا دایه وه، وه لامم دایه وه:
 - نه گهر پاسته و دیارییه کت داوه تن، چ پنیوست ده کات
 ئه وهنده ی بلنیه وه؟

وه کو که سیک تووشی شۆک بن، پاچله کی و چوه دواوه.
 - چی چی؟ تو ده زانی له گهل کیدا قسان ده که ی؟
 پوخساری سوور بووه وه، چاوه کانی ئه بله ق بوون،
 هاواری میرده که ی کرد، کابرا، به پاسته و پرگالیکه وه خۆی به
 مووبه قه که دا کرد، قه له میکی نابوو په نا گوئی. دوا ی ئه وه ی
 گوئی له ژنه که ی گرت، به منی گوت:- ده بن له گهل هه موواندا
 به ئه ده ب بی و لاساری نه که ی.

ئه وجا ئاوپی لای ژنه که ی دایه وه و به تووپه یی گوتی:-
 به م شته تووپه ها تانه وه سه رقالم مه که!
 - مه به ست له تووپه هات چیه! که که س وکاره که ت..

هاواری کرد:- که س و کاری چی..
 یه کسه ر بۆ ژووری کاره که ی گه پرایه وه.
 به پاستی پیم حه یف بوو ئه وانه خزم و که س وکاری نه نکم
 بن. ئیدی به ته جره به بۆم ده رکه وتبوو که که س وکار
 په فتاریان ده گهل بیگانه دا باشته ت له گهل یه کدیدا. چونکه
 یه کتر ده ناسن، خالی به هیزو لاوازی یه کدی ده زانن، هه رکه

هه‌لیان بۆ هه‌لده‌که‌وێ به‌یه‌کدا هه‌لده‌شاخن و به‌گژ
 یه‌ک‌داده‌چن.. بیانوو به‌یه‌کدی ده‌گرن و زوو زوو به‌شه‌ر دین.
 وه‌ستام خۆش‌ده‌ویست. به‌شێوه‌یه‌کی جوان قژه‌که‌ی بۆ
 دواوه هه‌لده‌دایه‌وه و ده‌یخسته پشت گۆچکه‌کانییه‌وه. نازانم
 بۆچی کابرای 'ئه‌مه‌ جوانه' یوه‌بیر هه‌تنامه‌وه، که پێده‌که‌نی له
 کانگای دله‌وه پێده‌که‌نی. چاوه‌ قاوه‌یه‌ییه‌کانی ده‌دره‌وشانه‌وه و
 چرچ و لۆچی قه‌راخ که‌پووه ده‌ندووکه دالاشیه‌که‌ی به
 شێوه‌یه‌کی کۆمیدی به‌رجه‌سته ده‌بوون..

به‌ده‌م ناسکه‌ بزه‌یه‌که‌وه، که ددانه ورد و سفته‌کانی به‌دیار
 ده‌که‌وتن، پووی ده‌کرده دایکی و ژنه‌که‌ی و ده‌یگوت: - به‌سه،
 واز له‌م شه‌ر وه‌رایه‌ بیتن!

خه‌سو و بووک هه‌موو پۆژیک شه‌پیان بوو، سه‌یر
 له‌وه‌دا بوو، زۆر به‌ ئاسانی لێیان ده‌بوو به‌شه‌ر. ئه‌م دوو ژنه
 له‌بای به‌یانیه‌وه، به‌ قژی گه‌فه‌وه، به‌ سینگێ پووته‌وه، وه‌کو
 ئه‌وه‌ی ئاگر له‌ ماله‌که به‌ربوویی، به‌ ژووره‌کاندا ده‌هاتن و
 ده‌چوون. هه‌را و زه‌نایان به‌ درێژایی پۆژه‌که نه‌ده‌برایه‌وه.
 مه‌گه‌ر له‌ کاتی فراڤین و شێتدا هه‌ندیک کر بېوايه‌ن،
 ئه‌وه‌نده‌یان ده‌خوارد تا مێ ده‌بوون، خاوه‌بوونه‌وه و خه‌و
 دایده‌گرتن، له‌ سه‌ر خاوه‌ و سه‌ره، گه‌نگه‌شه‌ی کاروباری
 خواردن و چێشت لێنانیان ده‌کرد، و قسه‌یان لێک
 هه‌لده‌به‌زییه‌وه و زه‌مینه‌ی شه‌پخۆش ده‌بوو. خه‌سو و هه‌ر
 خواردنێکی لێنا بایه، بووکن به‌ ناره‌زاییه‌وه ده‌یگوت:

- دایکم ئه‌و خواردنه به‌ شێوه‌یه‌کی دی لێده‌نیت.

- مانای وایه‌ خراپتر ده‌رده‌چیت.

- نه‌خێر، زۆریش باشت‌تر ده‌رده‌چیت.

- زۆرچاکه، که‌وايه‌ بۆ له‌گه‌ل دایکتدا بژی!

- من لی‌ره‌ خانم و که‌بیانووی مالم!

- ئەدى من چ كارەم؟

پياۋە، ھەلپەدەتايى: - بەسە، بېيپەنەۋە، مردووتان مەرى، خۇ شىت نەبوون؟

ھەموو شىتكى ئەم مالا، سەير و ئائاسايى بوو. ئەگەر بتويستبا لە مووبەقەكەۋە، بۇ ژوورى نانخواردن بېرىت، دەبوايە بەو تەۋاليتە بچوۋكەدا بېرىت كە كەوتبۇۋە نىۋان مووبەقەكە و ژوورەكەۋە و تاقە تەۋاليتى مالاكەش بوو. بەو شۇيىنەدا، خواردن و سەماۋەرەكە بۇسەر مېزى نانخواردن دەبرا كە بەپاستى مايەى نوكتە و پىكەنەن بوو. يەككە لە ئەركەكانى من ئەۋەبوو، ھەركاتى ھەۋزى تەۋاليتەكە بەتال بى، پېرى بىكەمەۋە لە ئاۋ. من لە مووبەقەكەدا و پىكە لە بەرانبەر دەرگاي تەۋاليتەكە دەنوۋستم، ھەمىشە سەرم بەھۋى ئاگرى ۋەجاخەكەۋە كە بەرەبەرە سارد دەبۇۋە ھەم بەبوو، لاقىشم بەھۋى ئەۋ تەۋمە بايە ساردەۋە لە ژىر دەرگاۋە ۋەژوور دەكەۋت، تەزى بوون. ئىدى بەرلەۋەى بخەم، ھەرچى شېر وشىتالىك لەۋناۋە با كۆم دەكرەۋەۋە بەلاقى خۇمدا دەدان تا سەرمام نەبىت.

ھۆلى مېۋان و پىشۋازى، كە دوو ئاۋىنەى بالانما لە نىۋان پەنجەرەكانىا دانرابوون، دوو مېزى گەرەى ۋەرەقبازى تىابو، دۈۋە كورسى دەسكدارى تىابو، چەند تابلۇيەكى چۈرچىۋە زىرەن بە دىۋارەكانىەۋە ھەلۋاسرابوون كە دىۋارى بەشدارانى گۇڧارى "نىڧا" بوون، بەپاستى خەمىنى لىدەبارى. بەلام ھۆلە بچوۋكەكە ھەرچەندە بېرىك جەم و جۇرتەر بوو، بەلام ئەۋىش خەمئەنگىز بوو. جۇرەھا مافوورى تىابو، پېر بوو لە پەفە و دۇلابى پېر لە قاپ و ئامانى زىو بوو، قۇرى و كترى چاي، ئەمانە بەشىك بوون لە جىازى بوۋكى. سى چەرى قەۋارە جىۋاز، كە لوۋتەكە و نمۇنەى جوانى بوون. ژوورى

نووستن که په نجه رهی تیا نه بوو، تخته خه ویکي گوره ی
 تیا بوو، چهند کومه دی و سه ندو قیکي تیا بوو، بونی گه لا تووتنی
 پزیوی لیده هات. ثم سئ ژووره به به رده وامی چؤل بوون،
 که چی نه دنامانی خیزانه که، هر هه موویان خزابوونه ژووری
 ناخوار دنه که وه و، چوو بوون به یه کا و ده که وتن به سهر
 یه کدا. وه سستا و برا که ی دوا ی قاوه لتی و تیششت پیک له
 ساعات هه شتی ته وادا، میزه که یان ناماده ده کرد، به کاغزی
 سپی دایان ده پوشتی، که ره سته ی په سم و نیگارانیان دینا،
 قه له م، کاغز، پاسته، پرگال و مهره که بی چینیان دینا و له م
 سهر و له وسهری میزه که به رانه بر به یه ک داده نیشتن و
 ده سته کار ده بوون. میزه که هه رچهند بچووک و باریک بوو،
 به لام پر به پری ژووره که بوو.

ئه گهر خانم و دایه نه که، پیکه وه به اتبانه ثم ژووره،
 بیگومان به ریه کدی ده که وتن. فیکتوری برای وه سستا هاواری لی
 هه لده سستا:

- ئه ری ئیوه ناتوانن پینگا که تان بگورن، چ کاریکتان بیره
 هه یه؟

خانم، به پرویه کی گرژه وه نیگایه کی میرده که ی کرد
 وگوتی:

- فاسیا، پی بلی هاوارم به سهر دا نه کات.

فاسیا، وه کو هه می شه، به پروی خوشه وه گوتی: - ئیوه ش
 میزه که مه جوولینن.

- ناخر من دوو گیانم و شوینه که ش ئه وه نده ته نگه، ناتوانی
 له جتی خوت بجوولیت.

- دهیسا باشه، له ئیستا به داوه ده چین هۆله گوره که و
 له ویندهر کار ده که یین.

به لام ژنه‌ی تاین که گونی له و قسه‌یه بوو وه‌کو فیشه‌که
شیتته چوو به ئاسمانا وگوتی:

- لا حه‌وله وه‌لا، ئه‌ری که‌ستان دیوه له ژووری پیشوازیدا
کاربکات؟

له ناکاوا، ماتریونا ئیفانوفنا له‌به‌ر ده‌رگای ته‌والیتته‌که‌وه
په‌یدا بوو، دهم وچاوی له‌به‌ر گهرمای وه‌جاخه‌که‌دا وه‌کو
چه‌وه‌نه‌ر سوور هه‌لگه‌پابوو، هاواری کرد:

- ده‌ته‌مه‌شای ئه‌مه‌ بکه، قاسیا تو لیره‌کارده‌که‌یت و په‌نج
ده‌ده‌یت و پازیت، که‌چی ئه‌و ده‌لێت چوار ژوور به‌شی
تووته‌له‌کانی ناکات، له‌تو وایه‌دۆتمیره‌!.. ئه‌گه‌ر نه‌مدیبا باوکی
ده‌مردم له‌عه‌زهرت دایکی!

فیکتور، به‌و قسانه‌ زۆر که‌یفی هات، ده‌تگوت پۆنی سه‌ی
له‌قالبی ده‌ده‌ن، بۆیه‌ قژقژ که‌وته‌ پێکه‌نین. به‌لام وه‌ستا له
هه‌مووان په‌ست و بیتزار بوو، هاواریکرد: - به‌سه‌! بیپه‌نه‌وه‌!

ئیدی خه‌سوو به‌و ئاسانه‌ ده‌سته‌به‌ردار نه‌ده‌بوو، بارانی
جنێو و قسه‌ی ناشیرین به‌سه‌ر بووکه‌که‌یدا داده‌باریئی.
بووکه‌ی شرشیت، خۆی به‌سه‌ر کورسییه‌که‌دا، دا، دوا‌ی ئه‌و
شورت و شۆی له‌خه‌سووی بپی، وه‌کو مندال که‌وته‌ گریان
و زاری: - من ده‌پۆم، دانانیشم! خه‌ریکه‌ ده‌مرم!

وه‌ستا، وێرای خوێنساردی و هه‌وسه‌له‌داری خۆی
ده‌ته‌قیتته‌وه‌:

- ئه‌ی هاوار، هه‌ی داد و بیتداد له‌ده‌ست ئێوه‌! ئاخ‌ر چۆن
به‌م حاله‌وه‌ کار ده‌کریت؟ چۆن به‌م شیتانه‌وه‌ گیرۆده‌ بووم!
ئاخ‌ر من به‌ناخیرم له‌پیتا‌و ئێوه‌دا په‌نج ده‌ده‌م. بۆ ئه‌وه‌ی ئێوه
برسی نه‌بن ئه‌م هه‌موو په‌نج ده‌ده‌م! ئاخ‌ له‌ده‌ست ئێوه‌!

له‌هه‌وه‌له‌وه‌ له‌م شه‌پ و قه‌رقه‌شانه‌ ده‌ترسام، به‌تاییه‌تی
جاریک دوا‌ی شه‌پ و فه‌رته‌نه‌یه‌ک، وه‌ستا ژن، چه‌قۆیه‌کی

هه لگرت و بهه شتاو خۆی به ته والیته که دا کرد و ده رگا که ی
 تروند له سهر خۆی داخست، ئه و جار به پاستی ترسام! ئیدی
 ژنه ی تاین وه کو ئه وه ی جنۆکان ده ستیان لیوه شان دبن،
 هاواری ده کرد ئه م ما هاوار، به ئامان و زامان نهیده برپیه وه.
 دوا ی بیده نگیه کی که م، وه ستا پای کرده بهر ده رگا که، پشتی
 دانه واند و منی گاز کرد:
 - وه ره سهر پشتم، شووشه که بشکینه و سورگی ده رگا که
 بکه ره وه!

یه کسه خۆم هه لدایه سهر پشتی، شووشه ی به شی
 سه ره وه ی ده رگا که م شکاند، که دهستم برد سورگی ده رگا که
 بترازینم، خانم به ده سکی چه قۆکه به ربووه سهر و که لله م. به
 هه ر حال هه ر چۆنی بوو ده رگا که م کرده وه، وه ستا وه کو هه لۆ
 پری دایه ژنه و بۆ ژووری نانخواردنی پاکیشا، جه قۆکه ی له
 دهستی ده رهینا. له کاتیکا له ژووری نانخواردن دانیشتبووم
 و دهستم به سه ره برینداره که م دا دینا، ههستم کرد ئه و
 فیدا کاریه ی من له زیاده بوو، ده می چه قۆکه ئه وهنده کول بوو
 نانی پینه ده برا، چ جای ملی به شه ر؟ هه ره ها پتویستی به وه
 نه ده کرد من بچه سهر پشتی وه ستا، خۆ ده متوانی بچه سهر
 کورسییه ک و به ئاسانی شووشه که بشکینم و ههنگی وه ستا
 دهیتوانی دهست ببات و سورگی ده رگا که بترازینن و ده رگا که
 بکاته وه. ئیدی له وه به دوا وه، ئه م قه ره قه شه و ئازاوانه ی له م
 ماله دا پوو یانده دا، نه ده یان ترساندم و نه کاریان تیده کردم و
 ده مزانی ده بی چ بکه م و چ نه که م.

جووته برا ئه ندایه تپی کلیسا بوون، هه ندی جار به ده م
 کار کردنه وه، گۆرانییه کیان ده گوت. گه وره که به مجۆره دهستی
 بیده کرد:

پوژیک من موستيله که ی یارم،
 توور دایه نیرینه ی پروبار وه
 بچو و که که بۆی ده سه نه نده وه؛
 به و موستيله یه هه موو شادی
 دنیا م له کیسی خوم دا

دهنگی وه ستاژن له ژووری مندالانه وه بهرز ده بو وه وه و
 به ئارامی ده یگوت: - ئه وه چیتانه، شیت بوون؟ چما نازانن
 منداله که نوستو وه؟!
 یان ده یگوت:

- فاسیا تو ژن و مندالت هه یه، ئیدی چیت داوه له گۆرانی
 دلداری، وا وهختی نوێژه، هه ر بینا و زهنگی نوێژی ئیواره لینی
 دا.

- ده ی چاکه، که واته با سروودی ئاینی بیژین.
 وه ستاژن، به ناره زاییه وه له سه ری پۆیی که سروودی
 ئاینی له هه موو شوینیک ناگوت ریت، به تاییه تی لیڤه دا، به
 ده ست ئاماژه ی بۆ ده رگای ته والیته که د کرد.
 وه ستا بۆله یه کی کرد: - فایده ی نییه، ده بی ماله که مان
 بگۆرین، بۆ شوینیکی دی بار بکه یین.

زۆر جار ئه و قسه یه ی دووباره ده کرده وه، سێ دانه سال
 بوو هه مان ئه و قه وانیه ی لیڤه دایه وه. که گویم له گفتوگۆیه کانی
 وه ستاکانم ده بوو، هه مان دیمه ن و پرووداوه کانی دوو کانی
 پیللاو فروشییه که م بیر ده که و ته وه، زۆر له یه کدی ده چوون.
 وه ستاکانم له هه موو که سیک، له ریفینگ، دراوسێ، بیگانه، به
 گازن و گلله یی بوون، خۆیان له هه موو خه لکی شار پێ باشت
 بوو، ئیدی به و په ری بێ ئینسافی باسی خه لکیان ده کرد، که س
 له تیغی تیژی زمانیان نه ده خه له سی، زۆرم خه فته ت به و ئه توار

و ته بیعه ته بیان ده خوارد، له هه لیک ده گه پام، له و یاسا و
پیسایانه لایدهم که نه وان بق خه لکیان داده نا..

کاریکی زورم به ملدا درابوو، دهوری نوکری مالم ده بینی،
چوارشه مموان موو به قه که م ده سپی، سه ماوهره که و هه موو
نامانه مسه کانم پاک ده کرده وه. پوژانی شه ممه ده بوايه
زهمینه ی هه موو ماله که، به هه ردوو قالد رمه که وه پاک بشوم،
دار بق هه موو سوپاکان بشکینم و له شوینیکا که له که ی بکه م،
قاپ و نامانه کان بشوم، سه وزه وات بزار و خاوین بکه مه وه،
ده گهل وه ستاژندا بق بازار پرورم و زهميله که ی بق هه لبرگرم،
وه کو سه گی پین سووتاو له به ینی نانه وایی، عه تاری، به قالی و
ده رمانخاناندا بپم و بچم.

خانمی گه وره ی مالن - خوشکه چه نه باز و تووپه و
تروکه ی - نه نکم سه عات شه شی به یانی له خو پاده بوو.
دوای نه وه ی شلپن ناوی به سر و چاویا ددها، هه ربه جلی
خه وه وه، له به رده م ئیکونه که ی مه سیحدا نویژی داده به ستا وله
خوا ده پاراپه وه و باسی ژیانی خو ی ده کرد، ده که و ته گله یی له
کورپه کانی و به تایبه تی له بوو که که ی. به راویژیکي خه مناک،
دهستی ده نوقاند و به هه نیه یدا دینا و له کانگه ی دل وه
ده یگوت:

- خودایا، نه ی خوای بانی سر من هیچم له تو ناوچ، ته نیا
که میک ئاسووده یی، تو زقالتیک دل نیایی و ئاشته وایی نه بی،
نه گهر لوتف بفرمووی و پیمی ره وادینیت.

نه وهنده ده پاراپه وه ده لالایه وه که من له خو پاده بووم، و
گویم بق نزاو دوعا گهرمه کانی راده دیرا. پوژیکي پاییزی،
په مگ زهره، له پشت په نجره ته ربارانواویه که ی
موو به قه که وه له ژووره وه ی ددها. له م سپیده سه هؤل به ندانه دا،
تارمایی تاریکی که سیک، دانه وییه وه و تا نزیکي نه رزه که

کړنڅی دینا و نیشانه‌ی خاچی ده‌کیشا، سهرپوشه‌ک‌ی له
سهری داده‌خزی و قره بوزه‌ک‌ی به سهرشان و ملیا پ‌خش
ده‌بوو، نه‌ویش به ده‌ستی چه‌پی په‌یتا په‌یتا سهرپوشه‌ک‌ی
به‌سهریا ده‌دایه‌وه و تووره و په‌ست ده‌یږلاند: - تو ته‌مه‌شای
نهم سهرپوشه میراتیه!

لیکدا لیکدا، به‌دهم لاقه و پارانه‌وه ده‌یکیشا به نیوچه‌وان و
شان و مل و ورگی خویدا و نیشانه‌ی خاچی ده‌کیشا:
- ئی په‌روه‌دگاری میهره‌بان، نه‌گر منت خوشده‌وی،
بووکه‌کم بگره، سزای بده. توله‌ی ئه و سووکایه‌تی و
بپړیزیان‌ی لیکه‌وه که‌ده‌ره‌ق به‌من ده‌یکات، سه‌د قات توله‌ی
لیکه‌وه! چاوانی کوره‌کم بکه‌وه، به‌لکو چه‌وه‌ری بناسیت و
بیبیت. چاوی فیکتوریش بکه‌وه، یارمه‌تی بده، له‌مه‌رحمه‌تی
خوت بییه‌شی مه‌که..

فیکتوریش، له‌مووبه‌قه‌که‌دا، له‌سهر ته‌ختیک خوی له
چه‌ره‌فیکه‌وه پ‌چابوو و له‌غورابی خه‌ودا بوو، له‌ناله و لاقه
و پارانه‌وه‌کانی دایکی خه‌بری بووه‌وه و به‌ده‌نگی
خه‌والوه‌وه هاواری کرد:

- دایکه به‌م سبای سالحانه، نه‌خیر به‌شکراوه و نه‌شهر،
دیسان به‌زمه‌که‌یه؟ نه‌مه تو چ به‌لایه‌کی!
ژنه‌ی تاین، له‌بن لیوانه‌وه و به‌نیمچه شهرمه‌زارییه‌که‌وه
ده‌ل‌یت:

- ئی، ئی، ده‌پالکه‌وه و بز خوت بنوو.
چهند خوله‌ک‌یک به‌بیده‌نگی، خوی راژهند و نه‌وجا به
پاویژیکی کینه‌ک‌یشانه‌وه گوتی:
- خودایه مؤخی به‌ده‌نی دژمنانمان و شک بکه، خوینی
ده‌ماره‌کانیان بماسینه، به‌ردیکیان پی ره‌وا مه‌بینه بیکیشن
به‌سهری خویاندا.

تهنانه نه نكيشم نه وځوره نه فرين و تووكه ترسناكانه
 نه ده زاني. هر كه له نوټ و نزاياڼ ده بووه، ده هات به سؤراغی
 مننه وه ته كاني ده دام، خه به ری ده كرده وه: - هلو، پابه،
 خهوت كړد به چی. خو بؤ خهوتن به كړيمان نه گرتووی.
 سه ماوهره كه پټكه! هره ئيزنگ و دار بټنه، دياره چيلكه و
 چه ویلی وشكېشت ناماده نه كړدوه.

ئیدی تا هیزم تیا به ده كومه ته قهلا بؤ نه وهی له بؤله بؤل و
 خوته خوتی پیره ژن بڅه له سیم، به لام كوړم ده وی بتوانی
 پیره ژن پازی بكات. پټك له توفی زستان ده چیت، به ناو
 موو به قه كدا دی و ده چی، ده لیت: - و س س س س، هه
 شهیتانی له شهیتان بوو! هه راوزه نا مه نه وه، فیکتور خه به
 نه كه یه وه، نه گهر خه به ری بسكه یه وه مه گهر خوا بزانی چ
 به لایه كت به سر دینم! خیرا برؤ بؤ دوو كانی به قاله كه!

بؤ نانی به یانی پوژانی هه فته دوو هوقه نانی گه نمان
 ده كړی و بایی دوو كړپكیش كینم بؤ وه ستاژن ده كړی. كه له
 نان كړین ده هاتمه وه جووته ژن به گومانه وه نانه كانیان
 ده ژمارد و هه لده سه نگاند و نه و جا ده یانپرسی:

- كوا نانپکی كه مه، هه نه وهنده بوو؟ چیت لیکردوه؟ كوا
 وهره دهمت بكره وه، بزانیڼ به پټوه نه تخواردوه!

دهم ده كړدوه، ده یانكرد به هه را:

- نه وه تا خواردوویه تی! شوینه واری نانه كه به ددانه كانیه وه
 دياره!

... زور دلسؤزانه كارم ده كړد. پاك كړدنه وه و گسكدانی
 ماله كه و، شور دنی هیر باره مسه كان و، ده سکی دهرگاكانم
 زور لاخوش بوو. زور جار جووته كه ییانوو، كه ناشت بوایه
 و شه ره جنیو و دهمه قاله یان نه بوایه، گویم لیبوو ستایشیان
 ده كړدم: - خوا هه لناگری ئیشكه ره.

- پاک و خاوتنه.

- وه ستاش چاوی تیوهیه.

- به لام زوریش گوساخه.

- نه دی معنای چی، مه گهر کی پهره رده ی کردووه؟

هر یه کیکیان هه ولیده دا به چه ترسینم بکات و به خورتی
خویم به سهر دا به پیئنی، به لام من به نیمچه شیتیم ده زانین،
گویم به قسه ی نه وان نه ده دا، بهر په رچم ده دانه وهو، هه لبه ته
خانمی بچکوله پی به وه بر دبوو، که من گوی به قسه ی وان
نادهم، بۆیه بهر ده وام به گویندا ده دامه وه:

- نه وه بزانه که ئیمه له خانه واده یه کی گه دا پزگارمان
کردوویت. من جاریک بالا پوشتیکی ئاوریشمی گول گولیم دا به
دایکت.

پوژیک، خام نه ما وگوتم: - چیه، خو له سهر نه و پالتویه
به زندوویه تی که ولم ناکه ییت؟
قیژه یه کی ترسناکی کرد:

- نه یه پو! ته مه شا چه ند پوو قایمه! دوور نییه پوژیک له
پوژان ئاگر له ماله که مان به ربدا!
که گویم له و قسه یه بوو چه په سام. ئاگری چی! بۆ ئاگر له
ماله که بهر ده ده م؟

جووته که بیانوی مال، له وهخت و ناوهختا، که مه سه له
ده هاته سهر گله یی له من، شه پ و ده عوای خو یان له بیر
ده برده وهو موو به به یینانه وه نه ده چوو، له لای وه ستا شکاتیان
لینکردم، نه ویش به تووندی ده یگوت: - کورم ئاقل به، پاستگ و
سهر پاست به، ئیشی خوت بکه و هه قی هیچت نه بی، شاباشی
خوت بده و قنچ هه لپه ره!

وینپای نه وهش پوژیک که په ست بوو، به هه ردوویانی
گوت:

- ئەرچى خۇتان زۆر باشن! ئىنە وەكو ئەسپ سواری ئەم
مندالە دەبن، ھەر كەسكى دى لە جىتى ئەو بوايە لە مېژبوو
ھەلاتبوو، يان لە برسا مردبوو!

ئەو قسەيە، جووتە ژنى تووپە كرد، كەوتنە پەلمە گریان.
وہستاژن لاقى بە عاریددا دہكوتا و بە توورەيى ھاواری
دەكرد:- تۆ چۆن ئەم قسەيە لە بەردەم ئەم ھەتیوچەيەدا
دەكەي ھەي بىن ئەقل، تۆ تەمەشاي خۆت كردووە! سەیری
قژى بكە! ئاخىر كە گوئى لەم قسەيە بىيىت چۆن بەگوئى من
دەكات، چۆن پىزم لىدەگريت؟ لەبەرچاوى دەبم بە بەلمە برنج.
ئەو ھشت لە بىر بىن كە من دووگيانم!

دايكى بە پەلمە گریانەو ھەگوئى:

- قاسىلى، خوا دەست بە بالتەو ھەبگري. من مردوو و تۆ
زندوو، ئەمە پۆژەكەيە! كار وابىروات تۆ خووى ئەم مندالە
شەپ دەكەي.

جووتە ژن بە تووپەيى وەدەرکەوتن.

وہستا ئاوپى لای منى دايەو، بە تووندی گوئى:

- تەمەشا، بزانە بە ھۆى تۆو، چ فەرتەنەيەك بەرپابوو،
ھەي لاسار، ئەگەر كار وابىروا ناچار دەبم بۆلای باباتت
بىنئرمەو، ھەرواش دەكەم. ئاقييەت دەبييت بە كۆنە فرۆش.

ئەو سووكايەتيەم لەبەر گران بوو، بۆيە گوتم:

- كۆنەفرۆشيم پىن باشتەرە لە شاگردى تۆ. تۆ بە ناو ھەمنت
بە شاگردى راگرتووە، ھاتووم شتم فيز بكەي، بەلام كوا چييت
فيز كردووم؟ من خەريكى زبىل پىشتەم، بەمە دەلین شاگردى،
شاگردى وايە؟!

وہستا، بە ئەسپايى قژى گرتەم، چاوى لە دوپ چاوم بېرى و

گوئى:

- بزانه کوږو، تو لاساری لاسار، من ئەمەم پتخوش نییه!!
من له دلی خۆدا، دلنیا بووم که دهرم دهکات ودهمنیریتتهوه
بۆلای کهس وکارم . بهلام بۆ سبهینن بهخۆ و بهستهیهک
کاغهز و راستیهک و قهلهمیکهوه خۆی به مووبهقهکهدا کرد.
گوئی:

- که له خاوینگردنهوهی چهقۆ و چهتالهکان بوویتهوه، ئەم
وینهیهم بۆ کۆبی بکه. یان وینهیهکی وهکو ئەمەم بۆ بکێشه.

وینهکه، بریتی بوو له ڤووکاری خانوویهکی دوو نهۆمی ڤر
له پهنجهره و ورده جوانکاری له گهچ دروستکراو. ئەوسا له
سهری ڤویی:

- وهره، ئەمه ڤرگاله، ئەندازهی ههموو هیلهکان بگره. له
سهرهتا و کۆتایی ههر هیلهکدا خالێک دابنه. که خالهکانت
دانان، ههنگن به راسته و قهلهم ڤهساس خالهکان بگهیهنه
یهکدی. یهکهمجار هیله ئاسۆیهکان بکێشه و پاشان بهچۆ سه
هیله ئەستوونیهکان. یاللا دهستهکاربه!

زۆر خۆشحال بووم که ئەم کاره خاوینهم پێدرا، که
یهکهمین قوناغی فێربوون و شاگردیم بوو، بهلام حایر
وچهپهساو دهمروانیه کاغهز وکههرستهکانی دی که ههڤم له
بریان نهدهکردهوه. به ههرحال، دهست و دهم وچاوم شت و
دهستم بهکار کرد. ههولجار ههموو هیله ئاسۆیهکانم
دۆزینهوهو گهیاندمه یهک. لهگهڵ وینه ئەسلهکهدا بهراوردیم
کرد، سهیرم کرد سێ هیلی زیادهم کێشاوه. پاشان هیله
ئەستوونیهکانم کێشا. زۆر چهپهسام، سهیرم کرد دیمهنی
خانوهکه، زۆر سهیر گۆڤاوه. پهنجهرهکان لهشوینی خۆیان
داخزی بوون، کهوتبوونه بۆشاییهوه، یهکێکیان کهوتبووه پشت
خانوهکهوهو به ئاسمانهوه له مۆلهق وهستابوو، دهرواجهی

سەرەکی خانووەکە، تا نەژمی دووهم پڑی بوو، بانیزەکە لە ناوەندی میچەکەدا بوو، بەلام پەنجەرەکەی سەرەو، لە تروپکی دووکه لکیشەکەدا گیرسابوووە.

ماوێهەکی زۆر لە جیتی خۆ هەلکوپمام. کە دەمروانیە ئەو عەجباتییە دروستم کردبوو، گریانم بۆخۆم دەهات، خۆشم نازانم ئەو دیمەن و شتیوێهە چۆن دروست بووبوو. ئەنجام بپرێم دا، بە کۆمەکی خەیاڵی خۆم، قەرەبووی بکەمەو، هەر لەخۆمەو، لە بانیزەکان ولە سەر گوێسەبانەکان، کۆمەلیک چۆلەکە، کۆتر وقەلەرەشم دروستکرد، لە ئەرزهە و لەبەردەم خانووەکەدا، کۆمەلیک خەلکی لاق خواری چەتر بەدەستم دروستکرد. ئیدی چەند هیلکی خواریخێم بەسەر هەموو ئەوانەدا کێشا و بە هەشتاو بۆ وەستام برد. نیوچاوانی تێکنا، سەریکی لەقاند و بە پاویژیکی ناپازی گوتی: - ئەمە چییە؟

وہلام دایەو:

- دنیا بارانە، وەختایەک باران بباری هەموو خانووەکان خواریخێم دەنوێنن، چونکە باران بە خواری دەباری، ئەمانەش هەموو تەیر و تون، لە ژێر گوێسەبانە و قەراخ پەنجەرەکان و لوولەئێ سۆپاکاندا کزکۆلەیان کردووە و خۆیان مات داوە. هەرکاتی باران بباری تەیر و تۆ بەو ئاوايە خۆ دەدەنە پەنا و پاساران. ئەم خەلکانەش پەلەیانە خۆ بگەینە مالهە، ئەمە کچیکە هەلنوتاوە، ئەم کابرایەش میوہ فرۆشە.

وەستام، بەسەر میژەکەدا دانەویووەتو، سەئێ قژە دریزەکەئێ لە کاغەزەکەئێ سەر میژەکە دەخشیت. بە دەم کۆلی پیکەنینەو دەلیت: - دەستەکانت نەپژئ، مەمنوونی تۆم.

ولەسەری پڑی: - هەقە لە دنیا دا نەتھێلم، هەئێ چۆلەکەئێ

چەقەچناو!

لەم کاتەدا خانمی چکۆلە هات بەسەر، ورگی لەپیش
خۆیەوه وەکو بەرمیل سەمای دەکرد، تەمەشایەکی
پەسمەکی کردم، بە میژدەکی گوت: - دارکاری بکه!
میژدەکی بە شینەیی وەلامی دایەوه:

- نا، منیش کە یەكەمجار دەستم دایە ئەم کارە، لەو باشتر
نەبووم. نابێ چاوەڕوانی شتی گەورە لە خەڵکانی تازە کوورە
بکەیی..

بە قەلەمی سوور، خەتی بە ژێر هەلە و پەلەکانما هێنا و
پاشان کاغەزیکی دیکە دای:

- سەر لە نوێ ئەم پەسمە دروست بکەرەوه، دەبێ فێری
بێ. دەبێ ئەوەندە کاغەز پەش بکەیتەوه، تا بە تەواوەتی فێر
دەبیت.

دوو هەمین هەولم لە یەكەمین هەول باشتر بوو. بەلام
پەنجەرەیهكەم لە جێگای دەرگای چوونە ژوورەوه دانابوو.
هەزەم نەدەکرد ئەم خانووە بە چۆلی بدینم، ئیدی پەرم کرد لە
خەڵکی جیاواز و چۆراوجۆر. کچۆلانم لە قەراخ پەنجەرەکان
دانان، باوەشین بە دەست خۆیان باوەشین دەکرد، کۆپانیک کە
سەبیلان دەگێشا. یەكێک لە کۆپەکان سەبیلی نەدەگێشا،
لووتی خۆی گرتبوو و گالتهی بەوانی دی دەکرد.
گالیسکەیهکی چکۆلەم لەبەر دەرگا کە پاگرتبوو، سەگێک
لەبەردەمیا بە کەمالی ئیسراحت وەرکەوتبوو. وەستم بە
توورەییەوه گوتی:

- بۆچی دیسان تیکەل و پیکەلت کردووه، هەی غەزەب؟
بۆم پوونکردووه، کە وێنەکە بەبێ ئاوەدانی، بەبێ خەڵکی
زۆر خەمناک بوو، ئەمجارەیان شوخییەكەم سەری نەگرت، لێم
توورە بوو وگوتی:

- تۆ زۆر سەرسەختى ھا! بە ئارەزووى خۆت دەكەى،
 ئەگەر بتەوئ شتىك فىزىبى، دەبىن بە جدى كاربەكەى، لاسارى
 ئەكەيت. ئەمەى كردووتە ھىچ نىيە، شەپە پشیلەيە.
 ئەنجام كۆپپەكى تەقريبەن تەواوى وینەكەم دەرھینا، قاسىيا
 زۆر خۆشحال دیاربوو، گوتى:
 - بزانە، ئەگەر ھەولبەدەى، فىز دەبى؟ ئەگەر بەم شىئوہیە
 بەردەوام بى، دەبى بەشتىك.

ھەنگى ئەركىكى تازەى بەسەرما دا:
 - نەخشەى خانوویەكم بۆ بکیتشە خۆت شوینى ژوورەكان،
 پەنجەرەكان، دەرگاكان و ھەموو شتەكانى دى دیارى بکە، من
 بۆتى پوون ناکەمەوہ.. بە خۆت، بەبىن پرسی من دروستى بکە.
 خۆم بە مووبەقەكەدا کرد، دانیشتم و دەبیرەوہ چووم،
 نەمدەزانى چۆن و لە کوپوہ دەست پیتبکەم. بەلام دەرس و
 دەورى ھونەرى من لەویدا وەستا... داکى وەستام ھات و بە
 ھەرپەشەوہ گوتى: - تۆش دەتەوئ ببیت بە نەخشەکیش و
 نىگارکیش؟

چنگى لە قژم نا، سەرى بەرز کردمەوہ وتاتوانى کیتشای بە
 قەراخ مێزەكەدا، لووتم پژا، دەم ولتوم پەربوو لە خوین.. وەکو
 شىت کەوتە ھەلبەرزو دابەن، کاغەزەكەى بەردەستى دپىم،
 كەرەستەكانى تووڤ دامە ئەرزەكە، كە لەو كارانە بووہوہ،
 پاست بووہوہ، دەستەكانى نایە كەلەكەى و بە پراوپیژىكى
 سەرکەوتوانە گوتى:

- ئەگەر ئازای جارەكى دى دەست بۆ پەسم كردن
 دەبەيت، ھەنگى خۆت دەبىنیتەوہ، نۆبەتى ئەو قەوانەيە،
 دەپەوئ ببیت بە وەستا؟ دەتەوئ فىزى كارەكە ببیت و جى بە
 براكەى، كە لە گوشت وخوینى خۆيەتى! لەق بکەيت!

وهستا به ههشتاو خۆی گه یاندینی، ژنه که شیی، نه وهندهی
 سکه که ی دهره تی دها، له دووی غاری دها. ئیدی شه پ و
 فه ته نه یه کی تووند له نیتوان هه رسیکیاندا قهومی، ئیدی به گژ
 یه کدا ده چوون، به سه ر یه کدا ده که وتن، به سه ر و به چکی
 یه کیاندا ده کیشا وجنیو وسخیفیان دها. نه نجام جووته ژن
 به دهم گریان و پوندک رشتنه وه پاشه کشه یان کرد وله
 ژووره که وه ده رکه وتن. وهستا پوو یکرده من و به میهره بانی
 گوئی:

- چهند پوژیک واز له م کاره بیته، واز له مه شق و پاهینان
 بیته. به خۆت ده بیینی نه مانه چ غه زه بیکن، با به لایه کت به سه ر
 نه یه نن.

دلم به حالی ده سووتا، که وتبووه به یینی به رداشی نه و دوو
 ژنه وه، هیچ ده سه لاتیکی نه بوو. من پیش نه م بوویه ره ش
 ههستم به وه کردبوو که پیره ژن نایه وی هیچ شتیک فیر بیم،
 هه موو هه ولنکی بۆ نه وه ته رخان کردبوو، له و بهاره دا هیچ به
 هیچ نه که م. بۆیه هه رکاتی بمویستبا ره سم بکه م، له وم
 ده پرسى: - هیچ کاریکت به من نییه؟
 به نه به دلی وه لامی ده دایه وه:

- هه ر کاریکم هه بوو ئاگادارت ده که مه وه. هه نووکه برق
 به لای ره سم و مه سمته وه، هه ر له تۆمان که م بوو! خوێری..
 ئیدی دواى توژیک به ئیشیکی ده ناردم، یان ده یگوت:
 - قالدرمه واهى گسک ده درى؟ ته مه شا بزانه چهند پیسه،
 هه ر ته پ وتۆزه، شه رم له خۆت ناکه ی! هه لو، رابه، هه ره
 دووباره خاوینى بکه وه.

له ژووره که وه ده ر ده که وتم، دیقه تی قالدرمه کانم دها، پاک
 و خاوین بوون، پیم ده گوت کوا خو له گول پاکترن.

تا دهیتوانی دهیقیزاند:- یانی چی؟ قسه له قسه ی من
دهکه ی، ها؟ دهتهو ی من به درق بختهوه، گوايه من درق
دهکم ها؟!

جاریکیان شهرا بی کفاسی کرد به سهر هه موو په سمه کانما،
جاری دووهم یهک شووشه زهیتی ئیکونانی به سهر
که رهسته کانما قلم کردهوه.

دهتگوت کچوله یهکی منداله، خه لکی وا پکونی و کینه کیشم
نه بیینی بوو، دهیویست هه موو پقی خوی به من بریژیست..
که سم نه بیینی بوو، وهکو ئه و زوو و له سهر شتی توپه هات و
بن مانا هه لجهیت و تووپه بییت، خه لکی به زوری له بهختی خوی
به گله یین، به لام ئه و له تامی ده رکردبوو، نه له هیچ و نه له
کهس پازی نه بوو، شه و پوژ هه خه ریکی گریه و زاری
بوو.. له زهتی له و شیتاتییهی خوی ده بیینی.

کوپه بچووکه که ی، ئیکتوری له راده به ده ره خوشده ویست،
خوشه ویستی نه بوو، به لکو جوره شیتاتییهک بوو. من سهرم
له م لیشاوی خوشه ویستیه ده سوپما، سهر که یم نه ده زانی، بویه
له لای خومه وه ناوم نابوو نئروی شیتاتی..

هه ندیجار به یانیان دوا ی نو یژ، ده چوو سهر یه که مین پله ی
موغه یریه که، هه ردوو ئانیشکی ده نانه قه راخ سوپاکه و، به دل
و به گیان، له بن لیوانه وه، به کول ده یگوت:

- کوپه پاکه که م ئه ی خوینی پاک ی من! ئه ی فریشته که م
بنوو به ئارامی، بنوو گیانه که م، هیفیدارم خه ونی خوش بدینیت.
جوانترین ده زگیران له خه و تا بیینه، دۆتمیریکیان کچه
بازرگانیکی بیینه. با دژمنانت به رله وه ی له دایک بن بمرن،
دۆستانانت سه د سال بژین. با کیژان پۆل پۆل دوات بکه ون،
وهکو چۆن سۆنه دوا ی نیره که ی ده که و ی، ئاوا په دووت
بکه ون.

من پٽڪه نينم بهو قسانه دههات. فيكتورى ڪوپى ٿو تا
حه زڪى ڪوپى زبر، ته مهل و ته وزل و هيچ له بارا نه بوو
بوو، پٽڪ له دار ڪونڪره دهچوو. رهنگ ڏيز، دفناڪ، ڪه سٽي
سه رسهخت و گهوچ، له ڪه ريتيدا به شي ڪه سى نه هيشتبوهوه.
هه نديجار، له ورته ورتى دوعا و نزاى دايكى خه بهرى
دهبووهوه. ههنگى به دهنگي خه والوو، دهگوت:

- دايڪه به سه، مالم به ڪوپرگرتي! ٿمه چيه به فسكه فسڪ
به ديارمهوه وهستاوى؟ بؤ ڪوئ بڙوم له دهست تق.
هه نديجار به ٿه سپايى له سهر پلهى موغه يريه ڪه داده به زى
و به دهم زهرده خه نه وه دهگوت:

- باشه باش بنوو، بنوو هه ناپه سهن.
هه نديجار پٽي داده خزي، دهم و قه پوزى به قه راخ سوڀاڪه دا
دهكهوت، ههنگى ده مى داده چه قى، وه ڪو مه ڪينهئى قيتار
دهكهوته فيشكه فيشڪ و خوته خوت:

- چيهه؟ مالى دايڪت به ڪوپر دهگريت، به دايڪت ده لٽي
به سه، بيبره وه هه ڪه رامزادهى سپله و پئ نه زان؟ هه
نانه جيبي ناپه سهن، هه توخم و توى شه يتان! خوزگه له بارم
دهبرديت، فرپم ده دايت بهر سهگ و ڪسؤكان، ڪه دلنيام
سهگيش بؤنى پتوه نه ده ڪردى.

ياني هه مان جنيوانى پيسى لات و له وئر و به دمه ستانى
سه رجاده و شه قامه ڪانى ده دا، پياو ڪه گوئي له و جنيوه
بازاپيانه ده بوو، به راستى ده ترسا.

پيرهؤن ڪم ده نووست، شهوى وا هه بوو دوو سئ چار
پاده بوو، له تهخته خه وه ڪه دههاته خواره وه، خوى ده ڪيتشا بهو
تهخته خه وه دا ڪه من له سهرى خه وتبووم، يه ڪسر خه بهرم
دهبووهوه، ده مپرسى:- چيهه؟

ھىماي خاجى دەكىشا، چاۋى دەبىرىيە تارىكىيە ئەنگۈستە
چاۋەكە و لە تىز واىە شتىك دەبىنى، لە بن لىۋانەۋە دەىگوت:
- وس. بىتەنگ.. خوداى من.. ئەى نەبى ئىلىيا.. ئەى قارقاران
شەھىدى بىگەرد.. لە مەرگى مفاجات بە دوورم بگەن.

بە دەستەلەرزى مۆمىكى دادەگىرساڭد. دەم وچاۋە
خەپەكەى، كەپوۋە زلەكەى، چاۋە قاۋەبىيەكانىم دەبىنى كە
پەيتاپەيتا و بە توورپەى دەتروكان و لەبەر پۇشنايى مۆمەكەدا
دەپروانىيە، ئەو سىتپەرە لەرزۇكانەى بەجۆرەھا شىۋە بە ديار
دەكەۋتن.. جۆرە نىگەرانىيەك بە سىمايەۋە دياربوو.
موۋبەقەكە گەۋرە بوو، بەلام ئەۋەندەيان كۆمەدى و
سەندۇقە شكاۋيان تى پەستا بوو، شەۋان زۆر بچووك
دەھاتە بەرچاۋ. تريفەى مانگ بە كاۋەخۇ لە ژوورەۋەى دەدا،
پوناكىيەكى كىز كە بە ئاستەم دەگپا، نەدەگەشاىەۋە و
نەدەكوژاىەۋە، پرتەپەرت لەبەردەم ئىكۈنە پىرۋزەكاندا،
دەسوۋتا. چەقۇ و كىردەكانى ناۋ موۋبەقەكە، بە قەد
دىۋارەكانەۋە، ۋەكو شوۋشە سەھۇلى نىۋ ئەشكەۋتان
دەبرىسكانەۋە. قاپ وئامانە مسىنەكان بەسەر پەفەكان ولە نىۋ
تاقچەكاندا، لە پۇخسارىن كۆپرى دزىۋ دەچوون.

پىرەژن، ھەمىشە بە پارىزەۋە، لە تەختەخەۋەكەى دەھاتە
خوارەۋە، لەتۇ واىە لە كەنارى پوبارىكەۋە بۇ ناۋ ئاۋەكە
دیتەخوارەۋە. ئەۋجا بە ئەسپايى، بە پى خاۋسى دەچوۋ بۇ
سوۋچىكى ژوورەكە، كە شەربەيەكى ئاۋى خوارەنەۋەى
لىنبوو، لە سەروۋى تەنەكەى خۇلەكە ھەلۋاسراۋو، كە دىقەتت
دەدا پىك لە سەرىكى بېردراۋى ھەلۋاسراۋ دەچوۋ. بەرمىلىك
ئاۋى پاكىش لەۋى ھەبوو.

دوای ئه وهی چه ند قومیک ئاوی ده خوارده وه، ئه و جا چاوی
ده نا به شووشه ی په نجه ره که وه، که له دیوی دهره وه پرا
سه هۆل گرتبوی و، ده یویست دهره وه بدین، ئه و سا
به ده نگیکی نه وی دهستی به لاقه و پارانه وه ده کرد:

- ئه ی په روه ردگاری توانا به په حمه تی خۆت په حمم لیبکه،
به زه بییت به م گاره که ره پیره ی خۆتا بیته وه!

هه ندیجار مۆمه که ی ده کوژانده وه، ده که وته سه ر چۆکان و
به توندی ده یگوت:

- ئه ی خوای گه وره، که س خۆشی ناویم، که س منی ناوئ،
که س پتویستی به من نییه.

دووباره، دیته وه بۆ سه ر جیگا که ی که له سه ر موغه یری که
پاخرابوو، له هه ن به ر دهرگای سۆپاکه دانیشانه ی خاچ
ده کیشیت.. ئه و سا ده ستیک به دهرگای سۆپاکه دا دینن تا بزانی
داخراوه یان نا، دهستی له تهنی و هیسدا په ش ده بییت، ئیدی
ده که ویته جنیودان. دوای توزیک وه کو ئه وه ی خه وه که له
مشتیا بئ، ده خه ویته وه.

وه ختایه ک من په ست و بیزار ده کات، له دلی خۆدا ده لیم: "
حه یفی که ژنی بابام نه بوو، ئه گینا تیی ده که یاند به ری دنیا
به کویته وه.."

به پاستی ژنیک ده م به گله یی بوو، زۆر له م په شیینیه ی
بیزار و بیتا قهت بووم.. به لام هه ندیجاریش روخساره قه له و و
لۆکه ئاساکه ی تیکده نا و خه م دایده گرت. چاوانی ته ژنی پوندک
ده بوون، به ده نگیک که به گوئی منیدا ده دا ده یگوت:

- په نگه وابزانی من زۆر ئاسووده و بیتخه م و خه یالم! نا،
وا خه یال نه که ی ئه لکسی! من ئه م منالانه م هیتانه دنیا وه،
به ختوم کردن، شه ونخوینم به دیاریانه وه کرد، گه وره م کردن،

فیری کارم کردن، له پای چی؟ تا له مالی نه واندنا ناشپه زی
بکه م؟! پیت وایه له م ژیاڼه، له م کاره پازیم؟ فایسا، ژنیکي
بیگانه ی هیناوه، به هه موومانی ناگوږیته وه، من نالیم تو بلې:
نهمه باشه؟ په وای هه قه!

پاستگزیانه به رسقم دایه وه: - نه نه شه دو کاریکی باش نییه،
په وای هه ق نییه.

- ده بیڼی؟

نیدی ده می لی به په لالا کرد، نه وه ی ده شی و ناشی به
بوو که که ی وت:

- من له گه لیا چوومه گه رماو. نازای له شیم بیڼی. نازانم
نهم هه تیوه ی من خوشی به کوڼیا چووه؟ ناخر به مەش
ده گوتړی جوان؟ هنی دنیا..

بی په رده باسی په یوه نندییه تایبه تییه کانی ژن و میردی
ده کرد. هه ولجار زور له قسه بیتام و بازاپه کانی په ست
بووم، به لام پاشان که به وردی گویم بز پادیرا، هه ستم کرد،
له پشت په رده ی قسه بی تامه کانی وه، هه ندیک پاستی هه ن.

له پتکی به سهر میزه که دا کیشا و به که سهر وه گوتی:

- ژن، خوا ناناسن. هه ژن نه بوو که ته نانه ت خوداشی
خاپاند. هه ره وای دایکی به شه ران نه بوو که هه موو خه لکی
کیشایه دوزخ! نهمه قه ت له بیر مه که، وه کو گواره له گوڼی
بکه.

قسه کردنی سه باره ت به ژن و هیز و توانای ژن، له بن
نه ده هات. هیزی ژن، داستانی به رده وامی سهر زاری بوو. پیاو
وای وینا ده کرد که گه ره کیه تی به و قسانه که سیک بترسینیت..
نه وه ی له قسه کانی بز من زور مایه ی سهرنج بوو، نهم قسه یه
بوو که: هه وا خودای فریو داوه.

ئەپارتمانىكى گەورەى دوو نەۋمى دىكەش دەپروانىيە سەر
 ھەوشەكەى مە، رىك وەكو خانوۋەكەى مە بوو، ئەپارتمانەكە
 ھەشت جەناھى ھەبوو، كە چوارىيان لە لايەن ئەفسەرەنەو
 گىرابوون، رەبەن و كەشيشى لەشكرەكە لە جەناھىكى دى
 دەژيا، مەيدانەكە لە خولام و ئاشپەز و قاپشور و كارەكەراندە
 جەمەى دەھات، مووبەقەكان ھەمىشە شانۆى كارەسات و
 پروداوین دلتەزىن و قەرقەشە و دەمەقالە و شەپە جىنپوان
 بوو. سەربازەكان ھەمىشە لە شەپ و دەعوادا بوون، شەپ لە
 بەينى خوياندە، لەگەل كرىكارانى سەنگەر لىدانە، لەگەل
 كرىكارانى خانوۋەكەدا، يان لەگەل ماشقەكانياندا. ئەم مەيدان و
 ھەوشەيە بەردەوام بۆنى گەندەلى وداوین تەپى لىدەھات. ئەم
 پىاۋە ساغ و سەلامەتەنە لە سىكس تىر نەدەبوون. جۆرە
 سادىزىمىك، ئارەزوۋىيەكى بى ماناي خۆنوینى و ھەرا و
 ھەنگامە دەى جوولاندەن. لە كاتى نان خواردن يان چا
 خواردنەو، يان شىۋدا گويم لە ۋەستا و ۋەستاژن دەگرت كە
 بە لەزەتەو، بە بى پەردە، بە دوورودرىژى باسى ژيانى
 شەھوەترانى و ھەيوانىيەتى ئەوانيان دەكرد. پىرەژنىس ئاگای
 لە ورد و درشتى بويەروپووداۋەكانى دەرودراوسىكانى
 ناوھەوشەكە ھەبوو، بەجۆش و خروشىكى تەوسامىزەو
 دەگىتپانەو. كەبىبانوۋى بچووكى مال، بەبىدەنگى گوۋى لەو
 قسە بىتامانە دەگرت و، بىزەيەك بە سەر لىۋە
 ئەستورەكانىيەو دەكەوتە بالەفركى. فىكتور بە قاقا پىدەكەنى.
 بەلام برا گەورەكەى، نىۋچاۋانى تىكەدەنا و بە بىزارىيەو
 دەگوت:- دايكە بەسە، ۋاز لەو قسانە بىنە.

دایکی به راویژنکی گلهیی ئامیزهوه دهیگوت:
- هه‌ی داد وهه‌ی بیداد، مه‌گه‌ر چیت‌ر دهم هه‌ل‌نه‌یه‌نم.
نۆبه‌تی ئه‌و قه‌وانه‌یه!

به‌لام فیکتور، به‌پنجه‌وانه‌وه، هانی ده‌دا: - ده‌ی دایکه‌ گوی
مه‌ده‌یه، به‌ ئاره‌زووی خۆت قسه‌ بکه، خۆ هه‌ر خۆمانین،
که‌سی بیت‌گانه‌مان تیا نییه!

من هه‌رچی سه‌رم دینا و سه‌رم ده‌برد، نه‌مه‌ه‌زانی بۆچی له
حالی نه‌بوونی بیت‌گانه‌دا، هه‌موو قسه‌یه‌کی بیهوده‌ و بازاڕی په‌وا
بوو. به‌ هه‌رحال وه‌ستام که‌ نۆبه‌ره‌ی دایکی بوو، هه‌رچه‌نده
به‌زه‌یی به‌ دایکیا ده‌هاته‌وه، به‌لام خۆیشی لیده‌بوارد، هه‌زی
نه‌ده‌کرد به‌ ته‌نیا بیدینیت، خۆ ئه‌گه‌ر به‌پیکه‌وت بکه‌وتبانه‌یه‌ک،
ئه‌وا دایکه‌یه‌که‌سه‌ر ده‌که‌وته‌ سکا‌لا و گله‌یی له‌ بووکه‌که‌ی،
پاشان داوای خه‌رجی گیرفانی له‌ کوپه‌که‌ی ده‌کرد. کوپه‌ش
خه‌را دوو یان سه‌ئ پۆبل و هه‌ندیک دراوی ورده‌ی ده‌خسته
ده‌ستی پیره‌ژنه‌وه.

- دایکه‌ هه‌ق نییه‌ ئه‌م پاره‌یه‌ له‌ من بسه‌نیت، خۆ له‌به‌ر
پاره‌که‌م نییه‌، له‌به‌ر ئه‌و کاره‌مه‌ که‌ به‌و پاره‌یه‌ ده‌یکه‌یت.
پیره‌ژن، به‌ دهم گازه‌نه‌وه، ده‌یگوت: - ده‌یده‌م به‌ هه‌ژاران،
چه‌ند مۆمیکي پیده‌که‌رم و ده‌یبه‌م له‌ کلێسا دایده‌گیرسێتم..

- هه‌ژارانی چی! ئه‌وه‌ی راستی بێ، تۆ خه‌ریکه‌ خووی
فیکتور شه‌پ ده‌که‌ی، ته‌مه‌لی ده‌که‌ی، نایه‌لی به‌ په‌نجی شانی
خۆی بژی.

- فاسیا، تۆ براکه‌تت خۆشناوی، ئه‌مه‌ عه‌یبه‌یه‌کی گه‌وره‌یه‌!
ئیدی کوپه‌ شانی هه‌ل‌ده‌ته‌کاند و ده‌پۆی. به‌لام فیکتور هه‌چ
منه‌تیکي له‌ دایکی نه‌ده‌زانی و بگه‌ر گه‌لته‌ی پنده‌هات، هه‌چ
زۆرخۆریک به‌ تۆزی پایدا نه‌ده‌گه‌یی، هه‌میشه‌ برسی بوو..
پیره‌ژن پۆزانی یه‌کشه‌مه‌مه‌ کولیچه‌ و چۆره‌کیکی زۆری

دروست ده‌کرد و به‌شیکي زوړی بڼه فیکتور ده‌شارده‌وه،
ده‌یخسته‌گوزه‌یه‌که‌وه‌و له ژیر نه‌و ته‌ختی ده‌نا که‌ من
له‌سهری ده‌نووستم. فیکتور هرکه له نویژ ده‌هاته‌وه، به‌ مل
وېش له‌ گوزه‌که ده‌گه‌را و که ده‌یدوزیبه‌وه، به‌دم خوته و
بڼه‌وه ده‌یگوت: - ئه‌رئ نه‌تده‌توانی توژی زیاترم بڼه‌بدیه
لاوه، ه‌ی پیره‌ژنی په‌زیلی سهرسوالکه‌ر؟

- تا که‌س نه‌پیینوی جاری نه‌مه بخو.

- نه‌گه‌ر هرکه‌سیک بمبینی، پتی ده‌لیم تو له‌ کولیچه و
چوره‌که‌که بومن ده‌دزیت، پیره‌ژنی سهر‌ثاسنین.

جاریک دوو چوره‌که‌م له‌ گوزه‌که ده‌رینا و خواردم. فیکتور
بینی و له‌ سهر نه‌وه لیدانیکي باشی لیدام. من و فیکتور
حه‌زمان له‌ چاره‌ی په‌کدی نه‌ده‌کرد. زوړی نه‌زیت ده‌دام،
ناچاری ده‌کردم پوژئ سی چهل قونده‌ره‌کانی بڼه‌ بویاغ بکه‌م،
که له‌ سهر ته‌خته‌خه‌وه‌که‌ی پاده‌کشا به‌ ئانقه‌ست ته‌خته‌کانی
لیدکی ده‌ترازاند، تا له‌ درزی ته‌خته‌کانه‌وه، تف بکات به
سهرما.

وادیاربوو غیره‌ی له‌ براکه‌ی ده‌کرد، نه‌و برایه‌ی به‌ ه‌موو
خه‌لکی ده‌گوت "فه‌رخه‌ین چه‌قه‌ چناوه " ئیدی کومه‌لیک وشه
و زاراوه‌ی داهینابوو و زور حه‌زی ده‌کرد بیانلیته‌وه. به‌لام
نه‌و زاراوه‌و وشانه‌ زور گه‌وجانه‌ وسه‌خیف بوون.

- دایکه، کوا گوزره‌وییه‌ کورته‌کانم؟

به‌ پرسیاره، بی ماناکانی بیتزاری ده‌کردم، بڼه‌نمونه
ده‌پرسی:

- نه‌لکسی ده‌زانی بڼه‌چی ده‌نووسن "مائه " و به‌ "مئه "
ده‌خویننه‌وه؟ ئیدی بڼه‌ له‌ جیاتی "عامود " ده‌لین "عمود "
بڼه‌چی ده‌لین "ندبه " له‌ جیاتی "زمه "؟

زور له جوړی قسه کړدنيان بیتزار بووم. من که به زمانی نه نکم و بابام، به زمانه جوان و ناسکه که ی نه وان گزشکرا بووم و پاهاتبووم، له هه وه له وه سهرم له و پرسته و وشه ناکوک و نه کولوکانه دهر نه ده کړد که نه مان به کاریان دهر د: " مایه ی گالته چار په کی ترسناکه " ، خوشیه کی ترسناک " ، له برسا مردووه " . من وام هه ست ده کړد که " که پچار ی " ترسناک نابیت، خوشی ترسناک نابیت. ههستم ده کړد هیچ په یوه نډیه که له نیوان ئیشتیا و مردندا هه بن.

چار یک لیم پرسین: - " هر ی نه م پرستانه ی ئیوه دروستن؟ به تو ور په ی وه لامیان دایه وه: - " ته مه شای نه مه ناکه ی، خوی لیمان کردووه به ماموستا، وادیاره پیویستی به گوی هه لولینه! ههستم کرد دهسته واژه ی " گوی هه لولین " دروست نییه. بۆ نمونه پرووهک، گول، بهر و میوه دینه هه لولین، به لام بۆ گوی به کار نایهت، چونکه گوی نایهت هه لولین. گوئیان پراکشام، ده یانویست بومی به سه لمینن که گوی دینه هه لولین. به لام من هر نه هاتمه په دایه. به پوایزی که سیتی سهر که وتووه وه گوت: - " خو بینیتان گویم نه هاته هه لولین!..

به شیوه یه کی گشتی په وشم زور خراپ بوو. زور له و کاتانه خراپتر بوو که له شه قام و کولانه کانی کونافینو ده ژيام، نه و کوچه و کولانان ی که به پوالت پاک و خاوین، به لام پر بوو له ثافره تی به په لا وله شفر و شخانه، هزار خوزگه به کوچه و کولانه کانی کونافینو، به لای که مه وه پیاو ده یزانی که هو ی به د به ختی و نه گبه تیه کان، بینکاری، بی نانی و سه گمه رگیه.. به لام لیتره خه لکی په وشیان باشه، کار هیه، نان به ئاسانی ده ست ده که وئ به لام بیهوده ی و بی

سەرۆبەرییه‌کی له وه‌سف نه‌ها‌تگ با‌لی به‌سه‌ر ژیا‌ندا کیشاو‌وه شه‌پو ده‌عو‌او بی‌زاری جی‌گای هه‌موو شتی‌کی گرتو‌وه‌ته‌وه.

من له پاده‌به‌ده‌ر بی‌زاربووم. به‌لام که نه‌نکم ده‌هاته دیدهنیم، هینده‌ی دی بی‌زار و بی‌تاقه‌ت ده‌بووم. هه‌میشه له ده‌رگا‌کی پشت‌وه‌ خۆی به‌ مو‌وبه‌قه‌که‌دا ده‌کرد، دو‌ای ئه‌وه‌ی له‌به‌رده‌م ئی‌کونه‌کان‌دا نیشانه‌ی خا‌چی ده‌کیشا، ئه‌وجا تا نا‌وقه‌د دا‌ده‌نه‌وییه‌وه‌و کړنۆشی بۆ خوش‌که‌ چ‌کۆله‌که‌ی ده‌به‌رد، من زۆر له‌و چه‌مینه‌وه‌یه‌ په‌ست ده‌بووم. خه‌ریک بو‌و له‌ دا‌خا ده‌مردم وام ده‌زانی قورساییه‌کی گه‌وره‌م به‌سه‌ردا ده‌که‌وئ و پا‌ن و پلی‌شم ده‌کاته‌وه. خوش‌که‌ چ‌کۆله‌که‌ی به‌ سا‌ردیی‌ه‌وه ده‌ی‌گوت: - ئاه، ئه‌مه تۆی ئاکولینا؟

نه‌نکم، ژنه‌که‌ی جا‌ران نه‌بو‌و، مات و بینده‌نگ، به‌پ‌واله‌ت شه‌رمن و خا‌کی، له‌ سه‌ر ته‌ختی‌کی نزیک‌ی ده‌رگا‌که و له‌لای به‌رمیله‌ ئاوه‌ پی‌سه‌که‌وه به‌بینده‌نگ‌ی دا‌ده‌نیش‌ت وه‌کو ئه‌وه‌ی تا‌وانی‌کی ک‌ردبیت، به‌ تۆنی‌کی نه‌وی وه‌لام‌ی پر‌سیاره‌کان‌ی خوش‌که‌که‌ی ده‌دایه‌وه.

ئه‌وه‌حاله‌م له‌به‌ر گ‌ران بو‌و، به‌ تو‌وره‌یی‌ه‌وه‌ گوتم: - بۆ له‌وئ دا‌نیش‌تو‌ویت؟

به‌ می‌هره‌بانی‌ه‌وه، چا‌وین‌کی لێ‌دا‌گرت‌م وگو‌تی: - ده‌می خۆت ب‌گره‌! خۆ تۆ خا‌وه‌ن مال نیت.

خا‌نمی گه‌وره‌ به‌ گله‌یی‌ه‌وه‌ گو‌تی:

- ئه‌مه هه‌میشه هه‌روایه. خۆی له‌ هه‌موو کارو‌باری‌ک هه‌ل‌ده‌قور‌تینئ، چه‌ندیش گو‌یی پا‌ب‌کیشیت فایده‌ی نییه‌.

ئه‌وجا، به‌ ته‌وسه‌وه‌ له‌ خوش‌که‌که‌ی ده‌پ‌رسی: - ئاکولینا،

ئینستا چی ده‌که‌ی، هه‌ر سو‌ال ده‌که‌ی؟

- ده‌ته‌وئ چ ب‌که‌م؟ ئیدی نه‌گه‌یه‌.

- نا، تو خۆت چه زى لیده که ی..

- ده لاین 'مه سیح' ش به خیر و سه ده قه ی خه لکی ده ژیا.

- ئەمه قسه ی خه لکانی که وچ و خوانه ناسه، تو هه رما گوئ
له و قسانه بگری پیره ژنی خه له فاوا! مه سیح هه رگیز سوال که ر
نه بووه، کوپی خوا بووه، مه سیح به هه موو شه و که ت و
شانازییه که وه ده که پیتته وه تا لیتپچینه وه له گه ل زندووان و
مردوواندا - ته نانه ت مردوانش بکات! ئیدی که سی لی ون
نابیت، ته نانه ت ئەگه ر خوشمان بسووتیتین و ببین به
خۆله میتشیش. لیتپچینه وه له تو و قاسیلی ده کات، له سه ر
غروورو له خۆبایی بوونتان لیتپچینه وه تان له گه ل ده کات،
له سه ر ئەوه ی که من هانام بق هیتان و داوای کۆمه کم لیکردن
و ئیوه ی خزمانی ده وله مه ندم ده رتان کردم!

نه نکم به کاوه خۆ وه لامی دایه وه:

- من هه میشه به گوێره ی توانای خۆم در یغیم له تو
نه کردووه، به لام خوا له بری پاداشت سزای داین، به خۆت
ده زانی..

- ئەوه نده به س نییه، هیشتا له کویتانه!

خوش که که ی نه نکم له په ستا و بن پسانه وه و به دهم
ته شه ره وه نه نکمی ئازار ده دا، من که گویم له هه له وه پیه کانی
ده گرت له دلی خۆدا ده مپرسی ئەوه نه نکم چون ته چه موولی
ئەو قسه ناخۆشانه ده کات، له م جوړه هه لوستانه دا خوشم
نه ده ویست، له م کاته دا خانمی بچکۆله خۆی به مووبه قه که دا
کرد، به گه رمی خیره اتنی نه نکمی کرد و گوتی: - وه رن بق
ژووری ناخواردن، فه رموون ئەو ئی باشتره!

خانمی که و ره، له کاتیکا نه نکم خه ریک بوو به چیته
ژووره وه، قیژاندی: - لاقت بسره هه ی خه له فاوا!

وه ستام به پوو خوشی پیشوازی کرد:

- ئاھ، ئاگولینای بەردەبار! چۆنى، چۆنە وا پەیت ھەلە کرد؟
ئەدى پېرەمیزد، کاشرین چۆنە، ھەرماوھ؟
نەنکم بزەيەکی پەر میهری بە پرویدا دا:
- ئەدى تو چۆنى؟ ھیشتا ھەر خەریکی کار وکاسییت؟
- ھەمیشە ھەر خەریکی کارم، ئیدی مەحکووم
بە کارکردن.

نەنکم بە میهرەبانی قسەى لەگەل ئەودا دەکرد. ئەو
ھەندىجار ناوی دایکمی دیتا:

- ئیتی دنیا - قارقارا قاسیلیقنا، چەند ژنیکی باش بو!
ھەنگی ژنەکەى، ئاوپى لای نەنکمی دایەوھ گوتى:
- لە بیرتە، پالتو پەشە ئاوریشمە گول سپیەکەم دایى؟
- ئەى مەعنای چى، باشم لە بیرە.
- پالتویەکی باش بوو، تەقربەن تازەى تازە بوو.
وہستام لەبن لیوانەوھ گوتى:- ھم. پالتو. ھىی. دنیا فشەيە،
ژيان ھىچ نییە.

ژنەکەى بە گومانەوھ پرسى:- ئەوھ چيە، چیتە؟
- ھىچ، پوژانی شادی زوو دەبەیتەوھ، خەلکى باشیش زۆر
ناژین..

ژنەکەى بە نیگەرانییەوھ گوتى:- ئەرى ئەو قسانە بۆ
دەکەى؟

ئەنجام نەنکمیان برد بۆ تەمەشای مندالە نۆزاوھەکیان، من
قوڤى و کترى و پيالەکانى سەر میژەکەم کۆکردەوھ تا بیانبەم
بۆ شۆردن. وەستام، کەمێک لە فکراڤاچوو، ئەوجا بە
پاویژیکى، خەوالووەوھ گوتى:- نەنکت چەند پیرەژنیکی باشە،
گەشبین و دل زندووه.

من به و قسانه زور خوشحال دهبووم. که له گهل نه نکمدا
 تاک ده که وتمه وه، به دلکی برینداره وه پیم دهگوت: - باشه تو
 بؤ دئی بؤ ئیره؟ نابینی ئەمانه چتو به شه ریکن؟
 - ئەلکسی گیان، با ده بینم، من هه موو شتیک ده بینم.

به ده م ئەو وه لامه وه، نیگایه کی میهره بانی کردم، بزه یه کی
 ناسک نیشته سهر روخساره جوانه که ی، له دلی خودا تهریق
 بوومه وه، دلنیا بووم په ی به هه موو شتیک بر دووه، ته نانه ت
 ناخی ئەو ساته ی منیشی ده خوینده وه. دهیزانی له و ساته دا چیم
 له دلدایه. ئەوسا ئاوړیکی ده ورو به ری دایه وه، تا بزانی که س
 له و نزیکانه هه یه یان نا. دهستی له ملم وهریناو ماچیکی کردم
 و به پاوړیکی ناسک گوتی:

- هه لبه ته ئەگەر تو لیره نه بای هه رگیز نه ده هاتم - چ کارم
 به مانه یه؟ بابات نه خۆشه، من خه ریکی په رستاری ئەوم و هیچ
 کاریک ناکهم، بۆیه بئ پاره و پولم.. میخائیلی کرپم ساشای
 کوپی ده رکردووه، ده بئ نان و ئاوی ئەویش بدهم، ده بئ
 ئەویش به خیتو بکه م. ئەمانه، لیره قه ولیان داوه سالانه شه ش
 پۆبل به تو بدن ئیدی واهاتووم ئیدی نازانم ئەمانه ئاخو یه ک
 پۆبلم له و شه ش پۆبله ده ده نی؟! نزیکه ی نیوساله تو لیره
 کار ده که یه، وانیه؟!

ئەوسا زیاتر به سه رما دانه وییه وه و ده می له په نا گویم نا
 وله بن لیوانه وه گوتی: - داوایان لیکردووم سه رزه نشتت بکه م،
 گویت باده م، ده لین تو زور لاسار و نه ژنه وی، به گوینی که س
 ناکه یه. که میک له سه رخۆبه گیانه که م، هه ر سالی دووانی ترت
 زه حمه ته، ئیدی گه وره ده بیته و منه تت به که س نامینئ و
 ده که ویته سه ر پئی خۆت، که میک ئارامت بی..

من به لټم به نه نکم دا، به لام جټبه جی کردنی به لټنه که بومن
 بړیک نه سته م بوو. له م ژيانه دژواره، که ده بوايه له به ياننيه وه
 تا ئيوارئ، وه کو سه گي پي سووتاو له ړاکه ړاکه دا بم، له پيټاوی
 پاروه ناننيکی به منه تا. به پراستی حال م حال نه بوو، ده تگوت
 هه موو دنيا م به سهر دا پوخواوه.

هه نديجار ليده بېرام هه لټم. به لام چله ی زستان بوو، به فر
 وزريان دهر فته هیچی نه ده دا، با وبا هو ز به لووره لوور خوی
 به نهومی سهر ی ړا ده کرد، ده سته ک وئالوداری میچه که،
 له ژیر باری قورسی به فرا، قرچه قرچیان ليته لده ستا، ئیدی له
 کوئ ده متوانی هه لټم، پووم بکر دايه کودهر ی؟

پټگي چوونه دهر وه يان نه ده دام بڼ خځ تاوینک یاری
 بکه م، نه وه ی پاستی بڼ دهر فته چوونه دهر وه م نه بوو، له
 بهر پرکاری نه م ده په ژرا. پوژانی کورتي زستان، له نيوان
 کارين پر زحمه تی. ماله وه دوکاندا به خیرایی ده بوورين.
 ناچار يان ده کردم، پوژانی شه ممه بڼ نویژی ئيوارئ و پوژانی
 يه ک شه ممه بڼ نویژی به يانی بچه کلیسا. حزم ده کرد بچه
 کلیسا، له گوشه يه کی تاریکدا ده وه ستام و له دووره وه
 ده مړوانيه وټنه کانی مه سیحی له خاچدراو و ئیکونه
 پیر و زه کان. وام ده هاته به رچاو که په يکه ره که ی مه سیح له ژیر
 گری زیړینی مؤمه داگیر ساوه که دا ده تویته وه و ده بیت به ئاو
 و وه کو دلوی پوندکان به زه مینه ی میحرابه که دا ده پړا.
 پوخساری ئیکونه په شه کان به ئاسته م ده له رزين و په رده ی
 نویژخانه کان ده له رینه وه. گری مؤمه کان، وه کو هه نگی زیړين،
 به ئاسمانی شينباودا ده هاتن وده چوون. سهری ژنان
 وکچولان، له گولان ده چوون.

ده ورو به رم، هره مووی، له هاوئاهه نگی وپيتمی ئاوازی
 سروود خوینه کاند ده توايه وه، هه موو شتيک ژياننيکی

ئەفسانەیی وەرەگرت، ژيانی ناسکی ئەو پەری و فریشتانەیی
 بیر دەخستەمەوێه که له حیکایەت و ئەفساناندا دەمبیسست.
 کلێساگە، له تاریکیە کەدا وەکو جۆلانە، بە ئەسپایی دەهەژێ.
 هەندێجار وام دەهاتە بەرچاو، که کلێساگە له دەریاچەییە ک
 پۆدەچێ، تا له دیدەیی جیهانیان ون بیت و ژیانیکی تایبەت
 بەخۆی هەلبژێریت، که له هەر ژیانیکی دی جیاوازی بیت.
 گومانی تیا نەبوو که ئەم ویتا و تەسەورەیی من زادهی
 حیکایەتیک بوو که نەنکم دەربارەیی شاری 'کیتیز' ی
 ئەفسانەیی و خەیاالی بۆی گێرا بوومەو. زۆرجار له گەرمەیی
 سروود و نوێژ و نزا و دوعاکاندا خەیاالم دەپۆیی و دەبیرێکی
 قوول و دوور و درێژەو دەچووم و ئەم حیکایەتە خوێش و
 خەمناکەم بۆخۆم دەگێرایەو.

ئیدی تاتارانێ گاوری،

بەسواری ئەسپەو، هەموو له چەکا نغووم

هاتن، بە لێشاو هاتن

شارە جوانەکی 'کیتیز' یان

ئابلۆقە دا.

له کازیوێی بەیاندای

دەوری شاریان دا.

ئاه، ئەیی خاوەنی گەردوون

ئاه، ئەیی دایکی پاکیزەیی خوا

وهرن، وهرن

فریای بەندەکانی

خودا بکەون

تکایە با بەم سەبای سالحانە

نوێژەکانمان بکەین

گویمان بە وشەکانی تر

زاخاو بدهین..
 مه یلن، تاتارانى ناپاک
 په رستگه که تان پیس بکن
 شهره ف و نامووسی ژنان
 وکیژان بهرن .
 مندالانى بیتاوان بکوژن
 پیره میترانى داماو و به له نگاز
 بکوژن.
 خوای مەزن ده ژنه وئ
 پاکیزه ی پیرۆز ده بینى
 ئەم ئاهوناله یه ی مه سیحیان
 ههنگى خوای مەزن، یه هوه
 ئەمر ده فەرموئ
 به فریشته ی روناکی، به میکائیلی میهره بان
 ده لیت: ئە ی میکائیل، سه رۆکی فریشتان
 دابه زه، بړۆ یو سه رزه وئ
 زه وئ ژیر شارى کیتیز به ژیته
 چوارده وری شار بکه به ده ریاچه
 ههنگى خه لکی شار
 ده توانن به که مالی ئیسراحت
 نوژی خۆ بکن
 بیتخه م، بیترس نوژی بکن
 له به یانیه وه تا ئیوارئ
 نوژی خۆ بکن..
 پشتاوپشت، نه وه به نه وه
 مه تاهه تایه، جه ژنی
 خۆ بگيرن

ئەو كاتانە، پۈچم لە بەيتەكانى نەنكم سەرشار بوو، پىك
 وەكو پورەى ھەنگى پەر لە ھەنگوين، ھىچ نابىن بە زىدەپۆيى
 ئەگەر بلىم بە زمانى شىعر بىرم دەكردەو و بىرەكانم خۆ
 بەخۆ قالبى بەيتەكانى ئەويان وەردەگرت.

من لە كلىسادا قەت نوێژم نەدەخويند - نەمدەتوانى
 لە ھەنبەر خواكەى نەنكمدا، نوێژ و نزا كىنە ئامىز و سروودە
 خەمناكەكانى بابام دووبارە بكەمەو. دلنباووم كە خواش
 وەكو من ھەزى لەو شتانە نىيە.. ئەمە جگە لەو ھى ھەموو ئەو
 شتانە لە كتيبانداتۆمار كرابوون و ماناى وابوو خوا وەكو
 ھەر پياويكى خوينەوار، ھەر ھەمووى ئەزبەر بوو. بۆيە، لە
 كلىسادا، لەكاتى نوێژا كە دلم دەگوشرايان ئازارتيكى بچووك
 پۈحى دادەگرتم، ھەولمەدا خۆم نوێژ و نزاىكى تايبەت
 بەخۆم دا بەيتىم. كە بىرم لە چارەنووس و كۆلى خۆم
 دەكردەو، ئىدى ئىلھامم بۆ دەھات، وشە و پەيفان خۆبەخۆ،
 بىھىچ خۆ ماندوو كردنەك، لە شىوھى شىعرا بەسەرمدا
 دادەبارىن:

ئوف خودايە چەند بەدبەخت و چارەپەشم
 خودايا لىت دەپارتمەو كە زوو گەورەبم
 خودايە، لىم مەگرە ئەگەر خۆم بكۆژم
 چونكە بىتاقەت بووم و لەم ژيانە بىزارم
 لىرە، ھىچ شتىكم لىر ناكەن
 خوشكەكەى نەنكم، ئەم جادووبازە دەعەجانى
 بەردەوام سەرزەنشتم دەكات، گويم بادەدات
 ئاغام پىرەپياويكى خەلەفاو
 بەردەوام وەكو پۆي ھاوارم لىدەكات
 خودايە، ژيان چەند تالە.

من تاكو ئىستاش، ژماره يه كى زورى ئەم نوپۇز و نزا يانەم
 لە بىرماون، بىرى مندالى تىژە، ئەوشتانەى بە مندالى لە يادگەدا
 تۆمار دەبن، پۇژگار نايان سىرتەو و تا مردن لە بىر دەمىنن.
 حەزم بە ھاتوچۇى كلىسا ھەبوو، ھەمان ئەو ئاسوودە يىھى
 كە جاران، لە دەشت و دەر، مەزرا و لىرەوارە كاندا دەمىنى،
 ھەنووكە لە كلىسادا دەمىنى. دلى مندالانەم لە گەل زام و
 دژوارىيەكانى ژيانا پراھاتبوو، لىرە لە كلىسادا خەون و خەيال،
 بىرو ئەندىشە يەكى گونگ و نامەفھوم دەيشۆردەو، سوكنايى
 پتەبەخشى. تەنيا بە پۇژانى توف و سەرما، يان ئەو كاتانەى
 بەفر و زريان دەيدا بە سەر شار، يان ھەورىن بەفرزا بەرى
 ئاسمانى دەگرت، يان زەوى دەيبەست و لەژىر بەفرا بەجۆرى
 مەت دەبوو، لەتق وايە قەت ھەلئاسىتەو.. تەنيا ئەوكاتانە بۆ
 كلىسا دەچووم..

بەلام كە ھەوا خۆش و ئارام بوایە حەزم دەکرد بە ناو
 شار بگەوم، ئەم كۆلان و ئەو كۆلان بگەم، گۆشە و كەنارى
 دوورە دەست تەى بگەم. ھەندىچار وام ھەست دەکرد، دوو
 بالم لى پرواون و لەگەل خۆدا دەمبەن، وەكو ھەيفى ئاسمان،
 بەتاقى تەنيا ماومەتەو. سىپەرەكەم لە پىشمەو دەپۆى،
 دەكەوتە سەر بەفر و عامود و ئەسكەلەكان. حەسحەسى شەو
 ھىدى ھىدى بەسەر شەقامەكاندا پىى دەکرد، خۆى لە
 پالتۆيەكى فەرووى ئەستوورەو پىچابوو، دووپارچە دارى
 بەدەستەو گرتبوو و لىكدا لىكدا بەيەكيدا دەكىشان. سەگەكەى
 بە ھەلبەز و دابەز شانبەشانى دەپۆى.

دیمەنى كابرای حەسحەس لە كەسىك دەچوو، لە مال
 دەرکراى و بىھودە بە جادە و بانەكاندا بسووپتەو و
 سەگەكەى بە نىگەرانیەو دواى كەوتىت.

هەندىجار، تووشى كوپان و كچانى گەنج دەبووم، كە بەدەم پىكەنەنەو پىيان دەكرد، لە دلى خۇدا دەمگوت، ئەمانەش لە نوڤى ئىوارەى يەك شەممە خۇيان دزىوئەو و ھەلاتوون. لەبىرمە كە ھەندىجار لە درزى پەنجەرە نىوھكراوھكانەو ھەبۇنىكى خۇش و نەزانراوم بە سەردا دەھات. ھەنگى دەمزانى كە ژيانىكى دىكەى جىاواز لە ژيانى مەنەتبارى مەن ھەيە و كە پەنگە ھەرگىز پەى پەى نەبەم. لە ژىر پەنجەرەكاندا دەوھستام، بۇنى ھەواكەم دەكرد، گويم ھەلدەخست، ھەولمەدا بزانم كە لەوئ دەژى و چۇن دەژىن. ھەنووكە رىك كاتى ئەوھبوو كە ھەموو خەلكى لە نوڤى ئىوارە بن، كەچى ئەوانە لەودىو پەنجەرەكانەو خەرىكى كەيف و سەفابوون، قاقاى پىكەنەنەن سەعاتە پىكە دەپۆى و خەرىك و خجلى گىتار ژەنن بوون.

خانووھەكى يەك نەۆمى كە كەوتبووھ سەر دوو پىيانى چۆلى ھەردوو شەقامى مارتىوسكا و شەقامى تىخونوفسكايا، لە ھەمووشتىك پتر سەرنجى رادەكىشام. ئەم خانووھ لە ھەيفە شەوئىكى ساردى سەھۆلەندانا بەدى كرد. لە پەنجەرە نىوھكراوھكەوھ سووكە ھەلمىك بەرز دەبووھوھ. بەلام لە سەرھوھ دەنگىكى نامەفھووم و سەير دەھات، دەتگوت، كەسىك بەدەمى بەستراوھوھ و لە بن لىتوانەوھ سۆزە دەكات. وشەكان خۇيا نەبوون، بەلام ئاوازەكە زۆر سادە و تەواو خۇيا بوو. جارجار دەنگى سازىكى ھەواىى زۆر ناوھخت و چاوھپوان نەكرى، يەكنەواىى ئاوازەكەى دەپرى و نەيدەھىشت بە ئاسانى بگاتە گويم. ئىدى لە سەر كۆتەرە دارىك دانىشتەم و بىرپارم دا تا كۆتايى گوئ لەو ئاواز و گۆرانىە بگرم. بە مەزەندەى مەن موزىكاكە ھى كەمانىك بوو كە جارجارىك

ھارمۆنیەکی خۆی لە دەست دەدا. ھەندێجار سازەکی ئەوێندە بەتوندی لێدەدرا لە تۆ وایە مالهەکی لە ھێم و بناخەوێ دەلەریتەوێ. شووشەیی پەنجەرەکان وەک زەنگۆلە دەزڕینگانەوێ. لە سەربانەوێ، دڵپەتێن بەفری تەواو بەسەرما دەپژا، لە ھەمان کاتدا پوندک لە چاوم دەھاتەخوار و گۆناکانمی تەپ دەکرد. ھەستم بە نزیک بوونەوێ ھەسەسەکی نەکرد، لە ناگادا گەییە سەرم پالێکی بە شانمەوێ نا، لە سەر کۆتەرە دارەکی کەوتم. پرسى:

- چى دەکەى لێرە، چما لێرە دانیشتوویت؟

بۆم پوون کردەوێ: - گۆی لەو موزیقایە دەگرم..

- ئەوێ قسەییە؟ خێرا ھەستە و لێرە بپۆ!

بە ھەشتاو پۆیشتم، سەریک بە دەوری گەرەکی کەدا سوپامەوێ، دووبارە ھاتمەوێ لە ھەمان شوێن دانیشتمەوێ. بەلام موزیقاکی تەواو بووبوو. لە پەنجەرەکیوێ، دەنگی ھەرا و زەنایەکی شاد و مەستانە دەھات کە بە ھیچ جۆرێ لە موزیقا خەمینەکی نەدەچوو، وام وینا دەکرد کە خەون دەبینم.

زۆربەى پۆژانی شەمموان بۆلای ئەو مالهە دەھاتم. بەلام تەنیا یەک جار، ئەویش لە بەھارا بوو، گویم لەو چەلۆیە بوو، کە تا نیوەشەو، لە پەستا و بێ پسانەوێ دەى نالاند. ئیدی مەستی ئاواز بووبوو. لێ کە بۆمال گەرەمەوێ، لێدانێکی باشم خوارد.

ئەم شەوگەرە لە ژێر ستێرانی زستانی تاریک و نۆتەکدا و بە شەقامە چۆلەکاندا ھەستیکی تازەى لە لا دروستکردم، بە ئانقەست شەقامە دوور و تەریکەکانم ھەلدەبژارد، چونکە شەقامە سەرەکیەکان پوناک بوون، لەگین بوو دۆستان و ئاشنایانی وەستام بمبین و خەبەرم لێدەن کە خۆ لە نوێژی ئیواران دەدزمەوێ ناچمە کلێسا. ئەمە جگە لەوێ کە لە

شه قامه سه ره كيه كاندا سه رخوشان و پوليس و نافره تاني له سفروش، گه ران و پياسه كه يان ده شيواندم. به لام له شه قام و گه په كه چول و ته ريكه كاندا، ده كرا به بيترس، له په نجه راني قاتي خواره وه، نه گه به سته له كه نه يگرتبان يان په رده كانيان دانه دراباوه، ته مه شاي ناو ژووره كانت بكر دبايه.

چوره ها ديمه نم له و په نجه رانه وه ده بيني، خه لكانيكم ده بيني نوپژيان ده كرد، په كيان ماچ ده كرد، به شه په ده هاتن، يان وه ره قبازيان ده كرد. يان به نارامي، به بن هيچ ژاوه ژاو و هه را و زه نايه كه گفتوگويان ده كرد، كومه ليك ديمه ني كړوكپ، وه كو ژياني ماسييان خاموش، به به رچاوما تينه په پي.

جاريك له په نجه ره ي ژيرخانيكه وه دوو ژنم بيني كه په كيكيان كچوله بوو و نه ويتر يان گه وړه بوو، له ده وري ميزيك دانيشستبوون. قوتاييه كي قژدرپژ له هه نبه رياندا دانيشتبوو، به دهم ده ست ته كاندانه وه كتبيكي بؤ ده خوئندنه وه. كچوله كه پشتي دابوو به پشتي كورسيه كه په وه، برؤكاني ويكه پينا بونونه وه و گوني هه لختبوو. به لام نافره ته كه ي دي كه لاوازيكي قژ درپژ بوو، له ناكاوا به هه دوو ده ستان پوخساري خؤي داپوشي و به دهم هه نسك هه لدانه وه شانكاني كه وتنه له رزين. قوتاييه كه كتبه كه ي فريدياه سه ر ميزه كه. هه ركه كچوله كه هه ستا و له ژووره كه وه ده ركه وت، قوتاييه كه له به رده م ژنه قژ درپژه كه دا به چؤكا هات و كه وته ماچ كردني ده سته كاني.

له په نجه ره يه كي ديكه وه، پياويكي بالا به رزي پيشنم بيني، ژنيكي ئيله كه سووري نابوو سه ر نه ژنوكاني و وه كو منداليك پايده ژهند و وه كو نه وه بوو لاي لايه ي بؤبكات، دهمي ده كرده وه و چاواني نه بله ق ده بوون. ژنه كه قاقا پتده كني و

خوی له باوه‌شیا پاده‌کیشاو، لاقی له حه‌وادا ته‌کان ده‌دا. کابرا دووباره دای نیشاندوه و له‌سه‌ر گۆرانی و لای لایه‌که‌ی خوی به‌رده‌وام بوو. ژنه ده‌ستی به پتکه‌نین ده‌کرده‌وه. له ته‌مه‌شاکردنیان تیر نه‌ده‌بووم، ماوه‌یه‌کی زۆر ته‌مه‌شام کردن، که هه‌ستم کرد ئه‌م دیمه‌نه زۆر ده‌خایه‌نی، ئیدی له‌وی دوور که‌وته‌وه.

زۆر دیمه‌نانی له‌م جۆره بق هه‌تاهه‌تایه له یادگه‌مدا نه‌خش بوون. ئه‌و دیمه‌نانه‌م زۆر به‌لاوه جوان بوون. زۆرجار دره‌نگانی شه‌و بق مال ده‌گه‌پامه‌وه، ئه‌مه ده‌بووه مایه‌ی گومانی وه‌ستاکنم و لیتیان ده‌پرسیم:

- تۆ چووبوویته کیه‌هه کلێسا؟ ئه‌و په‌به‌نه‌ی پتشنوێژی ده‌کرد کێ بوو؟

ئه‌مانه هه‌موو قه‌شه و په‌به‌نه‌کانی شاریان ده‌ناسی. ئاگایان له‌و خوتبه و ئایه‌تانه هه‌بوو که له هه‌ر کلێسایه‌کدا ده‌خوێترانه‌وه، ئیدی زه‌حمه‌ت بوو، فریو بدرین، ئیدی گیرۆده ده‌بووم و درۆکانم ئاشکرا ده‌بوو.

جووته که‌بیانوو، خودایه توو‌په‌که‌ی بابامیان ده‌په‌رست، ئه‌و خودایه‌ی هه‌زی ده‌کرد، خه‌لکی لیتی بترسن. ئیدی ئه‌م جووته هه‌میشه ناوی خوایان له سه‌ر زار بوو، ته‌نانه‌ت که شه‌پ و ده‌عواشیان ده‌بوو، هه‌په‌شه‌ی خوایان له یه‌کدی ده‌کرد:

- پاره‌سته بزانه خواکه‌ی من چیت به‌سه‌ر دینیت؟

پیره‌ژن له یه‌که‌مین یه‌ک شه‌مه‌یه‌ی پوژووی گه‌وره‌دا، کیکێکی دروستکرد که به‌بنی تاوه‌که‌وه ده‌نووسا.

به توو‌په‌یی هاواریکرد، دهم وچاوی له‌به‌ر گرێ ئاگره‌که‌دا سوور ده‌بووه‌وه: - سندانم لێدایت! شه‌یتان به نه‌عه‌لت بێ!

له ناکاوا، به دهم بښکړدنی تاوه که وه، پوخساری پښ
داگه را، تاوه که ی فری دایه سهر ئه زه که و قیژاندی:

- خوا مهرگ خوا! تاوه که پونی تیا بو! من بیرم چوو له
پوژی دوو شه ممه ی سوجه دا ئه و پونه بسووتینم و تاوه که
خاوین بکه موه، ئه ی خودای!..

که و ته سهرچکان، ئه و جا به دهم لاقه و پارانه و وه که و ته
گریان:

- خوا گیان، لیم مه گره، من هه له م، به پهمی خوت
بمبه خشه. خوا گیان، سزای پیره ژنیکی بی ئه قلی وه کو من
مه ده..

کیکه سوو تاوه که یان دایه سه که که. تاوه که ی به باشی
خاوین کرده وه، به لام که بیانونی بچووک به رده وام ئه و
پووداوه ی به پوی پیره ژندا ده دایه وه، که شه پ و ده عویان
ده بو، پی ده گوت:

- تو هر ئه ونیت که له مانگی پوژووی گهرده دا، له
تاوه یه کی پیسدا، کیکت سوور کرده وه!

ئهمانه خودایان دینایه ناو هه موو شه پ و قه رقه شه یه کی
خانه واده ییه وه، ده یان هینایه ناو هه موو گۆشه یه کی تاریکی
ژیانی ناچیزی خویانه وه. وادیار بوو ئه مه مانا و بایه خیکی
به بوونی کلویان ده دا. ئیدی به ره به ره ئه م نه خوشیه بۆ منیش
سیرایه تی کرد و که سایه تی خوام دینایه ناو هه موو
تورپه هاته کانه وه، ئیدی به بی ئه وه ی به خو به سم چاوم
ده برپیه هه موو گۆشه و که ناریک، وام هه ست ده کرد چاوکی
پنهان چاودیریم ده کات. که چی به شه و، ته زووی ترستیکی
سارد له سه را پام ده نیشست. ئه م ترسه له سووچی
مووبه قه که وه هه لده قوللا، له و شوینه وه که چرایه ک له به رده م
ئیکونه تاریکه کاند ده سووتا.

په نجره په کی گوره له تهنیشت رڼه فې ټیگونه که وه هه بوو، شیشینکی ټاسن هه ردوو تاکی په نجره که ی لیکدی جیا ده کرده وه. له و دیو په نجره که وه، بوشاییه کی شینباوی به رین هه بوو، له وه ده چوو ماله که و موو به که و هه موو شته کانی دی و تهنانه ت منیش، به په راویزی نه و بوشاییه وه هه لواسرابین و، بچوو کترین جووله بمانخاته هه لدیریکی شینباوی سارده وه له و دیو نه سستیره کانه وه، وه کو به ردیک تووږ بدریته ټاویکه وه. ټیدی بڼ ماوه په کی دوور ودریژ، له سر جیگا که م راده کشام، نه مده ویرا له پیستی خوم بجوولیم، چاوه پوانی کړتایی ترسناکی دنیا م ده کرد.

نھا له بیرم نییه که چوڼ له و ترسه رزگار بووم، به لام به راستی زور زوو و به ته واوه تی لټی دهرباز بووم. دیاره خدا میهره بانه که ی نه نکم به هانامه وه هاتبوو. له وه ده چن، من له و کاته دا په یم به م حقیقه ته ساده په بردن که: من هیچ خه تاه کم نه کردووه، که هیچ خه تاه کیشم نه بڼ، هیچ یاسایه ک ناتوانی سزام بدات، خو ناشکری به گوناحی که سانی دی سزا بدریم.

زورجار، به تاییه تی له وهرزی به هارا، خوم له نویژی عه سران ده دزییه وه. ده چوومه پیاسه و گه ران، مه یلنکی سهیر و له مقاوهمه ت نه هاتگ، هانی دهمام که له کلټسا دوور بکه و مه وه. خو نه گهر جار جاریک بڼ کړینی مؤمیک بڼ په رستگه، پینچ کوپیکنکیان بدامایه، ټیدی له که یفان له پیستی خوم نه ده هیویریم، به پاره که "قایم" م ده کړی (قاپ: جگ، میچ، چو) ده کړی و به دریژی ماوه ی نویزه که و زیاتریش قاپانم ده کرد، پاشان وه کو هه میشه به درهنکه وه بومال ده زفریمه وه. رڼونیک نه و ده کوپیکه م، که بڼ کړینی نانی پیروز و نویژی سر مردووان دابوویانمن، دقواند. نه نجام ناچار بووم

قوربانی که سیتی دی له و سه به ته نانه بدزم که کابرای قه شه
له میحرا به که وه هیتابوی.

من شیت وشه یدای قومار بووم، زور به جوش و
خروش وه قومارم ده کرد. زور به توانا و لیساتوو بووم،
هه ربۆیهش زور بله ز له گه په کی خۆماندا، وه کو قاره مانی
تۆپانی، قاپانی نینۆو بانگم ده کرد.

له مانگی پۆژووی گه وره دا، واداریان کردم نان نه خۆم و
ناچار بم بۆ خواردنی نانی قوربان، له هه موو پئ و په سمه
ئاینیه کاند به شداری بکه م. ئیدی چووم بۆلای قه شه
دوریمیدونت بوکروفسکی، تا له به رده میا ئیعتراف بکه م. من به
پیایوکی خراپ و سه ختگیرم ده زانی، سوور ده مزانی که
هه له ی زۆرم ده رهق به و کردوه: هه میسه کوشکه که ی ناو
باخه که یم به رده باران ده رد، شهرم به مندا له کانی ده فروشت،
ئه مه جگه له زور هه له و خه تایی دیکه که به دلی ئه و نه بوون.
نها که له سووچی کلێسا که دا وه ستابووم و چاوه پوانی نۆره
ئیعترافی خۆم ده کرد، هه موو ئه و بیر هه و هریانه م له میتشکی
خۆدا وه رده وه ده دا، دلم به تووندی لیتی ده دا. خه ریک بوو
زراوم ده تۆقی. که چی قه شه دوریمیدونت، زور به گه رمی
پیشوازی کردم. گوئی:

- ئاه دراوسپکه ی خۆمان! خیرهاتی، کوا بکه وه سه رچۆکان
و خه تا و گونا هه کانی خۆتم بۆ بگێره وه.

پارچه مه خمه ئیکی قورسی دا به سه رما. بۆنی بخورد و
مۆم گێژیان کردم. قسه م بۆ نه ده کرا. ئیدی خۆی زه حمه تی
کێشا و که وته پرسیار کردن: - به گوئی خه لکانی له خۆت
گه وره تر ده که ی؟
- نه خێر.

- بلی: " گوناچارم ."

یه کسەر له خۆوه گوتم: - من نانی قوربانم دزیوه.
قهشهکه، کهمیک دهفکروهه چوو، ئهوجا به کاوهخو
پرسی: - که؟ چۆن؟

- له کلێسای سێ ئهولیا، له کاته درایه ی بوکوروف و، له
کلێساکه ی سن نیکولای.

- هیناش هیناش، یانی له هه موو کلێساکان دزیت کردوه؟
ئه مه کاریکی زۆر دزیوه، کرێته، ئه مه یه کیکه له گوناحانی
گه ره کوپی خۆم، تیده که ی؟
- به لی.

- ده بلی: " من گوناچارم " هه ی داماو. باشه تۆ بۆ
خواردنی خۆت ئه و نانه ت ده دزی؟

- هه ندیجار ده مخوارد، به لام زۆرجاریش پاره که م له
قوماردا ده دپارند و ده بوایه نانی قوربان بۆ مال به رمه وه،
بۆیه ناچار ده مدزی.

قهشه دوریمیدونت، به ده نگیکه نه وی هه ندی ورته ورتی
نامه فهوومی کرد، نه مزانی چی گوت. ئه وسا هه ندی پرسیا ری
دی که ی له من کرد و له نا کاوا به پراویژیکه تووند پرسی:

- بلی بزانه، کتیبی یاساغت خویندوونه وه؟

له پرسیا ره که ی حا لی نه بووم، گوتم: - چۆن؟

- کتیبی قاچاغ، هه چت خویندوونه وه؟

- نه خێر، هه رگیز.

- ده ی هه سته گونا هه کانت پاک بوونه وه.

به سه رسامی پوانیمه سه روسیمای، سیمای که سیکه
هزرغان وزانای پتوه دیاربوو، له هه نبه ریا هه ستم به جو ره
ته ریقی و ژیاوان بوونه وه یه ک کرد. وه ختایه ک جووته
که بیانووی مال بۆ ئیعتراف کردنیان ناردم، هه ندیک شتیان

پینگوتم تا بمترسینن و دان به هموو شتیکدا بنهم. هر بهو
خه یالوه به قه شه کهم گوت:

- زورجار کوشک و که پره هاوینه کهی ناو باخه کهی تو شم
به ردباران ده کرد.

قه شه که سهری هه لبری و گوتی: - ئه مهش کاریکی خراپه،
دهی قهیدی ناکات، برق.

- سه که که شتم به ردباران ده کرد.

ئیدی قه شه دوریمیدونت، چاوی له من گواسته وه و گوتی: -
نها نورهی کتیه؟

به شهرمه زاری پینگای خۆم گرته بهر، تۆمه ز خا پاند بوویانم
و بهم ئیعترافه ترساند بوویانم. ئیدی ئه م دیمه نه هیچ شتیکی نه
ترسناک و نه سهرنجراکتشی تیا نه بوو. تاقه شتیک که مایه ی
سهرنج بوو، پرسپاری کتیبانی یاساغ بوو، که من نه مزانی
مه بهستی چی بوو.

سهرم له و پرسپاره دهر نه کرد. ئه م قوتابییه م بیر که وته وه
که له ژیرزه مینه که دا کتیبی بق دوو ژنه که ده خوینده وه.
ههروه ها کابرای ' ئه مه جوانه 'م وه بیر هاته وه، که کۆمه لیک
کتیبی ئه ستور، رهش و وینه داری گۆنگی هه بوو.

بق سبهینی پازده کوپیکیان دامن که بق کلپسای ببه م. ئه م
پاره یه یان به بۆنه ی جه ژنی پاکه وه کردبوو به نه زر. ئه و ساله
جه ژنی پاک درهنگ که وت. به فر له میژ بوو تو ابو وه.

ته پ ویۆز و گه رده لول له جاده و بانه وشکه کانه وه
هه لده ستا، پوژیکی هه تاوی خوشبوو.

کۆمه لیک کریکار له بن دیواری کلپسا که سهرگرمی که مه ی
قاپانی بوون. هیتشتا زوری مابوو بۆکاتی نوژ، له کریکاره کانم
پرسی: - شهریکم ده که ن؟

كوپيكي گنجى سەر سۆرى دەم وچاۋ نموس، بە
 پاۋيژىكى شانازى ئامىزەۋە گوتى: - گىمى بە يەك كۆپىك.
 بە شانازى زىاترەۋە گوتى: - مەن سى كۆپىكان لە ژىر
 سىنگى سىيەمى دەستى چەپ دادەنەم.
 - كوا پارەكە تەمان پەن نىشان بەدە.
 ئىدى يارىەكە دەستى پىكرىد!

پازدە كۆپىكەكەم خوررد كىردەۋە سى كۆپىكەم لە ژىر
 سىنگەكەدا دانا: ئەۋەى بىخات پارەكە دەباتەۋە، ئەۋەى نەيخات
 سى كۆپىكانم دەداتى. بەختەم ھەبۈۋ، دوۋكەس، نىشانەيان لە
 سىنگەكەم گىرتەۋە نەيان پىكا، يانى شەش كۆپىكانم لەۋ پىاۋە
 گەۋرانە بىردەۋە! ئىدى تەمانەيەكى زۆرم بە خۆم پەيدا كىرد، با
 چۈۋە كەۋلەۋە. يەككىك لە يارىچىەكان گوتى:
 - كوپىنە ئاگاتان لىتى بىت، ئەگىنا لە ناكاۋا ھەلدى و
 پارەكە مان دەبات.
 ئەۋ قەسەيم لەبەر گران بوۋ. خۆم فەش كىردەۋە و بەدەنگى
 بەرز گوتى:

- نۆ كۆپىك لە سەر دوا سىنگى دەستە چەپ.
 ۋادىاربوۋ قەسەكەم كارپىكى ئەۋتۈى لە يارىچىەكان نەكرد،
 بەلام كوپىكى ھاۋتەمەنى خۆم، ئاگادارى كىردەۋە گوتى: -
 باش چاۋدىرى بىكەن! شەيتانپىكى بە شانسە! مەن دەيناسم!
 كرىكارپىكى لاۋازى درىژ داھۆل، لەۋە دەچۈۋ دەباغچى
 بىت، بە تەۋسەۋە گوتى:

- گوت شەيتانە؟ ئىستا شەيتانى پەن نىشان دەدەم!
 نىشانەى لە سىنگەكەم گىرتەۋە، رىك پىكاي. ئەۋجا ئاۋرى
 لاي مەنى دايەۋە گوتى:
 - يارى دەكەيت يان بەسە؟!

گوتى: - سى كۆپىكى دىكە لە ژىر دوا سىنگى دەستە پراست.

یارو دهباغی که وته خو هه لکیشان: ئه ویش دهبه مه وه.
به لام دۆراندی.

پیتاسی گه مه که وابوو که له سێ که پته تی دوا به دوا یه که
زیاتر گره له سه ههچ سنگیک نه ده کرا. دهستم به
نیشانه گرته وه له سنگی ئهوانی دی کرد، چوار کۆپیک و
ژماره یه که قاپی زۆرم برده وه، هه رکه نۆرم هاته وه، هه رچیم
پیتوو هه هه موویم دۆراند، پیک له وکاته دا نوێژی جه ماعت
ته واو بوو. زهنگه کان که وته لیدان و خه لکه کهش به هه شتاو له
کلپسا که وه ده رکه و تن.

یارو دهباغی، که خه ریک بوو قژم پابکیشیت، پرسى:-
تو ژنت هیتاوه؟

به لام من خۆم لیتی دزییه وه، پیم وه غاریوه نا. تووشی
کهنجیک بووم که جلی پۆژی یه که شه ممه ی له به ربوو، زۆر به
ئه ده به وه لیم پرسى:- له نوێژ بووی؟
به گومانه وه سه یریکی کردم و به رسفی دایه وه:- ئا،
بۆچی؟

تکام لیکرد که تیم بگه یه نن نوێژی جه ماعت چۆنه و،
یارو قه شه له م نوێژه دا چ ده لیت، ئه و که سه ی له نوێژه که دا
به شداری ده کات ده بن، چ بکات.

کو په که سه ری داخست و وه کو گاجووت به پروما
هه لشاخی:

- وادیاره خۆت له نوێژه که دزیوه ته وه، وایه هه ی
خوانه ناس؟ ده یسا هه چت پێ نالیم، بۆ ئه وه ی بابت هه سیر
مه یدانت بکات!

به هه شتاو بۆمال چوومه وه، ده مزانی پرسیار پنجم ده که ن
و بۆیان ده ده که وێ که به شداریم له نوێژی مناوه له دا
نه کردوه.

به لām پیره ژن ته نیا یه ک پرسیارى لیکردم، دواى ئه وهى
 پیروزیایی لیکردم، گوتی: - چەندت بۆ قەشە دانا؟
 هەر له خۆوه، بى هیچ بیرکردنه وه یه ک گوتم: پینچ کۆپیک.
 - سى کۆپیکانى به س بوو، ههنگى ههوت کۆپیکانت بۆ
 ده مایه وه هه ی گه وچه.

به هار هات، دنیا پۆژ له پۆژ جوانتر ده یواند. بۆن
 و به رامه ی خۆشى گۆ و گیا و پرووه کان و گه لای سه وزی
 سپیداران، پیاوی مه ست ده کرد، خه ریک بوو سویم بۆ ده شت
 و ده رو کینگه و مه زرایان ببینه وه، چه ندەم حەز ده کرد پوو
 بکه مه ده شت و ده ر له سه ر گازی پشت له سه ر ئه و ئه رزه
 گه رمه پابکشیم و گوی له چه ریکه ی مه ل و قاسپه قاسپی که و
 بگرم. به لām سه د حه یف و مخابن، من ئه وه تا ده بی جل
 و به رگی زستانه خاوین بکه مه وه، قه دیان بکه م و یه ک یه ک
 له ناو سه ندوقیان بنه م و گه لا تووتنیان به سه ردا بوه رینم.
 گه ردوتوزی سه ر موبیله کان بته کینم - له به یانیه وه تا شه وئ
 خه ریکی کارین بته وده و بیتمانا بم.

هیچ شتیک شک نابەم که کاتی ده سته تالی خۆمی پی
 به رمه سه ر. کۆلانه که مان چۆل و ناخۆشه، چوونه ده ره وه یان
 لى قه ده غه کردووم. هه وشه که مان له خه لکی بیته واو هه ژار
 ولات و له وێرا جمه ی ده هات، کرێکارانی شه پانی، ئاشپه زان و
 جلشۆران.. هه موو ئه م دیمه نانه دلایان ده گویشیم، عه زاییان
 ده دام، هیوا براویان ده کردم، حەزم ده کرد کویر بم و ئه و
 دیمه نانه نه بینم.

ئیدی بیتزار و بیتاقهت نه مده زانی چ بکه م، به هه رحال
 مقه سستیک و بریک کاغه زی په نگاو په نگم هه لگرت و چووم بۆ
 نهۆمی سه ره وه، به مقه سته که که و تمه برینی شیوه یین جیاوازی
 ئه ندازه یی و به کۆله که کانه مه وه ده نان. ئیدی به لای که مه وه

بیتاقه تی خۆم به و کاره وه ده رده کرد. حهزم ده کرد بپۆم بۆ شونینیک خه لکی که متر بنوون و زیاتر بیداربن، که متر به شه پ بێن، که متر له سه ر بچوو کترین شت خوا به شایه دبگرن، که متر به بۆچوونه ناخۆشه کانیان خه لکی بیزار بکن..

له پۆژی شه ممه ی پێش جه ژنی پاک دا، په یکه ریکی یه جگار سهیری په به نیته فلا دیمیرسکایایان له دیزی ئورانسکیه وه بۆ شاره که ی مه هیتا، ئه م په یکه ره تا کو نیوه ی هه یفی حوزه یران به میوانی له شاردا ده مایه وه له و ماوه یه دا به هه موو ماله کاندایا ده گتێردا، تا هه موو مه سیحیانی شار زیاره تی بکن. وهختایه ک نۆره هاته سه ر مالی ئاغام به یانی پۆژی یه که می هه فته بوو، من له مووبه قه که دا خه ریک بووم قاپ و مه نجه له مه سه کانم ده شۆرد، گویم له خانمی بچکۆله بوو، به تۆنیکێ ترساو له ژووره که ی دیکه وه هاواری کرد:

- پراکه ده رگا بکه وه، په یکه ره که ی ئورانسکایایان بۆ مالمان هیناوه.

به بێ ئه وه ی ده ستم بشۆم، چه وری و په شه یه که ی لیبکه مه وه، به هه شتاو به قالدیره که دا داگه پام و ده رگام کرده وه. که شیشینکی گهنج که له تافی لاویدا بوو، له بهر ده رگا وه ستابوو، به ده ستنیک چرایه کی هه لگرتبوو و به ده سته که ی دی داری عودیک، له بن لیوانه وه که و ته خوته خوت:- بۆ نایه ن به ده نگمانه وه! هیتشتا خه وتوون؟ وه ره یارمه تیمان بده.

دوو که س په یکه ره که وه ره که یان هه لگرتبوو و به قالدیره ته سه که که دا سه رده که وتن. منیش شانم دایه بهر سووچینکی په یکه ره که و، به بهر دوو ده سته پیسه که م گرتم. چه ند قه شه یه کی ورگ زل له دوامانه وه هاتن، له بهر خۆوه و جار جار به ده نگینکی گپ، نزایان ده کرد:

- ئه ی دایکی پیرۆزی خوا، شه فاعه تمان بۆ بکه..

من له دلی خۇما، به نىگه رانىيه وه گوتم: " بىنگومان دايكى
پېرۇز نامبه خشيت چونكه به دهستى پيس ئىكۆنه كه م (په يكه ر)
هه لگرتووه.. هه رخوا بكا هه ر دوو دهستم وشك نه بن."

ئىكۆنه كه يان، له سووچى ئىكۆنه كان، له سه ر دوو كورسى
كه په رده يه كى سې پىدا درابوو، دانا. دوو قه شه ي جوان كه له
تافى لاويدا بوون و به چاوه پرشنگدار وقژه دريژه كانيانه وه له
فريشته ده چوون، له ملا و له ولاى په يكه ره كه وه وهستان..
ته شريفات و پړيو په سمى مه زه بى دهستى پىكرد. قه شه يه كى
كه ته ي زه لام، به قامكه نه ستووره كه ي نه رمى سوور و
ئاوساوى گوئى، كه كه وتبووه ژير قژه كه يه وه، ده خوراند، به
دهنگىكى تيز هه ليدايى: - ئه ي دايكه موباره كه كه ي خوا!!

قه شه كانى دى به دهنگىكى ماندوو بۆيان سه نده وه:

- ئه ي دايكى موباره ك، په حمه تى خۆتمان به سه را ببارينه.
من مريه مى پاكيژه م خۆشه ويست، به گوئره ي چيرۆك و
حىكايه ته كانى نه نكم، ئه و، دىاي به گول و گولزار ده رازانده وه،
چاكه و جوانى بلاو ده كرده وه، دلنه وايى هه ژارانى ده كرد. كه
وه ختى ماچكردنى په يكه ره كه هات، من له سه رقالى خۇما،
ئاگام له وه نه بوو كه گه وره كان چۆن ماچيان ده كرد، بۆيه كه
نۆره هاته سه رمن ئىكۆنه كه ماچ بكه م، پىك ليتوم خسته سه ر
ليتوى. يه كسه ر دهستىكى زېر و به هيز تووړى دامه گوشه يه كى
نزىكى ده رگا كه وه. بىرم نايت كه قه شه كان چۆن
په يكه ره كه يان هه لگرت و پويشتن. به لام ئه وه م له بىره كه من
له ئه رزه كه دانىشتبووم و ئاغاكانم به ديارمه وه وه ستابوون و
به ترس و نىگه رانىيه وه گه نكه شه ي ئه وه يان ده كرد كه ئه مه له
جومله ي گوناكانى گه وره يه و مه گه ر هه رخوا بزانى چ
به لايه كم به سه ربىت.

وه ستام، به سووكه سه رزه نشتيكه وه گوتى:

- دهبی پرس به زاناترین قهشه بکهین، چونکه ئه و له ئیمه
باشتر سهر له م مهسه لانه دهردهکات. ئاخو هه ی گه وچه، تو تا
ئیسنا نازانی که نابن لیتوی پاکیزه ماچ بکریت؟ ئه دی له
قوتابخانه ئه مه یان پینه گوتوویت، ئه مه یان فیر نه کردوویت!

ماوه یه کی زۆر، به و په پی نیکه رانی و دله راوکیوه چاوه رانی
سزا بووم. ئاخو به دهستانی پیسه وه په یکه ری پاکیزه م
هه لگرتبوو، له وه ش خراتر، لیتوی پاکیزه م ماچ کردبوو. ئه مه
لئ به سهر ناچیت، به لایه کم به سهر دیت! ئه م هه موو خه نا و
گوناحه هه روا به ئاسانی تینا په ریّت، باجی خوی هه یه! دهبی
ئه و باجه بدهم!

به لام له وه ده چوو پاکیزه له خه تا وه له نه خوازراوه کانم،
که زاده ی مه چه به ت و خوشه ویستی خالیسه بوون، خوش
بووبن. یان سزایه کی ئه وه نده سووک بووبن که هه ستم
پینه کردبن، له چاو ئه و هه موو سهرزه نشت و سهرکۆنانه وه که
ئه م خه لکه ی ده ورم، ده یانکردم، هه ر هه ی نه بووبن.

هه ندیچار، هه ر بۆ ئه وه ی سهر بکه مه سهر پیره ژن، به
ئانقه ست ده مگوت: - له وه ده چی دایکی پیروژ، سزاکه ی منی
له بیر کردبیت. به تووندی به رسفی ده دامه وه:

- چاوه ری بکه، هه شتا مندالی، با گه وره ببیت ئه وسا
ده بینن..

له کاتیکه له نه زمی سهر وه کۆ له که و دیواره کانم به
کاغه زین په مه یی و سورباوی سه ندووقه چایانه وه، دهنه به
کۆ له که و دیواره کانه وه، به ده م کارکردنه وه، که لکه له و
خولیاکانی خۆم له شیوه ی هۆنراوه دا داده پرشت و وه کو
سروودین ناینی، به ئاوازه وه ده مگوتنه وه، پیک وه کو ئه و
کالمیکانه ی به سواری ئه سپه وه ده سوورانه وه:

له نه زمی سهر وه دانیشتروم

قه‌یچی به ده‌ست
کاغه‌زان ده‌بهرم
ده‌بهرم، بیزار ده‌بم
خۆزگه سه‌د خۆزگه
توله سه‌گیک ده‌بووم
توانی‌بام، به ئازادی
هه‌لیم...

لیزه هه‌مووان ده‌ده‌ن ئازارم، سه‌رکوتم ده‌که‌ن
خه‌فه‌به، هه‌ی حه‌یوان
تو هیچ نازانی
فیتره‌به، گوێ له‌ گه‌وران بگری

وه‌ختایه‌ک پیره‌ژن، نه‌خش و نیگارو مینیاتۆری سه‌ر
دیواره‌کانی نه‌ژمی سه‌ره‌وه‌ی بینی، به‌ده‌م سه‌رله‌قاندنه‌وه‌و
له‌بن لیوانه‌وه‌ گوتی: - شه‌للا، دیوارین مووبه‌قه‌که‌شت وا
لیده‌کرد.

پۆژیک وه‌ستام هاته‌ نه‌ژمی سه‌ره‌وه‌، چاویکی به
فانتازیاکاریه‌کانما گێرا، ئاهێکی قوولی هه‌لکێشا و گوتی:
- بشکوف، تو که‌سیکی سه‌یری، مه‌گه‌ر هه‌رخوا بزانی له
ئاینده‌دا ده‌بی به‌چی؟ جادووگه‌ر؟ لیپۆک؟ نازانم.

ئه‌نجام چه‌ند سه‌که‌یه‌کی پێنج کۆپیکی سه‌رده‌می نیکولای
یه‌که‌می دامن، من زنجیریکی باریک و ناسکم دروست کرد و
کۆپیکه‌کانم پێوه‌کرد و وه‌کو میدال، له‌ شوینیکی دیار و
به‌رچاوه‌وه‌، له‌ ناو کاره‌ ره‌نگاو په‌نگه‌کانی دیکه‌مدا به
دیواره‌که‌مه‌وه‌ هه‌لواسی. بۆ سه‌به‌ینی سه‌که‌کان گوم بوون،
دلنیا‌بووم که‌ پیره‌ژن دزی بوونی.

(۷)

دوای ئەم ږووداوه، له گەل دەستیڅیکى به هارا، قه راری هه لاتنم دا. به یانیه ک بۆ کرینی نانی به یانی چوو بوومه نانه واخانه، کابرای نانه وا و ژنه که ی شه پریان بوو، کابرای نانه وا توورپه بوو، پری دایه کیلویه ک و ږیک کیشای به ته ویلی ژنه که یا، ژنه ی داماو به ږاکردن خوی گه یانده سهر جاده که و له ویندهر که وته سهر ئه زه که. خه لکی له ده وری خړبوونه وه، له گالیسه که یه کیان ناو بۆ خه سه ته خانه یان فراند. منیش به هه شتاو دوای گالیسه که که وتم. کاتیکم به خۆزانی، خۆم له له نکه رگا که ی فۆلگادا بینیه وه و بیست کۆپیک پیبوو.

ږۆږیکى به هاری خۆش دنیای ږوناک کردبووه وه، فۆلگا هه ستابوو و له جاران پانتر دیاربوو، ده ورو به رم زۆر کراوه و فراوان بوو. که چی من تا کو ئه و ږۆژه، وه کو مشکی ناو کونان ژیا بووم. ږیارم دا چیتر بۆمالی ئاغا کانم نه گه ږیمه وه. هه روه ها هه زم نه ده کرد بۆ کونا فینو، بۆلای نه نکم بگه ږیمه وه. چونکه من به لێن و قسه ی خۆم نه بر دووه سهر و شه رمم ده کرد، جاریکى دى ږوو به ږووی ببمه وه، ئه مه جگه له وه ی گه ر بگه ږابامه وه، له ته وس و توانج و جیتیوانی بابام نه ده خه له سیم.

دوو سى ږۆږى دى بیتهوده له و به نه ده ر و باران دازانه دا سوو ږامه وه، هه مال و کۆلبه رانی دلاواو ده ست و دل تیر خوار دنیان ده دامى، شه وان هه ر له به نه ده ره که و له نزیکى ئه وانه وه ده نووستم. ږۆږى یه کیکیان پیى گوتم:

- بچکۆل، تۆ له م ناوه کارت ده ست ناکه وى، کارى ئیره قورسه، به تۆ ناکرئ، بۆچی ناچى له سهر که شتى "دوبرى" کاربکه یت، له وى پیوستان به قاپشۆر هه یه.

ئەو پىشنىيازەم بە دل بوو، يەكسەر بۆ ئەويندەر چووم.
كابراى بەرپرس، كە كابرايەكى بالا بەرزى پىشن بوو و
كلاويكى پەشى بىن لىتارى لەسەر بوو، بە دوو چاوى لىلەو
و لەژىر چاويلەكە يەو لىم ورد بوو. بە پراوژىكى نەرم
گوتى:

- مانگى دوو پۆل.. كوا ناسنامەت پىيە؟
بچوكتىن بەلگەنامەم پىنەبوو، يارۆى بەرپرس كەمىك
دەفكرەو چو، ئەوجا گوتى: - بۆ دايكتەم بۆ بىنە.
بەهەشتاو چووم بۆلاى داپىرەم، داپىرەم ئەم هەلوپستەى
بەدل بوو، مېردەكەى وادار كرد كە بىروات بۆ ئەنجوومەنى
سەندىكەى پىشەوهران و ناسنامەم بۆ دەربىتت. بەخۆشى
هەتالاي كەشتىكە لەگەلما هات.

يارۆى بەرپرس، تەمەشايەكى ناسنامەكەى كرد و ژىراوژىر
چاويكى بە سەراپاماندا گىرا و گوتى: - باشە، دەى سواربە با
بۆين.

كابرا، بۆ بەشى دواوہى كەشتىكەى بردم. ئاشپەزىكى
كەتەى زەلامى لىبوو، بالا پۆشنىكى سېى لەبەر وكلاويكى سېى
لە سەر بوو، لەبەردەم مېزىك دانىشتبوو و بەدەم چا
خواردنەو سىغارىكى ئەستورى دەكىشا. كابراى بەرپرس
بەرەو ئاشپەزەكە دەلەكى دام و گوتى: - قاپ شۆرە.

ئەوسا بە هەشتاو پۆيى. يارۆى ئاشپەز، هەناسەيەكى
تووندى هەلگىشا، سىمىلە ئەستور و پەشەكانى فش بوونەو
لە دواى كابراى بەرپرسەو گوتى:

- تۆ ئامادەى شەيتانىش رابگرى، بەو مەرجەى كرىكەى
كەم بىت!

سهری به قژه ره شه کورته که یوه برده دواوه و، به چاوه
لیله کانی تینی پوانیم و به رخه به یی پر باکرد و گوتی: - تو
کتی؟

نه و کا برایم نه چووه دله وه، هر چه نده جلکی سپی
له به ربوو، به لام له که سیتی پاک و خاوین نه ده چوو، قامه کانی
یه کپارچه موو بوون، داوه مووی دریژ له هر دوو گوئی یوه
هاتبوونه درئی، گوتم: - من برسیمه.

چاوه کانی ده تروکتیی، سهر و سیمای ده کریته وه،
تو وره ییه که ی ده ره و یته وه، بزه یه کی ناشکرا له سهر و سیمای
ده نیشیت، گونا کانی سوور هه لده که پین، ددانه درشته کانی، که
له ددانی نه سپ ده چوون، به دیار که وتن. سمیله کانی ده جوولان،
پیک له که بیانووییه کی قهله وی دلاوا ده چوو.

له سهر که شتییه که وه، پاشماوه ی چایه که ی پرشته ناو
رو باره که وه، په رداخه که ی له چا پر کرده وه، ده گهل نانیکی
سپی و پارچه یه ک قاوړمه ی گه ورده دا بوی دریژ کردم. گوتی:
- بخو، داک و بابت ماینه؟ دزی ده زانی؟ گوئی مه ده یه،
نه وانه ی ئیره هه موو دزن. خه مت نه بی بهم زووانه فیرت
ده که م.

که قسه ی ده کرد، ده تگوت سه که و ده وه پین، پدینی به
پاده یه ک له بنه وه تاشی بوو، هه موو ورده ده ماره کانی گونا کانی
سوور ده چوونه وه، که پووه زه لام و سووره که ی به سهر
سمیله کانی شۆر بوو بووه وه. لیوه نه ستووره که ی خواره وه ی
داچوړابوو، سیفاریکی نه ستوور به لا لیویه وه دوو که لی ده کرد.
دیاربوو تازه له هه مام هاتبووه درئی، بونی که لای سپیداری
لیده هات، ناره قه به لاجانگه کان و لاملیدا ده هاته خواره وه.
که په رداخه چایه که م ته واو کرد، رۆبلیکی دامی وگوتی:

- هه ږه دوو بهرکوش بکړه.. نه، سهبرکه! باخوم برږم
بيکړم.

کلاوه که ی له سهری پیکڅست و له کهشتیه که دابه زی،
به لاره لار که و ته پښ، که هه نځاوی د ه نا له تو وایه ورچه و پښ
به عار دیدا ده نیت..

... شه و داهات. مانک به ئاسمانه وه ددره وشیته وه و شان
به شانی ئیمه، له دهستی چه پی کهشتیه که وه، به سهر میترک و
سه وزه زاره کاند ا په خش ده بیته وه، کهشتیه سورباو و
کونه که مان، به دوو که لکیشه باز که که یه وه، به ته فگر یکی
ناهاو ئاهه نکه وه، په روانه کانی به خاوی به ئاو زیوینه که دا
ده کیشیت وشه قی ده کات.

ئهم به رو ئه و بهری روبره که په ش ده چنه وه، له تو وایه
تارما یین و به پیری کهشتیه که وه هاتوون، پوناکی کوخته کانی
ئهم به رو ئه و بهری روبره که، له سهر ئاو که نه خش ده بیت.
دهنګی گورانی و ستران له گونده وه دځ - کیژان دهره قسن و
ئهم پاشه بنده ده ئینه وه: " ئای لولئ " و ئهم ئاوازه له گویمه
ده زرنګیته وه.

کهشتیه که مان به له میکی په شی باره لگر له دووی خوی
پاده کیشیت، به زنجیریکی دپیژ به کهشتیه که مانه وه به ستر او ه.
به له مه که سپیواژه، قهغه زیکی ئاسنی گه وړه ی له سهر
دابه ستر او ه. قهغه زه که پر به له زندانیانی دوور خراوه و
مه حکوم به کارین سهخت. نيزه ی پاسه وانه که که له پښی
به له مه که وه وه ستاو ه، وه کو مؤم ددره وشیته وه، ستیران به
به روکی ئاسمانی قوول و شینه وه، وه کو ورده شه مالکان
ورشه ورش ددره وشینه وه. بیده نګی بال به سهر کهشتیه که دا
ده کیشیت، هه یفه شه و پوناکی ده کاته وه. له ناو قهغه زه

ئاسنەكانەو، ھەندى تارمايى سىپىواژ، بە ناو تاريكيە
گونگەكەدا دىن و دەچن. ئەمانە ئەو زندانيانەن كە تەمەشاي
فولگا دەكەن، ئاوەكە بە خوڤە خوڤ دەپوات. ناتوانى بلىتى
دەگرى و دەنالىنى يان بەنەرمى پىدەكەنى. كەش و ھەوايەكى
كلتسايى بالى بەسەر ھەموو شتىكدا كىتسابوو، تەنانت بۆنى
مۆم و بخورىش دەھات.

كە تەمەشاي ئەو بەلەمە دەكەم، دەورانى مندالى خۆم
بەبىردىتەو. سەفەرم لە ئەستراخانەو بۆ نىژنى ئۆڭگورد، دەم
و چاوى دايكم كە لە دەمامك دەچوو، ھەروەھا نەنكم كە
تووشى ئەم ژيانە دژوارە و لە ھەمان كاتدا خۆشەى كردم.
ھەركاتى نەنكم وەبىردىتەو، ھەموو شتە خراپ و
ناخۆشەكانى ژيانم لە بىر دەچنەو. ھەموو شتىك دەگۆرپىت و
جىلوەيەكى باشتر پەيدا دەكەن. خەلكى لەبەرچاوم باشتر
ومىھەربانتەر دەنوینن، جوانى ئەو شەو بە پادەيەك كارى
تىكردم نزيك بوو لە ھۆڤژنى گريان بدەم. ديمەنى ئەو بەلەمە،
كە بەسەر ئەو پوبارە پان و بەرىنەو، بەم شەو كپوكپ
ومەندە، لە تابووت دەچوو. ئىدى كەنارە دژوار وسەختەكانى
ئەم بەرو ئەوبەرى پوبارەكە كە ھەوراز ونشيو دەبوو ھەو
جۆرە دلەخورپەيەكى لەلا دروست دەكردم، پەر بە دل حەزم
دەكرد بوونەو ھەرىكى باشبم وسوودم بۆ خەلكەكان ھەبىت.

پىيوارانى كەشتىكەمان ھەر ھەموويان، بە پىر وگەنج و
پياو و ژنەو لەيەكدى دەچوون. كەشتىكەمان زۆر بە ئارامى
دەپۆيى، ئەو پىيوارانەى كە پەلەيان بوو، بەكەشتى و بەلەمىن
خىراتر سەفەريان دەكرد. كەشتىكەى مە، ھى پىيوارانى بىكار
و دەولەمەند بوو، لە بەيانىيەو تە شەوئ ھەر خەرىكى
خواردن و خواردنەو بوون، قاپ و ئامان و، چەقۇ و چەتال

و، که وچک و مراکینکی زوریان پیس دهکرد. ئیدی ئیش وکاری
من بریتی بوو له شۆردن و پاککردنه وه و وشک کردنه وه ی
ئهم قاپ و چه قق و چه تالانه، له سعات شهشی به یانییه وه
تاكو نیوه شهو، ئاو بوه ستایه من نه ده وه ستام، لی هه ندیجار،
به پیکه وت له نینوان سعاتی دوویدوانیوه پۆوه بق شهشی
ئینواره یان له سعات دهی شه ویوه بق دوازه ئیش و کارم
بریک کهم ده بوو، چونکه پینواره کان له و ماوه یه دا پشوو یان
دهدا، ته نیا چای و عاره ق و فۆدکایان ده خوارده وه. له و کاتانه دا
خزمه تگوزارانی خواردنگه که ته قریبه ن ئیسراحت بوون. ئیدی
به دهم چا خواردنه وه، هه موویان له دهوری میژیکه نزیك
دووکه لکیشه که خر ده بوونه وه، له وانه یه: سموری ئاشپه ن،
یاکوف ئیفانو فیچی یاری ده ده ری، ماکسیم ی شاگردی
خواردنگه که، سیرگی که خزمه تی پینواره کانی سه ر که شته که ی
ده کرد، ئه مه پیاوینکی قه مووری دهم و چاو پانی کونج و
ئاو لای چاو زه یتوونی بوو. یاکوف ئیفانو فیچ، حیکایه تی
بیتمای بق جه ماعه ت ده گنیرایه وه، به دهم پیکه نینه
پچر پچه که یه وه ددانه زه رد و کرمۆله کانی به دیار ده که وتن.
سیرگی، ده می که له ده می قورباقه ده چوو، تا بناگوینی
ده کرایه وه. ماکسیم، مه ند و خه مین، به بیده نگه گویی
هه لده خست، به چاوانیکه وه که کهس نه یده زانی چ ره نگن،
چاودیری ئه وانی دی ده کرد.

یارۆی ئاشپه ز ناو به ناو هاواری ده کرد: - هۆ ئاسیایانی

کینۆی!

من هیچ یه کیک له و خه لکانه م نه چووه دلّه وه. جاری یاکوف
ئیفانو فیچی قه له وی سه رساف، سه ری زمان و بنی زمانی
باسی ئافره ت بوو. جا به شیوازیکی تا بلیی قیزه ون. دهم و
چاوه سافه که ی یه کپارچه په له ی شینباو بوو، خالیک له سه ر

یەکیک لە گۆناکانی بوو، مووی ئامال سوور دایپۆشی بوو،
 ئەو مووانەى بە جۆرێ بەدەدا، دەیکردن بە یەک داوه مووی
 باریک. کە ژنیک دەهاته سەر کەشتیهکە ئەو بە شەرمەوه،
 وەکو گەدا دواى دەکەوت، بەدەنگیکى شەرمناوە دەیدواند،
 لالغاوهى کەفى دەکرد، زمانه پیسهکەى پێدا دێنا و پاکی
 دەکردەوه. خوشم نازانم بۆچی وام وینا دەکرد کە جەلادان
 دەبن وەکو ئەم پیاوه قەلەو بن. جاریکیان قسەى بۆ سیرگی و
 ماکسیم دەکرد، کە بە وریاییهوه گوتیان بۆ پادیرابوو، گوتى:-
 پیاو دەبن بزانی چۆن ئافرەت بوروژینى.

سمورى بە بێزارییەوه بە ڕوویا هەلشاخى:- هەى کتوی
 هیچ نەدیتگە!

بە ئەسپایی هەستایە سەرپێیان و بەمنی گوت:- پشکوف
 وەرە بۆ ئێرە!

بۆ ژوورەکەى خۆى بردم، کتییکی چکۆلەى بەرگ چەرمى
 دامى، لە سەر جینگاکەى تەنیشت یەخچالەکەوه راکشا وگوتى:-
 ئەمە بخوینەوه!

لە سەر سەندووێکی مەعکەرۆنى دانیشتم و بەگەرمى
 دەستم بە خویندەوه کرد:

- " ئیمیراکۆلم " ی ئەستێرەنیشان، یانى پەیوەندى ئاسمان
 بە ئاسمانەوه، ئەمە مانەى وایە خۆیان لە درۆزنان و
 پەیفەمبەران ڕزگار کردووه. (مەبەست لەم کتیبە " ماسۆنى بى
 دەمامک " لە نووسینی ولسونە. ئەمە کتیبیکە دەربارەى
 ڕۆپەرەسمەکانى ماسۆنیەت و ڕاڤەى زاراوەکانى). سمورى، کە
 تازە جگەرەیهکی داگیرساندبوو دوو کەلەکەى بەبا دەدا، گوتى:

- ئەمە وشترانە، نازانم ئەم قۆریاتە چیبە دەینووسن!
 - ئەگەر سینەى چەپى کەسێک کراوه بى نیشانەى دلپاکیبە.
 - سینەى چەپى چى؟ شتى وا نە نووسراوه.

- که واتا مه به ستیان مه مکی ژنه. که داوین پيسن!
 چاوه کانی نو و قانندن، هه ردوو دهستی له ژیر سه ریا تیک
 ئالاند. به زمان سیفاره که ی لالیوی جوولاند، نه فه سیکی قوولی
 لیدا، خیزه خیزی سینیکی بهرز بووه وه، دوو کهل سه رو چاوی
 داپوشی. چارچار وا هه سته کهم خه و بردوویه تیه وه، دهست له
 خویندنه وه هه لده گرم و ده روانه ئه م کتیبه نه فره تیه که ته و او
 وه په زی کردووم. به لام سموری، ده مپیتی: - بخوینه وه!
 - کابرای به و یقار به رسفی دایه وه: - ته مه شا ئه ی برای
 فه رمانپه وای به پیزم..
 - سه رکوتکار، زالم.
 - نووسیویانه: فه رمانپه وای.
 - ویلی بکه! له پایینی لاپه ره که وه، شیعریک هه یه. له ویتوه
 بیخوینه وه!

دهست به خویندنه وه ده کهم:
 ئه ی بی دینان، ئیوه ده تانه وئی
 سه ره له کاره کانی ئیمه ده ربکه ن
 خه یالی خاوی ئه نگو هه رگیز
 په ی به مانای کارین ئیمه نابات
 هه یج کاتیک رازی سروودی
 برایانی پیروزی مه
 به ئیوه هه لئایه ت.
 سموری هاواری کرد: - به سه! ئه مه ش بوو به شیعر؟ کوا
 کتیبه کهم ویده.

به توو په یی لاپه ره ئه ستوور و شیناوه کانی کتیبه که ی
 هه لده داته وه و ئه و جا هه لیده داته ژیر جیگا که یه وه و به من
 ده لیت: - با کتیبیکی دی تا قیبه که یه وه.

بۇ نەگبەتى من كۆمەلىك كىتپى زۆرى لە باۋەلىكى پەشدا
 ھەبوو، لەوانە: ئامۇزگارىيەكانى ئومىر، بىرەۋەرى تۇپچىك،
 نامەكانى لۆرد سىدىنگالى، و كىتپىك بە ناۋىشانى: " پىشكە،
 ئو مىرۋە موزىرە و چۆنىيەتى لەناۋدانى و چۆنىيەتى
 خۇپاراستن لە زىانەكانى. " كىتپى ۋەھى ھەبوو كە نەسەريان
 ھەبوو نەبەر. يارۆى ئاشپەز ھەندىجار داۋى لىدەكردم،
 كىتپەكانى بۇ پىكېخەم و ھەموو ناۋىشانەكانى بۇ بخوینمەۋە.
 لەكاتىكا ئەم كارەم بۇ دەكرد، ئو لەبن لىۋانەۋە دەكەۋتە
 بۇلەبۇل:

- تۆ تەمەشا ئەم كەرانە چ دەنۋوسن؟ پىاۋ ھەرچى
 دەكۋشنى ھىچيان لىن ھالى نابىت، بۇ نمۋنە جىرفاسى، ئاخىر
 من چىم داۋە لەم جىرفاسىيە؟ يا لەم ئىمپراكولومە!
 وشە غەرىپ وناۋە ناۋاشناكان لە يادگەمدا نەخش دەبوون،
 زۆر لەسەر زمانم قورس بوون و لە ماناكانيان ھالى
 نەدەبووم، وادىار بوو دەبۋايە ۋەختىكى زۆريان بەسەردا
 بىروات ئەۋجا ماناكانيانم بۇ ئاشكرا بىت. لەۋدىو پەنجەرەكەۋە
 شلپ ۋەقۇرى شەپۇلان كە خۇيان بە كەشتىكەدا دەكىشا، ھەر
 تەۋاۋ نەدەبوو و نەدەبراىەۋە.

پەر بەدل ھەزم دەكرد بچە بەشى ژىرپىنى كەشتىكە، كە
 دەرياۋان و شاگردەكانيان لەۋىندەر، لە سەر كارتۇنى كەل
 ۋپەلەكان دادەنىشتن و گۇرانىيان دەگوت يان گەتۇگۇيان
 دەكرد، يان قومارىيان لە گەل پىبۋارەكان دەكرد و جۇرپان
 دەدان، تالانىيان دەكردن. چەند خۇشە پىاۋ لە مەجلىسى
 ئەۋانەدا دابنىشىت و گوپۇ پەيغە سادەو پۈۋنەكانيان بگرىت،
 و چاۋى بېرپىتە كەنارەكانى پوبارى كاما و قەدى دار كاۋە
 بەرزەكان و ئو مىرگەنەى كە سىلاۋ كىرەبوۋنى بە گۇلاۋى
 بچۈك و ۋىنەى ئاسمانى شىنيان دەۋانەدەۋە لە تۆ ۋايە

ئاوينەى شكاون. كەشتىيەكەمان لە وشكانىيەو دەور بوو، تا
 دەهات پتر لە وشكانىيەو دەور دەكەوتەو، كەچى دەنگى
 زەنگى كلىسايەكى ناديار، لە بوليلى ئىوارەدا، لە دەورى
 دەورەو دەهاتەگوى و مژدەى ئاوەدانى دەدا. بەلەمىكى پاوى
 بچووك، وەكو پارچە نائىك بەسەر ئاوەكەو سەماى دەكرد.
 تارمايى گوندىك لە دەورى دەورەو دەركەوت. چەند مندالىك
 لە ئاوەكەدا شەپە ئاويان دەكرد، جوتيارىك بە كەوايەكى
 سوورەو بەسەر لەلەكەدا پىي دەكرد. هەموو شتىك لە
 دەورەو جوان دەهاتە بەرچاو، لە بووكەلەى بچووكى
 پەنگاوپەنگ دەچوون، پىر بەدل حەزم دەكرد قسە لەگەل
 كەنارەكەدا بكەم و هەرچىەكم لە دلدا پەنگاوتەو، بۆئەو و
 بۆ بەلەمەكەى دواى خۇمانى بگىرمەو، ئەم بەلەمە قاوەيىيە
 سوورباو خوليا و كەلكەلەيەكى سەيرى لە لا دروست
 كردهبوم. دەتوانى يەك سەعاتى تەواو بەبى ئەوئەى بىتاقەت
 و بىزار بىم تەمەشاي بكەم كە چۆن لووتى دەژەنىيە ئاوە
 لىلەكەو، كەشتىيە هەلمىيەكەى ئىمە وەكو بەرازىك لە دەوى
 خۆى پادەكيشا، ئەو پەتەى كە پىكەوئەى بەستبووين هەندىجار
 خاوە دەبوو، لە ئاوەكەدا ئقووم دەبوو، پاشان تووند
 دەبوو، دەكەوتە سەرەوى ئاوەكەو، دلۆپى درەخشانى
 ئاوەكەى پىدا دەچۆرايەو. زۆرم حەز لە تەمەشاي ئەو
 خەلكانەبوو كە وەكو حەيوانات لە ناو قەفەزەكە پۆنىشتبوون.
 كاتى كە لە پىرم، دايان بەزاندن، بەهەشتاو بە ناو ئاپۆراى
 خەلكەكەدا خۆم گەيانە پارەو، كەى سەرەوئەى كەشتىيەكە،
 نزىكەى دەكەسى بۆرەقە، بەدەم هەنگاوى قورسەو، بەدەم
 زەرەى زنجىرەكانى پىيانەو، بەبەردەمما رەت بوون، دوو لق لە
 ژىر قورسايى كۆلە پشتىيەكانىندا كۆمابوونەو. ئەمانە

تيكه له يهك بوون له ژن و له پياو، له پير وله گهنج، له جوان
وله ناشيرين، واتا وهكو هر كومه لگه يه كي به شهري ديكه.
به لام جلي زندانيان له بهر بوو، سهریان سفر كرابوو، سهر
وسيمايان ته اوو گورابوو. نه وهی پاستی بڼی نه مانه پيگر
بوون، به لام نه نكم زور چيروكي جوانی دهرباره ی پيگران بڼ
گيزابوومه وه!

سموري كه له هه موو كهس زياتر له پيگر ده چوو،
نيگايه كي به له مه كهی كرد و به په ستيه وه گوتی: - خودايه، له م
جوړه نه گبه تيم به دورور بكه! حاله به حاليان نه بيت.
جاريك ليم پرسى:

- باشه تو چوون بوويت به ناشپه ز، له كاتيكا هه موو
دورو به ركه ت دز و پياو كوژن؟
به دهم بزه يه كه وه به رسقى دامه وه:
- من ناشپه ز نيم. من سهروكي ناشپه زانم. ته نيا ژنان
ناشپه زن.

كه ميك له فكران پاچوو و نه وسا له سهري پويى:
- جياوازی به شهر له بيركردنه وه ياندايه، خه لكانيك هه ن
زيره كن، خه لكانيك هه ن كه وده نن و هی واش هه ن په نا به خوا
كه رن، له گه وجاتيدا به شى كه سيان نه هيشتووه ته وه، جا بڼ
نه وهی له گه وجاتي بخه له سين پتويسته كتيبانی هه لېزارده
بخوئينه وه، ته نانه ت كتيبى سيحر و جادووش بخوئينه وه،
ده بڼ هه موو كتيبىك بخوئينه وه، تا بزانيان كاميان باش و
به سووده.

هه ميشه به گويدا ده خوئيندم: - بخوئينه وه. زور بخوئينه وه.
كه ر له كتيبىك تينه گه يشتى، حوت جارى دی بيخوئينه وه،
نه كه ر هر تى نه گه يشتى دوازه چهل دی وه بخوئينه!

سموری، له گهل هموو خزمه تگوزاری سهر که شتی که دا، به هه مان پوویژنی وشک قسه ی ده کرد، ته نانه ت ده گهل سه رۆکه بیده نگ و که مدووه که ی خزمه تگوزاره کاند، به هه مان پوویژ و شینواز قسه ی ده کرد، وهختایه ک قسه ی ده کرد، لڼوی هه لده قورتاند، سمپلی گف ده بووه وه، له تو وایه له جیاتی په یف و وشه، به رد به سه روچاوی به رانبه ره که یدا ده کیشیت. به لام له گهل مندا، به لوتف و میره بان بوو، به لام و پرای ئه وهش، شتیک له په فتاریا هه بوو، ده ی ترساندم، هه ستم ده کرد یاروی ئاشپه ز، وه کو خوشکه که ی نه نکم ئا ئاساییه. هه ندیجار پپی ده گومت:

- به سه، مه خوینه وه!

ئه وجا چاری ده نوقاندن و ماوه یه ک پالی ده دایه وه و ده که وته مشه مش، ورگه زله که ی به رز و نزم ده بووه وه، هه ر دوو دهستی له سه ر سینگ، خاچ ئاسا تیک هالاندبوو، هه ر له مردوو ده چوو. قامکه سووتاوه تووکنه کانی به جوړی ده جوولاندن، له تووایه، به قولاپین شاراوه، گوړه وییه کی په نهان ده چنی..

ئه وجا له ناکاواو له بن لیوانه وه ده لیت:

- بۆ نمونه ده ماغ! تو ته مه شا که به که لکی چی دی! ده ماغ زور خراپ دابهش کراوه، هیچ عه داله تیکی تیا نییه. خو زگه هه موو به شه ر هه مان ئه ندازه یان ده بوو. به لام شتی وانیه و نابن. ئه م گه نجه تیده گات، ئه و پتر تینا گات، په کیکی دی له بنی ئاره زووی تینگه یشتنی نییه.

ئیدی، به دهم وشه جوینه وه، سه ربه ورده و چیرۆکی ژیا نی عه سکه ری خویم بۆ ده گیریته وه. ئیستاش نه مزانی فایده ی ئه و چیرۆکانه ی چییه، هه میشه بیفایده بوون، به تاییه تی له

هه‌وه‌له‌وه ده‌ستی پینه‌ده‌کرد، به‌لکو له‌و شوینه‌وه ده‌ستی
پیده‌کرد که نه‌قلی ببیرایه.

- به‌وجۆره ئامیر فیرقه بانگی سهربازه‌که‌ی کرد و پیتی
گوت: ملازم چ ئه‌مریکی پتکردیت؟

ئیدی هه‌موو شتیکی له‌ سیری تا پیازی بۆ گنیرایه‌وه،
چونکه سهرباز له‌ سه‌ریتی راستی بلیت. یارۆی ملازم
ته‌مه‌شایه‌کی کرد، ئه‌وجا وه‌رگه‌را و چاوانی نوقاندن.هم.
یارۆی ئاشپه‌ز، هه‌ناسه‌یه‌کی بیزاریی هه‌لکیشا و له‌بن
لیوانه‌وه گوتی:

- وه‌کو ئه‌وه‌ی من بزنام پیاو ده‌بن چ بلی یان چ نه‌لیت!
یارۆی ملازمیان بۆ زندان ڤێکرد، به‌لام دایکی... ئوف
خوای میهره‌بان! که‌س هیچی پینه‌گوت!

دنیا گه‌رمه، هه‌موو شتیک ده‌جوولیت و ده‌نگدانه‌وه‌یه‌کی
نه‌رم و ناسکی هه‌یه. ئاوی پوباره‌که، خۆی ده‌کیشا به‌قه‌د
که‌شتیه‌که‌دا. که‌ له‌ په‌نجه‌ره‌ی ژوورۆچکه‌ی که‌شتیه‌که‌وه
سه‌یرت کردبا له‌به‌ر رۆشنایی بلاجکتۆره‌که‌دا جه‌ریانی
ئاوه‌که وه‌کو نه‌واریکی پان ده‌ینواند، له‌ دووری دووره‌وه، تا
چاو هه‌ته‌ری ده‌کرد هه‌ر میترگ بوو، یه‌کپارچه دره‌ختی به‌رز
بوو و چووبوون به‌ ئاسمانا. گویم به‌م ده‌نگانه‌ی که‌ له
که‌شتیه‌که‌وه به‌رز ده‌بوونه‌وه، له‌ روباره‌که‌وه هه‌له‌دستان، یان
له‌ ده‌شت و بیابانه‌ دووره‌کانه‌وه ده‌هاتن راهاتبوو، ئه‌و ده‌نگانه
سه‌رنجیان پانه‌ده‌کیشام، ته‌نیا بیده‌نگی سه‌رنجی پاده‌کیشام.
یه‌کێک له‌ ده‌ریاوانه‌کان، له‌ پیشی که‌شتیه‌که‌وه بوو، به‌رده‌وام،
به‌ده‌نگیکی گه‌ و زه‌ر هاوری ده‌کرد: -حه‌وت، حه‌، و. ت!
خۆزیام ده‌خواست له‌ هه‌موو شتیک دووریم، گوێ له‌ هیچ
نه‌گرم، هیچ کاریک نه‌که‌م، په‌نجه به‌ ئاوا نه‌که‌م. به‌لکو له‌

سټېريکا دابنېشم و له بڼی گهرم و چهوری مووبه قه که
دوورېم. دابنېشم و به چاوی خه والووه ته مه شای نه و ژيانه
دژوار و ناخوښه بکه م که به م ناو و پوباره وه په یوه دست بوو..
به لام بریار به ده دست خوم نییه، به لکو به ده دست یاروی
ناشپه زه که دوباره نه مری پتکردم: - بخوینه وه!

هه موو خزمه تگوزاره کان، به سر و که که شیان وه که
پیاوړکی بیده نگ و که م دوو بوو، لینی ده ترسان و سلیان
لیده کرده وه.

سموری، هاواری له خزمه تگوزارانی خواره وه ی که شتییه که
ده کرد:

- نه های به راز باوکینه له گهل ئیوه مه، کوا وهرن به لامه وه،
دزینه، هژیانه!

ده ریاوان و شاگرده کانیان زوریان پریز ده گرت، بگره
پوپامایی و مه راییان له بهر ده کرد. به قاوړمه ی مه نجه له که
ده می چه ور ده کردن و هه والی خانه واده و کهس و کار و نه و
گونده نه ی ده پرسسی که لیوه ی هاتیبوون. ده ریاوانه
بیله پروسه کان، هه موو چلکن وپلکن، سه راپا له گریس و پونا،
به لومپه نی که شتییه که ده ژمیردران. پروسه کان پنیان ده گوتن
مانگا. جا بڼه وه ی زیاتر توو پره یان بکه ن بانگیان ده کردن:-
مانگا، مانگا، نه و چاله چی تیایه؟!

سموری نه مه ی زور له بهر گران بوو، خوی گف ده کرده وه،
ده م وچاوی سوور ده بووه وه، هاواری به سه ر که شتیپانه کاند
ده کرد:

- بڼچی ریگیان ده دهن گالته تان پتیکه ن، چما ئیوه
به شه رنین؟ ده م ودانیان بشکینن، خوړپانه!

عریفی که شتییه که که پیاوړکی بوغزنی شیکپوش بوو،
پووی تیکرد وگوتی:

- پووسی و بیله پووسی فەرقیان نییه.

یارۆی ئاشپەز پری دایە، تووند پشتینەکە و یەخە ی گرت
وبەرزى کردووه، وهکو چۆلهکە سهماى پێدهکرد. هاواری
به سهردا کرد: - دهتهوئ بت پلیشینمه وه!

زۆرجار ده بوو به شهڕ، به لام کهس زاتی نه ده کرد خۆی له
قههه ی سموری بدات، نهک ههڕ له بهر ئه وه ی زۆر به قوهت
بوو، به لکو له بهر ئه وه ش که به یینی له گهڵ ژنه که ی ' کاپتن '
شدا خوشبوو، که ژنیکی بالابه رز و پیک و پیک و پوخسار
پیاوانه و قژکورتی قژ کوپانه بوو.

ئه م پیاوه قۆدکایه کی زۆری ده خواردووه، به لام قهت
مهست و سه رخۆش نه ده بوو. له گهڵ گهردی به یانیدا دهستی
به خواردنه وه ده کرد، یهک بوتلی به چوار قوم هه لده دا، به
دریژایی پۆژ بیره ی ده خواردووه. به ره به ره پوخساری
سوور هه لده گه را. چاوه ره شهکانی له پاده به در ده کرانه وه،
وهکو ئه وه ی له شتی که چه په سابیت.

هه ندیچار ئیواران، به سه عاتان له سه ر ته پله کی که
پۆده نیشت، به که له شی زه لام و پوخساره سپیه که یه وه،
به بینه نگى، مات و خه مین ده یروانیه ئاسۆ. له م حاله ته دا
هه مووان لئی ده پرینگانه وه. به لام من دلم به حالى ده سووتا.

یاکوف ئیقانو فیچ له مووبه قه که وه سه ر ده کیشی، ئاره قه ی
دنیا ی کردووه ته وه، ده موچاوی سوور هه لگه پاوه، سه ره
سافه که ی هه لده کرینیت، ئه و جا به ده ست ئاماژه ده کات یان له
دووره وه هاوار ده کات: - ماسیه که بۆگه نی کرد.

- به که له رمه وه لئی بنه .

- ئه دی ئه گه ر یه کی که شۆربای ماسی، یان ماسی برژاوی

داوا کرد؟

- بۆيان ئاماده بکه. هەرچیەکیان بدەیتی دەیخۆن.
هەندىجار، زاتم وەبەرخۆ دەنا ولتی نزیک دەبوومه.
ئاوړی لیدەدامهوه و دەیگوت:- ها، چیت دەوی؟

- هیچ.

- دەوی باشه.

جاریک لیم پرسى:- باشه ئەمانە بۆچی لیت دەترسن، خۆتۆ
پیاویکی باشیت.
بەپێچەوانەى مەزەندە و وینای خۆمهوه، تووړه نەبوو،
بەرسفى دامهوه:

- من تەنیا لەگەل تۆدا باش و میهرەبانم.

کەمیک لە فکراڻ پاچوو و بە پووخواشى گوتى:

- پەنگە دەرەق بە هەمووان میهرەبان بۆم، بەلام دەوی
ناپۆم. پیاو نابێ باشی و میرەبانى خۆی بۆ خەلکی دەرەپۆت.
چونکە دەتخۆن، خەلکی سواری کۆلت دەبن، وەکو چۆن لە
قۆبى و زەلکاویکدا، خۆ هەلدەدەنە سەر بچووکتەین و شکانى
و پێن شێلى دەکەن. پاکە بیرەیهکم بۆ بێتە.
هەرکە بیرەکەى، پێک لە دواى پێک خواردەوه، سەمیلەکانى
سەرى وگوتى:

- ئەگەر تۆزێ گەورەتر بوایهى زۆرستم فێر دەکردى. من
گەرما و سەرماى ژيانم جەپباندووه، زۆریش گەمژە و گەوج
نیم. تا دەتوانى کتیبان بخوینەوه. هەرچیت بوێ لە کتیبدا هەیه.
کتیب گالتهى پێناکړئ، شتیکی زۆر بەنرخه. بیرە دەخوینەوه؟
- نا، حەزم لێى نییه.

- زۆرچاک دەکەى، مەخۆرەوه، مەیگوسارى بەلایهکى
گەورەیه. ئودکا ئاوى حیات نییه، ئاوى شەیتانه. ئەگەر
دەوله‌مەند بوایه‌م لە سەر حیسابى خۆم بۆ قوتابخانه‌م

دەناردیت، دەمخستیتە بەرخویندن، خەلکی نەخویندەوار وەکو
 گاجووتە، یان نیری لە مل دەکەن یان سەری دەبڕن، هیچ
 پێگەیەکى دی لەبەردەم نییە.
 ژنەکەى کاپتن، کتیبى 'تۆلەى سامناک' ی گوگۆلى بە
 ئەمانەت داى. من ئەم کتیبەم خویندەو، زۆرم بەدل بوو،
 بەلام سمورى توورەبوو، هاواری دەکرد:
 - کە کارىکى گەجەنە! ئەمە چ گالته‌بازاپێکە! من دلنایام
 کتیبى دیکە هەن.

کتیبەکەى لێوەرگرتەو، کتیبىکى دیکەى لەلای ژنەکەى
 کاپتن هینا. بە پاوژیکى تووند ئەمرى پێکردم: - هانى 'تاراس
 ' بخوینەو، ناوەکەى تری چیبە، لە بیرم نەماوە؟ ئەم کتیبە
 بخوینەو. خانم دەلیت کتیبىکى باشە. بۆ کى باشە؟ پەنگە بۆ
 خانم باش بێ، بۆمن باش نەبێ. خۆ دیوتە چۆن قژی بپێو؟
 ئەدى بۆ گوێى نەبپێو؟

کە گەشتینە ئەو پەرەگرافەى کە تاراس، ئوستاپى کوپى
 بۆ شەپ ھاندەدات، یارۆى ئاشپەز بە دەنگىکى گر پێکەنى
 وگوێ:

- بۆچوونت بەرانبەر ئەمە چیبە؟ یەکیکیان ئەقلى ھەیه و
 ئەویتریان قووتى ھەیه. قسەى بەلاش، بە راستى کەرن!
 بە وردى گوێى دەگرت، ناو بە ناو بە دەم مینگەمینگەو
 دەیکوت:

- قسەى هیچ! کى دەتوانى بەیەک جەزەرە، مروژنیک لە
 تەپلى سەرەو تا ناوقەدى شەق بکات؟ ئەمە مەحالە، قەت
 ناکرێ کەسێک بە نێزەیهک بەرز بکریته‌و، چونکە نێزەکە
 دەشکێ. من بەخۆم سەرباز بووم و ئەم شتانە باش دەزانم.
 زۆر بە خیانەتەکەى ئەندری پەست بوو، گوێ:

- که پیاوینکی خوینری و بووده له یه! هه ره موو ئه مه له
 پیناوی ژنیکدا، تفو عه مروت نه میتنی بۆ خۆت و غیره تتا!
 کاتی تاراس، به دهستی خۆی کوره که ی ده کوژیت، یارۆی
 ناشپهز له سه ره قه په ویله که داده نیشیت، لاقی شۆپ ده کاته وه،
 هه ردوو دهستی به قه راخ قه ره ویله که وه گرت، پشتی کوور
 کرده وه، دهستی به گریان کرد. پوندک به ئه سپایی به چاوانیا
 هاتنه خوار، به دهنگی بهرز شاهیکی هه لکیتشا و له بن لیوانه وه
 گوتی: - خودایه! ئه ی خودای بیخه م!

له ناکاوا هاواری کرد: - بهرده وام به، بخوینته وه هه ی توخمه
 شه ی تان!

که ئوستاپ، بهرله مردنه که ی ئه م قسه یه ی به باوکی گوت:
 "باوکه، گویت لیمه؟" یارۆی ناشپهز، که وته هه نسک هه لدان و
 گریان، گریانیکی به کول و به جۆشتر له وه ی پێشوو. سموری
 به ده م پوندک پشتنه وه گوتی:

- ته وای، هه موو شتیک ته وایوو. هه موو شتیک کۆتایی
 هات، به لام چ کۆتاییه کی کاره ساتبار! ئه وانه به راستی پیاو
 بوون، خه لکانی جوامیر بوون، ئه م تاراسه، به راستی پیاو
 بووه، ئۆبال به ئه ستۆم جوامیر بووه.

کتیبه که ی له دهستم راپسکاند، به وردی دیقه تی ده دا، به
 فرمیسکان، بهرگه که ی ته پر کرد: - کتیبی باش نیعه ته!

دوای ئه وه چیرۆکی "نیفانیکو" مان خوینده وه. سموری به
 ته واهه تی دله ندی رپچارد پلانتاجینی بوو، پاش ئه وه ی سۆزی
 هاتنه جۆش، به ئارامی گوتی: - راسته، وایه، به راستی ئه مه
 کتیه نه گالته!

من ئه و چیرۆکه م به دل نه بوو. به شیوه یه کی گشتی زه وق
 و سه لیه مان وه کو یه ک نه بوو. بۆ نمونه من "چیرۆکی

تۆماس جون م زور به دل بوو. ئه مه پاچقه يه كى كۆنى كتيبى
(ميژووى تۆم جونى بيزوو بوو.

سمورى، به ناره زاييه وه گوتى:

- قسه ي به لاش! چم داوه له م تۆماسه؟ چى ليكه م؟ كتيبى
له مه باشتى نه بوو!

پوژيک پيمگوت با كتيبى دى - كتيبى ياساغ هه يه، ئه
كتيبه نه تيانه ي، كه ده بى شه وان و له ژيرزه ميناندا
بخوينرينه وه.

چاوه كانى نه بلق بوون، سميله كانى كه وتنه له رزين،
گوتى: - ئه وه چ ده لئى؟ وپينه ده كه ي؟

- نا، وپينه ناكه م. جاريك قه شه يه ك كه بۆ ئيعتراف
چووبوومه لاي پرسىارى ئه وجۆره كتيبى ليكردم، هه روه ها
به چاوى خۆم خه لكانيكم بينى، له ژيرزه مينيكدا به دهم
خويندنه وه ي ئه و جۆره كتيبانه وه ده گريان.

سمورى، به خه مينيه وه لئى پوانيم و پرسى: - كى ده گريا؟
- ئه و خانمى گويى له خويندنه وه ي كتيببه كه ده گرت. ئه
ژنه ي كه كتيببه كه ي ده خويندنه وه هه لات، دياربوو زور
ترسابوو.

سمورى، چاوه كانى به ئه سپايى بچووك كردنه وه و گوتى:

- به زاتى خوا خه و ده بينى، له زيكه رابه.

كه ميك ده فكره وه چوو ئه وسا دريژه ي دائى:

- بيگومان... له شوينتيك هه نديك شت هه ن.. هه ندى شتى
نهينى.. به لام من پيرم.. له و جۆره كه سانه نيم كه.. وى پراى
ئه وه ش كه بير له و شتانه ده كه يه وه..

به سه عاتان، به و شتوازه قسانى ده كرد..

ئيدى به بى ئه وه ي به خۆ بزانم پمووده ي خويندنه وه بووم،
زور له زه تم ليده بينى. به راستى چيرۆكى ناو كتيبان هه موو ئه و

په‌نج و ئازارانەى له بىر دهبەردمەوه که له ژيانى واقعیدا تووشى دەبووم. "سمورى" ش وه‌کو من پرمودەى کتیبان بوو، زۆرجار، له سەر ئێشەوه بانگى دەکردم و دەيگوت: - پشکوف! وەرە کتیبم بۆ وه‌خوینە.

- قاپ و ئامانى دنیام به سەرا که‌له‌که بووه دەبێت بیا‌نشۆم.

- گوێى مە‌دهیه ماکسیم له جياتى تو ده‌يان‌شوات.
ئیدی ئەمرى به گە‌وره‌ى قاپشۆره‌کان ده‌کرد که کاره‌که‌ى من بکات، ئە‌ویش له پ‌قا، په‌رداخه‌کانى ده‌شکاند.
جاریک، به‌رپرسى خزمه‌تگوزاره‌کان، به‌شىنه‌یى ئاگادارى گ‌ردمە‌وه وگوتى: - ناچارم مە‌که ده‌رت بکەم و دوو پ‌نت نه‌یه‌ته‌وه ناو ئە‌م که‌شتیه.

جاریک ماکسیم، به‌ ئانقه‌ست هە‌ندیک پ‌یاله و په‌رداخى له ناو ته‌شته ئاوه پ‌یسه‌که به‌جێ ه‌یشتبوو، وه‌ختى ته‌شته ئاوه‌که‌م له سەر که‌شتیه‌که‌وه هە‌ل‌پ‌شته ناو پ‌وباره‌که، پ‌یاله و په‌رداخه‌کانیش که‌وتنه پ‌وباره‌که‌وه. سمورى به‌ به‌رپرسى خزمه‌تگوزاره‌کانى گوت: - خه‌تای منه، خه‌مت نه‌بێ من پاره‌که‌یت بۆ ده‌بژێرمه‌وه.

خزمه‌تگوزاره‌کان مۆپه‌يان لێم ده‌کرد، ته‌شهریان لێده‌دام و ده‌يانگوت:

- ده‌ی براده‌ر، کرمى کتیبان، بلى تو له‌م کاره چیت ده‌ست ده‌که‌وێ؟

ئیدی به‌ ئانقه‌ست کاره‌کانیان به سە‌رمه‌وه زیاد ده‌کرد، قاپه‌کانیان پ‌یس ده‌کرد. هه‌ستم ده‌کرد، ئە‌م پ‌قبه‌رقى و دژایه‌تیه، به زه‌ره‌رى من ده‌شکینه‌وه، که هه‌رواش ده‌رچوو.

شه‌ویک، له‌به‌نده‌ر وله‌نگه‌رگایه‌کی بچووکا، ژنیک‌ی نافسالی دهم وچاوئال، له‌گه‌ل کچیک‌ی جه‌وان دا که سه‌رپوشیک‌ی زهردی به‌سه‌ریا دابوو و ئیله‌کیک‌ی په‌میی له‌به‌ردا بسوو، سه‌رکه‌وتنه‌ سه‌ر که‌شتیه‌که‌مان، هه‌ردووکیان که‌میک مه‌ست بوون. ژنه‌ی تاین پتده‌که‌نی و به‌ ئاماژه‌ی سه‌ر به‌ راست و به‌ چه‌پدا سلاوی له‌ هه‌مووان ده‌کرد و ده‌یگوت:

- هاوړپیان ببورن، که‌میکم خواردبووه‌وه و بردیانم بۆ دادگا، که‌ له‌وئ به‌ریاندام، ئیدی له‌ خوشیا به‌و بۆنه‌یه‌وه چه‌ند پینیکم خواردوووه‌ته‌وه.

کچه‌که‌ش، قژقژ پتده‌که‌نی. ته‌مه‌شای ده‌ورو به‌ری خۆی ده‌کرد و هاوړیکه‌ی ده‌لکه‌ک ده‌دا و ده‌یگوت: - پیکه، ده‌ بجوولئ، ته‌مه‌ل.

له‌ ژووره‌ نمره‌ دووه‌کان، پوو به‌ پرووی خه‌وگا که‌ی یاکوف ئیفانوفیچ و سیرگی ماکسیم دابه‌زین. دوا‌ی ماوه‌یه‌کی که‌م ژنه‌که‌ دیار نه‌ما، سیرگی له‌ولاه‌هات و له‌ لای کچه‌که‌وه‌ جینی خۆی خۆشکرد، ده‌مه‌ قوړباقه‌ ئاساکه‌ی نه‌ده‌هاته‌وه‌ یه‌ک.

دوا‌ی ئه‌وه‌ی پوژ ئاوابوو و له‌کار بوومه‌وه، وه‌ختایه‌ک خه‌ریک بوو ده‌خه‌وتم، سیرگی هات به‌ سوراخمه‌وه و ده‌ستی گرتم و گوئی: - وه‌ره‌ ده‌مانه‌وئ ژنت بۆ بیتین.

مه‌ست بوو، ویستم ده‌ستم له‌ ده‌ستی ده‌ربیتنم، به‌لام زلله‌یه‌کی خێواندمئ و گوئی: - وه‌ره‌!

ماکسیم، که‌ ئه‌ویش مه‌ست بوو، خۆی گه‌یاندینئ، به‌ ناو پێی‌واره‌ نووستوو‌ه‌کاندا بۆ ژووره‌که‌ی خۆیانیا‌ن بر‌دم. سموری له‌ به‌ر ده‌رگای خه‌وگا که‌دا وه‌ستابوو، یاکوف ئیفانوفیچ به‌ر ده‌رگاکه‌ی له‌ کیژئ گرت‌بوو و نه‌یده‌ه‌یش‌ت له‌

ژووره که بېته ده ری، کچه ی تاین به مست به ربووبوه، شان و شه پیلکی و مه ستانه هاواریده کرد: - پیمکن با برؤم!
 سموری، له دهستی سترگی و ماکسیمی ده رهنام، قزی
 گرتن و سهری کیشان به یه کدا و تووپی دانه سووچیکه وه
 که و تنه سهر نه رزه که. ههنگی، پرووی کرده یاکوف، ده رگاکه ی
 به پرویا داخست و به ده م جنیودانه وه گوتی: - حه یوانینه!
 ئه و جا، منی له خوی دور خسته وه وگوتی: - برؤ، له م ناوه
 نه میتیت!

به هه شتاو چووم بؤ به شی دواوه ی که شتیه که. دنیا هه ور
 بو، پو باره که زور تاریک ده یواند. ئیمه له دوا ی که شتیه که ی
 خؤمانه وه دوو هیلی سپیواژمان به جن ده هیشت.. که تا که ناره
 نادیاره کان بریان ده کرد، به له مه که ی دومان به به ینی ئه و دوو
 هیله دا ده هات. هه ندیک پوناکی سورباوی کز، له م به رو له و
 به رمانه وه، له راست و له چه پمانه وه ناو به ناو چاوبرکیتیان
 له گهل ده کردین و پاشان بله ز له به ینی هه وراز و نشیوی
 شه پؤله کاندان گوم ده بوون. شه و سات به سات تاریکتر ده بوو و
 منیش په ست و په ست تر ده بووم. ئاشپه زه که هات، له لاهمه وه
 دانیشست، بؤنیکي تیژی لیوه ده هات، هه ناسه یه کی قوولی
 هه لکیتشا، سیغاریکی پیکرد و ئه و جا گوتی:
 - ده یانویست بؤلای ئه و کچه ت به رن؟ که زؤل و دایک
 خؤگین! گویم لیوو که ته گبیریان ده کرد. گویم لیوو که
 هیرشیان بؤ کیژی برد.

- کچه که ت له ده ستیان پر زگار کرد؟

- کچه که؟

جنیوئیکی به کچه که دا و، به راویژیکی پر ئازاره وه گوتی:

- ئەمانە، لىترە ھەموویان ھۆڧىن. كەشتىيەكە لە گوندى خراترە. قەت لە گوندا ژياوى؟
- نەخىتر.

- بە كورتى گوند پىسە، بۆگەنە. بەتايىبەتى لە زستاندا. قونكە سىفارەكەى لە سەر كەشتىيەكەو ھەڧى دا، كەمىك بىدەنگ بوو و ئەوجا درىژەى دائى:

- تۆ لە نىو ئەم بەراز باوكانەدا تىادەچىت، دىق دەكەيت، دلم بەھالەت دەسووتى، مشكە چكۆل. بەپاستى تىامام، نازانم چى بكەم. ھەندىچار ئەگەر جەلەوى خۆم نەگرم، لەگىنە بېڧۆم، بكەومە خاك وپايان و لىيان بىپاڧىمەو ھە بلىم: "ئەمە چ كارىكە ئىو دەيكەن كەر پىاوينە؟ مەگەر كوڧىرن؟ ھەى وشترىنە!"

دەنگىكى دوور ودرىژى شووت ئاسا لە كەشتىيەكە بەرز بوو ھو، ئەو پەتەى كە بە بەلەمەكەو بەسترايوو، خاو بوو ھو و بەرز بوو ھو و شلپ وەكو قامچى بەسەر ئاوەكەدا داھاتەو. پوناكى فانۇسىك دېرى بە تارىكى شەو ھەكە دا. پوناكى دىكەش لە ناو جەرگەى تارىكيەكەو ھەلدەقولا. يارۆى ئاشپەز، مىنگە مىنگىكى كرد:

- ئىترە وىستگەيە، جاران پىيان دەگوت وىستگەى "غابە سكرى" و پوبارىكى لىيە پىيان دەگوت: "نەر سكران". كاتى خۆى ژمىريارىكى لىيو پىيان دەگوت سكرىوف، ھەرمانبەرىكى لەگەل بوو پىيان دەگوت مخموروف... دەبى دابەزم و سەرىك بدەم.

ژنانى قوت وقەلەوى بە داروبارى دەڧەر و كەنارانى پوبارى كاما بەدەستەبەرە، ئىزىنگ قەلاشكەرىيان بۆ سبوتەمەنى وشەواتەكى كەشتىيەكەى ئىمە دىتا، ئەمانە لە ژىر بارە قورسەكانياندا چەمى بوونەو ھو زۆر بە ئەسپايى و نەرم

وھاوسەنگى ھەنگاويان دەنا و دووبە دوو بەرھو ئاگردان و
 کوورەى كەشتىكە دەھاتن و بارەكانى خويان لەوئىندەر بەتال
 دەکرد. دەرياوان و كەشتىرەنەكان، بەدەم پىوھ دەستيان بۆ
 سىنگ و مەمكىيان دەبرد و نقورچيان لە سمت و لاپانيان
 دەگرت. ژنەكان دەيانقىژاند و تفيان دەكرده چارەيان. بەلام لە
 گەرەنەوھدا، كە بارەكانيان دانابوو، پىگەيان لەو كارانە دەگرت
 و بە دەستە بەرەكانى دەستيان بەرەفانيان لە خۆ دەکرد. ئەم
 ديمەنانە زۆرجار و لە ھەر سەفەرىكماندا دووبارە دەبوونەوھ.
 ھەرجارى لەنگەرمان بگرتايە و پىويستيمان بە ئىزىنگ و
 قەلاشكەرى بوايە، ئەم ديمەنانە دووبارە دەبوونەوھ.

وام ھەست دەکرد زۆر پىربووم و زۆر لەمىژە و سالانىكە
 لەسەر ئەم كەشتىكە كاردەكەم. دەمزانى سەبەينى يا ھەفتەى
 ئايندە يان پايىزى داھاتوو چ پوودەدات.

سپىدە خەرىك بوو پوناك دەبووھو، كاژستانىكى گەورە
 لە سەر گردۆلكەى لەلانى سەرووى وىستگە و بەندەرەكەوھ
 بەدىارەكەوت. كۆپى ژنان بەدەم قاقا و گۆرانى و ستىرنەوھ،
 بەو گەردەدا سەر دەكەوتن كە دەچوو بۆ ناو كاژستانەكە،
 ھەموو دەستەبەرە بەدەست و بەشان وەكو سەربازان پىيان
 دەکرد. زۆر دلم تەنگ بوو، پوندك لە ناخمەوھ ھەلدەقولا،
 ھەزم دەکرد تىرتىر بگريم، بەلام شەرم دەکرد بگريم، بۆيە
 چووم بۆلاى "بورىن" دەرياوانى كەشتىكە و لە گەل ئەودا
 كەوتمە شۆردنى سەرى كەشتىكە.

بورىن گەنجىكى سىمالىل، بىرەنگ، بىدەنگ، گۆشەگىر بوو.
 ھەميشە كونجىكى دەگرت، بەچاوە بچووكەكانى دەپروانى،
 جارێكىيان پىي گوتم: "ئەلھەقى نازناوى من بورىن نىيە، بەلكو"
 عورىن "ھە چونكە گوايە داىكم سۆزانی بووھ! خوشكىكم

هه‌بوو، ئه‌ویش له‌شفرۆش بووه، ئیدی وادیاره‌قه‌دەریان ئه‌وه‌
بووه. قەدەر، بێرام بەردی‌که‌ و به‌ملته‌وه‌ هه‌لواسراوه‌، تو
ده‌ته‌وێ هه‌ستیت، به‌رده‌که‌ پێگه‌ت نادات.
ئه‌مجاره‌یان به‌ده‌م سهرپینی هه‌وشی که‌شتیه‌که‌وه‌،
به‌پاویژنکی نهرم گوته‌ی:

- ده‌بینی چۆن به‌سه‌ر ئه‌و ئافره‌تانه‌دا داده‌بارین؟ تو بێر
بکه‌وه‌، ئه‌گه‌ر به‌ته‌وێ، چه‌رمیکێ ته‌پ به‌سووتینی، ئه‌گه‌ر
کۆلنه‌ده‌یت و هه‌ر سوور بی له‌ سووتاندنی، ئه‌نجام
ده‌سووتینی و ئاگر ده‌گریت. من ئه‌م کارانه‌م لا په‌سند نییه‌،
هه‌زم له‌و کارانه‌ نییه‌، بۆم هه‌رس ناکریت. من ئه‌گه‌ر ژن
بوايم، خۆم له‌ گۆلایکی قوولا غه‌رق ده‌کرد... زۆر زه‌حمه‌ته‌
مرووف به‌دلی خۆی بکات، ئه‌وه‌ بکات، که‌ هه‌ز ده‌کا بیکات،
ئیدی به‌و جۆره‌، هه‌ست و سه‌وزت ده‌هاپوژین! خوات نایه‌لن!
به‌قه‌ناعه‌تی من خه‌سیوان شه‌یت نین، هیچت ده‌رپاره‌یان
به‌یستوه‌؟ ئه‌مانه‌ خه‌لکانیکی زۆر زیره‌کن - باشت‌ترین شه‌یوازیان
بۆ ژیان هه‌لبژاردوه‌. هه‌موو کاروباره‌ ناچیزه‌کانی ژیانیان
وه‌لاوه‌ ناوه‌و به‌و په‌ری پاکێ و به‌یگه‌ردی خه‌مه‌تی خوا ده‌که‌ن.
ژنه‌که‌ی کاپتن به‌لاماندا ته‌په‌ری، چه‌مکی ته‌نووره‌که‌ی
هه‌لکرد تا ته‌پ نه‌بیت. هه‌میشه‌ به‌یانیان له‌په‌ش هه‌مووانه‌وه‌
له‌خه‌و راده‌بوو، ژنیک به‌و به‌ژن زراف، به‌داروبار، ده‌م
وچاویکی ساده‌ و پوناکی ئه‌وتۆی هه‌بوو، که‌ په‌ر به‌دل هه‌زم
ده‌کرد به‌غار دوا‌ی بکه‌وم و له‌ ناخی ده‌له‌وه‌ پێی به‌یژم:

- خانم، تکه‌یه‌، شه‌تیکم بۆ بگێره‌وه‌!!

که‌شه‌یه‌که‌ به‌ ئه‌سپایی جولا، به‌ره‌به‌ره‌ له‌ وێسته‌که‌ و
له‌نگه‌رگا که‌ دوورکه‌وته‌وه‌.

بورین، نیشه‌نه‌ی خاچی کیشه‌ وگوته‌ی: - ئه‌وا ده‌رچووین.

ماکسیم له ساراپول، به ئه مری کاپتن له که شتیه که دابه زی، به بیده نگی بیته وهی دوعاخوازی له که س بکات، به هیمنی دابه زی. ژنه دهم به پیکه نینه که و کیژه ماندووه چاو ئاوساوه که ش دواى که وتن. به لام سیرگی ماوه یه کی زور له بهر دهرگای ژووره که ی کاپتن که وته سه رچوکان، لا شیبانه ی دهرگا که ی ماچ ده کرد و ته ویلی به دهرگا که دا ده کیتشا و ده لایه وه و ده پاپایه وه:

- بمبوره، خه تای من نه بوو. خه تای ماکسیم بوو.

ده ریاوان و خزمه تگوزارانی که شتیه که و هه ندیک له پیتواره کانیش ده یانزانی که درق ده کات، که چی و پرای شه وش هانیان ده دا!- ده ی ده ی به رده وام به! دلنیا به که لیت ده بوریت.. له پاستیا کاپتن، لیتی خوشبوو، ئه مری پتکرد که خۆل وخاشاکه کان پاکبکاته وه، له دواوه شاپتکی خێواندئ که له سه ر که شتیه که هه لی په راند. دواى تۆزیک سیرگی، به دهم کو کردنه وه ی قاپ و په رداخه کانه وه، به ناو خه لکه که دا ده پویی و وه کو سه گتکی کوته ک خواردوو، به پووگرژی ده پروانیه خه لکه که.

له جیاتى ماکسیم سه ربازیکی دیرینی خه لکی فیاتکایان دامه زراند، ئه مه گه نجیکی پیه وه لی سه رچکو له ی چاو قاوه یی بوو. ئاشپه زی دووه م یه کسه ر ناردی که چه ند مریشکیک سه ر بپیت، کابرای کوته سه رباز دووانی سه ربپی و مریشکه کانی دی به حوشه ی که شتیه که دا بلاو بوونه وه. پیتواره کان هه ولیان دا بیانگر نه وه، سیانیان له سه ر که شتیه که وه هه لفرین. کابرای سه رباز خه م دایگرت، له سه ر کوما یه ک دارد،

له بهردهم مووبهقه که دا پوښت و دهستی به گریانکی به کول
کرد.

سموری به سهرسامیه وه لیتی پرسې:

- ټوه چیته گه وچه؟ کئ دیویتئ سهرباز بگری؟ سهرباز
وگریان کوجا مه رحه با!

سهربازه که به نهرمی وه لامی دایه وه:- من جهنگاوهر
نه بووم.

به و قسه یه خوی کرد به گه چاپ، پټیواره کان دوی نیو
سه عاتیک سهربان بووه وه، به کومل ده هاتنه ته مه شای
سهربازه که وده انپرسی ټه مه یه، ټه و جا له قاقای پیکه نینیان
ده دا، کابرای سهرباز له هه وه له وه نه یده زانی بؤ واده کن،
گویی به پیکه نینه کیان نه دا، به لکو له جی خوی دانیشتبوو به
قزلی کراسه کونه که ی فرمیسه که کانی ده سپی. ده تگوت
گه ره کیه به قوله کانی چاوی له خه لکی بشاریته وه. به لام زوری
پینه چوو چاوانی له تووړه پیدا سوور بوون، به زمانی خه لکی
فیاتکا که و ته بؤله بؤل:- بؤچی ته مه شام ده کن؟ بړون به
نه علت بن له گه ل شهیتانا!

ټه و قسانه هینده ی دی ده یهاروژاندن، ئیدی ختو وکیان
ده دا، کراسه که یان پاده کیشا، به بی هیچ به زه ییه ک سهربان
ده کرده سهری و پټیان پاده بوار، تا کاتی فراشین هات. دوی
نیوه پوژه، یه کیکیان توپکله لیمویه کی کرد به سهری چنگالیکه وه
و له دواوه وه به پته ی به رکوشه که یه وه به ست. ئیدی
که وچکه که له گه ل هر جووله یه کی سهربازه که دا به م لاو
به ولادا سه مای ده کرد. ئیدی خه لکه که له پیکه نینا ده بوورانه وه.
که چی ټه و وه کو مشکیک به نیگه رانی له ناو قه فزیکدا بی و

بچن، هرچی دهکرد و دهکوشا سهری له سهدهمپیکه نینه که ی
ئهوان دهر ندهکرد.

سموری، به بینهوهی ورتهی لیوهبن، ته مهشای دهکرد و
به چاویا دیاربوو خهفتهی بۆ دهخوارد. هر له خۆمهوه
به زهیم به سهربازه که دا دههاته وه. له "سموری" م پرسى:-
مه سه له ی چنگاله که ی پین بلیم؟

به ئاماژه تینی گه یاندم که ئا، هر که پیمگوت بۆ پێده که نن،
به تووندی چنگاله که ی راپسکاند، په ته که ی پچری، چنگاله که ی
به عاردیدا کیشا و خسته ژیر پین له قه، ئهوجا به هر دوو
دهستان له قزم نهوی. بوو به شه پ و زۆرانبا زیمان و بووین به
مایه ی پیکه نین و گه چاری ئه و خه لکه ی که له که فله کونیکا
لیمان خپ بوونه وه.

سموری، دپی به ئاپۆرای جه ماوه ره که دا ولیکی
جیا کردینه وه. که میگ گویی سوومه وه و ئه وسا گویی
سهربازه که ی گرت. خه لکه که که ئه و سهربازه مرده لۆخه یان
بینی به و جۆره هه لده به زییه وه و ده یویست خۆی دهرباز بکات،
که و تنه فیکه کیشان و لاق به ئه رزا کوتان و خه ریک بوون له
پیکه نینا ده خنکان.

- ئافهرین، سهر به ورگی ئاشپهزه که دا بکیشه، بهر قۆچی
بده!

ههراوزه نای شادی شیتانه ی ئه و خه لکانه زۆری په ست
کردم، چه زم دهکرد دهست بدهمه تیلایه ک و به ربیمه سهر و
گو یلاکیان.

سموری، سهربازه که ی به په لا کرد و وهکو ورچیکی هۆفی
ئاوپی لای خه لکه که ی دایه وه، ددانه کانی جیر کردنه وه،
سمیله کانی که و تنه له رزین.

- ههركه سه بچيتهوه جی خوی - یاللا دهی، کیویانه!
سهربازهکه بۆ جاری دووهم پهلاماری دامهوه، سموری به
تاقه دهستیگ له ئهرزهکه بهرزی کردهوه و کهوته ههگلوفینی،
دهتگوت بووکهلهیه به دهستییهوه.

ههندی دهریاوان و عریفهکه و وهکیلی یهکه م به
ههله داوان هاتن. کۆمهله خه لکیکی دیکه مان لیخپه سونهوه.
پوخساری بهرپرسی خزمهتگوزارهکان، وهکو هه میسه، هیدی
و هیتن له نیو ئاپۆرای خه لکه که وه به دیارکهوت.

سهربازهکه له سهر کۆمایهک دار پۆنیشت، به دوو دهستی
له رزۆک قونده رهکانی داگهاند و کهوته گوشینی ئه و خه پگه و
په پۆیانی له ههردوو پێوهی پێچابوون به لام وشک بوون. ئاو
له قژه گف و لئوله کهی دهچۆرا، که بووه مایه ی شه پۆله
پێکه نینکی تازه. کابرای سهرباز به دهنگی بهرز هاواریکرد:

- پارهستن، پهله مه کهن، بزائن چۆن ئه و مندا له دهکۆژم!
سموری، چنگی به شانما کرد و هه لیگرتم، شتیکی به گوینی
وهکیلی یه که مدا چپاند، دهریاوانه کان، کهوتنه بلاوه پێکردنی
ئاپۆرای خه لکه که. دوا ی ئه وهی ئاپۆراکه بلاوه یان کرد،
سموری پووی کرده سهربازه که وگوتی: - ئیستا چیت
لێبکه یین؟

سهربازه که، ورته ی نه کرد. به دوو چاوی دپندان هوه
ته مه شای منی ده کرد، سهراپای ده له رزی. سموری ئه مری
پێکرد: - وریابه! هه ی چه نه باز!

سهربازه که وهلامی دایه وه: - قسه ی به لاش! خۆ ئیره سوپا
نییه!

ههستم کرد، یارقی ئاشپهز به و قسه یه ده هری بوو. گونا
گوشتهکانی داچه کینه وه، تفیکی پۆکرد و منی له گه ل خوی برد

وله ویتندر دوورکه وته وه. هه رچارپه لم دهله رزین، ژیراو ژیر
 نیگای سهربازه کهم ده کرد، به لام سموری ورته ورتیکی کرد:
 - کوپیکی شه پانیه، شه چییه؟ یاللا با برۆین،
 سیرگی خۆی گه یاندینی و له بن لیوانه وه گوتی: - دهیه وی
 به چه قو سهری بپریت!

سموری هاواریکرد: - چی؟

به هه شتاو گه پایه وه. سه ربازه که له بهر ژووری
 خزمه تگوزاره کان راوه ستابوو، چه په چاخیکی، که له و
 چه په چاخانه ی بۆ سهر برپینی مامر و که له بابان و برینه وه ی دار
 بۆناو سوپا به کار ده برا، به دهسته وه بوو، ده مه که ی مشاری
 بوو. خه لکانیک له بهر ده م ژووره که خپو بوو نه وه و سهیری
 ئه و کابرا رینویه له قژ ته په یان ده کرد. که پوه و سه که ی
 ده له رزی، ده می کرده وه، لیه وکانی که وتنه ته ته له، له په ستا و
 بی پسانه وه ده یگوت و ده یگوت وه: - شه ی تانینه! شه ی... تا...
 نینه!

خۆم هه لدایه سهر شتیک که نها بیرم نایه چ شتیک بوو،
 له و سه ره وه، سهیری سهر و سیمای خه لکه کهم ده کرد.
 پیده که نین، قاقایان لیده دا، یه کدیان ده دواند:
 - ته مه شا که ن، ته مه شا!

که سه ربازه که به دهسته ره ق وته کهکانی که له دهستی
 مندا ل ده چوون، کراسه که ی خسته وه ناو پانتۆله که ی، پیاویکی
 گه نچ که له لای منه وه وه ستابوو، هه ناسه یه کی هه لکیشا و
 گوتی: - که به ته مای خۆکوژییه، چما کراس و پانتۆله که ی
 ریکده خاته وه؟

ئاپۆراکه له قاقای پیکه نینیان دا. دیار بوو که س باوه ری
 نه ده کرد بتوانی خۆی بکوژیت. منیش باوه رم نه ده کرد کاری

واهی بکات. به لام سموری دواي ئه وهی نیگایه کی کورتی کرد،
به ورگ دپی به خه لکه که دا و هاواریکرد:

- فهرموو، لاکه ون، لیره برپون، گه وچه!

حه زی ده کرد ئه م وشه یه، به مانای کۆ بۆ کۆ به کار به ریت.
بۆنموونه که له کۆمه له خه لکێک ده چووه پیتشه وه، پیتی
ده گوتن:- فهرموو دوو بکه ونه وه، گه وچه!

ئه وه زۆر خوشببوو، ئه وهی پاسستی بئ ئه و پۆژه له
به یانیه وه تا ئیواره، هه موو خه لکه که بووبوون به یه ک که سی
گه وره ی گه وچ.

هه رکه حه شیمه ته که دوور که وتنه وه، چوو بۆلای
سه ربازه که، تووند ده ستی گرت و گوتی:- کوا ئه و کێردم
بده یه.

سه ربازه که، کێرده که ی دایه و گوتی:- فایده ی نییه.

ئاشپه زه که، سه ربازه که ی کرده ژووره وه.

- پالکه وه، بۆخۆت بخه وه. چیه، چیت به سه ر هاتووه؟

سه ربازه که، به بیتنه وه ی هه یچ وه لامیک بداته وه له سه ر
ته خته که پۆنیشته.

- ئیستا خوارنت بۆ دینیت له گه ل که میک قۆدکا دا. قۆدکا

ده خۆیته وه؟

- که م.

- نه که ی ئازاری بده ی ها. ئه و گالته ت پیناکات، گویت لێیه؟

من پیت ده لیم دلنیات ده که م ئه و گالته ت پیناکات.

سه ربازه که به نه رمی پرسى:- چما به مجۆره عه زابى پۆحم

ده ده ن؟

سمورى، که میک ده فکړه وه چوو، ئه و جا به رسفى دایه وه:-

چوزانم؟

به دووقولی بق موبهقه که گه پاینه وه. به دهم پینکاوه له بن
لیوانه وه گوتی:

- هم، بزانه چۆن ئەو پیاوه داماوەیان به گیر هیناوه. خۆ
به چاوی خۆت بینیت! خەلکی شیتت ده کهن برام. ده توانن، له
ده ستیان دیت. وه کو میشووله تیت ده وروو کین، له ناوت
ده بن، چیم ده گوت: - میشووله؟ ئەمانه ههزار قات له میشووله
وپیشکه خراترن!

که توزی خواردن و گوشت و فودکام بق سهربازه که برد، له
سهر تهخته که پوینشتبوو، خۆی به پیش و به پاشا پاده ژه ند
و به ئارامی وه کو ژنان ده گریا. قاپه که م له سهر میزه که دانا و
گوتم: - بخۆ.

- ده رگا دابخه.

- ئاخر تاریک ده بیت.

- ده رگا که داخه، ده نا دینه وه سهرم.

چوو مه ده ری. حه زم له چاره ی ئەو سهربازه نه ده کرد.
هیچ سۆز و به زه ییه کی له لا دروست نه کردم. ئەمه م له بهر گران
بوو. نه نکم هه موو جارێ ده یگوت:

- ده بی به زه ییمان به خه لکدا بیته وه.. به هه موو که سیتی
کلۆل و بیته وادا، ژیان قورسه.

که گه پامه وه، ئاشپه زه که لیتی پرسیم: - شته کانت دایی؟
ئیتستا حالی چۆنه؟

- ده گریا.

- نه بابە! ئای له وه! ئەمه چۆن سهربازیکه؟

- من هیچ به زه ییه کم پیتدا نایه ته وه.

- ئەمه چییه؟

- پیاو ده بی به زه یی به خه لکیدا بیته وه.

سموری دهستی گرتم و بۆلای خۆی پايکيشام. به
کهسه ره وه گوتی:

- تۆ ناتوانی خودی خۆت ناچار بکەى ههست به به زه یی
بکات، درۆش ئاکامی باش نابیت، گویت لیمه؟ له هیچ شتیکدا
دوودل مه به، من ته بیعت و ئه قلیه تی تۆ ده ناسم.

له خۆی دوور خسته وه، به پرووگرژییه وه گوتی:
- ئیره به که لکی تۆ نایهت، شوینیکی باش نییه بۆتۆ. هانی
سیفاریک پێکه.

پهفتاری پهبوارهکان، خه مباری کردم. زۆر زالمانه کابرای
سهربازیان ده بوغانده، که سموری گوپی گرت، قاقا پیی
پێکه نین، ئاخ که ی ئه وه هی پێکه نین بوو، چۆن خه لکی به
زۆلم پێده که نن؟ ئاخ که ی ئه وه هی ئه وه هه موو گالته و پی
په بارده بوو؟

جاریکی دی داده نیشه وه، له سه ر ته خته کان پال ده که ون،
دهخۆن و دهخۆنه وه، وه ره قبازی ده که ن، هیدی و هیمن
گفتوگو ده که ن و یه کدی ده دوتن و، له پروواره که ده نۆن،
وه که ئه وه ی هه رگیز خه لکه که ی سه عاتی له وه پێش نه بن، که
ده یانقراند و ده یان شیراند و فیکه یان ده کیشا و ده تگوت
هۆقین. سه ره له نوێ هینور بوونه وه، هیدی هیدی به سه ر
که شتییه که وه پیاسه و پراویچکه یان ده کرد، له ژیر تیشکی
هه تاوه که دا ده تگوت پێشکه یان گه ردی غوبار وتۆن.
هه ندیکیان ئیستا به سه ر ئه وه له وچه درێژه وه بوون، که له به ینی
که شتییه که و ئه رزه که دا پاهه ل کرابوو، به ره له وه ی بگه نه سه ر
شوسته ی به نده ره که نیشه نه ی خاچیان ده کیشا. جه ماعه تیکی
دی که که کوت و مت له وان ده چوون و هه مان جلو به رگیان
له به ردا بوو، له ژیر کۆله پشتیه قورسه کانیاندا دانه وی

بوونهوه، به پیچهوانه‌ی ئه‌وانه‌وه بۆسه‌ر که‌شتیه‌که
سه‌رده‌که‌وتن..

ئهم ئالۆگۆره به‌شهریه، جوونی سه‌رده‌که‌وتن و جوونی
داده‌به‌زین ته‌نیا گۆرانی دهم وچاو بوو، به‌لام هیچ گۆرانیک له
ژیانی سه‌ر که‌شتیه‌که پووی نه‌ده‌دا، هه‌مان تاس و هه‌مان
حه‌مام بوو، هه‌موو گفتوگۆ و مشت و مەر وگه‌نگه‌شه‌کان وه‌کو
پیشووتر، ده‌رباره‌ی زه‌وی وزار، به‌روبووم، ئیش وکار، خوا و
ژنان بوو، ته‌نانه‌ت هه‌مان وشه و زاراوه‌شیان به‌کار ده‌برد.

- ویستی خوايه که به‌شهر ده‌بن پهنج بیین، ئه‌وه‌تا
ئیمه‌ش شانمان داوه‌ته به‌ر پهنج، ئیدی چارچییه، ئه‌وه قه‌ده‌ر
و چاره‌نووسمانه، چ شتیک له گه‌ل چاره‌نووسدا ناکریت.

به‌پاستی ئه‌و قسه‌و باسانه په‌ستیان ده‌کردم. نه
ته‌حه‌موولی پیسی و پۆخلیه‌کانیانم ده‌کرد و نه هه‌لس وکه‌وتی
هۆقیانه‌یانم به‌دل بوو.. من به‌هیچ جۆری خۆم به‌شایسته‌ی
ئه‌و هه‌موو پهنج و کلۆلیه نه‌ده‌زانسی که ئه‌وانه به‌وجۆره
مامه‌له‌م له‌ته‌کدا بکه‌ن، ئاخ‌ر چ خه‌تایه‌کم کردبوو تا ئه‌و هه‌موو
باجه‌ بده‌م. کابرای سه‌ربازیش شایسته‌ی ئه‌و مامه‌له‌یه نه‌بوو.
وابزانم ئه‌و خۆی هه‌زیده‌کرد ببیت به‌قه‌شمه‌پ و گه‌پجار..

"ماکسیم" یان که کوپیکي باش و دلپاک بوو، له‌که‌شتیه‌که
ده‌رکرد، که‌چی "سیرگی" یان که کوپیکي بووده‌له‌ی له‌گام
بوو، هیشته‌وه. که نه‌ده‌بوو شتی وه‌ها پوویدات. هه‌ندیجار له
خۆم ده‌پرسم باشه ئهم رینوارانه، که هه‌موو به‌پوالت زالم و
شه‌قی وتوونده ته‌بیعه‌تن، بۆچی به‌و ئاسانیه مل بق
ده‌ستوراتی گۆساخانه‌ی ده‌ریاوانه‌کان ده‌ده‌ن و بی
چه‌ندوچوون، قسه‌ی ره‌ق و جینوی پیسیان لی قبوول ده‌که‌ن؟!
بۆنموونه به‌رپوه‌به‌ری که‌شتیه‌که، چاوه جوانه‌کانی بچووک
ده‌که‌توه‌وه‌و هاواریان به‌سه‌ردا ده‌کات:

- لاکهون لیږه، بڅچی هه مووتان لیږه که له که بوون، مه گره
نابینن که شتی که خوار بوو ته وه؟ دهی دور که ونه وه،
گنده لینه!

نیدی ئه م گنده لانه به بیته وهی فزه یان لیو بیت، بڅ لایه که ی
دیکه ی که شتی که ده چوون که سر له نوی وکو میکه له مه
له وینده رش دهر دهر کران.

- لاکهون، هیچ وپوچانه!

شه وانی گهرم، کور نه بوو، له ژیر ئه و جه مه لونه چینکویه دا
که به دريژایي پوژ گهرمای هه تاوه که ی هه لمژی بوو، هه لکات
وبه ویتته وه، نیدی پښواره کان وکو سیسرک په راگنده
ده بوون و هر کوښه کیانه دل بوايه، له وینده لای پالده که وتن.
له هر شوینیک که شتی که له نگره ی بگر تايه، نیدی
دهریا وانه کان، به له قه و شاپان بیداریان ده کړنه وه و
له خه ویا نه هه لده ستانن.

- دهی هه ستن، ریگای خه لکیتان گرتووه، بچنه شوین و
ژووره کانی خوتان!

سووک و باریک هه لده ستان، به چاوی خه والووه وه
بلاوه یان لینده کړد و هه رکه سه و گوشه یه کی ته ریکی ده گرت.
دهریا وانه کان، ته نیا به جله کانیانا له پښواره کان جیا واز بوون،
که چی وکو پولیس ئه مریان به سهر دا ده کړن.

ئوهی مایه ی سهرنجه و پیاو په ست ده کات، ئه و
گوږپرایه لی و ملکه چیه نه نینه یه که ئه م پښواره نه قه بوولی
ده کن، که چی هه نديجار ئه م ملکه چی وگوږپرایه لیه کوږانه یه،
زور خراپ ده ته قیه وه و ئاکامی زور خراپ و خه مینی
لینده که و ته وه! هه ستم ده کړد، ئه و خه لکه نازانن بڅ کوږ
ده برین، له وه ده چو و به لایانه وه گرینگ نه بیت که شتی که له
هه رشوینن هه لایان ریژن. له هه رشوینن دابه زینر ابا، بڅ

ماوهیهکی کهم له بهستین وکه نارەکاندا پشووێهکی کورتیان
 دەداو ئیدی به لایانهوه گرینگ نه بوو سواری هه مان کهشتی
 یان کهشتیهکی تازه بینهوه و بهرهو شوینیکی نادیار بیری.
 ئیدی ئەمانه هه موو خه لکانی خه مسارد و بيموبالات و بئ پەنا
 بوون، هه موو شوینیک بۆ ئەوان هه ر غوربهت و غه ريباتی
 بوو، هه ر هه مووشیان، خه لکانی زۆر ترستۆک و بئ غيرهت
 بوون.

جاریک، به ماوهیهکی کهم دواى نیوه شهو، ئامیتریک له
 ژووری مه کینهی کهشتیه که وه کو تۆپ ته قیه وه، له ماوهیهکی
 کهمدا، هه لم و بوخاریکی سپیواژ، سه رانسهری کهشتیه کهی
 داگرت. دهنگیک، له گۆشه یه که وه بهرز بووه وه:

- گافریلۆ، هۆ گافریلۆ! کوا پارچه لبادیک و تۆزى مسی
 سوورم بدهیه.

من له لای ژووری مه کینه و ئامیتره کان، له سه ر ئەو میزه ی
 که قاپه کانم له سه ری دهشت، دهخه وتم. له دهنگی ته قینه وه که
 و غه لبه غه لب و ژاوه ژاوی خه لکه که خه بهرم بووه وه. هه موو
 شتیک له سه ر کهشتیه که کړوکپ و ئارام بوو. هه لم و بوخار
 له ئامیتره کانه وه بهرز ده بووه وه و به فسه فس ده چوو
 به ئاسمانا، ته ق وه ژپى چه کوش و چه کوشکاری ده هاته گوئ،
 دواى که مێک هه موو ئەو پێبوارانه ی له سه ر کهشتیه که
 نووستبوون بیدار بوونه وه، کردیان به هه را وه نه نا و
 غه لبه غه لپیکى ئەو تو که ته واو ترسام.

ئیدی له نیو ئەو هه لمه سپیه وه که زۆر زوو ده په ویه وه،
 ژنان به قژى په ریشه نه وه، پیاوان به چاوانی وه کو چاوی
 ماسیه وه، شپه زه و په شوکا و پتکدا ده هاتن، به یه کدا ده که وتن،
 خۆیان به کیسه وجانتایاندا ده کیشا، ده که وتن و خل
 ده بوونه وه، هاواریان بۆ خوا ده کرد وله قه شه نیکۆلای پیروز

ده پاپانه وه که په حمیان پتیدا بکات. هه نديکيان به گز يه کدا ده چوون. ديمه نيکی زور ترسناک و مایه ی سهرنج بوو، به هه شتاو دواي خه لکه که که وتم تابزانم چ بووه و چ قه و ماوه. نه مه يه که مجارم بوو که کاره ساتيکی شه وانم ده بينی. به لام هر زوو بؤم دهر که وت که هيچ مه ترسييه که له سهر که شتیه که نييه. پيپواره کان، له خوړايي ترسابوون. که شتیه که به هه مان خيريایي ناسايي خو ی ده پويی و ده چووه پيشی. به ده ستي راستا، له به ستين و که ناراو که دا، هيتشا وه جاحی دروینه وانی گزويگيا تروسکه يان لئ هه لده ستا. شه ويکی پوناک بوو، مانگی چوارده به حویتیکی ناسمانه وه، له مؤله ق وه ستا بوو.

خه لکه که، شپرزو په شوکاو، ده سه پاچه و ترساو، شيتانه پيکدا ده هاتن. نه و پيپوارانه ش که له ژووره کاندان نووستبوون به هه شتاو ده هاتنه دهری. يه کيک له قه راخ که شتیه که وه بازی دا، دوانی دیکه دووی که وتن. دوو که س له پيپواره کان که قه شه يه کيان له گه لدا بوو، ده ستیان دايه تيللا وله سهر ته خته يه که که به سهر که شتیه که وه داکو ترابوو، به ربوونه يه که و ته خته که يان له بن و بيخه وه هه لکه ند. قه فه زيکی پر له مريشک و جووجه له قله په وه بوو و که وت پوباره که وه. جوتياریکی ديهاتی که له ژير نه و په يژه به ی ده چوو بؤ ژووره که ی کاپتن، خو ی مات دابوو، هر پيپواریک به لايدا په تبايه، کرنو شوی بؤ دهر د و به دهن گيک که له لووره ی گورگ ده چوو، پنی ده گوت:

- ناخ، نه ی ئيماندارانی راسته قينه، من بابايه کي گوناخباری مه لعوونم.

کابرایه کی قهله، به پرووتی به توئی دهرپی قوته یه که وه،
لیکدا لیکدا به کوله مست به سینی خویدا دهکیتشا و، به دم
ههراوزه نایه کی زوره وه هاواری دهکرد:

- کوا به له می فریا که وتن هه نه گریسانه؟

دهریاوانه کان، به ههله داوان، دههاتن ودهچوون، تووند
یه خه ی پیبواره کانیاں دهگرت و، به مست بهرده بوونه سهر
وپوته لاکیاں و له سهر پیگا که لایان دهان. سموری، که ههر
به جلی خه وه بوو، پالتویه کی به سهر ئه و جلانه دا له بهر
کردبوو، به دهنه گره که ی خوی که دهتگوت هه وره گرمه یه
هاواری به سهر خه لکه که دا دهکرد:

- ئه ری شهرم له خوتان ناکه ن، بۆ وه کو مریشک شپه رزه
بوون، شیت بوون؟ که شتیه که زور تووندوتوله، هیچ ترسیکی
له سهر نییه، که ناره که ش دیاره. ته مه شا دروینه وانه کان، ئه و
که وچانه دهر دیننه وه که خویان هه لداوته ئاوه که وه- هقوه تان.
دهیان بینن؟ ئه وه دوو به له می پر له خه لکن.

ئاشپه زه که ده می خوی ده گهل پیبوارانی دهره جه سیتدا
ماندوو نه ده کرد، به لکو به مست سهر وگویتلاکی داده گرتنه وه و
ئه وانش وه کو فهرده کا به بیده نگی بهر دهبوونه وه سهر
ئه رزه که.

به ره له وه ی ههراو زه ناکه دابمرکیتنه وه، ژنیک به جلی
خه وه وه که وچکیکی به دهسته وه بوو، به ره و سموری تاوی دا،
که وچکه که ی له سموری پاده وه شاندا و به هه موو هیتزی
خویه وه هاواری ده کرد: - چۆن زات ده که ی به مجوره قسه
له گهل مندا بکه ی؟

پیاویک که سهراپای شه لالی ئاره قه بوو، سهری سمیلی
دهجوو، به راویژیکی شپه رزه و په ریشانه وه هه ولیده دا ژنه که

بداته داوه وه، دهیگوت : - وازی لیټینه، واز له م کله له رهقه
بیته.

سموری، شانه کانی هه لته کاند، دهستی هینایه خواره وه، به
شپرزهی چاویکی داگرت، ناوړیکی لای منی دایه وه وگوتی:
- باشه، خو گویت لیټیه؟! ثم ژنه چی له من دهوئ؟ هر له
خویه وه هاتووته سهرم، خوا به وه په حمی کردووه، من به
عه مراقم نه م دیتووه!

جووتیاریکی کورته بالا، ئو خوټنه ی له که پوویه وه ده هات
تفانده وه وگوتی :- به مانه ش ده لټن به شه ر، دهک داوه شین دز
و پڼگرانه!

به دریژیایی ئو هاوینه، دوو بویه ری وام بینیی.
هر دوو چاره که ش به هوی مه ترسی راسته قینه وه نه بوو، به لکو
به هوی ترس له نه گه ری مه ترسییه وه بوو. جاری سیتی م
پڼبواره کان دوو دزیان ده ستگیر کرد که یه کټکیان جلکی
قه شه ی له بهر کردبوو. له چنگی ده ری اوانه کانیان دهر کردبوون و
بردبوویانته په نایه که وه یه ک دانه سه عاتی ته واو چه سیر
مه یانیان کردبوون. وه ختایه ک ده ری اوانه کان فریایان که وتبوون
وله چنگی خه لکه که یان ده ره ټنابوون، خه لکه که، ده ری اوانه کانیان
به ر ده مپژئی جنتیوان دابوو.

- ئیمه ده زانین ئیوه دزن بویه په نای دزان ده دهن،
ده مارتان ده ناسین، ئیوه ش دزن بویه به زه بیتان پټیاندا دیته وه!
دوو دزه که ئه وه نده یان کوته ک خورادبوو، کاتی که له
له نگه رگای دواتر پادهستی پولیس کران خویان به پټوه
نه ده گرت.

زورچار ثم بویه رانه ده قه ومان، پیاو تیا ده ما له خوی
ده پرسى ئه ری خه لکی به ته بیعت باشن یان خراپ، گوټرپه ل

و نارامن يان ياخی و نارپه سەن. خەلکی بۆچی هەندىجار له
هۆشيان هۆفی تر و دزترن، هەندىجارىش له مەپ مەپترن،
ئەوندە پام و دەستەمۆن پياو له خۆى تەرىق دەبىتەوه. که ئەو
پرسىيارەم له سمورى دەکرد، له ژىر پەردەى دووکه لى
سىفاره که یه وه، به نه به دلى وه لامى دەدايه وه :- ئەمانە ئاوهان
ئىدى، تۆ هەقت چىیه؟ خەلکی خەلکن، هى وایه زیرەک
دەردەچىت و هى واهیه کهر دەردەچىت. مێشکى خۆت
به ووشتانەوه ماندوو مەکه، کتیبى خۆت بخوینەوه و هەقت
نەبىت. له کتیباندا، به تايبه تی له کتیبى باشد، وه لامى هەر
پرسىيارىکت دەست دەکهوئ. حەزى له کتیبىن ئاینى يان
ژىنامەى وه لىان نەدەکرد. دەىگوت :

- هى که شىشانە، بۆ مندالە که شىشان باشە.

جاریک بریارم دا چاکه یه کى له گەلدا بکه، لىبرام کتیبىکى
پێشکەش بکه. له قازان کتیبىکم به پینچ کوپىکان کړى ' چۆن
سەربازىک ژيانى پتروسى گەورەى پزگارکرد '. ئاشپەزەکه
له و کاتەدا مەستى مەست بوو، بۆیه بریارم دا، چىرۆکه که
بخوینمەوه ئه وسە کتیبه که بدهم بهو.. کتیبه کهم زۆر به دل بوو
- کتیبىک بوو سادە، پوون، پەوان، پوخت و سەرنجراکیش.
دلنیا بووم کتیبه کهى زۆر به دل دەبىت..

به لام هەرکه کتیبه کهى له دەستم وەرگرت و وەرنگرت، له
دەستیا گزمۆلهى کرد و بىئەوهى ورتهى له دەم بىتەدەرى، تا
دەستى گرتى توو پىدايه ناو پوباره که. به توو پەیهى گوتى :

- ئەوه کتیبه کهت، کهره!! من دەمهوئ بته کهم به بنزگ تۆ
دەبىتەوه به پالدوو.. دەمهوئ بته کهم به تاژى راوى، تۆ دەچى
په لامارى کێشکان دەدەیت.

لاقى به عار دیدا کوتا و هاوارى به سەرما کرد :

- تۆچ ناویک لەم کتیبە دەنە؟ من ئەو توو پەهاتانەم
هەموو خۆیندوونەو! ئەوێ تیایدا نووسراوە پاستە؟ کوا
وەرە پێم بێ! - نازانم.

- من دەیزانم. ئەگەر سەری یەکەم گەنجیان بربیا، بە
قالدرمەکانا غل دەبوو و ئەوانی دی نەدەوێران بۆ عەماری
پووشە سەربکەون، سەربازان کە نین! دەرکرا ئاگر لە
پووشە و شکە بەربەدن و هەموو شتیک دەبڕایەو، گویت
لێهە؟ - بەلێ.

- کەواتە، ئەمە پوودەدات! من هەموو شتیک دەربارە
تزار پەترووسی گەرە دەزانم - هیچ شتیک لەو پووداوانە
بەسەر نەهاتوو! دەی بۆ، لەم ناو مەمێنە!
دەلیابووم کە هەق بە یارۆی ئاشپەزە، بەلام هیشتا هەر
جادووی کتیبە بەری نەدابووم. "چیرۆکەم" کەپپەو
جاریکی دی خۆیندەو، کەچی بۆم دەرکوت کتیبە لە
پاستیدا هیچی نەدەهێنا. زۆر بە خۆما شکامەو، ئیدی بە پێزو
حورمەتێکی زیاترەو تەمەشای یارۆی ئاشپەزەم دەرکوت. بەلام
ئەو بەردەوام دەمی لە سەرم بوو، دەیگوت :

- ئا، پێویستە بخوینی، بچیتە قوتابخانە، ئێرە جیتی تۆ نییە.
من خوشم هەستم دەرکوت کە ئەو شوینە، بۆ من نابێت.
سیرگی زۆری دەبوغاندم. من خۆم چەند جاریک بە دزییەو
گرتم، پەرداخ و کەرەستە چای لە سەر میزەکی من دەبردو
بە پێواری کانی دەفرۆشت. بەدزی بەرپرسی
خزمەتگوزارەکانەو تەمەمی دەرکوت. من دەمزانم کە ئەمە جۆرە
دزییە. بەتایبەتی کە سموری پتر لە جاریک ئاگاداری

کردبوومه وه :- ئاگاداربه! نهیهلی خزمهتگوزارهکان،
که رهستهی چایت لێ بدزن!

به راستی زۆر بێزار بووم، زۆرجار بیرم له وه دهکرده وه
که له ههوهلین لهنگه رگسادا ههلیتم و پرووبکه مه بێشه و
لێره واران. ئه وهی پایگرتبووم، تهنیا سموری بوو، که زۆر
له گهلهما باش بوو، ئهم پیاوه پۆژ به پۆژ له گهلهما میهره بانتر
دهبوو، ئهمه جگه له سهفه ری بهردهوامی که شتییه که که زۆرم
بهلاوه خوشبوو. وام لێهاتبوو حهزم نه دهکرد له بهندهرو
لهنگه رگسکانیش دا بوه ستیت. به دهیم ئومیدیتی چاوه نۆر
نه کراوه وه دهژایم.. وام وینا دهکرد خه ریکم له پوباری کاماوه
به رهو بیلا یا، و له فیاتکاوه به رهو قولگا ده پۆم، خه لک و خوا
و که نار و به ستین و شارانی تازه ده بینم.

به لام ئه فسووس ئه و خه یال پلاره م که پرووی هه لینا و ئه و
چاوه په شه م کال بووه وه! هیچ یه کێک له و خه ون و ئاواتانه م
نه هاتنه دی. ژیانم له که شتییه که دا، به جۆریکی نه نگین شکایه وه.
شه وێک له قازانه وه بۆ نیژنی نو فگورود ده پۆیشتن، به ره پرسی
خزمه تگوزاره کان ناردی به شوینما، چوومه ژووره که ی،
ده رگا که ی داخست، به سموری، که له وێ پۆنیشتبوو، گوت :-
ئا ئه مه.

ئاشپه زه که به توو په یی لێی پرسیم :- تۆ مراک و قاپ و
ئه و شتانه ده ده یه سیرگی؟

- نا به دزی منه وه، که له وێ نابم ده یاندزیت.

به ره پرسی خزمه تگوزاره کان، به ئه سپایی و له بن لێوانه وه
گوتی:

- تۆ نه تدیوه ئه و کارانه بکات، به لام زانیوته ئه و کاره
ده کات.

سموری، مستیکی به زرانی خویدا کیتشا و پاشان که و ته
خوراندنی جی جه زره به که و گوتی :- په له مه که ن، هیتشا
دهر فتمان له به رده م ماوه.

ئو جا له فکران پاچوو. من چاوم برینه به رپرسی
خز مه تگوزاره کان وئویش چاوی برییه من، به لام چاوی ئو
له پشت چاوی لکه که یه وه نه ده بینرا.

ئم پیاوه، به بیده نگی ده ژیا، به ئه سپایی پئی ده کرد، به
هیتاشی قسانی ده کرد. هندیجار پدینه کاله وه بووه که ی
وچاوه گیترو ویزه کانی له گۆشه یه که وه به دیار ده که وتن و
هرزوو ئاوا ده بوون، به بیته وه ی که س پئی به سیت. شه وان
به رله وه ی بخویت، له به رده م ئیکونه که ی مه سیددا ده که و ته
سه رچوک ونویژ ونزایه کی دوورودریژی ده کرد. قه ت
نه مده توانی ببینم که چون نویژ ده کات.. هر ئه وه نده م ده بیني
له به رده م ئیکونه پیرو زه که ی ته نیشت چرا که وه چوکی داده داو
هه ندیجار قامکی وه کو شانه به پدینه که یدا دینا و ئامی
هه لده کیتشا.

سموری، دوا ی که میک بیده نگی پرسى:- باشه سیرگی هیچ
پاره یه کی به تو داوه؟

- نه خیر.

- قه ت؟

- قه ت.

سموری، به به رپرسی خز مه تگوزاره کانی گوت :- ئم کو په
درق ناکات.

یاروی به رپرس، له بن لیوانه وه گوتی:

- ببوره.. ئمه گرینگ نییه. مه سه له که زور فهرق ناکات.

سموری، هات به لاهمه وه، زلله یه کی دۆستانه ی به پشت
سه رما کیتشا و گوتی:

- ده ی بابروین که ره! ئاخو من پیاویکی که رم. ده بوايه
چاوت لی خافل نه که م. به شهر دایمه له سه ر یه ک بیر نییه.
که گه ییمه نیژی نوڤگورود، به پرسسی خزمه تگوزاره کان
هه ق و حیسابه که ی دامی و جوابی کردم. نزیکه ی هه شت
پۆبل. هه رگیز نه وه نده پارهم به خۆوه نه بیینی بوو. ئه مه یه که م
جاربوو ئه وه موو پارهی به خۆوه بیینم..

وه ختایه ک دوعاخوازیم له سموری کرد، به خه مینی گوتی:
- تازه ئه مه چوو، به لام بق له مه ودوا چاوت بکه وه، گویت
لیمه؟ نه که ی له گۆشه یه کدا دانشیت به ده م باویشکدانه وه
میشان بخره سینیت!

ئه وسا کیسه یه کی توتنی گولڤۆزیکراوی دامی وگوتی:
- ها ئه مه ش بق خوت، کاریکی جوانه. من بق زپکیژه که مم
دروستکردبوو، به لام با بق تو بیت. ده ی باشه خودا حافیز.
هه میشه کتیب بخوینته وه، ئه مه باشتین بق تو!

هه ردوو قۆلی له بن باخه لمه وه گرت و به رزی کردم وه وه
ماچی کردم، ئه و جا له سه ر شوسته ی له نگه رگا که داینام. زۆر
دلم به حالی ئه و سووتا، به زه ییم به خۆشما هاته وه. که
که پرایه وه له دواوه ته مه شای ئه و زه لاهه که ته ییم ده کرد که
دپی به کۆلپه رو هه ماله کان ده دا بق سه ر که شتییه که
ده که پرایه وه زۆر به زه حمه ت جله وی گریان ی خۆم پتیه گیرا.
ئیدی له سالانی دواتردا، تووشی زۆر خه لکی ساده، پاک،
گۆشه گیر، له وانه ی که ژیان په راویزی خستبوون، بووم.

نەنک و بابام بۆ شار گەرەنەو. مەن لە باریکی دەروونی
خەمناک و توورە و نازاییەو بۆ لایان گەرەنەو، دڵم زۆر
تەنگ بوو. چما وەکو دزیک مامەلەیان دەگەل مندا کردبوو؟
نەنکم بەو پەڕی میرەبانی پێشوازی کردم. یەكسەر چوو
سەماوەرەکی پێکەرد. بابام وەکو هەمیشە بە تەوس و
توانجەو پرسى: - ها، پارەیهکی زۆرت کۆ کردوو تەو؟
مەن کە لە بەر پەنجەرەکا دا پوڤنیشتبووم، بەرسفم دایەو: -
هەرچەندم کۆکردبیتەو، هێ خۆمە.
بە کاو خۆ پاکەتە جگەرەیهکم دەرەیتا و جگەرەیهکم
داگیرساند. بابام کە چاوی لێ نەدەگواستەو گوتی:
- هەو! هەر لە مەمان کەم بوو! نەمردی فێری گەلای
شەیتانیش بووی؟ باشە هێشتا زۆر زوو نییە؟
بۆ خۆرانا نەو گوتم: - کیسەیهکی تووتنشیان بە یادگاری
داومەتی.

بابام هاواریکی تووندی کرد:
- کیسەى تووتن! نۆبەتی ئو قەوانەیه، باشە کیسەى
تووتنت بۆچییه؟ پێم پادەبویری؟!
هەردوو باسکە بەهێزەکانی بلاوکردنەو بە پرتاو بۆم
هات، چاوە کەسکەکانی گریان لێدەبوو، مەنیش لە جێی خۆم
هەستام، سەرم دانەواند و سەرم بەر سکی پیرەمێرد کەوت.
بەپشتا کەوت. چەند ساتیک کە بەلای مەنەو زۆری خایاند،
بەچاوی ئەبلەقەو لەو گۆرە مایەو، حەیرەت و حەپەسان بە
سیمایەو هاواری دەکرد. دەمە پەشەکەى داچەقى بوو. بە
پاویژیکى ئارام پرسى: - تۆ لە مەن دەدەیت؟ لە بابات؟ لە
باوکی دایکت؟

دهبى حورمه تى بگيريت. نه ویش دهردى سهرى دنيای به سهر
هاتووه، خمى دنيای له دلدايه، نابى دلى بيه شينيت، نه ليوشا
گيان، تو ئيدى منال نيت، گه وره بوويت، دهبى نهو شتانه
بزانيت، خو باباشت هيچى له مندال نه گه پراوه ته وه. مندالتيكى
گه وره يه و ته واو.

ئه م قسانه وه كو ئاويكى فینك به دلمدا کران. چه و قسه
پر ميه ره كانى، سوكنايى به پوحم ده به خشى و ئازارى كه م
ده كرده وه وه له هه مان كاتدا له خو تهریق ده بوومه وه.
به توندی باوه شم پيدا كرد، ده ستمان له ملی يه كدى وه ريتا و
كه وتينه ماچكردى يه كدى، نه و جا گوتى:

- ههسته برق بولای بابات! ئيدى ئاشت ده بيه ته وه دلى
ديته وه جى، به لام وريابه له به رچاوى نهو جگه ره مه كيشه..
په له مه كه تا ورده ورده پاديت.

بو ژووره كه گه پامه وه، ته مه شايه كى بابام كرد، چيوای
نه ما بوو له قاقای پيگه نين بدهم. وه كو مندال خوشحال بوو.
پوخسارى ده دره وشايه وه هه ردو ولاقيه عارديدا دها و ئازای
به ده نى هاتبووه سه ما، به قامكان ده يكيشا به سهر ميژه كه دا،
كه په رده يه كى سوورى پيدا درابوو، گوتى:

- فه رمو و سابرينه چكول! ده ته وئ ديسان بهر شاخه كانتم
بدهى؟ ههى دووموژر، ده قاو ده ق باوكتى، به موو له و لات
نه داوه! به بى نيشانهى خاچ ديتته ژووره وه. يه كسه ر ده ست به
جگه ره كيستان ده كهى. تفو له چاره ت ههى پونا پارتى چكوله،
دوو كو پيكي قه لب ناهيتيت!

بيدهنگ بووم. هيچى پى نه بوو كه بيليت، هياك و ماندوو
بيدهنگ بوو. به لام به دهم چا خوار دنه وه كه وته ئاموژگارى
كردنم:

- وهكو چؤن ههوسار بق ئهسپ پئويسته، بهو ئاوايهش ترسان له خوا بق بهشهران پئويسته. تاقه پشت و پهناي بهشهر ههر خوايه. مرقوف، دژمنى سهسهختى مرقفه!
 دروستى ئه و قسهيه شؤكى كردم، بهشهر دژمنى يهكن.
 بهلام ئه و دواي قسهكانى به هيچ جؤرى كاريان تينهكردم.
 - دهبنى بگه پئيته وه بؤسهر كارهكهت، له مالى پووره ماتريونا، دهتوانى به هار بچيته وه سهركه شتييهكه، زستانهكه له نك وان پابويره، پتيان مهلى ههركه به هار هات جييان دههليت.

نه نكم، كه تۆزى له وه پيش، بابامى به وه خاپاند، كه به درۆه لى دام، ههليدايى و گوتى:
 - بؤچى ههليان بخه له تينى؟
 بابام به پژدى گوتى:

- بهبن خه له تاندنى خهلكى ناتوانى بؤى. كهس نيه كه بهبن خيله و ههواله و خاپاندن بتوانى بؤى.

هيچ هه واليكم نه داى، شهوى كاتى بابام كه وته نوژ و نزا و خويندنه وهى مه زمووران، له گهل نه نكما له مال وه دهركه وتين و پوومان كرده دهشت و دهه، ئه و كه ويله بچووكه ي كه ته نيا دوو ده لاقه ي هه بوو پۆژى له پۆژان ماوا وسوكنه ي بابام و نه نكم بوو، له وه پى شار بوو، كه وتبووه كۆتايى شه قامى كانا تئا يوه، يانى كه وتبووه ئه و شوينه ي كه كاتى خۆى بابام له وى خانويه كى هه بوو. نه نكم پيكنه ي و گوتى:

- بزانه پۆژمان به چ پۆژى گه بيوه! بابات له هيچ شوينيك ناحه ويته وه، ههر خهريكى شوينه گوركييه. بهلام من ههزم له م شوينهيه.

پوو به پووى مه، به دريژايى پتـر له سـى كيلؤمه تران، دهشتيكى پان و بهرين و سهوزه لانه، پره له كهند و

شيوه له و سپېداران که بهر و قازان دېوات. قهراخی
 شيوه له کان، گزجاره، لقی گزه کان، به پروتی بهر ز بوونه ته وه،
 که سه پریان ده کی، له ژیر زهرده پې ته زی ه تاوی پوژ
 ناوادا، وه کو قامچیه کی له خوینا ه لکشاو دهنوینن. شیبای
 ئیواره ی درهنگ، که رویشک ی به گژ و گیاگان ده کرد،
 له و بهری که ند و شيوه له نزیکه که وه، سیته ر و تارمای، به
 جموجوولی کوپان و کیژانی ناشقی گونده کانی نه و نزیکانه
 ده بینرا. به دهسته راستا و له دووره وه، دیواره سووره کانی
 گورستانی ناسراو به ' په رستگ ی بوکروف ' بهر ز بوونه ته وه.
 به لام به دهسته چه پدا، بیتشه یه ک وه کو په له ه وریک به
 بهر وکی ئاسمانه وه دیاره. نه مه گورستانی جووله که کانه. ئیدی
 بیتنه وای و هژاری به هه موو شتیکه وه دیاره. له م سهر و
 نه و سهری شار، کولیت که وپلانی دارین له تو وایه له ده لاقه و
 له په نجه ره کانی خو یانه وه به داخ و که سه ره وه دېوانه
 پینگاوبانه ته پ و تو زایه کان. ئیدی مریشکی لاواز و
 جووجه له ین مرده لوخ و بی خواردن به م پینگایانه دا
 ده سوورانه وه. دهنگی بۆپه ی چیلان که به لای دیری پیفیچی دا
 تیده په پرنده هاته گوئ. دهنگی جوق و که پنایه کی سوپایی له
 سه ربازگه یه کی نزیک ده گه ییه ئیره. دهنگی شه پیوور و سازین
 هه وایی ده هات.

کابرایه کی مه ست به لامانا پهت بوو، ئوکوردیونیکي پنبوو،
 به تووندی لییده دا و له بن لیوانه وه، ده ی پرتاند وده ی بۆلاند:-
 بۆ کوئ ده چی، ههر ده تگرم.

نه نکم که به نیگای توو په وچاوانی له داخا سوور
 هه لگه راوه وه ته مه شای تیشکی سوور باوی هه تاوه که ی ده کرد،
 گوئی:

- كى دەگىرى، كەۋدەن؟ ھاكا كەۋتتە سەر ئەرزەكە و خەۋت لىكەۋت، بە خەۋتوۋىي پۈۋتت دەكەنەۋە، تەننەت ئەۋ ئۆكۈردىۋەنەشت، كە داخى دلى خۆتى پىن دەردەبىرى، لىدەدەزن. لە كاتىكدا خەرىك بووم سەربھوردى ژيانى خۆم لە سەر كەشتىكەدا بۇ نەنك دەگىرپايەۋە، چاۋم بە دەۋرۋەرى خۆما دەگىرپا. ژيانى ئىستام لە چاۋ ئەۋ ژيانەدا كە جىم ھىشتىبو، زۆر ناخۇش بو. ھەستەم بە كۆلى دەكرد. لە مشكىك دەچوم كە كەۋتتە تەلەۋە. نەنك زۆر بە وردى گۈى لىدەگرتەم. ۋەكو چۆن مەن ھەمىشە بە وردى گۈىم لەۋدەگرت. كە باسى " سمورى " م بۆكرد، بە گەرمى نىشانەيەكى خاچى كىشا و، گۈتى:

- چەند پىاۋىكى باشە، خەزەتە مەريەم ئاگادارى بى! پىاۋىكى مەريەبان بوۋە، ھەۋلىدە لە بىرى نەكەى. ھەمىشە چاك و چاكىت لە بىرىت و نەفرەت لە خراپ و خراپى، لە شەپ بكة و لىنى دۈۋر بكةۋە. زۆر بە زەحمەت ھۇى دەركردنەكەم لە كەشتىكە بۇ پۈۋنكردەۋە، چۆن و بۇ دەريان كردم. بەلام پاش ئەۋەى زاتم ۋەبەرخۆم نا، تۈانيم ھەندى شتى بۇ پۈۋن بكةمەۋە. زۆر گۈى بەسەربھوردەكە نەدا، بەلام بە جۆرە خەمساردىيەكەۋە بە كورتى گۈتى:

- تۆ ھىشتا زۆر مەنداليت، ھىشتا نازانيت كە دەبى چۆن بۇيت..

- ھەموو خەلكى ھەر ئەۋ قەسەيە بە يەكدى دەلەين، پىاۋان، كرىكارانى كەشتىكە، پۈۋرە ماترىونا، بەردەۋام ئەۋ قەسەيە بە كۈرەكەى دەلەيت. پىنم ناللى رازى ئەۋ زانستە چىيە؟ نەنك لىۋى گەست، سەرى لەقاند و، بەرسقى دايەۋە: - بەخۈا مەنىش نازانم!

- ئەدى بۇ ئەۋ قەسەيە دەكەى!؟

نەنكەم بە ئارامى بەرسقى دايەوہ:

- بۇ نەيكەم؟ زۇر بەخۇت مەنازە، تۇ ھىشتا منداڭلىت،
ناكرى ھەموو شتىك بزانى. كى دەزانى چۇن بۇي؟ مەگەر
تەنيا دزان! بۇ نموونە سەيرى بابات بىكە كەسكى وريا و
فاماىە، بەلام قەت نەيزانىوہ چ كارىك بكات. چۇن بۇيت..

- باشە تۇ ژيان دەناسىت، ژيانىكى جوانت بەپىكردوہ؟
- من؟ ئۇف، بەلى. ھەم باش و ھەم جوان ژياوم، ھەم
خراپ، ھەموو جۇرەكانى ژيانم، بە ھەوراز و نشىويەوہ بىنيوہ.
خەلكانىك ھىدى ھىدى بەلامانا تىدەپەپىن، پەلەيان نەبوو،
سەر وسىتەرى درېژيان لە دووى خۇ پادەكىشا. ئىدى بەدەم
پىوہ تەپ وتۇز لە بن پىيانەوہ بەرز دەبووہو سىتەرەكانيان
دادەپۇشى و دەشتىواند. خەمىنى دەمەو ئىوارى بالى بەسەر
ھەموو شتىكدا دەكىشا. دەنگى ئالۇز و گونكى بابام لە
پەنجەرەكەوہ دەگەبىيە گۇيمان:

- ئەى پەرورەدگارى بەخشندە، لە غەزەبى خۇت بە دوورم
كە! غەزەبم لى لادە، بە گۇيرەى تواناى خۇم سزام بدە..
نەنكەم پىكەنى وگوتى:

- بىگومان، خواى بىزار كردوہ! ھەموو ئىوارەبەك ئەم
لاڧە و پارانەوہبەى كردوہ بە پىشە. ئاخىر بۇچى، ئەم گريان
و كوپوزانەوہبەى بەچى دەچى، فايدەى چىيە؟ بەشەر لە پىرىدا،
لە تەمەن و ژى ئەودا پىويستى بە ھىچ نىيە، كەچى ھەمىشە
ھەر دەگرى و دەنالى و ھاوار دەكات! خوا كە ھەموو شەويك
لە نىو ئاپۇراى دەنگەكاندا گوينى لە دەنگى وى دەبى و
دەيناسىتەوہ پىندەكەنى و دەلىت: ' ديسان قاسىلى كاشىرىنە،
ھاوارىەتى! قورگى خوى دەدريت ' دەى گيانەكەم ھەستە با
بۇوين بخەوين..

***

بېيارم دا بکهومه راوی بولبولان و پهرندهنن ئاوازخوین،
 به خه یالی خۆم له م پښگایه وه ناننیکى باش پهیدا دهکەم. من
 دهیانگرم و نه نکم دهتوانن بیانفرۆشیت. ئیدی تۆپیک، داویک و
 چهند فاقیکم کړی و چهند قهفه زیکم دروست کرد. بهوجۆره
 سهپیده یه کی زوو له نیو پهریز و دهوین جارپیکا، له
 شیوه له یه کدا خۆم له بۆسه نا، نه نکیشم به خۆ و زهميله و
 کیسه یه که وه به ناو دارستانه که ی ئه و نزیکانه دا ده سووپایه وه،
 له کارگ و تری کتوی و گويز و ئه و شتانه دهگه را.

هه تاوی خاوی هه یقی ئه یلوول، که هیشتا ماندوو وچاو
 به خه و بوو، تازه له ئاسۆوه گزنگی دابوو، تیشکه زهرده
 کاله که ی جار له په له هه وره کاندان و نه دبوو و جار له
 سهراپای منی ده دا، کهند و لهنده کان هیشتا پر سیتهر بوو، مژ
 و دوومانیکى سپیواژ له ویتوه بهرز ده بووه وه، بهریکی کهند و
 دۆله که پرووته نیکى زۆر پک و پژد بوو. به ره که ی تر که متر
 لیژه، یه کپارچه گیا زهره و پرووه کی چرمسى وگه لا سوور و
 زهره باو بوو، بایه که په دووی دهخستن و له دۆله که دا بلاوی
 ده کردنه وه.

له قوولایی دۆله که دا، له نیو دهوینه چرکانه وه په په سیلکان
 دهخوینن و، له دهوور بهرما کلک ته قینه، گه روو سپی خۆ پر با
 ده کهن و ئیدی وه کو کچانی کونافینو، که له پۆزانی جهژنا،
 سهری قسان داده مه زرینن، به جریوه جریو ده یکن به پۆژی
 خویان.. ئه مانه زۆر زیته لښ، فزولن و ده یانه وئ هه موو شتیک
 بزائن و هه موو شتیک له بنج و بناوان بکهن، بۆیه یه ک یه ک
 ده که ونه داوه که مه وه. ئیدی هه رچه نده دیمه نی په شوکان و
 ده سه پاچه بوونه که یان خه مناکه، به لام ئه وه ی بۆمن گرینگه
 کاره، کار ده که م. ئیدی تهیر وتووه کان له قهفه سه که دهنه م،

قههسهکه له گونیک دهنه تا که میک تاریک بیت و بالندهکان
نارام بگر.

پولیک له سهر قوپنه دوهونیک دهنیشنوه، مهستی تیشک و
تیرپوژی هه تاوهکن. زور به جوش دهوینن. له کومه لیک
منداله مهکنه بلی لاسار دهچن. که میک له سهر و تره وه، قوشیک
له سهر دوهونیک نیشته وه ته وه، له جیی خوی ناجوولی.
به دهنووک ژیر بالهکانی دهخوینن و دهوژی، به
چاوه پشهکانی دهروانته دهووبه ری. له ناکاوا 'میشهسی'
یهک هه لدهفری، یه کراست بهرز ده بیته وه و میش ههنگیک له
ئاسمان دهقوزیته وه و دهییتته خواره وه و له سهر پنجه
دپوویهک دهنیشیته وه و هه رله و دهییتته وه و دوباره سهر
به م لاو به ولادا و هه رده گپیت. له ناکاوا په رنده ی دهنووک
خوار، که نیشانه ی خوش یومنییه و من زوری هه زیلده که م، له
پهوی خوی داپراوه به بیدهنگی دیت و له سهر چلی نه مامیکی
سپیدار دهنیشیته وه و هکو جه نه رالیکی سهرکه وتوو دهکه ویته
پوزلیدان و خورانان، ناو به ناو هاواریکی تووپه دهکات و
دهنوکه پشهکه ی بهرز ونزم دهکاته وه.

تا هه تاوهکه زیاتر بهرز ده بیته وه، ژماره ی په رندهکان
زورتر دهبن و ئاوازی جوراو جورت دهخوینن. دله که پپبووه
له ئاوازی موزیکالی و ئاویتته ی سه دای وشکی ئه و دپووه
چاره ده بیت که بایه که بی په روا دهییتن و دهیبات و
خستویه تیه هه له که سه ما.

دهنگی وئلی په رندهکان ناتوانن، ئه و هه راوزه نا خه مناکه
کپ بکاته وه.. له دهنگی مالاوایی و دوعاخوازی دهچوو. زیاتر
له گورانی به پیکردنی هاوین دهچوو. تیکرای ئه م ئاوازانه، پیتم
و ئاههنگی چامه یهکی ئاههنگداری له ههست و سوزما
پیکده هیتا، له ژیر گوشاری ئه م واقیعه دا، به بی ئه وه ی له

دهستی خوما بئ، هه ندئ ديمهن و وينهئ ژيانى پابردووى
خومى له لا زندوو كردمه وه. له سووچىكى نادياره وه، له
جىيهكى بهرزه وه، نه نكم هاوارى كرد: - له كوئى؟

له تروپكى هه لديره كه دا، له سهه سهه وه گيايه كه
پوئيشتبوو، پرياسكه يهكى پاخستبوو، نان و خهيار و توور و
هه ندئ سىئوى له سهه دانابوو. له نىئو ئهه هه موو نيعمه ته دا،
شووشه يهكى بچووكى زور جوان كه قه پاخه كه ي له كريستال
دروستكراوو و وينهئ سهه رى ناپليوئى پتوه بوو، شووشه كه
توزئ قووكاى بوندارى تايبه تى تياوو.

نه نكم به په زامه ندييه وه گوئى: - خواى گوره چه ند
ئاسووده ين! ئهه ديمه نانه چه ند جوانن!

- شيعريكم له سهه رى داناوه.

- به راست. ئادهئ بومى بخوينه وه؟

ئيدى ئهه وشانه ي، كه ريزم كردبوون و له قالبي شيعرا
دامرشتبوون، بق ده خوئنه وه:

زستان بهر ده ركه ي لئ گرتووين

گولان، ترسى مه رگيان لئ نيشتووه

ئهئ هه تاوى جوانى هاوين،

فيا ن راز وئه فسوونى خوى هه يه!

چاوه رواى نه كرد تا لئ بيمه وه، قسه كه ي بريم و گوئى:

- ئهه قسانه ههه هه مووى و تراون، جوانتر له مهش

وتراون، ئهه وسا دهستى پيكرد:

ئهه فسووس خورى هاوين دوور كه وته وه

بولبولانى ئهه ديار و ده فاره كچه يان كرد

به ته نيا مامه وه.. كيژىكى تا ق و ته نيا

دلم كه لكه لئ هاوين ده كا

به يانييه كه له هه موو پتیه كه وه

بږی هاتن
 فیانی خځم بیر ده که ویته وه
 به ده م ږیره، میهر له چاوانمه وه
 سه ری کرد.
 له ږیر ناسمانی شینا، سه دای
 فیغان و نالین دی..
 سه رما سه ره تاتکییه تی
 گول که وتو وه ته ناو یلکه
 نازیزانی دله که م،
 که سه رما هه لیکرد
 یه که م به فر دایکرد
 دنیای داپوشی
 ورن دلم دهریښن
 بق میړگیکي بهرن
 به به فر داپیوشن.

هه لبه ته به هیچ جوړی به خځما نه شکامه وه، که رame تی
 شیعریم نه پروو شا، به پتچه وانه وه زوړیش شیعره که م به دل بوو.
 زوړم به زه یی به کچی ناو شیعره که دا هاته وه. نه نکم گوتی:
 - ده بیني؟ خه م وپه ژاره، ناوا ده شیعر ږیریت. نه م شیعره
 کیژیک دایناوه. کیژیک که له هاوینا، له گه ل ده نکه که یدا.
 سووړاوه ته وه، چووه ته گه شت، به لام هه رکه زستان هاتووه،
 ده نکه که ی به جینی هیشتووه، لتي دوور که وتووه ته وه، په نکه
 دووی کیژیکي دی که وتبیت. ئیدی کیژي په نجاوه، خه فته تی
 خوار دووه، گریاوه، شتیک که مرؤف خوی تیا یا نه ژیا بئ،
 به پړخ هه سستی پینه کردبیت، مه حاله بتوانئ به دروستی
 گوزار شتی لیکات. ته مه شا بزانه نه م کیژه چهند جوان،

توانیویه تی کول وکوفانی خوی بشعریئیت، له قالب و پیتمیکی
بئ وینه دا دای بریژیت!

که نه نکم، بۆ یه که مجار په رنده کانی فروشت و چل
کوپیکیان دای هه سهری سوپما، باوه پری نه ده کرد:

- سهیره! من وامده زانی ئه م کاره ته نیا هه زه و هیچی دی،
ته نیا بۆ کار به سهر بردنه. ته نیا گالته بازار په. هه وه سیکی
په وته نیه. که چی ده رکوت، ئه مه ئیشه، ده سته کوتی هیه.
- هه رزان فروشتوتن..

- ئی من چوزانم!

پوژانی بازار، یه ک پوبل و هه ندیجار شتی زیاتری ده ست
ده که وت. پیتی سهیر بوو، باوه پری نه ده کرد، مروف بتوانی به
کاری ناچیز پاره یه کی باش به ده ست بیتیت.
پیتی ده گوتم:

- تو سهر له م کاره ده رده که ی؟ من ژنیکی جلیشور ده ناسم
که له به یانیه وه تا ئیوارئ جل ده شوات، ژووری مالان پاک
و خاوین ده کاته وه، که ئیوارئ ده ست له کار هه لده گریت ته نیا
چاره که پۆبلیکی ده ده نی. که چی ئیمه هه م ده چینه که شت
وهه م یه ک پۆبلمان ده ست ده که وئ، ئه مه کاریکی په وایه نییه،
هه له یه، گوناچه فرندان له قه فه زان تووند بکرین. ده بی واز له م
کاره بیته ئه لیوشا گیان.

به لام من پمووده ی پاره فراندن بوو بووم، له زه تم له م
کاره ده بیته، خۆم کوپخای خۆم بووم، ئازادی ئازاد، زه پم بۆ
که س نه بوو جگه له فرندهین به سته زمان. که ره سته ی
زۆرباشی پاره کیشکانم په یدا کرد، قسه م له گه ل پاوچیانی به
ئه زموون و شاره زادا کرد، زۆر شتیان لیوه فیزبووم. له وه به
دواوه، مه یدانی کاره که م فراوان کرد، به ته نیا ده چوومه پوای،
دوور ده پویشتم، هه ندیجار نزیکه ی چل کیلۆمه تریک دوور

دهکه و تمه وه، دهگه ييمه ليژه واره کانی کستوفوی که ناری فولگا، ئیدی له وێ به که یفی خۆم کیشکە ی قەرزە بیل م پاو ده کرد، ته یریکی سپی کلک درێژی زۆرجوان له و ناوه هه بوو، که قرقە فیان پینده گوت، ته یربازان زۆر هه زیان له م فرنده یه ده کرد، جار جار ئه وه شم پاو ده کرد.

هه ندیجار، دوا ی خۆرئاوا له مال وه دەر ده که وتم و به درێژی ی شهو، پێگای قازانم ده دایه ژیر پیوه. به تایبه تی پاییزان که باران ده باری و دنیا ده بوو به قوڕ وحه پی... ئه و زار و که رهسته ی پاوه که م، له فاق و قه فه ز و کیشکە ی مومیا کراو تا فرنده زندووه کانی پێ بخه له تینم، له تووره که ی مشه ما دهنه و ده مده به کولما و، دار ده ستیکی دار گو یزم به دهسته وه ده گرت و برۆ. دنیا ته زی بوو، تاریکه شهوی پاییز ترس و سامی ده خسته دلمه وه. سپیداری زه لام، له م به رو له و به ری پێگا که دا، که هه وره تری شقه لی ی دابوون و نیوه سووت بوو بوون، باران به لقه کانیانا ده چۆر پیه وه و به سه رو گو یلا کما ده رژا. به دهسته چه پا و له بناری شاخه کانی دیار رو باری فولگا که ئاوه که ی ره ش ده چووه وه، له دووره وه تروسکه ی بورجی که شتیان و به له مانی باری، دێرکه وتوو، ده دره وشایه وه، له تۆ وایه به ره و هه لدی ریکی پێ بن ملده نه ن.

من گو یم له دهنگی شووت و شلپ وهژری پانکه کانیان ده بوو که ده یان کیشا به ئاوه که دا.

که وێل و کوخته ی ئه و گوندانه ی که به لایاندا تیده په پیم، له قوولایی زهویه مسینه که وه، سه ریان قوت ده کرده وه. سه گی دپ هیز شم بۆ دینن، هه سه سه کان، شاوران لیده دهن و به تر سه وه تینم ده خو پ: - زه لام کیتی؟ به م شه وه له چی ده که پنی؟

ده تر سامحه سه سه كان، ده ست به سه ر فاق و ته له كانما بگرن، بويه هه ميشه چهنده سكه يه كم له گهل خودا هه لده گرت و ده ميانم چهور ده كرد. به و جزره له گوندی فوكينودا دؤستايه تيم له گهل پاسداره كه ي ئه و پنده ردا پهيدا كرد، هه رجاري ده بيبينيم ده يگوت:

- ديسان تويت؟ كه ته بيهه تيكی سه يرت هه يه، شه و وړوژ به پيوه ي، ماندوو نه بووی، بيزار نه بووی؟

ئهم پياوه "نيفونت"ی ناو بوو، پياويکی كورته بالای سه ر بۆز بوو، له په به ن و قه شان ده چوو. زۆربه ی جار، توورتيك يان سيويك يان لۆچن نوکی برژاوی له ژير كراسه كه يوه ده ردينا و ده خسته ده ستمه وه و ده يگوت: - وه ره بچكول، وه ره ئه مه م بۆتو هه لگرتوه!

تا قه راخی گوند له گه لما ده هات و ده يگوت: - ده برق بچكول، خوات له گهل.

له گهل گه ردی به يانيدا ده كه ييمه ليتره كه. فاقه كانم ده نايه وه و قه سه كانم كه فرنده ی مؤمياكراويان تيا بوو، به لقى دره ختانه وه هه لده واسی، ئه و جا له قه راخ ليتره كه پالده كه وتم و چاوه پوانی هه لاتنی پوژم ده كرد. بيتهنگی بالی به سه ر هه موو شتيکی ده ورو به رما كيشابوو، له تو وایه خه ويکی پاييزه ی قوول بردوونيه تيه وه. له بناری به رزاييه به مژ و دوومانه كه وه، ئه و ده شت و ميترگ و سه وزه زاره پان و به رينه م ده بينی كه قولگا به ناويا تیده په پری، له وئ، له و دارستانانە ی قه راخ ميترگه كانه وه، هه تاو به هتواشی گزنگ ده دا، له تروپکی دره خته كانی جهنگه له كه ی ده دا و په نگیکی ئاگرينی پیده به خشی. هه نگی ديمه نه كان له قاوغی خو ده هاتنه ده ری و ئوخژنيکی گزنگيان به دل و ده روون ده به خشی. ته مه كه زور به خيرا یی و بگه به په له په رۆزی

له سەر سهوزه زاره كه بهرز ده بووه وو له ژیر تیرپوژ و تیشکی هه تاوه كه دا وهكو زیو دهره وشایه وه، له ژیره وهش، له سەر ئه رزه كه، گيا و ده وهن و دار و دره خت به دیار ده كه وتن و له تق وایه چه مه نزار و میترگوزاره كان له ژیر گهرمای هه تاوه كه دا ده توینه وه و له شیوه ی جۆگه له یین زێړیندا به هه موو لایه كدا ده پۆن. هه تاو له ئاوی خه والووی كه ناره كه ده دات و پوباره كه به بۆنی خوشی پاییز موعه تر ده كات.

دنیا ئه وهنده ساف و پروناكه، دهشت و دهر بووه به فهزایه كی ئه وهنده به ربلاو نه پانی دیاره نه درێژی.. هه موو ئه م دیمه نانه پرویان كردووه ته دوورییه كی ئه وتق كه پیاو چه ز ده كات هه تا بڕده كات، ئه و دنیا به ته ی بكات. من زۆرجار له م شوینه وه هه لاتنی خۆرم دیتووه، به لام هه موو جارێ دنیا به كی تازه م دیتووه، جوانی به یانیان چاوانمی مهستی مهست كردووه.

هه تاوم زۆر خوشده و یست، خوشه و یستیه كی تایبهت، ناوه كه یم كه پستم و ئاههنگی ئه فسووناوی ههیه خوشده ویت. چه زده كه م چاو بنوقینم و روخسارم وه ربگێرم و بیده مه بهر تیشكه گهرمه كه بیان كه وهكو شمشیر له درزی په رژینیکه وه یان له میانی گه لای دره ختیکه وه، دهرده كه ویت ئه وند به هه ر دوو دهست بیگرم.

بابام پێژیکێ زۆری بق 'میر میخائیل چیرینگوفسکی و فیودوری خانه دان هه بوو كه په فزیان كردبوو كړنۆش بق هه تاو بهرن '، به لام من ئه و دووانه م به تاوانبار، به شووم، به نه حس، به پهش وهكو قه رهج ده زانی، وهكو جووتیاره موردوفینه هه ژاره كان، به چاو پرووش و پپه قواویم ده هاته خه یال. كه هه تاو هه لده هات وه میترگوزار و له

سه‌وزه‌زاره‌کانی ددها، خورسک، بی‌نوهی له دهستی
خوما بیت، به شادمانیه‌وه بوی ده‌گرژامه‌وه.

کاژستانه‌که به سهر سهرمه‌وه زهمزهمه دهکات، ئاونگی
سهر گه‌لا هه‌میشه که‌سکه‌کانی ده‌ته‌کینیت. له سیبهری
دره‌خته‌کاندا، پاشماوه‌ی سه‌هولی به‌یانیان به‌سهر گه‌لای
ددانه‌داری پرووه‌کی سه‌رخسه‌وه وه‌کو زیو ده‌دره‌وشیتته‌وه.
به‌لام ئه‌و گژوگی و پروه‌که زهرده‌نی که باران لینی داو و
به بی جووله له ئه‌رزه‌که‌دا پاکشاو و مت بوون، هه‌رکه
تیشکی هه‌تاوه‌که به ئاسته‌م لینیان ده‌دات، ته‌کان ده‌خوون و
زندوو ده‌بنه‌وه و گیانیان وه‌به‌ر ده‌که‌ویتته‌وه. پتده‌چی ئه‌م
جووله‌یه دوا هه‌ولی ژیانه‌وه‌یان بیت.

فرندان، بیدار ده‌بنه‌وه، چۆله‌که‌ی قورقوف، تووکن و
بۆره‌قنه چلاوچل ده‌کن. بولبولیک له سهر چلیک خوونی
ده‌کات، ته‌یریکی ده‌نووک خواری ئاگرین په‌نگ، له سهر
تروپکی دار کاژه‌کان چینه له به‌ری کاژه‌کان ده‌کات. ته‌یریکی
قورقوفی سه‌ی په‌نگی کلک و بالدریژ، به‌سهر چلیکه‌وه، باله‌کانی
لیکدی ده‌دات، چاوه په‌شه سرکه‌کانی برپوه‌ته داوه‌که‌ی من. له
ناکاوا جه‌نگه‌له کړوکپ، بپه‌نگ و خه‌والووه‌که، پرده‌بیت له
ده‌نگ و ئاوازی سه‌دان ته‌یر و په‌رنده و فرنده، پرده‌بیت له
جوانترین خه‌لقه‌نه‌ی زندووی دنیا، ئه‌گه‌ر ته‌یران نه‌با، توانای
داهیتانی به‌شهر چۆن ده‌یتوانی جوانیانی وه‌کو فریشته به
هه‌موو شیوه‌کانیه‌وه بخولقین و خه‌م و په‌ژاره‌و کول
و کوفانه‌کانی خوی له و پښه‌یه‌وه بره‌وینیتته‌وه.

به‌زه‌بیم به‌و ته‌یرانه‌دا ده‌هاته‌وه که راوم ده‌کردن، هه‌ستم
به‌جۆره شه‌رمه‌زارییه‌ک ده‌کرد که له قه‌فه‌زم تووند ده‌کردن.
حه‌زه‌که‌م به‌رده‌وام، ته‌مه‌شای جم و جولیان بکه‌م. به‌لام
مه‌یلی راوکردن و ئاره‌زووی کاسبی و پاره‌پیداکردن، میهر

سەر پینگاکە پێیان پێدهگرتم و هه‌م قه‌فس و فاقه‌کان و هه‌م
ئهو ته‌یرانه‌یان لێده‌سه‌ندم که راوم کردبوون.
ئێواره‌یه‌کی دره‌نگ که نه‌فت و برسی ده‌گه‌یمه‌وه‌ مالی.
به‌لام هه‌ستم ده‌کرد که ئهو پوژه‌ گه‌وره‌تر بووم و زۆرشتی
تازه‌ فێر بووم و هه‌یز و توانام زیاتر بووه. متمانه‌م به‌خۆ پتر
بووه.. ئیدی ئهم متمانه‌ به‌ خۆبوونه، وایکرد که گوێ به‌ ته‌وس
و توانجه‌کانی بابام نه‌ده‌م، که بێنی ته‌وس و توانجه‌کان به‌هه‌ند
وه‌رناگرم و سوورم له‌ سەر کاری خۆم، پاوێژی خۆی
له‌گه‌لما گۆپی و زۆر به‌جدی گوتی:

- ئهم کاره‌ توپه‌هاتانه‌ دادت نادات، به‌ قسه‌ی من ده‌که‌ی
وازی لێ بێته. که‌س به‌ ته‌یر فروشی هه‌یچی به‌ هه‌یج نه‌کردوه.
ئیش و کاریک هه‌لبژێره، که‌ مێشکت بکاته‌وه. مرقوف بۆ ئه‌وه
دروست نه‌بووه، که‌ هه‌موو ته‌مه‌نی به‌کارین منداڵانه‌ بپاته
سەر. به‌شەر تووێکه‌ خودا وه‌شاندویه‌تی، ده‌بێ گول بکات،
بپته‌به‌ر، به‌ربدات! به‌شەر وه‌کو پارهی که‌ له‌ شوێنی گونجاوا
بخه‌ریته‌کار و وه‌به‌ره‌یتانی پێبکڕی، ده‌بێت به‌سێ هه‌نده. پێت
وايه‌ ژيان کاریکی ئاسانه‌؟ نه‌خێر. ژيان زۆر سه‌خته! جیهان
وه‌کو شه‌وه‌ زه‌نگه، ده‌بێ هه‌ر که‌سیک، به‌ خۆی چرای خۆی
داگیرسێنێت. هه‌موومان به‌ ده‌ قامکانه‌وه‌ له‌دایک بووین،
ده‌مانه‌وێ ده‌ستمان بگاته‌ دوورترین ئاقار و هه‌موو شتیکی
هه‌لبگرین، ده‌بێ به‌هه‌یز بێ، که‌ هه‌یز دادی نه‌دایت، ده‌بێ زرنگ و
فیلتاز بێ.. په‌نا به‌ریته‌ به‌ر مانۆران. هه‌رکه‌سیک هه‌م به‌جووک و
هه‌م بپه‌ییز بێ، له‌ هه‌موو دینی ده‌بیت، نه‌به‌ که‌لکی به‌هه‌شت
دیت و نه‌به‌ که‌لکی دۆزه‌خ. له‌ کومه‌لگه‌ وه‌ ناو به‌شه‌راندا بژی،
به‌لام هه‌میشه‌ ئه‌وه‌ت له‌یاد بێ که‌ ته‌نیای. گوێ له‌ هه‌موو
خه‌لکی بگره، به‌لام باوه‌ به‌که‌س مه‌که.. ئه‌گه‌ر باوه‌ پکه‌ی
زه‌ره‌ر ده‌که‌یت. فێری بپه‌ده‌نگی به، قسه‌ هه‌زاه و دووانی

به کاره. مال و شاران به قسه دروست ناکرین، به لکو به پاره و
نامیزان دروست ده کرین. خۆتو بشکیری یان کالمیکیان نیت که
جگه له پهز و پیستان هیچی تریان نییه..

ئهو دهیتوانی شهوان تا به یانی ئهوجۆره قسانه بکات،
هه موو گوته و گوتاره کانیم ئه زبه ر بوو، دل به ندی قسه کانی
بووم. به لام متمانه ی ته واوم به مانای قسه کانی نه ده کرد. له
قسه کانی گه ییمه ئهو ئه نجامگیریه ی که دوو هینز ژیانیان
سهخت کردووه: - خودا وخه لکی.

نه نکم له بهر په نجه ره که دانیشتبوو، خه ریکی ته شی پستن
بوو، ته شیییه که، به گف وهۆپ، له نیتو قامکه زرافه کانی
ده خولایه وه. ماوه یه کی زۆر به بیته وه ی ورته بکات، گوئی له
قسه کانی بابام گرت، پاشان له ناکاوا هاته قسان:

- هه موو شتیگ به ئیراده و ویستی دایکی خواجه، به
ویستی پاکیزه ی پیروژه.

بابام هاواری ده کرد:

- ئه وه چ ده لیتی ژنه که؟ خوا؟ واده زانی من خوا ناناسم،
خوام له بیر کردووه؟ من خوا ده ناسم زۆر باشیشی ده ناسم.
پێم بلێ خودا ئه م هه موو که ر و گایه ی به دنیا دا
بلاو کردووه ته وه هه ی که وده ن؟

***

وام وینا ده کرد، له دنیا دا، له ژیان ی سه ربازان و قوزاقان
خۆشتر و ئاسانتر نییه. ژیان یان ساده و ئاسووده یه. به یان یان
ئه که ر هه وا خۆشبا، له و بهری دۆل و شیوه که ی به رده م مالی
ئیمه دا کۆده بوونه وه. به ده شت و ده ره که دا بلاو ده بوونه وه،
مه شق و پاهینانی گۆنگ و ئالۆزیان ده کرد، به قه مسه له ی
سپیییه وه، تفهنگ به ده ست، به مهیدانه که دا غار ده دن، به سه ر

کەند ولەندە بچوو کەکاندا باز دەدەن، لە دۆلە کەدا ون دەبن. هەنگی لە ناکاوا دەنگی شەپپوریک بەرز دەبێتو، سەربازەکان دووبارە، بە دەم هوراکیشانەو، لە مەیدانە کەدا دەردەکەونەو. بە دەم گەرم و هۆزی تەپلەو، بە خۆ و نیزەکانیانەو بەرەو جادەکە ی بەرمالی ئیمە هێرش دینن. وام خەیاڵ دەکرد هەر ئیستا کولبەکە ی ئیمە وەکو خەرمانە پووشیک هەلدەگرن و وێرانی دەکەن و دەیدەنە دەم باو. منیش بە لاسایی کردنەو ی ئەوانەو، بە دەم هوراکیشانەو، بە غاردا ن دوایان دەکەوتم. دەنگی تووندی تەپل و دەهۆلان، ئارەزوویەکی تووندی خراپکاری لە ناخما جۆش دەدا، بۆ نمونە وێران کردنی پەرژینیک یان لێدانی کەسیکی لە ناخما دەهاپوژاند.

سەربازەکان، لە کاتی پشوو باشدا تووتنی خۆمالیان دەدام، تەنگە قورسەکانی خۆیان بە من دەسپارد. هەندێجار یەکیکیان ڕووی سەرەنیزەکە ی دەکردە من و بە شۆخییەو و بە دەنگیکی گە دەگوت : - با ورگی ئەم سیسرکە بدین! سەرەنیزەکە لە بەر تیرقۆزی خۆرە کەدا دەدرەوشایەو، دەتگوت گیانی لە بەرە. وەکو ماریک خۆی بۆ پێوەدان ئامادە بکات، خۆی لوول دەکرد. دیمەنە کە هەندیک ترسناک بوو، بەلام من لە زەتم لێدەبینی!

سەربازە مۆردوفییە دەهۆل ژەنە کە فیری دەکردم کە چۆن دوو دارەکە ی دەهۆل کوتانە کە بە کار بینم. یەکە مجار هەر دوو دەستی لە نیو دەستی خۆی دەنام و بە هەموو هیزی خۆیەو بە پادەیه ک دەگوشین کە ژانی دەبردە دلمەو، ئەوجا دارەکانی دەخستە بەینی قامکە سەپووەکانم.

هەنگی چارەکانی، کە لە چاوانی فرێدە دەچوون، تێدەبریم و بە دەنگیکی گە دەگوت:

- لێده: يهك، دهی جاريکی دی - يهك، دهی جاريکی دی!
ت. ت. ت! لێده، به دهستی چهپ هینواش، به دهستی راست
تروند - تا، تا، تا!!

من گوی به گویی سهربازەکان، به مهیدان و دهشتهکه‌دا تا
کوتهایی مانۆر و مه‌شقه‌کان غارم ده‌دا. ئه‌وجا به ناو شارا
تابەر سهربازخانه‌که له‌گه‌لیاندا ده‌پۆیشتم. گویم له‌ سرووده
خۆشه‌کانیان ده‌گرت، ده‌مپوانیه‌ پوخساری ناسکیان که وه‌کو
دراوی پێنج کۆپیکي تازه له‌ سکه‌ ده‌رهاتوو ده‌ده‌وشانه‌وه.

ئهم کۆمه‌له‌ خه‌لکه‌ گه‌نجه، ساغ و سه‌لامه‌ت، يه‌کگرتوو،
وه‌کو ئاوی په‌وان، به‌ خوشحالی وشادییه‌وه به‌ شه‌قام
وجاده‌کانی شارا ده‌پۆیشتم، ئیدی پیاو هه‌زی ده‌کرد
په‌یه‌ه‌ندیان پێوه‌بکات و به‌جێته‌ پیزیانه‌وه وه‌کو چۆن جۆگه‌لان
ده‌پۆینه‌ پوباره‌وه. ئه‌و گه‌نجان له‌ هه‌یج که‌س و هه‌یج شتیکی
نه‌ده‌ترسان، به‌ جورئه‌ته‌وه، بێباک سه‌یری هه‌موو شتیکیان
ده‌کرد. توانای سه‌رکه‌وتنیان به‌ سه‌ر هه‌موو شتیکیا هه‌بوو،
ده‌یان‌توانی ویستی خۆیان به‌سه‌پێتن. وێرای ئه‌وه‌ش خه‌لکیکی
زۆرباش و خاکی بوون.

پۆژیکی، له‌ کاتی پشوودا، نایب زابتيکی، جگه‌ره‌یه‌کی
ئه‌ستووری دامن:

- بێگه‌ره، جگه‌ره‌یه‌کی عاله. من ئهم جگه‌ره‌یه‌ به‌که‌س ناده‌م.
به‌لام تق کۆپیکي باشیت!

دامگیرساند. کابرای نایب زابت، هه‌نگاوێک چووه‌ دواوه. له
ناکاوا گریکی سوور له‌به‌ر ده‌م و لووتما به‌رز بووه‌وه. ئیدی
به‌رچاویم تاريک بوو، په‌نجه‌کان و که‌پوو و برۆیه‌کانم
سووتان. بۆنی تووند و ناخۆشی گۆگرد، ده‌م و لووتی پڕ
کردم، که‌وتمه‌ پژمین و کۆکه‌کۆک. ئیدی کۆیتر و ترساو
نه‌مه‌ده‌زانی چ بکه‌م. سه‌هربازەکان به‌ ده‌م پێکه‌نین و

گالته پیکردنه وه له دهوړم خړېوونه وه. بله ز بهره و مال نشیو
 بوومه وه، گویم لیبوو له دواوه پیم پیده که نین. قامکه کانم
 دهسو تانه وه، دم و چاوم دهکزیاه وه و پوندک به چاوانما
 دههاته خواری. به لام نه وهی که زوړم لاناخوش بوو، ژان و
 نازاره که ی نه بوو، به لکو بڼ مانایی نه شوخییه بوو که له گین
 بوو کاره ساتی گوره ی لیکه ویته وه. بڼ نه و کاره یان له گهل
 مندا کرد؟ باشه نه م خه لکه باشه، بڼ نه م به مایه ی
 سه رگرمی و پیکه نین بزانش؟!

که گیمیمه وه مال، سه رکه وتمه سه ری، ماوه یه کی زوړ
 له ویندر پاکشام، هرهه موو نه مینه تیه زوړ و دژوارانه م
 وه کو قهوان بڼخوم لیدایه وه که له م ته م نه کورته دا به سه رم
 هاتبوون. ئیدی نه م دیمه نه م له بیر نه ده چووه وه، به تاییه تی
 دیمه نی نه و سه ربازه بچوکه ی که خه لکی سارابول بوو. نه م
 له بهر چاوم نه ده سپرایه وه، هه میسه به زندوویه تی له بهر چاوم
 بوو.

پرسی: - باشه، تیده گهی؟

لئ، هه زوو شتیکی زوړ هوڅیانه و کاره ساتبارترم بڼی.
 ورده ورده هاتوچوی نه و سه ربازگانه م ده کرد که له
 نزیکي بیشیرسکایا سلوبودا بوون و پرېوون له قوزاقان. نه م
 قوزاقانه له سه ربازه کان جیاوازیوون - نه ک له بهر نه وهی
 شوپه سوار و پسپوړی نه سپ سوازی بوون و جلکی
 باشتریان له بهر بوو، به لکو زیاتر له بهر نه وه بوو که به
 زمانیکی جیاواز داخاوتن، به جوړیکی جیاواز ده سترین
 "ستریانان ده گوت" هه لپه رکئی و سه مایه کی زوړ جوانیان
 ده کرد، هه ندیک جارن شه وان، دوازی نه وهی نه سپه کانیان
 داده کرد، له نزیکي ته ویله کانا نه لقیان ده به ست. ئیدی
 قوزاقیه کی چکوله ی سه رسوور که قره لوله که ی بڼ پشته وه

هه‌لده‌دایه‌وه، ده‌چوو، به‌ده‌نگیکی به‌رزى وه‌کو ده‌نگى کلارنیت
هه‌لى ده‌کرده گۆرانی، له‌وینده‌ر راست ده‌وه‌ستا
وبه‌خه‌مباریه‌وه گۆرانیه‌کی نه‌رمى خه‌مناکی به‌ دۆنى ئاراما،
یان به‌ دانوبى شیندا هه‌لده‌گوت. ئیدی وه‌کو مه‌لى سپیده
(جۆره‌ ته‌یریکه‌) چاوانى ده‌نووqاند، ئه‌م ته‌یره‌ زۆرجار که
ده‌خوینی، چاو ده‌نووqینی و ده‌ستبه‌ردارى خویندن نابى تا
ده‌که‌وێته‌سه‌ر عاردى و مردار ده‌بیته‌وه. یه‌خه‌ی کراسه‌که‌ی
کرا‌بووه‌وه، که‌له‌مه‌ په‌ق و ته‌قه‌که‌ی به‌ده‌ره‌وه‌ بوو، بیچم و
قه‌د وه‌لافه‌تى ده‌تگوتله‌ برۆنز داتا‌شراوه. له‌وینده‌ر به‌بى چاو
پاده‌وه‌ستا، باسکى ده‌جولان‌دن، له‌ سه‌ر هه‌ردوو لاقه
لاوازه‌که‌ی خۆی به‌جۆرئ ده‌هاژاند، وه‌کو ئه‌وه‌ی ئه‌رزه‌که‌ له
ژیریاندا هه‌ره‌س بیئى و دابروخت، له‌وه‌ ده‌چوو، له‌ به‌شه‌رى
که‌وتبى و بووبیت به‌ شه‌پوورى شه‌پوورژه‌نیک یان نای
شوانیک. هه‌ندىجار وام وینا ده‌کرد، له‌ ناكاویکا به‌پشتا
ده‌که‌وئ وه‌کو مه‌لى سپیده گیانى به‌رده‌چیت، چونکه‌، هه‌موو
توانا به‌ده‌نى و روحیه‌که‌ی به‌و گۆرانی به‌خشیوو که‌ ده‌یگوت.
هاورپکانى، ده‌ست له‌ گیرفان، یان ده‌ست له‌ پشت له
ده‌ورى ده‌وه‌ستن، چاو ده‌به‌ر نه‌ روخسارى برۆنزی
وده‌سته‌کانى، به‌ئارامى و ده‌نگى دلگیر، وه‌کو کۆرسىکى کلێسا
گۆرانی ده‌لێن. له‌و ساتانه‌دا هه‌ر هه‌موویان، به‌ پێشدار وبى
پیشه‌وه‌ له‌ په‌یکه‌ر و ئیکۆنان ده‌چن. گۆرانیه‌که‌، بلاو ده‌بیته‌وه،
ده‌نگه‌داته‌وه. من به‌ ده‌م گوێگرته‌وه، خۆ له‌ بیر ده‌که‌م، نازانم
وه‌خت که‌یه، شه‌وه‌ یان پۆژه، خۆم منداڵم یان پیره‌مێرد.
هه‌موو شتیک له‌ هه‌زار توبى بیرچوونه‌وه‌دا، ون ده‌بیته‌! ده‌نگى
گۆرانیبێژه‌کان به‌جۆرئ کپ ده‌بیته‌ و داده‌مرکیته‌وه‌ که‌ گوێمان
له‌ سووکترین ته‌فگه‌رى شه‌وى پاییزى ده‌بیته‌ که‌ به‌سه‌ر مه‌زرا
وکێلگه‌کانا داده‌کشیت، گوێمان له‌ پر مه‌و هه‌ناسه‌ی ئه‌سه‌په‌کان

دەبىت كە خەون بە ئازادى و دەشت و دەرهو دەبينن. ئەم
هەستە غەرىبە بە جۈرئ لە دلما دەپەنگىتەو خەرىكە دلەم
بەقىن، خۆشەويستىكى لال، خۆشەويستى خەلك و خاك
بەجۈرئ لە دلما پەنگاوتەو، ئۇقرەى لىن بېيوم.

وا خەيالىدەكەم، يارۋى قوزاقە برۋنزيە بچووكەكە، لە
پىناۋىك زىاترە - شىتىكى تايىبەت و جىاوازە - ئافەرىدەيەكى
ئەفسانەيى، لە بەشەرى فانى زۆر بالاتر وگەرەترە. شەرم
دەكرد قەسەى لە گەلدا بگەم. ئەگەر پرسىياريكى لىكردبام، لە
خۆشيا پىدەكەنيم، خەنى دەبووم، بەلام زۆر شەرم دەكرد.
ئامادەبووم وەكو سەگىكى دەستەمۇ، لىرەو لەوى دواى بگەوم،
ھەر بۇ ئەوئەى تۈزىك زىاتر بىدىنم و گوى لە گۆرانى و
ئاوازەكانى بگرم.

پۇژىك، دىتم لە سووچىكى تەويلەكەو وەستابوو و
موسىلەيەكى زىوى ئاسايى لە ئەنگوست بوو و بە دىقەت
تەمەشاي دەكرد. لىوہ جوانەكانى دەبزوان، سەمىلە سوورە
بچووكەكەى گف بوو بوو، پوخسارى خەمىكى بەكول و
كۆفانى پىوہ دياربوو.

ئىوارەيەكى درەنگ وتارىكى دىكە، قەفەزەكانم ھەلگرت و
چووم بۇ بارىكى مەيانى ستاراي سىنايا. خاوەنى بارەكە،
زۆرى حەز لە بولبول و كىشكانى ئاوازخوين بوو، زۆربەى
كات ئەو تەيرانەى لىدەكپىم.

يارۋى قوزاقى لە گۆشەيەكى بارەكەدا، لە نىوان وەجاخەكە
و دىوارەكەدا دانىشتىبوو. ژىنىكى قەلەو، كە بەكەلەش دوو
ھىندەى ئەو دەبوو، لە لايەو پۇنىشتىبوو. پوخسارە خەكەى
دەبرىقايەو، بە نىگايەكى پىر خۆشەويستىيەو تەمەشاي
دەكرد، بەلام نىگايەكى بارگاوى بە نىگەرانى، كە زىاتر لە نىگا
و نۆپىنى دايكان دەچوو. قوزاقەكە مەست بوو، لىكدا لىكدا

لاقی دهجولاند، دیار بوو لاقی بهر ژنه که کهوت، ژنه ی تاین
راچفری (راچله کی) پرووی گرژ کرد و به میهره بانیوه کوتی: -
واز له لم بهرهلایی و چهنه بازی بهینه!

یاروی قوزاقی، به ئه سستم برۆکانی هه لبرین. دووباره
داهاتنه وه. زۆر گهرمای بوو، یه خه ی پالتۆکه ی و کراسه که ی
کردبووه وه، ملی ده رخستبوو. ژنه که، سه ره پۆشه که ی له سه ری
لابرد و دای به شانیا، هه ردوو باسکه سه ی و گوشتنه کانی نایه
سه ر میزه که، قامکه کانی به تووندی تیک ئالاندن، جمه که کانی
هینده ی دی سه ی هه لگه پان. تا زیاتر لیان ورد ده بوومه وه
وام هه ست ده کرد یاروی قوزاقی کوپیکه و خه تاه کیله هه نبر
دایکینکی میریغان کردوه. ژنه که به میهره بانیوه سه رزه نشتی
ده کرد و نه ویش کوکپ، هه یج وه لامینکی نه ده دایه وه. هه یج
بیانوویه کی پته بوو که خوی پین به پینته وه.

له ناکاوا، وه کو یه کینک کولاشدم (دووپشک) پیوه ی دابن،
هه ستایه سه ره پینان، شه پقه که ی تا سه ر هه نیه ی هینایه
خواره وه، نه وجا ناوله پینکی پیندا کیتشا و بیتنه وه ی دوگمه ی
پالتۆکه ی دابخات به ره وه ده رگا که چوو. ژنه که ش هه ستا. به
بارمه نه که ی کوت: - کوزمیچ، ئیستا ده گه پینته وه.

له گه ل پۆشستنی واندا، دهنگی پینکه نین و نوکته ی
مشته ریبه کان به رزه بووه وه.

یه کیکیان به سه نگینیوه کوتی: - که کاپتن بگه پینته وه،
ته مبینی ده کات!

به هه له داوان دوویان که وتم. له تاریکیه که دا چهنه گافیک
(هه نگاو) له پیتشمه وه ده پۆیشتن، مهیدانه پر کوپ ولپته که یان
برپی، به ره وه که ناری فوولگا هه وراز بوونه وه. ژنه که، به لادا
دههات و هه ولی ده دا، یاروی قوزاقی بگریت. گویم له

فلچه‌فلچی قورپه‌که بوو له ژیر پټیاندا. ژنه‌که، به نهرمی ده‌پرسی: - بړکوی ده‌پوټ؟ ناخر کټوه ده‌چیت؟!

هرچه‌نده پټی من له پټگه‌ی وان جی‌اواز بوو، به‌لام به ناو قورپه‌که‌دا خوم گه‌یاندنئ. که گه‌یینه که‌ناره‌که یاروی قوزاقی وه‌ستا، هه‌نگاوټک هاته دواوه، له ناکاوا شه‌پلاخیکي به دهم وچاویا کټشا. ژنه هاواریکي ترسامیزی کرد: - شاه، بق وات کرد؟ منیش ترسام، به هه‌له‌داوان به‌رهو وان چووم. به‌لام یاروی قوزاقی ناو قه‌دی ژنه‌که‌ی گرت، خستیه سهر هه‌لدیره‌که، خویشی به دوايا، ئیدی وه‌کو تارماییه‌کی ره‌ش به سهر گیای که‌ناره‌که‌دا خل بوونه‌وه. واقم وپما، وه‌کو به‌رد له جټی خوم چه‌قیم، گویم له دهنگی شه‌په‌که‌یان و درانی جل و به‌رگه‌کانیان و هانکه‌هانکی تووندی یاروی قوزاقی بوو که له خواری خواره‌وه به‌رز ده‌بووه‌وه.

ژنه‌که، به دهنگیکی نه‌وی و له‌بن لیوانه‌وه ده‌یگوت: - هاوار ده‌که‌م.. هاوارده‌که‌م ها..

پاشان، ژاوه‌ژاویکی به‌ژانی لی به‌رز بووه‌وه و ئیدی هه‌موو شتیک کړوکپ و خاموش بوو. به‌ردیکم هه‌لگرت و به هه‌لدیره‌که‌دا غلم کرده‌وه. جگه له خشه‌خشی گژوگیا هیچی ترم گوئ لینه‌بوو. ده‌رگا شووشه‌که‌ی باره‌که، به‌جیر وه‌نډ کرایه‌وه، په‌کټک که‌وته سهر ئه‌رزه‌که و هاواریکي لی به‌رز بووه‌وه، بټده‌نگی دووباره بالی به‌سهر دنیا‌دا کټشا، بټده‌نگیه‌کی بارگاو‌ی به ترستیکی په‌نهان. له‌و دیوی هه‌لدیری که‌ناره‌که‌وه، شتیکي گه‌وره‌ی سپی به‌دیار که‌وت، به‌هه‌نگاو‌ی له‌رزوکه‌وه، به هه‌لدیره‌که‌داهه‌لده‌که‌پا، به دهم هه‌نسک هه‌ل‌دان و ورته‌ورته‌وه هه‌لده‌که‌پا، ئه‌و شته گه‌وره‌یه ژنه‌که بوو. که وه‌کو مه‌پ به چوار چنگوله سهرده‌که‌وت، ده‌مبینی که تا ناو‌قه‌دی پرووت بوو. مه‌که‌خړ وگه‌وره‌کانی له سپیه‌تیدا

دهدره وشانه وه. له وه دهچوو سئ سهری هه بیت. ئه نجام گه یه
 لای محه جهره کان، له لاهمه دانیشته، وه کو ئه سپیکی ماندوو
 په تاپه یه تا دهی پرماند و هه ولیده دا قژه شیواو و تیک
 ئالاهه که ی پیک بخاته وه. په له ی په شی قور و حه پری به جهسته
 سپیه که یه وه دیار بوو. گریا، پوندکه کانی سپی، په فتاری له
 پشیکه که دهچوو که دهم وچاوی بشوات. که چاوی به من
 کهوت، به ئه سپایی هاواری کرد:

- خودایا! تو کئی؟ لاکه وه، هه ی لاساری بیتار!

نه متوانی دوور بکه وه. حایر و حه په ساو و، خه مین و خه مبار
 وه ستام. قسه کانی خوشکه که ی نه نکم بیرکه وتنه وه: "ژن هیزه،
 ده بی حیسایی بق بکری. باشه هر حه و نه بوو که خودی
 خوی هه لئه تاند؟"

ژنه هه ستا، به پاشماوه ی کراسه که ی مه که کانی داپو شی،
 له سۆنگه ی ئه وه وه لاقه کانی ده رکه وتن. به هه شتاو له و ناوه
 دوور که وته وه. یاروی قوزاق، به هه لدیره که دا سه رکه وته وه،
 هه ندیک که لپه لی سپی به دهسته وه بوو، فیکه یه کی سووکی
 کیشا. ئه و جا به راویژیکی شاد کوتی:

ح داریا! پیم نه کوتی، قوزاقی هه رگیز په کی ناکه وئ و
 هه رچییه کی بوئ، دهستی ده که وئ؟ وات زانی من سه رخو شم،
 نا؟ نا، نه خیر، سه رخو ش نه بووم، ئه وه م ته نیا بق
 هه لئه تاندنی تو بوو داریا! له جیتی خوی په ق راوه ستا، دهنگی
 هه لبری، دانه ویه وه، به جله کانی ژنه که، قورپی سه ر پیلاره کانی
 سپی و دریزه ی دانی: - داریا، وه ره، جله کانت ببه، زویر مه به!
 ئه و جا به دهنگی به رز جنیویکی پیسی دایه.

ئیدی له وئ، له سه ر کومایه که هه ژگ و بژال دانیشتم و
 گویم له و تاقه دهنگه ده گرت که له ناو جه رگی شه وه
 بیده نگه که وه، زور به غرووره وه ده هاته گوی.

رونای و تیشکی گلزپه‌کانی مه‌یدانه‌که له‌به‌رچاوم سه‌مایان ده‌کرد، له‌میانی په‌له‌داریکی په‌شه‌وه، به‌ده‌سته‌پاستا قوتابخانه‌سپیه‌که‌ی (کچه‌ده‌وله‌مەندان) به‌دیارکه‌وت. کابرای قوزاقی به‌ده‌م جنیوی پیسه‌وه‌هیدی هیدی و به‌ده‌م پاوه‌شاندنی جله‌سپیه‌کانه‌وه‌به‌مه‌یدانه‌که‌دا‌بوری، ئه‌وجا وه‌کو‌خه‌ونیکی ناخۆش‌پۆیی و‌برایه‌وه.

له‌ژیر‌بورجی‌ئاوه‌که‌وه‌هه‌لمێک‌به‌فسه‌فس‌له‌بۆریه‌کی ئاسننه‌وه‌به‌رزده‌بووه‌وه. عه‌ره‌بانه‌یه‌ک‌به‌ته‌قه‌ته‌ق‌به‌سه‌ره‌ولێژکه‌دا، بۆلای‌پوباره‌که‌نشیو‌ده‌بووه‌وه. به‌نی به‌شه‌ریک‌له‌و‌ده‌ورو‌به‌ره‌نه‌بوو. به‌خه‌مینسی‌به‌قه‌راخ که‌ناره‌که‌دا‌که‌وته‌پڕ، به‌ردیکی‌ساردم‌به‌ده‌سته‌وه‌گرتبوو، به‌نیاز‌بووم‌بیکی‌شم‌به‌یارۆی‌قوزاقیدا. هه‌سه‌سیکی (جه‌زایرچی) له‌نزیکی‌کلێسا‌که‌ی‌قه‌شه‌جۆرجی‌پیرۆز، پرایگرم و‌به‌توو‌په‌یی‌له‌ناسنامه‌که‌ی‌پرسیم‌و‌پرسی‌که‌کۆله‌پشتیه‌که‌م‌چی‌تیا‌یه.

که‌حال‌و‌حیکایه‌تی‌کابرای‌قوزاقیم‌بۆ‌گیرایه‌وه، به‌پێکه‌نینه‌وه، گو‌تی:

- ئه‌مه‌بکه‌به‌په‌ند‌و‌ده‌رس! قوزاقیان‌گو‌ی‌ناده‌نه‌ئو‌شتانه، دنیا‌یان‌به‌و‌قورسیه‌نه‌گرتوو‌ه‌برا، ئه‌وانه‌وه‌کو‌ئیمه‌نین. ژن‌و‌دێله‌سه‌گیان‌له‌لا‌وه‌کو‌یه‌که!

دوو‌باره، قۆژ‌ده‌ستی‌به‌پێکه‌نین‌کرده‌وه، من‌ملی‌ریگی‌خۆم‌گرت، له‌دلی‌خۆ‌دا‌ده‌مپرسی، بۆچی‌به‌وجۆره‌به‌کول‌پێده‌که‌نی.

به‌ترسه‌وه‌بیرم‌ده‌کرده‌وه: باشه‌ئه‌گه‌ر‌ئو‌ژنه‌دایکی‌من‌یان‌نه‌نکم‌بوا‌یه، چ‌ده‌قه‌وما؟

که یه کهم به فر باری، بابام بومالی ژن خوشکه که ی
بردمه وه و پئی گوتم: - مانه وه ت لیره خراپ نییه، هیچ زهره ریک
ناکه ی!

هه ستم ده کرد که له هاوینا زور ژیاوم، زور به لام
تیپه راندوه و له پووی ته من و ئاوه زه وه گوره بووم، به لام
ژی ان له مالی وه ستا و ئه ربا به کانما، زور له چاران ناخوشت
بووبوو. ئه مانه و خه لکانی وه کو ئه مانه، ئه وه نده یان ده خوارد،
هینده یان تی ده تراند، خویان ژه هراوی ده کرد، به رده وام و
به دور و دریزی باسی نه خوشییه دریژخایه نه کانی خویان
ده کرد.

خوشکه که ی نه نکم به هه مان دهسته واژه و پسته کانی
چاران، ده گهل خودای گوره دا ده دا و له ژیر په رده ی ئایندا
مه به سته گلاوه کانی خوی ده شارده وه. به لام ژنه گه نجه که،
وه ستاژن، چونکه مندالی دووه می بووبوو، ته واو باریک و
بنیس بووبوو. له هه لس و کهوت و په فتاریا، هه مان نازونوزی
ده ورانی سکپری ده کرد. که جلکی بق جووته کوپه که ی
ده دروو به دم ته قل و دروومانوه هه میشه وله بن لیوانه وه،
هه مان گورانی ده گوته وه که قه تاوقه ت گورانی به سه ردا
نه ده هات.

فانیا، فانیا، فانیشکا

برام فانیا، برای بچو وکم

من له سه ر خزا که که داده نیشم

توش له دوامه وه و.. هه نگن ده فرین

ههركه دهچوممه ئه و ژوورهی كه ئهوی تیاوو، یهكسه
گۆرانیهكهی دهبرې و به تووږهیی هاواری دهكرد: - بۆچی
هاتووی، چیت دهوئ؟

ئیدی گهیمه ئه و قهناعهتهی كه جگه له و گۆرانیه، هیچ
گۆرانیهکی دی نازانی.

شهوان، ههردوو خانم بۆ ژووری نانخواردنیان بانگ
دهكردم و دهیانگوت:

- کوا باسی ژیانی خۆتمان له كهشتیهكه دا بۆ بگێرپهوه.
من له سهركورسییهکی نزیکی دهركای تهوالتیهكه
دادهنیشتم و ههموو شتیكم له سیری تا پیازی بۆ دهگێرپهوه.
من به گێرانهوهی ئه و بیردهوریانه زۆر خوشحال دهبووم،
چونكه به لای كه مه وه بۆ ماوهیهك ئه و ژیانه تالهی له بیر
دهبردمهوه كه به ناچاری لای ئهوان دهبرده سه. كه
دهكهوتمه گێرانهوهی سهربهووردهكهی خۆم، بۆ ماوهیهکی
كورت گوێگرهكانی خۆم فهرامۆش دهكرد، ژنهكان كه به
عهمراتیان سواری كهشتی نهبوو بوون، پرسپاری
بیسهرو بهریان دهكرد:

- باشه نه ده ترسایت؟

- نا، ترسی چی!

- باشه ئه گهر كهشتیهكه وهربگهڕیت و بكهوینته گێژاو

و گێژهنگیهكه وه و نقوم ببیت؟

وهستام، پێدهكهنی. له كاتینكا كه دهمزانی كهشتی ههلمی نه
وهردهگهڕی و نه نقوم دهبیت، بهلام ههرجیم دهكرد و دهكوشا
نهمدهتوانی قهناعهت به و دوو ژنه بكهم. پیرهژن، قهناعهتی
وابوو كه كهشتی مهله ناكات، بهلكو چهرخ و پینچكهی هه،
دهگاته بنی دهریا و بههزی ئه و چهرخانهوه دهپوات، وهكو
چۆن عهزه بانه به سهركاردیدا دهپوات.

خویندنه وه تا که وته داوی ئەفینی قەشە وه! مەگەر خواپزانی
ژنەکی قەشە، بە پۆژی نیوه پۆ بە بەرچاوی خەلکە وه چی
پێکرد! بە راستی حەیاچوون بوو!

هەندیجار، بڕیک وشە و زاراوەی ناو کتێبەکانی "سموری"م
لە قسەکردنا بەکار دەبرد، بە تایبەتی قسەی ناو ئەو کتێبە
کە لاپەرەکانی سەرەتا وگوتایی پێتوێ نه مابوو، یەکتێک لەو
پستانە ئەمە بوو: "ئەگەر راست دەوێ، چ کەستیک بارووتی
دانهیتاوه. بارووت لە ئەنجامی مالیجەی دوورودریژ و تییینی
و دۆزینە وه و ئیکتیشافاتی لاوهکیه وه دۆزراوه ته وه."

ئەم پستیه نازانم بۆچی لە خوت و خۆپایی لە زەینما
نەخش بوو بوو. زۆر دلەبەندی پستە: "ئەگەر راست دەوێ..
"بوم، بەکارهێناتی ئەو دەستەواژەیه زۆرم لە سەرکەوت.

شەویەک، کە خانەوادەکە داویان لێکردم سەر بهوردی
ئەزموونهکانی خۆمیان لە ناو کەشتیه هەلمیه که بق بگێرمه وه،
هەر هات بە دەما وگوتم:

- ئەگەر راست دەوێ، شتیک نیه که شایستهی گێرانه وه
بێت.

هەموو بەجاری حەپەسان و کەوتنه ته شه ر لێدانم: - ئەمە
چییه؟ چیت گوت؟

هەرچواریان لە قاقای پێکەنینیان دا. بە تەوس وتوانجە وه
کەوتنه وتنه وه دووبارە کردنه وه ی دەستەواژەکی من: " -
ئەگەر راست دەوێ! "خۆشه!

وهستا بە خۆی پووی تێکردم وگوتی:

- ئەمە دەستەواژەیهکی هێچە، ئەوهنده دووبارە ی مەکه وه!

ئیدی له وه وه نازناوی "ئەگەر راست دەوێ" یان لێنام.

- ئەهای تو، "ئەگەر راست دەوێ"! وەرە پیسایی
مندالە که له ئەرزه که پاک بکه وه.

دیاره ئەم داخوازیه بئی مانایانه زیاتر دەبوونه مایه‌ی
سەرسامیم نەک مایه‌ی توورە بوونم.

ئیدی لەو پەڕی کلۆلیدا دەژیام، جا بۆ ئەوێ لەو بارە
نالەبارەیی خۆم دەربازیم، بە هەموو توانایەکمەوە ملم
بەکاره‌وه دەنا، دەمویست خۆم لە بیر بکەم. کاریش کەم
نەبوو. ماله‌که دوو مندالی بچووکیان هەبوو. خاوەن ماله‌که، لە
دایەنەکان پازی نەبوون، لێیان بەبیانوو بوون، زوو زوو
دەیانگۆڕین. بۆیە دەبوايە ئاگام لە مندالەکانیش بوايە، ئەرکی
ئەوانیش بەملی مندا دەهات. هەموو پۆژی پەڕۆکانیانم دەشت،
هەفتە‌ی جارێک دەچووم بۆ 'کانی پۆلیسان' تا پاپە‌خە‌کانی
ژیریان بشۆم. هەلبە‌ته ژنانی جلشۆر، لەوێ گالته‌یان
پێدەکردم. لێیان دەپرسیم:

- باشه تۆ بۆ ئەم کاره ژنانە‌یه دەرکە‌ی؟ ئەمە کاری ژنانە
نەک کاری پیاوان.

هەندێجار، بە پادە‌یه‌ک سەریان دەرکردە سەرم، بە خۆم
نە‌دە‌وه‌ستام و جلە تە‌پە‌کانم بە سەروچاویاندا دەدا، ئەوانیش
بە‌گژما دەهاتنە‌وه و لێمان دە‌بوو بە شە‌پە‌ پە‌ڕۆ. ئە‌له‌ه‌قی ئەم
بە‌زمە‌ی ناو ژنە‌کانم پێ‌خۆش بوو.

کانی و سە‌رسە‌راوی پۆلیسان لە قوولایی دۆ‌لێکی قوولە‌وه
هە‌لدە‌قولا و بە‌ره‌و پو‌باری ئو‌کا دە‌پۆ‌یی و دە‌پژایە‌ پو‌باری
نافە‌رییە‌وه، ئەم دۆ‌له‌ شاری لە بیابانێک هاوێ‌ر دەرکرد کە پێ‌یان
دە‌گوت 'یاریلو'. یاریلو ناوی کۆنی خواوە‌ندی خۆ‌ر بوو.
خە‌لکی شار، لە جە‌ژنی بە‌هەرە‌دا، بۆ پیاسە و سە‌یران و،
بە‌سەرکە‌ندنە‌وه‌ی پۆ‌چی مردووان، پو‌ویان دەرکردە ئەم بیابان
و دە‌شت و دەرە. نە‌نکە‌م بۆی گێ‌را‌بوومە‌وه، کە لە پۆ‌ژانی
مندالی ئە‌ودا، خە‌لکی هێ‌شتا باوە‌ریان بە خواوە‌ند یاریلو هە‌بوو

و قوربانیان بڼه ده کړد. ټیډی چهرخی گالیسکه په کیان له لږکه وه، لږکه یی له قه ترانا هه لکشاور، ده پتچا و، ټاگریان پتوه دنا و له بهر زایسی گرده که وه غلیان ده کړده وه، نه گهر نه م چهرخه بگه بیبایه ټاوه کانی ټوکا، مانای و ابو که " یاریلو " قوربانیه که یانی قبول کړدووه و هاوینی ټه وساله هاوینیکی هه ټاو و به فله و بهر که ت ده بیټ و دلی هه موو که سیک خوش ده بیټ.

ژماره یه کی زور له خانمانی جلشور له مه زراو کیلکه کانی یاریلو ده ژیان و هاتوچوی ټه ویند هریان ده کړد. هه ره مووشیان سویره قسه و به دم و زمان بوون، ټاگایان له هه موو واریقات و بویه ره کانی شار بوو، قسه و باسه کانیان مایه یی سهرنجی من بوون که باسی ټه و بازرگان و فهرانبه و ټه فسه رانه یان ده کړد که کاریان له لا ده کړدن. جلشور دن، له زستانا، له ټاوی ته زی و به ستوودا کاریکی به راستی زه حمت بوو، دهستی ژنانی جلشور ده چایی، ده قه له شان. به سهر ټه و ټه ستیله دارینه وه له ټاوه که یی لی هه لده قوللا، داده نه وینه وه، ته نیا که پریکی دارینی کونی شه قار شه قار، له باسریشک و باو به فری ده پاراستن. دم و چاویان له سهر مادا هه لده ماسا و سوور ده بووه وه، قامکه کانیان له ټازاردا نه ده نوش تاپه وه، پوندک (ټه شک، فرمیسک، هیستر) به چاویانا ده هاته خواره وه، به و حاله شه وه هه سوور بوون له سهر ده مه ته قی و گفتوگوی خویان، دوا هه وال ودهنگ و باسیان بڼه یه کدی ده گتیاپه وه. به جور ټه ته وه پوو به پووی ژیان و خه لکی ده بوونه وه.

ناتالیا کوزلوفسکایا له هه هه موویان ده ماوه رتر بوو، ژنیک بوو له سهر ووی سی ساله وه، پوخساری ناسک و ټاودار، به داروبار، به نیگای ته و سامیز و زمانی تیژی خوی

حورمهت و پېزى خړى به سهر هه موو ژنه كانى ديكه دا
سه پانده بو. هر هه موويان شيره تيان پېده كرد و به گوييان
ده كرد نهك هر له بهر نه وهى له كاره كه يا چالاك و چه له ننگ
و كارامه بو، بهلكو له بهر نه وهش كه خوشپوش بو و
كيژه كهش ده ناردنه قوتا بخانه. كاتى به دوو زه ميله جله وه، له
گرده كه وه به كووپه كووپه داده گه پا، هاوكاره كانى به گهرمى و
پووخوشى پېشوازيان ده كرد. له حال و نه حواليان ده پرسى،
له حالى كيژه كه يان ده پرسى: - كچه كه ت چونه؟

- زور باشه، له خوا به زياد بڼ باشه. ده خوښت.

- كاتى به خۇده زانې بووه به خانميكي گهره و به پېز.

- ئاخر هر له بهر نه وه ناومه ته به رځوښندن و بڼ
قوتا بخانه م ناردووه. چما هم هه موو خانمه به پېز و حورمه ته
له كويوه هاتوون؟ خو له ئاسمانه وه نه هاتوون! له ئيمه ن و له
چينه كهى ئيمه وه، له ناو جهرگى ئيمه ي نه گېته و بهش
مهينه ته وه په يدا بوون، له كويوه هاتوون؟ مرقف تا زياتر
بزاني، بڼخوې باشته و خوشتر ده ژى. كه خوا ده مانه نيت ته
دنياوه چين؟ مندالى نه فام و بڼ هه ستين، خوا وه ند ده يه وي كه
پير ده بڼ، به زانايى و دانايى بڼلاى بچينه وه، بڼيه ده بڼ
بخوښين و فېر بڼ!

كاتى نه وه قسه ي بگردبا نه وانى دى كړوكپ، به ورياييه وه
گوتيان بڼ قسه كانى شل ده كرد. هم له پوو و هم له پاشمله
ستايشيان ده كرد، دل به ندى ئازايه تى و زيره كى و كڅلنه دانى
نه و بوون. به لام كه سيان تيا نه بوو كه چاو له و بكات، به
چهرمى ملى پووتان، دوو ده ست پېچى بڼخوې دروست كړدبو
تا هر دوو ئانېشكى داده پووشى، بڼ نه وهى جله كانى ته پ نه بڼ.
هم داهيتانه هه موويانى سه رسام كړدبو، به لام هيچ يه كيك

لەم ژنه به پريزانه بيري له وه نه كرده وه، كه چاو له و بكات. كاتى
كه من چاوم له و كرد، هه مووان گالتهيان پيكردم. كه وتته تانه و
ته شه ران:

- ته مه شا، ته مه شا! لاسايى ژن ده كاته وه!

ده باره ي كيژه كه ي ئه و ده يانگوت:

- ئه م كچه ده بيت به خاتوونيكى به پيزا! باشه وا
خاتوونيكى ديكه ش زيادى كرد، به چى ده چيت؟ خو له وه شه
خويندن ته واو نه كات، له وه يه پيش ئه وه ي مه كتبه ت ته واو بكات،
بمریت!

- ژيان بۆ ژنانى پۆشنبيريش ئاسان نيه. بۆنموونه
كيژه كه ي باخيلوف، چه ندين سال خويندى، خو بيرتانه ئه نجام
چى به سه رهات؟ بوو به مامۆستا. وه ختايه ك كچ ده بن به
مامۆستا، ئيدى ده بن به قه يره و ده ميتيته وه.

- بيگومان. له ناكاوا پياويك بيته وه ي حيساب بۆ ئه و بكات
چيت خويندوه، ده ت پفيتين..

- ميتشكى ئافره ت له سه ريا نيه!

زۆر ناخۆش بوو كه گویت لێيان ده بوو، به وشيوه نه نگينه
باسى خويان ده كرد. من ده مزانى سه ربازان، ده رياوانان
وسه نگر ليده ران چۆن باسى ژنان ده كهن. له پياوانم بيستبوو
كه به چ شانازيه كه وه باسى نيراتى و مييازي خويان ده كرد و
چه ند ژنيان خاپاندوه و سواريان بوون. ده مزانى چه ند رقيان
له ' ژنانى ته نووره له به ره '. هه ركه گويم له پياويك ده بوو،
به وه پهرى خۆپانانه وه باسى ريسكه مييازيه كانى خۆى ده كرد،
هه ستم ده كرد، زۆرى پيوه ده نى، زياتر بوختانه تا راستى بيت.
جلشۆره كان باسى ئاشقيني خويان بۆ يه كدى نه ده كرد،
به لام كه باسى پياوانيان ده كرد، به ته وس وتوانجيكى ئه وتۆوه

باسیان دهکردن که ږیک ئو گوته یه دهسه لماند که: ژنان
هیزیکن دهبن هزار ویهک حیساییان بکری.
ناتالیا ږوژیک گوتی: - پیاو چندیښ خو له ژن دوور
بگرن، هر ږوژیک دژ ژپوان بینه وه و مهجبووری ژن بینه وه.
پیره ژنیکې پوړسپې، به دهنگیکې گر گوتی:
- زور پاسته، خیلافی نییه، ئدی زور په بهن و ترکه
دنیا یان خودایان به جی نه هیشت و مهجبووری ئیمه
نه بوونه وه؟

ئم گفتوگویانه ی که له سایه ی شلپ وهږی ئاوه که و
هه لشیلانی جلان دا دهکرا، لم چاله قووله دا، لم دۆله به رینه دا
که به فریش به ته واهه تی پتی دانه ده پوشر، دهکران و
گوزارشتیان له پازه په نهانه کانی نه وه یه که له دووی یه که کانی
دهکرد، به جوړی قیزم ده بووه وه و دلم تیک هه لدهات که پر به
دل سلم له "مهسه له ئاشقینه کانی" ده کرده وه. ئیدی به
پاده یه که ئو مهسه له ئاشقینه م له بهرچاو که وتبون، که به
شتی زور ناچیز و توپه هاتم ده زانین.

ویرای ته وهش ژپانم له و دۆله دا، له نیو ئو هه موو ژنه
جلشورانده یان له مووبه قی خزمه تکارانی ته فسه راندا، یان له
ژیزه مینی کریکارانی مه عده نچیدا، زور له لا خوشتر بوو تا له
مالی ئه ربابه کانی خوما، که به رده وام، له یه که بازنه ی نه گۆږدا،
دهخولانه وه، هه مان بیروبوچوونی سواو وپواویان دووباره
کاویژ ده کرده وه، به پاستی له تهرح و دیداریان بیتزار بووم..
سه ری زمانیان و بنی زمانیان خواردن، نه خوشی و خو بوو.
به رده وام باسی گوناح و مردنیان ده کرد، ترسی مهرگ و
مردن، هه راسانی کردبوون، ږیک له و دانه وپله یه ی دهووری
دهستار دهچوون که به ترسه وه چاوه پروانی ئو وه بوو که نوره
هاپینی بیت.

له کاتی دهستبه تالیدا دهچووم بۆ عه ماره که تا دار بشکینم،
له راستیا بۆ ئه وهی دهگه ل خوما بژیم. به لام زۆرجار ئه و
ئاوته م نه ده هاته دی. خولامانی ئه فسه ره کان ده هاتن به سه راو
ده یانگیرامه وه بۆ ژیا نی باوی مه یدانه که.

یرموخین و سیدوروف، له هه موو ئه وانی دی زیاتر به
سۆراخمه وه ده هاتن، یرموخین پیاوئکی خه لکی کالوگا بوو،
دریژ داهۆلئیکی قه مووری، سه ر بچکۆله ی نیگا ویل بوو.
کابرایه ک بوو ته مه ل و ته وه زه ل، خا و خلیچک، تا بلین گه مژه
و بو ده له. که چاوی به ژنیک ده که وت، به جوړی خۆی
داده نه وانه وه، له تۆ وایه ده یه وئ خۆی باوئته سه ر لاقی و
بکه وئته خاک و پای. زۆر به خیرایی و به ئاسانی، په یه وندی
ده گه ل ئاشپه ز و کاره که ره کاندایه یدا ده کرد و تیکه لاویان
ده بوو و پامی ده کردن، ئیدی خه لکه که هه م به غیلیان پنده برد
و هه م له زه لامیه که ی ده ترسان. سیدوروف، خه لکی تولا بوو،
پۆه له یه کی لاواز بوو، فووت لئکر دبا با ده یبرد. هه میشه
خه مین بوو، به هیواشی ده دوا، به پارێزه وه ده کۆکی، ترسیکی
گونگ له چاوه کانیایه پرشنگی ده دا، هه میشه ده یراونیه گوشه
تاریکه کان.. خه لکه که ئه مه یان به جوړه شیتییه ک لئکه ده دایه وه و
زۆرجار لینیان ده پرسى: - ته مه شای چی ده که یت؟

به کاوه خۆ به رسقى ده دایه وه:

- به لکو مشکیک په یدا بیئت. من مشکم خوشده ون.. کاتی
به خۆ ده زانی له ناکاوا، ده رده فرتی و سه رو که لله ی بچووی
په یدا ده بیئت.

من نامه م بۆ خولام و موراسیله کانه دنووسی - بۆ دایک و
باوک و که س و کاره کانیان یان بۆ ئه فینداره کانیانم ده نووسی.
ئهم کاره م زۆر پتخۆش بوو، به تاییتی بۆ سیدوروف، هه موو

شهمه یهک نامه یهکی بۆ خوشکه که ی که له تولا ده ژیا،
فریده کرد.

ده بیرد مه مووبه قه که ی خۆی، له بهر میزه که وله لامه وه
داده نیشته، سه ره تاشراوه که ی ده خوراند نه ماما خوراندن!
دهسته کانی لیکدی هه لده سوون و نه و جا به گویندا ده چاندن:

- ده ی، با ده ست پتیکه یین! یه که م وه کو باوه، ده بی به سلاو
ومجامه له ده ست پتیکه ی: "خوشکی زیده ئازیز و به ریزم، له
یه زدانی مه زنم داوا یه، ته مه ن درێژ و ساغ و سه لامه ت بی."
نووسیت، ته واو؟ ده ی باشه ئیستا بنووسه: "ئه و پۆله م به
ده ست که یی که نارد بووت. زۆر مه منوونت، نه ده بوو ئه و کاره
بکه یته. من پتووستم به هیچ نییه، ژیانمان لیتره زۆر باشه له
هیچمان که م نییه."

- ئیمه ژیانمان لیتره هیچ باش نییه، مامه له ی سه گمان
له گه لدا ده که ن. به لام ئه و قسانه ی بۆ مه نووسه. بنووسه: "
ژیانمان باشه." چونکه ئه و هیتشتا مندا له، هه ر چوارده سال
ده بیته. پتووست ناکات باسی هه موو شتیکی بۆ بکریته و
خه فته بخوات. ده ی ئیستا به رده وام به له سه ر نووسین، به
گوێزهی زانیاری خۆت ته واوی بکه.

به سه رشانی چه پما داده نه وییه وه، هه ناسه گه رمه که ی بهر
سه روچاوم ده که وت، به چه وه ده یگوت:

- "پتی بلێ نه یه لێ کوپان له باوه شی بکه ن یان مه مکی و
هه ر شویتیکی دیکه ی بگرن. بۆی بنووسه ئه گه ر هه ر که سییک
باسی ئه قینی بۆ کردیت، باوه ری پێ مه که، ده یه وی له خشته ت
به ری و هه لته بکه له تینیت."

هه ولی ده دا، کۆکه که ی بخواته وه. پوخساری سوور
ده بووه وه، گۆناکانی ده ئاوسان، پوندک (هیتستر، فرمیسک،

ئەشك، عەسر) لەچاویا قەتیس دەما. ئیدی لەسەر تەختەكە دەجوللا، خۆی بەسەرشانما دەدا، پێم دەگوت: - تۆ پێگەم لێدەگری، ئاخەر ئاوا دەستم ناچیتە نووسینەكە!

- قەیدی نییە. بنووسە: "بەهیچ جۆرێ باوەر بە ئەربابان مەكە، ئەوانە فێرن چۆن كۆلۆ بكەنە سەر خەلكی و لە خشتەئێ بەرن. ئەوانە دەزانن چۆن قسە دەكەن، هەر كە دەمیان هەلێنا یەكسەر تەفرەیان داوی، لە خشتەیان بردوویت، كە متمانەت پێكردن، ئیدی هیچ چاریكت نامیتێ تەنیا ئەوە نەبێ بچیتە كاباریە و جندەخانە. هەر پۆبلیكت دەستكەوت، بیدە بە قەشە، ئەگەر پیاویكی ئیماندار و بەرپز بێ بە ئەمانەتەو بەوتی هەلدەگریت - دەنا باشتەر وایە لە شوێنێكی ئەمین و چەپەكدا، بیخەیتە چالێكەو - وریابە كەس نەتبینی، شوێنەكەیت لە بیر نەچیت."

هیچ شتێك بە ئەندازەئێ ئەم چەپەچە، كە ناو بە ناو لەقە لەقی ئەو پانكەییە لەهەنەبەر پەنجەرەكەدا هەلواسرابوو، دەهیبڕی، خەمناكتر نەبوو. من دەمپروانیە زاركی رەشی وەجاخ و ئاگردانەكە و ئەو تەختە قیمەییە كە گۆشتیان لەسەر دەجنی، دەمپروانیە دۆلابی قاپ و ئامانەكان كە لە میتشا رەش دەچوووە. مووبەقەكە زۆر پیس و پۆخل بوو. پڕبوو لە میتشوو، بۆنی دووكەل و بەنزی و پۆنی قرچاو، هێپری دەكردیت. سیسرک هەر مەپرسە، بەسەر وەجاخەكە و بە ناو دارەكاندا تەراتیتیانە. ئیدی ئائۆمیدی بال بەسەر دل و دەروونما دەكیشیت، بە رادەیهك بەزەهیم بەم سەربازە بێنەواو خوشكە بەدبەختەكەیا دیتەو، كە گریان ئەوكەم دەگری، هەربینا پروندك بەچاوما هاتەخوارێ. باشە كە ی رەوايە خەلكی ئاوا بژین، بەمەش دەگوترێ ژیان؟!

بیټه وهی کوئ به چپه دووه کهی سیدوروف بدهم، له سر نووسین بدهوام ده بم. دهنووسم ژيان زور زهحه ته. نو ټاھټکی قبول هه لده کټشیت و هانم دهادات:

- زورت نووسی. مالت ټاوايښ. سوپاس. ئیدی خوشکه کم ټیده گات ده بی له چی بترسیت، سل له چی بکاته وه.

من به پاوټیکی تونود، له کاتیکا خوم له زورشت ده ترسام، ده مگوت:

- مرقف نابڼ له هیچ شتیک بترسیت.

سهر بازه که ته وسخه نیک ده گات، هه ولده دا کؤکه کهی بخواته وه و ده لیت: - قسه ئاسانه! ئدی له ئاغا و ئه ربابان، له خوا، له م هه مووشتانه، نابڼ بترسیت؟! لابه بابا! نه وه کهی قسه یه؟!

که نامه ی خوشکه کهی بق ده هات، ده سه پاچه ده بوو، ترسی لیده نیشت، به هه له داوان بولای من ده هات، ده پاراپاچه وه: - تکایه، بومی بخوینه وه، له زیکه بومی وه خوینه.

ئیدی واداری ده کردم سڼ چوار چهلان، نامه کهی، که به خه تیکی ناروون نووسرابوو، بق بخوینه وه، جا نامه ی چی! نامه یه کی کورت و بیتام.

سیدوروف، کوپټکی باش و دلپاک وخوشخو بوو، به لام هه لوټستی دهره ق به ئافره تان، وه کو هه رکه سیکی دی - توند و سهره تایی بوو. ئیدی به پټکه وت، بیټه وهی بمه وئ، به چاوی خوم په یوه ندیبه کم بیڼی که زور به خیرایی په ره ی سهند، سیدوروف، ختووه کهی سؤز و هه سستی ئافره ته کهی دهاد وگلایی نه وهی بق ده کرد که ژيانی سهر بازی زور سهخته، وئیدی به درق وده له سه له خشته ی دهرد، که چی پاشان که باسی سهرکه وتنه کانی خوی بق یرموخین ده گټراپاچه وه، قیزی خوی ده هټیاپاچه وه و پرووی خوی گرژ ده کرد و تفی پؤده کرد،

وہکو ئەوہی دەرمانیکی ناخۆشی خواردیبت. ئەو ھەلۆیستەم
زۆر لەبەر گران بوو. ئیدی لەو سەربازەم پرسی، بۆچی
ھەموویان درۆ دەکەن و ژنان دەخاپێنن و پێیان پادەبویژن و،
دەستاودەستیان پێدەکەن و تەنانت زۆرجار لێشیان دەدەن.
نەرمە پێکەنینیک دەکات و دەلێت:

- گۆی بەم شتانە مەدە. ئەو ژنە خۆی سووکە، ھەرزەییە،
دەیحورئ. تۆ ھیتشتا زۆر مندالی، زۆرت ماوہ تا لەو شتانە
تیبگی.

بەلام پۆژیک وەلامیکی پرووتترم چنگ کەوت، وەلامیک کە
قەت بیرم ناچیتەوہ، بەدەم کۆکەکۆکەوہ چاویکی لێداگرتم و
گوتی:

- باشە تۆ پیت وایە ئەو ژنە نازانی من ھەلیدەخەلەتینم؟
دەیزانی و زۆرچاک دەیزانی! بە خۆی دەیەوئ ھەلی
بخەلەتینم. ھەمووان لەم مەسلانەدا درۆ دەکەن. ھەست بە
شەرمەزاری دەکەن، چونکە شتاقیان بە پاستی یەکیان
خۆشناویت - ئەو کارەیان تەنیا بۆ سەرگەرمی و پابواردنە.
بەپاستی ئەمە مایە شەرمەزارییە. چاوەپوان بکە،
سەپۆکەیک بکە بەخۆت ئەو شتە فێر دەبیت. دەبی ئەو کارە
بەشەو بکەیت، ئەگەر بە پۆژی پوناک بیکەیت، دەبی لە سووچ
و پەنایەکی تاریکی وەکو عەماری دارەکان دا بیکەیت. ھەر
لەبەر ئەمە، خودا ئادەم و حەوای لەبەھەشتی بەرین وەدەرنە،
لەبەر ئەمە ھەموو تیرەوی بەشەر، ھەست بە گۆلی و
کوێرەوہری دەکەن.

ئەوہی زۆر بە ناسکی و پوونی گوت، خەمیکی زۆری پێوہ
دیار بوو، بۆنی جۆرە ژیان بوونەوہیکە لێدەھات، تا
پادەیک قەرەبووی "خەمەکانی دیکە" خۆی "بۆ دەکردەوہ.

ههستم دهکرد جۆره خۆشهويستيهك بهرهو ئهوم رادهكيشيت،
 پێك بهپێچهوانهئى ' يهرموخين ' هوه كه پقم لى بوو و
 ههموو پۆژى ههولمدهدا سهر بكمه سهري، پنى پابويرم و
 گالتهئى پنبكهه. ههولهكانم جنى خويان دهگرت، زۆرجار
 بهنيازي خراپ، به مهيدانهكهدا راوى دهنام، بهلام به
 چهكهكهيهوه پتيا نهدهگهئى.

سيدوروف گوتى: - ئهوه قهدهغهيه.

دهمزانى ئهوه قهدهغهيه، بهلام باوهپرم نهدهکرد كه ئهوه
 سهراچاوهئى كلۆلى بهشهر بن، چونكه زۆرجار گوزارشتىكى
 غهريبم لهچاوانى ئهوانهدا دهخويندهوه كه ئهفين ويل و
 ئهسيري دهکردن، ههستم بهو كهلكهله و مهيله پۆزهتيفه دهکرد
 كه له دلى ئهفينداراندا دهپهنگايهوه. كهيفم بهوه دههات كه له
 داىكبونى فيانىكى دلنهوازم دهبينى.

ئهوهندهئى له بىرم مابى، لهوسهر و بهندهدا، وام
 ههستهدهکرد كه ژيان پۆژ به پۆژ سهخت و خهمناکتر دهبيت
 و له چوارچۆهه و قالبيكى تهسكى پهيوهندياندا قهتيس دهبيت.
 ههستم دهکرد، ههچ دهرفهت و ئهگهريك نيه، لهوهئى كه ههيه،
 چاکتر بکړئ، لهو واقيعهئى كه ههموو پۆژيک وهكو خۆئى به
 بيتهوهئى ههچ گۆپانيكى به سهريبت، پوو به پووم دهبيتتهوه.

جاريك، سهريبازهكان چيروكيكيان بۆ گيتپامهوه كه زۆر
 پهست و خهمبارى كردم، كه گوايه بهرگدروويهكى بيانى
 بيدهنگ و بيتهوى، له شوقهيهكدا دهژيا، ئهم پياوه خاوهنى
 گهورهترين دووكانى جلدرووى شاربوو. كابرايهكى بيانى
 نهرمخوو، خاكى بوو. مندالى نهبوو، ژنهكهئى پموودهئى
 خويندنهوه بوو، سهري كردبووه كتيبان و شهو وپۆژ
 سهرقالى خويندنهوه بوو. لهو ههوشه جهنجالهئى مهدا، له نيو
 ئهوه ههموو سهرخۆش و مهىگوسارانهدا، ئهم ژن وميرده بهو

په‌ړۍ نارامۍ و بڼه‌نګۍ ده‌ژيان، نه‌وه‌نده بڼه‌نګ و ګوشه‌ګیر
 بوون، که‌س هه‌ستی به‌بوونيان نه‌ده‌کرد، په‌يوه‌نديان له‌ګه‌ل
 که‌سدا نه‌بوو وکه‌س هاتوچوۍ نه‌ده‌کردن، بڼ هېچ شوېنېک
 نه‌ده‌چوون ته‌نیا پوژنای په‌ک شه‌مموان نه‌بۍ که‌ بڼ شاتو
 ده‌چوون.

می‌رده له‌ به‌یانی زووه‌وه، تا دره‌نګانی شه‌و له‌ سهر کاری
 خوی بوو. ژنه‌ش که‌ له‌ کچی عازهب ده‌چوو، هه‌فته‌ی
 دووچاران، دواۍ نیوه‌پروان ده‌چووه کتیبخانه. زورچار
 ده‌مبینی لاره‌لار وه‌کو نه‌وه‌ی به‌ ئاسته‌م بله‌نګیت، به‌ هه‌نګاوۍ
 ورد پټۍ ده‌کرد، ده‌سته‌وانه‌ی له‌ ده‌سته‌ چکوله‌کانۍ ده‌کرد،
 کتیبه‌کانۍ، وه‌کو هر کیژه مه‌کته‌بلیه‌ک به‌ لاستیک پیکه‌وه
 ده‌به‌ست. دم وچاوۍ، به‌ چاره‌ بچوکه‌کانیه‌وه له‌ دم
 وچاوۍ چوله‌که‌ ده‌چوو. جوان وناسک له‌و بووکه‌ شووشانه
 ده‌چوو، که‌ به‌ زوری له‌ سهر می‌زی توالیت و بڼ جوانۍ
 داده‌نرین. سهر بازه‌کان ده‌یانګوت ګوايه په‌راسوویه‌کی لای
 راستۍ شکاوه، بویه‌ که‌ پڼده‌کات به‌ ئاسته‌م ده‌له‌نګیت. به‌لام
 من‌ ئه‌م له‌نګینه‌یم پڼ جوان بوو. ئه‌مه‌ کردبوویه‌ کاریک که‌ له‌
 هه‌موو ژنه‌ نه‌فسه‌ره‌کانۍ حه‌وشه‌که‌ جیاواز بۍ. ئه‌و ژنه‌
 نه‌فسه‌رانه، هه‌رچه‌نده سهروسه‌دایان نه‌ده‌برایه‌وه، مکیاچ و
 ئارایشتی زور توخ و زه‌قیان ده‌کرد، ته‌نوره‌ی فش و فولیان
 له‌به‌ر ده‌کرد، زور پیر ده‌هاتنه‌ به‌رچاو، له‌ کومه‌لېک وینه‌ی
 سواو وپواو ده‌چوون، که‌ له‌ تاریکی عه‌ماراندا، له‌ ګه‌ل
 کومه‌لېک شتی بۍ فایده‌دا، فه‌راموش کرابن.

له‌ حه‌وشه‌که‌دا و، دهر ودراسیګان، ئه‌م ژنه‌ وردیله‌یه‌یان
 به‌ شیت ده‌زانی، ده‌یانګوت هینده‌ی کتیبان خویندوه‌ته‌وه،
 نه‌قلۍ له‌ ده‌ست داوه، به‌کاروباری ماله‌وه‌یدا پاناګات.
 می‌رده‌که‌ی بازار ده‌کات، که‌ره‌سته‌ی خواردن دینیته‌وه‌و

ناشپهزه که راده سپیژی که خوار دنیان بق لیتیت. ناشپهزه که،
 ژنیکی زهلامی خهمین بوو، به نسل پروس نه بوو. چاویکی
 کوره بوو، له جیاتی چاو درزیکی تنگ و په مپی بوو.
 چاوه که دیکه ی، سوور، هه میشه ته پی پوندک بوو.
 که بیانوی مال، وهکو هه مووان دهیانگوت گا و گویره که ی
 لیکدی جیا نه ده کرده وه، جاریک له بازارا خوی کرد بوو به
 گه چار، چونکه له جیاتی توور، بیبهری تیژی کری بوو.
 ته سوور بکه ن هه چ هیا چوونیکه!

هه رستیکان له و ماله دا غریب بوون، به پیکه وت که وتبونه
 نه و کولانه یه وه. وهکو تهیرانیک وه پشومه ی زستان تهنگیان پین
 هه لجنی و به دم فرینه وه، له په نجره و ده لاقه یه که وه خوی
 به ماوا یه کی به شهر ی پيسدا بکات.

خولام و موراسیله کان بقیان گتیرامه وه که نه فسه ره کان،
 زور نامه ردانه په فتاریان دهگل ژنه وردیله که ی کابرای
 بهرگدروودا ده کرد. هه موو پوژئی، به نوره، هه ر پوژه ی
 یه کیکیان نامه یه کی ناشقانه ی پر سوزوگودازی بق ده نارد و
 دل به ندی خوی بق ده رده بری و به جوانیه که ی نه ویا هه لده دا.
 ژنه ی گه نجیش وهلامی نامه کانی ده دانه وه و تکای لیده کردن،
 وازی لیتیتن با به ناسووده یی بژی.. داوای بووردنی لیده کردن
 که بووه به مایه ی په ژاره و نیگه رانی وان، له خوا ده پاپایه وه
 که له دوا ی نه شق و فیانی نه م پرزگاریان بکات. نه فسه ره کان
 له کور و به زمی باده نوشیدا، پیکه وه و به کومل نامه کانی
 نه ویان ده خوینده وه و تیر پیده که نین و نه وسا نامه یه کی دلدار ی
 دیکه یان ده نووسی و ناوی یه کیک له خویانیان پتیه ده نا.

خولام و موراسیله کان، به دم گتیرانه وه ی نه م حیکایه ته وه
 پیده که نین و به جنیز به رده بوونه ژنه که.

یرموخین، به دهنگه منگنه که ی ده یگوت:

- ئەمەش بەزمى ئو ژنە لەنگە گەوجە، ھەموو ھەریەک
قوماشن!

سیدوروف، بە کاوەخۇ بۆی دەسەلماند و دەیگوت:
- ژنان ھەموویان، ھەژدەکەن پیاو ھەلیان بخەلەتینن..
خویان ئەمە چاک دەزانن.

قەت باوەرم نەدەکرد، ژنەکەى کابرای بەرگدروو، پەى
بەوہ بردبىن کە پىی پادەبویرن، بۆیە بیرم لەوہ کردەوہ کە پىی
بلىم. ئىدى چاوەروانى ئەوہبووم ھەلىکم بۆ ھەلبکەویت،
پۆژىک دىتم ئاشپەزەکەیان، چوو بۆ ژىرزەمىنەکە، بە ھەشتاو
بە پەيژەکەى پشەتوہدا بۆمالى ژنەى نافىرى چووم، خۆم بە
مووبەقەکەدا کرد، کەسى لىئەبوو، خۆم بەژووەى خەوتندا
کرد، لە بەردەم مێژىکدا دانىشتبوو، کوپىکى زېړىنى قاوہى
بەدەستوہ بوو، کتیبىکىش بە دەستەکەى تریوہ بوو، کە
چاوى بە من کەوت ترسا، کتیبەکەى تووند بە سىنگیوہ
قرساند، بە دەنگىکى تاساو ھاوارىکرد: - چىہ؟ ئوگوستا! چىت.
من ھەولمدا، بە پەلە وزۆر بەکورتى قسەکانى خۆم بگەم،
چونکە دەترسام کە کتیبەکە یان کوپەکەم تى بسرەوینىت. لە
سەر قەنەفەىکەى نەرم و نۆلى وەنەوشەى پۆنىشتبوو، پۆبىکى
شىنى یەخە بە ئۆیە و، داوین سورمەچنى لەبەر بوو. قژە
سوورە چىن چىنەکەى لالا بەسەر شان و ملیا کەوتبوو. لەو
فرىشتانە دەچوو، کە لە سەر دەرگای چوونە ژوورەوہى
کلیتسایاندا دەیان نەخشاندن. پشەتى دابوو بە قەنەفەکەوہ،
ھەوہلجار بە چاوانى ئەبلەق و نیگای توورپوہ تەمەشای
دەکردم، پاشان کەمىک ھىور بووہوہ و ترسى پەوپیوہوہ
پووی گەشایوہ و بزەىکى پرسىارنامىز نىشتە سەرلێوى. کە
دەستم بە قسەکانم کرد، دەم تىک ئالا، تەواو پەشوکام، بۆیە

پروم وهرگیزا و بهرو دهرگای مووبهقه که پویشتم. له دواوه
 هاواری لیکردم: - پارهسته، مهرو!
 کوپهکهی له سهر سینیهک دانا، کتیبهکهی خستهسهر
 میزهکه، دهستهکانی له سهر سینگی تیک ئالاند، نهوجا به
 دهنگیکی گر، که له دهنگی پیاویکی گهوره دهچوو گوتی:
 - که کورپیکی قهشمهری، کوا وهره پیشهوه بزنام.
 به دوو دلپیهوه لیتی چوومه پیشهوه. دهستی گرتم و به
 پهنجه باریک و ساردهکانی نهوازشتی کرد وهرسی:
 - کهس نهیناردوویت تا نهو قسانهم پین بلتیت، راستم پین
 دهلئی؟ ههر له خوتهوه هاتوویت و نهامت به خهیاالدا هاتوو؟
 دهستی بهردام، چاوهکانی نوقاندن، به پاوژیکی نهوی و به
 سوئی گوتی:

- نهو سوپاییه سهخیفانه بهو جوړه باسم دهکن!
 ئیدی زاتم وهبر هاتهوهو پیمگوت: - واکاکه باربکی لیره.
 - بوچی؟
 - نهامانه شهرت پیدهفرۆشن، لهوهیه بهزمیکت بق بنهتهوه..
 پیکهنینیکی شادی بوکردو وهرسی: - تو چوویته مهکتهب؟
 حهزت له خویندنهوه ههیه؟

- کاتم نییه، فریای خویندنهوه ناکهوم.
 - کهسیک حهزی له خویندنهوه بیت، ههرچوئن بئ کاتی بق
 دهوژیتهوه. به ههرحال، من سوپاست دهکهام.
 سکهیهکی زیوی بق راگرتم، ههرچهنده شهرم دهکرد نه
 بهخشیشه وهربگرم، بهلام نهدهویرام وهری نهگرم، دهترسام
 بهبئ تربیت و فزولم له قهلم بدات. که پویشتم له سهر
 محهجهرهی پلیکانهکه بهجیم هیشتم.

نهام دیداره کاریکی قوول و تازهی له دهروونم کرد. ههستم
 کرد هتاویکی تازه له ژيانما ههلهات. تا چهند پوژیک لهوه

دواش که بیرم له ژووره گه وره که و ژنه وردیله که ی کابرای
 بهرگدروو، ده کرده وه و، به جله شینه که یه وه، که له فریشته
 ده چوو ده هاته وه بهرچاوم زور شاد و دلخوش ده بووم. هه موو
 شتیکی ده ورو بهری جوانیه کی ته فسووناوی هه بوو، تهو
 مافووره زیترینه ته ستووره ی که له بهر پیتیدا پا خرابوو، تهو
 هه تاوه ی که له په نجه ره کراوه که وه دهیدا له ژووره وه،
 ده تگوت بق ته وه هاتووه ته ژووری تا له حوزووری نه ودا
 گهرم بیته وه.

خولیاو که لکه له ی دووباره دیتی ژنه ی تاینم که وته سه ر چ
 ده بن نه گهر داوای کتییکی لیکم؟

ئیدی زاتم وه بهر خونا و چوومه وه بق مالیان، له هه مان
 شوینا پویشتبوو و کتییکی به دهسته وه، به لام ته مجارهیان به
 دهسته سړیکی رهش ده موچاوی هه لپتچرابوو و چاویکی ئاوسا
 بوو. کتییکی بهرگ رهشی دامن، له بن لیوانه وه ورته ورتیکی
 گونگ و قام نه کری کرد. به خه مینی کتیه کهم وهرگرت. بونی
 پازیانه و دهرمانی لیده هات. که گه ییمه ماله وه، کتیه کهم له
 کراسیکی خاوتنه وه پتچا و له ترسی نه وه ی نه با ئاغا کانم
 بیدین و بیدزن، له هه وره بانه که دا تاقه تم کرد.

ته مانه گوفاری ' نیفا ' یان به بهرده وامی بق ده هات،
 ئابوونه یان هه بوو، چونکه گوفاری ناهیری نمونه و که ته لۆکی
 چۆنیه تی بهرین و دروونی جلکانی تیابوو و دیاریی له گه لدا
 دابهش ده کرا. قهت گوفاره که یان نه ده خوینده وه، به لکو ته نیا
 ته مه شای وینه که یان ده کرد، ته وجا له ژووری نووستنا، له
 سه ر که نتوری جله کانیا ن داده نا. له کوتایی سالدا هه
 هه موویان له سه ر یه ک سه فته ده کرد و ده یان به ست و له ژیر
 که ته که دا (سیسه م، ته خته خه و) وله گه ل سی جله دی (گوفاری

وینه‌دار) دا ده‌یانشارده‌وه. که ناو ژووره‌که‌م ده‌شت
 گۆشاره‌کان به ناوی پیس ته‌ر ده‌بوون. وه‌ستام پۆژنامه‌ی
 په‌یکی پووسی 'ی ده‌کپی و ئابوونه‌ی هه‌بوو. که شه‌وان
 گۆشاری ناڤیری ده‌خوینده‌وه، تووره‌ ده‌بوو، ده‌یگوت : - نازانم
 بۆچی ئه‌م شته‌ توو‌په‌هاتانه‌ ده‌نووسن!
 شه‌مه‌ی دواتر، له‌ کاتیکا چلکه‌ شۆراوه‌کانم له‌ سه‌ربان
 هه‌لده‌خست کتێبه‌که‌م بیه‌ر که‌وته‌وه، ده‌رم هه‌تئا، یه‌که‌م دێرم
 خوینده‌وه:
 "مالیش وه‌کو به‌شه‌رن، هه‌ر یه‌که‌یان سیمای تایبه‌تی خۆی
 هه‌یه‌".

به‌پاستی وایه، له‌ به‌ر ده‌لاقه‌ی هه‌وره‌بانکه‌ وه‌ر به‌ پێوه
 له‌ سه‌ر خوینده‌وه‌ی کتێبه‌که‌ به‌رده‌وام بووم، سه‌رما خه‌ریک
 بوو ده‌یه‌هه‌ستم، به‌لام من گویم نه‌دایه. ئه‌و ئیواره‌یه‌ که‌ ماله
 ئاغام بۆ نوێزی ئیوارێ چوون، کتێبه‌که‌م برد و چووم بۆ
 مووبه‌قه‌که‌، له‌وێ به‌تاسه‌وه‌ که‌وته‌ خوینده‌وه‌ و هه‌لده‌وه‌ی
 لاپه‌په‌ چرچ و لۆچ و زه‌رد هه‌لگه‌پاوه‌کانی کتێبه‌که‌، که‌ له
 گه‌لای خه‌زان ده‌چوون. به‌ پاستی برده‌یه‌ دنیا‌یه‌کی دیکه‌وه.
 تووشی ناو و په‌یوه‌ندیانی جیاواز بووم، تووشی قاره‌مانانی
 دلپاک و نه‌فس به‌رز بووم، تووشی خه‌لکانی شه‌پانی و
 شه‌پتوخین ئه‌وتۆ بووم که‌ زۆر جیاواز بوون له‌و که‌سانه‌ی
 ده‌مناسین و دیتبوومن. یه‌کتیک بوو له‌ پۆمانه‌ درێژه‌کانی
 مونته‌پان، پهبوو له‌ کاراکته‌ر و بویه‌ر و پێسکان، ژیانیکی سه‌یر
 و غه‌ریبی لێ هه‌لده‌قولا. پۆمانه‌که‌ تیشکیکی ئه‌وتۆی ده‌خسته
 سه‌ر خۆی، واقی وپ ده‌کردی، وه‌کو ئه‌وه‌بوو پوناکیه‌کی
 په‌نه‌ان له‌به‌ینی دێره‌کانه‌وه‌ هه‌لبقولیت و چاک و خراپه‌کان
 لیکدی هاوێز بکات. خوینه‌ری وادار ده‌کرد که‌ بایه‌خ به‌

چاره نووسی ئو هه موو کاراکته رانه بدات که له پرمانه که دا
 جمه یان ده هات، خو شی بووین یان پقی لیتان بیت. ئیدی خو
 به خو خولییای ئو هم که وته سهر که هه واداری ئه م کاراکته ر
 و دژایه تی ئو کاراکته ر بکه م. بیرم چوو بووه وه که ئه م دنیا و
 ژبانیه ی تینی که وتم و خو به خو له بهر ده ممدا ده کریته وه،
 ده سکرده، ته نیا له سهر کاغه زا بوونی هیه. ئیدی له گهرمه ی
 ئه م کیشما کیشانه دا، جارێ شادی دایده گرتم و ده من خه م.
 به جوړی له خویندنه وه دا غه رق بوو بووم که زهنگی ده رگا
 لیدرا هه وه لچار نه مده زانی کتیه و بق له ده رگا ده دات.

مۆمه که ی به رده ستم ته قریبه ن هه مووی توا بووه وه و
 مۆمدانه که (شه مان) پرپوو له تواوه ی مۆم. چرای دیار
 ئیکونه کان، که ده بوا ناگاداری بم و زهیتی تیبکه م، پلیته که ی
 خوار بوو بووه وه و کوژا بووه وه. ئیدی به هه شتاو هه ستم،
 که وتمه کارکردن، کتیه که م له ژیر موغه بیریه که دا تافه ت کرد،
 زه یتم کرده چراکه وه.

دایه نی مندا له کان، به هه له داوان له ژووری نووستنه که
 هاته ده ری وهاواری کرد: - ئه وه تق که ری، گویت له زهنگی
 ده رگا نییه؟

به هه شتاو به ره و ده رگا چووم. وه ستم به راویژیکی
 تووند گوتی: - خه و تبوویت؟

ژنه که ی به سه نگینی به پلیکانه کاندایه سهرده که وت و گله یی
 له بن موبالاتی و خه مساردی من ده کرد که گوايه به هوی
 منه وه سه رمای بووه. دایکی که وته خوته و بۆله و
 سه رزه نشتی من. پیره ژن هه رکه خوی به ژووره که دا کرد و
 چاری به مۆمه سووتا وه که که وت، پرسیار پینچی کردم که چیم
 ده کرد. من هیچ وه لامیکم نه دایه وه، حایر وه په ساو له

که سیک ده چووم له سهربانی خانوویه کی سن قاته وه که وتیته خواره وه. له وه دهرسا، کتیبه که بدوزیته وه وهنگی سگ حالی به حال نه بیت.

ئیدی سگ بگره و پیره ژن به پره للا بکه! هاواری ده کرد، نه گره ناگایان لیم نه بیت، پوژیک ماله که ده سووتینم. وهختایه که وهستا و وهستاژن هاتن بق شیو خواردن، هه مان قهوانی لیدایه وه:

- ته مه شاکن.. مؤمه که ی ته واو سووتاندوه، ئه م بایه له م کونه وه بئ، پوژئ ماله که ش ده سووتینت..

هه رچواریان به دم شیو خواردنه وه که وتنه سه رکونه کردنم، هه رچی که مته رخه می کون و نویم هه بوو، ده یاندایه وه به چاوما، سویندیان ده خوارد که من به خوت و خوږایی خوم ده فووتینم، نانی خوم به برین ده دم، ئاقیبه ت له برسا ده مرم. من ده مزانی گله یی و ئیراده کانیان زور جدی نییه، هیچیان پینه بوو، باسی بکن، ئیدی به منه وه گرتبوویان و وهختیان به و گله یی و ئیرادانه وه ده کوشت، بیتاقه تی خویان به و قسه قوږانه ده رده کرد. به پاستی که له گهل کاراکته رانی ناو کتیبه که دا به راوردم ده کردن، زور بچووک و کومیدی و بئ نمود و بوده له ده هاتنه به رچاو.

وهختایه که له شیو خواردن بوونه وه، تیروپ، ته مه ل و قورس، به ره و جیگاگانی خویان پویشتن. پیره ژن، دوی ئه وه ی ویرد و سه لاواتی خوی خویند و له خوا پاراپیه وه، به موغه یریه که دا سه رکه وت و مت بوو. ههنگی هه ستام. کتیبه که م ده رهینا. چوومه به ر په نجه ره که. هه یفه شه و بوو، مانگ به حه ویقی ئاسمانه وه ده دره وشایه وه. به لام پیتی کتیبه که زور ورد بوو، بوم نه ده خوینرایه وه. به لام ئاره زوی خویندنه وه

ته‌واو هه‌لیپچابووم، هه‌ستام تاوه‌یه‌کی سیقال دراوم له‌سه‌ر
 په‌فه‌که‌ داگرت، پوو به‌ پووی مانگه‌که‌ دامنا، تا پوناکی و
 تریفه‌که‌ی له‌ سه‌ر کتێبه‌که‌ عه‌کس بکاته‌وه‌ و بتوانم ده‌ست به‌
 خوێندنه‌وه‌ی بکه‌م، به‌لام نه‌خشه‌که‌م سه‌ری نه‌گرت. تاریکه‌که‌
 خه‌ستتر بووه‌وه‌. هه‌نگی چوومه‌ سه‌ر ته‌ختیک که‌ له‌
 سووچه‌که‌دا دانرابوو، هه‌ر له‌وێوه‌و به‌ پێوه‌ له‌به‌ر پۆشنایی
 چرای دیار ئیکۆنه‌کان ده‌ستم به‌ خوێندنه‌وه‌ کرد. که‌
 ماندوویه‌تی ته‌واو زه‌یفی لێسه‌ندم، هه‌ر له‌سه‌ر ته‌خته‌که‌ خوم
 پێداکه‌وت، ئیدی له‌ خوته‌ و بۆله‌بۆلی پیره‌ژن بیدار بوومه‌وه‌.
 به‌پیتی په‌تی و به‌ توینی مه‌کسیه‌کی خه‌وه‌وه‌ به‌ دیارمه‌وه‌
 وه‌ستابوو، سه‌ره‌ سووره‌که‌ی ده‌له‌قاند و غه‌زه‌ب له‌
 پوخساری ده‌باری، کتێبه‌که‌می به‌ده‌سته‌وه‌ گرتبوو و لێکدا
 لێکدا ده‌یکێشا به‌ سه‌ر وگوێلاکمد. فیکتور، که‌ له‌ ده‌نگه‌ده‌نگی
 دایکی خه‌به‌ری بووبوووه‌، هه‌ر له‌ ناو جیگاگه‌یه‌وه‌ هاواری
 ده‌کرد:

- دایکه‌ به‌سه‌، ئه‌و هات وهاواره‌ت له‌ چیه‌؟! به‌راستی
 ئیسراحه‌تت لێ هه‌لگرتوین.

له‌ دلی خۆدا گوتم: "ته‌واو کتێبه‌که‌ تیاچوو. ده‌یدپێنیت.
 پوو زه‌ردی لای ئه‌و ژنه‌ ده‌بم، هه‌یاچوو خۆم!
 به‌یانێله‌ کاتی نان وچای به‌یانیدا، بۆ لێ پێچینه‌وه‌ بانگیان
 کردم، وه‌ستا به‌ راویژێکی جدی پرسى: - ئه‌م کتێبه‌ت له‌ کوێ
 هه‌تاه‌؟

جووته‌ ژن، کێچ که‌وتبووه‌ که‌ولیان، هاواریان به‌سه‌رما
 ده‌کرد، قسه‌یان به‌یه‌کدی ده‌به‌ری، ئه‌وه‌ی ده‌یانوت
 نه‌یانده‌وته‌وه‌.

فیکتور، سه‌ری به‌ سه‌ر کتێبه‌که‌دا داژه‌ندبوو وده‌یگوت:

- بۆنى عەترى لىدیت.. بەشەرەفم..

نەمدەتوانى حەقىقەتەكەيان پى بلىم، گوتم لە سەرباز
سیدوروف ئى مۇپاسىلى قەشەى فەوجم وەرگرتووه. وەستام
گوتى: - بۆى بەرهوه، جارىكى دى شتى وانەكەى ها!

كە پىم گوتن، كىتەبەكە ھى يارۆى قەشەى، ھەموو
حەپەسان، زۆر پەست بوون، چۆن بابايەكى قەشە پۆمان
دەخوینتەوه. بەلام وىپراى ئەوھش كەمىك ھىور بوونەوه.
وەستا چەند جارىك بە گویندا دامەوه كە خویندەنەوه زۆر
خراپە و زەرەرى زۆرە:

- ئەدى ھەر ئەو كىتەب خوینانە نەبوون، سەكەى
قىتارەكەيان تەقاندەوهو وىستیان دەست بە كوشت وېر بگەن..
(مەبەست لەو ھەولەى كە لە كالى ۱۸۷۹ دا بۆ
تىرۆركردنى تزارى پووسيا، ئەلكساندرى دووھم، درا).

ژنەكەى، كە ترسى لىنىشت، قەسەكەى پىپىرى و گوتى:
- ئەو توشىت بووى؟ ئەم قسانە چىيە دەىخەیتە
مىشكىيەوه.

كىتەبەكەم دایە دەست سیدوروف و حىكایەتەكەم لە سىرى
تا پىازى بۆ گىپراپەوه. سیدوروف، بىئەوهى چ قەسەكە بگات،
كىتەبەكەى لىوەرگرتم، سەندووقىكى بچكۆلەى كردهوه،
خاویەكى خاوینى لىدەرھىنا، كىتەبەكەى تىوہپىچا و لە
سەندووقەكەدا تاقەتى كرد وگوتى:

- گوینان مەدەى، با بۆخویان بلىن. ھەركاتى ئارەزووى
خویندەنەوت كرد، وەرە ئىرە بخوینتەوه، خەمت نەبى بەكەس
نالیم! ئەگەر ھاتىت و من لىرە نەبووم، كلىلەكە لە پشت
ئىكۆنەكەوه دادەنەم دەرى بىئە و سەندووقەكەى پىبەكەوه وتا
حەزدەكەى بخوینتەوه.

هه‌لویستی ئاغایه‌کانم سه‌باره‌ت به‌کتیبه‌که، هینده‌ی دی
 کتیبه‌که‌ی له‌لا شیرین کردم و زیاتر پ‌مووده‌ی بووم. له
 پاستیا هه‌ندیک "خوینه‌ر" سکه‌ی قیتاریان ته‌قاندبووه‌ی تا
 که‌سیک، که‌من نه‌مه‌ناسی، تیرۆر بکه‌ن.. یه‌کسه‌ر پرسیاره‌که‌ی
 ئه‌و قه‌شه‌یه‌م بیرکه‌وته‌وه‌ که‌ بۆ ئیعترا‌ف چووبوومه‌ لای،
 وه‌لامه‌که‌ی خۆم ده‌رباره‌ی ئه‌و قوتابیانه‌ی له‌ ژێر زه‌مینه‌که‌دا
 کتیبیان ده‌خوینده‌وه‌ بیرکه‌وته‌وه‌، ئامۆژگارییه‌کانی "سموری":
 م بیرکه‌وته‌وه‌ "ده‌رباره‌ی ئه‌و کتیبانه‌ی ده‌بی بخوینرینه‌وه‌"،
 هه‌روه‌ها قسه‌کانی بابام ده‌رباره‌ی ئه‌و ماسونیانه‌ی که‌ کتیبی
 په‌شیان ده‌خوینده‌وه‌و موماره‌سه‌ی سیحری په‌شیان ده‌کرد،
 بیر که‌وته‌وه‌: "له‌ ماوه‌ی حوکمرانی پیروزی تزار ئه‌لکسندر
 پافلوفیچ دا، خانه‌دانان و خودان کتیبانی په‌ش و ماسونیان
 هه‌موو ده‌ستیان تیکه‌ل کرد و پیلانی ئه‌وه‌یان ده‌گیرا که
 تیکرای گه‌لی پووس پاده‌ستی پاپای پوما بکه‌ن، که‌ نامه‌رد
 بوون. ئیدی جه‌نه‌پال ئه‌راکشیف، فریاکه‌وت و هه‌موویانی
 ده‌ستبه‌سه‌ر کرد و، بیته‌وه‌ی حیساب بۆ پایه‌ وپۆستی شتاقیان
 بکات، په‌هه‌نه‌ی سیبریای کردن. له‌وینده‌ر، وه‌کو هه‌موو
 زندانیانی دیکه‌ خرا‌نه‌ ژێر کاره‌وه‌و وه‌کو هه‌ر شتیکی بۆگه‌ن
 که‌پوو تینی دان.."

هه‌روه‌ها "ئومبراکولی ئه‌ستیره‌نیشان" م، "گیرفاسی" م
 بیرکه‌وته‌وه‌، له‌ گه‌ل ئه‌م وشه‌ و په‌یفه‌ ته‌وسامیز و مه‌ندانه‌دا:
 "ئاه، ئه‌ی ئه‌و بوونه‌وه‌ره‌ گه‌وجانه‌ی ده‌تانه‌وئ سهر له
 کاره‌کانمان ده‌ربینن، ئه‌قلی بچووکی ئیوه‌ هه‌رگیز په‌ی به
 کاره‌کانی ئیمه‌ نابات!"

هه‌ستم ده‌کرد که‌وتوومه‌ته‌ سهر دوورپیانیکی گونگ و
 ئالۆز، تیا مابووم چی بکه‌م. حه‌زم ده‌کرد ئه‌و کتیبه‌ ته‌واو

بکه، دهرترسام ون بییت یان له سه ندووقه که ی کابرای
 سهر بازدا بدریت. نه وسا چی به ژنی بهرگدرووه که بلیم؟
 پیره ژن، بهر دهوام، چاودیری ده کردم که نه چم بولای
 کابرای سهر باز وهه میشه ده می له سهرم بوو، پنی ده گوتی:
 - نه های کرمی کتیبان! پیت وایه کتیبان سوودت
 پیده گیه نن؟ خه یالت خاوه. بق نمونه ته مه شای نه و ژنوکیه
 بکه، له به یانییه وه تا ئیوارئ سهری له ناو کتیباندایه، که چی
 نازانی تا بازار پروات و پیوستیه کانی خوی بکړیت. به پوژی
 روناک نه فسه ره کان بق ژووره که ی خوی ده بات و نه شقبازیان
 له گله ده کات.

ویستم هاواری به سهر دا بکه م:

- درویه! شتی وانیه، بوختانی بق ده کن، هیچ
 په یوه ندییه کی نه شقبازی له گله یاندا نییه!
 به لام دهرترسام نه گهر داکوکی له ژنی کابرای بهرگدروو
 بکه، پیره ژن، بونی نه وه بکات که کتیبه که هی نه و ژنیه.
 چند پوژیک به و داخ و که سهر وه تلامه وه، دلم گیرا،
 ئیشتیای خواردنم نه ما، خه وم ده زپا، که بیرم له چاره نووسی
 مونتیپان ده کرده وه، ده ست ده ست ئاره قه م ده کرده وه.
 به یانییه ک ناشپه زی ژنه خه یاته که له هه وشه دا گرتمی وگوتی:
 - کوا کتیبه که بینه وه!

دوای فراغین، که ئاغا کانم له گهر مه ی سهر خه و شکاندندا
 بوون دهر فتم هینا و، ته ریق و شهرمه زار بق مالی ژنه ی تاین
 سهر که وتم. کوت ومت وه کو جاره که ی دی و ابوو، ته نیا
 جله کانی گور ابوون. ته نووره یه کی قاوه یی و کراسیکی
 مه خمه لی ره شی له بهر بوو، خاچیکی پیروزه ی شینی له ملدا
 بوو، له کتیشکه ده چوو.

که پیمگوت، وهختی تهواو کردنی کتیبه کهم نه بووه و
ئاگاگانم قه بوول ناکه ن کتیبان بخوینمه وه، ئیدی هم له
تهریقی و زهلیلی خوما و هم له خوشی دیداری تازهی ژنه ی
تایندا چاوانم تهژی پوندک بوون.

ژنه ی نافبری برۆکانی ویکهینانه وه وگوتی:

- عه مریان نه مینئ بۆ خویان و نه قلیان، که کهرن! که چی
وهستات به پوخسارا که دیارنیه. نیگه ران مه به. بیریک له
مه سه له که ده که مه وه. نامه یه کی بۆ ده نووسم!

له م بیرۆکه یه ترسام. پیمگوت که به درۆوه گوتومه
کتیبه کهم له کابرای که شیش وهرگرتوه. ئیدی تکام لیکرد:

- نا، نا، تکایه نامه ی بۆ مه نووسه، چونکه گالتت پنده کهن
و جنتوت ده ده نئ، له و ماله ی مه دا که سیک نییه هه ز به چاره ی
تو بکات، هه ره موویان گالتت پنده کهن و به گه وجت ده زانن
و ده لئین په راسوویه کت شکاوه و ژنیکی له نگیت..

وشه، وهکو به پووی برژاو له ده مئا ده ته قیه وه، هیتشتا به
ته واوه تی له قسه کانم نه بوو بوومه وه که له گوتیان ژێوان
بوومه وه، هه ستم ده کرد زۆرم گوت، قسه کانم باش نه بوون.
لێوی گه ست و وهکو یه کێک سواری ئه سپ ببیت، یه کیکی به
که فه لی خۆیدا کیتشا. به شه ره زارییه وه سه رم له بهر خونا،
هه زم ده کرد ئه رزه که شه ق بهرئ و قووتم بدات. لێ ئه و
پشتی به کورسیه که وه داو به ده م پیکه نینیکی شاده وه گوتی:

- که بێ ئه قلن! ئه مانه بێ ئه قلیان کردوه به گالتیه ی
مندالان! ئیدی چ بکه م، خۆ زاری خه لکی کۆنه دیوار نییه،
چه پکی قویری پێدا بده م و بیکرم؟

ئو قسانه ی له بهر خۆیه وه کرد و نیگایه کی منی کرد و
ئه وجا هه ناسه یه کی هه لکیتشا و گوتی:

- تر کورپڼکی عه جیبی - زور عه جیبی..

نیکام له سهر نه و ئاویته یی که له تهنیشتیوه
هه لواسرابوو گیرسایه وه، به راستی قه لافه تیکی عه جیبم هه بوو،
لووتیکی فس، گونا زهق، هه نیهم جی برینیکی کونی پتوه
دیاربوو، قزم بژ و شیواو، له میژ بوو مقهستی ده لاکسی
پتته که وتبوو، وه کو سوژن گف بوو بووه وه هه ریه که یی
پووی کردبووه لایه ک. ئایا به مه ده گوتری ' کورپڼکی عه جیب؟
' هه لبه ته هیچ لیچوونیک له نیوان نه کورپه عه جیب و نه و
بووکه شووشه جوانه دا نه بوو.

له سهر قسه که یی پووی: - باشه بۆ نه و پاره یه ت نه بردبوو
که جاری پتیشوو دامیتی؟

- پتویستم پنی نه بوو.

ئاهنکی هه لکیتشا وگوتی:

- ده ی باشه، ده سه لاتم چیه؟ نه گهر ریگه یان دایت کتیبان

بخوینیته وه وه ره بۆلام، کتیت ده ده می..

سی کتیب، له سهر میزی ته والیتته که بوو، نه و کتیبه ی که
بۆم گه راندبووه وه له دووانه که یی دی نه ستورتر بوو. به
مه لوولیه وه ته مه شام کرد. ژنه ی تاین دهسته بچووک و
په مه ییه کانی بۆ دریژ کردم و گوتی: - ده ی جارێ خودا حافیز!
به پاریزیکی زوره وه ده ستیم گوشه ی و، به هه شتاو
وه ده رک و تم. دوورنیه نه و قسانه ی که له پاشمله ی ده گوتران
راست بن: گه وچه، هیچ نازانیت. نه دی ئیستا به و بیست
کوپیکه ی نه گوت پاره؟

به لام من نه و خه سه ته یم پتخوش بوو.

که ئیستا بیر له و هه موو زیله ت و نه گبه تی و کلۆلی و سه رزه نشتانه ده که مه وه که له سۆنگه ی کتیب خویندنه وه وه به سه رم هات، هه م خه مبار ده بم هه م شادمان. به خه یال و مه زنده ی خۆم کتیبه کانی ژنی کابرای به گدروو زۆر گرانبه ها بوون، بۆیه له ترسی ئه وه ی نه با پیره ژن بیاندات به ده م ئاگره وه، هه ولمدا فه رامۆشیان به کم و له بیرى خۆمیان به رمه وه. ئیدی له و دوو کانه ی که نانی به یانیانم لیده کړی، ورده کتیب و نامیلکه ین په نگاو په نگم به کړی دیتا.

کابرای دوو کانداری، پیاویک بوو قیزت لیتی ده هاته وه، لیوه کانی ئه ستور، هه میشه ئاره قه ی لیده چۆپایه وه، ده م وچاو گرته، په نگ زه رد، چاوه کانی سه ی، دهسته کانی گوشتن و قامکه کانی کورت.

دوو کانه که ی، ئیواران ده بوو به مه کۆی کوپانی گهنج و کیژانی هه رزه و به په لالا. برا که ی وه ستام، هه موو عه سرئ به مه به ستی بیره خواردنه وه و قومار کردن بۆ ئه وئ ده چوو. که وهختی شتوان ده هات، زۆر جار منیان له دووی ده نارد، زیاتر له جارئ ژنی کابرای دوو کانداری، له گه نجینه که ی پشته وه به باوه شی فیکتور یان گه نجیکی دیکه وه بینى بوو. میزده که ی، ئه م مه سه له یه ی زۆر ئاسایی وه رده گرت و خوشکه که ی له کاروباری دوو کانه که دا یارمه تی ده دا، هه یچ په رچه کرداریکی نه ده نواند که ئه فسه ران و سه ربازان و سه روو دخوانانی کلێساکان و هه رکه سیکی دی، به به رچه او ی ئه وه وه خوشکه که یان ماچ ده کرد و له ئامیزیان ده گرت.

دوو کانه که که لوپه لیکی ئه وتۆی تیا نه بوو، ته قریبه ن چۆل بوو، کابرای دوو کانداری، زۆر جار به وه وه لامی گله یی

مشته‌رییه‌کانی ده‌دایه‌وه که هیشتا نه‌ی په‌رژاوه، به پښک‌خستنی دوو‌کانه‌که‌ی ږا‌بگات و دوو‌کانه‌که‌ی تازه‌کردووه‌ته‌وه. له کاتیکا له پاییزه‌وه کرابووه‌وه. ئیدی وینه‌ی سیکسی و دزیوی به مشته‌رییه‌کانی نیشان دده‌ا، و پښکه‌ی به مشته‌رییه‌کانی دده‌ا که له گه‌نجینه‌که‌ی پشته‌وه، گورانی و شیعی بی‌پرده‌ بلین. من کتیبه‌ بیتامه‌کانی "میشاییف‌ستگنیف" م ده‌خوینده‌وه، له هه‌نبر خوینده‌وه‌ی هر کتیبیکدا کوپیکم دده‌ا، گران بوو. ئەمه‌ جگه‌ له‌وه‌ی هیچ له‌زه‌تیکش لټی نه‌ده‌بینی. (کواک، یا راستگو تا مردن، فرانسیل ښینیسی، شه‌پی نیوان ږووس و کاباردینه‌کان، یان ئەو ژنه‌ ئیمانداره‌ی به‌سەر تابووت و جه‌نازه‌ی می‌رڼه‌که‌یه‌وه‌ مرد.) ئەم جوړه‌ کتیبانه‌ نه‌یان ده‌بزواندم، بگره‌ زوړجار بی‌زاریان ده‌کردم! ئیدی پیده‌چوو ئەم جوړه‌ کتیبانه‌ و به‌و زمانه‌ شیواوه‌و دور له‌ واقیعه‌، زیانم پی‌ بگه‌یه‌نن نه‌ک سوود.

کتیبین وه‌کو "پیاوانی پیاده‌، یوری میلو‌سلاف‌سکی، ږه‌به‌نی گونگ، یابانشای سوارچاکی تاتاری" زوړ کاریان تیده‌کردم و له‌زه‌تیا‌ن پیده‌به‌خشی‌م، به‌لای که‌مه‌وه‌ شتیکی له‌لا دروست ده‌کردم. به‌لام من زیاتر حه‌زم له‌ خوینده‌وه‌ی سه‌رېه‌ورد و ژینامه‌ی وه‌لیان و پیاو‌چاکان بوو که هه‌ندی شتی جدی و قه‌ناعه‌تبه‌خشیان تیا‌بوو، ته‌نانه‌ت هه‌ندی‌جار کومه‌لیک هه‌ستی قولیان له‌ لا ده‌ها‌ږو‌ژاندم. پیاوه‌ شه‌هیده‌کان، هه‌ره‌موویان، خویشم نازانم بۆ، کابرای "ئەمه‌ جوانه‌" یان وه‌بیر دینامه‌وه. ژنه‌ شه‌هیده‌کانیش نه‌نکمیان وه‌بیر دینامه‌وه. هه‌ندیک له‌ پیاو‌ چاکه‌کان، بابامیان، له‌ حال‌ی سه‌فای خویدا وه‌بیر دینامه‌وه.

من ئەم کتیبانه‌م له‌ هه‌وره‌بانه‌که‌، یان له‌ ژیر که‌پره‌که‌دا، که ده‌چووم بۆ دارشکاندن، ده‌خوینده‌وه. ئەم دوو شوینه‌ یه‌ک له‌ یه‌ک ساردتر و ناخو‌شتر بوون. هه‌ندی‌جار که کتیبیک زوړ

بیر ده چیته وه لال ده بن. خویان به ته واره تی له بیر ده چیته وه. به شهر بق نه وهی خوی له بیر نه چیته وه، ده بن په یوه نندیه کی هوشیارانه ده گهل خه لکی دیدا چیتکات... تاقه په یوه نندیه که نه مانه ده یانزانی و هه یان بوو، نه وه بوو که نه مرث پتیکه ن، له قالبی خویانت بده ن، نه گهر په کیک ملیان بق بدات، ئیدی ده یکه نه کونه وه. ئیدی ته بیعت و عاده تیان له ژياندا واهی بوو.

ئیدی هه موو جوړه ریگه یه کم گرته بهر هه ر بق نه وهی له خویندنه وه دانه بریم. پیره ژن چهنه جاریک کتیه کانی سووتاندم، نه نجام کار گه یه نه وهی چل و حوت کوپیکی کابرای دوو کانداریم هاته سر. کابرای دوو کانداری داوای قهرزی خوی ده کرد و هه په شهی نه وهی لینده کردم، که پوژیک قهرزه کهی خوی له و پاره یه هله ده گری که بق کرینی نان بق ماله وه دم هینا. نه وسا به ته شه ره وه ده یگوت: - ده زانی ههنگی چ ده قهومی؟

من زور رقم له و کابرایه بوو، دیاره نه ویش، وهک ده لین دل ئاوینهی ده، زوری رق له من بوو. بویه به جوړه ها هه پروکیف، نه زیه تی پوچی ده دام. هه رکه پیم ده نایه نیو دوو کانه کهی پوخساره په له په لایه کهی ده گه شایه وه و به دروه بزه یه کی شیرینی له خو دینا و ده یگوت:

- به خیری، قهرزه کهت بق هینا و مه ته وه؟
- نه خیر.

پووی گرژ ده بوو، بروکانی ویک دینایه وه:
- نه خیر؟ چیت له گه لدا بکه م، شکات لینکه م و له زندانی نه وجه و انانت تووند بکه م؟

که زانیم مه سه له که له گالته ده رچووه، سه ری دنیا م لی هاته وه یهک، نهی خودا چی بکه م! پاره له کوئی بیتنم،

کریکه میان ده دایه بابام... که تکام له دووکانداره که کرد
ماوه یه که سه برم لیبکات، دهسته گوشتن و لووسه کانی که
دهتگوت هه ویری هه لاته یه لئ هینامه پیتشی و گوتی: - ماچی
بکه، سه برت لیده که م.

دهستم دایه کیلویه ک و تیم سره واند، شهیتانه سه ری
دانه واند و هاواری کرد: - ئای له وه! گالته م له گهل ده کردی!
زانیم درق ده کات و به گالته ی نییه. ئیدی لیبرام دزی بکه م
و شه پی ئه و کابرایه له کۆل خۆم بکه مه وه. زۆرجار که به
فلچه جله کانی وه ستام خاوین ده کرده وه، چهند سکه یه کی زیوم
له گیرفانی پانتۆله که ی ده بینى که هه ندیجار ده که وته سه ر
ئه رزه که. پۆژی یه کێک له و پارچه دراوانه خل بووه وه و
که وته ژیر کۆمایه ک ئیزنگ و داره وه، له ژیر قالدیره که دا، من،
بیرم چوو به وه ستا بلیم.. هه ر بیرم نه ما، تا پۆژیک له نیو
داره کاندایه سکه یه کی بیست کوپیکیم دۆزییه وه و دامه وه به
وه ستا. ژنه که ی یه کسه ر پیتی گوت:

- ده بینى؟ پتویسته له مه ودا، پاره کانت بژمیری و
حیسابه که ی لای خۆت رابگریت.
وه ستا به دهم وه لامدانه وه وه، بزه یه کی به پروی مندا دا و
گوتی:

- نا، ده زانم کوریکى ده ستپاکه و دزی ناکات!
ئێستا که قسه کان و زه رده خه نه که ی وه ستام بیرده که ونه وه
له ته ریقا پۆحم پر ده بیت له شه رمه زاری. چهند جارێک چهند
سکه یه کم له گیرفانی ده رهینا و ژماردمن، به لام نه متوانی
بیاندزم، خستنه وه گیرفانی! سئ دانه پۆژ به داخوه تلامه وه،
به گژ خوما ده چووم. پاشان هه موو شتیک به ئاسانی
چاره سه ر بوو. وه ستا پۆژیک لئی پرسیم: - پشکوف چیه،

چەند پوژیکە لە بەرچاوم تەواو نیت؟ نیکەران دیاریت.
نەخۆشیت؟

گرێی دلی خۆم بۆکردەو، بە پەستییهو و لەبن لیناوه
گوتی:

- دەبینی، ئەوێش خێروبەرەکتی کتیب!

پەنجا کوپیکی دامی و بە تووندی گوتی:

- نەخە لە تابێ، ئەمە بە ژنەکم یان دایکم بلێی، دەنا دۆ و
دۆشاو تیکەل دەکەن! دەیکەن بە فەرته نەیه ک ئەوسەری دیار
نەبێت!

بزهیهکی دۆستانه‌ی کرد و له سه‌ری پۆیی:

- بەراستی تۆ زۆر سەر سەختی، هیچ شتێک فایده‌ی نییه
له گەل تۆدا، بەلام گۆی مەدهیه. ئەمە خەسڵەتێکی خراپ نییه.
واز له کتیبان بێنه، له سه‌ری سال به دواوه، له گۆفاریکی
باشدا بەشداری ده‌کم، هه‌نگی شتێک له‌بەر ده‌ست ده‌بێت که
بیخوینێته‌وه.

بەلێنه‌گه‌ی خۆی برده‌سه‌ر. ئیدی ئیواران دواي
شێخواردن و چا‌خواردنه‌وه، به‌ده‌نگی به‌رز گۆفاری 'په‌يامی
موسکۆ' م بۆ ئا‌گا‌گانه‌ ده‌خوینده‌وه، که پۆمانی نووسه‌رانی
وه‌کو فاشکوف و پوکشانین و پودینکوفسکی و نووسه‌رانی
دیكه‌ی به‌ زنجیره‌ بلا‌و ده‌کرده‌وه، به‌تایبه‌تی پۆمانانیک بۆ
سه‌رگه‌رمی.

حه‌زم له‌ خویندنه‌وه به‌ده‌نگی به‌رز نه‌بوو، چونکه
ناوه‌پۆکی باب‌ه‌ته‌کم لێده‌شێوا. ئا‌گا‌گانه‌مان سه‌راپایان ده‌بوو به
گوینچه‌ک و زۆر به‌جۆشه‌وه گوینیان ده‌گرت، قیزیان له
کاراکته‌ره به‌دخو و به‌دکرده‌وه‌کان ده‌بووه‌وه و به‌ که‌ش
وفشه‌وه به‌یه‌کیان ده‌گوت: - سوپاس بۆخوا که ئێمه له‌وانه

ناچین. ئىيمە خەلکانىكى سادە و بىنوهين. ئەمە بۇخۇى
نىعمەتىكى گەرەپە.

ئىدى ئاغاكانم ھەموو شىتىكىان تىكەل دەکرد، ئەو کارانەيان
كە پىگىرى ناودار چورکىن کردبوونى، دەداپە پال
فوماکروچىناى ەرەبانچى، بەردەوام ناوہکانیان تىکەل دەکرد،
وہختايەک بۆم راست دەکردنەوہ، بە سەرسامى دەيانگوت: -
پەنا بەخوا ئەم کوپە زەينى پۆشنە!

گۇفارى "پەيامى موسکۇ" ناو بە ناو شىعيرىكى ليونىد
گرافەى بلالودەکردهوہ. زۆرم بەدل بوو، لە دەفتەرىكى
بچووکدا دەمنوسىيەوہ. بەلام جووتە خانم باسى
شاعيرەکەيان دەکرد و دەيانگوت: - کچە تو تەمەشا - پيرە
پياويک شىعەر دەنووسىت!

- بۆ ئەو ئاساييە، ھەم سەرخۇشە ھەم کەوہنە!
من شىعەرى" ستروچکىن وکۇنت ميمىنتو - مورى "مۆر
بىن جوان و خۇش بوون. بەلام جووتە خانم، ھەم پيرەژنەکە و
ھەم گەنجەکە، سووربوون لە سەر ئەوہى کە ئەو شىعەرە،
تەنيا وپىنەپە و ھىجى دى، تەنيا ئەککەران لە شانۆى مندالان و
لە شانۆى گەوراندا، شىعەر دەخویننەوہ و دەلین.

ئەو شەوہ دريژانەى زستان، کە ناچاربووم لە ژوورە
بچووکەکە ولە بەردەم ئاغاكانما بىگوزەرېنم، بۆمن زۆر
ناخۇش بوون. ناخۇشم لىدەگوزەران. دەرەوہى مالەکە شەوہ
زەنگىتىكى کپوکپ و بەسام بوو، سام وپىدەنگى گۆرستانى
وہبىر دىنایەوہ، ناو بە ناو دەنگى شکانى سەھۆلبەندان دەھاتە
گۆچ. خانەوادەکە لە ژوورەوہ، لە دەورى مېزەکە، خامۇش و
پىدەنگ وەکو ماسى سەرمابردوو دانىشتبوون، زريان و بەفر
بە گف وھۆر خۇى بە دیوار و پەنجەرەکاندا دەکىشا
ودووکەلکىشى سۇپاکانى دەھىتايە لوراندىن و فەرفەرکە

باپیوه‌کانی شیتانه ده‌خولانده‌وه. ده‌نگی گریه و زاری منداله‌کان
له ژووره‌که‌ی خویانه‌وه ده‌هاته‌گوئ... ئه‌مانه کردبوویانه
کاریک پر به دل‌ه‌زم ده‌کرد، له‌گۆشه‌یه‌کدا هه‌لتروشکیم و
له‌خۇدا غه‌رق بـم و وه‌کو گورگ بلورینم.

هه‌ردوو ژنه‌که له‌سه‌ریکی میزه‌که دانیشتبوون، خه‌ریکی
دروومان و گۆره‌وئ چنن بوون. فیکتور له‌سه‌ره‌که‌ی تری
میزه‌که‌دا دانیشتبوو، سه‌رقالی نه‌خشه‌کیشانی خۆی بوو،
هه‌رسا نا‌ساتن هاواریکی ده‌کرد: - میزه‌که مه‌جولینن!
به‌پاستی ناخۆشتان کردووه! کوپم ده‌وئ له‌گه‌ل ئیوه‌دا هه‌لبکا.
وه‌ستا له‌گۆشه‌یه‌کی ته‌ریکدا له‌به‌رده‌م چوارچێوه‌یه‌کی
گه‌وره‌دا وه‌ستاوه‌و په‌رده‌یه‌کی قوماشی سه‌رمیز گۆلدۆزی
ده‌کات. قامه‌که‌کانی گیان به‌جۆره‌ها قرژالی سوور، ماسیانی
شینباو و په‌پوله‌ین زه‌رد و گه‌لای زه‌رد هه‌لگه‌پاوی پاییزی
ده‌به‌خشن. به‌خۆی ئه‌م په‌سه‌می داهیناوه، ئه‌مه‌ زستانی
سێیه‌مه‌ که‌ کار له‌سه‌ر ئه‌م ئیشه‌ ده‌کات. به‌لام به‌ئاشکرا
ماندوو‌بوونی پێوه‌ دیاره. زۆرچار که‌ له‌کاری پۆژانه
ده‌بمه‌وه، به‌من ده‌لێت:

- ده‌ی پشکۆف، کار له‌سه‌ر په‌رده‌ی میزه‌که‌ بکه.

ده‌رزیه‌کی ئه‌ستوور هه‌لده‌گرم و ده‌ست به‌کار ده‌کهم. دلم
به‌وه‌ستا ده‌سووتن، هه‌میشه‌ هه‌زم کردووه به‌گوێره‌ی
توانا‌کانی خۆم یارمه‌تی بده‌م و به‌دلی ئه‌و بگهم. هه‌ر له‌خۆوه
وام وێنا ده‌کرد که‌ پۆژئ له‌پۆژان ده‌ستبه‌رداری په‌سم و
گۆلدۆزی و ئه‌م جۆره‌ کارانه‌ ده‌بێت و ده‌ست ده‌داته‌ کاریکی
خۆش و به‌سوود. هه‌ندیکجار له‌نه‌کاوا ده‌ست له‌کاره‌که‌ی
هه‌لده‌گریت، به‌جۆرئ لێی ورد ده‌بێته‌وه و ته‌مه‌شای ده‌کات، له
تق‌وايه‌ بـق‌یه‌که‌مجار ده‌بیینن. قژه‌که‌ی به‌سه‌ر هه‌نیه

وگوناگانیا بهر ده‌بووه‌وه و، پ‌واله‌تی په‌به‌نی د‌یرانی په‌یدا ده‌کرد.

ژنه‌که‌ی ل‌نی ده‌پرس‌یت: - بیر له‌چی ده‌که‌یت‌وه؟
ده‌که‌پ‌یت‌وه سه‌ر ئ‌یشه‌که‌ی وده‌ل‌یت: - بیر له‌شت‌یکی
تایبه‌تی ناکه‌مه‌وه.

من سه‌رم ده‌سووپ‌م، به‌لام ورته‌ناکه‌م: پرس‌یاریکی
سه‌یره! ئ‌ایا ده‌کرئ پرس‌یار له‌که‌س‌یک بک‌ر‌یت که بیر له‌چی
ده‌کاته‌وه؟! ئ‌اخر چ‌ون ده‌توان‌یت وه‌لام‌ی ئ‌م ج‌وره پرس‌یارانه
بداته‌وه؟ چونکه‌مر‌وف له‌هه‌مان کاتدا بیر له‌زور ش‌تان
ده‌کاته‌وه - له‌هه‌ر ش‌ت‌یک که ئ‌یستا له‌بهر چ‌اویه‌تی، له‌و
ش‌تانه‌ی که دو‌ینئ د‌یتوونی یان پار د‌یتوونی ئ‌یدی هه‌موو ئ‌و
ش‌تانه له‌ه‌ز و خه‌یال‌یا د‌ین و ده‌چن و ت‌یکه‌لاو ده‌بن.

بابه‌ته‌کانی "په‌یام‌ی موس‌کو" کورت بوون و به‌شی
پ‌رکردنه‌وه‌ی شه‌وی در‌یژ‌ی زستان‌ی نه‌ده‌کرد، ئ‌یدی من
پ‌ت‌ش‌نیازی ئ‌ه‌وم کرد ئ‌و گ‌وفاره‌ج‌وراوج‌ورانه‌یان که له‌ژ‌یر
ته‌خته‌خه‌وه‌که‌ی ژووری نووستندا له‌سه‌ریه‌ک که‌له‌که
ک‌رابوون و چ‌رچ ول‌وچ بووبوون ب‌و بخو‌ینمه‌وه. به‌لام خان‌می
چ‌ک‌وله به‌رس‌فی دایه‌وه: - ه‌یچ‌یان تیانییه‌ ب‌و خو‌یندنه‌وه، ته‌ن‌یا
وینه‌یان تیایه..

به‌لام هه‌ر "گ‌وفاری وینه‌دار" له‌ژ‌یر ته‌خته‌که‌دا نه‌بوو.
گ‌وفاری "مه‌ش‌خه‌ل" شم‌تیایاندا د‌وز‌یه‌وه. یه‌کسه‌ر ده‌ستم به
خو‌یندنه‌وه‌ی ر‌ومان‌ی "ک‌ونت تیات‌ین بال‌نیس‌کی" نووس‌ینی
سالیاس کرد.

کاراکته‌ر و قاره‌مان‌ی ر‌ومانه‌که‌هه‌رچه‌نده گ‌یل‌وک‌ه ده‌هاته
به‌رچ‌او به‌لام زور به‌د‌لی وه‌ستام بوو، به‌ج‌ور‌ی به‌پ‌س‌ک و
سه‌رک‌یش‌یه خه‌مناکه‌کانی ئ‌و که‌نجه پ‌نده‌که‌نی که پ‌وندک
ده‌زاییه چ‌اوان‌ی.

هاواری دهکرد: - ئەمەیه چیرۆک، بە راستی کۆمیدییه!
ژنەکهی، بۆ ئەوەی خۆیبوونی پای خۆی بنوێنێ، هەلیدایه:
- ئەم قسانە هەرەمووی درۆیه..

ئەم گۆڤارانە ی ژێر تەختەخەوه که خزمەتیکێ گەورەیان بە
من کرد. لەو سۆنگەیهوه هەلم بۆ پەخسا که گۆڤارەکان لەگەل
خۆما بۆ مووبەقەکه ببەم و شەوان بۆخۆم بیان خۆینمەوه.
پیرەژن، لە خۆش شانسی مندا، که دایەنەکه مەست دەبوو،
دەچوو لە ژووری منداڵەکان دەنووست. فیکتۆر، کێشە نەبوو،
هەرکه خەلکی ماله که دەخەوتن، بە بێدەنگی خۆی دەگۆڤی، لە
مال وەدەرەکهوت و تاكو بەیانی کەس نەیدەبینییەوه. پیرەژن،
مۆمەکهی بۆ ژوورەکهی دی دەبرد و ئیدی بێ پۆشنایی
دەمامەوه، پارەشم نەبوو مۆم بکڕم، بۆیه بە دزییەوه
بنەمۆمەکانم کۆ دەکردنەوه و لە ناو قوتوویەکی بەتالی
ساردینم دەنان و قوتووهکەم پڕ دەکرد لەو زەیتە ی بۆ ئەوه
دانرابوو که لەبەردەم ئیکۆنەکاندا بسووتی. ئیدی بەپەتیی
بادراو پلێتەیهکم دروست دەکرد و لە تواوێی مۆمەکانم
هەلدهکێشا و قوتیلە چرایەکی بە دووکهلم دروست دەکرد و لە
سەر موغەیرییه که دام دەنا و دەستم بە خۆیندەنەوه دەکرد.

که لاپەرە ی مەلەدیکێ ئەستوورم هەلدهدایەوه، گڕه
سوور و کزەکه دەکهوتە لەرزین و چی وای نەدەما
بکۆژیتەوه. هەر سا نا ساتی، پلێتەکه لە مۆمە تواوێههکی ناو
قوتووهکهدا غەرق دەبوو، بۆنیکێ زۆر بۆگەن و ناخۆشی
هەبوو، دووکهل چاوی ئەزیهت دەدام، بەلام من که بەدەم
تەمەشاکردنی وینەکان و خۆیندەنەوهی شەرقەکانی ژیریانەوه
مژوول دەبووم و ئاگام لە خۆم نەدەما گویم بەو هەوا
دووکهلاوی و بۆگەنە نەدەدا که چواردەوری گرتبووم. ئەم
وینانە دنیا یەکی زۆر بەرین، پڕ لەشار و ئاوه‌دانی

جۆراوجۆرى نیشان دەدام، لووتکه و زناری کتیوان و کهنارین جوان و دلگیری ده‌ریایانی نیشاندەدام. ژیان بەجۆریکی سەیر دەهاتەبەرچاو، زەوی زۆر جوان دەینواند. لەو بە دوا که دەمپروانیە دەشتە بێ سنوورەکانی ئەوبەری ڤولگا، هەستم دەکرد، تەنیا بۆشاییەکی گەورە نییە. جاران که تەمەشای ئەو دیمەنەم دەکرد دلم دەگوشرا، بیزار دەبووم. دەشت و میژگەکه زۆر یەکدەست و یەکنەوا بوو، ئەوەی تۆزە پەنەقێکی پێدەدا چەند قۆپەنە دەوەنیک بوو، لێرە ولەوی پەش دەچوو، لەو بەری میژگ و دەشتەکه‌وه پزیک دار و درەخت هەبوو که لە دیواریک دەچوو بەری ئاسۆی گرتبیت، ئاسمانیکی هەورین بالی بەسەردا کێشابوو. بەلام ئەرزەکه چۆل و هۆل و تەنیا، لەدلی من چۆلتر و تەنیا تر بوو. دلم زۆر تەنگ دەبوو، پەربەدل حەزم دەکرد چاو بنوقینم. بۆشاییەکی خەمین لە دل و دەروونم ئالابوو، دەرفەتی بۆ هیچ ئومید و ئاواتیک نەدەهێشتەوه، لە تقوایە شیلەي دلم هەلدەمژیت.

ئەو شەرح و شرۆڤانەي لە ژێر پەسم و وینەکانەوه نووسرابوون، بەزمانیکی زۆر ئاسان و پوون و پەوان باسی ولات و گەلانی دی دەکرد. کۆمەلێک پووداو و بویەری پابردوو و ئیستای دەگێڕایەوه که هەرم لە بری نەدەکردەوه. هەلبەتە ئەمەم زۆر لەدل گران بوو. هەندیتجار زەینم لە زاراوه و پەیقین سەیر و عەجیبی وەکو (میتافیزیا، باوەڤی ئەلفیە و شارتیە) ئیدی ئەو وشانە زۆریان پەست دەکردم، لە زەینمدا بلۆ دەبوونەوه، هەستم دەکرد ئەگەر مانا و چەمکی ئەو وشانە نەدۆزمەوه، لە هیچ شتیک تیناگەم. تەنیا ئەو وشانە و مانای ئەو وشانە کلیلی کردنەوهی دەرگای هەموو مەتەلەکانمە. زۆرجار، پەستی تەواو، بەروکی زەینی دەگرتم و چەند سەرم دیتا و دەبرد، لێیان حالی نەدەبووم و ئۆقرەیان لێهەلدەگرتم.

له بیرمه، چهند دیرپکی سهیرم خویندهوه:
 ئوتیلا، سواری دهشت و سارا دهبن
 فرماندهی (الهون) سهراپا
 له پزلادا،
 رهش، بیدهنگ وهکو قهبر
 کاروانی شهرقانان، له
 دوایهوه هاوار دهکن:
 پوما له کوئییه، پوماهی ستهمکار؟
 دهزمانی پوما شاره، بهلام "الهون" کین؟ دهبن ئهوه
 بدقزمهوه.

که ههلم بۆ ههلهکوت، له وهستاکههم پرسى به جۆره
 سهرسامیهکهوه گوتی: - الهون؟ مهگر هه ره شیتان بزانی.
 ئهوسا به تهشهرهوه سهری لهقاند وگوتی:
 - پشکوف، شتی تورههانت له میتشکایه ها! باش نییه!
 دهبن شتهکه له بنج و بناوان بکه، ئیدی چاک بیت یان
 خراپ. وام وینا دهکرد سولوفیوف، قهشهی قیپهکه، دهبن
 بزانی "هون" کین، که له ههوشه دا دیتم هه مان پرسیارم
 لهویش کرد.

سولوفیوف، پهنگ وپوو سیسهله و چرچهله بوو، ههمیشه
 شپهزه بوو، دوو چاوی سوور، برۆی هه نه بوو، ددینکی
 زهردی چکۆلهی دانابوو. له کاتیکا نووکی دار عاساکههی له زپ
 و زبلهکه دهچهقاند، پرسى: - تۆ ئه و وشهیهت بۆ چییه؟
 پاشان که هه مان پرسیارم له لیوتتان نیستیروف کرد،
 بهتووندی گوتی: - چی...؟

ئیدی بریارم دا بچم بۆ دهزمانخانه که و له "گولدبرگ" ی
 دهزمان فروش بپرسم. کابرایهکی زیرهک بوو، له گهل منا به
 لوتف و میهره بان بوو، قامووسیک بوو لهو گۆره، مانای

زاراوه قورسهکانی بۆ شروقه دهکردم، عهینهکیکی چوارچێوه
زهردی لهچاو دهکرد. ' باؤل گولدبرگ ' ی دهرمانفرۆش گوتی:
- هون، گهلیکی ساراگهپی وهکو قهرغیزهکان بوو. ئیستا
نهماون - ههموویان له ناوچوون.

زۆر پهست و بیزار بووم، نهک له بهر ئهوهی گهلی هون
فهوتابوون و نه مابوون، به لکو له بهر ئهوهی ئهم وشهیهی که
ئهوهنده ئهزیهتی دام، زۆر ئاسان بوو. به لām خۆم به منهتباری
هونهکان دهزانی. له دلی خودا سوپاسی ئوتیلام کرد که
کردیه کاریک ' گولدبرگ ' ی دهرمانفرۆش بناسم.

چونکه ئهو پیاوه، مانای ههموو وشه و زاراوه زانستیهکانی
دهزانی، گیلی ههموو پازهکانی پێبوو. به دوو قامکان
عهینه که کهی پێکدهخست، له چاوه ئهستوریهکانی
چاویلکه که یهوه، چاوی له دوو چاوانم دهبرێ، وهکو یهکیک
ورده بزماران له ههیهیم دابکوتی، بهو ئاوايه دهیدواندم:

- وشه و په یقان، برادهری چکۆله، وهکو گه لāن به دار
ودرهختانهوه. جا بۆ ئهوهی گه لā بناسیت و شیوه و ئهرکیان
بزانیت، دهبی ههولجار بزانی که درهخت چۆن دهپویت. له بهر
ئهوه پێویسته کتێبان بخوینیهوه، کتیب دۆستی چکۆله، وهکو
بێستانیکی گهرهیه، ههموو شتیکی تیایه، شتی بێهوده و شتی
زۆرچاک و بهسوودیش.

من زۆرجار بۆ کرپنی کاربونات و مهنگه نیز بۆ ئاغاگان
یان ههتوان و حهبی پهوانی بۆ مندا لهکان، دهچووم بۆ
دهرمانخانه که. مالی ئاغام به زۆری بهدهم بهد ههرسیهوه
دهیان نالاند.. ئامۆژگاریه نهخت و پوختهکانی یارۆی
دهرمانفرۆش، هیندهی دی کتیبی له لā شیرین و ئازیز دهکردم،
ئیدی بهره بهره، بهبی ئهوهی بهخۆ بهسم، ئالودهی کتیبان

بووم، وهكو چؤن مهى بؤ كه سىنكى ئالووده زهرورى يه،
كتيبش بؤ من به و ئاوايهى لينهاتبوو.

كتيب ژيانىكى بؤ كه شف كردم، زؤر جياواز بوو له
ژيانهى تيايدا بووم. به ژيانىكى ئاشنا كردم، پر بوو له
كاراكتهران، له ههستين به جؤش و ئارهزوين سهركىش، كه
ئىنسانى به ره مهزنايهتى پؤحى يان تاوانى گه وه خؤكوژى
بكيش ده كرد. ههستم ده كرد ئهوانهى دهوروبه رم نه ئه هلى
خير و چاكه بوون، نه ئه هلى شه پر و خراپه. زؤر دوور بوون له
دىناى كتيبانه وه. كه مترين شتى خؤشم له ژيانياندا به دى
نه ده كرد. من نه مده ويست و نه مده توانى وهكو ئه وان بژيم.

له پىنگه په سم و وينه كانه وه، بؤم به ديار كه وت كه له
ناوهندى شه قامه كانى پارس، پراك و له نهندا، نه گؤلاو
ومرداو ههيه، نه گوڤهك و سهرانگويلكان. جاده و شه قامه كانى
ئه ويندهر پان و راست و خاوينن، مال و كلپساكان وهكو
ئه مانهى ئيره نين. زستانى ئه ويندهر، قهت شەش ههيشان
خه لكى بينه وا ناخاته كونى ژووره وه. له وئ پؤژووى گه وه
نييه كه خه لكى ناچار بن ته نيا كه لهرمى ترش و كارگى
سويزكراو و ئاردى شؤقان و په تاتهى سووره وه كراو، كه دلم
لى تىكه له لى، بخؤن. له مانگى پؤژووى گه وه دا،
خويندنه وهى كتيبانم لى قه دهغه يه. "گؤڤارى وينه دار" م لى
ده سندرپته وه، ناچار ده كرام ببمه به شىك له م ژيانه بؤش و
به تاله. من ئىستا له بارودؤخى كدام، ده كارم به راوردىك له
نئوان ژيانى ناو كتيبان و ئه م ژيانه دا بكه م كه تيايدا ده ژيم.
ئه مه ژيان نه بوو، كوله مهرگى بوو. كه كتيبم ده خوينده وه،
وره م بهرز ده بووه وه، هيزىكى مه عنه وى گه وهره م له لا پيدا
ده بوو، كه كتيب به شم داده نا، باشتر و له زتر كارم ده كرد،
ئامانچىك هه بوو بؤى ده ژيام، تا زووتر له كاره كانم ببوامه وه،

کاتی زیاترم بق خویندنهوه ده‌بوو. به‌لام که خویندنه‌وه‌یان لی
قه‌ده‌غه‌گرم، ته‌مه‌لی گرتمی، ده‌ستم نه‌ده‌چووه هیچ کاریک،
گویم به هیچ نه‌ده‌دا. مه‌یلی خراپه‌کاریه‌کی نه‌خوشانه‌م، له‌لا
دروست بو‌وبوو. که پیشتر نه‌وجوره مه‌یلم له‌لا نه‌بوو.

له‌بیرمه، له‌ماوه‌ی نه‌م روزه‌ ناخوشانه‌دا، بویه‌ریکی کوت
وهر و سه‌یر قه‌وما. شه‌ویک که هه‌مووان خویان بق خه‌وتن
ئاماده‌ ده‌کرد، له‌ناکاوا ده‌نگی زه‌نگی کلێساکه به‌رز بو‌وه‌وه.
نه‌م ده‌نگه‌ خه‌لکی ماله‌که‌ی په‌شوکاند، هه‌ره‌مووان، به‌نیمچه
پووتی، به‌هه‌له‌داوان خویان گه‌یانده به‌ر په‌نجه‌ره‌کان و
یه‌کتریان به‌پرسیاران داگرته‌وه:

- نه‌مه‌ ئاژی‌ری خه‌ته‌ره؟ تو بلێی ئاگر و شه‌وات
که‌وتیته‌وه؟

له‌هه‌موو شوقه‌کانی دیکه‌وه، هه‌مان هه‌را وزه‌نا بوو،
ده‌رگا‌کان به‌ته‌ق وه‌ر ده‌کرانه‌وه و داده‌خرانه‌وه. پیاویک به
هه‌شتاو خوی گه‌یانده‌ ناو خه‌وشه‌که. هه‌وساری ئه‌سپیکی
به‌ده‌سته‌وه گرتبوو. خانمی گه‌وره یه‌ک به‌خوی هاواری
ده‌کرد که دز داویانه به‌سه‌ر کلێساکه‌دا. به‌لام وه‌ستم
هه‌ولیده‌دا هتوری بکاته‌وه، گوتی:

- دایکه هتواش هتواش. هه‌موو که‌سیک ده‌زانن نه‌مه
ئاژی‌ری خه‌ته‌ر نییه!

- که‌واته قه‌شه‌باشی مردوووه..

فیکتور، له‌قه‌ره‌ویلکه‌ی هاته‌خواره‌وه، به‌ده‌م له‌به‌رکردنی
جله‌کانیه‌وه، له‌بن لیوانه‌وه گوتی: - من ده‌زانم مه‌سه‌له‌ چیه!

وه‌ستم بق سه‌ربانی ناردم تا له‌ویوه ته‌مه‌شا بکه‌م ویزانم
ئاخو ئاسمان سوور هه‌لگه‌راوه یان نا؟ هه‌تا هه‌وره‌بانه‌که
نه‌وه‌ستمه‌وه، له‌وینده‌ره‌وه چوومه سه‌ربان، ته‌مه‌شام کرد،
هیچ شتیکی غه‌ریب و نا‌ئاساییم نه‌بینی. به‌لام ده‌نگی زلی

زەنگەكە لە ئاسمانی سارد و خاموشدا بە ئارامی
 دەنگیدەدایەو. شار دەتگوت لە سەر ئەرزهكە ڕاكشاو
 خەوی لیکەوتوو. بەفر و بەستەلەك لە ژێر پێی پێوارانیکی
 نەناسراودا، كە بە ھەلەداوان غاریان دەدا قرچەرچ دەشكا.
 دەنگی جیرەجیری خزاكان كە ئەسپان بەسەر سەھۆلەكەدا
 ڕایاندەكیشان دەھاتەگوێ. دەنگی زەنگەكە سات بەسات
 خەمناك تر دەبوو. گەڕامەو ەق ژوورەكە و گوت:

- ھیچ شوینەواریکی شەوات و ئاگر كەوتنەو ە دیارنییە.
 ەستام كە لەم ماو ەدا خۆی گۆپی بوو، پالتۆكە ی لەبەر
 كردبوو، كلاو ەكە ی لە سەرنا و گوتی: - خودایە بەخیری
 بگێڕی!

یەخەكە ی ەلەدابوو ە، خەریك بوو گالۆشەكانی لەپێ
 دەكرد، كە ژنەكە ی پێی گوت: - مەچۆ دەر ەو! مەڕۆ!
 - قسە ی بەلاش!

فیکتور، كە پالتۆكە ی لەبەر و كلاو ەكە ی لە سەر كردبوو،
 سەری دەكردە سەری ەمووان و دەیگوت: - من دەزانم چی
 ڕوویداو ە!

و ەختایەك جووتە برا چوونەدەرئ، جووتە ژن ئەمریان
 پێكردم كە سەماو ەكە داگیرسینم، بەخۆشیان چوونەبەر
 پەنجەرەكە، بەلام لەم كاتەدا زەنگی دەرگا بەرز بوو ەو و
 ەستا ەاتەو، بە بێدەنگی و بە ەشتاو بە قالدەرمەكەدا
 سەركەوت، بەلەز دەرگای ژوورەكە ی كردەو، بە دەنگی
 پچرپچر گوتی: - تزار كوژراو ە!

پیرەژن گوتی: - ئاخیری زەفەریان پێبەرد!
 - بەلێ، كوشتووینانە. ئەفسەریك ئەو خەبەرە ی دامێ. خوا
 دەزانێ چ دەبێت؟

دووباره دهنگی زهنگی ده رگا بهرز بووه وه، ښکتنور به
بۆله بۆل و پرته پرت گه پايه وه، به دهم ډاکنه ندنی جله کانيه وه
گوته: - وامزانی شه پ هه لگير ساوه!

هه ر چواريان دانيشتنه سه ر چا خوار دنه وه. ئیدی به
پاريزه وه وه به دهنگی نه وی که وتنه گفتوگو، بيندهنگی و نارامی
بالی به سه ر شه قامه که شا کيشا، دهنگی ليدانی زهنگه که ش پرا.
به دريژایی دوو دانه پوژ هه ر چه چه و فسه فسيکیان بوو.
چوون بۆ مالان. ميوانيان هات، شتيان بۆ يه کدی ده گير پايه وه.
هه ولم دها، سه ر له بويه ره که ده ربکه م، به لام ماله ئاغام،
پوژنامه و گوڤاره کانيان ليشار دمه وه. وه ختايه ک سه ده می
(هق) کوشتنه که ی تزارم له سيدوروف پرسى، به دهنگی کی
نه وی به رسقى دايه وه: - وس! قسه کردن له مباره يه وه
قه ده غه يه ..

زور زوو، ئاشوبه که دامرکايه وه، هه رکه سه چوو به لای
کاری خو يه وه، دواى ئه وه به ماوه يه کی که م بويه ريکی
ترسناکی ديکه پويدا.

پوژيکی يه ک شه ممه، که مالى ئاغام به کو مه ل چووبوون
بۆ نوژ، سه ماوه ره که م ډاگير ساند و له مووبه قه که
وه ده رکه وتم تا ده ستیک به ژووره کانی ديدا بينم و خاوينيان
يکه مه وه. کو په گه و ره که ی ئاغام، به گاگولکی خو ی گه ياند بووه
مووبه قه که، به لوعه ی سه ماوه ره که ی کرد بووه وه و له
سووچيکا به دياريه وه دانيشتبوو. ئاوی سه ماوره که چکی
کرد بوو، ئاگردانی سه ماوه ره که گه رمی گه رم بوو بوو، جا
سه ماوه ره که له بهر ئه وه ی ئاوی تيا نه ما بوو، ده ستی به
توانه وه کرد بوو. که له ژووره که ی ته نيشته وه گويم له گيزه گيز
بوو، بله ز خوم گه يانده مووبه قه که. سه ماوه ره که له سه ر
پايه کانی خو ی هه لده په پی، له تق وايه ده يه وی بفريت.

به لوعه که ی به ته واره تی توابووه وه و شیوه یه کی ترسناکی
 وه رگرتبوو، سه ره که ی خوار بووبوو، دهسکه کانی داغی داغ
 بووبوو، مسکه ی، دلۆپ دلۆپ، وه کو پوندک به قه دیا ده هاته
 خواره وه، سه ماوه ره شینه وه نه وشه ییه که وه کو یه کیک زۆر
 مهست بێ لاره لاری پیکه وتبوو. خیرا ئاوم پیناکرد، چه چهزی
 لێ بهرز بووه وه و به شیوه یه کی خه مناک که وته سه
 ئه رزه که.

له و کاته دا، له زهنگی ده رگا درا. که ده رگام کرده وه پیره ژن
 پێش هه موو شتیکی پرسی سه ماوه ره که پێیه یان نا. زۆر
 به کورتی گوتم: - پێیه.

ئه و وهلامی من که زاده ی ترس و شه رمه زاری بوو،
 به لای ئه وانه وه به جۆره گۆساخی و لاسارییه کی به ئانقهست
 لیکدرایه وه. یه کسه ر سزایان بۆ بریمه وه و تیم به ربوون، بگره
 کویت دیشیت. پیره ژن گورزه یه ک شولکی سنۆبه ری هینا و،
 بگره کویت دیشیت. لیدانه که زۆر به ئازار نه بوو به لام، ئازای
 به ده نم ده تگوت سوزناژن کراوه. شه وێ پشتم ئاوسا، بۆ
 سه بی نیوه رۆ ئاغام ناچار بوو بۆ خهسته خانه م بیات.

دکتۆره که، که پیاوینکی درێژی باریک و بنیس بوو، دوا ی
 ئه وه ی معایه نه ی کردم به پیاوینکی ئارام وقوول گوتم:
 - بۆ واتان له م مندا له کردووه، ئه مه چ رهفتاریکه، ده بی
 ده عواتان له سه ر قهید بکه م.

وهستام سوور بووه وه، لاقی جولاند، ده می له په نا گوئی
 دکتۆره که نا و، شتیکی به گوینیدا چپاند که نه مزانی چی گوت.
 دکتۆره که هه ر ته مه شاشی نه کرد و به کورتی گوتم:
 - ناتوانم شتی وابکه م، مافی ئه وه م نییه.

ئه وجا پروویکرده من و گوتم: - ده ته وێ سکالا قهید
 بکه یت؟

پشتم زور دهبه‌شا، گوتم: - نه‌خیر، دهمه‌وی زوو چاک بېمه‌وه..

بۇ ژوورېکی دېکه‌يان برېدم، له سهر مېزېک پالېان خستم. دکتوره‌که به مووکېشېک که‌وته دهره‌ينانی دېکېن شووله‌که له له‌شم، به‌دهم شوخی و سوعبه‌ته‌وه ده‌یگوت:

- پېسته‌که‌تيان چاک نه‌خشان‌دووه بچکول گيان، پېک له سوزگی ده‌چیت..

پاش ئه‌وه‌ی له کاره‌که‌ی بووه‌وه، که پشستی زور ئازار دهدام، گوتی:

- چل و دوو دېکم له پشست دهره‌ينا بچکول! ده‌توانی له نېوهاوپېکانتا شانازی به‌مه‌وه بکه‌یت، سبه‌ينی ئه‌م کاتانه وهره‌وه با سارغيه‌کان بگورېم و دهرمانت بکه‌مه‌وه. باشه زورت لېده‌دهن؟

که‌مېک ده‌بېره‌وه چووم وگوتم: - جاران زورتریان لېده‌دام. دکتوره‌که پېکه‌نی وگوتی: - که‌واته گرېنگ نېيه، مانای وایه په‌وشت به‌ره‌و باشی ده‌چیت!

که داميه‌وه ده‌ست ئاغام، پتی گوت: - فهرموو بېبه‌ره‌وه، بؤم نۆژه‌نکردوويته‌وه، وه‌کو ئه‌وه‌يه تازه دروستکرايې، سبه‌ينې بؤمی بنېره‌وه با سارغيه‌کانی بگورېم. خوت و به‌خت شته‌که‌ی به فشه وهرگرتووه و نايه‌وی ده‌عوات له سهر قه‌يد بکات..

که به گاليسکه بؤ مال ده‌گه‌راينه‌وه، ئاغام گوتی: - پشکوف، منيش به من‌دالی کوته‌کم خواردووه، هيچ ده‌سه‌لاتېکېشم نه‌بوو، که‌سېش به‌هانامه‌وه نه‌ده‌هات، تو باشيت، به‌س نيه‌يه‌کېکی وه‌کو من به‌زه‌یی پېتا دېته‌وه و به‌هاناته‌وه دېم. به‌لام من، هيچ که‌سېک نه‌بوو به‌زه‌يه‌کی پېمدا

بښته وه. نو خه لکې د هروبوهرم زور دلره ق و بښ بهزه یی
 بوون... دهنگوت مریشکی کړ که وتوون!
 به دریژایی پڼگا هر نه بیرپییه وه، نه ونده ی گازن کرد،
 بهزه ییم پښدا دههاته وه، نو راشکاوییه ییم له گیان خوشبوو.
 که گه یینه وه مال، پیشوازییه کی گهرمیان لیکردم، وهکو
 قاره مانیکې سرکه وتوو پیشوازییم لیکرا، جووته ژن، ناچاریان
 کردم باسی عمه لیا ته که ی خوم و قسه گانی دکتوریان بق
 بگپر مه وه. ئیدی به سهرسامی و مهنده هوشی گوئیان له
 قسه کانم دهگرت، وروویان گرژ دهکرد و هاوسوژی و
 هاوخمی خویان دهرده بری. ثم په فته ریانم زور پی سهر
 بوو.

ههستم کرد، چونکه دهعوام له سهر قهید نه کرد بوون، زور
 لیم رازی بوون. منیش ثم کاره ساتم قوسته وه و داوام کرد
 که پڼگم بدن کتیبان له ژنی کابرای بهرگدروو بخوازم. نو
 کاته زاتیان نه کرد داواکه م رت بکه نه وه. بهلام پیره ژن
 هاواریکرد:

- هر عارت نه نا! دهرق چی ده که ی بیکه!
 سبه ی به یانی چووم بولای ژنی خه یاته که. به پاویژیکې
 ناسک گوتی:

- وتیان نه خوش که وتوویت و له خهسته خانه که وتوویت!
 که نو خه لکه چند دروژنن!

من هیچ نه گوت، شهرم دهکرد راستی مه سه له که ی بق
 بگپر مه وه - بچی به گپرا نه وه ی نو بویه ره ناخوشه، پهستی
 بکه م؟ که ده مبینی له خه لکانی دی ناچیت، زورم که یف دههات.
 له خوشیا له پیستی خوم نه ده هیوریم.

دوباره دهستم به خویندنه وه ی کتیبانی قه به و نه ستور
 کرده وه. کتیبین دوما ی باوک، بونسون دی تیرایل، مونتیپان،

زاكوف، كابورپو، وایمار، و بواگوبه... به پهله، كتیپ له دواى كتیپم دهخویندهوه، ههستم دهكرد له ژيانا بهشدارم، جوش و خروشینكى پر هیوا له دل و دروونم دهگهړیت. بام دایهوه سهر قوتیلهچرا دهستكردهكهى خؤم، له بهر ترووسكهى به دووكه، شهو تا بهره بهیان دهخویندهوه. جوره نازاریك دایه چاوهكانم، پیرهژن به شادكامیهوه پى دهگوتم:

- راوهسته، هیتشتا لهكویته كرمى كتیپان، كاتن بهخو دهزانى چاوانت دهتهقن وكوره دهبيت!

زور زوو بؤم دهركهوت كه بابتهى سهرهكى ههر هه موو ئهم كتیپانه به جیاوازی شیوه و ناوهړوكیانهوه، بهجیاوازی شـوین و ولاتهكانیـانهوه، به دورى یك تهوهردا دهسووپتهوه، ئهویش ململانی نیوان خهلكى باش و خهلكى خراپه. خهلكانى خراپ و بهدخوو، ههمیشه له خهلكه باشهكه بهختهوهرتر و وریاترن. بهلام له كوتایى چیرۆكهكاندا، ههر خهلكه باشهكه سهردهكهون.

وشهى "قیان" كه هه موو كاراكتهره پیاو و ژنهكان بهیهك شیوه بهكاریان دهبرد، نهك ههر بیزارى دهكردم، بهلكو ماندووى دهكردم، گومانی له لا دروست دهكردم.

زورجار، كه دهستم به خویندنهوهى كتیپك دهكرد، له ههوهلین لاپهړهكانهوه پیشبینى ئهوه دهكرد، كه دوا سهركهوتن بؤ كى دهبى. بؤیه كه گرینهك له چیرۆكهكهدا چیدهبوو، ههولم دها به مهزهندهو وینای خؤم گرځى پروداوهكان بكه مهوه. كتیپهكه له لایهكهوه دادهنا، پرسیارم له خؤ دهكرد، خؤم تاقى دهكردهوه، زورجار مهزهندهو پیشبینیهكانم سهبارت بهوهى كینه كاراكتهر له بههشتا دهگیرسیتهوه و كینهیان له دوزهخ دا، دروست دهردهچوو.

زورجار له پشت نه م چیروكانه وه، هه نديك حه قيقه تي زندوو و
 گرینگ، جياوازم له حه قيقه ت و په يوه ندييه كاني لای خو مان
 ده بينی. له لام پوون بوو كه عه ره بانچيان، كريكاران،
 سهربازان و خه لكاني بيته وا پهمه كي مه رد م له پارسدا، وه كو
 خه لكی نيژنی نو فگورود و پرم و قازان، له هه نبر تاغاكانياندا
 لاره مل و ملكهچ و ده سته وه سستان نين. نه وان ئازادانه
 تاغاكانيان ده دوين و شانبه شانی نه وان پئ ده كن. به گویره ی
 نه و كتيبانه، ته نانه ت كه شيشانش، له مانه ی ئيره، له مانه ی كه
 من ده ميين، جياواز بوون. يان سهربازان، له هيچ يه كيك له و
 سهربازانه ی ناشنای من ناچن، له سيدوروف، يان له
 سهربازه كي سر كه شتیه هه لمه كه، ته نانه ت له 'يرموخين'
 ش كه له هه موويان مروفدوسستره ناچن. بق نمونه،
 سهربازيك له يه كيك له م كتيبانه دا هه يه، له هه ندي پروه وه له
 سموري ده چيت، به لام له سموري نهرم و نيانتتر و
 ميهره بانتره. يان دووكانداری ناو نه م چيروك و كتيبانه، له
 هيچ دووكانداريكي ناشنای من ناچن. ته نانه ت كه شيشانی ناو
 نه م كتيبانه، له و كه شيشانه ناچن كه من ده يانناسم، نه وان
 له گه ل خه لكيدا ميره بانتر و به سوزترن. به گویره ی نه و
 چيروك و كتيبانه ی من ده م خويندنه وه، ژيان له هه نده ران
 ئاسانتر و جوانتره له و ژيانه ی ئيره. له هه نده ران خه لكی به م
 درنده ييه له يه كدی ناده ن، يان گالته به يه كدی ناكه ن وه كو
 نه وه ی پيواره كان به سهربازه كي سر كه شتیه
 هه لمينه كه يان كرد، به سته زمانه هر حه يايان برد. يان به و
 شتیه عه نتيكه يه ی پيره ژنه كه ی داکي وه ستام، نويز و
 خوداپه رستی ناكه ن.

ئەوئى مایەئى سەرنجى مەن بوو، ئەم كىتەبەنە كە باسى
خەلكانى بۆدەلە و خۆپىرى و بەرەللا و تەماعارىان دەكرىد،
نەيانەدەكرىد بەو مەتەل و لەگەزانەئى كە بەكەس نەيەتە
هەلەپنەن. بۆدەلە و بەرەلەيان لەو كىتەبەنەدا، بە شىۋازى
كرىدەئى ھۆقى بوون، ھۆقىتەئى وان ھۆقى ئاشكرەئى ھەبوو، بە
ئاسانى دەھاتە شىۋە و لىكەنەو. بەلام ئەوئى لە لای مە
باو بوو، ھۆقىتەئى ھەروا، لە خۇپا و بۇ پابواردن مومارەسە
دەكرا.

ھەر كىتەبىكى تازەم دەخۆپىندەو، بەشىۋەيەكى خۆياتر
جىۋازى ژيانى پووسىم لەگەل ژيانى ولاتانى دىكەدا بۇ
بەدىار دەكەوت. ئەم شىۋە زۆرى پەست دەكرىد، نەفرەتتىكى
ئالۋزى لە ناخم دروست دەكرىد ولە ھەمان كاتدا گومام لە
دروستى قەسەئى ئەم لاپەرە زەردباو، چىچ و لۇچ و پەراۋىز
پىسانە زىاد دەبوو.

لە ئاكاۋا پۇمانىكى گونكورم، بە ئاۋنىشانى ' برايانى
زىگانوف ' كەۋتە دەست، ئەو پۇمانەم يەك نەفەس وبە
شەۋىك خۆپىندەو. شىۋىك سەرسامى كرىد كە پىشتەر ھەستەم
پىنەكرىدبوو. بۇجارى دوۋەم ئەم پۇمانە سادە وخەمناكەم
خۆپىندەو. ھىچ ئالۋزى يان ھاپوژانىكى تايىبەتە تىانەبوو. ھەر
لە يەكەم لاپەرەكانىۋە وشك و جىدى بوو، ۋەكو ژىنامەئى '
پىۋا چاكان ' وشك و جىدى دەھاتە بەرچاۋ.

زىمانە پوون و پەۋان و سادە و بەدەر لە ھەر مېنىئاتور و
پازاندەۋەيەك سەرەتا بۇچوۋنىكى خراپى لە لا دروست
كرىد. بەلام دەستەۋاژە كورت و ھەلپۇاردەكانى زۆر بەئاسانى
لە مېشكەدا نەخش بوو. بە ھەساحەتتىكى ئەۋتۇ كارەسات و
بەسەرھاتى دوو براى ئاكرۇباتى دەگىرپايەۋە كە بەدەم

خویندنه وه وه، دهسته کانم به کتیبه که وه ده له رزین. له کاتیکا
گریان ئه وکی گرتبووم و هه نسکم هه لده دا، دووباره ئه و
به شه ی چیرۆکه که م خوینده وه که ئاکرۆباته که نه که به لاقه
شکاوه کانیه وه، به سکه خشکی بق هه وره بانه که ده چوو که
براکه ی له وینده ر به دزییه وه، موماره سه ی هه ونه ره
دلخوازه که یانی ده کرد.

کاتی ئه م پۆمانه جوانه م بق ژنی کابرای خه یات برده وه،
تکام لیکرد که کتیبیکی دیکه ی له م جورهم بداتی. به ده م
پینکه نینه وه پرسى: - مه به ست چیه؟!

پینکه نینه که ی په شوکاندمى. نه مزانی چۆن مه به ستى خۆمى
تیبگه یه نم. ئیدی ئه وه هه لیدایه: - ئه مه کتیبیکی خۆش نییه.
سه برکه، کتیبیکت ده ده من هه م باشتر بن هه م خوشتر..

دواى چه ند پوژنیک چیرۆکیکی ' گرینوود ' ی دامى به
ناونیشانى ' سه ربه وردى راسته قینه ی ئاواره یه کی به چوک '.
ناونیشانه که یه نه چوووه دله وه. به لام له یه که م لاپه ره وه
پایکشام و بزهی ره زامه ندی خسته سه ر لى نوم. ئیدی به و
هه سته وه کتیبه که م تا دوا دێر نه ک هه ر خویندمه وه، به لکو به
قووتدان قووتم دا. ته نانه ت هه ندی به شیم بق جارى دووه م و
سێیه میش خوینده وه.

بۆم ده رکه وت مندا لانیش له ولاتانی بیانیدا، ژیانیان قورسه!
ئهو ی راستی بن ژیانى من له چاو ژیانى ئه واند، ئاسان بوو.
یانی شتیک له ئارادا نه بوو که مایه ی نا ئومیدیم بیت.

گرینوود، وه و جورته تیکی تازه ی پتیه خشیم. دواى
ماوه یه کی که م کتیبیکی گه وره م به ده ست که وت به ناو نیشانى '
ئوجینی گراند' گراند ه ی پیر بابامى به بیر هێشامه وه،
هه رچه نده چیرۆکه که ی کورت بوو و ئه مه م پتیاخۆش بوو،

به لām پاستگویی و حقیقهت و واقعیهتی تهواوی چیرۆکهکه،
 ئهفسوونی کردم و قهره‌بووی کورتیه‌که‌ی بۆ کردم‌وه. پاسته
 ژیان ئه‌م حقیقه‌ته‌ی بۆ ساق کردبوومه‌وه، به لām کتیب به
 جۆریکی تازه بۆی کهشف کردم. هه‌موو ئه‌و نووسه‌رانه‌ی
 کتیبه‌کانیانم خۆیندبووه‌وه، جگه له کونگور، به‌هه‌مان شیوازی
 وه‌ستاگه‌م، حوکی تووندیان ده‌رباره‌ی خه‌لکی ده‌دا، زۆرجار
 وایان ده‌کرد خۆینه‌ر هاوسۆزی ده‌گه‌ل خه‌لکی خۆپێی و
 به‌په‌للایاندا بکات و دژی خه‌لکانی چاک و پاک بوه‌ستیه‌وه..
 هه‌میشه قه‌ناعه‌تم وابوو حقیقه‌تی پاسته‌قینه و گرینگ له
 پشت ئه‌و خه‌لکه پاک و بێگه‌ردانه‌وه په‌نه‌نه..

له نووسینه‌کانی کونگور و گرینوود و بالزاک دا پیاو
 تووشی خه‌لکانی، نه سه‌دی سه‌د خۆپێی و به‌په‌للایان، نه سه‌دا
 سه‌د قاره‌مان ده‌بوو. به‌لکو تووشی خه‌لکان و کاراکته‌رانیک
 ده‌بوو که زۆر ئاسایی و واقعی ده‌ژیان، گوتار و په‌فتاریان
 واقعی بوو، قه‌ناعه‌تبه‌خش بوو، وه‌کو ژیا‌نی پاسته‌قینه وابوو،
 جیگه‌ی هێچ گومانیک نه‌بوو.

ئیدی به‌وجۆره‌، له کتیبی باشه‌وه، په‌یم به له‌زه‌تی،
 خۆیندنه‌وه برد. به لām کتیبی باش له‌کوئ و چۆن په‌یدا بکه‌م؟
 ژنی خه‌یا‌ته‌که یارمه‌تی نه‌ده‌دام.
 - ئه‌مانه له کتیبه باشه‌کانن.

به‌ده‌م ئه‌و قسه‌یه‌وه، کتیبیکی ئه‌رسین هوسای، به
 ناو‌نیشانی " دوو ده‌ستی پێ له گول و زیر و خۆین " ی دام،
 له گه‌ل چه‌ند پۆمانیکی بالو، بول دی کۆک و، پۆل فیفال دا.
 ماوه‌یه‌که خورم داوه‌ته خۆیندنه‌وه‌ی ئه‌و کتیبانه.

ئه‌و زۆر له‌زه‌تی له خۆیندنه‌وه‌ی پۆمانه‌کانی مارییت و
 فرنر ده‌بینی، که‌چی به‌لای منه‌وه زۆر ناخۆش بوون، هه‌روه‌ها

" شیبیلهاگن " شم پی خوش نه بوو. له زه ټیځی زورم له
 چیروکه کانی ټویرباخ ده بیښی. پړمانه کانی " والترسکوت " م
 له وانه ی سو و هوگو پی باشتړ بوو. حه زم له و کتیبانه نه بوو
 که سوزیان ده بزواندم وشادیان پیده به خشمیم. کتیبی وه کو
 کتیبه جوانه کانی بالزاک. ژنه خه یاته که له بهرچاوم بوو به
 بووکه شووشه، نه و دل به نډییه ی جارنم، به ران به ری نه ما. که
 ده چورم بولای ژنه خه یاته که ، جلی پاک و خاویتم له بهر
 ده کرد، سهرم شانه ده کرد، هه ولمده دا پواله ټیځی جوان و پړک
 و پیکم هه بیت. به لام به زه حمت نه و ناواتم ده هاته دی. به لام
 حه زم ده کرد نه و، نه و هه ولی خق نواندنه ی من ببینیت و به لای
 که مه وه به پړوژیکي ساده وجدیتر قسم له که لدا بکات و به و
 بزه ده سترکرده ی سهر لیره کانی وه نه مدوینیت. به لام فایده ی
 نه بوو، به هه مان شیره و به تونیکی شیرین و ماندوو،
 پیشنیازی نه م کتیب و نه و کتیبی بق ده کردم و ده یگوت: -
 نه مهت خویندووه ته وه؟ به دلت بوو؟

- نه خیر.

به ئاسته م برق باریکه کانی بهر زه کردنه وه و چاوانی
 ده برینه من و هه ناسه یه کی قوولی هه لده کیشا و ده یگوت: -
 چما؟

- کتیبی زورم سه بارهت به م با به ته خویندووه ته وه.

- سه بارهت به کام با به ته؟

- سه بارهت به نه فینداری.

نهرمه پیکه نینیکي بق ده کات و ده لیت:

- خق هه موو کتیبه کان باسی نه فین و نه فینداری ده که ن!

له سهر کورسییه کی نهرم وپان دانیشتیوو، جووتی نه علی
 فهروی له پیدا بوو، پییه بچوکه کانی ده هه ژاند. به ده م

باویشکدانه وه، پۆبه شینباوه که ی له شانەکانی وه ده پێچا و، به سه ری قامکه په مه ییه کانی، ده یکتشا به به رگی ئه و کتیبه دا که له باوه شیا بوو.

په به دل چه زم ده کرد لێی به رسم:

- بۆچی لێره بارناکه یته؟ ئه فسه ره کان تا ئیستاش نامه ی دلداریت بۆ ده نووسن و پێت پاده بوێرن...

به لام زات ناکه م ئه و پرسسیاره ی لێبکه م. به کتیبیکی گه وره وه ده رباره ی "قیان" ده گه پیمه وه و خه می دنیام له دلدایه.

له خواره وه، له چه وشه دا، هیشتا به ته وس و توانجه وه، غه یبه تی ژنه خه یاته که یان ده کرد. من ئه و قسه و قسه لۆکه کریت و دزیوانه م که زیاتر بوختانوه له به ستره و بوون، زۆر پیناخۆش بوو، که له و دووربه م، دلم به حالی ده سووتی و له ئاینده ی ده ترسم. به لام که ده چه م حوزوری و چاوه به کۆله و تیژه کانی، به ده نه به کۆله و نه رم و شله که ی، پوختساری هه میشه خه تۆلی ده بینم، ئیدی هه رچی ترس و به زه یم هه یه، وه کو مژ و دوومان ده په ویته وه. هه رکه به هار هات ژنه ی تاین له ناکاوا دیار نه ما، پۆی. پاش چه ند پۆژیکی که م میژده که شسی مالی پێچایه وه و پۆی. هیشتا شوقه که یان چۆل بوو و چاوه پروانی کرچی تازه ی ده کرد، به قالدومه کانداسه که وتمه سه ره وه، پوانیمه دیواره کان، یه که پارچه جیگای بزماری خواروختیج بوو. شوینی ئه و وینه و تابلویانه ی که به دیواره کانه وه هه لیاوایه ی بوو، له دووره وه بۆر ده چوونه وه. زه مینه ی ژووره که ده بریقایه وه، یه که پارچه شه ره کاغه ز و به که ره ی دروومان و سه ره مه قه ستان و شووشه ی عه تری به تال بوو، سنجاقیکی

گه وره ی مس له ئه رزه که دا که وتبوو و له ناو ئه وشتانه دا
ده بریقایه وه.

زۆر خه مگین بووم، پر به دل چه زم ده کرد، گهر بق تاقه
جاریکیش بووه، ژنه وردیله که ی کابرای خه یات بدینمه وه و
سو پاسگوزاری و منه تباری خۆمی بق ده ربیرم..

(۱۲)

به ر له پویشتنی خه یاته که و ژنه که ی، شوقه که ی ژیر ئیمه
له لایه ن ژنیکه گهنجی چاوپه شه وه به کری گیرابوو، ئه م ژنه
کچنیکه مندالی هه بوو، دایکیشی که پیره ژنیکه پۆر سه ی بوو
له گهل ئه واندا ده ژیا. به رده وام دارجگه ره کاره باکه ی به ده مه وه
بوو و په ی تاپه ی تا مژی لینه دا. ژنه گهنجه که زۆر جوان و
خشیک بوو، قۆره ده ماخ و لووت به رز بوو، دهنگی ناسک و
قوول بوو. که بیویستایه سه یری که سیک بکات، به نازه وه
سه ری به پشتا ده برد، چاوه کانی بچووک ده کرد، وهکو ئه وه ی
ئو که سه زۆر دوور بیت و به ته واوی نه ی بینیت. تیوفایت
ی سه رباز، به خۆ و ئه سپنیکه لاق باریکه وه ده هاته به ر
ماله که یان. خانمه گهنجه که به جلیکی سوارکاری مه خمه لی
قاوه یی درێژه وه، به جووتی پووتی زه رده وه، به جووتی
ده ستنکیشی درێژی سپیه وه ده هاته ده ری. داوینی کراسه
شۆپه که ی هه لده کرد، قامچیه کی ده سک سه ده فی وه نه وشه یی
به ده ستنکیه وه ده گرت و به ده سته که ی تری سه ری ئه سپه که ی
نه وازش ده کرد و ئه سپه که ش به خۆشیه وه ده می ده کرده وه،
چاوی بق ده گتپا و، سمه کانی به ئه رزه ره قه که دا ده کیشا و
نازای به ده نی ده که وته جووله.

ژنه‌ی گهنج، له بن لیوانه‌وه و به‌دهم نه‌وازشتی گهردنی
ئه‌سپه‌که‌وه، ده‌یگوت: - روبر، روبر!

ئه‌وسا پتی ده‌خسته سهر ههر دووده‌ستی سهر‌بازه‌که، که
تیکی په‌راندبوونو به هه‌شتاو خۆی هه‌لده‌دایه سهر زینه‌که.
هه‌نگی ئه‌سپه‌که، به غروور و کهش و فشه‌وه، خه‌رامان
خه‌رامان به پینگاکه‌دا ده‌که‌وته‌پئ. ژنه‌ی تاین، هینده لیته‌اتوانه
له سهر زینه‌که داده‌نیشت، له تق‌وايه به سوارچاکی
گوشکراوه.

ژنه‌ی تاین زۆر جوان بوو، له‌و جوانه ده‌گه‌نانه بوو، که
جوانیان له تازه‌بوونه‌وه‌ی به‌رده‌وام‌دایه و شادییه‌کی مه‌ستانه
به دل و ده‌روونی مرقف ده‌به‌خشن. که ته‌مه‌شام ده‌کرد، ئه‌و
وینایه‌م له لا دروست ده‌بوو که دایانا بواتییه، شاژن مارگو،
مادموزایل لافالیر و هه‌موو کاراکته‌رانی ئه‌و پۆمانانه‌ی که
خویندبوومنه‌وه، هه‌ره‌ه‌موویان له جوانیا له‌و ده‌چوون.

خه‌لگانتیکی زۆر ده‌هاتنه دیدنه‌ی خانم. هه‌میشه ده‌سته‌یه‌ک
ئه‌فسه‌ر، له ئه‌فسه‌رانی ئه‌و سه‌ره‌بازخانه‌یه‌ی که له
شاره‌که‌ماندا ئۆردوبه‌زیان کردبوو، له ده‌وری بوون. هه‌موو
شه‌ویک به‌سه‌ر ماله‌که‌یدا داده‌پژان، و هه‌موو به‌دهم ژه‌نین و
لیدانی پیاو، که‌مانچه و گیتاره‌وه ئاهه‌نگ و شه‌وبیزیان به‌رپا
ده‌کرد. سترانیان ده‌گوت، ده‌ره‌قسین. می‌چه‌ر ئولیسوف، له
هه‌موو میوانه‌کانی دی پتر ڤمووده‌ی ئه‌و ئاهه‌نگ و شه‌وبیزیانه
بوو، به‌لاقه کورته‌کانیه‌وه و هه‌کو ڤرڤرۆکه به ده‌وری خانمدا
ده‌سووپایه‌وه. ئولیسوف، کابرایه‌کی قه‌له‌وی به خۆوه بوو، قژ
بۆزیکي ده‌م و چاو سورفل بوو، و هه‌کو شاگرد که‌شتیان
جله‌کانی بیسه‌روبه‌ر بوو. گیتاری جوان ده‌ژهند، به‌رده‌وام
ئاماده‌ی ههر خزمه‌تیکي خانم بوو.

به لام کچه که ی خانم، که کیژیکی قژلولی به خووه بوو و ته مەنی هەر پینچ سالیک ده بوو، له جوانیا چووبوووه سەر دایکی و هیچی لهو که متر نه بوو. چاوه درشته شینه پرشنگدار و قه لافه ته مەنده که ی له ته مەنی مندالی نه ده هات.

نه نکى له به یانییه وه تا شه وی مژوولی کاروباری ماله وه بوو، توفیایی سەربازی گرژ ومۆن و کاره که ریکی قه له وی چاو پرۆشی چاو کز یارمه تیان ده دا. منداله که دایه نی نه بوو، زۆربه ی کات به بن سەرپه رشتیار له بانیژه که دا، یان له ناو خۆل و خاشاکی حەوشه که دا یاری ده کرد. زۆرجار ده مه و ئیواران ده چووم گه مه له گه لیا ده کرد. نه نجام پموده ی بووم. نه ویش زۆر خیرا هۆگری من بوو. زۆرجار که حیکایه تیکم بۆ ده گێڕایه وه به باوه شمه وه خه وی لیده که وت. که خه وی لیده که وت ده مبرد بۆ سەر جیگا که ی. ئیدی خووی به وه وه گرت هه رکاتی بچوايه ته جیگا وه تا بخه وی، داوا ی منی ده کرد تا بچم بۆلای و شه وباشی لیکه م و هیوا ی شه ویکی ئارامی بۆ بخوازم. که ده گه یه ژووری نووستنه که ی نه و، زۆر به و یقار وه یمنی ده سته چکۆله و خرپه کانی دینایه پیشه وه وه ده یگوت: - خوا حافیز تا سبه ی به یانی. دایه گه و ره ده بی وای بلێم. نا؟

دایه گه و ره، له کاتیکا تۆپه لیک دوو که لى له ده م و لوو ته باریکه که یه وه ده رده دا، ده یگوت: - بلێ له ئەمانی خوا دا بی. کیژه که، خۆی له لیفه په نگا و په نگ و گۆلدۆزییه که یه وه ده پینچا و ده یگوت: - تا سبه ی به یانی له ئەمانی خوا دا بیت. ئیدی ده خه وم.

دایه گه و ره بۆی راست ده کرده وه: - نه ک ته نیا تا سبه ی به یانی، به لکو بۆ هه میشه.

- چما سبهی به یانی له گهل همیشه دا فهرقی ههیه؟
 کێژهکه، وشه‌ی "سبه‌ی" زۆر له‌ لا خۆشبوو. به‌ چه‌مک و
 مانای ناینده‌ به‌ کاری ده‌برد. که‌ لاسکه‌ گیایه‌ک، یان چه‌ل‌داریکی
 له‌ گله‌که‌ ده‌چه‌قاند ده‌یگوت: - ئه‌مه‌ سبه‌ی ده‌بیت به‌ باخ..
 یان ده‌یگوت:

- سبه‌ی ئه‌سپیک بۆخۆ ده‌کرم و وه‌کو دایکه‌ سواری ده‌بم
 و ده‌چه‌م گه‌شت وگه‌پان..

کێژیکی زۆر زیره‌ک بوو، به‌لام زۆر ئاسووده‌ و خۆشحال
 نه‌بوو. هه‌ندێجار له‌ گهرمه‌ی گه‌مه‌ و یاریدا، له‌ ناکاوا ده‌وه‌ستا،
 له‌ فکران پاده‌چوو و بێهێج پێشه‌کیه‌ک ده‌پێرسی:
 - باشه‌ بۆچی که‌شیشان قژیان وه‌کو قژی ژنان درێژ
 ده‌که‌نه‌وه‌؟

پۆژیکی دپروویه‌ک چوو به‌ ده‌ستیا، قامکی له‌ دپروه‌که‌
 پاره‌شاند وگوتی: - ئاگادار به‌ ده‌نا له‌ لای خوا شکات
 لێده‌که‌م و خوا سزات ده‌دات. خودا ده‌توانی سزای هه‌موو
 که‌سێک بدات، ته‌نانه‌ت ده‌توانی سزای دایکه‌ش بدات..
 هه‌ندێجار خه‌میکی که‌م دایده‌گرت، خۆی به‌منه‌وه‌ ده‌فرساند و
 چاوه‌ درشته‌ شینه‌کانی که‌ ده‌تگوت هه‌میشه‌ چاوه‌پروانی
 شتیکن ده‌برینه‌ ئاسمان.

- دایه‌ گه‌وره‌ هه‌ندێجار لێم تووڤه‌ ده‌بیت، به‌لام دایکم قه‌ت
 لێم تووڤه‌ نابیت. دایکه‌ هه‌میشه‌ پێده‌که‌نی، هه‌مووان خۆشیان
 ده‌وێ، هه‌میشه‌ به‌ په‌له‌یه‌. هه‌میشه‌ میوانی هه‌یه‌. چونکه‌ زۆر
 جوانه‌، له‌ ته‌مه‌شاگردنی تێر نابن. دایکم زۆر قه‌شنه‌گه‌.
 ئولیسوف "ش ده‌لێت جوانه‌!"

حه‌زم ده‌کرد گوێ له‌ قسه‌کانی ئه‌م کێژه‌ بگرم، به‌ قسه‌کانی
 ده‌یبرده‌ دنیا‌یه‌کی نا‌ئاشناوه‌، هه‌رچی‌یه‌کی ده‌رباره‌ی دایکی
 بزانییا، ده‌یگوت.

ورده ورده ژيانى تازهم بؤ كه شف ده بوو، دووباره،
شاژن مارگو و شاژنانى ناو كتيبهم و هبیر هاتنه وه، نه مه
هیندهى دى متمانهى به كتيبهم و نهو بویه رانهى له
ده و روبه رم پرويان ددها، زیاد ده كرد.

شهويك، كه ناغايانم بؤ گه شت و گه پان چوو بوونه
كه ناراهه كانى قولگا و هينشتا نه هاتبوونه وه، من له سهر
پليكانه كان دانىشتبووم و منداله كم به باوه شهوه بوو، دايكى به
سواری نه سپه كهى هاته وه، سووكى خوى هله دايه خواره وه،
سهرى برده بووه دواوه، لتي پرسيم: - چيه تى؟ خه وتووه؟
- به لى.

- به راست؟

توفيايى سهر باز به هه شتاو هات و نه سپه كهى برد. خانم
قامچيه كهى كرد به بهر پشتينه كهيدا. باوه شى گرته وه و هاوارى
به سهر مندا كرد: - كوا بمده يه.
- قهيدى ناكا من هه لیده گرم.

خانم به جورى هاوارى به سهرما ده كرد وه كو نه وهى من
نه سپه كهى بم، به دهم هاواره وه لاقى به عارديدا ده كوتان.
منداله كه له خه و راهه پرى، چاوانى هه لیتان. دايكى
ناسيه وه و باوه شى بؤ گرته وه. نهوان پويشتن. هه لبه ته من
زورم پیناخوش بوو كه خانم هاوارى به سهرما كرد،
هه رچه نده هه مووان له خزمه تيا بوون و هه ر نه مريكى بكر دايه
بؤيان جیبه جی ده كرد.

دواى چهند خوله كيك كاره كه ره چاو پروشه كه هات بؤلام
و گوتى:

- كچى، په لى گرته وه و نايه وى بنوويت تا شه و باش له تو
نه كات.

بهوپه پری قوره ده ماخی خوم به ژووری دانیشتمدا کرد.
خانم دانیشتیو و منداله که ی به باوه شه و بوو و جله کانی
له بهر داده کند. هرکه چاوی به من که وت به که که ی گوت:

- ده ی فرموو، نه وه دیوه که ت ته شریفی هیناوه!

- نه وه دیو نییه، هاو پیمه، گهمم له گهل ده کات.

- به پاست؟ حه زده که ی دیارییه کی بچکوله پیشکesh به

هاو وازیه که ت بکه یین؟

- به لن، به لن. با پیشکeshی بکه یین!

- ده ی زور چاکه، تو برق بنوو، من دیارییه که ی ده ده من.

که که چکوله که، دهستی بۆ دریزکردم و گوتی: - تا سبه ی

خودا حافیز، تا سبه ی له ئامانی خوادا بیت..

خانم، به مهنده هوشی هاواریکرد: - کی نه و قسه یه ی فیر

کردوویت؟ نه نکت؟

- به لن.

وه ختایه ک کاره که ره که که که ی برد، خانم به قامکان

ئامازه ی کردم:

- چیت ده وی بده من؟

به رسقم دایه وه که هیچ ناوی، به لام نه گهر ده کری کتیبیکم

به نه مانه ت بده یی تا بیخوینمه وه.

به قامکه فینک و بونخوشه کانی چه ناگهی هه لبریم و به دم

بزه یه کی نه فسووناویه وه ایسی پرسیم: - ئا، حه زت له

خویندنه وه یه؟ چ کتیبیکت خویندونه وه؟

که پیده که نی هینده ی دی له بهر چاوم جوانتر ده بوو،

به شه رمه وه ناوی چه ند کتیبیکم بۆ ژمارد.

له کاتیکا قامکه کانی به سهر میزه که دا ده کیشا، پرسى:

- چ له زه ت و خوشیه کت له م پومانانه دیتوه؟

بۆنكى خوش وتووند له سهراپاي دههات، ئەم بۆنه تىكه ل به بۆنى ئارهقى ئەسپه پههوانهكه دهبوو. بهبيدهنگى له پشت برژانگه دريژهكانىيهوه تىي دهروانىم. تا ئەو كاته هيج كهسيك بهوجۆره تهمەشاي نهكردبووم.

ژوورهكه هيندهى موبيله و كهلوپهلى جوانى تيابوو، تهواو بهووك دهينواند و هيندهى هيلانه چۆلهكهيهكى لى مابوووبوهوه. گهلاى درهختانى باخهكه دهوروبهري پهنجهرهكانى گرتبوو، شوشهى سبي سۆپاكه له تاريك و پروونى ژوورهكهدا دهبريسكاتوه و پياتۆيهكى رهش له تەنيشت سۆپاكهوه بوو. كۆمهليك چوارچيويهى زيڤ به ديوارهكهوه ههلواسرابوون. له ناو ههر يهكتيكياندا شادهتنامهيهك ههبوو كه به پيتى درشتى سلاڤى كۆن پركرابوونهوه، له ژيڤ ههر يهكتيك لهم شادهتنامه تهمغهيهكى گهرهه رهش ههبوو، كه به پەتيكهوه ههلواسرابوو. ههمو ئەم شتانه وهكو من به شهرمهوه و ژيراوژيڤ غهرقى تهمەشاي جوانى ئەم خانمه بوون. ههرچۆنى بوو بۆم پروونكردهوه كه ژيانم زۆر ناخۆشه و تەنيا خويندەوه ئەو ناخۆشيانەم له بير دهباتهوه.

لهجىگاي خۆي ههستا وگوتى:

- بهپراست؟ كهواته نههقت نيه.. بهلام وابزانم هيج دهسهلاتيكمان نيه.. ههز دهكەم كتيبيكت بدهم، بهلام جاري لهبهردهستما نيه.. با، دهتوانى جاري ئەمه بهريت..

كتيبيكى زهرهباوى چرچ ولۆچى لهسهر قهنهفهكه ههلگرت وگوتى: - كه تهواوت كرد، بهشهكانى ديكهشت ددهم، خۆي چوار بهرگه.

كتيبي " نهينييهكانى سان پترسبوگ " ي " ميرميچرسكى " م نايه بن باخهلم و لهويندهر هاتمه دهري. زۆر بهگهرمى

دهستم به خویندنه وه کرد. هر زوو، له یه کهم لاپه ره کانی کتیبی نافربیه وه بۆم به دیار کهوت که نه ئینیه کانی سان پترسبۆرگ، زۆر له نه ئینی شارانی وه کو پاریس، مه دریدو له ندهن، بئ ره و نه قتره. تاقه شتیک که له و کتیه دا سه رنجی پاکیشام حیکایه تی ئازادی و کوته ک بوو.

ئازادی کوتی: - من له تو بالاترم چونکه له تو ناقلترم.

کوته ک وه لامی دایه وه: - شتی وانیه، من له تو بالاترم چونکه له تو بهیترم.

ماوه یه ک به و گه گه شه یه وه به سه ر ده بن، نه نجام بوو به شه پیان. کوته ک به ربوو و یزه ی ئازادی، شل کوتی عه مری کرد، نه وه نده ی له بیرم مابن، ئازادی له خسته خانه کهوت و له وینده ر گیانی سپارد.

یه کتیک له کاراکته رانی کتیه که بابایه کی نه هلیستی بوو، نه وه ی له بیرم مابن، خه لکی نه هلیست له گوشه نیگای میجرسکییه وه، زۆر خراپه، ژه هری لیده باری، نه وه نده ژه هرداره، تاقه نیگایه کی به شی نه وه ده کات مریشکینک بکوژیت. ئیدی وشه ی نه هلیست مانا و چه مکیکی نه نگینی له لا پهیدا کردم، جگه له وه هیچی دیکه له و زاراویه حالی نه بووم، دوو چاری نا ئومیدی بووم. وادیار بوو من له کتیبانی باش حالی نه ده بووم، چونکه هیچ له م کتیه حالی نه ده بووم، ئیدی ههستم کرد، ده بن کتیبیکی باش بیت. بیگومان خانمیکی وا جوان و فامیده کتیبی خراپی نه ده خوینده وه. که پۆمانه که ی ' میجرسکی ' م بۆ برده وه، لئی پرسیم: - به دلت بوو؟

به ئه سته م وه لامم دایه وه که نه، چونکه ده ترسام توو په ببیت. بزه یه کی کرد و خو ی کرد به پشت په رده ی نه وه ده رگایه دا که ده چوو ه سه ر ژووری نووستنه که ی، دوا ی ماوه یه ک به کتیبیکی چکوله ی به رگ شینه وه زفریه وه:

- من دلیام ته مهت به دل ده بیت. به لام ناگات لئی بیت!
کتیبه که کومه له قه سیده یه کی پوشکین بوو: هر هه مو یانم
له یه که دانیشتندا خوینده وه. نه وهندهم به دل بوون، ده تگوت
خوم له جیبه کی یه جگار جواندا بینووته وه و حزم ده کرد به
که ره تیک هر هه موو په نا و پاسار و گوشه و که ناره کانی
که شف بکه م. ریک وه کو که سیک بووم، که ماوه یه کی زور به
ناو جه نگه ل و قوی و زه لکاودا ری بکات و برستی لن بپریت
و له ناکاوا خوی له وشکانیه کی پر هه تاوی به گول و
و گولزاردا ببینته وه و حایر و چه په ساو بق ماوه یه که سهیری
ده ورو به ری خوی بکات و پاشان له خوشیان به غاردان به
ناو نه و دهشت و دهره بکه وئ.

پوشکین، به ساده یی و یه کنه وایی و پیتی قه سیده کانی به
پاده یه که نه فسوونی کردم که تا ماوه یه کی زور په خشانم له
به رچاو که وت، به شتیکی ناسروشتیم ده زانی. به ناره حه تی
به ره میکی په خشانیم ده خوینده وه. پتسه کییه که ی چامه ی
روسلاو و لودمیلا " نه وهنده جوان بوو، له تق وایه کورته و
پوخته ی هه موو حیکایه ته جوانه کانی نه نکمی له حق گرتووه.

به تاییه تی چند دپړیکی نه وهنده پاراو وناسک و وردو
دروستبوون که به جارئ نه فسوونی کردم و له زه ینمدا نه خش
بوو:

له وئ، له سر ریگا نادیاره کان

جی پنی حه یواناتی بی ناو ده بینری..

من له بهر خومه وه، نه و به یته نه فسووناویانم ده خوینده وه
و ریگا نادیاره کانم ده بینری که جی سمی حه یواناتی بی
ناونیشانیان به سهره وه بوو، نه و جی پایانم به سر گیاه پی
شیل کراوه کانه وه ده بینری که ناوونگ وه کو مرواری
به سهریانه وه و له ژیر تیشکی هه تاوه که دا دهره و شایه وه. ئیدی

ههركاتى كه ئه و شيعرانه و پيتم و پهوانى ئه و شيعرانه م بير دهكه و ته وه جه زمه يه كى تاييه تى ده يگرتم، حالم ليدده هات. به مه ده بوو ژامه وه، زور خوشحال ده بووم، ژيانم له لا ئاسان ده بوو، ئيدى ئه م حاله بى من وه كو ده ستپيكى ژيانىكى نوئ بوو. خوشى له وانه ي كه خويندنه وه به له دن!

من چيرۆكه كانى پوشكىنم زور به دل بوون، له هه موو نووسينه كانى ترى وى، باشترييان حالى ده بووم. ئه وه ندهم خويندبوونه وه ئه زبهرم كردبوون. كه ده چومه ناو جيگاوه، تا خه و ده بيردمه وه، قه سیده كانيم له به رخۆوه ده گوته وه. زور جار چيرۆكه كانيم بى خولامانى ئه فسه ره كان ده گيرايه وه، ئيدى قاقا پيده كه نين يان جنيويان ده دا، سيدوروف ده ستى به سه رما دينا و ده يگوت: - په ح كه جوان!

ئاغاكانم هه ستيان به و گورانه ده كرد كه به سه رم ده هاتن، پيره ژن بايدايه وه سه ر خوته خوت و بۆله بۆله كانى خۆى:

- ئه م هه تيوه به په لالا يه پيس خووى داوه ته خويندنه وه، چواردانه پۆژه سه ماوه ره كه ي خاوين نه كردووه ته وه! ئه گه ر ده ست ده ده مه دا رو...

من باكم به دار نه بوو، به م دپره شيعرانه به رگريم له خۆم ده كرد:

ئەى پيره ژنى جادووباز

پروحي په شى تو

ئاويته ي شه ر بووه شه ر..

خانمه گه نجه كه پۆژ به پۆژ له به رچاوم جوانتر و به قه درتر ده بوو! كتيبى زور باشى ده خويندنه وه! كتيبى كانى ئه م وه كو هينه كانى ژنه ورديله كه ي كا برای به رگدروو نه بوون!

ئەو پۇژەي كىتەبەكەم بىۇ بىردەو، زۆر خەمىن و پەست
بووم، خەزم نەدەكرد كىتەبەكەي بىدەمەو. بە پراوژىكى پىر
مىمانە گوتى: - بەدلت بو، نا؟ هېچت دەر بارەي پوشكىن
بىستوۋە؟

ئەوۋەي پاستى بىن وتارىكم دەر بارەي پوشكىن، لە گۇفارىكا
خوئىندبوۋەو، بەلام خەزمندەكرد شىتىك لەوۋەو، لە زارى
ئەوۋە سەبارەت بە پوشكىن بىستىم. بۆيە گوتم: نە..
ئىدى بە كورتى باسى ژيان و مردنى پوشكىنى بىۇ
گىرپامەو. ئىدى بە بىزەيەكى پارا، تەپ، نمناك وەكو بىزەي
پۇژىك لە پۇژانى بەهار كوتايى بە قسەكانى هيتا:
- خۇ بىنىت، خۇشويستىنى ژنان چەند مەترسىدارە!
گوتم:

- لەوانەيە مەترسىدار بىت، بەلام ھەمووان دەكەونە داۋى
ئەشق و قىانەو، ژنانىش لەلاي خۇيانەوۋە گىرۋەدى دەبن و
پىۋەي دەتلىنەو.

لە بەينى بىرژانگە دىژەكانىيەو، وەكو چۆن تەمەشاي ھەر
شىتىكى دەكرد، بەو ئاۋايە تەمەشاي كردم و بە دەنگىكى
سەنگىن گوتى:

- بەپاست؟ ماناي ئەو قسەيە دەزانى؟ ئەگەر دەيزانىت
ھىوادارم لە بىرى نەكەيت!

ئەوجا پرسىياري ئەوۋەي لىكردم كە چ قەسىدەيەكم
لاپەسندە. نازام چ وەلامىكم دايەو، بەلام ھەر شىعرىكم لەبەر
بوو، بە دەنگى بەرز و جوولاندنى دەستەكانمەو، ھەمويم بىۇ
خوئىندەو، ئەو زۆر بە جدى و بە خامۇشى گويى بىۇ گرتم.
ھەنگى لە جىگەي خۇي ھەستا و بە ژوورەكەدا كەوتە
پراۋچەك و ھاتوچۇ. بە دەنگىكى بىرناكەوۋە گوتى:

- دهبوايه دهوامی قوتابخانه بکهی بچکول گیان! دهبی
بیریک له مه بکه مه وه. تو به خزماتی دهگه یه ناغاگانته؟
به ئه ری وه لاسم دایه وه. وهکو یه کیک لومه ی من بکات و
خه تاکه بخاته ته ستوی من گوتی: - حه یفی!
کتیبی " سرووده کانی برانجیه "ی دامن، چاپیکی زور جوان
بوو، به رنگیکی چه رمی سووری وینه داری هه بوو. ته م شیعرانه
که ئاویتیه کی سهیر بوون، له رهنج و شادی به جارئ شیتیان
کردم. وهختایه ک که وشه تاله کانی " پیره میردی گه دا " م
دهخوینده وه، خوینی ده ماره کانم ده مه یی:
برچی نامخه نه ژیر پییه کانتانه وه
وهکو میروویه کی دزیو پانم ناکه نه وه
ئه ی پیاوچاکان؟
ناخ، ته نیا ته وه تان پییه
فیرم بکه ن، له پتناوی مروقامی دا
رهنج بدهم!
ههنگی، له ترسی باهوزو
زریانی زستانه په نا بر په ناگه یه ک دهبی
وهنگی ته م کره
دهب به میرووله یه کی ماندوو
خوشم ویستن، وهکو خوشه ویستی
برا بر برا
لئ نه ا، بووم به پیره میړیکی
ئاواره
وهکو دژمنیکی ئیره ده مره م.

دوای شه به دهم خویندنه وهی (میردی گریاو) ه وه
پتکه نیم تا پادهی گریان. ئیستاش تیبینی یه که ی بیرانجیه م له
بیره که:

نه فسی ساده و خاکی

به ئاسانی

هونه ری ژبانی

شاد فترده بیت!..

بیرانجیه، جوره جورته تیکی نه ریتی خراپ و ئاره زووی
لاساری وپوو به پوو بوونه وهی خه لکی له دل و دهرووندا
دروستکرد. به تووندی به پوو خه لکیدا ده چومه وه. ئیدی له
ماوه یه کی زور که ما بووم به وه ستای ئه م هونه ره. قه سیده م
له بهر ده کرد و له مووبه قه که دا، به شادمانیه وه بو
خرمه تکاره کانم ده خویندنه وه.

به لام زوری پینه چوو، ناچار په یوه ندیم له گه لیاندا بری و
هاتو چۆی مووبه قه که یانم نه ده کرد، چونکه ئه م به یته شیعره ی
برانجیه یان کردبوو به بیانوو تا په یف و دهسته واژه ی نه نگین
دهرباره ی کهان بهۆنه وه:

ئایا مه موو کلاویک

له کیژوله یه کی

مه فده سالان نایه ت؟

پوژیک گفتگویه کی پیس دهرباره ی ژنان زوری په ست
کردم، دهه ری کردم، ناچار تاوه یه کم به سه ری په رموخین دا
کیشا. سیدوروف وچهند خولامیکی دی فریاکه وتن، له ژیر
دهستیا دهریان هیتام. ئیدی له وه به داوه زاتم نه کرد، پی بنه مه
مووبه قی ئه فسه ره کانه وه.

گه پانم لئ قه دهغه بوو، پاستت دهوئ کاتی گه شت و
 گه پانم نه بوو. پوژ به پوژ کارم زیاتر ده بوو. جگه له کاری
 ئاسایی پوژانه م که بریتی بوو له چوونه بازار، شت کپین بۆ
 ماله وه، گه یانندی هر پاسپارده یه ک، واته کاری خزمه تکاریکی
 هه مه کاره، هه موو وهخته که ی لیده گرتم، ده بوايه هه موو پوژیک
 پارچه یه ک له چوارچیوه یه کی دارین بنه م و به بزمار له هر
 چوارنگاله وه قایمی بکه م و په سمه کانی وه ستامی پتوه بنه م،
 هه ندیجار په سم و نه خشه کانی کوی بکه م، حیسابی
 تیچووه که ی بکه م و لیستی موشته رییه داواکاره کان بگرم.
 وه ستام له به یانییه وه تا ئیوارئ، له یه ک وچان، کاری ده کرد.

له م سه ره به نده دا، بینا کانی سه ره به شه ره وانی نیژنی
 نو فگورود خه ریک بوو ده ستاوده ستیان پنده کراو له مولکی
 گه شتی وه، ده گورپان بۆ مولکی تاییه تی بازرگانان. ئیدی
 ته فگه ریکی چر له ئارادابوو بۆ دروستکردنی دووکان و
 فرۆشگایان. ئەم پیشه اتانه په ونه قیکی زیاتری به کاره کانی
 وه ستام به خشی بوو، نه ویش چه ند گرینه ستیکی کردبوو بۆ
 نوژهن کردنه وه ی دووکانانی کۆن و دروستکردنی دووکانین
 تازه. هه ندئ نه خشی کیشا بۆ "گورپینی عاموودی دارین و
 دروستکردنی په نجه ره ین بچووک" و نه وچۆره کارانه. من ئهو
 په سم و نه خشانه م، له گه ل زه رفیکدا که نه سکه ناسیکی بیست
 و پینچ پۆلی تیاوو، ده برد بۆ نه ندازیاریکی پیری ته لارکاری،
 نه ویش دوا ی نه وه ی پاره که ی ده خسته ته نه که ی باخه لی، ئەم
 وشانه ی له سه ره نه خشه کان ده نووسی: "هه موو نه خشه کانی،
 نه و بینایانه ی ئیستا، وردبینی کراون و کاره که هر هه مووی

به سه‌رپه‌رشتی خاوه‌نی‌ئو ئیمزایه‌ی خواره‌وه‌ئەنجام دراوه. 'هه‌لبه‌ته نه هیچ وردبینیه‌ک و نه هیچ سه‌رپه‌رشتیه‌کی‌ئو بینایانه نه‌کرا‌بوون. ئەمه جگه له‌وه‌ی ئەندازیاری ناقبری نه‌یده‌توانی سه‌رپه‌رشتیاری هیچ پرۆسه‌یه‌کی بیناسازی بکات، چونکه نه‌خۆش بوو و ده‌بوا‌یه به به‌رده‌وامی له ماله‌وه بیت.

ئیدی به‌رتیلم بۆ سه‌رپه‌رشتیاری بازار و زۆر فه‌رمانبه‌ری دی ده‌برد و له‌جیاتی‌ئوه، وه‌ستام گوته‌نی 'مۆله‌تنامه‌ی جۆره‌ها کاری نایاساییم' لیتان وه‌رده‌گرت. جا له هه‌نهر ئەم کاره‌دا، ئەو شه‌وانه‌ی مالی‌ئا‌گاکانم ده‌چوون بۆ جینگایه‌ک، پێگه‌م پێده‌درا شه‌وی بۆخۆم له‌حه‌وشه‌دا چاوه‌پوانیان بکه‌م، که زۆر به‌که‌می ده‌چوونه شوینان، که ده‌ش‌چوون دوا‌ی نیوه‌شه‌و ده‌گه‌رانه‌وه. جا له‌و ماوه‌یه‌دایان له‌سه‌ر پلیکانه‌کان یان له‌سه‌ر کۆمایه‌ک ئیزینگ و قه‌لاشکه‌ری داده‌نیشتم، وچاوم ده‌برپیه‌په‌نجه‌ره‌ پوناکه‌کانی ژووری‌ئو خانمه‌ جوانه‌ی که کتێبه‌که‌ی پوشکینی دابوو‌م، به‌وردی و تاسه‌مه‌ندییه‌وه گویم بۆ ده‌نگی‌ئو و موسیقا وگفتوگۆیه‌ خوشانه‌ پاده‌دیرا که له‌وینده‌ره‌وه به‌رز ده‌بوونه‌وه.

په‌نجه‌ره‌کان کراونه‌ته‌وه. له‌به‌ینی په‌رده‌کان وگه‌لا وگوله‌کانه‌وه، تارمایی و سیبه‌ری هاتوچۆی ئەفسه‌ره به‌ژن زرافه‌کانم ده‌بینی. میچه‌ری خرپن ئولیسف به‌شان هه‌لته‌کاندن و ورگ‌بادان دووی خانم ده‌که‌وت. خانم به‌ئارایشتیکی ساده‌ وجوانه‌وه، ده‌تگوت به‌سه‌ر ئەوانه‌ی ده‌ورو به‌رییه‌وه ده‌فری.

من له‌دلی خۆما و به‌یادی‌ئو کتێبه‌وه که جارێک خوینده‌بوومه‌وه، ناوم نابوو شاژنه‌ مارگو. له‌دلی خۆما ده‌مگوت: 'ئەمه ئەو ژیا‌نه‌خۆشه‌یه که کتێبه‌ فه‌ره‌نسیه‌کان باسی ده‌که‌ن.' به‌و خه‌یالانه‌وه ده‌م‌پروانیه‌ په‌نجه‌ره‌کان. به‌و

دیمه‌نانه په‌ست ده‌بووم، له دلی خۆدا به‌غلییم به‌و هه‌موو پیاوهدا ده‌هات که به ده‌وری خانمه جوانه‌که‌ی له‌مې مندا ده‌خولانه‌وه. له دلی خۆما ده‌مگوت: " ده‌لئی هه‌نگن به ده‌وری گولدا ده‌خولینه‌وه."

ئه‌فسه‌ریکی بالا‌به‌رز، پوخ‌سار خه‌مناک، جی زامیک به هه‌نیه‌یه‌وه بوو، چاوه‌کانی به قوولا چووبوون، که له‌وانی دی که‌متر هاتوچۆی مالی خانمی ده‌کرد، به‌لام هه‌رکاتی ده‌هات که‌مانچه‌که‌ی له‌گه‌ل خۆیدا ده‌هیتا، ئه‌وه‌نده به‌سۆز و سیراوای ده‌یژه‌ند، که پیتوارانی ناچار ده‌کرد به‌هستن و گویی بق رادیرن، خه‌لکی کۆلانه‌که‌ی خۆمان له سه‌ر کۆما داره‌کان خرده‌بوونه‌وو گوییان لینه‌گرت. ته‌نانه‌ت ئاغا‌کانی منیش، که له مال بوايه‌ن په‌نجه‌ره‌کانیان ده‌کرده‌وه و گوییان لینه‌گرت و ستایشی ژه‌نینه‌که‌یان ده‌کرد. هه‌رچه‌نده ئه‌وه‌نده‌ی له‌زه‌تیا‌ن له خواردنی ماسی ده‌بینی، نیو ئه‌وه‌نده له‌زه‌تیا‌ن له‌م موسیقایه و هیچ موسیقایه‌کی دی نه‌ده‌بینی.

ئه‌م ئه‌فسه‌ره هه‌ندیتجار به ده‌نگیتکی خوش هه‌لیده‌کرده گۆرانی یان به‌یتیکي ده‌خوینده‌وه، له و کاته‌دا ده‌ستی ده‌نایه سه‌ر هه‌نیه‌ی و هانکه‌هانکی پتیده‌که‌وت. پۆژیک که من ده‌گه‌ل که‌چه‌که‌ی شا‌ژنه مارگودا له‌ژیر په‌نجه‌ره‌که‌دا گه‌م ده‌کرد، شا‌ژنه مارگۆ (خانمه جوانه‌که‌) داوای له ئه‌فسه‌ره‌که کرد که ستران بلیت. یارۆی ئه‌فسه‌ر به‌گویی نه‌کرد، وه‌ختایه‌ک خانم پتداگری لیکرد، ناچار به‌ده‌نگی به‌رز ئه‌م به‌یت‌ی دا به‌گویی دا:

ئاواز و گۆرانی پتویستی به جوانیه

جوان پتویستی به ئاواز و گۆرانی نییه.

ئه‌م شیعره کاری له ناخه‌م کرد، خوشم نازانم بۆچی له‌وکاته‌دا هه‌ستم به جوړه خوشه‌ویستی‌هک به‌رانبه‌ر به ئه‌فسه‌ره‌که کرد.

خوشترين کاتم ئو ساتانه بوو که خانم به تهنيا له ژووره که ی خو ی به دم پيانوليدانه وه داده نيشت ومن له په نچهره که وه تمه شام ده کرد. موسيقا که مهستی ده کردم، جه زمه ده یگرم، جگه له په نچهره که ی به ران به رم و تارمایی شووش وباریکی ئو ژنه نه جیبه ی که به قامکه سپیه کانی پيانو که ی دینایه ئاواز وبه ئاستم له بهر تیشکی زهردی چراکه دا ده بینرا، هیچی دیکم نه ده بینی، په نچه سپیه کانی ده تگوت چوله کن و به سهر دوگمه کانی پيانو که وه باله فیه ده که ن.

خه یالاوی تمه شام ده کرد، گویم له و موسیقا خو شه ده گرت و له دلی خودا ده تگوت: پوژئی له پوژان که نچیک ده دوزمه وه و یه کسهر پیشکه شی شاژنه مارگو ی ده که م، تا ده وله مه ند بیت! نه گهر سکوبیلیف بام، سهر له نوی شه پرم له دژی تورکان راده که یاند، سهر ده که وتم، سهر به های دیله کانم وهر ده گرت و له که ناری قولگادا، له جوانترین شوینی شارا کوشکیکم بق ساز ده کرد، تا له م کولانه پیسه پزگار بیت، که خه لکه قهره به خته که ی تهنیا ئیش و کاریان ئو وه بوو، بوختان بق ئو ژنه بکه ن و ناوی بزپینن.

ده تگوت هه موو ئو کاره که رو خزمه تگار و دهر و دراوستیانه ی له م گه په که دا خر بوو بوونه وه، به تایبه تی خانمه کانی ماله ئاغای من، ته گبیریان کرد بوو، که بوختانی نادروست و نابه جی بق شاژنه مارگو بکه ن، وه کو چو ن ئو وه یان له گهل ژنه که ی کابرای خه یاتدا کرد بوو، به لام سه باره ت به م خانمه جوانه دهنگوکان نزمتر بوون و که متر ده بیستران. هه رچه نده خه لکه که به غیلیان به جوانی و ده وله مه ندی و سهر بهستی و شه و بیرییه کانی ده برد، به لام

له بهر ئه وهی بئوه ژنی پیاوئیکی به دهسه لات بوو، لئی ده ترسان و لئی ده پرینگانه وه. جاریکیان 'توفیاییف' ی سهر باز (پیاوئیکی خوینده وار بوو و به بهرده وامی ئینجیلی ده خوینده وه) بئوی گتیرامه وه که هه موو ئه و پیزنامانه ی به دیواری ژووره که یه وه هه لواسراون له لایه ن تزارانی جیاوازه وه به ئاباد و ئه ژدادی میرده که ی به خشراون. له وانه: گودونوف، ئه لکسی، و پتروسی مهن، پئیده چوو، هه موو ئه و به دگۆ ترسنۆکانه، له وهش بترسن، که خانم به قامچییه ده سک سه ده فکه ی به ربیته ویزه یان، ده گتیرنه وه که گوايه جاریک ئه و کاره ی ده رهق به فه رمانبه ریکی گۆساخ کردبوو، تا جوولابوو له ژیر قامچیدا جولاندبوو.

بۆ نه گبه تی ئه و قسانه ی به چپه و به دهنگی نه وی ده کران، زۆر له و قسه لۆکانه خراپتر و کریت تر بوون که به دهنگی به رز ده کران.

به راستی من ئه و قسه و قسه لۆکانه م زۆر له بهر گران بوون، ئه م خانمه جوانه و ژنه که ی کابرای خه یاتیان به یه ک چاو ته مه شا ده کرد. ئه وه ی راستی بی من سه رم له هۆ و سه ده می ئه م به غیالی و دژمنایه تیه ده رنه ده کرد. به لام زۆرم له لا ناخۆشبوو. جاریکیان فیکتوری برای وه ستاکه م گتیراپه وه شه ویکیان، که دوا ی نیوه شه و بۆ مال گه رابووه وه، ته مه شایه کی په نه ره ی ژووری نووستنه که ی شاژنه مارگوی کردووه و بینویه تی به ماکسی خه وه وه له سه ر قه نه فه یه ک دانیشتووه و میچه ر ئولیسوف له به رده میا چۆکی داداوه و نینۆکه کانی بۆ کردووه و به ئیسفهنجیک هه ردوو پای سه پیوه. داکی ئاغام، که گوئی له و قسانه بوو، جوینیکی دا و پووی وه رگتیرا. خانمی چکۆله ش، له شه رما سوور بووه وه و هاواری کرد:

- بەسە فيكتور! شەرم ناکەي! ئىنسان دلى تىک ھەلدیت!
ئەم خانمە بەناو بەپىزانە! ھەموویان وان! نەعلەت لە پىستی
سەرى چاکيان!

وہستام بڑہیەکی بۆ کرد وپىدەنگ بوو، ئەم خامۆشییە
ئەوم زۆر بەدل بوو، دەترسام ئەویش خۆى بکات بە شەرىکی
ئەو ھەموو بوختان و ئىفترايانە، جووتە ژن، بووک و خەسوو،
کە بە پوالتە بىزارى ونەفرەتى خۆيان دەردەبەرى، بەرۆکی
فيكتوريان بەرنەدەدا و بە پرسىاران دايان دەگرەتەو: - گوت
خانم چۆن دانىشتبوو؟ مېچەر چۆن کەوتبوو سەر چۆکان؟

- بە چاوى خۆت دیت؟

فيكتور، کە خۆى بەو حالەوہ بىنى، ھىندەى دى پتوہنا
وگوتى:

- خۆزگە مېچەرتان دەبىنى، سوور بووبووہو، زمانى
دەرھىتابو و بىستى شۆپ بووبووہو..

من بەش بە حالى خۆم، ھىچ نەنگىەکم لەوہدا نەدەبىنى کە
مېچەر نىقۆکەکانى خانم بکات. بەلام ئەوہم بە درۆ دەزانى کە
زمانى دەرھىتابى. بە درۆيەکی شاخدارم دەزانى، بۆيە خۆم
پىنەگىراو بە فيكتورم گوت:

- باشە ئەگەر ئەم کارانە دزىو و عەيبە يىت، بۆچى لە
پەنجەرەکەوہ سەپرت دەکرد؟ خۆ منداڵ نیت..

ھەلبەتە، ھەرھەموویان لەجياتى ئەوہى وەلام بەدەنەوہ، بە
جنىوان دايانگرتەوہ. بەلام جنىوہکانيان بە ھىچ جۆرى کارى
تېنەکردم تەنبا يەک مەيل، مەيلىكى زۆر جدى ھانى دەدام کە
بچمە نھۆمى خوارەوہو وەکو مېچەر، لەبەردەم خانمدا چۆک
دابەدم و ئەوسا پىنى بلىم: - لىرە باربکە، تکاىہ لىرە باربکە!

ئىدى لە ميانى خويندەنەوہى کتیبانەوہ، گەيى بوومە ئەو
قەناعەتەى کە ژيانىش، جۆر و شىوہى جياوازی ھەن، خەلک،

بیرو باوه‌پرو، هه‌ست و سۆزی جیاواز هەن، ئیدی ئەم ئەپارتمانە بە هه‌موو خەلکە کە یه‌وه، مایه‌ی بێزاری و نیکه‌رانیم بوو. ئەپارتمانی چی، یه‌که‌پارچه‌ ده‌نگۆ و قسه‌ و قسه‌ لۆک بوو، کەس نه‌بوو، له‌ بوختان و ئیفتریان به‌هه‌سه‌یت. بۆ نمونه به‌ قه‌شه‌ی له‌شکره‌که‌یان، که‌ پیاویکی نه‌خۆشی داماو بوو، ده‌گوت کابرایه‌کی ئالوده‌و داوین پیس و میبازه. هه‌موو ئەفسه‌ره‌کان و ژنه‌کانیان به‌گوته‌ی ئاغاکانی من، خه‌لکی به‌په‌للا و داوین پیس و داوین ته‌په‌بوون.

بیزم له‌و قسه‌ بیتام و قیزه‌وانه‌ ده‌هاته‌وه‌ که‌ سه‌ربازه‌کان، ده‌رباره‌ی ژنان ده‌یانکرد. زیاتر له‌ ئاغاکانم بێزار و وه‌په‌ز بووم، زۆریان هه‌ز له‌ بوختان و ئیفترا بوو، زمانیان له‌ مه‌قه‌ستی دۆمان ده‌چوو، که‌سیان نه‌ده‌بوارد، له‌زه‌تیان له‌ به‌دگویی ده‌بینی، خواخوایان بوو بکه‌ونه‌ زه‌می که‌سیک، ئیدی پووتیان ده‌کرده‌وه‌، له‌زه‌تیان له‌م پاشم له‌بێژی ده‌بینی، پێده‌چوو به‌وه‌ قه‌ره‌بووی ئەو ژیا نه‌ ناخۆشه‌ بکه‌نه‌وه‌ که‌ تیایدا ده‌ژیان.

که‌ به‌ ئاشکرا له‌عه‌له‌یی شاژنه‌ مارگۆ ده‌دوان و هه‌زار ویه‌ک قسه‌ی دزیویان ده‌دایه‌پال، هه‌رچه‌نده‌ به‌ ته‌مه‌ن بچووک بووم، به‌لام له‌زگ بوو له‌داخا شەق به‌رم، توو په‌ ده‌بووم، پوحم گری ده‌گرت. پڕبه‌دل هه‌زم ده‌کرد ئەم بوختانچیا نه‌ به‌ ده‌مپێژی جێتو بده‌م و کوته‌کێک بگرمه‌ ده‌ست و بکه‌ومه‌ ویزه‌یان. که‌چی هه‌ندێجاریش به‌زه‌ییم پێیاندا ده‌هاته‌وه‌، به‌زه‌ییم به‌خۆم و ئەو بێته‌وايانه‌ی ده‌ورو به‌رما ده‌هاته‌وه‌. به‌لام ئەو سۆز و به‌زه‌یه‌ خامۆشه‌، زۆر به‌ ئازارتر بوو، له‌عه‌زابی ڕق و کینه‌. من شاژنه‌ مارگۆم له‌ هه‌موو ئەوانه‌ی که‌ شه‌و و پوژ له‌عه‌له‌یی ده‌دوان و زه‌میان ده‌کرد، زیاتر ده‌ناسی.

به یانیانی یه کشه مموان، که ئه ربا به کانم بۆ نویژی گه وره بۆ کلێسه ده چوون، من به هه شتاو ده چووم بۆلای خانم. بۆ ژووری نووستنه که ی خۆی ده بردم، له سه ر قه نه فه یه کی نه رم و شل که په رده یه کی زه ردی زێپینی به سه ردا درابوو، پۆده نیشتم. کچه چکۆله که ی پێما هه لده گژاو له سه ر ئه ژنۆکانم داده نیشتم. باسی ئه و کتیبانه م بۆ دایکی ده کرد که له زه رفی هه فته یه کدا خۆیندبوومه وه.

شاژنه مارگۆی له مه ر من له سه ر ته خته خه وه پانه که ی پاکشابوو، لیفه یه کی زه ردباوی، وه کو هه مو شته کانی تری ناو ژووری نووستنه که، دابوو به خۆیا، پوومه تی نابوو سه ر ده سته ناسک و سپیه که ی، قژه په شه هۆنراوه که ی به سه ر شانه کانی داخزابوو، ئه وهنده درێژ بوو که هه ندیجار له ژیر لیفه که وه ده هاته ده ری و ده گه ییه ئه رزه که. به ده م گوینگرته وه، ته مه شای منی ده کرد، سیبهری بزه یه کی شیرین ده نیشته سه ر لێوی و ده نگی له گویمایه زینگیه وه: - به راست!.

هه ستم ده کرد بزه که ی هه رگیز له بزه ی سه نگینی شاژنیک جیاواز نییه. به پاوێژیکی میهره بان و مه ند ده دوا. به لام من هه ستم ده کرد هه میشه، هه مان شت ده لیت و ده لیتته وه: "ده زانم من له خه لکانی دی باشتر و به لاترم، هه یج پتووستیه کم به که سیان نییه."

زۆرجار که ده چووم، ده مبینی له به ر ئاوینه وه ستابوو، له سه ر ته پله کیکی نزم دانیشتیوو و قژه عه به نووسیه که ی شانه ده کرد. ئه م قژ و بسکه چین له سه ر چین و پڕ و درێژه له قژی نه نکم ده چوو. قژی تا ئه ژنۆکانی ده هات، به م لا وه ولای ته پله که که ی ژیریا ده هاته خوار، به پشتیا شوپ ده بووه وه ده گه ییه سه ر ئه رزه که. له ئاوینه که دا مه مکه قوت و توند و

گه نمره ننگه کانیم ده بینى. به بهر چاروى منه وه گوره ویه کان و کراسه کهى له بهر ده کرد، به لام ئهم پووتیه پاک و بیگه ردهى هیچ ئاره زوویه کی سیکسی حه رامزادانهى له لا ناھو پوزاندم، به لکو به روح شادیم به جوانیه کهى ده هات. بۆنى گول له به دهنى ده هات، ئهم بۆنه هر بیر و خه یالیکى به دى، ده رهق بهو، له لا ده سپمه وه.

کو پیکى، ساغ و سه لامهت بووم، هه موو پازیکى په یوه ندىانى سیکسیم ده زانى. به لام خه لکی هینده بازارپانه وپیس و به تامه زرویه وه باسى سیکسیان ده کرد، هه رگیز نه مده توانى ئهم بوونه وه ره ناسکه، له باوه شى پیاویکدا ته سه ور و وینا بکه م. باوه پم نه ده کرد هیچ که سیک بۆى هه بئى، به گو ساخیه کی هه وه سامیزه وه ده ست بۆ به دهنى نازه نینى بیات، زۆر له وه دلنیا بووم که ئه شق و قیانی شازنه مارگو، زۆر جیاوازه له وه ده ستبازى و حوب حویینه بازارپانه ی که له مووبه ق و عه ماری ئیزنگ و قلاشکهرى دا ده کرئ، شادى ئه و شتیکى دیه، قیانی ئه و به رزو بالاتره، له وه ی ده رباره ی ئه و ده گوتئ.

به لام ده مه و ئیواره یه ک، له کاتیکه خۆم کرد به ژوورى پووناندا (دانیشتن) له جنى خۆم وشک بووم، گویم له پیکه نینه خۆشه کهى بوو، هه روه ها گویم له دهنگى پیاویک بوو له پشت په رده ی ده رگاى ژوورى نووستنه که وه، به پارپانه وه وه ده یگوت:

- په له مه که.. خودایه! خه ریکه باوه پ ناکه م.

ده بوايه یه کسه ر بگه پیمه وه. گومانم له مه نه بوو، به لام پیم پى دانه ده گرت..

دووباره دهنگى خانم هاته گوئ، بانگى کرد: - کینه؟ ئۆ، تۆی ئه لیکسى؟ وه ره ژوورئ..

هه‌وای ژووره‌که خه‌فه بوو، په‌رده‌ی ژووره‌کان
 دادرابوونه‌وه‌و ژۆر تاریک بوو، له‌ بۆنی جۆراوجۆر که‌پ
 بووبوو. شاژنه‌ مارگۆ، له‌ سه‌ر ته‌خته‌ خه‌وه‌که‌یدا پاکشابوو،
 لی‌فه‌که‌ی تاژیر چه‌ناگه‌ی دابوو به‌ خۆیا. ئه‌فسه‌ره
 که‌مانچه‌ژه‌نه‌که‌، به‌ تۆیی کراسیک پشت له‌ دیواره‌که‌ و له‌
 ته‌نیشته‌ ئه‌وه‌وه‌ دانیشتبوو، یه‌خه‌که‌ی کرابووه‌وه‌، هه‌موو
 سینگ و به‌رۆکی به‌ده‌ره‌وه‌ بوو. شوینه‌واری کۆنه‌ برینیک به‌
 سه‌رشانی راستیه‌وه‌ تا سه‌ر مه‌مکی هاتبوو، ئه‌و جیگه‌ برینه‌
 ئه‌وه‌نده‌ زه‌ق بوو، ته‌نانه‌ت له‌ تاریکیه‌که‌شدا دیاربوو.

قژی کابرای ئه‌فسه‌ر به‌جۆری گف بووبووه‌وه‌، مایه‌ی
 پیکه‌نین بوو. بۆ یه‌که‌مین جار، بزه‌یه‌کی سه‌یرم، به‌ سه‌ر
 پوخساره‌ هه‌میشه‌ خه‌مین و په‌سته‌که‌یه‌وه‌ بینی. به‌ جۆری
 چاوه‌ درشته‌کانی بریپوونه‌ شاژنه‌ مارگۆ، له‌ تۆ وایه‌ ئه‌مه‌
 یه‌که‌مجاره‌ ئه‌و هه‌موو جوانیه‌ ده‌بینیت.
 شاژنه‌ مارگو گوتی: - ئه‌مه‌ براده‌ری منه‌.

نه‌مزان‌ مه‌به‌ستی منه‌ یان کابرای ئه‌فسه‌ر. ئه‌وسا درنژه‌ی
 به‌ قسه‌که‌ی دا و، به‌ ده‌نگیکی کزی نامه‌فه‌ووم، وه‌کو ئه‌وه‌ی
 له‌بنه‌بانی ئه‌شکه‌وته‌وه‌ بیت گوتی: - له‌چی ده‌ترسیت؟ وه‌ره‌
 ژووری!

من چوومه‌ ژووره‌وه‌، باسکه‌ پووته‌ گه‌رمه‌که‌ی له‌ ملم
 وه‌ریتا وگوتی: - تۆش که‌ گه‌وره‌ بوویت، تامی له‌زه‌ت ده‌چێژی،
 هه‌نووک ده‌توانی برۆیت.

ئه‌و کتیه‌م، که‌ هینابوومه‌وه‌، له‌ سه‌ر په‌فه‌که‌ دانا و
 کتیه‌یکی دیکه‌م له‌ پیزی کتیه‌کاندا ده‌ره‌یتا و له‌ ژووره‌که‌
 وه‌ده‌رکه‌وتم.

شتیک له دلما هره رسی هینا. هه لبه ته قهت وینای نه وه
 نه ده کرد شارنه که ی له مه پ من، وه کو هر ژنیک دی ناشقینی
 بکات، سه باره ت به نه فسه ره که ش، ته سه وری نه وه له ویسته م
 لینه ده کرد. بزه که یم دینایه وه به رچاوی خوم. زور ساده
 وسا کار وه کو مندالیک چه په ساین، به و ناوایه پنده که نی. سیما
 خه مینه که ی به شیوه یه کی سه یر گورابوو، بیگومان خانمی
 خوشده ویست، چما کوپ هه بوو بتوانی خوشی نه ویت؟
 پیاوه که ش شایسته ی خوشه ویستی نه و بوو. مه گه ر هر خوا
 بزانی به چ پو حیکه وه که مانچه ی ده ژهنده! به چ سوز و
 گودازیکه وه قه سیده و به یتی بق ده گوت!..

بق نه گبه تی نه م بیانوو و پاکانانه سوکنایی به دل
 نه ده به خوشی، نه مه ش به لکه ی نه وه بوو، که هه موو بچوونه کانم
 ده رباره ی شارنه مارگو، دروست نه بوو. دوا ی دیتینی نه و
 هه لویسته هه ستم کرد شتیکم له ده ست داوه. چه ند پوژیکم
 به داخ و که سه ریک ی قووله وه به سه ربرد.

جاریکی دی که بق کتیب چوموه وه ژووره که ی خانم،
 به تووندی گوتی: - له وه ده چی تق مندالیک ی چه توون بیت! قهت
 وینام نه ده کرد وایی!

نه و قسه یه م له به ر گران بوو. ئیدی باسی ژیا نی خوم
 بۆ کرد و چون که خه لکه که به خراپی باسی نه و ده که ن په ست
 ده بم. له به رانه رما وه ستا، ده ستیک ی خسته سه ر شانم،
 هه وه لچار زور به وردی گوئی لنگرتم. نه و جا له قاقای
 پیکه نینی دا و به نه سپایی له خویی دوور خسته مه وه گوتی: -
 به سه! هه موو نه مانه ده زانم. ده میکه نه و شتانه ده زانم.

هر دوو ده ستی له نیو دهسته کانی خوی نام، به ده نگیک ی
 نه رم گوتی:

- تا که متر بیر له و قسه و قسه لۆکه هیچانه بکه یته وه، بۆ
خۆت باشتره، ئاسوده تر ده بیت. ئه وه چیه، گوێ به خاوینی
دهسته کانت نادهیت..

دهیتوانی چاوپۆشی له و قسه یه بکات، قسه یه کی نابه جی
بوو. ئه گهر ئه ویش وه کو من ناچار بوایه، قاپ و ئامانین مسین
سپی بکاته وه، ناو ژووران بسریت، جله کان بشوات، ئه و
بیگومان دهسته کانی له دهستین من جوانتر و ناسکتر
ئه ده بوون.

به دهنگیکی خه یالاوی گوتی:

- که به شه ر به ژیا نی خۆی پابگات و بزانی چۆن بژی،
هه موو خه لکی به غیلی پیده به ن، که به خۆی پانه گات و نه زانی
چۆن بژی هه موو خه لکی به سووکی سه یری ده که ن و
ده یبو غزینن.

خانم به ره وه لای خۆی پایکیشام و به رزی کردمه وه و
چاوی له دور چاوانم بری و پرسى: - تو منت خۆشده ویت؟

- به لئ.

- زۆر؟

- به لئ.

- بۆ؟

- نازانم.

- سوپاس. تۆ کو پێکی باشیت! من هه زده که م خه لکی
خۆشیا ن بویم...

بزه یه کی کرد. وام هه سته ده کرد ده یه وئ شتیکی دی بلیت،
به لام ته نیا ئاهێکی قوولی هه لکیشا و، که مێک بیده نگ بوو،
ئه و جا به بیته وه ی به رم بدات گوتی:

- هه موو جارێ وەرە بۆ ئێره. ههركاتێ دهرفهتت بۆ پهخسا وەرە بۆلام..

منیش خواخوای ئهوه دهعهوته بووم. لهوه به دواوه، ههركه دهرفهت بۆ ههلهكهوت دهچووم بۆلای، ههلبهته ئهم دیدارانه سوودێکی زۆری هزرییان بۆمن ههبوو. دواي فراقین ههركه ئاغاكانم، دهچوونه سهرخهو شكاندن، به ههشتاو به قالدومهكاندا دادهگهپام. ئهگهر شاژنه مارگو لهمالهوه بایه، سهعاتی یان زیاتر به دهم گفتوگۆوه لهگهلیا دادهنیشتم. به قامكه ناسك و پهमेیهكانی، تهوقه ی له قژه بۆندارهكه دهدا وپێی دهگوتم: - پێویسته کتیبی ڤووسی بخوینیتوه. پێویسته له ورد و درشتی ژیانی ڤاستهقینهی ئیمه ی ڤووس ئاگاداربیت. تیدهگه ی؟

ئهوجا ناوی گهوره نووسهراڤی ڤووسی بۆ ڤیز دهکردم و پاشان دهیگوت: - ئهوه ناوانهت له بیر ده میتیت؟
زۆرجار به ڤاوێژێکی كه سهردارهوه دهیگوت:

- تۆ پێویسته بجیته قوتابخانه، دهبوايه من مشورێكم بخواردبای، بهلام زوو شتم لهبیر دهچن.

كه دهچووومه لای ئهوه ستم به كات نه دهكرد. گفتوگۆیهكان به قازانجی من بوون، زۆر زوو تهواو دهبوون. ههنگی كتییبی تازهم لهبن ههنگلم دهنا و به دلێکی ئارام و ڤر ئومیدهوه، به دلێکی خالی له ههركینهیهك بۆ مالی ئهربابهكانم دهگهپامهوه.

كتیبی "ژیاڤی خانهوادهیی" ئهكساكوف، چامه ڤووسیه جوانهكه ی "له جهنگه لدا" و "یاداشتی ڤاوچهك" و ههندی كتیبی گرېبنكا و سولوگوب و قهسیدهكانی فینیفیتینوف و ئودویفسکی و تیوچیف م خویندبوونهوه. ئهوه كتیبانه ڤوحيان

له هر پوخله واتیک شۆردبوومهوه، ئیستا ههستم به گرینگی و
باههخی کتیبین چاک دهکرد، ههستم دهکرد که کتیب بۆمن
چهند پتویستن.

کتیب به ره بهره ئه و متمانه یه ی له لا دروستکردم که من له م
دنیا یه دا به ته نیا نیم و منیش له م ژیا نه دا پێگایه ک بۆخو
ده که مه وه.

جاریک نه نکم هاته سهردانم، زۆر به جۆش و خروشه وه
باسی شاژنه مارگوم بۆکرد، نه نکم مژیکه له سیفاره که ی دا و
به متمانه وه گوته: - باشتر! شوکر خه لکی میهره بان له م
دنیا یه دا زۆرن، ئه گهر لێیان بگه پێی ده یاندۆزیه وه!
پۆژیک پێشنیازی کرد:

- پتویسته پۆژیک بچم بۆلای و سوپاسی بکه م که ئه وه نه ده
له گه ل تۆدا به لوتف و میره بانه!
- نا، نا، تکیه مه چو.

- چاکه، ناچم، ناچم. با کاره کان به ته بیعه تی خویان به رۆن!
خۆزگه هه تا هه تا ده ژیا م!

شاژنه مارگو، هر دهر فته تی بۆ نه په خسا، به ئاره زووی
خی بمانیریه قوتابخانه و به ر خویندن. له پۆژانی جه ژنی
سیانه ی پیرۆزدا، بویه ریکی ناخۆش قه وما و چپوای نه ما که
تیابچم.

که مێک پێش ئه م جه ژنه پێلوه کانم به جۆری ئاوسان که
هه ردوو چاوم به ته وا وه تی قه پات بوون. ئاغا کانم ده سه پاچه
بوون، ده ترسان به ته وا وه تی بیناییم له ده ست بده م، به
یه کجاره کی کۆره بېم. منیش وه کو ئه وان ده ترسام. پاشان
بۆلای دکتۆریکی ناسیاوی خویانیان بردم، ناوی دکتۆر هنریخ
رودزیفیچ بوو. ئه مه دکتۆری نه خۆشی ژنان بوو. ژیر

پیلوه کانمی به نه شتەریک هەڵدەری و پاشان به سارغییه ک
 پێچای و ئەمری کرد که چەند پوژیک، له مالهوه، به بێتهوهی
 بچولیم له سه‌رپشت پابکشیم. ئەمەم زۆر له به‌رگراڤ بوو.
 پوژێ پێش جه‌ژن سارغییه‌کانی له چاوم کردوه، وه‌کو یه‌کیک
 زنده به‌چال کرابێ، به‌و ئاوايه له جینگه ده‌رهاتم. هه‌یج شتیگ له
 کوێری و نابینایی خراتر و ناخۆشتر نییه. به‌لایه‌کی له وه‌سف
 نه‌هاتگه. دا‌برانی ته‌واوه له دنیا.

له پوژێ جه‌ژنی سیانه‌ی پیرۆزدا، له نیوه‌پووه به‌ هۆی
 نه‌خۆشیه‌که‌مه‌وه له هه‌موو کاریک مه‌عاف کرام، ئیدی له‌م
 مووبه‌قه‌وه بۆ ئه‌و مووبه‌ق ده‌چووم و سه‌ردانی خولام و
 خزمه‌تگوزاره‌کانم ده‌کرد. هه‌ره‌موویان سه‌رخۆش بوون ته‌نیا
 توفیاییف نه‌بیت. ئیوارێ یرموخین، کۆته‌ره‌ داریکی به‌ سه‌ری
 سیدوروف دا کێشابه‌و، سیدوروف له دالانه‌که‌دا که‌وتبوو و
 بوورابه‌وه. یرموخین ترسابوو، له ترسا بۆ دۆله‌که‌ هه‌لاتبوو
 و له‌وێنده‌ر خۆی شارده‌بووه‌وه. له مه‌یدانه‌که‌دا ده‌نگی
 بلا‌بووه‌وه که‌ سیدوروف کوژراوه و مردوه. چەند که‌سیکی
 که‌م له‌به‌ر ده‌رگای دالانه‌که‌دا کۆبوونه‌وه و به‌ چه‌په‌ساوی
 ته‌مه‌شای سیدوروفیان ده‌کرد، که‌ بێ جووله‌ له‌ نێوان
 مووبه‌قه‌که‌ و دالانه‌که‌دا که‌وتبوو. خه‌لکه‌که‌ که‌وته‌ فسه‌که‌فسک
 که‌ پتوێسته‌ پۆلیس بانگ بکریته‌، به‌لام که‌س ئه‌و کاره‌ی
 نه‌کرد، که‌سێش زاتی نه‌کرد ده‌ست له‌ سه‌ربازه‌که‌وه‌ بدات.

ناتالیا کوزلوفسکایای قاپشۆر هات، جلیکی تازه‌ی
 ئه‌رخه‌وانی له‌ به‌ر کردبوو، شالێکی سه‌پی به‌شانی دابوو. به
 توو‌په‌یی ده‌ری به‌ خه‌لکه‌که‌ دا، خۆی به‌ دالانه‌که‌دا کرد، به‌ دیار
 جه‌سته‌که‌وه‌ هه‌لتروشکا، به‌ ده‌نگێکی به‌رز هاواریکرد: -
 زندووه، که‌وجینه! کوا تو‌زێ ئاوم بۆ بێن!

خه لکه که پټیان گوت: - خوت له کاروباری خه لکی
هه لمه قورتینه!

وه کو یه کټیک به شداری کوژاندنه وهی ناگریک بکات
هاواریکړد: - گوتم ئاوم بټی!

کراسه تازه کهی تا سهر ئه ژنوکانی هه لکړد، سهری
خویناوی سهر بازه کهی نایه سهر ئه ژنوکانی.

تمه شافانه ترسنگه کان بلاوه یان لیکړد. له بهر پوناکیه
کزه کهی دالانه که دا، چاوانی قاپ شوره کهم بینی که پوندکیان
تیا قه تیس مابوو و ورده ورده به ده موچاوه سپیکه لانه
خرپه کېدا ده هاته خواره وه. سه تللیک ئاوم بټی برد، پټی گوتم که
بیکه به سهر و سینگی سیدوروف دا، ناگاداری کردم وه: -
به لام مقه یه به ته پم نه کهی - ده چمه زیاره ت.

یارقی سهر باز وه خوهاته وه، چاوه خه والوه کانی کردنه وه و
ناله یه کی بټی کړد، ناتالیا، هردوو دهستی خسته ژیربالی و
بټی وهی کراسه کهی ته پ نه بیت، که میک دوور له خوی پایگرت
و گوتی: - به رزی بکه نه وه.

هه لمانگرت، بټی مووبه قه که مان برد. له سهر ته خته خه وه که
پالمان خست. ناتالیا به پارچه په پویه کی ته پ ده موچاوی سپی
و ئه و جا له مووبه قه که وه دهر که وت و گوتی:

- ئم پارچه په پویه به به رده وامی ته پ بکه و بینه سهر
سهری، تا ده چم ئو قه ل پیاوه ده دوزمه وه، ئم جووته که ره
هر ده خونه وه ده خونه وه، تا پوژی خویان له زندانا
ده بیننه وه.

ته نووره ته په کهی داکه ند و تووپی دایه سووچیکه وه،
کراسه دریژه تازه کهی دادایه وه به ده ست چرچ ولوچه کانی
ساف کرده وه وله ژوور که وه دهر که وت.

سیدوروف، به دهم ئاخ وئوفه وه کیشمانی خۆی دا.
 خوینیکی رهش، له سه ره وه ده رزایه سه ر پتیه پووته کانی من.
 ئه وه م به دل نه بوو، به لام له ترسا نه ده وێرام پێم بچولینم.
 زۆر په ست و بیزار بووم، هه موو شتیک له ده ره وه بۆنی
 جه ژنی لێ ده هات، بانێژه وه به ره ده رگا کان به چله دسپیداری
 چکوله رازینرا بوونه وه.. ئیدی هه موو ده رگا و کۆلان و گه ره ک
 و بان به چله ده رختین جۆرا و جۆر سه وز کرابوو و خۆشی و
 سه فای ده خسته دل وه. هه موو شتیک جوان وتازه بوو. له
 به یانی زووه وه وام هاته به رخه یال که جه ژنی به هار دهستی
 پیکردوو وه له مرق به دوا وه ژیان خۆشتر و پرشنگدارتر
 ده بیت.

سه ربازه که هات، مووبه قه که ی پرکرد له بۆنی بۆگه نی
 ئودکای گهرم و پياز. سه ربازه که ده موچاوی نا به شووشه ی
 په نه ره که وه، که مێک وه خۆهاته وه و له بن لیوانه وه گوتی:

- ئه مه چیه؟ یرموخین؟ پیف له و براده ره!

کۆکی، به سه رخۆشی له هۆرژنی گریان ی دا:

- ئه ی خوشکه چکوله که م، خوشکه چکوله داماو ده که م!

گوپی دایه خۆی، هه ستایه سه رپیتان، ئازای ته پ و پیس
 بوو، بۆن بۆگه نی سه عاته رتیه که ده رقیی، لاره لاری پتیه که وت،
 به قورسی که وته وه سه ر ته خته خه وه که. له کاتیکا به ترسه وه
 چاوی ده گێرا گوتی: - به ته وا وه تی کوشتوومی!

گالته م به و قسه یه هات، پتیه نین گرتمی.

سه ربازه که، به بێ موبالاتیه وه که وته روانینی من و پرس ی:

- به چی پتیه که نی هه ی شه ی تان؟ چون دلت دی پتیه که نی -

له کاتیکا من نیوه کوژراوم - وه کو ئه وه ی هیه پووی

نه دابیت!؟

به هردوو دهستان كهوته دهلك دانم، له بن لیوانه وه
گوتی:

- خوا دهست به بالته وه نه گری. لاکه وه له پیم هی
شهیتان!

گوتم: - ده گه وجهه گه وچ!

بۆله یه کی تووږه ی کرد، هردوو پنی جولاندن: - من
کوژراوم و، توش..

به دهسته سسته پیسه کانی به کیکی کیشا به هردوو
چاوما، هاواریکم کرد و وهکو نابینا خۆم به هه وشه که دا کرد،
تووشی ناتالیا بووم که له پیلی یرموخین نه وی بوو و
پایده کیشا و هاواری به سهره ده کرد: - وه ره له گه لما هی
بارگیر!

ناتالیا که چاوی به من کهوت گوتی: - ها چی بووه؟

- شه ږ دهکات..

ناتالیا به سهرسامی دووباره ی کرده وه: - شه ږ دهکات؟

پالیکي به یرموخینه وه نا و پنی گوت: - مه منوونی خوا به
که نه مجاره به سه لامه تی ده رچووا!

به ئاوی سارد دهم وچاوم شت و گه پامه وه، له بهر
دهرگا که وه ته مه شایه کی ناو مووبه که کم کرد، سه یرم کرد
جووته سه رباز به کول ده گرین و به و په ږی دلسۆزییه وه
دهستیان له ملی یه کدی وه ریناوه. نه و جا ویستیان دهست له
ملی ناتالیا بکه، که دهستیانی له خۆی دوور خسته وه و
هاواری کرد:

- دهستان لابه ن هی هیه وپووچانه! به چیم دهزانن، بۆ

منیش ماشقه قۆنه کانی ئیوه م؟ پالکه ون، بۆ خۆتان بخه ون تا
گه وره کانتان نه ها توونه ته وه، بۆخۆتان ئیسراحت بکه، ده نا
خراپتان به سهر دیت.

وہ کو دو مندالی چکۆلہ ناچارى کردن که پالکەون -
یەکیکیان لە سەر قەرەوێلە یەک و ئەویتیریان لە سەر ئەرەزەکە.
کە دەستیان بە پرخ و هۆر کرد، ناتالیا چوو بۆ دالانەکە.

- تەمەشای کراسەکەم بکەن - هەمووی چرچ و لۆچ بوو،
بەخێری خۆم گۆری بوو تا بچمە زیارەت! ئێنی دایت؟... کە
کەرە! ئەمەش خێروبێری ئۆدکا! نەخۆیتەو کۆرەکەم.
نەخەلەتابی خوو بدەیه مەیگوساری..

لە سەر سەکۆیەکی نزیک دەرگاکیوە لە لایەو دانیشتم. لێم
پرسی چۆنە لە سەرخۆشان ناترسی.

- لەوانەش ناترسم کە سەرخۆش نابن.

ئەوجا کۆلەمستە سوورەکانی نیشان دام و لە سەری

پۆیی:

- ئا ئاوا بە گۆیاندا دەچمەو! مێردەکەم، کە ئیستا مردووە،
مەیگوسار بوو، ئەوەندەى دەخواردووە تا شین و مۆر
دەبوو. هەردوو دەست و لاقیم دەبەستەو، کە هەلدەستا
دەرپێتەکەیم دادەکەند و چەند شوولێکی تەرم پێدا دەکێشا. '
واز لە خواردنەو بێنە، نەکەى خۆت ئالوودە بکەى! ئەگەر
ژنێکت دەستکەوت بۆ بۆلای ئەو، خۆت بەتال بکەو، بەلام
پەنا وەبەر مەى نەبەى! ' ئیدی بەو جۆرە تا ماندوو دەبوم
لێم دەدا، پاشان لە بەردەستمدا دەبوو بە قورە خۆشە!

هەوام وەبیرکەوتەو کە چۆن خواى هەلخەلەتاند وگوتم: -

تۆ زۆر بەهیزی.

ناتالیا، هەناسەیهکی هەلکێشا وگوتی:

- ژن لە پیاو زیاتر پێوستی بەهیزە. هەم لەجیاتى خۆى و

هەم لە جیاتى پیاو، کە خوا لەو پووەو دەیخاپێنن، ژن
ناتوانن پشت بە پیاو ببەستن.

ناتالیا به کاوه خۆ و به بێ هیچ کینه یهک ده په یفی، له ویندهر
 پوښشت، دهسته کانی له سهر سینگ و مه مکه زه لامه کانی تیک
 ئالاندن، پشستی دابوو به دیواره که وه، چاوه کانی به خه مینی
 بریپوونه به ربه سته قوراپیه که. به دهم گوینگرته وه له تیبینییه
 حه کیمانه کانی وه ئاگام له کات نه ما، له ناکاوا چاوم به وه ستم
 کهوت که ژنه که ی دهستی له دهستی نابوو و له لای به ربه سته
 دوور که وه ده هاتن. به ئه سپایی و به جوړه له خو بایی
 بوونیکه وه، وه کو مریشک و که له باب (که له شیر) هه نکاویان
 دهنه، به دهم قسانه وه دهیانپوانیه ئیته.

به غاردان چووم ده رگای پیشه وه م کرده وه. له کاتیکا
 به سهر قالدرمه که دا سه رده که وتین وه ستاژم به ته شه ره وه
 گوئی:

- ئاشقینی له گهل قاپشوره که دا ده که ی. وانیه؟ ئه مه له
 خانمه که ی قاتی ژیره وه فیروبویت؟

تیبینییه که ی له وه گه و جانه تر بوو که تو وره م بکات. به لام
 وه ستاکه م به دهم پیکه نینیکی کورته وه گوئی: - باشه ئیدی
 وه ختی هاتوه، وانیه؟

زور زیاتر برینداری کردم.

به لام پوژی دوایی، وه ختی به یانی چووم بۆ عه ماری
 ئیزنگ و قه لاشکه ریه که تا دارو شه واته ک بینم، جزدانیکی
 به تالم له لای ئه و چاله وه که پشیلکه به دیواره که دا
 سه رده کهوت دوزیه وه. دهیانجار ئه م جزدانه م به ده ست
 سیدوروفی سه ربازه وه بینی بوو. یه کسه ر بۆیم برده وه.

له کاتیکا قامکی به ناو جزدانه که دا ده گیرا، لئی پرسیم:

- ئه دی پاره که ی ناوی، روبلیک و سی کوپیکی تیاوو.

کوانی ویمده!

خاويلهكى بهسهرىيه وه پىچابوو، پهنگ زهرد و زه عيف،
ليکدا ليکدا چاوه هه لماساوه کاني (ئاوساو) ده تروکاندو سه يري
منى ده کرد، به هيچ جوړئ باوه پى نه ده کرد که من جزدانه کهم
به به تالي دوزيوه ته وه. لهو بهينه دا يرموخين هات به سهر او
دهويست قه ناعهت به سيدوروف بيتى که گوايه من پاره کهم
دزيوه. به سهر ئاماژه يه کى بۆ من کرد وگوتى:

- بيگومان نهو دزيويه تى، بيه بۆ لاي ئاغا کاني. تو خوت
ده زاني سهر باز دزي له سهر بازي برآي خوى ناکات!

نهو پرستيه ي دوایى يرموخين دلنيای کردم که نهو
پاره کهى دزيوه و بۆ نه وهى هر گومانىک له خوى دوور
بخاته وه، جزدانه به تاله کهى هه لدا وه عامارى شه واته که کهى
ئيمه وه. بۆيه چاوم له دوړ چاوى بپړى و به دلنياييه وه هاوارم
به سهر يا کرد: - درۆ ده کهى، تو دزيت، تو دزيوته!

يه کسه ر قه ناعه تم هينا که گومانه کهم سه بارهت به
يرموخين، له جيتى خويه تى. يه کسه ترس و توو پيه ي به
پوخساريه وه ده رکه وت، هاواري به سه رما کرد وگوتى:
- به لگهت چيه! به به لگه وه بيه سه لمينه!

ئى خدا به لگه يه ک له کوئ بينم؟ گوئى گرتم و به دهم
جنيودانه وه له مه ته به خه که برديم ده ره وه. سيدوروف به
له قه لهق و به دهم جنيودانه وه له دوومان هات. ئيدي
هه راوزه نايه کى زورمان نايه وه، کرنيچه کان له په نجه ره کانه وه
سهر يان ده ره ينا بوو، يه کتيک له وانه دايکى شاژنه مارگو بوو،
به کاوه خق سيغارى ده کيشا، ئيدي هه ستم کرد که ته واو، له
به رچاوى نهو و کهه کهى که وتم، بووم به به لمه برنج، بۆيه
تووره بووم، چاوم په پيه توقى سه رم. هه رشيت بووم.

من هیشتا بهرگرم دهکرد، جووته سهرباز، سیدوروف و
یرموخین بالیان گرتم و بهر هقیان کردم و بۆلای ئاغاکانیان
بردم. ئیستاش ئه و دیمه نه م له بهر چاوه، ده لیتی دوینی
پوویداوه. ئاغاكانمله بهرده مماندا وه ستابوون و به ده م سهر
له قانده نه وه گوئیان له و بوختان و ئیفترا یانه ده گرت که
سهربازه کان بۆ منیان ده کرد.

خانمی بچووک به قه ناعه تی ته واره وه گوئی:

- بیگومان کاری ئه وه! دوینی شه و به چاوی خۆم دیتم که
ئاشقی نی له گه ل ژنه قاپشۆره که دا ده کرد. دیاره پارهی پی
بووه - چونکه ئه و شتانه به پی پاره ناکرئ، به تایبه تی ئه و
ژنه دین و ئیمانی پاره یه..

یرموخین هاواری کرد: - زۆر پاسته!

سهرم ده سوورپا، هه موو شتیکی ده ور به رم ده سوورپایه وه،
ههستم ده کرد ئه رزه که له ژیر پیمدا شه ق ده بات، به جارئ
ده هری بووم، که و ته جنیودان به خانمی بچووک، ئیدی شل
کوئی عه مریان کردم. به لام ئه وه ی له لیدانه که پتر ئازاری
ده دام نه مده زانی ئاخۆ شاژنه مارگو، دوا ی ئه م بویه ره چۆن
بیر له من ده کاته وه. چۆن بتوایم بیتاوانی خۆمی بۆ به سه لمیتم.
ئیدی له پاده به دهر په ست و خه مبار بووم.

خۆم و به ختم هه ردوو سهربازه که، سیدوروف و
یرموخین، ئه م بویه ره یان بۆ هه رکه س و ناکه سییک
گنیرابووه وه. له ناو خه لکیدا بلاو بووه وه. هه موو گه په ک و
کۆلانه که پینان زانی.. بۆ شه وی له کاتیکا من له هه وره بانه که
له سهر جیگا که م پاکشابووم، له خواره وه گویم له دهنگی
ناتالیا کوزولوفسکایای کاره که ر و جلشۆر بوو، ده یگوت:

- بهلن، من قسهی خۆم دهکهم، بۆ دهمی خۆم بگرم. وهره کورپی باش، وهره بۆ خۆت شار دووه تهوه؟ ئهگەر به خوايشتی خۆت نهیهی دهچم مهسهلهکه به نهقیبهکه ئیژم و ناچارت دهکات بییت...

یه کسه زانیم که مهسهلهکه په یوهندی به منوه ههیه، له کهیفان پیم به عاردی نه دهکوت، ناتالیای کارکەر و جلشۆر له بهر مالی مه دا وهستا بوو، هاواریده کرد، سات به سات دهنگی زولالتر ده بوو، گوتی:

- دوینن چهندت پاره به من نیشاندا؟ له کویت پهیدا کردبوو؟ ها؟ ده پیم بلن دهی.

له گهرمهی خوشحالمدا، گویم له سیدوروف بوو که به خه مباری دهیگوت: - ئاه یرموخین، یرموخین...

- کهچی بوختان بهو کورپه داماوو کراوهو شل کوتی عهمریان کردووه!

پر به دل حهزم دهکرد، بهههشتاو خۆم بگهیهنمه ناو حهوشهکه و له خۆشیا بره قسم و دهستهکانی ناتالیای جلشۆر ماچ بکه. بهلام ههر لهوکاته دا دهنگی وهستاژم له پهنجهرهکه وه هاته گوی:

- کورهی داماو! له بهر لاساری و گوساخی خۆی لیدانی خواردووه.

- جگه له تزی بن حهیا و ناچیز کهسی دی گومانی ئهوه نابات که دزی کردبی!

- تو بن حهیا ی خانم! سهیری خۆت کردووه که دهلیتی مانگای دابهستهی.

شهپهکهی ئهوان له گویمه تام وله زهتی موزیقای هه بوو. لهخۆشیا پوندک زاییه چاوانم، زۆر منهتباری ئهو چاکهیهی ناتالیا بووم.

وهستام به ئهسپایی بۆ هه وره بانه که سه رکه وت. له لامه وه
له سه رکۆت ره داریک دانیشته، دهستی به قژیا هینا و گوتی:
- پشکوف، وادیاره تو که سیکی بێ شانسێ.
به بێ ئه وهی چ قسه یه که بکه م پرووم وه رگیرا. ئه وه له
سه ری پۆیی:

- به لام کهس نکۆلی له وه ناکات که تو که سیکی
جنیوفرۆشی و جینیو وسخیفی پیس به خه لکی ده دهی. ئاخو
ئه مه وانابیت. به خۆت ده بێ ئه مه تیبه گی.
به دهنگیکی نه وی پیمگوت:

- هه رکه که مێک وه خۆ بێمه وه وبتوانم خۆم به پێوه بگرم
به جێتان دیلم..

ماوه یه که ، به بێ ئه وهی ورته ی لیوه بیست، به ده م
جگه ره کێشانه وه دانیشته. جگه ره که ی ته واو کرد، ئاغزه که ی
فری دا و به دهنگیکی نه وی گوتی:
- ئه وه کێشه ی خۆته! تو ئیستا مندا ل نیت. خۆت چاکه
وخرابه ی خۆت ده زانیت.

ئه وسا هه ستا، به قالد رمه کانا داگه را. وه کو هه میشه هه ستم
به جۆره سۆز و میهریک کرد به رانه بری.

دوای چوار پوژ وازم له کاره که م هینا، زۆرم هه زده کرد
بچم دوعاخوازی له شازنه مارگو بکه م، به لام زاتم نه کرد ئه
کاره بکه م، ئه وهی پاستی بێ به ته ما بووم ئه و بانگم بکات.
خواحافیزیم له که چه بچو وکه که ی کرد و پێم گوت: - به دایکت
بلێ زۆر زۆر سوپاسی ده که م. خۆ بیرت ناچیت؟

به ده م بزه یه کی ناسک و شیرینه وه گوتی: - نه خیر خودا
حافیز تا سبه پنی!

دوای بیست سال جاریکی دی بینیمه وه، شووی به
ئه فسه ریکی ده ره ک کرد بوو. (ده ره ک: پۆلیسی ده ره وه ی شار).

جاریکی دی له که شتیه کدا ده سته کار بووم، که شتیه که ناوی پرم بوو، که شتیه کی هه لمی دریژ و گه وره بوو، هینده سپی بوو ده تگوت قووه. ئه مجاره یان له مووبه قه که دا کاری قاپشوریم ده کرد، ئیدی بز پایه ی شاگرد ئاشپهز ته رفیعم کردبوو. مانگی حوت پۆلیان ده دامی. ده بوا شاگردی و به رده سته ئاشپهزه که م بکر دایه.

به پـیـوه به ری بوفیه و خوارنگه که کا براهی کی قه له وی قوره ده ماخی سه رساف بوو، سه ری له تۆپی لاستیک ده چوو. دوا ی ته و او بوونی ئیش و کار، ده سته ده خسته پشتی و به حه وشه ی که شتیه که دا ده هات و ده چوو، له به رازیک ده چوو له قرچه ی گه رمادا بز په له سیته ریک بگه پـیت. ژنه که ی سه ره رشتی بوفیه که ی ده کرد. ژنیک بوو له سه رووی چل سالییه وه، هیتشتا شوینه واری جوانی به سیمایه وه دیار بوو. به لام ئه وه نده ی سپیاو ده کرد، هه رکه ده جوو لایه وه، ورده سپیاو ه که ی دم و چاوی هه لده وه ری و به سه ر جله په نگاو په نگه کانی وه ده نیشته وه و سپی هه لده گه پان.

مووبه قه که له ژیر سه ره ره رشتی ئاشپهز ئیفان ئیفان ئیفان چدا بوو که به (ورچه چکۆل) به نیتوبانگ بوو. پیاویک بوو کورته بالا، خاو و خلیچک، که پوو دهن دوو که دالاشی، چاو زیت، جلی جوانی له بهر ده کرد و به خۆی پاده گه یی، هه موو پۆژی پدینی ده تاشی، هینده ی گوێزان پیتا دینا لا پوو مه ته کانی شین ده بوونه وه. سمیله ره شه کانی بز سه ره وه باده دا، هه رکاتی ده سته بگه یشتبا به په نجه ئه ستوو ره کانی که به هۆی ئاو

وناگره وه پیره لۆک بووبوون، بۆ سهره وه ی با ده دان وبه کesh
وفشه وه له ئاوینه یه کی چکوله ی ده ستیدا ته مه شای ده کردن.

له که شتی ه که دا، تاقه که سیک که زۆر ده چووه دلمه وه
تونچییه ک بوو به نیوی یاکوف شوموف، که زه لامیکی
تۆکمه ی ناوشان پان، دفناک (لووت زل)، چاو هکانی که له
چاوی که له باب ده چوون، که وتبوونه ژیر برۆ چر و
په یوه سته کانیه وه. پدینیکی لوول که له جله شینه ی (قه وزه)
سر زه لکاوان ده چوو. قژی ئه وه نده لوول و پرپوو، به
زه حمه ت قامکانی تیده چوو.

قوما رچی ه کی له زهر بوو، هه می شه براوه بوو. زۆر نه وسن
و خوارۆخ (پر خۆر) بوو. هه می شه وه کو سه گینکی به پرله لا بۆ
گرته که گۆشتیک یان پارچه ئیسقانی ک به ده وری مووبه قه که دا
ده سوورپایه وه. که شه و داده هات به دم چاخواردنه وه وه
له گهل ' ورچه چکۆل ' دا داده نیشته وبه سه رهات و
سهر به ورده سه یر و سه مه رهکانی خۆی ده گێرپایه وه.

به مندالی، له پیازان پاش شوانی شار ده بیت. به پرکه وت
قه شه یه کی ریبوار ده بیینی و ده چینه دلایه وه بۆ دیره که ی
خۆی ده بات و چواردانه سال به شاگردی له وینه در
ده مینیت ه وه. به شیوازه کومیده که ی خۆی ده یگێرپایه وه:

- من ده متوانی بېم به که شیش، بېمه ئه سستیره یه کی رهش،
له ئه سستیرهکانی خوا، به لام جارنک ژنیکي خه لکی بنزا، به دین
و پارسا هاته دیره که مان، ژنیکي گهنج و جوان بوو، ئیدی
ته واو می شکی تیکدام، چبکه م به ده سته خۆم نه بوو، حزم
چوو یی، ئیدی به شه ره و شیر ی خاوی خواردوو. پنی گوتم:
تۆ کو پرکی گهنج و قۆزی. منیش بیه ژنیکي ته نیا
وئا بر وومه ندم، من پتویستم به پتیشکاریک هه یه، خانویه کی

بچووکم ههیه، په پ وپوی مریشک و تهیر وتو دهفرۆشم، بۆ
نایهی ببی به پیشکارم وکاروبارهکانم بۆ بهپیوه بهریت؟
قهبوولم کرد، له گهلی چووم، ئیدی کردم به سوتلی (قهپاتمه)
خۆم و سنی دانه سالم به خۆشی و خۆشگوزهرانی بردهسه..
ورچه چکۆل قسهکهی پیپری وگوتی:

- بهپاستی درۆزنیکی پرووداری. ئهگەر خه لکی بهدرۆ
ژیابان، تۆ زۆر دهوله مهند دهبوویت و پیویستت به کارکردن
نه دهبوو.

یاکوف شتیگ دهجوویت، مووهکانی سهر گوناکانی بهرز
ونزم دهبنهوه، گوینچه تووکنهکانی دهجوولین. گوئی له
قسهکانی کابرای ئاشپهز دهگریت و هیچ وهلامیک ناداتهوه،
بهلام بههمان راویژی هیدی و ئارام له سهر قسهکانی
پیشووی دهروات:

- ژنه ی تاین له من گهرهتر بوو، زۆر زوو لینی بیزار
بووم. ئیدی پهیوه ندیم دهگه ل کچی براکهیدا پهیدا کرد،
پوره خان پیی زانی و به پهپیوهکی پیس کلکی گرتم و
تووی دامه دهرهوه..

یاروی ئاشپهز، به ههمان تۆنی یاکوف گوتی:
- ئه و دهستانه ی خۆش بیت، ههقی خۆتی له قوولی مستی
نایت.

یاروی تونچی، کلۆ شه کریکی له زاری نا و، درێژهی دانی:
- ماوهیهک به و جۆره، ویل و سهرگهردان سووپامهوه. تا
تووشی کابرایهکی گه پیده ی پیر بووم به نیوی فلادیمیر، به
دوو قۆلی نیوهی دنیا گه پراین. بالقان، تورکیا، پۆمانیا و یونان
گه پراین. ته نانهت چووینه نه مساش.. ئیدی خه لکانیکی زۆر
وجیاوا زمان بیینی.. له ممان دهکپی و بهومان دهفرۆشت..

ناشپه زه که به جدی پرسى: - ئه دى دزيتان له کى ده کرد؟
 - له کەس، کابراى پيره ميترد ئه هلى دزى نه بوو و به و کاره
 قاييل نه بوو، به منى ده گوت: " له ولاتى غه ريبيدا ده بى ئاقل بى،
 ده ست پاک بيت. ليره قانون له گه ل ئيمه دا نيه، له گينه له
 سه ر به و وکترين شت سه رت بېرن ". وى پراى ئه وه ش چه ند
 جاريک هه ولى دزيکردم دا، به لام ئاو له دووى بيلم نه هات.
 هه ق به و پيره ميترده که ره بوو. پوژيک خۆم تافى کرده وه،
 ويستم ئه سپيک له ته ويله ي کابرايه کى بازرگان بدزم. به لام له
 نه زانى خۆما گرفتار بووم، گرتيانم، بگه ره کويت ديشيت، شل
 کوتى عه مرىان کردم و بۆ مه خفه رى پولييسان بکيتش کردم.
 له وى بووين به دووان، يه کمان ئه سپ دزيكى له زه بر و
 کارامه و به ئه زموون بوو، دووه ممان که من بووم هه ر وا بۆ
 هه وه س ئه و کاره م کرد، ئيدى که به خت و ناوچه وان نه يکرد
 خۆ به زۆر نيه، تۆمه ز، چووبوومه سه ر دزيكى ته واو عيار،
 دزيكى به له د و شاره زا له هه موو ورده کاريه کانى هونه رى
 دزى. به لام من ئه وم زۆر باش ده ناسى، کاتى خۆى من توونى
 حه مامه که يانم بۆ دانابوون. په نگه هه ر ئه مه بووبى به
 سه ده مى پزگار بوونى من. چونکه ئه م پياوه يه کسه ر تووشى
 نه خۆشى ده بيت، تاي ليندیت و به ده م تايه که وه ده که وينته
 وپينه که گوايه له م وپينه نه دا من وه کو خۆم ده بينى و ته نانه ت
 قسه شم له گه لدا ده کات. پاشان زۆر شه پرزه ده بيت و
 ده ترسيت و هه مان پوژى مراجه عى پولىس ده کات و داوا
 ده کات: " بابيه ئازادى بکه ن... واته من ئازاد بکه ن. ئه و پياوه
 ها تووه ته خه ونم و هه ره شه ي ليکړدووم، ئه گه ر بمه وى
 پزگار بى ده بى ئه و ئازاد بکريت، چونکه ئه و پياوه جادوو گه ره. "
 گوايه من جادوو گه رم. ئيدى چونکه کابرا، کاتى خۆى دز و

پټگريکي له زهبر دهبن و ئیستا بازرگانیکي به نیتوبانگ ده بیت،
به گویی دهکن و منیان ئازاد کرد.

- نه ده بوو ئازادت بکن، ده بوایه به ردیکیان له ملت
ببه ستایه و سنی دانه پوژ بخرایتایه ته ژیر ئاوه وه، تا وه هوش
هاتبایته وه.

یاکوف، بیته وهی خوی شلوی بکات، بله ز نه و قسه یه ی
قوزته وه وگوتی:

- راست دهکە، من نه وهنده بینهوش و کهرم، نه گهر
که ریتی من دابهش بکريت، بهشی یه ک گوندی ته و او دهکات،
په نا به خوا که ریتی من له وه دا نییه.

ئاشپه زهکه، زور تووړه ده بیت، قردیله که ی ملی که زور
تووند بوو که مټک شل دهکاته وه، سه ری به ملا و به ولادا
بادهدات و به بیزارییه وه ده لیت:

- تفو، وه ره کابرایه کی وه کو ئه م تاوانباره له دنیا دا بژی،
بخوا و بخواته وه و بخویت و وه کو به رزه کی بابان
بسورپته وه، توخوا حه یف نییه؟ پیم بلن.. تو به خوت ده زانی
بوچی ده ژیت؟

تونچیه که، به ده م هه لمژینی قهنده که ی نیو ده مییه وه،
به رسفی دایه وه: - چوزانم. منیش وه کو هه رکه سیکی دی
ده ژیم. ئیدی خه لکانی هه ن ده خه ون، نوو سه ران پوژ تا
ئيواری قوون له سه ر کورسیه کانیا ن نابزوینن. ئیدی چ
ده کړئ، ده بن هه موو خه لکی زگی خو تیر بکن.

نه و قسه یه، یاروی ئاشپه زی هینده ی دی بیزار کرد:

- تو زور له وه که رتری که ته سه ور بکړئ یان به قسه
گوزارشتی لیکړئ، تو شایسته ی ژیا ن نیت، هه ر بو نه وه
باشیت بکړی به خوراکی به رازان..

یاکوف، به سه رسامی ده پرسیت:

- نازانم بۆچی بهو جۆره خۆت سه غلهت ده كه يت؟ ئاخىر
چيت له مه دهست ده كه ويت؟ هه موومان توخم وتۆرى يهك
درهختين، بهو قسانه چاك نابم، ئىدى من ئه وهم كه هه م.
زۆر زوو دلبه ندى ياكوف بووم، به سه رسامى ته مه شام
ده كرد و به زارى به شه وه گويم لى ده گرت، هه ستم ده كرد له
بۆتهى ژياندا قالبووه ته وه به شى وازى تايبه تى خۆى ده ژى.
به يهك چاو سه ىرى هه مووانى ده كرد. به هه مان پاشكاوى
هه مووانى ده دواند، كا پتن، شاگرد، ده رى اوان، كارمه ندان،
خزمه تگوزاران، پېيوارى ده ره جه يهك، پېشخزمه تانى بو فیه كه
و، پېيوارانى ده ره جه سى له لای ئه وه هېچ فره قىكيان نه بوو و
وه كو يهك بوون.

هه ندى چار كا پتن يان سه ر ئه ندازياران بۆ لى پېچينه وه
بانگيان ده كرد، له به رده مياندا ده وه ستا، بازو وه درى ژه كانى كه
له بازووى مه ىموون ده چوو، ده خسته پشتيه وه وه به بېته نگی
گوئى له سه رزه نشته كانيان ده گرت، ئىدى له بهر ته مه لى و
ته وه زه لى و خه مساردى يان گزى و دزى له وه ره قبا زيدا،
سه رزه نشتيان ده كرد. چه نديان سه رزه نشت بگردايه يان
هه ره شه ى ئه وه يان لى كرده كه له به نده رى پاشتردا ده رى
ده كه ن، به خه يالىا نه ده هات، وه كو ئه وه بوو گوئى بۆ
بژمىرن. شتىكى سه ىر له م ياكوفه دا هه بوو، وه كو كا برای (ئه مه
جوانه) وابوو. وادياربوو ئه مېش قه ناعه تى وابوو كه كه سىكى
جياوازه، له قوما شتىكى جياوازه وه خه لكى تى ناگه ن.

من قه ت ئه م پيا وه م به خه مېنى و به په ستى نه بېنى بوو،
بىرم نايه ت زمانى له ده ميا وه ستا بى. وشه ده تگوت، به
بېته وه ى به ده ستى خۆى بېت، وه كو پېژنه ى باران له زارى
ده بارى. كاتى كه لى توو په بان، يان جنىوئىكيان پېدا با يان

گوئی له قسه یهک بگرتبایه، لښوی ده بزواند، له تۆ وایه ئه و
 قسانه ی که ده ی بیستن، له بهر خویه وه دووباره ده کاته وه. یان
 به ده م بیر کردنه وه وه قسان ده کات. که وهختی کار ته و او
 ده بوو، له توونی که شتیه که ده هاته ده ری، ئاره قه له
 سه راپایه وه ده چۆ پایه وه، ئازای له پۆن و گریسدا هه لکشابوو،
 پی پته ی، یه خه کراوه، دلۆپه چه وری و ئاره قه به سه ر
 سینگیه وه ده بریقاییه وه، بن پشتین، تا سینگیه تووکنه کی
 پیشانی خه لکی بدات. هه نگی گویمان له ده نگه قوول و
 یه کنه واکه ی ده بوو، وشه وه کو باران له زاریه وه داده باری.

- سلاو دایکه. بۆ کوئ ده پۆیت؟ بۆ چیستوپول؟ زۆر چاکه
 زۆر چاکه، من ئه وینده ر به له دم، له وئ کارم کردووه، له
 مه زرای کابرایه کی تاتاری ده وله مند به ناوی یوزان
 گو بایدولین، کارم کردووه. ئه م پیاوه، هه رچه نده ته منه ی
 هه بوو، به لام کابرایه کی به مل بوو، ده م وچاو سوور، سئ ژنی
 هه بوو، به لام ئه له قه ی باش پێیان پاده گه یی. ژنه هه ره
 به وکه که ی، ژنکی تاتاری خشکوک بوو، ئه مه ده ستی له گه ل
 مندا تیکه ل کردبوو، زۆرم له گه لیا پابوارد.

ئیدی هه میشه ئه و قسه یه ی دووباره ده کرده وه، خۆی
 لیکردبووین به دون جوان، له هه ر شوینیک ژنکی دیتبوو،
 په یوه ندی له گه لیا به ستبوو و له گه لیا پابواردبوو، ئیدی ئه و
 شتانه ی به کاوه خۆ، بئ هیچ شه رمیک، به ئاو و تاو ده گێرپایه وه.
 قه ت که سیکه ی لئ په یدا نه بوو بوو، ته ریقی کردبیته وه، یان
 چاویکی لئ سوور کردبیته وه. دوا ی یه ک خوله ک له کلکه ی
 که شتیه که وه هاواری ده کرد: - ئه های خه لکینه کئ ده یه وئ
 وه ره قبازی له گه ل یاکوف دا بکات؟ هه ر یارییه ک که ئینه
 ده تانه وئ! به راستی قوما رکاریکی باشه. ده شیت، به بئ هیچ

ههول وپهنجیک به قومار دهوله مەند ببیت. ئاخړ ئەمەش
بۆخۆی کار و بازرگانییه، چ فەرقیکى هەیه.

ئەوێ مایه‌ی سەرنجی من بوو زۆر به دهگمەن وشەین
باش * یان * خراپ * یان * شەپانی * بەکار دەبێرد، بەردهوام
شتهکانی به * جوان * یان * خوش * یا * سەیر * وهسف دهکرد.
ژنی جوان له‌لای ئەو (شتیکى چکۆله‌ی جوان) بوو، پۆزى
هەتاو وساف له‌لای ئەو پۆزیکى خوش بوو، دەسته‌واژه‌ی
دلخوازى ئەو: * له‌پێى که * بوو.

هەمووان به تەمەل و تەوه‌زەلیان ده‌زانى، به‌لام به‌پای من
ئەو بۆچوونه، دادپەرورانه نه‌بوو. من دەمبینى زۆر به‌جدى
له‌و تـوـونه گەرمەى که‌شتیه‌که‌دا، کارى ده‌کرد و وه‌کو
هەریه‌کتیک له‌ توونچه‌کانى دى کارى ده‌کرد. قەت گۆیم لێى
نه‌بووبوو وه‌کو توونچه‌یه‌کانى دى گله‌یى بکات. خوته وبۆله
بکات، کاره‌که قورسه، زۆر ماندووه..

شه‌ویک کیسه‌ی پارەى پیره‌ژنیکى نه‌فەرى که‌شتیه‌که
ده‌دزێ، شه‌ویکى سامال و ئارام بوو، هەموو خەلکه‌که
ئاسووده بوون. له‌و شه‌وه خوشانه‌شدا هەندىجار بویه‌رێن
ناخۆش ڤووده‌ده‌ن و جه‌وه‌که له‌ خەلکى تیکه‌ده‌ن. به‌ هەرحال
کابرای کاپتن پێنج ڤوبلى دا به‌ پیره‌ژن و خەلکه‌که‌ش ب‌په
پاره‌یه‌کى دیکه‌یان بۆ خر کرده‌وه، که پاره‌که‌یان دا به‌ پیره‌ژن،
پیره‌ژن نیشانه‌ی خاچى کێشا و کړنۆشى بۆ ڤی‌یواره‌کان برد
وگوتى:

- به‌پێزینه، ئەو پارەیه‌ی به‌ منتان داوه، زۆر زۆره، سێ
ڤوبل و ده‌ کوپیکى له‌ پارە دزراوه‌که‌ی خۆم زیاتره.

یه‌کتیک به‌ ده‌نگیکى خوش هاواریکرد:

- نه‌ه‌گیان، هەلیگره، سێ ڤوبل هیچ نییه، خەمت نه‌بێ خوا

ناردوو یه‌تى!

یه کینکی دی کوتی:

- پاره وه کو میوان نییه زیاده بئ، پاره ی زیاده سهر
ناشکینئ، پاره هه موو کاتئ هه خۆشه ویسته.
به لام یاکوف، زۆر به جدی چوو به لای پیره ژنه وه. داوای
لێکرد:

- پاره زیاده کهم بدهیه قوماری پێده کهم.
ئاماده بووان دهستیان به پێکه نین کرد، وایانزانئ یاکوف
شوخی دهکات، کهچی زۆر به جدی دووباره ی کرده وه: - دهی
داپیره. کوا ئه و پاره یه بده به من. تو پاره ت بق چیه؟ ئه مرق و
سبه یه ده مریت وشه پرت له کۆل ئه م دنیا یه ده که یه وه..
ئاماده بووان به پرویا هه لشاخین. له و ناوه دهریان کرد. به
سه رسامی، به دهم سه رله قانده وه به منی گوت:

- توخوا ئه مانه قه شمه پ نین؟ زۆر سه یره ها! ئاخو ئتوه
هه قتان چیه به سه ره وه، بق خۆتان له کاروباری خه لکی
هه لده قورتین؟ پیره ژن به خۆی ده لیت سئ پۆبل زیاده ی
وه رگرتوه، سئ پۆبل بق من زۆره، بق نایه لن سوودیکئ لئ
ببینم..

له وه ده چوو زۆری هه ز له پاره بئ، هه ر به دیتنی پاره
خۆش حال ببیت. به دهم قسه وه، پارچه دراوکی له پانتۆله که ی
هه لده سوو و پاشان به رزی ده کرده وه بق ئاستی که پوه
پسه که ی و ورد ورد ته مه شای ده کرد تابزانئ سیقال بووه ته وه
یان نا، ئه و جا برۆکانی وێک دینایه وه و دراوه که ی له چاوی
دوو ده خسته وه و نزیک ده کرده وه. به لام وێپای هه موو ئه و
قسه و قسه لۆکانه ی به دوا یه وه بوو، کابرایه کی چاوچنۆک و
پیسکه نه بوو. پۆژیک پێی گوتم با قوما ر بکه ین، ئن من
قوما رم نه ده زانی، به سه رسامی کوتی:

- ئاي لەو، قوماز نازانى! چۆن دەبى؟ خوينەوار و قوماز نەزانى! وەرە فېرت دەكەم. ھەروا، بۆ سەرگەرمى گەمە دەكەين، لە سەر كۆ قەند يارى دەكەين..

بەو جۆرە نەزىكەى نىو ھۆقە قەندى لىپەردمەو، كۆق قەندەكانى يەك لە دووى يەك ھاوئىشتە دەمىيەو و ھەرھەمووى خوارد. كە زانى فېرى يارىيەكە بووم گوتى:
- ئىشتا بەپاستى يارى دەكەين، لەسەر پارە دەيكەين. پارەت ھەيە؟

- پىنج پۆلم ھەن.

- زۆر چاكە، مندوو پۆل و شتىكم ھەيە.

ھەلبەتە ھەرچىم پىبوو لىي بىردمەو. كە وىستم قەرەبووى دۆپانەكەم بىكەمەو و بىتمەو ماىە، پالتو تەنكەكەم بە پىنج پۆبلان خستە بارمتەو، ئەوئىشم دۆپاند، پىلاو تازەكانم بە سى پۆبلان خستە بارمتەو، ئەوئىشم دۆپاند. ھەنگى ياكوف بە نىمچە توورەبوونىكەو گوتى:

- تۆ قومازچى نىت.. زۆر ھەلدەچىت، پالتو و پىلاوكانت ھەلگەرەو، مەن نامەوئىن. پارەكەشت ھەلگەرەو، تەنیا چوار پۆبلى ھەلگەرەو. پۆبلى پىنجەم بۆمە، لەبىركىسى ئەو دەرسەى كە پىمدايت، ئەگەر بەخۆت پازى بى و پىت ناخۆش نەبىت.

بەل سوپاسم كرد. ئەو گوتى: - لەپىنى كە، ھەر گوئىشى مەدەيە. قومازىش جۆرە سەرگەرمىيەكە، تەنیا كات بەسەر بىردنە، پىاو دەبى جارچارىك پىيكەنى، بەلام تۆ زۆر بەھەندى دەگىرى، وادەزانى شەپە. تەنانت لە شەپىشدا پىويست بە ھەلچوون ناكات. ھەمىشە خوينسارد بە، چ پىويست بە ھەلچوون دەكات؟ تۆ ھىشتا مندالى، دەبى مەنانت بەخۆت بى. جارى، پىنج جار، خەوت جار بدۆپى، ھەر گوئىشى مەدەيە..

له پښی که! که میک دوور بکهوه، پاشان که وهخو هاتیهوه، سر
له نوی تن هه لېچنوه. نه مه تکنیکی یاریه، ده بی به و ئاویه
یاری بکهیت!

هه خۆشم دهووست.. هه نديچار که قسه ی دهکرد، نه نکمی
وه بیر دینامه وه. هه نديک خهسله تی تیاوو به راستی
پایده کیشام به لام جوړه خه مساردی و بی موبالاتیه کی
به رانبر به خه لکی تیاوو، هیچ به دلم نه بوو..

پوژیک، ده مه و خوړئاوا، بازرگانیکی قه لوی خه لکی شاری
پرم، که له قاتی دووه می که شتیه که بوو، که نه وشه وه
سیامه ست بوو، له سر که شتیه که وه که وته ئاوه که وه. ئیدی
دوا به دوا ی که شتیه که که وته په له قاژه و په له اویتستن، هه ردو و
باسکی به رز ده کردنه وه، یه کسه ر ئامیره کان کوژینرانه وه و
که شتیه که له جیی خوی وه ستا، پانکه کانی که شتیه که
ده خولانه وه و پیل و شه پولانی بق ئاسمان هه لده داو له بهر
زه رده په پری خوړ له زه رده ی خوړئاوا سوور ده چوونه وه.
جهسته یه کی رهش، به دهم په له قاژه و په ل کوتانه وه، به جوړی
هاواریده کرد، مووی له شم په پ بوو. نه فهره کانیش هاواریان
ده کرد، به پاله په ستق له کلکه ی که شتیه که خپ ده بوونه وه.
هاوپتییه کی کابرای نقووم بوو، که سورفلیکی سه رساف بوو
و، نه ویش سه رخو شبوو، به دهم بۆله بۆله وه، به ئانیشکان
دپی به ئاپوپای خه لکه که ده دا:

- لاکه ون، لاکه ون! با فریای بکهوم!

له وکاته دا دوو ده ریاوان خویان هه لدا بووه ئاوه که وه و به
باسکه مه له به ره و کابرای نقوم بوو ده چوون. به له میکی
فریا که وتن خرایه پووباره که وه. دهنگی به رز و هیدی یا کوف،
له سه رووی دهنگی ده ریاوانه کان و قیژه وهاوری ژنانه وه
ده هاته گوئی.

- دهخنکځ، بېگومان نقوم دهېن، چونکه پالتو و جلی دريژ و شوړې له بهردايه. نه مه گهنگه شه هلناگریت، بڼو نمونه ژنان.. بڼو چې هميشه له پيش پياوړه نقوم دهېن؟ به هڅو ته نووره دريژه کانيانه وهيه. ژن که دهکه ویته ټاوه وه، يه کسه وهکو بهرديکي قورس ژير ټاوه که دهکه ویت. ته مه شاکن، يارو ژير ټاوه که کهوت و ته واور. پيم نه گوتن؟

کابرا به پاستی نقوم بوو. دوو دانه سعات، بيهوده له جهسته که ی گه پان. براده ره که ی که تازه وهڅو هاتبو وه وه مه ستيه که بهريدابو به ناڅوميدی و دوشداموی له کلکه ی که شتيه که دانیشتبوو وبه نه سپاي و له بهرخووه دهیگوت:

- تو بزانه تووشی چ قهدهریک بوو، ئیستا من چ بکه م، چی به که سوکاره که ی بلیم؟ خزم وخویشی هيه..

ياکوف، له بهرده میا وهستاوه، دهسته کانی خستوونه ته پشتی، به راوړيژيکی هيمن دلخویشی ددهاته وه:

- گوځ مه دهيه جه نابی بازرگان! دژمنایه تی قهدهر ناکړی، کهس نازانی به چی دهمريت. هی وا هيه، يهک پاروو کارگ دهخوات، ژه هراوی دهېن و دهمريت و لينده بيهته وه. نه م يه که با دهکات و دهمريت! له کاتيکا هه زاران کهس کارگ دهخون، پتيان دهکه وئ و پني قهله و دهېن، که چی ته نيا نه و يه که پني دهمريت. ټاخر کارگ هی نه وه يه پني بمریت؟!

ياکوف، وهکو ديوار له بهرده م کابرای بازرگاندا وهستاوو، ههژده ههژده قسه ی دهکرد و پني قسه کردنی به کهس نه ده دا. کابرای بازرگان له هوه له وه، به دهم گوځگرته وه له ياکوف، به نه سپايی دهگريا، پاشان به ناو له په پانه که ی فرميسکه کانی سپی و له هوږونی گريانی دا:

- ئەرچى تو بۇ دەستبەردارم نابى ھەي شەيتانى نەھلەتى؟
ھۇ خەلكىنە وەرن ئەم مەلۇزمەم لە كۆل بىكەنەو، دەنا
ھەرچىبەك پووبدات من بەرپرسىار نىم!
ياكوف، بەھىواشى لاکەوت وگوتى:

- بەراستى ئەو خەلکە سەيرن، چاکەيان لەگەل دەكەيت،
جىنوت پىدەدەن.

ھەندىچار وام بە خەيالدا دەھات ئەم توونچى (ياكوف)
كابرايەكى ساويلکەيە، بەلام زۆرجارىش وام ھەست دەکرد بە
ئانقەست خۆى لە گىلى دەدا. خەزم دەکرد باسى ئەو شوپناھەم
بۆپکات كە چووبووتى، باسى ئەو شتانهەم بۆپکات كە
دەتتەوونى، بەلام قەت بەدلى منى نەدەکرد. سەرى بەپشتا
دەبرد، چاوە پەشە زىتەكانى بە ئاستەم دەنوقاندن، دەستىكى
بەسەر وچاوە تووكنەكەيدا دىئا و دەكەوتە گىرپانەوھى
بىرەوھىيەكانى:

- خەلکى لە ھەموو شوپنىك ھەن، برالە، وەكو مىرولەن!
خەلکانىك لىرە، خەلکانىك لەوئ.. بە مىگەل ھەن. ھەلبەتە
جووتياران زۆربەى ھەرە زۆريان پىكەدەيتن، ئەمانە لە ھەموو
شوپنىك ئەوئەندە زۆرن وەكو گەلاى خەزانن. بولگار؟ بە
دلىيايەوھ بولگارم دیوھ، يونانىش، ھەرۋەھا سىرپيان و
پۇمانيان و، قەرەجى جۇراوجۇرم دىتوون.. ھەموو رەگەزىكم
دىتوون! لەچى دەچن؟ لەچى بچن؟ لە شاراندا خەلکى شارن،
لە گوندەواراندا گوندین. خەلکى ھەموو وەكو يەكن، بەلکو
ھەندىكيان وەكو مە قسان دەكەن، نەك وەكو ئىمە بەپەوانى
بەلکو بەزمانىكى سەرۋوگى شكاو، بۇ نموونە وەكو
تاتارىيەكان يان موردوفىيەكان. يونانىيەكان ناتوانن وەكو مە
قسان بکەن.. ئەوانە ھەرچىيەكيان بە بىر وخەيالدا بىت دەيلین،

ئەو دەنگانەى لە زارىانەو دەردىت لە وشە دەچن، بەلام
 بىئەوئەى لە ماناكەى حالى بىيت. بۆيە دەبىت بە ئاماژەى
 دەست بياندىوئىت. ئەو پىرەمىردەشى كە لە گەلما بوو، وای
 دەنۆند گوايە يونانى دەزانىت و لە يونانىيەكان تىدەگات -
 ئىدى پەيتا پەيتا وشە و پەيى سەيرى بەكار دەبرد: كالامارا،
 كالامارو! بەراستى بەلا بوو، زۆر زىرەك بوو، لىهاتووئە
 دەخپاندىن. ئەمە چىيە؟ ديسان دەلىنى لە چى دەچن؟ تۆ
 مندالىكى سادەى، دەبى لە چ بچن؟ بىگومان گەنمەنگن،
 ھەروەھا پومانىيەكانىش گەنمەنگن.. ھەموويان يەك ئىميانيان
 ھەيە. بولغارەكانىش گەنمەنگن، كەچى وەكو ئىمە نوپۆ
 دەكەن. بەلام يونان.. وەكو توركانن..

ھەستم كرد ھەموو شتىكى بۆ نەگىرامەو، شتىك ھەيە و
 لىمى دەشارىتەو. لە پىگەى وئەنەين ناو گوڤارانەو زانىم
 ئەسینا پايتەختى يونان، شارىكى دىزىن وجوانە. بەلام ياكوف،
 بە گومانەو سەرى لەقاند و نكۆلى لە بوونى ئەسینا كرد.

- درۆيان لەگەل كردووئىت برا، چ ئەسینايەك لە گوپۆ
 نىيە، تەنیا ئاتون ھەيە، ئەوئىش شار نىيە، بەلكو چىايەكە
 دىزىكى گەورەى بە سەرى سەرەوئەيە. ھەر ئەوئەيە وئەواو،
 چىايەكەش نىوى چىاي ئاتونى پىرۆزە. وئەشى ھەيە، كابراى
 پىرەمىرد فرۆشتنى. شارىكى دى ھەيە بە نىوى بلگروود، ئەم
 شارە لە سەر پوبارى دانوبە، لە ياروسلافل، يان نىژنى
 نوڤگوروود دەچن. شارەكانيان ھىچ نىيە، شاھەنى باسكردن نىن،
 بەلام گوندەوارەكانيان.. شتىكى تەواو جىاوازترن! ھەروەھا
 ژنەكانيانىش.. زۆر لەو شۆخ وشەنگترن كە وشە بتوانى
 وەسفیان بكات. زۆرى نەما بە ھۆى ژنىكەو لەوئىندەر
 بمىئمەو، ناوى چى بوو، خوايە؟

به هه شتاو به هه ردوو ناو له پان كه و ته خوراندنی دهم
وچاوی و ږدینه كه ی به ئه سپایی كه و ته قرچه قرچ، به لام له
قولایی ئه و كییه وه، قاقایه ك به رز بووه وه كه زیاتر له
له رینه وه ی زهنگیكي شكاو ده چوو:

- پیاو چه ند زوو شتی بیر ده چیت! ئیمه، من وئو پیکه وه
بووین.. كه مالاواییم لیکرد گریا، منیش گریام، ئیدی باوه ږ
ده كه ی یان نا كه یفی خوته..

ئیدی زور به گوساخی كه و ته ئاموژگاری كردنم كه چون
ده بی له گهل ژاندا ږه فتار بكهم.

به دوو قوئی ده ږوین بۆ ككه ی كه شتی كه، له وینده ر
داده نیشین. شه ویکي فینك وخوشه، دنیا سایه وه و ساماله،
مانگ به حه ویقی ئاسمانه وه یه. له تق وایه دیته پیتشوازی مه.
كیلگه ومه زراکانی دهسته چه پمان، له و دیو ئاوه زیوینه كه وه، به
زه حمت ده بینرین، گردولكه كانی دهسته راستمان، له بهر
ږوشناییه كي زه ردباوی له رزوكا، وه كو سستیرانی دیل،
سه ره تاتكینانه.. هه موو شتیك له جووله یه كي به رده وامدایه،
ژیانیكي ئارامی لی هه لده قولیت. یاكوف به ئاره زووی خوی
ده ږیسیت: - هه ندیجار باسكه ږووت و قووته كانی بۆ
ده گرتمه وه..

چیرۆكه كي یاكوف هه رچه نده بیپه رده بوو، به لام بیتزاری
نه ده كردیت، نه خوړانان، نه تووندی و نه هیچ فانتازیا یه كي تیا
نه بوو. به لام جوړه نوستالیزایه كي تیا بوو. ږووتی مانگه كه به
حه ویقی ئاسمانه وه، به قه د قسه كانی یاكوف، دلی ده گویشیم.
نازانم بۆچی حه زده كه م یادی شادترین به شین ژیا نی ږږ
له خه می خۆم بكه مه وه. شاژنه مارگو و ئه و شیعه جوانه ی كه
ئو ئه فسه ره به ئاوازه وه ده یگوت، وه یاد دینمه وه:

گورانی پتویستی به جوانییه

جوانی پڼوښتنی به گورانی نییہ...

خه مینی بهری دام، دووباره کهوتمه هاندانی یاکوف که
باسی سهر بهورد و سه فهره کانی خویم بوبکات! گوتی:

- تو کابرایه کی سهیری. چیت بؤ بگيرمه وه، باسی چیت
بؤیکه م؟ من هه موو شتیکم دیتووه. نه گهر لیم پیرسیت دیرت
دیوه؟ به لئ. مه یخانه؟ هه لبه ته. من ژیا نی دهوله مهندان،
خانه دانان، جووتیاران، بینه وایانم دیتووه. هه نديجار به که یفی
دلی خویم ژیاوم، بئ دلی خویم نه کردووه، له هیچم که م
نه بووه، هه نديجار له زگ بووه له برسا بمرم.. گهرمی و
ساردی پوژگارم چه شتووه. هه موو هه وران ونشیتویم
دیتووه. هزار قور و چلپاوم پيدا هه لپژاوه.

زور به وردی، وهکو نه وهی به سهر پردیکی له رزؤکی سهر
پوخانه یه کی قوول و خرؤشاودا بپه رسته وه، به و ئاوايه
پا بردووی خوئی وه بیر دینایه وه:

- بؤ نمونه با ئه م به سهر هاته ت بؤ بگيرمه وه : له زندانام،
له سهر نه سپینکی مرده له له زندان تووند کراوم. له دلی خویدا
دهمگوت: تازه ته وای، نه مجاره په هه نهی سیبریام ده که ن! به لام
تو سهیری نه و پرکه و ته، نه فسه ری پؤلیس خانه که، دادو پیدادی
بوو له وهی که دوو که لکیتشی موغه ییری به که یماله وه یان خراپه و
به باشی کار ناکات. من یه کسه هه لمدايه: "قوربان، من
ده توانم بؤتی چاک بکه مه وه." به لام به پووما هه لشاخی و
هاواریکرد: "ده مت داخه، باشترین سوپاسازی شاره که،
نه ی توانی چاکی بکاته وه." به لام من کؤلم نه دا، مردن مردنه
له قه فرتتی بؤچییه! من حیسابی سیبریام بؤخوم کردبوو. بؤیه
گوتم: "ببوره قوربان، هه نديجار خه لکیتی پرووته ی وهکو من
له وه ستا باشییه که زیاتر نه قلی به کاریکدا ده شکن." یارؤی

ئەفسەر گوتى: "چاڭكە، بېرۇ تەمەشاي بىكە، ئەگەر چاڭكەت نەكردەو ھەلت دەواسم." بە ھەرحال لە زەرفى دوو پۇژدا ھەموو سۇپا و موغەيرىيەكانم بۇ چاڭكە كەردەو، وەكو سەعاتى مىقاتكراو كاريان دەكرد، كاڭراى ئەفسەر لەخۇشيان لە پىستى خۇى نەدەھتورى. دووبارە پىما ھەلشاخى: "ھەى كەرىپار، كەودەن، تۇ كە ئەم سەنەتە باشە دەزانىت و لە وەستا وەستاترى چىت داو ھە ئەسپ دزى! " گوتم قوربان قسەكەى تۆيە، لە كەرىتيمە.. تەنیا كەرىتى ئەم كارەى پىكردووم! گوتى: "راست دەكەى، تەنیا كەرىتيمە! سەد حەيف و مخابن، دلم بەحالت دەسووتى. " ئاواى پىگوتم، گوتى لىتە؟ ئەفسەرىكى پۇلىس كە وەزىفەكەى پىگەى نادات، بە ھىچ جۇرئ نەرمى بنوئى، بەزەى بە حالما دىتەو..

قسەكەم بە ياكوف بېرى وپرسىم: - ئى يارۇى ئەفسەر پاشان چى كەرد؟

- ھىچ، تەنیا دلى بە حالم سووتا. دەتەوئ چى بكات؟

- تۇ چ پىويسىت بە دلسووتان ھەيە؟ تۇ بەرانسەر بە

ھەموو كەسىك وەكو تاوئىرى پەق وايت!

ياكوف، بە پوووخۇشەيەو پىكەنى وگوتى: - تۇش سەيرى! دەلتى تاوئىرى پەق؟ تاوئىرىش پىويسىت بە بەزەيە. تاوئىرىش ئەركى تايبەتى خۇى ھەيە، دەبى مشوورى بخوات وئەنجامى بدات. كاتى خۇى رىڭاوبانىان بە بەرد و تاوئىران فەرش دەكرد. ھەموو شتىك پىويسىت بە بەزەيە ھەيە. ھەموو شتىك فايدەى خۇى ھەيە. بۇ نموونە لم وەربگرە. ئاخىر لم چىيە؟ كەچى گىاى لە سەر دەپوئ..

وهختايهك ياكوف، ئه و قسانه ي دهكرد، ههستم دهكرد وينا
 وتهسهوړي ئه و بۆ دنيا، زۆر له سهرووي فام و ئيدراكي
 منهويه. ديسان ليم پرسى: - پات له ههنبه ر ئاشپهزهكه چييه؟
 ياكوف، به خه مساردبييه وه گوته: - كي؟ ورچه چكزل؟
 دهبي چ پايه كم ههبي؟ هي ئه وه نيه هيج پايهكت دهباره ي
 ههبي.

ههق به ياكوف بوو. ئيفان ئفانوفيج، هينده وشك و پژد و
 ئالچاخ بوو، شايسته ي ئه وه نه بوو هه ر بيريشي ليتكه يته وه.
 تاقه يهك شتي تيا بوو كه مايه ي سه رنج بوو، ئه و يش ئه وه بوو
 كه زۆر رقي له ياكوفي توونچي بوو، به رده وام پييا
 هه لده شاخي. جنيوي ده دايي، ئيرادي ليد هگرت، كه چي هه ميه
 ده عوه تي چاي ده كرد. جاريكيان گويم ليتوو به ياكوفي
 دهگوت:

- ئه گه ر سه رده مي كۆيلايه تي و ئاغايه تي مابا من ئاغاي تو
 بام، هه فته ي هه وت جار پيستم ده گرويت، هه ي ته مه لي
 ته وه زه ل!

ياكوف، به كاوه خق وه لامى دايه وه و گوته: - هه فته ي
 هه وت كه رته، زۆر زياده!

ويتراي ئه وه ي به به رده وامي ئيرادي له ياكوف ده گرت،
 سه ركوته ي ده كرد، جنيوي ده دايي، به لام شتيكي ده دايي كه
 بيخوات و ده يگوت: - وه ره زلفنچي بكه خواروخ (زۆرخور)!

ياكوف، هيدى هيدى به دهم جووني خواردنه كه وه ده يگوت:
 - من، له سايه ي تودا، ئه م هينز وقوه ته م هه يه ئيفان
 ئيفانوفيج! تو نه بي له برسا ده مره م.

- ئه م هينزه به كاري چيت دي هه ي ته مه لباشي؟

- به کاری چی دی؟ ئەمە چۆن پرسیاریکە! بۆ ئەوەی زیاتر
 بژیم، هێشتا زۆرم بەبەرەوه ماوه.

- ژیان، بە کەلکی چیت دیت، پیرە دیتو؟

- دیوانیش هەزریان بەژیانە. یان تۆ گالتەت بەژیان دیت؟

ژیان خۆشە ئیفاان ئیفانوفیچ!

- کە کەودەنی!

- چیت گوت؟

- کەو.. دە.. ن.

یاکوف، بە سەرسامی دەلیت: - وشەیهکی سەیرە! تۆخوا
 ئەوەش بوو بە قسە؟

ورچە چکۆل، پوودەکاتە من و دەلیت:

- ئێمەمانان، لەبەر ئەم ئاگراندەدا، ئارەقە دەپێژین و
 خەریکە دەتوێننەوه، کەچی ئەو (یاکوف) دانیشتووه و هەکو
 بەراز هەر دەلهوہەپیت!

یاکوف، بە دەم جوونی خواردنەکەوہ دەلیت:

- هەرکەسە خۆی و قیسەتی.. هەرکەسە بە جۆری دەژی.

من دەمزانی، سەرپەرشتی و داگیرساندنی توون و ئاگردانی
 کەشتیەکە، زۆر گەرمترو ناپەرەتتەر بوو لە وەستانی
 بەردەمئاگردان و کوورەیی مووبەقەکە. چونکە یەک دوو جار
 هەولمدا شەوان یارمەتی یاکوف بدهم و کاری لەگەڵدا بکەم،
 نەمدەزانی بۆچی لە وەلامی ئیفاان ئیفانوفیچ دا، نەیدەوت
 کارەکەیی ئەو زۆر لە کاری ئاشپەزەکە قورستەر. وادیاربوو
 ئەوەی ئەو دەیزانی، من نەمدەزانی. وێرای ئەوەش هەموو
 خەزمەتگوزارانی کەشتیەکە، کاپتەنەکە، میکانیسیتەکە،
 دەریاوانەکان و کەشتیارەکان، ئەوەی کەمتر پەییوەندی لەگەڵیا
 هەبوو، لێی بە گلەیی و گازن بوو. لە دلی خۆدا دەمگوت ئەو

حالیانه بۆ دەری ناکەن. تەنیا تونچەکان، بەپێزەوه
تەمەشایان دەکرد، تەنیا گلهیی ئەویان لێی هەبوو کە گوايه
چەتەبازە و زۆر پموودەى قوماڕە. جارێک لە ھاوکارەکانیم
پرسی: - یاکوف ئینسانیکى باشە؟

- یاکوف؟ زۆریش باشە. زەرەپەک عەیبى نییه، قەت تووڕە
نایى بە قەد منداڵیک سادەیه، بێرۆ ئاگر بە پشتیەوه بنى، لیت
ناپەنجیت.

یاکوف، وێرای قورسى کارەکەى و زۆرخۆرىشى زۆر کەم
دەنووست. هەرکە لە کارەکەى دەبوو، خێرا دەهاتە
سەرەوهى کەشتیەکە. ئارەقە لە سەرپای دادەچۆرا، زۆرجار
هەربە جلە گرێساویەکانیەوه، بێنەوهى سەر و چاوى بشوات،
دەهات بە درێژایى شەوهکە لە کلکەى کەشتیەکە دادەنیشت،
یان قسەى بۆ پێبوارەکان دەگێڕایەوه یان قومارى لە گەلدا
دەکردن.

یاکوف، بۆ من وەکو سەندوو قێکى داخراو وابوو. هەستم
دەکرد شتیکی گرینگی تیا دا شاردر اوتهوه. بۆیه بە مکۆپى
لەو کلیلە دەگەڕام کە بیکاتەوه.

لە ژێر برۆکانییەوه تەمەشایەکی کردم و گوتى:

- نازانم تۆ عەودالى چیت برالە. دەتەوێ باسى دنیات بۆ
بکەم؟ پاستە من زۆر شوینان گەپاوم. بەلام ئەوه چیهیه؟ تۆ
کابرایەکی سەیری ها! دەيسا گوێ بگرە با بەسەرھاتیکی
خۆمت بۆ بگێرمەوه.

ئیدی ئەم بەسەرھاتەى بۆ گێڕامەوه: " لە زەمانى کونا،
عیامى بەو عەيام، لە شارۆچکەیه کدا قازییهکی گەنجى سێلدار
لە گەل ژنە ئەلمانیه کەیدا دەژیا، ئەم ژنە، ئافەرەتێکی نەزۆکی
تۆکمە بوو. ئەم ژنە کەوتە داوى ئەشقى بازارگانیکیەوه کە
ژنێکی جوان و سێ منداڵی هەبوو. وەختایەک یارۆی بازارگان

ههستی کرد ئەم ژنه ئەلمانیه ههزی لیکردوه، برپاری دا
 شوخی له گه‌لدا بکات، کابرای بازرگان داوای لیکرد شه‌وی
 بێته ژوانی و له باخی شاردا یه‌کدی بدین، دوو براده‌ری
 خوشی، له‌و نزیکانه‌ دانا.

ژنه‌ی ئەلمانی له‌ کات وساتی دیاریکراوا، به‌جۆش و
 خرق‌شوه‌ هات، به‌ پیاوه‌ی گوت هه‌رکاتی ئەو بیه‌وی، ئەم
 ئاماده‌یه، به‌سه‌روبه‌روه‌ خۆی پاده‌ستی بکات. لێ پیاوه‌ گوتی:
 "خانم، من ئەه‌لی ئەو کاره‌ نیم، چونکه‌ من ژنم هه‌یه. به‌لام
 دوو هاو‌پیتی خۆم بۆ هیناوی - یه‌کیکیان سه‌لته و ئەو‌یتریان
 بێوه‌پیاوه‌." ژنه‌که‌ یه‌ک به‌خۆی هاواری کرد، تا هێژ له‌ بازوویا
 بوو، زلله‌یه‌کی ئەوتوی خێوانی که‌ له‌ سه‌ر ئەو ته‌خته‌ی که‌ له
 سه‌ری دانیشیبوو، خسته‌یه‌ خواره‌وه‌، ئەوجا به‌ شەق به‌ربوه‌وه
 دهم و قه‌پۆزی. خۆش ئەوه‌ بوو من ژنه‌که‌م بۆ باخه‌که‌ هینابوو،
 به‌و حیسابه‌ی من ده‌رگاوانی کابرای قازی بووم، ئیدی خۆم
 مه‌لاس دا و له‌ درزیکی دیوارو په‌رژینه‌که‌وه‌ که‌وتمه‌
 ته‌مه‌شاگردن و شه‌په‌که‌م به‌چاوی خۆم بینی: جووته
 براده‌ره‌که‌ی، له‌ ناو هه‌ژگ و ژاله‌کانه‌وه‌ ده‌رپه‌ینه‌ ده‌ره‌وه‌وه
 به‌ دوو قۆلی په‌لاماری ژنه‌یان دا و به‌ قژ پرایانکیشا و
 دووریان خسته‌وه‌. منیش له‌لای خۆمه‌وه‌ به‌هه‌شتاو به‌ سه‌ر
 دیواره‌که‌دا بازم دا و تێم خو‌پین: "هه‌قی ئەم په‌فتاره‌تان نییه‌!
 خانم به‌ نیازیکی پا‌که‌وه‌ بۆلای هاتبوو که‌چی ئەو به‌م شیوه‌
 نه‌نگینه‌ له‌ قاوی دا!" ژنه‌که‌م دوورخسته‌وه‌. دوو زه‌لامه‌که‌
 که‌رپو‌چیکیان کیشا به‌ ته‌پلی سه‌رما. ئازاره‌که‌ی له‌ کیشا
 نه‌بوو، ژنه‌ش هه‌ر به‌ ناو حه‌وشه‌که‌دا ده‌هات و ده‌چوو،
 نه‌یده‌زانی چ بکات. به‌منی گوت: "ده‌گه‌پیمه‌وه‌ بۆلای
 که‌سوکاره‌که‌م له‌ ئەلمانیا، یاکوف گیان. که‌ی می‌رده‌که‌م مرد

دهگه پيمه وه. " گوتم: " زورچاك دهكەيت. هەلبەتە دەبى بۆ
ئەويندەر بگەپيسته وه. "

ئى، ئىدى كابرەى قازى قەزا وبەلاى تۆى برد، ژنەش پۆيى.
ژنەكە ئافره تىكى ناسك وجوان بوو، قازيش پياوه يكى ميرەبان
بوو، خوا لە گوناخى خوش بيت! "

كە لە مانای چيرۆكە كە حالى نەبووم، بىدەنگ بووم. هەستم
دەكرد شتىكى قورس و نامەفەوومىتيايە، بەلام هيجم پيئەبوو
بيليم، چم بگوتبايە؟

ياكوف پرسى: - چيرۆكەكەت بە دل بوو؟
بە پەستىيە وه مينگە مينگىكم كرد. بەلام ياكوف بە كاوهخۆ
كەوتە پروونكردنه وهى چيرۆكەكە:

- خەلكانى وهكو ئەوانە، دەوله مەندان و زەنگين، هەندىجار
مەيلى رابواردن و خوشگوزەرانبيان لە لا دەهاپووژى، بەلام
هەموو كاتى لەو كارەدا سەرگەوتوو نابن. چونكە نازانن چۆن
ئەوكارە بكەن. ئەمەش ئاساييە، چونكە ئەزموونيان نىيە،
سەرقالى كارن، بزنس لە هەموو دينىكيان دەكات. بزنس
بىركردنه وهى بەر دەوامى دەويت، بىركردنه وهى زۆريش
بەشەر بىزار دەكات، بۆيە دەيهوئى جارجارى باى بالىكى خۆى
بدات و كەمىك خۆى سەرگەرم بكات.

پوبارەكە لە دواى كەشتىكە وه شەقىكى تىكەوت، كەفاوى
وخرۆشاو، دەمانتوانى هارە وهاژەى ئاوهكە بژنەوين وكنارى
پەشى پوبارەكە بدinin كە بەكاوهخۆ ليمان دور دەكەوتە وه.
پرخ وهقۆرى پيئوارەكان لە سەر كەشتىكە بەرز دەبووه وه،
ژنىكى بارىك و بنيس، پەش پۆش، پۆر سىپى، بەكاوهخۆ
بەبەينى تەختەخەو ونەفەرە نووستووه كاندا، بەرهولای مە
دەهات. ياكوف ئانىشكىكى تيوە ژەندم و لەبن ليتوانه وه گوتى:
- تەمەشای بکە، تازيە بارە.

وام ههستکرد لهزه تیکی تایبه تی له دیتنی تازیه باری و
خه مباری خه لکی ده بینیت.

ئیدی زوچار چیرۆکی بۆ دهگیرامه وه و به تاسه مه ندیه وه
گویم بۆ پاده دیرا. هه موو به سه رهات و چیرۆکه کانیم له یاد
ماوه به لام له کۆی ئه وه موو سه ره بورد، تاقه یه ک
به سه رهاتی شادی تیا نه بوو. به شینوازیکی کراوه تر و فامکری
تر له کتیبان قسه ی ده کرد. چونکه من زوچار له کتیباندا،
هه ست و سۆزی نووسه ری کتیه به که م به دی ده کرد-
توو په بوونی، شاد بوونی، خه مینی، ته وس و توانجی. به لام
یاکوف، نه پیده که نی، نه ئیرادی ده گرت. وه کو شایه دیکی
بیلایه ن له دادگا قسه ی ده کرد، من له م بن موبالاتی و بن
لایه نیه ی ئه وه نا په حه ت و په ست ده بووم و رقم لئی هه لده ستا.

له وه ده چو ژیان له به رده میا وه کو ئاگری ژیر کووره ی
که شتیه که سه ما بکات و ئه ویش به خ و کوته کینکی دارینه وه
وه ستابوو و به کاوه خ و ده یکنشا به و جه په دا که سووته مه نی
ئاگره که ی زیاد و که م ده کرد. به ده م ته مه شا کرد نه وه لیم

پرسی:

- باشه قه ت ریکه وتوو که سیک بیزیت پتیکات؟

به رسفی دایه وه:

- کئ ده توانی بن ریزیم پتیکات؟ من کابرایه کی به هیزم و

هیچ که سیک پیم ناویریت!..

- له پووی به ده نیه وه نالیم. له پووی ده روونییه وه ده لیم.

قه ت پوچیان بریندار نه کردوویت؟

گوته ی: - روح بریندار نا کریت. بویه ر و پیشهاتی ده ره کی

کار له پوچ و ده روون ناکات. که س دهستی ناگاته پوچ و

ده روون.

پټيواره کسان، دهریاوانه کسان، هه موو کارمه نندانی سهر
 که شتیه که زور باسی پوح و دهر وون ده کهن، چوون باسی
 زهوی، یان کاره گانی خوین، یان نان و ژن ده کهن، به و ئاوايه
 باسی پوحش ده کهن. ئیدی پوح و دهر وون، وشه یه کی
 زور باوه له قامووسی په مه کی مه ردمدا، به قه دراوکی پینچ
 کوپکی باوه. که گویم له و خه لکانه ده بوو، زور بازاپیانه نه و
 وشه یه یان به کار ده برد، له کانگای دلمه وه هه ستم به نازار
 ده کرد.

من زور چاک له بیرمه که نه نکم به چ شکویه که وه باسی
 پوح، نه م مکی پازشامیزه ی فیان، هیواو ئومید، جوانی
 وژیانی، ده کرد. قه ناعه تی ته و اوم به وه هه بوو که وه ختایه ک
 ،مرؤف دهریت، فریشته ین سهی پوحی هه لده گرن، بق
 حه ویقی ئاسمانی شین، بولای خوا وه نده میهره بانه که ی نه نکمی
 ده بن، که نه ویش زور به میهره بانی پینشوازی ده کات. ئیدی
 به قسه ی نه نکم له وینده ر، خوا به دهم پینشوازی کردنیه وه پینی
 ده لیت:

- ئه! گیانه که م، پاکیزه که م، تو له وئ، له سهر زهوی، نازاری
 زورت چه شت، کاتیکي پر سویت به سه ربرد؟

ئیدی خوا، بالی پیده به خشیت، بالی سهی، وه کو بالی
 فریشتان. یاکوفیش، وه کو نه نکم زور به وردی و به پاریز و
 به پیز و حورمه ته وه باسی پوح ده کات. قهت له جنتیه کانیا،
 نه عله تی له پوح نه ده کرد، نه گهر گوئی له خه لکی دی بوايه
 باسی پوح بکه ن، سه ری له به رخو دهنه، مله نه ستوور و
 سووره که ی شوپ ده کرده وه هیچی نه ده گوت. که پرسپاری
 جه وهر و ماهیه تی روحم لیت کرد با ده یگوت: - پوح پوحه،
 هه ناسه ی خوايه..

من به و هلامه رازی نه ده بووم، که زیاتر پیتاگریم لیده کرد،
نه و سه ری له به رخن دهنه و ده یگوت:

- کوپی باش ته نانه زانایان و غه ییزانانیش شتیکی نه و تو
ده رباره ی روح نازانن. روح جوړه پازیکه، نه قلی ئیمه مانان
په ی پین نابات..

به به رده وامی بیرم له یاکوف ده کرده وه. بوو بوو به
خولیای شه و وړوژم، نه مده توانی بیري لینکه مده وه، حزم
ده کرد په ی به بیر و بچوونه کانی به رم. به لام بیته ده، په یم
پین نه دبرد، که له شه زه لامه که ی هه موو شتیکی لیده شاردمه وه.

ژنی به پړیوه به ری بوفیه که، بایه ختیکی تاییه تی به من دده،
بایه ختیکی گومانای. به یانایان ئاوم بوی دبرد تا ده موچاوی
بشوات، که نه مه کاری لوشا بوو نه که من، لوشا کچوله یه کی
پاک و خاوین و شاد و پوخش بوو، له خزمه تگوزارانی
ده رجه دوو بوو. کاتن که له ژووره بچووک و ته نگه که ی
ژنی به پړیوه به ری خوارنگه که دا، به دیار یه وه ده وه ستام، تا
ناوقه دی روت بوو، که جهسته زهره وچرچه که یم، که له
به هیی بارنی چرمسی ده چوو، ده بینی دلم تیک هه لده هات. به
ده ست خوم نه بوو، به خه یال، له گهل جهسته سفت و تورت و
برونزییه که ی شاژنه مارگودا به راوردم ده کرد. نه م ژنه ته و او
بل بوو، ده لیتی چیکه نه یه، بق یه ک سات دهمی ناو هستیت. به
ته نیا، جارچ به پارانه وه وه، جارچ به تو پرپی قسان ده کات.

له نیاز مه به سستی حالی نه ده بووم، به لام به مه زنده شتیکی
لن حالی ده بووم، نیازی شه ریف نه بوو، به لام من گویم
نه ده دایه. ژور له بیر و بیر کردنه وه ی منه وه دوور بوو..

دهنگی لوشا، وه کو نه وه ی خه ون بینم، به ته شه ره وه له
گویم زرنکایه وه:

- ئەلکسى، ژنى كابراى بەپيۋەبەرى خوارنگەكە، بەدل
 وبەگيان كەوتووۋتە داۋى ئەشقى تۆۋە. ھەلىكە وبۆت
 ھەلكەوتووۋ، لە كىسى خۆتى مەدە، بېق پابويۋە..
 ئەمە ھەر تەشەرى لوشا نەبوو، ھەر ئەو بە مەسەلەكەى
 نەدەزانى، بەلكو ھەموو كارمەندەكانى خوارنگەكە بە
 مەسەلەكەيان دەزانى و پلاريان داويشتىمى. بۆ نمۇنە
 ئاشپەزەكە، بەناۋى سوعبەتەۋە پىتى دەگوتىم:
 - ئەم ژنە، تا ئىستا زۆر لات و لەويىرى بەپىكردووۋ،
 ئىستا تەماحى كردووۋتە تۆ. پشكوف، ئاگادارى خوت بە،
 دوايى ژيوان دەبىتەۋە..

تەنانت "ياكوف" ش ئامۇژگارىيەكى باۋكانەى كردىم:
 - ھەلبەتە، ئەگەر دوو سالىك گەرەتەر بوايەى، بەجۇرىكى
 دى قسەم دەگەل دەكرىت. بەلام بۆ ئەم تەمەنە.. باشترىن
 شت ئەۋەيە پەلە نەكەى، خوت پادەست نەكەى. بەلام وىراى
 ئەمەش ئازادى، بە كەيفى دلى خوت بكە..
 گوتىم: - ۋاز لەۋ قسانە بىتنە. خەمت نەبىت..
 - ھەلبەتە!..

بەلام، قامەكانى ۋەكو شانە بە قژە ئالۇزكاۋەكەيدا كرد،
 ھەرچەندە بە تەمابوو، ئەم جۆرە قسانە نەكاتەۋە، بەلام گوتى:
 - ھەلبەتە دەيىن ھالى ئەۋىش لە بەرچاۋ بگىرىت. ئەۋىش
 نەھەقى نىيە، لە زىستانى پىرىدايە، ھالى باش نىيە! بۆ نمۇنە
 سەگىش، بە سەگىتەى خۆى پىۋىستى بە نەۋازشە.. چ جاي
 بەشەر! ژن بە نەۋازش دەۋى، ۋەكو چۆن قارچك بەباران
 دەۋى. رەنگە ئەۋ شەرم لەۋ ھالەى خۆى بكات، بەلام چارى
 چىيە، چ بكات؟ بە كورتىكەى جەستە قەھپەيە وتەۋاۋ.

چاوم له دووړ چاوه لیله کانی بری و پرسیم:- خهفته یی بڼ
دهخویت؟

- من؟ خو دایکم نییه؟ هندی کهس ته نانهت خهفته بڼ
دایکیانیش ناخون. تو به پاستی کابرایه کی سهیریت!
نهرمه پینکه نینیکی بڼ کرد، سه دای پینکه نینه که ی له سه دای
زه نگیکی شکاو ده چوو.

هه ندیجار که سهیری ده که م، هه سته ده که م ده که ومه
بوشاییه کی خاموشه وه، ده که ومه بیریکی بن بنه وه.

- هه موو خه لکی ژن دینن یا کوف. باشه تو بڼ ژن نایه نیت؟
- چ پنیو سست ده کات؟ چی زوره ژن زوره.. هه رکاتی
بمه وی ژن حازره... پیاوی ژندار ده بی له ماله وه به به دیار
ژنه که یوه دانیشیت وزه وی وزار په نیو بیتن. من نه زه وی
باشم هه یه نه زه وی زور. زه وی وزاره که م مامم بڼ خوی
داگیریکرد. ئیدی که برایه که م له خزمه تی عه سکه ری زفرییه وه،
له که ل ماممدا که وته مملانی.. سه ری شکاند، براکه میان
ده سته گیر کرد، حوکی سال و نیوکیان داو له زندانیان تووند
کرد. دوی ئوه تاوانباری دیرین، ته نیا یه ک پینگی له بهرده ما
بوو، ئو پینگیه یه هه میسه بڼ زندان ده چیت. ژنه که ی شتیکی
چکوله ی جوان بوو. به لام چ بلیم؟ که پیاو ژن بیتن ده بی
ده ست به کلاری خوییه وه بگری و له مالی خویا دانیشیت.
به لام عه سکه ر هه رگیز ناتوانی خاوه نی ژیانی تاییه تی خویشی.
بیت.

ئاراسته ی قسه کان ده گورم:- باشه تو نویژ ده که ییت؟

- که کوپیکی سهیری! هه لبه ته ده یکم.

- چون؟

- هه رچونن پینکه ویت.

- بۆ نمونە چ نۆیژ و نزایەک دەکەیت؟

- من هیچ جۆرە دوعا و نزایەک بەلەد نیم. من تەنیا ئەمە دەلیم : ئەو عیسا مەسیح پەحمم پێبکە، پەحم بە مردواندا بکە، لە شەپێ شەیتان و لە بەلای ناگەهان بمانپاریزەو.. بەو جۆرە لە گەل هەندیک وردە وێردانی دیکەدا.

- وەکو؟

- بە گوێزەوێ ئەوکاتە. هەرچێک بێتێ خودا دەوێ ژنەفێ!
زۆر بە میهرەبانی مامەلەوێ لە گەلما دەکرد، بەو چاوهوه
سەیری دەکردم وەکو ئەوێ گوجیلەیهکی دەستمۆ بێ و لە
پێگەوێ هەندیک گەمانەوه سەرگەرمی بکەم. هەندێجار شەوان
لە لایەوه دادەنیشتم، بۆنی گریس و نەوت و ئاگر و پیازی
لێدەهات. زۆر حەزی لە پیاز بوو، وەکو ناسکە سێو، بە کالێ
دەبخوارد، لە ناکاوا قسەکەوێ خۆی بێی وگوتی: - ئەلکسی کوا
با چەند شیعریک بخوینێنەوه!

ئەوێ پاستی بێ، شیعریکی زۆرم لەبەر بوو. ئەمە جگە
لەوێ کە دەفتریکێ ئەستوورم هەبوو، دەیان شیعری
پەسەند و دلخوازی خۆم تیایدا نووسی بوو. " روسلان و
لودمیللا " م بۆ دەخویندەوه، بەبێدەنگی، بەبێ جوولە، چاوهکانی
دەنووقاندن و گوێی بۆ هەلەدەخستم. پاشان بە ئارامی و لەبێ
لێوانەوه دەیگوت:

- کە چیرۆکیکی جوانە. هێ خۆتە؟ وتت هێ پوشکینە؟ من
کابرایەکی خانەدان دەناسم بە نێوی موخین - پوشکین. بەلێ
پوشکین، من بە چاوی خۆم ئەو پوشکینەم دیتوو.ه.
- ئەمە ئەو پوشکینەوێ تۆ نێیه، پوشکینی شاعیرە، لە میژە
کوژراوه.

- کوژراوه؟ چما؟

من به کورتی، ئەو بەسەرھاتەم بۆی گیرایەوێ که جارێک
 شاژنە مارگو بۆی باس کردبووم که لە شەرحەکەم بوومەوێ،
 یاکوف بە ئارامی گوتی: - زۆرکەس بە هۆی ژنانەوێ تیا دەچن!
 زۆرجار ئەو چیرۆکەکانەم بۆ دەگیرایەوێ که لە کتێباندا
 خویندبوومەوێ یان دەمخویندەوێ. هەرەموو ئەو چیرۆکەکانە
 لە زەینمدا تیکەلاو بووبوون و چیرۆکیکی درێژ و جوانیان
 پێکدەهێنا و پڕ بوو لە هەوا و هەوس، پێسک و سەرکێشی،
 قارەمانانی ئابروومەند، بەختەوێ، ململانێی و مردن، وشەین
 جوان و کارو کردەوێن کرێت و دزیو. ئیدی من زۆرجار که
 روکامبول، لامول، هانیبال و دیکوکوناس، لویسی یازدەهەم، و
 باباگوریوم دەگیرایەوێ، بە ئارەزووی خۆم و بەگوێزە
 سەلیقەیی خۆم دەستکاریم دەکرد و دنیاوەکم بەگوێزە
 خۆم دروست دەکرد، لە خولقاندنی ئەو دنیاوەدا پێک لاسایی
 خواوەندەکەیی نەنکەم دەکردەوێ. ئەو خواوەندەیی که بە کەیفیی
 خۆی یاری بە تیرەیی بەشەر دەکرد. دیارە پاشاگەردانی ئەم
 دنیای کتێبانە پێگری ئەوێ لێتەدەکردم که واقعی ژیان
 نەبینم، هەستی خەلکناسی لەلام دانەدەمرکاندەوێ بەلکو
 پەردەیک بوو لە پوخلەواتە ژەهراوی و دەرە زۆر و
 پەنھانەکانی ژیانی دەورووبەر دەپاراستم.

بەوجۆرە کتێبان لە زۆر شتی خراپیان دەپاراستم. تەبع و
 تەبیەتی خەلکیان پێ ناساندنم، کردیانە کاریک پێ نەنەمە
 قەحچەخانان و قیزم لەو شویتانە و لەو کەسانە بێتەوێ که
 هاتوچۆی ئەو شویتانەیان بە کاریکی ئاسایی دەزانی.

روکامبول، فێری کردم، لە هەنەبەر زرووفدا خۆراگر بم،
 کۆلنەدەر بم. قارەمانەکانی دوماس فێریان کردم که ژیان بۆ
 دۆز و مەسەلەیکە گەورە تەرخان بکەم. کاراکتەری دلخوازی

من، شا هينرى چوارهم بوو. وا تهسهوهر دهكهم بيرانجيه له
كتيټبه به ناوبانگه كه ى خويدا شا ئيتو، مه به ستي ئه وه بوو كه
دهيگوت:

تيكه لاوى خه لكانى ساده وساكار بوو.

راسته ده يخوارده وه.

به لام پاشايه ك ميلله تي خوي شادمان بكات.

هه قى خويه تي بو خويشى بژيت.

لهو پۇمانه وله پۇمانه كاني ديدا هينرى چوارهم وه كو
پياويكي نه جيب وخوشه ويستي جه ماوه ري خه لك باس ده كرا.
موږالي به رزي وي ئه وه قه ناعه ته ى له لا چينده كردم كه
فه رهنسا جوانترين ولاتي دنيايه. ولاتي سوارچاكي و
جواميريه، له گه دايناه وه تا پاشايان، هه موو جوامير و
خانه دان ده نوينن. وه ختايه ك هينرى چوارهم كوژرا، منيش له
ناخي دلوه وه كو ده ست و پتوه نده كه ى، به كول و به دل
گريام، نه فره تم بق رافياك ى بكوژ ده نارد. هينرى
كاراكتري هه موو ئه و چيرق كانه بوو كه بق ياكوف م
ده گيرانه وه. ياكوف، هينده مه دح و ستايشي له منه وه بيست،
ئه ويش خق به خق دل به ندى هينرى وفه رهنسا بوو. هه نديچار
باسي هينرى چوارهمي ده كرد و ده يگوت: - ئه م شا هينريه
پياويكي رهند و مه رد بووه، چيگاي متمان به بووه!

شه وق و زه وقى ياكوف قه د له سنووري ئاسايي هتوه تر
نه ده رويي. ياكوف كه به ته بيعه ت كه سيكي زوربلي بوو، قه ت
له كاتي گيرانه وه ى چيرق كاندا قسه ى پينه ده برپم، برق كاني
ويك دينانه وه به بيده نكي گويي بق راده ديرام، سيماي وشك
و نه گور- تاويريكي كوني سه ربه خه نه تيلكه بوو. به لام ئه گه ر
من به هه ر هويكه له گيرانه وه وه ستابام، بله ز لئي ده پرسيم:

- ته واو، هه ر ئه وه نده بوو؟

- نه خټر، ماو په تې.

- كه واته به رده وام به!

جاريك كه باسى فېره نسييه كانمان ده كړد، هه ناسه يه كي
هه لكيشا وگوتې:

- ئه م فېره نسيانه شانسيان هه يه، زور خوش و ئاسوده
ده ژين..

- چون؟

- چون و مونى ناوې، من وتو ئيستا ناچارين له ناو ئاگرا
كار بكه ين، هه ميشه كار ده كه ين، ئاو بوه ستى ئيمه ناو ه ستين.
به لام ئه وان به كه يفى خو يان ده ژين، له جنى خو ناجولين،
ده خون، ده خونه وه، سه يران و گه رانى خو ده كهن، ئه وه ژيانه!
- به لام ئه وان يش كار ده كهن!

سه رنجه كه ي ياكوف به جى بو، گوتې:

- به لام له چير كه كانى تودا ه يچ هه واليك له
كار كړد نيانه وه نيه.

ئهم سه رنجه رايگرم، بيرم كړده وه، بوم به ديار كه وت
زور به ي ئه و كتيبانه ي من خو يندو ومنه وه، كه م وزور باسى
چونيه تى كار وكاسي خه لكيان تiane بو، باسى ئه و
سه رچاوانه يان تiane بوو كه قاره مانانى به نتيوانگ پي
ده ژيان.

هه ركاتى كه له قسه و گه نكشه ده بو ينه وه، ياكوف
له سه ر گازى پشت راده كشا و ده يگوت:- باشه من سه ر خه وئ
ده شكينم.

ئيدى هه ر له و شو يته دا پالده كه وت و دواى يه ك خوله ك
پرخ و هو پى به رز ده بو وه وه.

پاییز، که که نارەکانی ږو باری کاما سوور هه لگه پان
وگه لای درهختان زیر ئاسا زهره هه لگه پان، هه تاو تین و تاوی
جارانی نه ما، یاکوف، له ناگاوا که شتی که ی به جی پیتشت وړویی.
به رله پوشتنه که ی به منی گوت:

- نه لیو شا، دوو سبه ی هه ردو و کمان، من وتو ده گه ی نه پرم،
ده چین بۆ هه مام و به نارەزووی خو مان خو ده شوین، له و یوه
یه کسەر ده چین بۆ بار پیک موزیقای تیابیت. شتی کی زور
خو شه. من هه ز ده کم گویم له لیتانی ئامیریکی موزیقی بیت!
پیاو یکی قه له وی داته پیو، پدین تاشراوی سیما ژنانی له
سارابۆل سهر که وته سهر که شتی که. پالتو دریزه که ی
و شه پقه که ی سهری که ده وره که ی که وله پړوی بوو، هیتده ی
دی ژنانه ی ده نواند. یه کسەر میز پکی له گوشه یه کی گهرمی
نزیک موو به قه که وه هه لېژارد، داوای چایه کی کرد، به بې نه وه ی
پالتو که ی یان شه پقه که ی دابکه نی، دهستی به چا خواردنه وه
کرد. ئیدی ئاره قه له سهر پای ده چۆرا.

هه وری پاییزی به ئاسته م پروشه ی ده کرد، له وه ده چوو
ئهم پروشه یه، هه رکاتی که کابرا به دهسته سهره که ی
سهر و چاوی ده سپری، که م بکات، وه رکاتی کابرا ئاره قه ی
بکرد باوه، زیاد بکات.

یاکوف هه ر زوو له لای ئه و پیاو وه دانیشیت، به دوو
قو لی که وتنه ته مه شا کردنی نه خشه یه کی ناو
سالنامه یه کی کۆن، کابرای پړیوار به قامکی وینه ی شتی کی
کیشا، یاکوف به ئارامی گوتی: - ئی ئه وه چییه؟ ئه مه بۆ
که نجیکی وه کو من کاریکی ئاسانه. له پنی که!

پټيواره که، له کاتيکا سالنامه کې دهخسته وه نيو جانتايه کې
چهرمی کراوه ی بهرپتی خوږه وه، به دهنگی کې بهر ز گوتی:-
زورباشه.

به ده م چا خوار د نه وه، به نارامی له سهر قسان به رده وام
بوون. بهر له وهی نوره ی کاری یاکوف دهسټیپکات ناسنامه ی
نه و کابرایه م لئ پرسې. به ده م پټکه نینیکې کورته وه به رسفی
دامه وه: - له نافره ت دهچټ وانیه؟ مانای وایه خه سیوه. له
سیبری او هاتووه. پیاوټکی سهیره... له وه دهچن به گویره ی
به رنامه یه کې تایبه تی بږی..

به ته ق وهو پ پاژنه پووته په شه کانی که له دوو سم
دهچوون، دهکشېا به سهر که شتیه که دا، لیم دور که وته وه.
به لام له نیوه ی پټدا وهستا، ناوړی پاشه وهی دایه وه و به ده م
هله کړاندنی په راسووه کانی وه گوتی:

- قه راره لای نه و کاربکه م. هه رکه گه یینه پر م که شتیه که
به جټیډلم و له یه کدی جیا ده بینه وه نه لیوشا گیان. به قیتار
دهرؤین، پاشان له پټگه ی ده ری او ه، دواتر به سواری نه سپ. به
پټنج هه فته نه و جا ده گه یینه نه و ټنده ر. به شهر ته یری بی باله،
ده گاته هه موو گوشه وکه نارټکی دورا!

سهر م له و بریاره کوت و پرېه ی یاکوف سورما. به
سهر سامی پرسیم: - باشه ده یناسیت؟

- له کوئ بیناسم؟ قه ت نه مدیوه، هه رگیز به و شوینه دا تی
نه په پړیوم که نه و لئی ده ژی..

بؤ به یانی یاکوف په یدا بوو، فره وه یه کې کورتي چلکن
و پلکنی له بهر بوو، شه پقه یه کې پووشی کونی بی قه راخی له
سهر بوو، کونه ی ورچه بچکؤل بوو، جووتی پټاوه ی شری
له پټدا بوو. به قامکه ئاسنینه کانی تووند دهستی گوشیم:

- له گه لڼما وهره ئې؟ ئه و کابرايه، ياروۍ نيره موک نه گهر
پووی لېښه ټين کار به توش ددهات. ده لني چي، پتي بلېم؟
توزيکي لينده بريت، نه وندهي که زهره ري نه بيت و، پاره يه کي
که مت ددهاتې. نه مانه که کوپک سونه ت ده کن، جه ژنيانه،
جه ژني راسته قينه يانه، له بري نه وه پاره ش ددهن..

کابراي نيره موک له لاي محه جه ره که ده وه ستي
وسارغيه کي سپي له بن باخه لدايه. به دوو چاوي لينل ده پوانيته
ياکوف، پوخساري قورس، له پوخساري پياويکي خنکاو
ده چيت. به چپه به نه عله تم کرد، ياکوف، جاريکي دي ده ستي
گوشيم:

- له پتي که! هر که سه و به له يلای خويدا هه لده لیت.. چيت
داوه له وه؟ ده ي باشه، به دوعا. هيوادارم به خته وهر بيت!
ياکوف شوموف، پويي. وه کو ورچيکي زه لام بوي
ده رچوو، کومه ليک هه ستي هه قذزي له لا به جي هيشتم، هم
خه فتم بوي ده خوارد، هم ليتي بيتزار بووم، له دلي خودا به
جوره به غيلي و ترسيکه وه ده مپرسی باشه بوي بوي نه
شوينه دوور ونادياره ده پوات. باشه نه ياکوف شوموفه
ده بن کي بي؟

له ناخر و ئوخری پاييزا، که که شتيه هه لمينه که، ناچار بوو
گه شته کاني رابگريت له بهر سه رما و سوله له کار بوه ستيت،
ثيدي به شاگردی له کارگه يه کي وينه کيتشاني ئيکونان
دامه زرام. ناغام پيره ژنيکي ميرهباني پوو خوش بوو، که سيکي
باده نوش بوو، يه که م پوژي دواي ده سته کار بوونم، به تون و
پاويژي خه لکي شاري فلاديمير پتي راگه ياندم:

- ئيستا پوژ کورت وشه و دريژه. ده مه وي هه موو
به يانيه ک بوي دووکان بپويت و له وي له کاروباري فروشتندا

يارمه تيان بدهيت و شهوان كه گه پايته وه، فيري نيكار كيشيت دهكهن.

منى به شاگردى ديكه سهر دوكانه كه خوى سپارد، كه كابرايه كي كورته بالاي چالاک و چه لهنگ و پهزا سووك بو. من وئو، به دوو قولى، له تاريك و پوونى به يانيدا، شارمان ده دايه ژير پيوه، به كوچه و كولانه خوالوه كانى ئيلينكادا نشيو ده بوينه وه تا دهگه يشينه بازارى ژيرين كه دوكانه كه له قاتى دووه مى خانى بازركانيدا بو. دوكانه كه، كوئه عمار بو. بچووك و تاريك بو، يهك په نجره و ده رگا يه كي ئاسنى هه بو، ده پروانيه بانيزه يه كه سهره كه به چينكو گيرابو. دوكانه كه مان پر بو له ئيكونان و چوارچيوانى گوره و بچووك، هه ندى له چوارچيوه كان ساده و ئهوانى دى به نه خش و نيكار بوون. هه روه ها كومايه كي كتيبى ئاينى و ئينجىلى به رگ زهردى تياوو كه به پيتين سلافى كون نووسرابوون.

دوكانى دى به تهنيشتمانه وه بوو كه ئه ويش هه مان كارى ئيمه ده كرد، ئيكونان و كتيبى ئولى و ئاينى ده فروشت. دوكانداره كه بازركانى پدين پهش بو، به خزميه تى دهگه ييه زانايه كه له زانايانى په پرهوى مه زه بى كون، كه له سهرانسهرى پوبارى كيرجينيسى ئه وه بهرى فولگادا بناف ودهنگ بو. ئه م بازركانه كورپكى هاوته مهنى منى هه بو، له پولاواز، چالاک و گورج وگول، پهنگ و پرو سيسي سه له و چرچه له له پيره ميردان ده چوو. چاوه كانى ويل و شله قاو. ئه ركى من ئه وه بو، هه لبه ته دواى كردنه وهى دوكانه كه، خيرا بپوم له بارپكى ئه و ناوه ئاوى گهرم پهيدا بكه م. دواى خواردنى نان وچاى، دوكانه كه گسك بدهم و

ولههكان هه نديك قورس بوو. بهلام فرژشيارهكه دوور ونزيك
چاوديري ده كردم، ههركاتي بيديبام، شانم داوه به لا شپيانهي
دهرگاكهوه و خه يالم پوييوه، له ناكوا به دهنگيكي گر
ده پرسی:

- كام پاكيزه، شفابه خشي نازاري مندالبوونه؟
ئه گهر وه لاهه كه م هه له بوایه، پووی گرژ ده كرد و ده يگوت:

- بهس پيم بلي ميتشك بچی باشه، فايده ي چيه؟
بهلام پاكيشاني مشتەري و كړياريان له وهش قورستر بوو.
زور رقم له و پوخساره دزيوانه بوو كه له سه ر ئيكونه كان
نه خشيترابوون، نه مده زاني چوڼيان بفروشم. پاكيزه ي ناو
حيكايهت و چيروكه كاني نه كم، جياواز بوون، مندالكار
وخشكوك و له بهر دلان و ميرهبان بوون. له وينه ي ناو
گوفاره كانيشدا هه ر ناسك وجوان بوون، بهلام له ئيكونه كاني
له مه پ ئيمه دا زور پير و پهزا قورس، لووت دريژي دهندو كه
دالاشي و ده ست كول بوون.

پوژانسي چوارشه مه و هه ينيان، پوژانسي بازار،
كاروكاسييمان گهرم بوو. ئيدي گونديان و پيره ميژدان، ژنان و
پياوان، ته نانهت هه نديچار خانه واده يه كه به هه موو
ئه ندامه كانيه وه، به تايبه تي په پره واني ثايني كون، خه لكاني گرژ
ومون، به گومان و درودونگ، خه لكی جهنگه له كاني ئه و به ري
فولگا، به قالدومه كاندا سه ر ده كه وتن و سه ري دووكانه كه ي
ئيمه يان ده دا. هه نديچار پياويكي كه ته و زه لام، كه فرهويه كي
كه وله مه پي له خو يه وه ئالاندبوو و له ژيره وه ده ستيك جلکی
ده سته چني زبيري گونديانه ي له بهر كرده بوو، به كاوه خو به
بانيژه كه ده هات، وه كو ئه وه ي بترسيټ بانيژه كه له ناكوا
هه ره س بيټيت، به راستي شه رمم ده كرد ليئي نزيك ببه مه وه،

خوا له زيو و زيرى خاليسهش به به هاتره، به هيچ نرخيكي دنيايي نايه ته خه ملاندن.

فروشياره كهي له مه پ خومان، له به غيليدا ده لیت:

- گوي بگره گوي، بزانه چ مه رايبه ك بؤ ته و مشترييه دهكات، بزانه چ سابونيك له ژير پاي ده دات! نه له هقي چاك ده زاني مشتري بخاته داوه وه، گوي بگره و له وه وه فيتره. به ناخيرت خوينه واري!

من باش فيري نيكار كيتشي ده بووم، به لام له واري بازار پ گهرم كردن و پاوه مشتريدا زور كوله وار بووم. به راستي به زه ييم به و پياوه بيتهنگ و گرژ و موانه دا، يا نه و پيره ژنه داماوانه دا، كه ده تگوت مشكي سر ك و ترساون ده هاته وه. له ناخي خودا هه زم ده كرد، به دزييه وه نرخي پاسته قينه ي شه مايل و ئيكونه كانيان پي بلیم، تا نه خه له تين و بيست كوپيكي زياده نه دن. هه ره موويان له به رچاوي مندا زور هه ژار و برسي ديار بوون. له دلي خودا ده مپرسی باشه نه مانه چون سي پوېل و نيو ده دن به كتيبيكي مه زموران، له كاتيكا نه مه كتيبيكي زور ميلي يه و له بازارا وه كو خول وايه.

له لايه كي ديكه وه، سه يرم به وه ده هات كه زور به وردی به هاي كتيب و وينه و شه مايله كانيان ده زاني. پوژنيك پيره ميژنيك كه ده مويست هه رچونن بووه ئيفراي بكه م و بيهيتمه ناو دووكانه كه وه پني گوتم:

- تو راست ناگهي كوړو، وانيه كارگه كهي ئينه باشترين كارگهي پووسيا نيه. باشترين كارگه، كارگهي روگوژينه له موسكو.

تريق بوومه وه هه نكاويك ليتي دوور كه و تمه وه، كا براي پيره ميژر به نه سپايي كه و ته پي و نه چووه دووكانه كهي ته نيشتمانيش. فروشياره كهي له مه پ خومان به تووپه يي گوتي:

- ها له قافا گرتتی؟

- تق قات باسی کارگهی روگوژینت بومن نه کردووه..
فروشیاره که ی له مه پ خومان، به دهم سخیف و جنیوانه وه
دهیگوت:

- ئهم خه لکه مه ندانه ی که به رده وام ده سووپینه وه، خق له
گیلی ده دهن هه موو شتیک ده زانن و باسی هه موو شتیک
ده کن.. له ئاوی مه ند بترسه له ئاوی خو پ مه ترسه!
ئهم پیاوه قوره ده ماخ و له خورپازییه، که به قوزیه که ی
خویه وه ده نازی، زوری پق له جووتیار و گوندیان بوو،
جاریکیان که که میک سه ری گهرم کردبوو، پیی گوتم:

- من کابرایه کم زیره ک، هه زم له شتی خاوین و بونی
خوشه - بخورد، کولونیا و ئه و شتانه، جا بیهینه به رچاوی
خوت که سیک ی به زه وقی وه کو من به پیاوه له بهر جووتیاریکا
دابه ویته وه، بق ئه وه ی پیره ژنه که ی خاوه ن فروشگایه که پینچ
کوبیکه که ی خوی مسوگر بکات! تو پیت وایه چۆن ئه وه
تهحه موول ده که م؟ ئاخو جووتیار چییه؟ مشکیکه و به سه ر
ئه رزا ده روات! ومن..
به سه رسامی بیده نگ بوو.

من جووتیارانم خوشه و یست، هه ستم به شتیک ی شاراوه و
په نهان له هه موویاندا ده کرد، پیک وه کو ئه و حاله ی ده گهل
یاکوف دا هه مبوو. کابرایه کی تیکسمرای جل و به رگ
شهوشوپی پالتو له بهر به ته مه لی خق به فروشگاکه ماندا
(دووکان، موغازه) ده کات، کلاوه که ی له سه ری داده گرئ، به
دوو قامکان نیشانه ی خاچ ده کیشیت، نیکای له سه ر گۆشه ی
ئیکونه کاند، که چراکه ی لیده گرا گیرسایه وه، ئه و جا ئاو پ
ده داته وه تا چاوی به وینه ناپیروژه کان نه که ویت. به چاوی

کړپاری ته مه شایه کی ناو فروشگاهه دهکات ودهلایت: - کتیبکی
مه زموورانم به شهره وه بدهیه!

ناسینی (سهری قول) پالتوکه ی هه لدهکات و ماویه کی زور
له پپته کانی لاپه په ی یه که م ورد ده بیته وه. به بیده نگی لینه
قلیشاو و وشکه کانی ده بزوینیت: - کتیبی له مه کونترتان نییه؟
- هه لبه ته ده زانیت کتیبی کونی ثاینی زور گرانه، بایی
هه زاران پوبله..

- ده زانم.

سهری قامکی ته پ دهکات و لاپه په که هه لده داته وه،
شوینه واری په نجه ی له په راویزی لاپه په که دا ختم ده بیت.
فروشیاره کی له مه پ خومان به توو په یی سهراپای کابرای
کړپار به نیگا داده بیژیت و دهلایت:

- کتیب و ده قه پیروزه کان هه ره موویان هی یه ک
سهره بندن، کونن. خو خوی گه وره قسه کانی خوی ناگوریت..
- نه وه مان بیستوه. خوا قسه ی خوی ناگوریت، به لام
نیکون ده یگوریت و نه ولاتریش، به که یفی دلی خوی دهکات..
یاروی مشتوری به وشکی کتیه که داده خات و به بیده نگی
له دوو کانه که ده پوات.

نه و خه لگانه ی که عه ودالی کتیبانی کون بوون، و هختایه ک
ده گه ل فروشیاره کی له مه پ خومانا گه نکه شه یان ده کرد،
هه ستم ده کرد نه وان، له فروشیاره کی مه، پتر شاره زای
کتیبانی پیروز و ژینامه ی وه لیان و پیاوچاکانن. فروشیاره کی
له مه پ نیتمه له مه توو په ده بوو و له به رخووه پتی ده گوتن: -
بن دینانی کتوی!

خو نه گه ر یاروی مشتوریش، له بهر هر هویه ک کتیه
تازه کانی به گه ن نه کردبایه، زور به پیزه وه سهیری ده کرد و

ئەوئەندە بە پارىزەو دەيگرت بە دەستەو، وەكو ئەوئەي
چۆلەكەيەك بى و لە ناكاوا لە دەستی بفریت. من ئەو حالەتەم
زۆر پىخۆش بوو.

چونكە من بەش بەحالى خۆم ككتېم بە جۆرە پەرجوويەك
دەزانى كە روحي دانەرەكەي لە بن دېرەكانيا بوو. ھەركاتى
ككتېيكم بگردباوو دەستم بە خویندەنەوئەي كرددبا، ئەو روحم
ئازاد دەكرد و بە شيوەيەكەي سەير تيمە دەئالا و مژوولى
دەكردم.

زۆرجار پىكدەكەوت كە پياوان وژنانى پير ودان ەمر
ككتېي كۆنيان بۆ ديتاين، كە دەگەرەنەو بۆ پېش ' نېكون ' ي
رېفورمىست، داوايان لىدەكردىن كە لىيان بگړين. يان لىستى
ئەو ككتېانەيان بۆ دەهيتاين، كە بە خەتېكى جوان وخواناي
ھەندىك رەبەنيتانى دەفەرېن ھەردوو روبرارى ئەرجىز
وگېرجىنېتس نووسرابوو. يان ھەندىك نوسخەي ' ژيانى وەليان
' يان بۆ دەهيتاين كە لەلایەن دېمىترى روستوفسكېيەو
پىداچوونەوئەي بۆ نەكرايوو. ئىكۆنانى كۆن و خاچ و مراكى
زىوينيان بۆ دەهيتاين كە مىرانى موسكۆيى كاتى خۆي
بەديارى دابوويان بەو بارمەنانەي كە خزمەتيان كرددبون.
ھەرھەموو ئەو شتەنەيان بە دزىيەوئە بۆ دەهيتاين و
نەياندەويست ئەو پارەيان كەشف بېيئت.

فرۆشيارەكەي ئيمە و ئەوئەي دراوسيمان، ئەو شتەنەيان لە
ئاسمان دەقۆستەو، پكابەرى يەكدىان دەكرد، ئەمە بۆ ئەوان
كاسسېيەكەي چەور بسوو، ئەو شتە كۆن و توحفانەيان بە
پارەيەكەي كەم لە دەست گونديانەكان دەردىنا و پاشان لە
بازارپا بە پارەيەكەي مۆل بە دەولەمەندانى توحفە دۆست يان
ئيماندارانى ھەوادارى كلىساي كۆنيان دەفرۆشتەو.

فروشیاره‌که‌ی ئیمه، له‌م کاتانه‌دا هه‌میشه ئاگاداری ده‌کردمه‌وه:

- چاوت بکه‌وه، ئاگات له‌م شه‌یتانانه، له‌م سیحربازانه بیت، ئه‌مانه هه‌میشه گیرفانیان پره‌ له‌پاره. به‌زه‌ییت پێیاندانیه‌ته‌وه. هه‌رکه سه‌روکه‌له‌ی یه‌کیک له‌و فروشیارانیه‌ پیداده‌بوو، فروشیاره‌که‌مان منی له‌ دووی بیوتر فاسیلیفیه‌ ده‌نارد، که‌ شاره‌زاییه‌کی ته‌واوی له‌ کتیب و ئیکۆنانی کۆن و ئه‌و باب‌ه‌ته‌ شتانه‌دا هه‌بوو.

بیوتر فاسیلیفیه‌، پیره‌میزیکی به‌ژن زرافی، چاو‌زیتی، سه‌ر و‌پوخسار جوانی، پدین درێژ بوو، که‌ پدینی له‌ پدینه‌که‌ی فاسیلی پیرۆز ده‌چوو. به‌رده‌وام دار عاسایه‌کی به‌ده‌سته‌وه‌ بوو، چونکه‌ قامکی پتیه‌کی له‌ ده‌ست دابوو و له‌ پویشتنا که‌میک ده‌له‌نگی. هاوین و زستان بالا‌پوشیکی ته‌نکی له‌به‌ر بوو که‌ له‌ جبه‌ی قه‌شه‌ ده‌چوو. کلاویکی مه‌خمه‌لی قوولی له‌ سه‌ر ده‌کرد. به‌ گورجی خۆی به‌ دوو‌کانه‌که‌دا ده‌کرد، هه‌رکه‌ وه‌ژوور ده‌که‌وت، شانه‌کانی خوار ده‌کردنه‌وه‌ و به‌ ملکه‌چیه‌وه‌ هه‌ناسه‌یه‌کی هه‌لده‌کیشا و به‌ دوو قامکان، به‌ شتێوازی په‌په‌وانی مه‌زه‌بی کۆن نیشانه‌ی خاچی ده‌کیشا و له‌بن لی‌وانه‌وه‌ وێرد و‌نزای ده‌خویند. به‌و پ‌واله‌ته‌ دینداری و خواناسییه‌وه‌، متمانه‌ی فروشیارانی شته‌ توحفه‌ و ده‌گمه‌نه‌کانی به‌ده‌ست ده‌هێنا.

پیره‌میزی شاره‌زا ده‌پرسی: - ئه‌مریکتان به‌ من هه‌بوو؟
- ئه‌م پیاوه‌ ئیکۆنه‌یه‌کی بق هێناوین... ده‌لیت له‌بابه‌تی ئه‌وانه‌ی ستروگانوفه‌.

- له‌ باب‌ه‌تی ئه‌وانه‌ی کی؟

- ستروگانوف.

- ټاه بېوره گوڼم که مټک گرانه. باشتړ، خوای گه وره له بیستنی کفر گوڼیبه کانی نیکون و په پره وه کانی به دووری کردووم..

کلاوه که ی داده که نیت، ټیکونه که به شیوه یه کی ټاسو یی به ده سته وه ده گریټ، جوان جوان دیقه تی ده دات، ټم دیو وټه و دیوی ده کات، چوارچیوه دارینه که ی بهر زهین ده دات، چاوه کانی چکوله ده کاته وه له بن لټوانه وه ده لټت:

- په پره وانی خوانه ناسی نیکون، له وه تای زانیویانه ټیمه مانان بایه خ به هونه رین کون ده دین، له شیتانه وه فیلټک فیربوون، ده چن وینه پیرقزه کان، زور به کارامه یی کوی ده که نه وه، که هوه لچار سهیریان ده که یت وادیته بهرچاو ده سکردی ستروگانوف، یان ټوستیوک، یان سوزداله. به لام چاوی باتین، هرزوو که شفی ده کات که نه خیر ټه سل نین، به لکر ته خلیتن!

ټه گهر کابرای پسپور و عهنتیکه ناس بیگوتبایه ټم ټیکونه یه ته خلیته، ټه وه مانای و ابو، شتیکی ده گمن و به نرخه، ټه وه په رله ی به ینی فروشیاره که ی ټیمه و کابرای پسپور و عهنتیکه ناس بوو. له راستیا ټه وان زمانیکی تاییه تی خویان هه بوو، هه رخویان له یه کدی حالی ده بوون. ټه گهر یاروی عهنتیکه ناس، سه باره ت به ټیکونه یه ک یان کتیبیک پرووی گرژ کردبا و داخ و که سه ری ده ربړیبا، مانای و ابو، بایی ده پوښله، ټه گهر ' نیکون ' ی بهر ده مړیژی جنیوان دابا مانای و ابو، بیست و پینچ پوښل دینتت.

به راستی زور بی شهرمانه فروشیاره که یان ده خاپاند، هه رچه نده من له و فنده ل فیلانه بیزار بووم، به لام گمه وچاو و راوه کانی کابرای پسپورم به لاهه سهیر و سه رنجراکتش بوو:

- په پره وانی نیکون، نه و زور په ته پوو پره شای نیکون، له شه یثانه وه فیز بوون، هه موو شتیک دروست بکن.. بق نمونه ته مه شای نه م ئیکونه په بکه، له تو وایه نه سلې نه سله، جله کانی په ک نیکار کیش دروستی کردووه، به لام تو ته مه شای روخساری بکه... روخساره که دهسکاری که سیتی دیکه په. وهستا و هونه رهنه ندانی کون، وهکو سیمون و ئوشاکوف، نه گهر خوانه ناسیش بان، وینه کانیان به دهستی خویان ده کیشا.. جله کان، ده موچاوه کان... هه ره موویان به دهستی خو دروسته کرد، به لام نه مانه ئی ئیستا هیچیان له بارا نیسه، ده ره قتی نه و کارانه نایه. جاران کیشانی وینه ین مه زه بی و ئیکونان کاریکی پیروز بوو، به لام ئیستا، به پیزینه ته نیا پیشه په، سنده ته سنده!

نه و جا هه لوه سته په کی ده کرد، ئیکونه که ی به پار یزه وه له سر میزه که داده نا و کلاوه که ی له سر ده کرد و ده یگوت :- خوا بیانگرئ!

نه و قسه په به ومانایه بوو : ئیکونه په کی باشه، خیرا بیکره له دهستی خوتی مه ده!

ئیدی کابرای فروشیار له نئو نه و هه موو په یف و زار او وه شار هزاییه زوره ی یاروی عه نتیکه ناسدا، سهری لن تیکده چوو و به نیکه رانیسه وه ده پیرسی: - قوربان، بابی گه وره پات به رانبر بهم شه مایله ی من چییه؟ (شه مایل : وینه و په یکه ری گه وره پیاوانی ئاینی و مه زه بی)

- نه مه دهسکردی په پره وانی نیکونه.

فروشیاره که هاواری ده کرد:

- شتی وا چون ده بیت، بابای من و بابای بابام له بهر دم

نه م شه مایله دا (پورتریت) نوژیان کردووه..

کابرای پیره میتر ده یگوت: - گیانه کهم، نیکون زور له پیتش بابای بابای تودا ژیاوه.

ئوسا دووباره ئیکونه کهی له سهر میزه که هه لده گرتووه و نیشانی خاوه نه کهی دها و به پاوژیکی ئاموزگاری ئامیزه وه ده یگوت:

- تو جوان ته مه شا بکه!.. به مهش ده لینی ئیکونه؟ ئه مه وینه یه کی پروت و قووته، فری به ئول و ئاینه وه نییه، هیچ نییه، یه کی که له ده سکاره کانی هه واداران ی نیکون. کهم و زور پوحی تیانییه، من مه جبوور نیم دروت له گه لدا بکه. من بابایه کم پیر، پتم به لیوار قه بره وه یه، به هیچ جوړی ئاماده نیم پوحی خوم بفروشم و ئیمانی خوم بله وتینم، هیچ قازانجیکم له وها نییه!

دوای ئه و قسانه، وای دهنواند که به ته مای پویشتنه، ئازای ئه ندامی ده که وته له رزین، وه کو یه کی که گومان له قسه کانی کرابن خوی تووړه دهنواند، ئیدی له و ماوه یه دا فرق شیاره که ی له مه پ خومان، شه مایله که ی به چهند پوښلیک ده کړی و خاوه نه که ی به دلخو شیییه وه، به دهم خواحافیزییه وه، دوو لږ له به رده م بیوتر فاسیل قیچدا دهنوشتاییه وه و به مهنوونییه وه له دوو کانه که وه درده که وت. هه نگی منیان بۆ چاخانه یه ک دهنارد تا ئاوی گهرم بۆ چا لیتان بیتنم. وه ختایه ک ده گه پامه وه ده مبینی کابرای عه نتیکه ناس، به خو شحالییه وه ده ست به سهر ئیکونه کړدراوه که دا دینتیت و به فرق شیاره که ی له مه پ خومان ده لیت:

- تو ته مه شا چهند جوانه، چهند ساده یه، خواناسی و پارسایی له سهرانسهری ده چوړی.. له هر که لکه له و ئاره زوویه کی به شهر ی به دووره..

فروشیاره‌که‌ی خۆمان، که له که‌یفان له‌پێستی خۆی
نه‌ده‌هتوری و به‌ ناو دوو‌کانه‌که‌دا (فروشگا) ده‌هات و ده‌چوو،
به‌ چاوانی چه‌په‌ساوه‌وه‌ ده‌پرسی: - باشه‌ ده‌ستکردی کێیه‌؟
- هێشتا، ماوته‌ نه‌وه‌ بزانیته‌.

- به‌ پای تو خه‌لکانی شاره‌زا به‌ چه‌ندی ده‌کړن؟
- نازانم، ده‌یبه‌م تا به‌چه‌ند که‌سیکی نیشان‌بده‌م..
- شتی وا چۆن ده‌بن پیتور فاسیلیفیج..
- نه‌گه‌ر فروشتم، په‌نجا پۆبل به‌ تو ده‌دم و باقیه‌که‌ی
هه‌رچه‌ندی بوو بۆ خۆمی هه‌ل‌ده‌گرم!
- ئاه..

- هیچ نا‌په‌زاییه‌ک ده‌رمه‌به‌ره، فایده‌ی نییه‌.
به‌ ده‌م چاخواردنه‌وه، به‌ بێ هیچ شه‌رمیک که‌نگه‌شه‌ی
مامه‌له‌که‌ ده‌که‌ن، به‌‌چاوی دز و پێگه‌روه‌ ته‌مه‌شای یه‌کدی
ده‌که‌ن. دیار بوو که‌ فروشیاره‌که‌ی له‌مه‌ر ئێمه‌، زۆر خراپ
که‌وتبووه‌ داوی یارۆی عه‌نتیکه‌ ناسه‌که‌وه، من به‌ ئاشکرا
هه‌ستم به‌وه‌ ده‌کرد. هه‌رکه‌ کابرای عه‌نتیکه‌ناس، له‌ دوو‌کانه‌که‌
وه‌ ده‌رکه‌وت، فروشیاره‌که‌ی خۆمان ڕوویکرده‌ من وگوته‌:
- نه‌لکسی زمانی خۆت بگره‌! نابێ خانم، خاوه‌نی
دوو‌کانه‌که‌ به‌ هیچ جۆری به‌م سه‌وداو مامه‌له‌یه‌ بزانیته‌!

که‌ له‌ سه‌ر چۆنیه‌تی مامه‌له‌که‌ پێک‌ده‌که‌ون، ئیدی هه‌موو
شتیک له‌ بی‌ر ده‌به‌نه‌وه‌و وه‌کو نه‌وه‌ی هیچ نه‌بووبی،
فروشیاره‌که‌ی خۆمان ده‌پرسیت: - پیتور فاسیلیفیج، ده‌نگ
وباسی شار، چی تازه‌ هه‌یه‌؟

پیره‌متر، ده‌ستیک به‌ سمیلیا دینی، لێوه‌ له‌رزۆکه‌کانی به‌
دیار ده‌که‌ون ئه‌وجا ده‌ست به‌ گێڕانه‌وه‌ی پوخله‌واته‌کانی
ژیانی بازرگانانی ده‌وله‌مه‌ند و، سه‌ودا و مامه‌له‌ی

سهرکه وتوو، نه خوشی، زه ماوه نند و داوه تان، بویه رین
 فاحیشه گهری و خیانه تی ژن و میتردان له یه کدی، دهکات.
 پیره میترد، هره موو تهو باس و خواسانه ی، وهکو ناشپه زیکی
 کارامه و به ته زموون، به سهر یه کدا دهکرد و پاشان
 پیکه نینیکی فیکه ئاسای به سهر دهکرد. فروشیاره که ی له مه پ
 خومان، له خوشیا سوور ده بووه وه، چاوه خه والوه کانی
 پرشنگیان ددها و ئاهیکی هله ده کیتشا و ده یگوت : - ئه وانه
 ده ژین. ئه وه ژیا نه! منیش تا ئیوار ی پهنج ده دم.
 پیره میترد، به ده نگیکی نه وی ده لیت:

- ههرکه سه و قه دهر و چاره نووسیکی هه یه. یه کیکی
 فریشته کان، به مقهستی زیرین چاره نووسیان بریوه ته وه و
 یه کیکی شه ی تان به ته ورداس چاره نووسیان داتاشیوه.

وا دیاربوو ئه م پیره میترده توکمه یه هه موو شتیکی ده زانیت
 و ئاگای له ژیا نی هه موو شاره که یه، هه موو پازو نه یینییه کی
 بازرگانان، فه رمانبه ران و روحانیان و پیشه وه ران ده زانیت..
 چاوه کانی تیژ ده تگوت چاوی هه لۆن، خه سله تی گورگ و
 پئیوی تیا بوو. پر به دل هه زم ده کرد، سهر بکه مه سه ری و
 توورپه ی بکه م، به لام بیته وه. به لام تهو زۆر له سه ره وه، زۆر
 له دووره وه، وهکو ئه وه ی له پشت مژ و دوومانه وه سه یری
 من بکات، بهو ئاوا یه سه یری ده کردم. قه له می ده ست و پیم
 ده شکا. وام وینا ده کرد له سهر هله دیتریک پاوه ستاوه و
 ههرکه سینک توخنی بکه ویت، هه لده دیتریت و له هه وت شوینه وه
 ملی ده شکیت. هه ستم ده کرد شتیکی هاوبهش له نیوان تهو و
 یاکوف شو مو فدا هه یه.

فروشیاره که ی ئیمه، مه فتوونی زیره کی کابرای پیره میترد
 بوو، چ له پوو و چ له پاشمله ئه وه ی نه ده شارده وه. به لام

هه‌ندیجار ئه‌میش وه‌کو من هه‌زیده‌کرد توو‌په‌ی بکات و پیتی
پا‌بویری.

جارێک به‌ دهم مؤ‌ره‌یه‌که‌وه، به‌ پیره‌مێرده‌که‌ی گوت : - که
پیاویکی فیل‌بازی خاپینۆکیت!

یارۆی پیره‌مێرد، به‌ دهم قاقایه‌کی خاوه‌وه‌ گوتی:
- ته‌نیا خودا خاپینۆک نییه‌ و خه‌لکی فریو نه‌داوه‌! به‌لام
ئیمه‌مانان هه‌ر هه‌موومان، به‌ فریودانی گه‌وجان ده‌ژین. ئه‌گه‌ر
نه‌توانی پیاویکی گه‌وج ب‌خه‌له‌تینی بۆچی باشیت، گه‌وج بۆ
خه‌له‌تانن نه‌بن بۆچی باشه‌؟

فرۆشیاره‌که‌ی له‌مه‌ پ‌خۆمان زۆر تووره‌ بوو، گوتی:
- جووتیاران هه‌موویان گه‌وج نین بازرگانان له‌وانه‌وه
دروست بوون!

- ئیمه‌ باسی ئه‌وانه‌ ناکه‌ین که‌ بوون به‌ بازرگان. گه‌وجان
هه‌رگیز نابن به‌ دز. گه‌وجان ئه‌ولیان، می‌شک له‌سه‌ریاندا نییه‌..
پیره‌مێرده‌که‌ به‌ کاوه‌خۆ قسه‌ی ده‌کرد. له‌ که‌سیک ده‌چوو
له‌ سه‌ر گردۆلکه‌ گلێکی ناوه‌ندی زه‌لکاویک وه‌ستابیت.
په‌ستکردن و بیزار کردنی مه‌حال بوو، ئیدی یان توو‌په‌ بوونی
له‌ مه‌زه‌بدا نه‌بوو، یان ده‌یتوانی زۆرچاک توو‌په‌بوونی خۆیم
لێشاریته‌وه‌.

به‌لام زۆرجار هه‌ولی ده‌دا توو‌په‌م بکات، دهم و‌چاوی لێم
نزیك ده‌کرده‌وه‌، به‌ دهم پێکه‌نینه‌وه‌ ڤدینه‌که‌ی سه‌مای ده‌کرد
وده‌یگوت : - پێم بلێ ئه‌و نووسه‌ره‌ فهرنسیه‌ ناوی چیه‌،
بو‌نتوس؟

شیوازی، شیواندنی ناوه‌کانیم زۆر له‌ لا گران بوو، زۆر
توو‌په‌ و په‌ستی ده‌کردم، به‌لام خۆم کۆنترۆل ده‌کرد و وه‌لام
ده‌دایه‌وه‌ : - بو‌نسۆن دی تیرال.
- هه‌واداری کێیه‌؟

- گهوج مه به.. خۆتو مندال نیت،
 - ههق به تویه، من مندال نیم. ئهوه چیه دهخوینیتهوه؟
 - یهفریم سیرین.
 - کێ باشتەر دهنووسیت - چیرۆکنووسان یان ئهوه؟
 وهلام نه دایه وه.
 دووباره گوئی: - چیرۆکنووسان به زۆری دهبراره ی چی
 دهنووسن؟
 - دهبراره ی هه موو رووداو و بویه رهگانی دنیا.
 - دهبراره ی سهگ و ئه سپانیش؟
 فرۆشیاره که ی له مه پ خۆمان له قاقای پێکه نینی دا، زۆر
 توو په بووم، زۆر به زهحمهت خۆم پێ کۆنترۆل کرا. خۆ
 ئهگه ره شوینه کهم به جێ هێشتبا ئهوا فرۆشیاره که ی خۆمان به
 گوێیدا دهچاندنم: - بۆ کۆی دهپۆی؟
 یارۆی پیره میترد، بهردهوام بوو له سه ره تاقیکردنه وه ی
 پاده ی سه بر و هه داری من:
 - ته مه شا، وه ره ئه م مه ته له هه لپینه سه ره درێژ: ئهگه ره
 هه زار به شه ری پووت و قووت له بهردهما بێ، پێنج سه د ژن و
 پێنج سه د پیاو، ئاده م و هه واشیان له نێودا بیت، چون ئاده م و
 هه وایان تیا ده ناسیته وه؟
 زمانم به ند ده بیت، دوا ی ماوه یه کی که م به پاویژیک ی
 سه رکه و تووانه ده لیت:
 - گه وجه گیان! خوا دروستی کردوون به بێئه وه ی له دایک
 ببن، مانای وایه ده بی ناوکیان نه بیت! به وه دا ده ناسرینه وه.
 پیره میترد ژماره یه کی زۆری له و مه ته لانه ئه زبه ر بوو و
 منی پێ توو په ده کرد.
 له پۆژانی یه که می ده ست به کاربو ونمه وه له فرۆشگا که دا،
 باب ته و سه ره به وردی هه ندیک له و چیرۆکا نه م، که

خویندبوومنه و بۆ یارۆی فرۆشیار گێرپایه وه، که پاشان لهو کارهم ژيوان بوومه وه. چونکه فرۆشیاره که، به بهرچاومی منه وه، وهکو ئه وهی بیهوئ گالته م پێبکات، بۆ پيوتر فاسیلیفیچی دهگێرانه وه به ئارهزووی خۆی دهستکاری دهکردن و دهی شیواندن و شهرح و شروقهی بن پهرده و بن ئه دهبانه ی بۆ دهکردن. کابرای پیره مێردیش بۆی دهسهنده وه به پرسیارین ناشیرین و بازاری و بن ئه دهبانه هینده ی دی چه شه ی دهکرد. ئیدی به دوو قوڵی به زمانه پیسه کانیان کاراکتر و قاره مانه خو شه ویست و دلخوازه کانی میان له که دار و عه ییدار دهکرد، له وانه : ئۆجینی گرانه، لودمیلا و، هینری چواره م.

ئیدی بۆم به دیارکهوت که ئه مانه له بیزاری خویان و بۆ کات به سه ر بردن ئه و قسانه دهکهن. به لام و پێرای ئه وهش ئه و په فتاره ی ئه وانم له دل گران بوو. ئه مانه له و به رازانه دهچوون که خوویان به پوخله واته وه گرتیت و لووتیان دهژهنیه قوړاو وزبلدانانه وه، عه یب و عار و پيسوایی خه لکیان دهردینا و به ئاو و تاو و به له زه ته وه له قاویان ده دا و ده یانگێرپایه وه، ئیدی ئه مانه له به غیلی و حه سوودی خویاندا چاویان به رایي نه ده دا جوانی هه ندی ژیان و که سایه تی بدین، بۆیه به بوختان و ئیفترا ناویان ده زپاندن و عه ییداریان دهکردن. به ئه قلی نو قسانی من، هه موو خه لکی، هه موو خه لکی ئه م کوچه و بازا ره بازرگانیه، له کارمه ندانیه وه بیگره تا ئاغا و شاگردانی، ژیانیکی زۆر هه یچیان به سه ر ده برد، له زه تیان له فرۆ فیلان و خاپاندنی خه لک و خوا ده بینی. بۆ نمونه ئه که ر جووتیاریک بۆ یه که مجار پێی بکه و تبایه شار و پرسیار ی شوینیکی کردبا، پێک ئه دره سیکی پێچه وانه یان پێده گوت. ئیدی

ئەم چەواشەكارىيە بووبو بە بەشىك لە ژيانيان، ھەموو سەر گەرمەکیان بریتی بوو لە قسەین بازاڤی و شەھوانی ئەوتو کە بنیادەم دلی لیتی تیک ھەلدەھات، ئەمە جگە لە ھەردەم ئازارییان.. بەلام ئەم پەفتارو ئەتوارانەیان، ئەوەندە دووبارە بووبوووە کە تەواو سوایوو و کەس بە سەرگەرمی نەدەزانی.

ھەندێجار بازرگانەکان دوو مشکیان دەگرت، کلکیان بەیەکەو دەبەستن و بەھەول و تەقەلا و شەپی ئەو حیوانە بەستەزمانانە پێدەکەنین، ھەندێجار بۆ ئەوێ سەرگەرمییەکیان بگەینە لوتکە، ئەوتیان بەو حیوانە بەستەزمانانە دەکرد و ئاگریان تی بەردەدان. ھەندێجار تەنەکیەکیان لە کلکی سەگیکی داماو دەبەست و سەگی بەستەزمان، بە دەم قورسکاندنەو غاری دەدا و تەق و ھۆپی تەنەکە دەنیای پر دەکرد و خەلکەکە لە پێکەنینا دەبوورانەو.

زۆر کاری دیکە لەم بە ناو سوعبەتانەیان دەکرد، وەکو ئەو بوو ھەموو خەلکی - بەتایبەتی ئەو جووتیارانە ی لە گوندەو دەھاتن - بۆ گائە و پابواردنی دووکاندارانی ئەم گوزەرە بازرگانە دروست بوون.

بازرگان و شاگردەکانیان ھەمیشە لە دەرفەتیک دەگەڕان یەکیکیان دەست بکەوێ و ئەزەتی بدن و پیتی پابوێرن و بیکن بە گەپچاری خۆیان، ئەوێ بۆ من و بەلای منەو سەیر بوو، ئەو بوو لە ھەموو ئەو کتێبانەدا کە تا ئێستا خوێندبوومەو، کەم و زۆر باسی ئەو داب و نەڕیتانە، کە بەو پادەھە زۆرو باو بوون، نەکرابوو و ئەمەم بە ھەرامۆشکارییەکی بی ئینسافانە دەزانی. یەکیک لەم بەناو شۆخی و سەرگەرمیانە لە گوزەرەکەدا، زۆری پەست کردم.

له دووکانیکی خوری ولباد فرۆشیدا که پښک که وتبووه ژیر
 دووکانه که ی ئیمه وه کریکار پښک هه بوو، له سهرانسهری
 بازاره که ی خواره وه، به زورخوری و نهوسنی ناوبانگی پوویی
 بوو. خاوه نی دووکانه که، وه کو چۆن خه لکان پښک خو به دپی
 سه که کانیا ن یان خوشبه زی ئه سپه کانیا نه وه پاده نه ن، به و
 ئاوايه خو ی به پرخوری و نهوسنی شاگرد و کریکاره که یه وه
 پاده نا. زورجار له گهل دراوسنیکانیا گریوی ده کرد:
 - کئ گریو له سهر ده پو بلان ده کات؟ من ئاماده م گریو
 ده گهل ههر که سینکا بکه م که میشا ده توانی له ماوه ی دوو
 سه عاتدا پینچ کیلو گۆشتی به راز بخوات!
 هه له به ته که س گومانی له و توانایه ی میشا نه بوو. بۆیه
 ده یانگوت:

- ئیمه گریو ناکه ی ن. به لام ئاماده ی ن گۆشته که بکړین، به و
 مه رجه ی به به رچاوی خو مانه وه بیخوات.
 - به لام پینچ کیلویه که ده بی نه رمه ی پروت بی، ئیسقانی
 تیا نه بیت!

ئیدی ماوه یه کی زور ههر بق بیتاقه تی باسی گریوه که یان
 ده کرد، تا ئه نجام له عه ماره تاریکه که وه، کوپښکی لاواز، پدین
 تاشراو، گۆنا زهق، به خو وپالتویه کی دریزه وه که ههر پرژاله
 خوری بوو و قایشیکی سووری له سهر به ستبوو، سهرکه وته
 سهره وه، به ریزه وه کلاوه که ی له سهری داگرت، چاوه به قولا
 چوه کهانی برپه پوخساره خرپ و داهیتزراو و سورفل و
 پيشنه که ی وه ستای.

وه ستا که ی لیتی پرسى:- ده توانی ئه م گۆشته بخویتی؟
 میشا، به ده نگیکی ناسک و، به نه زا که ته وه گوتی :-
 به چه ندی؟
 - به دوو سه عات.

- زهحهته!

- بۆتۆ زهحهته نيه!

ميشا دهليت:- دهتوان دوو بيرهشى بخه نه سه ر؟

وهستا دهليت:- دهى. دهست پيڭكه!

وهستا به فيزه وه ئاورپ له دراوسىگاني ده داته وه دهليت:

- وان نه زانن برسپه تى ها. نه خيتر، نه م به يانييه يه ك كيلو

ناني خواردووه، نيوه پۆش فراڤينيكي چه وري خواردووه..

ئيدى گۆشته كه دينن، كۆمه ليك ته مه شافان خپ ده بنه وه،

هر هه موويان بازرگاني كارامه و به نه زموونن، هه موو

خويان له پالتوي زستانه ي نه ستوره وه پيچاوه وه له به رميل

دهچن، خه لكاننيكن ورگن، ده م وچاو قه لو، چاويان له به ر

گۆشت به ئاسته م دياره، هه موو خه والوو وبيزار ديارن.

دهستان له ئاسينه ده لبه كانياندا شار دووه ته وه ده وري

كوپه زۆرخۆره كه يان داوه كه چه قۆيه ك و ناننيكي جۆي

به دهسته وه يه. كوپه كه، دواي نه وه ي چه ند جاريك بله ز

نيشانه ي خاچ ده كيشتيت، له سه ر فه رده يه ك خوري

داده نيشيت، گۆشته كه له سه ر سه ندووقيني دارين داده نيت و

به تامه زرۆييه وه ته مه شاي ده كات. نه وجا پارچه يه كي ته نك و

بچووك له نانه كه و پارچه يه كي نه ستور و گه وره له

گۆشته كه ده بريت. ده يكات به بابۆله و به هه ردوو دهستان بۆ

ده مي به رز ده كاته وه. به زمانه درپژه كه ي ليوه له رزۆكه كاني

ده ليشيته وه، وه كو سه گ ددانه ورده كاني به ديار ده خات،

نه نجام وه كو سه گ قه پ له بابۆله كه ي ده گريت.

- نه وه ده ستي پيكره!

- سه عات بگره وه!

هه موو چاوه ده بېرته پوځساري کوپړه پرخور،
شه ویلاگه کانی، جوړه یی گوچکه کانی، هه لکشان و داشکانی
چه ناگه یی، ناو به ناو به گوئی یه کدا ده چیتن.

- وهکو ورچ پارووه که یی ده جویت!

- قهت ورچت دیوه چوڼ خواردن ده خوات؟

- تو له جهنگه لان ژیاویت؟ نه وه هه قسه یه کی باوی سر
زارانه که ده لین: وهکو ورچ پارووه که یی ده جویت.

- قسه و پنده که ده لیت: وهکو به راز پارووه ده جویت.

- به راز گوشتی به راز ناخوات.

به بیتامی پنده که نن. یه کتیک له فلهسه فله پړسه کان ده لیت:

- به راز هه موو شتیک ده خوات.. ته نانهت زوپیه تی خوی،

یان خوشکی خوشی ده خوات..

کوپړه پرخور، بهر بهر پوځساري سوور هه لده که پړت،
گوچکه کانی شین ده بڼه وه، چاوه به قوولا چووه کانی زهق
ده بڼه وه هه ناسه یی تنگ ده بیت، به لام چه ناگه یی به رده وام
ده جویت. خه لکه که هانیده ده ن: - میشا، له زیکه.. کاته که ت
خه ریکه ته و او ده بیت.

نیگایه کی نیگه رانی پاشماوه یی گزسته که ده کات، ټریک له
بیره که ده دات و له سر خواردن خوی به رده وام ده بیت.
ټاپوړاکه زیاتر هه لده چن و دینه جوش، هه رتاو نا تاو
ته مه شای سعه اته که یی، وه ستا که یی میشا ده که ن و یه کدی
ټاگادار ده که نه وه:

- وریابه، میلی سعه اته که نه باته دواوه. هه قه سعه اته که یی

لنوه رېگرین.

- باش چاودېری میشا بکه، له وه یه به شیک له گزسته که

بخاته ټاسینی کراسه که یه وه!

- ناتوانی هه موو گۆشته که له کاته دیاریکراوه که دا بخوات!
وهستا که میشا، به متمانه وه هاوار دهکات:
- من ئاماده م له سهر بیست و پینچ پۆبل گریو بکه م! میشا
گیان قسم له عاردی نه دهیت!
ئاماده بووان، هانی دهدهن، به لام کهسیان نه چوونه ژیر
باری گریوه که، میشا له سهر خواردنی خوی بهرده وام دهیت،
دهم وچاوی وهکو ئه و گۆشته ی که خهریک بوو دهیخوارد،
سوور بووه وه، که پوووه تیژه که ی دهی فیشکاند.
ته مه شاگردنه که ی زۆر ترسناک بوو، وام ویناده کرد، له ههر
ئان و ساتیکا، له هزپژنی گریان بدات و هاوار بکات: '
خه لکینه مه عز بوخوا به زه ییه کتان پیندا بیته وه! '
یان له بهرپیی ئاپۆرای خه لکه که دا بکه ویت و حیات ی له بهر
بپیت و ده می پپیت له گۆشتی قووت نه دراو.
ئه نجام میشا، گۆشته که ی ته واو کرد، ئاوپیکی لای
خه لکه که ی دایه وه و به هانکه هانک گوتی: - قومی ئاوم بدهنی.
وهستا که ی ته مه شای سه عات دهکات و، له بن لیوانه وه
ده لیت:

- هه رامزاده یه چوار خوله ک دواکه وت..
- مخابن، گریوه که مان قبول نه ده کرد. ده نا ده تدۆراند.
- به لام، نکۆلی له توانای ئه م کوپه ناکریت!
- شوینی ئه و سیرکه نه ک ئیره.
- خواش به هره ی سه یر به هه ندی که سان ده دات!
- باشه، با چایه ک بخۆینه وه، ئی؟
ئیدی وهکو پیزه که شتی که ی گه وره به ره و باره که نشیو
ده بنه وه.

له دلی خوځما ده مگوت باشه هم هموو خه لکه زه لاما
بڅی له دهوړی نهو گه نجه کلؤله خرې ده بنه وه، چ له زه ټیک له
دیمه نی نهو هموو خواردنه به زیانه ده بینن؟

دالان و گوزهری بازارکه ته نگ و دريژ و تاریک بوو،
یه کپارچه باله ی خوری، که ولی به رخ، پت، پیلای لباد، زینی
نه سپان بوو. به سه لېند و سه نگ فهرش، له شه قامه که به رز
کړابووه وه. زور پیس و شتواو بوو، له کونیا داپزابوو، له ته پ
وتوړی شه قامه که یا پړهش هه لکه پابوو. پهنکه هزاران جار
خشته کان و درزی به ینی خشته کانم ژماردېن و ئیستاش له
زه ینمدا ماون.

پښینگان، به نه سپایی به سهر شقسته که دا ده پوښستن،
عه ره بانه ی که ل و پهل وکالا و عه ره بانه ی نه فهران، خاوتر له
پتیاوړه کان به سهر جاده که دا ده پوښستن. له کوتایی پښاکه دا
مه یدانیک هه بوو، هر چوار نکالی دوکان بوو که به خشتی
سوور دروست کړابوون، هر دوکانیک، له دووقات پتکها تېوو.
ئیدی هم مه یدانه پړبوو له سه ندووقی به تال، له پووش و
په لاش، هه ژگ و بژال، هر همووی له که ل به فریکی
پنخوستی پیسدا ټیکه ل بوو بوون.

هر هموو هم شتانه، به خه لکه که وه، به نه سپه کانه وه،
واده اته به رچاو له جیی خو ناجولین و به زنجیرین نادیار و
په نهان به ستراونه ته وه به دهوړی یه ک شویندا ده خولینه وه.
هه ستم ده کرد، ژيان لیره دا، گه ییوه ته ئاستی لال بوون، فره ی
لنوه نایه ت. چه رخی گالیسکه کان جیره جیر به سهر به فردا
ده خزین، ده رگای دوکانسان، شق به یه کا ده درین، کیک
وشیرینی فروشان، بانگه واز بق کالاکانیان ده که ن، به لام ده نگه
به شه ریبه کان، هینده خه مناک و مردوو وهاوشیوهن، پیاو
حه زناکات گویی لیتان بیت.

زەنگى كلىساكان تازىەبارانە لىيان دەدا. قەتاقەت دەنگە ترسناك و خەمناكەكانىانم لە بىر ناچنەو. ئەم دەنگە لە بەيانىيەو تا ئىوارى، لە ئاسمانى گوزەر و بازارەكەدا دەزرىنگايەو بەلى بەسەر ھەموو ھەست و سۆزىكى بەشەردا دەكىشا.

بىزارىيەكى سارد و سىر و تاقەتبەر، لە ھەموو شتىكەو پرشنگى دەدا – لە زەويىيەو، لە بەفرى كەلەكەبووى سەر بانەكانەو، لە خشتى سوورى دىوارى خانوو و بىناكانەو. بىزارى لە دووكەلى دووكەلكىشە پەشەكانەو، بە نزمى لە ئاسمانى كەوھىيى و چۆلەو دادەخزى. بىزارى لە لمۆزى ئەسپان و كونە كەپووى خەلكىيەو شەپۆلى دەدا. ئەم بازارە بۆنىكى تايبەتى ھەبوو – بۆنى تووند وتىژى قورسى ئارەقە، بۆنى پىو، دووكەل، بۆنى زەيت و كارگى سوورەوكرائ. ئىدى پىاو گىژدەبوو، تووشى جۆرە ژەھراوى بوونىك دەبوويت، حەزت دەكرد چاوت بنوقىنىت، تا دەمت دەگرى ھاوار بەكى، بەلەز خۆت بگەيەنیتە نزیكترین دیوار تا سەرى خۆتى پىدا بكىشىت.

زۆرجار لە سەر وسىماي قەلەوى بازىرگەكان ورد دەبوومەو، دەموچاویان گۆشتن و سوور، خەوالوو بوو. زۆرجار كە باویشكىان دەدا، رىك لەو ماسیانە دەچوون كە فرى دەدرانە كەناران و دەمە داچەقىيان پىدەكەوت.

لە وەرزی زستاندا كاسبى و بازىرگانی كەساد بوو، چاوى بازىرگەكان ئەو پرشنگ و گەشىيەى ھاوینانىان نەدەما. پالتو قورسەكانیان جوولەى لە بەر دەبرىن و لە عاردى دەچەقاندن. بە بىتاقەتییەو قسانیان دەكرد، لەیەكدى تووپە دەبوون و بەیەكدى دا ھەلدەشاخان – ھەموو شتىكىان دەكرد بۆ ئەوھى بۆیەكترى بەسەلمىنن كە ھەن، زندوون!

به پوونسی ده مبینی هه ره موویان له ژیر باری ئه
بیزارییه دا که دایگرتبوون، ده تانه وه، وای بۆ ده چووم هه موو
سه رگه رمییه ناخۆش و بیتماناکانیان، ته نیا هه ولیکه بۆ
په واندنه وهی ئه و بیزارییه.

هه ندیجار، ئه م بابه ته م له گه ل پیوتر فاسیلیفچدا باسده کرد.
به شیوه یه کی گشتی هه لوێستی له گه ل مندا سارد و ته وسامیز
بوو، به لām وێرای ئه وه ش، پتی خوشبوو که هه زم له کتیبانه،
ناو به ناو به جدی ته مه شای ده کردم.

جاریک پیمگوت : - من شیوازی ژیا نی بازرگانانم به دل
نییه.

له کاتیکا به شیک له ږدینی له قامکییه وه ده ئالاند، پرسى:
- باشه تو چوزانی چۆن ده ژین؟ هاتوچۆیان ده که یته؟ ئیره
شه قامه گیانه، خه لکی له شه قامانا ناژین. له شه قاما بازرگانی
ده کن، یان به ز پیندا تیده په پین و بۆمال ده پونه وه. خه لکی له
جاده و باندا به ږواله ت و جل و به رگه کانیا نه وه یه کدی ده بینن،
له بهر ئه وه ناتوانین حه قیقه تیان له ژیر ږواله ت و جل و
به رگه کانیا نه وه بناسین. پیاو ته نیا له مالی خۆیدا به ئاشکرا
ده ژى، ئیدی ژیا نی چۆن ده بین و چۆنه؟ ئه مه یان به ئاسانی
نازانریت.

- به لām بیرکردنه وه یان چ له ماله وه وچ لیتره هه مان
بیرکردنه وه و هزرینه.

یارۆی پیره میژد مۆږه یه کی لیکردم و به ږقه وه گوتی:
- کس ده زانی دراوسیکه ی بیر له چى ده کاته وه؟ بیر
وه زران، به قه ولی پیشینیان وه کو ئه سپییه، له ژماردن نایه ت.
له وه یه که سیک که ده گاته ماله وه، بکه ویته سه ر چۆکان، یان
به ده م گریانه وه نوێژ دابه ستی و بکه ویته لاقه و پارانه وه :
خودایا لیم ببووره، چونکه له ږۆزی پیروزی تۆدا خه تا و

گوناحم کردووہ! * لہوہیہ مالہکەئ بۆ ئو بییت بە دیریک و
 بہتەنیا لەگەل خوادا بژی. ھەر جالجالوکیەک (جۆلاتەنە)
 گۆشەییەکی تایبەتی خۆی ھەیە، داوی خۆت بێتە..
 کە بەجدی قسانی بکردبا، دەنگی قوولتر دەبوو، وەکو ئوہ
 بوو نھینیەکی گەورەم بۆ بدرکینیت.

- تۆ زۆر گەنگەشان دەکەیت، تۆ ھیشتا مندالیت، ئەم کارە
 بۆ تۆ ھیشتا زووہ. پیاو لەم تەمەنەئێ تودا نابێ بە ئەقل بژی،
 بەلکو بەچاو بژی. بە گۆتەییەکی دی تەمەشا بکە. شت بخە
 زەینی خۆتوہ، بەلام زمانت بگرە. ئەقل و ئاوێز تایبەتە بە
 کارکردن، وەکو چۆن ئیمان تایبەتە بە پوچ! کە بە کەستیک
 دەگوترێ کتیبان بخوینەوہ، دەبێ ئوہ بزانییت کە ھەموو
 شتیک سنووری خۆی ھەیە. ھەندێ کەس، بەپادەییەک خوو
 دەدەنە خویندەوہ کە ئەقلیان لە دەست دەدەن، کە خۆای
 خۆیان لە دەست دەدەن..

بەجۆرێ قسانی دەکرد وام وینا دەکرد کە مەحالە بمریت.
 تەسەورم نەدەکرد بگۆریت یان پیر بییت، حەزی دەکرد بە
 سەرھات و حیکایەتی بازرگانان یان دزان یان ئو قەلبەزەنانە
 (قەلبەزەن : کەسێ کە پارەئێ زەغەل دروست دەکات)
 بگێریتەوہ کە ناو و ناوبانگیان دەرکردبوو. گەلێک لەو حیکایەت
 و سەربوووانەم لە باباموہ بیستبوو، بەلام بابام لەم باشتری
 دەگێرانەوہ. بەلام بیروکەئێ و بیروکە بوو: سەروەت و سامان
 ھەمیشە لە ڕیگای فرۆفیل و تەلەکەبازییەوہ بە دەست دەھات،
 فرۆفیل لە خوا ولە خەلکی. پیوتر فاسیلیفیچ ھیچ خۆشەویستی
 و مەحەبەتیکی سەبارەت بە بەشەر نەبوو، بەلام بەو پەڕی
 میرەبانی و خۆشەویستیەوہ باسی خودای دەکرد. کە باسی
 خودای دەکرد، چاوانی دادەخستن و ھەناسەئێ لە خۆ دەبەری.

- تەمەشا خەلکی چۆن خوای خویان دەخاپینن، بەلام
خواوەند یەسوع دەیانبینی و بۆیان دەگری: "ئوف، گەلەکم،
گەلەکم، ئەی گەلە داماوەکم. دۆزەخ چاوەرپوانتانه!"
جاریک زاتم وەبەر خۆنا وپتەگوت: - خۆ تۆش
جووتیاران دەخەلەتینی..

تووڕە نەبوو، بەلکو گوتی:

- ئم. من لە چاو خەلکیا زۆر باشم! ئەوەی من دەیکەم،
شتیکی ئەوتۆ نییە، ئەو پەڕی سی یان پینچ پۆبلیکم لەوکارە
دەست دەکەوێت - کە ئەمە ناکاتە هیچ.

کە ببینایە خەریکی خۆیندەنەو، کتێبەکەی لە دەستم
دەسەند و بە پڕۆدییه و پرسیاری ناوەرۆکەکەی لێدەکردم.
بەجۆرە حەپەسانیکی گومانامیزە و ئاوپێ لە فرۆشیارەکەی
لەمە پ ئێمە دەدایەو: - تەمەشاکە.. ئەم مەیموونە چکۆلەیه لە
کتێبان تێدەگات!

ئەوجا ئاوپێ لای من دەداتەو و هەندێ ئامۆژگاریم
دەکات کە نایەتە لەبیرکردن:

- گوێ لەم قسانەیی من بگرە - زۆر سوودی
لێوەردەگرت! دوو قەشە هەبوون، هەردووکیان ناویان
کیریلوس بوو. یەکیکیان قەشەباشی ئەسکەندەریه و دووهمیان
قەشەباشی قودس بوو. یەکیکیان دژایەتی خوانەناسی نەعلەتی
"نەتوریوس" ی دەکرد، ئەم نەتوریوسە نەگریسە، دەنگۆی
ئەوێ بڵاوەکردەو کە گواپە پاکیزە، ئافەرەتیی ئەم دنیای
فانیەیه و هیچی دی، ، بۆیه هەرگیز ناتوانی خودای ببیت.
بەلکو ئینسانیکی بوو بەناوی مەسیح و مەسیح فیراپەسی
جیهانە، ئیدی بەم پتووەدانگە، ناتوانین پێی بلین دایکی خوا،
بەلکو دایکی مەسیح. تێدەگە؟ ئەمە کوفرگۆییە. بەلام
کیریلوسەکە قودس، دژایەتی خوانەناس ئەریوسی کرد..

پټم سهير بوو که ټو هه موو زانياريبه ی له مه پ ميژووی
مه سيحيه ت هه بوو، دهسته نهرم و ناسکه کانی به پرديندا دينا
و ، به خق هه لکيشانه وه ده يگوت:

- من له م مه سه لانه دا جه نه پالم. له جه ځنی سيانه ی پيروزا
چووم بـؤ مـؤسکـؤ تا زماني ژه هر پڙينی موريده
پوشن بيره کانی، نيکون به قه شه وزانايانiane وه ده مکوت بکه م.
گه نگه شه م ده گه ل زاناترين زاناياندا کرد. ته نانه ت به کيکيان،
به رگه ی زماني منی نه گرت و که پووی پڙا. جا بيهينه به رچاوی
خوت!

گوڼاکانی ټال بوونه وه و چاوه کانی پرشنگيان دا.
ديار بوو ټم لووت پڙانه ی به گوره ترين سه رکه وتنی
ځيانی خوی ده زانی، ياقووتيکی پرشنگدار بوو له تاجه
زيرينه که ی سه رفرانيزيه کانيا. به پاويزيکی سه رکه وتوانه
باسی ده کرد:

- گه نجیکی قوژ بوو، به که پووی خويناويه وه له سه ر
مينه به رکه وه ستابوو، بينئ وه ی به خوی بزانی چ
شه رمه زاريبه کی به سه ردا هاتوه. ده تگوت شيزی توو پره یه،
دهنگی له دهنگی زلی زهنگان ده چوو. منيش هر سا نا ساتن،
به خه نجه ری په يث و وشه دام ده دوريبه وه.. ئیدی ټو
هاتبووه جوښ و هه څده هه څده کوفر گوښه کانی خوی
هه لده پرشت.. به جوړی گهرم بوو بوو به ټامان و زامان سارد
نه ده بووه وه. به راستی پوژانتيکی مه زن بوو!

هه ندي پياوانی پوحانی دیکه ش. يه کيک له وانه باخومی
بوو، پياويک بوو قه لو، ورگن، يه که له چاو، پوخسار داهيزراو،
منگن، هه ميشه پالتويه کی کوڼی چه وری له بهر ده کرد. يه کيکی
دی پيره ميتریک بوو به نيوی لوکيان، ټمه پينه له يه کی لاوازی
مشک ناسا بوو، به لام دلپاک و به گوپ بوو. هه ميشه که سيکی

له گهلدا بوو چوارشانه، پرووگرژ ومون، زياتر له
عربانهچيكي تووړه دهچوو، پډيني ږهش، سيمای وشك
ونهگور دياربوو.

نهمانه، هميشه كتيبى كون، نيكونان و بوخوردان و
نامانين كليسايبان پيډهفرقشتين. ناوبهناو كهسانى ديكهيان -
چ پيره ميړد و چ پيره ژنانى نهوبهري فولگيان لهگل خۇدا دينا
- نهوانيش شتى فرقتهنيان بؤ ديناين. نهگرمامهله و
سهودايهكه مان سهرى بگرتايه، له قهراخ نووسينگهكه دا وهكو
كهلهبايښ سهر ديواران هلهدنيشتن، چاين به كيټك و
شيرينهمنى و مرهباى ميوهوه دهخوارد و باسى زولم و زور
و غهدرى كليسا نيكونيهكانيان دهكرد. بؤ نمونه ماليك
تهحهپى كراوه، هموو كتيبېه پيروزهكانى بردراوه، يان
پهريستگهيك لهلايهن پوليسهوه داخراوه و هموو
پهريستكارهكانى ناويان به تومهتى بن پى كردنى مادهى سهد
وسى ۱۰۳ داوه به دادگا.

سهرى زمان و بنى زمانيان مادهى سهد وسى بوو. بهلام
به نهبهدىلى ثامازهيان بؤ دهكرد، وهكو نهوهى شتيكى حتمى
بى و هيچ چاريكى نهبي، ئيدى زستان يهك چار
سهختهووتهواو.

و شه و زاراوښ پولىس، پشكنين، زندان، دادگا و سيبريا -
لهو وشانه بوون كه دههاتنه سهر باسى كول وكوفانى ثاينى
خويان له دهميان نهدهبرا -كه گويم لهو وشانهيان دهبوو،
خهريك بوو ټاگرم تى بهردهبوو بويان. ئيدى زور بهزهيم بهو
پيرهميترانه دا دههاتوه. نهو كتيبانهى خويندبوومنهوه فيرى
نهوهيان كردهبووم دلېهندي نازايتى مؤرالى نهو كهسانه بم كه
له پيتاوى وهديهتاني ثامانجهكانى خوياندا كوليان نهدهدا.

ئىدى گويىم بەو كىماسىيە شەخسىيەتە نەدەدا، كە لە بانگخوازانى ئىمانى كۆندە ھەبوو، دلبەندى ئەو سەبەر وتەھەموولەيان بووم كە ئىمانىكى بتەو ونەگۆپى لە پشتەو ھەبوو، دلبەندى تەھەموولى ئەو ئازار و ناخۇشيانەيان بووم كە لە پىتاوى ئەم مەسەلەيەدا دەيان چەشت.

پاشان، لە ئەنجامى ھەلس و كەوت و دىدارم لەگەل ژمارەيەكى زۆر لەو خەلكانە، چ پۇشنىبىرەكانيان و چ خەلكە سادە و ساكارەكانيان، بۆم بە دياركەوت، كە سەبەر ھەدارى ئەو خەلكە، دياردەيەكى نەرىنىيە و زادەي سەرگەردانى و چەقبەستن و نەگۆپى خەلكەكەيە، و كەمترىن مەيل و ئارەزووى پىششەچوونيان نىيە، كەوتبەوونە داو و تۆپى كۆمەلىك وشە و زاراوەي نەزۆك و چەمكى سواو و پواو ھە. ئىدى ھىچ توانايەكى گەشەكردن و پەرەسەندن و ئايندەخوازىيان لە لا نەمابوو. ئەگەر لە ناكالا ئازاد ببوونايە بە شىتو ھەيەكى مىكانىكى، ھەكو تاوئىرىك لە لوتكە و زىنارى چىاو ھە غل بىيەتە ھە، بەو ئاوايە غل دەبوونە ھە و ھەلدەدىران. ئەمانە ئەسەر و دىلى كۆمەلىك ھەز و بىرى مردو ھەبوون، ھەمىشە بۆ دواو ھە دەبەردن، تووشى نەخۇشى خۆدئازار بووبوون، لەزەتەيان لە عەزاب و چەوسانە ھەي خۆيان دەبينى. ئەگەر عەزابيان لە سەر نەبوايە، گومانيان لە بوونى خۆيان دەكرد، ھەكو چۆن بايەكى تووند لە پۆژىكى خۇشا، ھەوران رادەمالىت و بە ئاسمانە ھە نامىتن، بەو ئاوايە دەپەوينە ھە و نەدەمان.

بىگومان ئەو ئىمان و باو ھەي كە ئەوان ئامادەبوون بە كەمالى ئارەزوو خۆيانى لە پىتاودا دابنەن، باو ھەيەكى بتەو و نەگۆپ بوو، بەلام لە جل و بەرگىكى كۆنە دەچوو كە تۆز و با لەگەل خۆي ھىتابى وزەمان و پۆژگارى بەسەر چووبىت.

ئىدى ھەموو ھزرىن و بىر كوردنەو ھە سۆزىڭيان لە چوار چىنەو ھەكى تەنگى ۋە ھەم و باۋە پاندا قەتەس مابوو، و بەخۇشيان خوويان پىتو ھەرتىوو.

ئەم ئىمانە كە دەبىت بە خوو و عادەت، ئىدى دەبىت بە خراترىن ديار دەى ژيانمان. ھەموو شتىكى تازە لە ساىەى كۆت ۋەبەندى ئەم جۆرە ئىمانەدا زۆر بەخاوى، بەخوار و خىچى چەكەرە دەكات، ۋەكو ئەو ھەى لە سىتەرى دىوارىكى بەردىندا بىت. زۆر بەكەمى، تىشىكى خۇشەو ىستى ئەم ئىمانە چەرە سىتەردارە دەبىت. ئىدى لە ھەموو لايەكەو ھەرتىرى تۆلە و پق و بەغىلى دەدرىت، تەنبا پق و كىنە لە زەمىنەى ئەم ئىمان و باۋە پەدا دەپۆت.

بەلام چارم ناچار بوو، سالانىكى زۆرى پەر لە ژيانى سەخت و دژوار، بگوزەرىنم، ژمارە ھەكى زۆرى بتان بشكىنم، ژمارە ھەكى زۆرى ھززان لە پەگ و پىشەو ھەلەكەنم، تا قەناعەت بەم راستىە بىنم. پىاو راست بلى، من ۋەختىك لە گەرمەى ئەو ژيانە خەمىن و ژىنگە بىيەودە ھەى دەورى دابووم بۆ ھەكەمجار ئەو پوحانىانەم بىنى، وام وىنا دەكرد، ئاستىكى ئەخلاقى ھەجگار بەرزيان ھە ھە و لە راستىدا خوئى زەوین. تەقربەن ھەر ھەموويان، لە قوناغىكى ژيانى خۇياندا دادگا و زندانىان بىنى بوو، ئەفى كرابوون، شاربەدەر كرابوون، دەگەل تاوانبارانى دىدا پىگای دوور ودرىژ و سەختى تاراۋگەيان بىرى بوو. ھەر ھەموويان ژىراۋژىر ولە دلى خۇدا لە دوودلىەكى توندا دەژيان.

بە ھەرحال، وىپراى ئەو ھەى لە مومارەسەى نىكونىەكان بە گلەىى بوون، بەلام خۇشيان، بە كەمالى ئارەزوو، ھەكتريان ئازار دەدا..

باخومی یه که له چاو، که مهست ده بوو، حه زیده کرد، هیژی یادگه به راستی زندووه که ی بنوینیت. هندی کتیبی پیروزی له بر بوو، به قامکان ئاماژه ی بۆ وشه یه کی ناو کتیبه که ده کرد و ئیدی له وشه یه وه، به دهنگیکی نزم و منگن هه ره مووی له بر ده خوینده وه. هه میشه چاوی ده بپییه ئه رزه که. تاقه چاوه که ی به تاسه وه به چوارده وری خۆیدا ده گنپا، له تۆ وایه بۆ شتیکی زۆر به نرخ ده گه پیت. هه ندیجار په نای بۆ کتیبه که ی میرمیچیتسکی "هیثووی پووسیا" ده برد تا به هره مه ندی خۆی نیشاندات. له هه موو شتیک زیاتر ئاگاداری "ئازاری شه هیدانی قاره مانى نه ترس" بوو. بیوتر فاسیلیفیچ، هه میشه بۆی له که مینا بوو تا هه له یه کی لیتگریت.

- نا، تۆ هه له ییت! ئه وه له ده نیسی پاک پوویدا نه که له کیریانتوسی پیروژ.

- ده نیس؟ کهس ده نیسی بیستووه؟ ناوی دیونیزیوسه.

- له سه ر ناوه که مه پۆ گرینگ نییه!

- تۆش من فترمه که!

دواى خوله کتیک لییان ده بوو به گه نگه شه یه کی تووند، له توو په ییدا سوور ده بوونه وه و خیتسه یان لیکدی ده کرد و به یه کیان ده گوت:

- هه ی به د مهست، هه ی چاوچنۆک، ته مه شای ورگت بکه!

باخومی، وه کو ئه وه ی به قامکان شتیک بژمیتریت:

- تۆ سابرینی، فاسق، داوین پیس، میباز.

فرۆشیاره که بسکه ی سمیلى ده هات، دهستی له بهرکی ده نان و ئهم جووته په یه وه ی ئیمانی کۆنی هانده دا وه کو ئه وه ی دوو قوتابی بن : - جوابی بده وه! زۆر چاکت کرد!

پوژیک شه‌پیکی راسته‌قینه له نیوان هەردوو پیره‌مێردا
پووی دا، بیوتر فاسیلیفیج، زۆر لیها‌توانه شه‌په‌زلله‌یه‌کی به
ده‌م و‌چاوی باخ‌میدا کێشا و باخ‌ومی به ناچار ی هەلات،
به‌ده‌م س‌پینی ئاره‌قه‌که‌ی نیو چه‌وانیه‌وه، له دواوه‌ هاواری
لیک‌رد:

- پاوه‌سته - بزانه ئه‌م هه‌له‌یه چیت به سه‌ر دینیت! تو
کاریکت کرد که ده‌ست بکه‌مه‌وه و ئه‌م هه‌له‌یه بکه‌م.
داناوه‌شیت! ته‌ریق نابیته‌وه!

زۆر له‌زه‌تی له‌وه ده‌بینی که هاو‌پیکانی به که‌م ئیمانی و
نه‌رینی تۆمه‌تبار بکات.

- ئه‌لکسندر هانت ده‌دات، ئه‌و که‌له‌شیره‌ی ده‌خوینیت.

وا دیاربوو ئه‌م وشه‌ی نه‌رینییه زۆری توو‌په ده‌کرد و
ده‌یت‌رساند. خۆ ئه‌گه‌ر پرس‌یاری مانای ئه‌و زاراوه‌یه‌ی لی‌ک‌رابا
ئه‌یده‌توانی وه‌کو پتو‌یست پوونی بکاته‌وه.

- نه‌رینی، له باب‌ه‌تی کوفرگ‌ویییه، چونکه بوونی خوا
ده‌س‌پ‌یت‌ه‌وه و نکۆلی لی‌ده‌کات، ته‌نیا باوه‌پ‌ی به ئه‌قله. بۆ
نموونه قوزاقه‌کان وه‌ربگره - ئه‌مانه جگه له ته‌ورات باوه‌پ‌یان
به ه‌یچی دی نییه، ئه‌و ته‌وراته‌ی له ئه‌لمانه‌کانی ساراتوفه‌وه
وه‌رگیراوه - له لوته‌ره‌که‌یانه‌وه وه‌رگیراوه، که ده‌رباره‌ی
ده‌لین: " ناوی خ‌وی به خ‌ویه‌وه‌یه، وشه‌ی لوته‌ر له لوس‌فیره‌وه
وه‌رگیراوه، لوته‌ری فاسق " ئه‌م ش‌یتانه هه‌ر هه‌مووی له
پوژئاواوه د‌یت، له لادهر و‌ب‌یده‌ت‌چیه‌کانی ئه‌وینده‌ره‌وه د‌یت.

لاقه شه‌له‌که‌ی به عار‌دیدا ده‌دات و به‌ب‌یی مو‌بالاته‌یه‌وه له
سه‌ری ده‌روات:

- ده‌بی ئه‌وانه سزا بدرین، بخ‌رینه‌سه‌ر خازوق و ئاگ‌ریان
تی به‌ر بدریت، نه‌ک ئیمه‌مانان! ئیمه له قالو به‌لاوه هه‌ر پووس

بروین و ئیمانی مه، ئیمانی پوژهلای پاسته قینه، ئیمانی پرووسی تا سر مۆخ. به لام ئیمانه که دی هه ره مووی له پوژئاووه هاوهرده کراوه - له هزرینی ئازادی خواروخیچه وه، له ئەلمانەکانه وه، له فهره نسیه کانه وه. ئاخر ئەوانه که ی شتی باشیان لیوه شاووته وه؟ توژیک ئاوپی دواوه بدهنه وه، ئاوپیک له سالی ۱۸۱۲ بدهنه وه..

ئوهنده گهرم ده بیته، بیرى ده چیت که قسه بق کوپیکى مندالکار ده کات، دهسته به هیزه که ی ده خاته بهر پشتینه کهم جارێ بۆلای خۆی رآمده کیتشیت و جاریک له خۆیم دوور ده خاته وه. به جۆش و خروشیکى گه نجانە ی سه یروه وه له سه ری ده پوات:

- حیکمه تی مرقف له و جهنگه له دا که به خۆی دروستی کردووه گومرا ده بیته، وه کو گورگیکى دپنده گومرا ده بیته، ئیدی شه ی تان کاریک ده کات خودی به شه ری تیا بجیت، که ئەم خوده گه وره ترین به خششی خودایه. بزانه ئەو شه ی تاندۆستانه چییان داهیناوه! با پینماییه کانی روحانیه که چه ره و بیدعه تچه کانت بق باس بکه م، گوايه ئیبلیس کوپی خوايه، برا گه وره ی مه سیح یه عوسه - جا ته سه وری ئەوه بکه! ئەوانه خه لکی هانده دن، به گژ ده سه لاتا بچنه وه، کاره کانیان فه رامۆش بکه ن، ده سه ته به رداری ژن و مندالا که نیان ببن، ئینسان هیه ئه رکیکی له ئەستق نییه - بن نیزامی - با به ئاره زووی خۆی بژی، یان به ئەمری شه ی تان بژی. شاه، دیسان ئەلکسندر، ئەو میرووه کلۆله په یدا بووه وه.

فرۆشیاره که ی له مه پ خۆمان، ناو به ناو بانگی ده کردم که فلان یان فیسار کار بکه م، یارۆی پیره میرد، له و ده مانه دا که من به ده م کاره که وه ده چووم، به ته نیا له بهر ده رگا که

دهمايه وه، دريژدهی به قسه کانی ددها، قسهی بۆ بۆشاييه که ی
دهوروبه ری خۆی ده کرد:

- ئاه، ئه ی نه فس و خودی بی بال! ئاخ ئه ی گوجيله
کویره کان، بۆ کوێ بفرم و ماوايه ک بۆ خۆ بدۆزمه وه!
ئه وسا، سه ری به رز ده کرده وه، چاوی ده بپيه ئاسمانه
که وه بيه زستانيه که و، هه ردوو ناو له پی له سه ر هه ردوو
ئه ژنۆی داده نان.

به ره به ره، به تپه پوونی زه مان زیاتر لیم نزیک بووه وه و
زیاتر بایه خی پی ددهام. هه رکاتی بیدیتبا کتییکم به ده سه ته وه یه
و خه ریکی خویندنه وه م، ده ستی به شانما ددها و ده یگوت:

- ئافه رین، کوپی باش بخوینه وه، خیر له خویندنه وه
ده بینیت. وادیاره ئاقلیت، مخابن گوێ له خه لکی له خۆت
گه وهره تر ناگریت، به لکو تووشی هه رکه سیک ده بییت، به گژیا
ده چیت. به پای خۆت ئه م په فتاره خراپه به ره و کویت ده بات؟
به ره و تاوانت ده بات کوپی باش. به ئی. به رده وام به له سه ر
خویندنه وه، به لام ئه وه ت له بیریت - که کتیب، ته نیا کتیبه،
ده بی هۆش و بیرت بخه یته گه ر. مامۆستایه ک له نێو فیرقه ی
(خلیستی) یه کان دا (خلیستی: فیرقه یه کی سۆفیاتی بوو له ئاخ
وئۆخری سه ده ری هه قده و سه ره تاکانی سه ده ی هه ژده دا، له
پووسیا دورستبوو) هه بوو ناوی دانییل بوو، قه ناعه تی وابوو،
که کتیبان به کون و نوێیانه وه، پی سوودن، بۆیه هه ر کتییکی
چه نگ که وتبا، تووپی ده دایه پوباره وه. دیاره ئه و په فتاره له
ئه قل به دوور بوو. ئه لکسندریش، ئه م شه پخوازه، به رده وام
یاری به ئه قلی خه لکی ده کرد.

زۆر جار باسی ئه م ئه لکسندره ی ده کرد. جاریکیان خۆی به
دووکانه که دا کرد، سیمای نیگه ران دیاربوو، پوویکرده
فرۆشیاره که مان و گوتی:

- ئەلکسندر لیترەییە، لە شارە - دوینی هاتوو. هەموو
شوینیکی لە دوو گەپام، بەلام نەمدۆزییەوه. خۆی
شاردوووەتو، تاوێک لیترە دادەنیشم، ئی بەلکو بێرەدا
تیبەپیت..

فرۆشیارەکەمان، بە راویژیکی دژمنانەوه گوتی: - هیچ
کەس و شتیک ناناسم!

پیرەمێرد سەری لەقاند وگوتی :

- چاکە. تۆ جگە لە کەپیار و فرۆشیاران کەسی دی
ناناسیت.. بەلای تۆوه جگە لەو دوو توێژە هیچ کەسیکی دی
نییە. دەتوانی چایەکم بۆ بکەری..

وەختایەک بە سەماوەرە مسەکەوه، کە تەژی ئاوی گەرم
بوو گەپامو، چەند میوانیکی تازەم لە دووکانەکەدا بینی.
یەکیکیان کوکیانی پیر بوو، بە پوالەتی کەیفی قنج بوو. لە
گۆرشە تاریکەکی پشت دەرگاکیوه، کابرایەکی غەریب
دانیشتوو، کە جووتی پووتی درێژی لبادی لە پێدا بوو،
پالتویەکی گەرمی پشتین کەسکی لەبەر بوو، شەپقەیهکی لە
سەری توند کردبوو، کە تا سەرچاوەکانی هینابووێه
خوارووه. هەرچەند پیاویکی خاکی و ئارام بوو، بەلام پەزا
قورس و ئێسک گران بوو. لە شاگرد دووکانێک دەچوو کە
تازە لە کارەکی دەرکراوێت و ئەم بویەرە تەواو پەڕیشان و
پەشینوی کردبێت.

بیوتر فاسیلیف، بێشەوهی ئاوپی لای کابرا غەریبەکە
بداتووه، زۆر بە ئارامی و سەنگینی شتیکی دەگێرایووه، کەچی
کابرا غەریبەکە لێکدا لێکدا بە دەستی راستی یاری بە کلاوێهکی
دەکرد. وەکو یەکیک بیهوێ نیشانەی خاچ بکیشیت، دەستی
بەرز دەکردهوه، بەلام تەنیا کلاوێهکی بە ئاستەم دەجولاند
وهیچی دی، ئەو جوولەیهی دووبارە و سێ بارە کردووه، تا

ئەنجام بە پشته سەريا شۆر دەبوو و لەزگ بوو بکەویت،
ئەوسا دووبارە دەیهتایەو سەرچاوەکانی. ئەم حەرەکەتە
ئەو بپیک بیرەوهری کۆنی دەربارەى ئیگوشا شیت * مەرگ لە
گیرفان * لەلا زندوو کردەو.

بیوتر فاسیلیفیج گوتی:

- زۆرن ئەو ماسییانەى لە ئاوه لیلهکانى مەدا مەلە دەکەن
و هیندەى دی لیخنى دەکەن.

ئەو کابرایەى کە لە شاگرد دەچوو، بە راویژیکى ئارام و
نەوى پرسى: - مەبەستت منە؟

- ئەگەر مەبەستم تۆبى چیه؟

کابرا دووبارە، بەلام بەتوندی پرسى: - ئەدى بۆ باسى
خۆت ناکەى برادەر؟

- من باسى خۆم تەنیا بۆ خودا دەکەم - ئەو پەيوەندى
بەخۆمەو هەیه.

کابرای غەریب بە راویژیکى سەرکەوتوانە گوتی:

- نەخێر، برادەر ئەو پەيوەندى بە منیشەو هەیه. نە خۆت
لە گیلێ بدە و نە غرور کوێرت بکات، چونکە خەتا و گوناح،
چ لای خوا و چ لای خەلک هەر ناپەسند و گەرەیه!

زۆرم پێخۆش بوو کە بە (برادەر) بانگى پیوترى دەکرد،
هەرەها دەنگە ئارامەکەیم بەدل بوو. وەکو چۆن پەبەنیکى
دلپاک نوێژى " ئەى خۆای گەرە، ئافەڕینەرى ئەم جەستەیه.. "
دەخوینى و بە دەم نوێژەکەیهو، خۆى بۆ پاش و پیش
پادەژەنى، دەست بە دەم وچاویا دینیت، بەو ئاوايه قسەى
دەکرد.

- بۆچى سەرکۆنەم دەکەیت؟ خۆ من لە تۆ گوناحبارتر
نیم.. دەرزیەک بە خۆتا بکە و ئەوجا سوژنیک بە خەلکیدا بکە..

پیوترى پیر، بۆ ئەوێ پەوتى قسەکە بشیونیت گوتی:

- سه ماوه ره که گیزه گیزیه تی خه ریکه هه لده چیت!

که چی یاروی غریب، بیته وهی گوی به قسه که ی ئو بدات،
له سه ری پویی: - خودا ده زانیت، کی له کی زیاتر
سه رچاوه کانی پوحی قودس لیخن ده کات. پهنگه ئه وه خه تا و
هه له که ی تو ب، خه تا و هه له ی خه لکانی خوینه وار و ئاموزگار،
ئه وانه ی له کتیباندا غه رق بوون. من نه سه ر له کتیبان
ده رده که م و نه خوینده واریم هه یه، مرقیگی ساده و ساکار
و خاکیم..

- من ئاگام له م ساکاری و خاکه پاییه ی تو هه یه - زۆرم
له باره یه وه بیستوه!

- ئیوه، یاری به ئاوه زی خه لکی ده که ن، ئیوه ی کتیب
خوین، ئیوه ی فره زان، که بیره ساده کان ده شیوین. به لام من..
ده توانی پیم بلتی چ ده زانم؟

پیوتر فاسیلیفیچ گوتی: - که چره وانی بیدعه چی!
(هه رتوقیه کان.)

به لام یاروی غریب، هه ردوو دهستی به رزکردنه وه و له
به رچاوی خۆیدا رایگرتن، وه کو ئه وه ی شتیکیان لئ نووسرایین
و بیخوینیته وه، به جدی له سه ری پویی:

- باشه تو پیت وایه، به وه ی که خه لکی له ته ویله یه که وه بق
ته ویله یه کی دی ده گوازیته وه، حالیان باش ده که یت؟ من دلنیا
ده که م که وانییه! من پیت ده لیم - خۆت ئازاد بکه، ئه ی مرقف،
ئاخر ماله که ت، ژنه که ت، هه موو دار و نه دارت له به رده م خوادا
ده کاته چی؟ خۆت ئازاد بکه ئه ی مرقف، له هه ر هه موو ئه و
شتانه ی که ده بنه مایه ی زه بر و زهنگ و کوشتن - له زیو و،
له زیو و له هه موو سه روه ت و سامانیک، چونکه هه ر هه مووی
وه کو ده لین چلکی ده سته! پرزگاری مرقف له م دنیا یه دا نییه،
به لکو له دۆل و شیوه لانی به هه شت دایه! من پیت ده لیم: چاو

له هه مووشتیک بپۆشه، هه موو په یوه نندیه کان، هه موو کوټ و بهنده کان، هه موو ئه و شتانه ی بهم دنیا ته وه گریډه دات، وه لاوه ی بڼه، چونکه هه ره هه مووی ده سترگدی مه سیجی ده جال و درۆزنه. من به ریکا راسته ته نگه که دا ده پۆم، به وره یه کی به رزه وه هه نگاو دهنه م، پشت له م دنیا یه ده که م..

کابرای پیره میتر، به توو په یی قسه که ی پپیپی:

- باشه پشت له نان و ئاو و پۆشاکیش ده که یت؟ خو ئه مانه هه مووی هی ئه م دنیا یه!

ئه م قسانه کاریان له ئه لکسندر نه کرد، به لکو زۆر به گهرمی له سه ر قسه کردنی خو ی به رده وام بوو. به راویژیکى هیندی، وه کو ئه وه ی فوو به بۆقیه کی مسیندا بکات، گوئی:

- گه نچ و گه نجینه کانت له کوین ئه ی مرقوف؟ گه نچ و گه نجینان ته نیا هی خوا یه. به پاشه ل پاکی له به رده میا بوسته، کوئی ئه م دنیا یه له خو ت داماله، ته مه شای خوا ی خو ت بکه : تو به ته نیا، ئه و به ته نیا! ئه و ده توانی له خوا ی خو ت نزیک ببیته وه، چونکه ته نیا یه ک ریکا بۆلای خوا ده پوات! له کۆنه وه گوتوویانه : هه ولېده به وه ی له داک و بابت دوور بکه ویته وه، ده سته ردارى هه موو شتیک ببیت، خو ت پرزگار بکه یت! له پیناوی خوا دا جه سته ی خو ت بکوژه و خودی خو ت پرزگار بکه، خودی خو ت، نه فسی خو ت، بۆ هه تا هه تایه له تیشکی میهر و مه حه به تی خوا یی هه لکیشیت و له رونا کیدا بژیت..

پیوتر به دهم هه ستانه وه گوئی:

- تفوا! به نه حله تی خوا بی! له پاره وه وام وینا ده کرد که به ره به ره فاماتر ده بیت، به لام وادیاره له هه موو کاتیکی دی خراتریت..

پیره‌میر، به شه‌له‌شه‌ل به‌ره‌و راپه‌وه‌که پړیسی، ئەلکسندر
به‌وه نیکه‌ران بوو. به‌سه‌رسامی و به‌په‌له‌گوتهی : - ده‌پړیت؟
به‌لام - چۆن؟

لوکیان، چاویکی لیداکرت وگوتهی : - قه‌ینا، قه‌ینا!
ئەلکسندر، به‌تاو به‌ره‌و لاینه‌و چوو:

- تۆش، هه‌له‌وه‌ریکی ئەم جیهانه‌یت، تۆوه نه‌زۆکه‌کانت
داده‌چینی. ئاخ‌ر ئەم چ مانایه‌کی هه‌یه؟ دووجار له‌سه‌لاوات
بدری یان سێ جار.. (په‌په‌وانی ئیمانی کۆن، له‌کاتی نوێزدا
دووجار سه‌لاواتیان دهدا، به‌لام په‌په‌وانی نیکون، سێ جار
سه‌لاواتیان دهدا.)

لوکیانیش به‌دهم بزه‌پتکه‌نینه‌وه به‌ره‌و راپه‌وه‌که چوو،
یارۆی غه‌ریب پوویکرده‌ فرۆشیاره‌که‌ی له‌مه‌ر خۆمان و به
قه‌ناعه‌ته‌وه‌گوتهی:

- کاریه‌گری پوه‌حیم به‌سه‌ریان‌وه‌ زۆره، ئەم دووانه،
وه‌کو چۆن دووکه‌ل، له‌ئاگر هه‌لدی، به‌و ئاوايه‌هه‌لدین..
فرۆشیاره‌که، نیوچاوانی تیک نا و ژیراو ژیر ته‌مه‌شایه‌کی
کرد و به‌بێزاریه‌وه‌گوتهی: - من هه‌قم به‌سه‌ر ئەو شتانه‌وه
نیه.

یارۆی غه‌ریب، سه‌ری له‌و قسانه‌ سوپما، کلاوه‌که‌ی هه‌تایه
سه‌رچاوی و له‌بن لیوانه‌وه‌گوتهی:

- چۆن ده‌توانی هه‌قت به‌سه‌ر ئەو شتانه‌وه‌ نه‌بیت؟ ئەم
شتانه... پتۆسته‌ پیاو خۆی لیان هه‌لقورتینت..

بۆ چه‌ند ساتیک، به‌بێده‌نگی له‌وێ دانیشت، سه‌ری له‌به‌ر
خۆی نابوو، پاشان جووته‌ پیره‌میره‌که‌ گازیان کرد. به‌سێ
قۆلی به‌بێ ئەوه‌ی سلاو بکه‌ن پڕیشتن.

کابرای غریب، وهکو پشکویهک له تاریکی شهودا، همل
دهبوو ودهکوژایهوه، جوړه قهناعهتیکي سهبارت به پشتکردنه
نهم دنیایه له لادروستکردبووم.

نهو نیواریه دهرفتهم هانی و نهو شتم بونیان لاریونیچ
گتپرایهوه، لاریونیچ، پیاوړیکي هیډی و هیمن بوو،
سهرپهرشتیاری کارگهکه بوو، که له قسهکه م بوومهوه، گوتی:
- دیاره دهی له هلاتووهکان بیت- هلاتووهکان تایفهیهکن
به هیچ جوړی، هیچ شتیک قهبول ناکن.

- نه دی چوډهژین... ویل و سرگردان دنیا ددهنه ژیر
پتیانهوه، هر له بهر نه وه شه پتیان دهلین هلاتووهکان. نه مانه
دهلین دهی پشت بکریته زهوی و هه موو شتیکي سر زهوی،
پولیس نه میان لی قهبول ناکات، دهیانگریته..

ژیانم تا بلتی تال بوو، به لام ویرای نه مهش هرچی سهرم
دینا و دهرېد، له وه حالی نه ده بووم. چوډه مرقف ده توانیت
پشت له هه موو شتیکي سر زهوی بکات. له و سر و به نده دا،
زور شتم له ژپانی دهر و روبه ری خندا ده بیلی که نازیز و
شایسته ی بایه خ پیدان بوو، ئیدی زو وینه ی نه لکسندر له
زهینمدا کوژایه وه. به لام ناو به ناو، له کاتی ته نگانه دا، به دیار
ده که وت. به ناو کیلگه و لیره واره کاندایده په پی. به دهسته
سپیه کانی، که کار نه ی غاراندبوون، خیرا خیرا کلاوه که ی به
پشتا دهرېد و له بن لیوانه وه دهیگوت:

- من به ړیگه دروست و ته نگه که دا ده پوړم و پشت ده که مه
هه موو شتیک. هه موو په یوه نندییه کان به چره..

باوکی خوم، به هه مان شیوه ی نه نکم له خه ونه کانی ده ی
بینی، له ته نیشت نه وه وه ده بیلی، که گزچانیکی دارزانی
به دهسته وه بوو، سه گیکي به له کی به دواوه بوو، که زمانی
به ستیک دهره یتابوو.

کارگهی ئیکونه سازییه که ی مه، له دوو ژووری بینایه کی کهوره ی بهردیندا بوو. یه کتیک له ژووره کان پینچ په نجه ره ی تیا بوو، سیانیان به سهر مهیدانه که و دووانیان به سهر باخه که دا ده کرانه وه. که چی ژووری دووهم ته نیا یه ک په نجه ره ی تیا بوو به پروانیته سهر پینگه که و په نجه ره یه کی دیکه شی تیا بوو که ده پروانیته باخه که. په نجه ره کان بچکوله بوون، شووشه ی په نجه ره کان نه وهنده کون و گورد وتوزاوی بوون، تیشکی کزی زستانه به نه سته م لیتانه وه ده هاته ژووره وه.

هه ردوو ژووره که پر بوون له مین، هه مینیک نیگار کیشی دووانی به سهر دانه وی بوونه وه. چه ند گویه کی شووشه ی پر ئاو به پت به میچه که وه به سترابوون و شوپرکرا بوونه وه بۆ نه وه ی تیشکی سپی و ساردی چراکان له ئیکونه چوارگوشه کانی سهر میزه کان بدات .

که ش و هه وای کارگه که زور گرم بوو، پیاو خه فه ده بوو. نزیکه ی بیست نیگار کیش، که له شوینانی وه ک بالیخ، خولوی و مستیراوه هاتبوون، لیره دا یه کیان گرتبوو، هه هه موویان کراسی خامه کی یه خه کراوه و پانتولی که تانیان له به ربوو، یان گوره ی جاویان له پین ده کرد یان به پین خاوسی ده سوپانه وه. دوو که لی شینباوی جگه ره و تووتنی خراپی خۆمالی، له ژووره که دا په نگابووه وه، بۆنی زهیتی وشکه وه بوو، بۆیه و هیلکه ی پیس پیاری گیت ده کرد. گورانییه کی میلی باوی شاروچکه ی فلادیمیر، به خاوی له م هاماج وجهه وه به رز ده بووه وه:

ئه چ خه لکانیکی بی غیره تن

هه ر کوره و به به رچاوی خه لکیه وه،

کيژان راده مووسن.

گۆرانی دیکه‌شیان ده‌گوت، به‌لام زور ناخۆش بوون، ئه‌و
گۆرانیه‌ گۆرانی دلخوازیان بوو. ئیدی ئاوازه‌ خاوه‌که‌ی نه‌
بیرکردنه‌وه‌ی پیاوی ده‌شتواند و نه‌ ته‌ڤگه‌ری فلچه‌ی راده‌گرت،
که‌ له‌ مووی فسّوس دروست کرابوون، ئه‌و فلچانه‌ی که‌ هیله‌
گه‌شتیه‌کانی پێ دروست ده‌کرا یان تویی جله‌کانی وه‌لیان و
پیاوچا‌کانی پێ پهنگ ده‌کرا، یان سیمای ژان و ئازاری به‌
پوخساره‌ لاواز و په‌قه‌کانه‌وه‌ به‌رجه‌سته‌ ده‌کرد، ده‌نگی
چه‌کوشه‌که‌ی ' گوگولیف ' که‌ پیره‌میزیکی سه‌رخۆشی که‌پوو
سووری دفناک بوو، له‌ په‌نجه‌ره‌که‌وه‌ ده‌هاته‌ ژووره‌وه‌. لیدانی
تووندی چه‌کوشه‌که‌، بووبوو به‌ پیتم بۆ گۆرانیه‌ خاوه‌که‌، له‌
زیکه‌زیکي میروویه‌ک ده‌چوو له‌ قه‌دی دره‌ختیک و پروکابیت.

که‌س گویی به‌ وینه‌کیشانی ئه‌م ئیکۆنانه‌ نه‌ده‌دا. بلیمه‌تیکی
به‌د نیاز ئه‌م کاره‌ی دابه‌ش کردبوو به‌سه‌ر زنجیره‌یه‌ک
عه‌مه‌لیاتی خالی له‌ هه‌ر جوانیه‌ک، ئیدی مه‌حال بوو پیاو
هه‌ست به‌ که‌مترین مه‌یل و خۆشه‌ویستی بۆ ئه‌م کار و
پیشه‌یه‌ بکات. ' بانفیل ' ه‌ خێلی دارتاش که‌ پیاویکی بوغزنی به‌
ته‌وس و توانج بوو، جۆره‌ها ته‌خته‌ی دار سه‌روو یان
زه‌یزه‌فونی سیقال کراوی بۆ دیناین.

دافیدوف که‌ گه‌نجیکی سیلاوی بوو سکچی تابلۆکانی
ئاماده‌ ده‌کرد، ' سوڕوکی ' ی هاوپی پهنگی ده‌کردن.
میلیاخین، به‌قه‌له‌م له‌ سه‌ر تابلۆ پهنگ کراوه‌که‌، وینه‌یه‌کی
له‌به‌ر وینه‌ ئه‌سه‌که‌ وینه‌ ده‌کیشا، ئه‌وسا گوگولیفی پیر
ده‌که‌وته‌ پهنگکردن و پوتوشکردنی. هه‌نگی نیگارکیشه‌کان
ده‌ستیان به‌ ئاماده‌کردنی دیمه‌نه‌کان و جل و به‌رگی قه‌دیه‌سه‌کان
(وه‌لی) ده‌کرد و ئه‌وسا وینه‌کان، به‌بێ ده‌ست و پوخسار به‌

دیواره‌خانه‌وه هه‌لده‌په‌سێردران، تا پۆرتریت سازه‌کان بێن و ته‌واوی بکه‌ن.

زۆرجار دیتنی ئەم ئیکۆنانه که ده‌بوا له سه‌ر په‌فه‌ی مالان و میحرابی کلیسیایان هه‌لبواسرێن، ده‌بووه مایه‌ی بێزاری، به تایبه‌تی که به بێ سه‌ر یان ده‌ست یان لاق له‌وێ دانرابوون - ئیدی دیاربوو که ته‌واو نه‌کراون - زیاتر له جل و به‌رگ یان ئەو کراسه کورتانه ده‌چوون که فریشته له به‌ریان ده‌کرد. ئەم تابلۆیانه هه‌ستی مردنیا‌ن ده‌ها‌پوژاند : خالی بوون له و ژیا‌نه‌ی که ده‌بوو بژی. به‌لام ژیا‌نی پا‌بردووی پێوه دیاربوو.

که هه‌موو کاره‌کان ته‌واو ده‌بوون و، تابلۆیه‌که پا‌ده‌ستی کریکارانی تایبه‌تی ده‌کرا، بۆ ئەوه‌ی دوا قه‌له‌مکاری بکات و چوارچێوه زی‌پینه‌کانی جه‌لایه‌ی بکات. ئەوجا ده‌درا به کریکارێکی پسپۆر، تا چه‌ند وشه‌یه‌کی گونجاوی له سه‌ر بنوسێت، هه‌لبه‌ته گونجاو له گه‌ل ناوه‌پۆک و چیرۆکی ئیکۆنه‌که‌دا. ئەنجام ئی‌فان لاریونیچی به‌پێوه‌به‌ری کارگه‌که به‌خۆی جه‌لایه‌ی ده‌کرد. ئەمه‌ پیاویکی هێمنه، ڕدینی پاک سه‌ی بووبوو، نه‌رم ده‌تگوت ئاو‌ریشمه، چاوه‌که‌وه‌یه‌کانی خه‌میکی نا‌ئاساییان نیشته‌بووه سه‌ر. ناسکه‌ بزه‌یه‌ک به سه‌ر لێویه‌وه دیاربوو. که ته‌مه‌شات ده‌کرد، ڕێک له ئیکۆنه‌که‌ی قه‌دیس سیمون ده‌چوو، وه‌کو ئەو لاواز و با‌برده‌له‌ بوو. چاوه‌کانیشی، هه‌مان بێ موبالاتی چاوه‌کانی ئەویان پێوه دیاربوو.

تازه‌ چه‌ند پۆژێک بوو ها‌ت‌بوومه کارگه‌که و ده‌سته‌کار بووبووم، نیگارکێشی به‌یداخان هات، فوول سه‌رخۆش‌بوو نیوی کا‌پندی‌وخین بوو، قوزاقی‌کی خه‌لکی دون بوو، کا‌برایه‌کی قوزی به‌خۆوه بوو. هه‌رکه هاته ژووره‌وه‌و نه‌هاته ژووره‌وه‌، به‌بێ ئەوه‌ی هه‌یج قسه‌یه‌ک، به‌سته‌ پۆلایینه‌کانی به‌ربووه کریکاره‌کان، دانی به‌ جیه‌وه‌ بردبوو و چاوه‌ جوانه‌ ژنانه‌کانی

بچووک کردبوونهوه، بهبالا مامناوهندی وزرافهکهیهوه به ناو کارگهکهدا دهسووراپیهوه، دهتگوت پشيلهیهکه وکوتووهته ناو عهماریکی پر له مشکهوه. کریکارهکان حایر وحهپهساو خویان له گزشه وکهناری ژوورهکهدا تووند کردبوو، هاواریان له یهکدی دهکرد : - بیدهن به ئهززا!

ئیدی 'یهفگینی سیتانوف' ی پورتریتساز، تهپلهکیکی کیشا بهسهر کابرای بهد مهستدا و له ئهززهکهدا خپی کرد، یاروی قوزاقی تهختی ئهززهکه بوو. کریکارهکان بهرهقیان کرد، به خاوی و دهستهسرپان دهست ولاقیان بهست، ئیدی کابرا به ددان کهوته دپینی خاوی و دهستهسرپهکان. یهفگینی زور لهم پهفتاره تووپه بوو، خوی ههلدایه سهر میژیک وههردوو دهستی نانه کهلهکی و ئامادهبوو خوی بدات به سهر کابرای قوزاقی دا، یهفگینی زور زهلام و به کهلهش بوو، لهوه بوو به مستیک کاپندیوخین بکوژیت، بهلام باش بوو لهو کاتهدا لاریونیچ هات بهسهر، پالتوکهی لهبه و کاسکیتهکهی لهسهر بوو، ههپهشهی له سیتانوف کرد و پرویکرده ئهوانی دیکه و، به راویژیکی ئارام و جدی گوتی : - بیبهنه راپهوهکه، وازی لئ بیئن تاوهخو دپتهوه..

نیگار کیشهکان، یهکسهر کابرای قوزاقیان له کارگهکه برده دهروهوه، میژ وکورسیهکانیان ریکخستهوه، دهستیان بهکاری خو کردهوه، کهوتنه باس و گهنگهشهی هینز و قوهتی کاپندیوخین و پیتیان وابوو ئهم پیاوه ئهگهر له سهر ئهم حاله بهردهوام بی، له یهکیک لهم شهپه زور و زهبهندانهیدا دهکوژریت.

سیتانوف، زور به ئارامی، وهکو یهکیک زور شارهزای بابهتیک بی و فرهبیری لیکردبیتهوه، گوتی : - کوشتنی زور زهممهته.

تەمەشايەكى لەزگىنى 'لارىونىچ' م كەرد، نەمدەزانى ئەم
ھەموو كرىكارە توورە و بەھىزانە بۇچى بە گۇنيان دەكرد و
بەو ئاسانىيە پادەست دەبوون.

زۇرجار پىنوئىنى دەكردن كە دەبىي چۇن كار بكن،
كارامەترىن نىگاركىش، بە پىزەوہ گوىى لە پىنوئىيەكان
وئىرادەكانى دەگرت و بە گوىى دەكرد. لە ھەمووان زىاتر
پىنوئىنى كاپندىوخىنى دەكرد و دەيگوت:

- تۆ خۇت بە ھونەرمەند دەزانىت. دەبىي بە شىوازی
ئىتالىيى كاربكات، ژيان بخاتە بەر كارەكانى، كارەكانى لە
ژيان بچن، وئەنى زەيتى، دەبىي لە پرووى ھىلكارى و پەنگەوہ،
ھاوسەنگى تەواری تىابى، تۆ تەمەشاي ئەم پەنگە سىپە بکە
كە لىزەت داناوہ: بۆيە چاوہكانى مریەمى پاكیزە ساردوسپ و
مردوو گىژ و وىژ و شەلقا و دینە بەرچاو. گۇناكانى خىر
و سوورن، چاوہكانى لە گەل گۇناكانىا ناگونجىن. شوئىنى
چاوہكانى تەواو نىن - يەككىيان لە كەپوویەوہ نزىكە و
ئەوئىترىان چووە بەلای لاچانگىدا، ئىدى ھىچ شوئىنەوارىكى
مەزەبى و پىرۆزى بە پوخسارىەوہ بەدى ناكرىت، زىاتر
چاوى دنایىن تا ئۆلى بن. كاپندىوخىن، تۆ وەك پىئوىست بايەخ
بە كارەكەت نادەيت.

يارۆى قوزاق، بە دەم گوىگرتنەوہ سەر لەبەر خۇ دەنئىت،
ئەوجا بى ھىچ تەرىق بوونەوہىك بزەيەكى بۇ دەكەت وچاوہ
ژنانىيەكانى دەگەشئىنەوہو ئەوجا بە دەنگىكى مەستانە بەرسف
دەداتەوہ:

- ئىفان لارىونىچ، گەورەم، دەزانى ھۆيەكەى چىيە؟ ئەم
كارە كارى من نىيە، من بە موزىسيونى لەدايك بووم و ئىستا
دەيانەوئى جەبى قەشايەتىم لەبەر بكن.

- به شهر نهگر خوی بیهوئ، له عۆیهی هه‌موو کاریک
دیت و فیری ده‌بیت.

- ئه‌وه من نیم، من ئاوارتم. شتی وا له من ناوه‌شیته‌وه.
ده‌بوايه من عه‌ره‌بانچی بوایه‌م، جووتی ئه‌سپی بالدارم له
به‌رده‌ست بوایه!

ملی قوت ده‌کاته‌وه گۆرانیه‌کی درێژی ناخۆش ده‌لێت:
به‌په‌له عه‌ره‌بانه‌که‌م ئاماده ده‌که‌م
دوو ماین و ئه‌سپه کویتی لێده‌به‌ستم،
بپۆ به‌چوارناله
بۆماله‌وه،
که یاری لێیه.

ئیقان لاریو‌فێچ بزه‌یه‌کی نه‌به‌دلی بۆ ده‌کات، عه‌ینه‌که‌یهی
له‌ سه‌ر لوه‌ته‌ شینه‌که‌ی پێکده‌خاته‌وه و ئه‌وجا له‌ یارۆی
قوزاقی دوور ده‌که‌وێته‌وه و ده‌چێته‌ ده‌ره‌وه، له‌ ناکاوا ده
ده‌نگ هه‌مان گۆرانی ده‌لێنه‌وه ده‌بی به‌ گه‌رله‌ لاوه‌یه‌ک له‌ تو
وايه کارگه‌که له‌ سه‌ر هه‌مان پێتم و نه‌زم ده‌که‌وێته سه‌ما :

ئه‌سپه‌کان رێگا‌که ده‌زانن
ده‌زانن که مالی دلداره‌که‌م
له‌ کوێیه..

پافل ئو‌دینتسوف 'ی شاگرد به‌ ده‌م جیاکردنه‌وه‌ی
زه‌ردینه و سپینه‌ی هیلکه‌وه، که هه‌ر به‌شیکێ توێکه هیلکه‌که
به‌ده‌ستی‌که‌وه‌یه به‌ ده‌نگیکێ ناسک به‌گه‌ل کۆرسه‌که ده‌که‌وێت.
ئیدی هه‌موو کریکاره‌کان، خۆیان و کاره‌کانیان له‌بیر
ده‌کرد، ده‌چوونه یه‌ک قالبه‌وه، ده‌بوون به‌ یه‌ک روح، یه‌ک
سۆز و گوداز کۆی ده‌کردنه‌وه، هه‌موو چاویان ده‌بریه‌ یارۆی
قوزاقی، ئیدی که هه‌لیده‌کرده‌ گۆرانی، ده‌بوو به‌ گه‌وره‌ی بی
هه‌فکی کارگه‌که، هه‌موو ئاوپی لای ئه‌ویان ده‌دایه‌وه و

نه يانده ويست بچووكترين هره كه تي ئه ويان له كيس بچيت، به جورئ دهست و بازووه كاني ده جولاند له تۆوايه دهيه ويست بفرئت. خه لكه كه وه ها ده خروشان، دلنيا بووم ئه گهر له و كاته دا گۆرانييه كه ي بېر ابايه و بيگوتبا: " وهرن با هه موو شته كان بشكينين " ئه وا هه موو كريكاره كان، به جديترين وه ستايانه وه، بيهيچ بير كردنه وه يه كه به گوييان ده كرد و له چاو نوقانيكا كار كه يان ژير و ژور ده كرد و داريان به سهر بهر ديه وه نه ده هيتت.

ژور به ده گمه ن گۆراني ده گوت، به لام كه گۆراني گوتبا ئيدي دهنگي به سهر هه موو شته كاندا زال ده بوو. به جورئ كاري له خه لكه كه ده كرد، خه ميارترين كه سي ديتايه جۆش. من بهش به حالي خۆم، له ناخي ناخوه ده هاته جۆش، به غيليم به گۆراني بيژه كه ده هات كه به و پادهيه كاري له خه لكه كه ده كرد. به پادهيه كه خه ميار ده بووم و دلم پر ده بوو، هه زم ده كرد بگريم يان به دهنگي بهر زه هاوار بكه م و به گۆراني بيژه كه بليم: " هه ربژي، خۆشم ده وي! " دافيدوڤي سيلوي، رهنگ زهره، تووكن، تا ده يتواني زاري ده كرده وه، له فهرخه قاژوويه كه ده چوو تازه له هيلكه ده رهاتيت.

به لام ته نيا يارۆي قوزاقي ئه و گۆرانيه شاد و خوشانه ي ده زاني و ده گوت. نيگار كيشه كان، كۆپله ي خه مناك و خاوي وه كو " خه لكی دلره قن " يان " له باخ و ليران " ويان ئه و گۆرانيه ي بۆ مردنه كه ي ئه لكسندهر ي يه كه م گوترا بوو " چۆن تزار هات بۆ سهردان و به سهر كردنه وه ي هيز و له شكره نازا كه ي " يان ده گوت.

هه نديجار، له سهه داواي چيخاروف، باشترين پورتر يتسازي كار كه كه مان ده ستيان به خويندني سروودين

کلیسای دهکرد. به لام مه‌گەر به ده‌گمەن دەنا له هیچ یه‌کیک لهو
سروودانه‌دا سه‌رکه‌وتوو نه‌ده‌بوون. چبخاروف، هه‌میشه
حه‌زی لهو ئاوازانه‌بوو که هه‌ر خۆی لییان حاالی ده‌بوو،
به‌رده‌وام ئیرادی له‌گۆرانی گوتنی خه‌لکانی دی ده‌گرت.

چبخاروف، پیاویک بوو باریکه‌له‌ی لاواز، ته‌مه‌نی چل و
پینچ سالیک ده‌بوو، ته‌پلی سه‌ری پووتابووه‌وه قژیکی لوولی
قه‌ره‌جیانه‌ ده‌وری دابوو، برۆ چپه‌کانی له‌ سمیل ده‌چوون.
پدینیکی چپی درێژی هه‌بوو که دهم وچاوی درێژتر ده‌نواند،
پوو وپوخساری به‌ هیچ جۆری له‌ پووسان نه‌ده‌چوو،
که‌پووه‌ درێژه‌ ده‌ندووکه‌ دالاشیه‌که‌ی به‌سه‌ر سمیله‌کانیا قوت
بووبوووه‌. چاوه‌ شینه‌کانی جیاواز بوون - به‌ ئاشکرا چاوی
چه‌پی له‌ چاوی پاستی گه‌وره‌تر بوو.

به‌ده‌نگه‌ به‌رز و گه‌ره‌که‌ی هاواری له‌ باشکا (پاڤل)ی
شاگردی دووهم کرد: - پاڤل! 'ناوت هه‌ر به‌رز و پیروژ بی
خودایه' بخوینته. گه‌لق ئیوه‌ش گوی بگرن!

باشکا، هه‌ردوو ده‌ستی به‌ به‌رکۆشه‌که‌ی سه‌ری و ده‌ستی
به‌ خویندن کرد:

- با... نا... وت... هه‌ر..

چه‌ند ده‌نگیک پیکه‌وه به‌رز بووه‌وه: - ئه‌ی دا... ی... کی...
خوا..

که‌چی چبخاروف به‌ هه‌لچوونه‌وه‌ هاواریکرد:

- تۆش له‌وینی سیتانوف! ده‌نگت نه‌وی بکه‌ تا له‌ ناخی
ده‌روونته‌وه‌ ده‌ربیت!

سیتانوف، ده‌نگی هه‌لبه‌ری، ده‌نگی چی ده‌تگوت له‌بنی
به‌رمیلیکی به‌تال ده‌ده‌یت:

- ئه‌ی به‌نده‌ین خ... و... ا..

به تاييه تي له گهل پاقل ومندا، به لوتف تر و مېهره بانتر بوو. تاقه کس بوو که حه زیده کرد فیزی ئه و هونه ر و پیشه یه مان بکات.

پیاوینکی گونگ بوو. به شینویه کی گشتی پیاوینکی کراوه و پوو خوش نه بوو، جاری واهه بوو یه ک ههفته ی ته و او، به بی ئه و هی ورته یه کی لینه بی، وهک ئه و هی که پ لال بی، کاری ده کرد. به جوری ته مه شای ده کردین، وهکو ئه و هی یه که مجار بی بماندینیت. له و کاتانه دا ئیدی ده می تیک دهنه و به کیردیش هه لنده پچرا، هه رچه نده زوری حه ز له گورانی بوو، به لام واده اته به رچاو گوئی له گورانی خه لکانی دی نه بیت. هه موو ته مه شایان ده کرد، به دزییه وه چاویان داده گرت. سه رقال و مژوول به سه ر ئیکونه یه که وه داهاتبو وه، سه رینکی تابلو که ی نابوو سه ر هه ردوو ئه ژنوی و سه ره که ی تری نابوو به قه راخ میزه که ی به رده میه وه، به فلچه ناسکه کانی سیمای پورتریتیکی ده کیشا، وهکو سیمای خوی تاریک و غه رب بوو. له ناکوا، به توو په یی ده یگوت:

- بریدتیچا - ئه و وشه یه مانای چییه؟ 'تیچ' له زمانی سلافی کوندا مانای (رویی) ده گه یه نن. به لام 'برید' مانای (پیشتر) ده گه یه نن. ئیدی 'بریدتیچا' مانای 'زوو پویشتوو' واتا هه لاتوو، هه ر ئه و مانایه دهادت و ته و او..

هه موو به بیده نگی زاربه ش ده که نه وه، به نیگای خیرا دایده بیژن، وشه سه یر و غه ربه کان، له گویدا ده زرینگینه وه :
- نه ده بوو له پیستی مه ردا په سم بکرا، ده بوو بالی لیترا..
یه کیک له ئاماده بووان، قیروسیا ده کات و ده پرسیت :-
ئوه باسی چیده که یته؟

وهلام ناداتهوه، ئیدی یان له بهر ئه وهی گوئی له پرسپاره که نه ده بوو، یان ده عیهی نه ده هات وهلام بداتهوه، دووباره قړوقه پی ده کرد. وشه کانی له بیده نکیدا نقووم ده بوون.

- پتویسته ژانیان بزانی. کام ژپانه؟ ئه وهی له کتیبه پیروزه کاندایا تومار کراوه؟ ئیمه به تنیا ده ژین - به بی بال.. کوا نه فس - نه فس؟ من ئه وه تان لئ ده پرسم! ئیمه مودیل و ئه سله که مان له لایه، ئه مه راسته. به لام به بی دل..

هه موو ئاماده بووان، بهو بیرۆکانه بزه یان دیتی تنیا سیتانوف نه بیت. یه کیکیان به ته وسه وه ده لیت : - شه وی شه مه ده خواته وه..

سیتانوف، گهنجکی بیست و دوو سالانی دهم وچاوخړی بی ږدین و تنانهت بی برؤش بوو، بالای به رز بوو، له ئاره قه دا هه لکشابوو، مه ند وخه مین ده یروانیی سووچیکی کارگه که.

ئیسشاش له بیرمه، جاریک چیخارؤف که له ته قلیدی شه مایلنکی مریه می، ده سستکردی تیودورف بووه وه، شه مایله که ی (ئیکونه) خسته سه ر میزیک وگوئی :

- ئه ی پاکیزه ی پیروژا هه نووکه حازر و ئاماده ی. تو له ئاماننکی بی بن ده چیت، که هه موو ږوندکی تالی هه لقولاوی دلی تیره ی به شه ر له ودا ده دره وشپته وه..

هه نگن ده سستی برد، پالتوی یه کیک له نیگار کیشه کانی هه لگرت، دای به شانیا و مه یخانه خوت بگره واهاتم. کورپه کان ده ستیان به پیکه نین کرد. یه کیکی به ته مه نیان هه ناسه یه کی پر له به غیلی هه لکیشا، به لام سیتانوف، چوو بق لای ئیکونه که، به وردی لئی ورد بووه وه، گوئی:

- بېنگومان دهخواته وه، خوی مه ست دهکات، بویه دهخواته وه چونکه له تابلوکه ی بووه ته وه، له سووی دابراڼه، دابراڼ له تابلوکه ی. هه موو که سیک له م هه لوښته ټیناگات..
نوره خواردنه وه ی چیخاروف هه میسه شه مموان بوو، وه نه بی، وه کو نیگار کیشه کانی دی، به حوکی راهاتن و ټالووده بوون بخواته وه. خواردنه وه کانی نه و به مجوره دهستی پیده کرد: به یانی پارچه کاغه زیکی بچوکی دهنووسی و به پاقل دا دینارد. نه و جا پښ وختی فراقین دهچوو بولای لاریونیچ و دهیگوت: - نه مړو بڼو حه مام ده پړوم.

- زورت پیده چیت؟

- نا، و اېزانم..

- تکیه، تا پړوی سځ شه ممه زیاترت پینه چیت!

چیخاروف، سهره سافه که ی دهله قاند و بروکانی ویک دیتانه وه. که له حه مام دههاته وه، جله جوانه کانی له بهر دهکرد، بونبناخی ده به ست. زنجیرکی زیوی دریزی به ئیله که ټاوریشه که یه وه ده به ست و به دم رڼیشتنه وه به پاقل ومنی دهگوت:

- نه مشه و کار که که جوان بشون، میزه دریز که ش جوان

پاک بکه نه وه!

ئیدی خوشییه کی کوت وپر بالی به سهر هه موواندا دهکیتشا، نیگار کیشه کان ده بوژانه وه و جله کانیاڼ خاوین ده کرده وه و دهچوون بڼو حه مام و شنیوکی به په لیاڼ دهخوارد. دوا ی شنیو، چیخاروف به بیر و مهی و مزه و خواردنه وه په یدا ده بوو، ژنیکی به که له شی بی رها، که بالای دوو ماهر ده بوو، به ته په ته پ دووی ده که وت، کورسیه کانمان له چاو نه و دهگوت یاری مندا لانن، یگره سیتانوف، به هه موو دریزییه کی خویه وه، له چاو نه و دهگوت مندالیکي چکوله یه. نه م ژنه زور

زهلام بوو، مه‌مکه‌کانی له‌بهر چه‌ناگه‌يا که‌له‌که‌ بووبوون. له‌ جم وجولا زور خاو بوو. دهم وچاوه‌ خړه‌که‌ی، به‌چاوه‌ گوره‌کانیه‌وه‌ که‌ له‌ چاوانی نه‌سپ ده‌چوون، وپړای نه‌وه‌ی ته‌م‌نی چل سالان بوو، هینشتا هر ته‌ر وتازه‌ بوو، دهمه‌ چکوله‌که‌ی ده‌تگوت به‌ قه‌ل‌م و فلچه‌ دروستکراوه‌، له‌ دهمی بوکه‌له‌ین هرزان بایی ده‌چوو. ثم‌ څه‌نؤل و دهم به‌ خنده‌یه‌، ده‌سته‌ زه‌لام و گهرمه‌کانی بق‌ هم‌موان دريژ ده‌کرد و ته‌وقه‌ی ده‌گل ده‌کردن و به‌بی نه‌وه‌ی پټويست بکات زياد له‌ پټويست مجامه‌له‌ی ده‌کردن :

- چوئن باشن؟ نه‌مړې دنيا سارده. ثم‌ بڼه‌ چييه‌ له‌ ژوره‌که‌تان ديت - وادياره‌ بڼی شه‌مايله‌کانه. ئی حالتان چونه‌؟

ديمه‌نی ثم‌ څه‌ ده‌چووه‌ دل‌وه‌، له‌بهر دلان بوو، څنځی توکمه‌ و تیکسمپراو بوو، مه‌نگ وه‌کوړوباری پړه‌وان بوو. به‌لام که‌ قسه‌ی ده‌کرد، نه‌وه‌ نه‌بوو، پياو لټی بيزار ده‌بوو، جگه‌ له‌ قسه‌ی توپره‌هات هيچی دی نه‌ده‌زانی. پيش نه‌وه‌ی قسه‌بکات، گوپه‌ نامال سووره‌کانی پرېا ده‌کرد، دهم وچاوی هينده‌ی دی خړ ده‌بوو.

گه‌نجه‌کان، له‌ قاقايان د‌دا و له‌ بن‌ لټوانه‌وه‌ ده‌يانگوت : -
چ نه‌سپه‌ څنځکه‌!

- هر بق‌ نه‌وه‌ باشه‌ بکړی به‌ بورج و مناره‌ی کلټسا!
له‌ پشت سه‌ماوهره‌که‌وه‌، له‌ به‌رده‌م ميزه‌که‌دا داده‌نيشت، لټوه‌کانی کوډه‌کردنه‌وه‌و باسکه‌کانی له‌ ژير مه‌مکه‌کانی دا ده‌خسته‌ سه‌ريه‌ک، به‌چاوه‌ درشته‌ جوانه‌کانی ته‌مه‌شای هم‌موانی ده‌کرد.

هم‌موان به‌پريزه‌وه‌ مامه‌له‌يان له‌ ته‌کدا ده‌کرد، بگره‌ گه‌نجه‌کان که‌ميکيش لټی ده‌ترسان. نه‌گه‌ر گه‌نجيک به‌چاوی

ته ماحه وه سه پیری جه سته قه له وه که ی بگردبایه، به پیکه وت
نیگای، له نیگای زیتله ی ئه وه له نگوتبا، چاوی داده خست و
سه ری له به رخ دهنه و له شهرما هه موو گیانی وه سه ر ئاو
ده که وت.

جیخاروفیش به پیزه وه مامه له ی له ته کدا ده کرد، به وشه ی
کو، واته ئیوه یان "هاوسن" بانگی ده کرد، هه رجاری شتیکی
بدایه پیتی، له به ری دهنوشتایه وه. ژنه که ش به ناسکی ده یگوت:
- خۆت له بهر من سه غله ت مه که. خه جاله تم. به پاستی زۆر
خۆت سه غله ت ده که یت!

به پواله ت په له ی هیچ ئیش وکاریکی نه بوو، بازووه کانی
ته نیا له ئانیسه که کانیه وه ده جولان، باقیه که ی به که له که یه وه
نووسابوو. جه سته ی بۆنی نانی گهرم و تازه ی لیده هات.
گوگولیفی پیره میزد، له په ستاو بیتسانه وه ستایشی ده کرد،
له بن لیوانه وه، هه ر ورته ورتی بوو، له تۆوايه شه ماسه یه و
نزا و نوێژان ده خوینیت، ژنه ش به دهم ناسکه بزیه که وه گوینی
لیده گرت.

چه ند گوگولیف، ستایشی ده کرد، ئه ویش (ژنه که) ده سته
یارمه تی بۆ درێژ ده کرد:

- که منداڵ بووم جوان نه بووم، که ته مه نم گه ییه سی
سالان ئیدی به ته واوه تی گوێرام، بووم به مایه ی سه رنج،
ته نانه ت خانه دانه کانیسه هه ستیان به وه کرد، یه کیکیان به لپتی
ئوه ی دامی که عه ره بانیه ک و جووتی ئه سه م پیشکه ش
بکات..

کاپندیوخین، که له و کاته دا مه ست ده بیت، به قژی بزیه وه
خپسه یه کی لیده کات و به توندی ده لیت: - له هه نبه ر چییا،
هه ره خۆراپی؟

ژنه که ده لیت: - هه لبه ته له هه نبه ر خۆشه ویستی مندا.

کاپنڊیوخین، دپرتینیی و به ناپرههتی دهلیت:-
 خوشه ویستی، مهبه ست له خوشه ویستی چیه؟
 ژنه، زور به ساده یی به رسف ده داته وه :
 - گهنجیکی قوزی وه کو تو پیویسته هه موو شتیک
 سه باره ت به خوشه ویستی بزانت.
 کارگه که له بهر قاقای پیکه نین ده لهریته وه، سیتانوف،
 به گوینی کاپنڊیوخین دا ده چینئ :
 - نه م ژنه گه وجه.. له گه وجیش خراتره. کوپم ده وی
 بتوانی بکه ویته داوی نه شقی نه م ژنه وه، ئیدی نه م گه نگه شه ی
 ناوی..

به هوی مه یه که وه دهم وچاوی گرژ بوو، ئاره قه نیشه سه
 لاجانگه کانی، گر له چاوه زیته کانی ده بووه وه. گوگولیفی پیر،
 که پوره دزیوه کی ده جولینیت و به قامکه کانی چاوه لیله کانی
 ده سرت و ده پرسیت : - چهند مندالت بووه؟
 - یه ک کوپ..

چرایه ک به سه میزه که دا شۆر بووه ته وه، یه کیک دی له
 گۆشه یه کی پشتی موغه یرییه که وه ده گری، پوناکی کزی
 چرایه کان هه موو گۆشه یه کی کارگه که یان پر کردووه له
 سییه تی بن دهم وچاو. په له ی رهش جیگای ده ست و دهم
 وچاویان گرتووه ته وه و وه همی سه یر ده خه نه دل و
 ده روونه وه، له هه رکاتیکی دی زیاتر نه وه حیه ی ده دایتی که
 جه ستی پوحنیان و وه لیان هه ر دوو ژووره تاریکه که یان
 چۆل کردووه و جله بۆیاخکراوه کانیان له داوی خو به جی
 هیشته وه، تۆپه شووشه ییه کان به بن میچه که وه شۆر
 بوو بوونه وه له ناو چه ره دوو که لدا، شین ده چوونه وه.

چبخاروف، به رده وام به ده وری میزه که دا ده سوورپایه وه،
 پۆلی خانه خوی ده گهل هه موو ئاماده بووه کاند ده بینی، سه ره

سافه که ی جـار ی به لای ئەما و جـار ی به لای ئەودا
 دادەنەواندەو، قامکە پەق و تەقەکانی لە جـوولە ی
 بەردەوامدا بوون. تەواو لاواز بووبوو، لـووتە دەندووکی
 دالاشیەکی هیندە ی دی باریک بووبوو، کە لە لای پوناکیەکی
 دەوستان، سیتەری کە پوو دەریژەکی لا پوومەتی دادەپۆشی.
 بە دەنگ زولالەکی دە یگوت : - گەلق، بە ئارەزووی دلی
 خۆتان بخۆن و بخۆنەو!

ژنەکە، وەکو ئەو ی گەورە ی کۆرەکی بێ، دە یگوت:
 - بـقـچی خۆت سەغـلەت دەکی دراوسـی؟ هەریەکیک لە
 ئامادەبووان بازووی خـزی و توانای تایبەتی خـوی هەیه،
 هەرکەسە و بەگۆیـرە ی توانای خـوی دەخوات!
 چیخاروف، بە هەلچوونەو هـاوار دەکات:
 - گەلق بێ دلی خۆ مەکن! هەموومان بەندە ی خوداین، با
 بە یەکدەنگ ئەم سـروودە وەخوینین: " نـاوت هـەر بەرز و
 پیروژ بیت "

خویندەنەکە، زۆرخراپ ناکام دەبیت، هەمووان لە خواردن و
 خواردنەو دا مـر بووبوون. کاپند یوخین، دەست دەداتە
 ئوکوردیونیک، فیکتور سـالوتین کە گەنجیکی گرژ و مۆن بوو،
 دەفیک دەگریت بە دەستەو، لـتی دەدات و زنجیر و پـلـپـلەکانی
 دیوی ناووە ی دەزنگینەو.

چیخاروف ئەم دەکات : - سەمایەکی پووسی لێدەن!
 ئاوپ ی لای ژنەکی دەداتەو و دەلـیت : - هاوسـی
 نافەرموویت!
 ژنە هەلدەستیت و دەلـیت : - تۆ زۆر خۆت سەغـلەت
 دەکەیت!

بەرەو ناوەندی ژوورەکی دەپوات و لەویندەر دەوەستیت،
 تۆکمە وزەلام دەلـتی بـورج و منارە ی کلێسایە. تەنووڕە یەکی

قاوهیی دهلب و ئیلهکیکی لۆکهی زهردی له بهره و دهسمالیکیی
سووری له سهرییهوه ئالاندووه.

ئوکوردیۆنهکه ئاوازیکی خوش لیده دات، زهنگۆله
چکۆلهکانی دهزینگینهوه. دهفهکه دهنگیکی ناخۆشی قورس
وخه مناکي ئه وتۆی لی بهرز دهبیتهوه که گویچکه دهتورینیت،
وهکو ئه وهیه شیتیک بگری، داخ و ئاخ هه لکیشیت، سهری
خۆی به دیواردا بدات.

چیخاروف، سهمای باش نه ده زانی. ههردوو پیتی دهبرده
پیشهوه، پاژنه ی ههردوو پووته بریقه داره که ی دهکوتا به
عاریدا یان سووک سووک وهکو بزنی به جۆری
ههله به زییهوه که به هیچ جۆریک دهگهله پیتی موسیقا که دا
تیکي نه ده کردهوه، وا دههاته بهرچاو لاقهکانی هی خۆی نه بن،
به دهنی به شیهیه کی زۆر دزیو دهله راندهوه، دهتگوت
ماسیه که کهوتووه ته تۆپهوه، به راستی دیمه نیکي خه مناک
بوو. به لام هه مووان - به سهرخۆشه کانیشهوه - به دیقهت
ته مه شای ههله پینه که یان دهکرد و چاویان بریبووه پوخساری
ودهستهکانی. سیمای چیخاروف، به شیهیه کی سهیر دهگۆرا،
جاری وا هه بوو ناسک و شهرمن بوو، جاری وا هه بوو لووت
به رزو فرناخ و قۆره دهماخ بوو، هه ندیجاریش گرژ و مۆن و
خوینتال بوو. له وه دهچوو شتیک له ناکاوا بیترسیتیت، هاواری
دهکرد و چاوی دهنوقاند، که دووباره چاوی دهکردنهوه، له
تۆوايه خه م بالی به سه ریدا کیشاوه. ههردوو دهستی
دهنوقاندن و له ژنه که نزیک دهبووهوه، پاشان له بهرده میا
دهکهوته سهه ههردوو چۆکان، ههردوو پیتی به عاریدا کوتان،
ههردوو بالی کردنهوه. برۆکانی ویک هیتانهوه، بزیه کی
گهرمی به پوودا ددهات. ژنه ی تاین لینی ورد دهبیتهوه، ناسکه

بزه‌یه‌کی بۆ ده‌کات، به هیتنی ئاگاداری ده‌کاته‌وه : - خۆت ده‌فه‌وتینی هاوسی!

ده‌یه‌ویت، به‌نازه‌وه چاوه‌کانی بنوقینیت وخۆی تاقیب‌کاته‌وه. به‌لام چاوه‌کانی، که هر یه‌کیکیان به ئه‌ندازه‌ی دراویکی سی کۆپیکی ده‌بوون، به‌ده‌نگیه‌وه نایه‌ن و نایه‌نه نوقاندن، ئیدی چرچ و لۆچه‌کانی ده‌وری چاوی هینده‌ی دی ناشیرینی ده‌کن. ژنه‌ش، سه‌ماکاریکی ناکام بوو. هه‌موو هونه‌ریکی ئه‌وه‌بوو که جه‌سته زه‌لامه‌که‌ی به ئه‌سپایی ده‌هه‌ژاند و له شوینیکه‌وه بۆ شوینیکی دی ده‌چوو. ده‌سته‌سپریکی به ده‌ستی چه‌پیه‌وه گرتبوو و به خاوی بای ده‌دا، ده‌ستی راستی له سه‌ر سمتی بوو، پێک له جه‌په‌یه‌کی گه‌وره ده‌چوو.

ده‌م وچاوی چیخاروف، که به به‌رده‌وامی به‌ده‌وری ئه‌م په‌یکه‌رده‌دا ده‌سووپایه‌وه، خیراخیرا ده‌گۆرا. له‌وه ده‌چوو هر ئه‌و به‌ته‌نی لی‌رده‌دا نه‌په‌قسیت، به‌لکو ده زه‌لام لی‌ره بره‌قسن هه‌مووشیان لی‌کدی جیا‌وا‌زن. یه‌کیکیان شه‌رم و خاکیه‌، دو‌وه‌میان گرژ و مۆن و ترسناکه‌، سی‌یه‌میان له شتیک ده‌ترسیت و به‌ده‌م هاواریکی چکۆله‌وه هه‌ولده‌دات له‌م ژنه زه‌به‌لاحه قیزه‌ونه پزگاری‌یت. پیاویکی دی له ناکاوا به‌دیار ده‌که‌ویت، وه‌کو سه‌گیکی بریندار خۆی لوول ده‌کات، ئه‌م په‌قس و سه‌ما ناشیرینه بیتاقه‌تی ده‌کردم و کۆمه‌لیک بیره‌وه‌ری خراپی له‌مه‌پ سه‌ربازان و کاره‌که‌ران و جلشۆران و ده‌له‌به‌بای وه‌بیر دیتامه‌وه.

قسه ئارامه‌کانی سیدوروفم وه‌بیر هاتنه‌وه:

"هه‌موو به‌شه‌ریک له‌م مه‌سه‌لانه‌دا درۆیان ده‌کات. شه‌رم ده‌کن، ته‌ریق ده‌بنه‌وه، چونکه هه‌یج که‌سیک نییه به راستی خۆشه‌ویستی بکات. ته‌نیا بۆ رابواردن ئه‌و شته ده‌کن."

نهمده ویست باوه پ به مە ی که ٠ هەموو به شه ریک له م
 مه سه لانه دا درۆ ده کات ٠ بکه م. ئەدی شاژنه مارگۆ؟ دلنایم
 چیخاروف درۆ ناکات. دهمزانی سیتانوف کچیکی سه رجاده ی
 خۆش ویست وله ریکه ی ئەوه وه تووشی نه خۆشیه کی نه نگین
 بوو، به لام سیتانوف به راویژی هاوپیکانی له سه ر ئەو شته
 نه ک لیتی نه دا، به لکو ژووریکی به کری بۆی گرت وکه وته
 چاره سه ره کردنی، به رده وام به ئەده ب و میهره بانیه کی
 تاییه تیه وه باسی ده کرد.

ژنه زه لامه که، هه ر له وینده ر خۆی باده دا، بزه
 ده سته کرده کی هەموو دهم وچاوه پانه که ی گرتبووه وه،
 ده سته سه ره که ی ده سته شه پۆلی ده دا، چیخاروف به ده وریا
 ده سووپایه وه، به دهم ته مه شاگردنی وانه وه، بیرم ده کرده وه :
 تو بلنی حه وا، که خودی خوای هه لئه تانه د، وه کو ئەم ئەسه په
 بووبی؟ ئیدی هه ر له خۆوه رقم لیتی بووه وه.

ئیکۆنه بی دهم وچاوه کان له سه ر دیواره تاریکه که وه
 ته مه شایان ده کردین، شه وی تاریک بالی به سه ر شووشه ی
 په نجه ره کانه دا ده کیشا، هه ردوو چراکه، به ئەسه پای له ناو
 کارگه خه فه که دا ده گران. ئیدی زیده باری دهنگی ته په ته پی
 پتیان و ژاوه ژاوی دهنگه کان، ده متوانی گویم له دهنگ و
 تکه تکی ئەو ئاوه بیست که به خیرایی له ئامانه مسینه
 گه وره که وه، ده تکایه ناو ته نه که ی خۆله که.

به راستی ئەم ژیا نه له گه ل ئەو ژیا نه دا که له کتیبانه دا
 خویندبوومه وه، ئاسمان و ریسمان بوو! جیاوازییان یه جگار
 زۆر بوو! زۆری پینه چوو، بیزاری به سه ر هه موواندا زال بوو،
 کاپندیوخین ئوکور دیونه که ی له ده سته سالوتین، ده رهیتا و
 هاواری کرد:

- دەى با كارتىك بكەين لەوحەكان دووكەليان لىبەرز
بىتتەو!

وھكو فانكاتسىگانوف ھەلدەپەپى، لە تۇ وایە بە ھەوادا
دەفپى، ئەوجا پافل ئۇدینتسوف و سورکین چەند ھەنگاویکی
لەز وجوانیان نا، تەنانت دافیدوفى سىلداریش بە ژوورەگەدا
دەھات و دەچوو، بەھۆی تەپ تۆز و دووکەل و بۆنى فودکای
ترشاوھە دەکۆکی ئەمما کۆکین!

ئیدی بەو جۆرە بە دەم ھەلپەپکى وگۆرانى وھاوارەو
بەردەوام دەبوون. بەلام وام ھەستدەکرد، ھەر بە پوالەت
ئاسوودە و خۆشحال بوون، بەدرۆوہ خۆیان شاد و خۆشحال
دەنواند. سىتانوف، کە سەرى گەرم بووبوو، بە نىو
ئامادەبوواندا دەسووپایەو، بەپاویژیکى مەستانە دەپىرسى :-
چۆن دەتوانى ژنىکی وای خۆش بوئ. ھا؟

وام دەھاتە بەرچاو، چىوای نەماوہ لە ھۆپژنى گریان بدات.
لاریونىچ، شانە پەق وتەقەکانى با دەدات و وەلام دەداتەوہ:
- لە خەلکى دى خراتر نىیە. تۆ ھەقت چىیە؟

بەلام ھەر زوو ئەو جووتەى باسیان دەکردن، دیار نەمان.
سىتانوف، بە نىگا خەمىنەکانى ژوورەگە دادەبىژىت و
دەپرسىت :- ئەو جووتە پۆیشتن.

بەپراستى پۆیشتن، من دەزانم کە چىخاروف، تا دوو یان
سى پۆژى دى بۆ کارگە نایەتەوہ. کە بىتتەوہ، دواى چوونە
ھەمام، ئیدی لە سووچەکەى خۆیا، کپوکپ، مەند و گۆشەگیر،
دوو دانە ھەفتە ونىو، بەسەر کارەکەى خۆیدا کپ دەکەوئ.

سىتانوف، دەم وچاویکی داھىزراوى ھەبوو، ھىچ جوانیەکی
تیا نەبوو، تەنیا چاوہ ساف و گەشەکانى نەبىت.

لەگەل مندا زۆر بە لوتف بوو، ئەمەش دەگەپایەوہ بۆ
دەفتەرە ئەستوورەکەم کە پپ بوو لە شىعر. ئەم پپاوە باوہپى

به‌خوا نه‌بوو. زه‌حه‌مه‌ت بوو له‌و کارگه‌یه‌دا، بزانه‌ری کئ باوه‌پی
 پئی هه‌بوو و خو‌شی ده‌ویست جگه‌ له‌ لاریونیچ. هه‌مووان به‌
 ته‌وسه‌وه‌ باسی خویان ده‌کرد، ریک وه‌کو چۆن کریکاره‌کان
 باسی وه‌ستا و خاوه‌ن کاره‌کانی خویان ده‌کرد. وئ‌پ‌ای ته‌وه‌ش
 که‌ له‌ سه‌ر خوانی خواردن داده‌نیشتن هه‌موویان نیشانه‌ی
 خاچیان ده‌کیشا و که‌ ده‌چوونه‌ ناو جیگاوه‌ وئ‌ردیان ده‌خویند
 و هه‌ره‌ه‌موویان پوژانی یه‌ک شه‌ممووان ده‌چوونه‌ کلێسا.
 به‌لام سیتانوف، ته‌و سرووتانه‌ی نه‌ده‌کرد و به‌ خوانه‌ناس
 داده‌نرا. به‌ دلنیا‌یه‌وه‌ ده‌یگوت: - خودا نییه‌.

- ته‌دی، ته‌م هه‌موو شته‌ له‌ کو‌یوه‌ هاتوه‌، سه‌رچاوه‌که‌ی
 چییه‌؟
 - نازانم.

جاریک پیم‌گوت : - چۆن ده‌بی‌ خوا نه‌بی‌ت؟
 باسکه‌ درێژه‌که‌ی بئ سه‌ر سه‌ری هه‌لب‌ری و ئاماژه‌ی بئ
 ته‌رزه‌که‌ کرد و وه‌لامی دامه‌وه‌:

- ده‌بینی، خودا به‌رزاییه‌، مرؤف قولاییه‌. وانیه‌؟ به‌لام
 گوتراوه‌: 'خوا به‌شه‌ری له‌ سه‌ر شیوه‌ی خو‌ی دروست‌کردوه‌
 '. باشه‌ گوگولیفی له‌ سه‌ر شیوه‌ی کئ دروست‌کردوه‌؟

ده‌مم به‌سترا. گوگولیفی مه‌یگوسار و پیس و پۆخل،
 هه‌رچه‌نده‌ به‌ ته‌مه‌ن بوو، له‌ هیچ گوناخیک نه‌ده‌پ‌رینگایه‌وه‌.
 هه‌روه‌ها خوشکه‌که‌ی نه‌نکم بیرکه‌وته‌وه‌، یرموخینی سه‌ربازی
 خه‌لکی فیاتکام بیرکه‌وته‌وه‌، ئاخ‌ر چ شیوه‌و وینه‌یه‌کی خودا
 له‌وانه‌دا به‌دی ده‌کرا؟

سیتانوف گوتی : - خه‌لکی به‌رازن.
 به‌لام خیرا، وه‌کو ته‌وه‌ی داوای بو‌ردن له‌ من بکات
 هه‌لیدانی:

- نیگه‌ران مه‌به‌ ما‌کسیم‌یچ، خه‌لکی باشیشیان تیدا هه‌ن.

من له گه ليا ئاسووده بووم، هه رشتيني نه زانيبا به ئاشکرا
دهيگوت ناياننيت. دهيگوت : - نايانم. بيرم له م شته
نه کردوو هته وه!

دياره ئه م پاشکاو به باو نه بوو. ئه و خه لکه ی دی که
دهمناسين وايان ده نواند هه موو شتيگ ده زانن. له هه موو
بابه تيگدا ئه سکزی بوون، خويان له هه ر بابه تيگ هه لده قورتاند.
ئهو ی به لای منه وه سه ير بوو، ئه وه بوو ده فته ره که ی
ويژای ئه وه ی که شيعری زۆر جوانی تيا بوو، هه نديک چامه و
قه سیده ی ئه وتوی تيا بوو، پياو له شه رما سوور ده بووه وه. که
باسی پوشکينم له گه ليا کرد ئاماژه ی بۆ قه سیده ی " گافريلیادا
کرد، که کۆبی کردبوو..

- پوشکين؟ زۆرم به دل نيه. به لام بينيديکتوف - ئه مه
شاعيري که پتيويسته بايه خي ته وای پي بده يت ماكسيميج!
چاوی ده نو قانندن و به ده نگیکی نه رم، ده يگوت:
بپوانه مه مکه قوته کانی
ئه م خانمه جوانه...

نازانم بۆچی ته که زی تايبه تی له سه ر ئه م سني به يته ده کرد
و به که ش و فشه وه ده یخوينده وه:

چاوی تيز و تير ئاسای

باز ناتواني

ئه م ده رگا داخراوانه ببهری

تا نيگاپه کی له زگيني

ناخی دلی بکات..

- حالی بوويت؟

شه رمم ده کرد، دان به وه دا بنه م که من نازانم چ شتيگ ئه و
هه موو شادييه ی ده خاته دله وه.

ئەرکی شاگردی من له کارگه کهدا زۆر ئهستم نه بوو. بهیانی زوو، بهر له وهی نیگارکیشه کان له خه و پابن، من سه ماوه ره کهم گهرم ده کرد و چام بق ئاماده ده کردن. وهختایه که ئهوان له مووبه که کهدا خه ریکی خواردنی نان و چای بهیانی ده بوون، من له گهل پافل دا هر دوو ژووره کهم گسک ده دا و خاوین ده کرده وه و سپینه و زهر دینه ی چهند هیلکه به کهم جیاده کرده وه، که بق تیکه لکردنی بویه کان به کاریان ده برد، ئه و جا ده چووم بق فروشگایه که. ئیوارئ، بویه کانم تیکه ل ده کرد و ته مه شای وه ستاکانم ده کرد که چون کار ده کهن. له سه ره تا وه به تاسه یه کی زۆره وه ته مه شام ده کردن، به لام هر زوو بۆم به دیار کهوت که زۆربه ی ئه و پیاوانه هه ز له کاره کاریان ناکه ن و به بیزاری و نه به دلی کار ده کهن و کات به سه ره ده بن.

شهوان چونکه به زۆری بیکار بووم، ئیدی کاته کهم به گیرانه وهی ژبانی خۆم له سه ره کهشتیان و ئه و چیرۆکانه ی که له کتیباندا خویندبوومنه وه، بق نیگارکیشه کان به سه ره ده برد. ئیدی به ره به ره به بی ئه وهی به خۆ بزانه له کارگه کهدا، بووم به نه قال و خوینه ر.

ئیدی زوو به زوو بۆم ده رکهوت که هیچ که سیک له و خه لکه به ئه ندازه ی من نه ئاویتته ی ژبان بووه و نه دنیای دیتووه.

هر له سه ره تای میژمندالی خۆبانه وه، له چوارچیوهی زندانی تهنگی پیشه که ی خۆبانه ده پس بوو بوون و نه یانتوانی بوو لیتی ده ربچن. له نیتو هه موویاندا، ته نیا چبخاروف له و

کارگه یه دا، مۆسکۆ بینی بوو و به بهرده وامی هه رباسی ده کرد، نیوچاوانی تینکنا و گوتی:

- چاو له بینی مۆسکو تیر نابیت، ده بی به بهرده وامی چاوت کراوه بیت.

ئهوانی دی شتاقیان له شویا یان فلادیمیر هیوه تر نه پۆیی بوون. ئه گهر ناوی قازان هاتبا، له منیان ده پرسى :-
پووسیانی زۆری لێهه ن؟ باشه کلێساشی تیدا ههیه؟
پیرم، له لای ئهوان دهیکرده سبیریا، باوه پریان نه ده کرد که سبیریا، ده که وێته پشت ئوراله وه.

- باشه، ماسیانی ئورال له وێوه، له ده ریای قه زوینه وه ناهینن؟ بهم پێیه ده بی ئورال له سه رووی ئه وه ده ریایه وه بیت!
هه ندیچار که ده یانگوت ئینگلته را که وتووه ته پشت ئوقیانوسه وه وام ده زانی پیم پاده بوین، یان ده یانگوت بونا پارت، له مالبات و بنه ماله یه کی خانه دانی خه لکی کالوگایه. که باسی هه ندئ شتم بۆ ده کردن که به چاوی خۆم دیتبووم، به ده گمه ن باوه پریان پیده کردم، که چی به تاسه وه گوئیان له پۆمانانی زۆر خه یالی و چیرۆکین گونگ و ئالۆز ده گرت. ته نانه ت پیره کانیش خه یالیان له حه قیقه ت پێ په سندر بوو. به ئاشکرا ده مبینی تا چیرۆکه که ناواقیعی تر بوایه، زیاتر گوئیان لیده گرت، تا پووداوه کان زیاتر په گیان له درۆدا با، زیاتر له زه تیان لیده بینی، به کورته که ی واقیع سه رنجی پانه ده کیشان، هه موو به تاسه وه چاویان له ئاینده بوو، حه زیان ده کرد دزیوی وکویره وه ری ئیستا ته پس بکه ن.

ئه مه م زۆر به لاوه سه یر بوو، چونکه هه سستیکی تووندم سه باره ت به هه قدزی نیوان حه قیقه ت و وه هم له لا چیتوو بوو. ئه وه خه لکه راستیانه به بهرچاومه وه بوون، به لام له هیهچ کتیبیکدا خه لکانیکی وه کو ئه وانم بهرچاو نه که وتبوو، قه ت

كەسىپكى وەكو سمورى و ياكوفى توونچى يان ئەلكسندر
فاسىلىقى ھەلاتوو، يان چىخاروف يان ژنانى جىشورى وەكو
ناتالىام نەبىنى بوو.

لە سەندووقەكەى دافىدوفدا، كۆمەلىك چىرۆكى تۆز
گرتووى كۆن و دپاوى نووسەر گولیتسىنسكى و كىتەبەكەى
بولگارین ' ئىفان فىگىگىن ' و بەرگىك لە كىتەبەكەى برامبىوز
ھەبوو. مەن بە دەنگى بەرز ھەموو ئەو بەرھەمە كۆن و
پەژمردانەم بۆ نەقاشەكان خويندەو، زۆریان پىخۇش بوو.
لارىونىچ گوتى:

- خويندەو لە گەنگەشە و دەمەقالەت دور دەخاتەو.
ئەمە كارىكى زۆرباشە.

مەن لە كىتەپان دەگەپام، ھەر كىتەپكى دلخوازى خۇم پەيدا
دەكرد، ھەموو شەوئىك بۆ ئەوانەى دەروروبەرى خۇم
دەخويندەو، شەوانىكى خۇشبوون، بىر ناچنەو، كارگەك بە
پادەيەك بىدەنگ دەبوو، لە تۆ وایە لە بىبابانىكدايت، ئەو
گلۇپانەى لە بىن مېچەكەو شۆر بووبوونەو لە ئەستىرانى
سېى و سارد دەچوون، تىشكەكانیان دەيدا لەو سەرە ساف
يان قۇنانەى كە بە سەر مېزەكاندا دانەوئىراپوون. كۆمەلىك
پوخسارى ئارام دەبىنى كە لە فكران پۇچووبوون، ناو بە ناو
يەككىيان ستایشى نووسەرەكە يان قارەمانى چىرۆكەكەى
دەكرد. كرىكارەكان لەم كاتانەدا كە مژوولى گویگرتن دەبوون،
تەواو دەگۆران، دەتگوت ھەمان ئەو كەسانە نىن كە بە
پۆژەو دەمبىنن. لەو ساتانەدا زۆرم خۇشەوېستن، ئەوانىش
بەلای مەنا دایاندەكىشا، خۇم لە جىگەى شایستەى خۇمدا
دەبىنىيەو.

پۆژىك سىتاتوف گوتى:

- له وساووه كه تو كتيېمان بؤ ده خویننه وه، ده لېی له به هارداین و په نجه ره كانمان كړد ووه ته وه و ه وای پاك هاتووه ته ناو ژووره كانمان.

زور به زحمه ت كتيېم په یدا ده كړد. نه ووم به بېرا نه هاتېوو، له كتيېخانه يه كې گشتی كتيېان به نه مانه ت وهر بگرم. بؤيه وه كو سوال كړ، تووشی هه ركه سيك بوايم سوالی كتيېم لېی ده كړد.

پوژيک نه قبيېكي به پړيوه به ری دايه ری ئاگر كوژاندنه وه كتيېكي ليرمانتوفی دام، كه خویندمه وه هه نگی تېگه یشتم كه شيعر چيه و چ كاريگري و باندوړيكي به سهر دل و دهروونی به شه رانه وه هيه.

له بيرمه كه دهستم به خویندنه وهی چامه ی ' شه يتان ' كړد، سيتانوف يه كه مجار پروانيه كتيېه كه، نه وسا پروانيه پوخساری من، پاشان فلچه كه ی له سهر ميژه كه دانا، نه ئوكانی له باوهش كرت، بزه يه كي بؤ كړد، خو ی له سهر كورسيېه كه ی به پيش وپاشدا راده ژاندو كورسيېه كه له ژيړيدا كه وتېووه جيره جير.

لاريونيچ، نه ویش دهستی له كاره كه ی هه لگرت، له ميژه كه ی سيتانوف، كه من له وئ شيعرم ده خویندنه وه نزيك بووه وه وگوتی :- كه لؤ، براينؤ بيدهنگ بن!

به پاستی چامه كه زور خوشحالی كړدم. ده نگم دايه كزی، به هؤی پوندكه وه، ديړه كانم به پروونی نه ده بينی، بيدهنگی ئاماده بووان هينده ی دی خوشحالی كړدم، ههستم ده كړد، موگناتيسيكي ناديار هه موويان بؤ لای من راده كيشيت. وهختايه ك به شی يه كه می چامه كه ته واو بوو، ته قريبه ن هه موو نيگار كيشه كان له دهوړی ميژه كه خړبوو بوونه وه، به دم بزه ی خوشحال يه وه دهستيان نابووه سهرشانی يه كدی.

چيخاروف، به ئهسپايي دهستي نايه سهر سهرم و بهرهو
کتيبه که سهری دانه واندمه وه :

- وهخوينه، بهردهوام به.

که خویندنه وهی چامه که ته واو بوو، چيخاروف کتيبه که ی
له دهستم وهرگرت و ته مه شايه کی ناو نيشانه که ی کرد و خسته
بن باخه لی وگوتی : - ئه م کتيبه ده بی سبه يني، جاريکی دی
بخوینريته وه، من بۆتی هه لده گرم.

هه ستا، کتيبه که ی ليرمانتوفی خسته چاوکی میزه که یه وه و
قفلی دا و گه رايه وه سهر کاره که ی. ئیدی بيدهنگی بالی به سهر
کارگه که دا کيشا، ئاماده بووان به بيدهنگی گه رانه وه بۆ
جیگا کانی خویان. سيتانوف چو بۆلای په نجه ره که، به بی جووله
له وينده ر وه ستا، سهری نا به شووشه ی په نجه ره که وه، که چی
چيخاروف، دووباره فلچه که ی له لایه که وه دانا و ليبروانه
گوتی:

- به مه ده گوتري ئيان کورينه، ئه وه ژيانی راسته قينه یه!

هه ردوو شانی هه لته کاند، سهری دانه واند و له سهری

پۆی:

- من دکارم ئه م شه يتانه ويته بکيشم، جه سته یه کی ره شی
تووکن، دووبالی ئاگر ئاسا، پوخساريک و دوو پی و دوو
دهستي شینی کال، وهکو به فري بهر تريفه ی هه يفه شه و.

تاکاتی شیو، به نيگه رانيه کی نا ئاساييه وه له سهر
کورسيه که ی ده جولا، به سهری قامکه کانی به میزه که یدا
دهکيشا، له بن ليوانه وه شتی نامه فهوومی ده رباره ی شه يتان،
ده رباره ی حوا، ژنان و به هه شت ده گوت، ده رباره ی ئه و
خه تايانه ده گوت که وه لیان و پوحانيان کردوويانه.

ليبروانه گوتی:

- هه موو ئه مانه دروسته! ئه گهر پياوچاكان و روحانيان ده گهل ژناني هه له كاردا ده ست تيكهل بكن و گوئ به گوناح نه دن هه له به ته شه يتان هه قى خويه تى شانازى به وه وه بكات كه پوختن پاك گومرا بكن..

كه س وه لامى نه دايه وه، له وه ده چوو، هه مووان وه كو من قروقه پيان كرد بئيت. هه مووان به خاوى كاريان ده كرد، چاوئيكيان هه ره له سه عات بوو، هه ركه زهنگى سه عات نو لئى دا هه موو به كه پهرتى ده ستيان له كار هه لگرت.

سيتانوف و چبخاروف چوون بق مەيدانه كەى دەرە وه، منيش دوايان كه وتم. سيتانوف له وئ، به دهم ته مه شاكردى ئه ستيره كانه وه گوتى:

قافله‌ی وێڵن

به برشايى ته م ئاساي

ئاسماندا ده سورينه وه...

و له سه رى پوئى : - پياو ئه م شتانه له كوئ پەيدا بكات؟
چبخاروف، كه به دهم سه رما توونده كه وه ده له رزى، گوتى:
- من به هه چ جوئ وشه كانم بيرنايه نه وه، هه چ شتيكم بير نايه ته وه، به لام شه يتانه كه ده بينم! زور سه يره كه سيك وات لئيكات به زه ييت به شه يتاندا بئته وه! وادياره توش به زه ييت پئيدا دئته وه، وانئيه؟

سيتانوف، په زامه ندى نواند : - به لئى. تو به زه ييت پئيدا دئته وه.

چبخاروف، به خوشحالييه وه گوتى:

- ته مه شا، بزانه ئينسان بوون چى ده گه يه نئيت. ماناي چئيه!
وه ختيك گه رايه وه بق پارپه وه كه ئاگادارى كردمه وه و گوتى:
- ماكسيمچ، له دووكان، باسى ئه م كئيبه بؤكه س مه كه، چونكه ئه م كئيبه، بيگومان له كئيبه قاچاخه كانه!

شادییه کی گه وره دایگرتم، که واته ئەم کتێبه هه مان ئەو
کتێبه یه که قه شه به که له ئیعترافه که دا لێی پرسیم!

شێو خوارن، به بێدهنگی و بێهێچ ژاوه ژاویک تیپه پێ، وهکو
ئهوهی بویه ریکی گه وره قه ومابێ و هه ریه کێکمان بیهوئ له
هه موو پرویه که وه بیری لێکاته وه. دوا ی شێو، پاش ئه وه ی
هه رکه سه وچوو بۆ سه ر جینگای خۆی، چیهاروف، کتێبه که ی
ده رهیتنا و پێی گوتم:

- فه رموو، دووباره وه یخوینه، زۆر به هێواشی و بێ هێچ
په له په لێک وه یخوینه.

ژماره یه ک له کرێکاره کان، له جینگا کانیان هاتنه ده ری و به
بێدهنگی له میزه که هاتنه پێشش و هه ربه جلکی خه وه وه له
سه رچۆکان دانیشتن.

ئه مجاره ش وه ختایه ک له خوینده وه ی چامه که بوومه وه،
چیهاروف به سه ری قامکان کێشای به سه ر میزه که دا وگوته:
- ئه وه ژیا نه! ئاخ ئه ی شه ی تان، ئه ی شه ی تان.. چۆن ئەم
شته ت لێ قه وما؟

سیتانوف، به سه ر شانما دانه ویسه وه، چه ند دێرێکی
چامه که ی خوینده وه و پێکه نی و گوته:
- من ئەمانه له ده فته ره که مدا ده نوو سمه وه..

هه نگن چیهاروف هه ستا، کتێبه که ی هه لگرت و بۆ سه ر
میزه که ی خۆی چوو، وادیار بوو ده یه وئ کتێبه که له گه ل خۆیدا
بیات. لێ له نا کاوا وه ستا و به ده نگێکی پهر سوێو و له رزۆکه وه
گوته:

- ئیمه وه کو تووته له سه گی کوێر ده ژین، له به ر پێی
خۆمان هیزه تر نابینن، شتا قمان هێچ نازانین، نه خوا
ده یه وینن نه شه ی تان. ئایا ئیمه مانان به نده ی خوائن؟ ئه یوب

بهنده بوو، خودی خوا دواندی. ههروه‌ها موسای دواند. ئه‌وانه
 پیاوی خوابوون، ئه‌دی ئیمه کئین؟
 کتێبه‌که‌ی داخست و کهوته له‌به‌رکردنی جله‌کانی و
 سیتانوفی گاز کرد : - دیتی بۆ باره‌که؟
 سیتانوف به‌ ئارامی به‌رسفی دایه‌وه : - من ده‌چم بۆلای
 ده‌نکه‌که‌م.

هه‌رکه ئه‌وان وه‌ده‌رکه‌وتن، من له‌ سه‌ر ئه‌رزه‌که‌ وه‌ نزیکه‌
 ده‌رگا‌که‌وه له‌ لای پاقل ئودینتسوفه‌وه‌ ڤاکشام. ماوه‌یه‌ک به‌ده‌م
 پرخه‌پرخه‌وه، تلاوتلی کرد، له‌ ناکاوا که‌وته گریان و هه‌نسک
 هه‌لدان، ده‌سه‌پاچه بووم : - چیته؟
 وه‌لامی دایه‌وه : - هیچ. من به‌زه‌ییم به‌مانه‌دا دیته‌وه،
 نزیکه‌ی چواردانه‌ سه‌له له‌ نیویاندام، ده‌ماری یه‌ک به‌یه‌کیان
 ده‌ناسم..

منیش وه‌کو پاقل به‌زه‌ییم به‌م خه‌لکه‌دا ده‌هاته‌وه، ماوه‌یه‌کی
 زۆر به‌ ده‌م ڤازانه‌وه‌(پالکه‌وتن، ڤاکشان)، به‌ ده‌نگی نه‌وی
 باسی ئه‌و خه‌لکه‌نه‌مان کرد، باسی دلپاکی و په‌وشت به‌رزی
 هه‌ر یه‌کێکیانمان کرد، ئه‌مه کردیه‌ کارێک هه‌تسه‌دی دی
 به‌زه‌ییمان پياندا بپته‌وه.

دۆستایه‌تیه‌کی پته‌و له‌ نیتوان من و باقل ئودینتسوف که
 پاشان بوو به‌ وه‌ستایه‌کی نمره‌ یه‌ک په‌یدا بوو. لێ حه‌یفی زۆر
 له‌ سه‌ر کاره‌که‌ی به‌رده‌وام نه‌بوو! له‌ ته‌مه‌نی سی سالی‌دا
 که‌وته مه‌یگوساری و ئالوده‌ بوو. دوا‌ی ماوه‌یه‌کی کورت له‌
 بازا‌ری خه‌ستروف له‌ موسکۆ، له‌ نینۆ کۆمه‌لێک خه‌لکی وێل و
 سه‌رگه‌رداندا بینیم. له‌ دوا‌ی ئه‌وه ئیدی نه‌م بینیه‌وه، له‌م
 دوا‌ییانه‌دا بیستم گوايه به‌ تیفق مردووه.

که ئه‌م جۆره هه‌والانه ده‌بیستم و ئه‌و مرو‌قه مه‌هره‌بانانه‌م
 وه‌بیر دینه‌وه که به‌ بپه‌وده به‌ به‌رچاومه‌وه گیانیان سه‌پارد،

له‌رزم لیدیت و ترسم لیده‌نیشیت. خه‌لکی له‌هه‌موو شوینتیک
پیرده‌بن و ده‌مرن، ئەمه‌کاریکی زور ئاسایی و سروشتیه.
به‌لام له‌هیچ شوینتیک دیکه‌دا به‌م بیهوده‌یی و خیراییه‌ی
پوووسیا، هه‌ره‌س نایه‌بن و نامرن.

پاڤل، ئەو کاتانه‌ی که من باسی ده‌که‌م، دوو سال له‌من
گه‌وره‌تر بوو. گه‌نجیک بوو سه‌رخ، زیره‌ک، هوشن، به
ئینساف و ده‌ست پاک و به‌هرمه‌ند. هونه‌ندانه‌ وینه‌ی
فرندان، کسۆک و پشیلانی ده‌کیشا. هه‌روه‌ها کاریکاتۆری
نیگارکیشه‌کانی خۆمانی به‌په‌ر و باله‌وه‌ ده‌کیشا. کاریکاتۆری
سیتانوفی به‌خه‌مینی و له‌سه‌ریه‌ک لاق ده‌کیشا، چیه‌خاروفی له
شیوه‌ی که‌له‌بابیکی پۆنه‌ بپیاگی هه‌نیه‌ پووتاوه‌دا ده‌کیشا،
دافیدوفی نه‌خۆش و ده‌غه‌زاری، به‌شیوه‌یه‌کی مرده‌لوخی
خه‌مبار ده‌کیشا. جوانترین وینه‌ی پاڤل، ئەوه‌ بوو له‌گه‌گولیفی
پیری گۆره‌له‌که‌نی کیشابوو، له‌شیوه‌ی شه‌مشه‌مه‌ کویره‌یه‌کی
گوێ پانی، لووت زلی، دوو پیتی بچوکی شه‌ش په‌نجه‌دا
دروستی کردبوو. دوو بازنه‌ی سه‌پی له‌ده‌وری چاوه‌کانی
کیشابوو، بیلبله‌ی چاوه‌کانی له‌دوو زومی زه‌ق ده‌چوون، که
له‌ده‌م وچاوه‌ خه‌ره‌که‌یه‌وه‌ ده‌رپۆقی بوون و دیمه‌نیککی
ترسناکیان پیده‌به‌خشی.

هیچ یه‌کتیک له‌نیگارکیشه‌کان، به‌دیتنی ئەو کاریکاتۆرانه
زویر نه‌ده‌بوون. به‌لام هه‌ر هه‌موویان هه‌ستیان به‌وه‌ کرد که
وینه‌ی گوگولیف، زور دزیو و مایه‌ی قیز و بیژه، بۆیه‌ دلسۆزانه
نامۆژگاری پاڤلیان کرد وگوتیان:

- باشت‌ر وایه‌ ئەم وینه‌یه‌ یان به‌شاریته‌وه‌ یان بیدریت، ده‌نا
ئه‌گه‌ر پیره‌میرد بیهینی، کیشه‌ت بۆ دروست ده‌کات، ده‌م
وقه‌پۆزت ده‌شکینیت!

ئەم كابرە شېۋە، پېس و پۇخلە، نەخۇشە، ھەمىشە مەستە، كابرەيەكى پياكار بوو، لە ھەموو كەسى پتر زوھد فرۇشى دەكرد. كابرەيەكى بوغزن و پكونى بوو، ھەر شىتىك لە كارگە كەدا پووى بىدابايە خىرا دەيگە ياندا دەفتەردار و شاگردى فرۇشگاگە، كە گوايە قەرار بوو خوشكەزاكەى، خانمى خاوەن فرۇشگاگە بخوازىت بۆيە ئەو كوپە خۇى بە سەرۆك و ئەربابى ھەمووان دەزانى. ھەمووان لىي دەترسان و پقيان لىي بوو، ئەويش گوگوليفى كردبوو بە ھەوالدز بە سەريانەو.

پاقل، لە ھەمووان پتر پقى لە گوگوليف بوو، بۆيە لىي نەدەبوو ھە، ھەر دەرفە تىكى دەست بگەوتبا ھەولى دەدا ئەزىتەى بدات. منىش لەم پوو ھە، بەجدى يارمەتيم دەدا، ھەموو كرىكارانى كارگە كە ئەم ھەلوئىست و پەفتارانەى ئىمەيان پىخۇش بوو. كەچى نەقاش و نىگار كىشەكان، ناو بە ناو ئاگاداريان دەكردىنەو ھە دەيانگوت:

- كوپرە ئاگاتان لەخۇ بى! ئەم ھەوالدزە لە قافا نەتانگريت، دەنا خەشى خۇيتان پىن دەپىژىت!

زاراوەى 'ھەوالدز' ئەو نازناو ھەبوو كە نىگار كىشەكان لە گوگوليفيان نابوو. ئىدى لە سەرانسەرى كارگە كەدا، بەو نازناو ناسرابوو. كەچى ئىمە ئەو ئاگاداريانەمان بەھەند نەدەگرت. زۆرجار كە خەوى لىندەكەوت، بۆيەمان دەكرد بە دەم و چاوە مەى زەدەكەيەو ھە.

جاريك كە تەواو سىامەست بوو، ھىچ ئاگای لەخۇ نەبوو، كەپوويەمان كە لە ئىسففەنج دەچوو، لە بۆيە گرت، بەسى دانەپۆژ ئەوسا توانى بە تەواوەتى لووتى پاك بكاتەو ھە. بەلام ھەر جارى كە يارۆى پىرەمىزدەمان زۆر تووپە دەكرد، من كەشتى ھەلمىنەكە و ئەو سەربازە چكۆلەيەم بىر دەكەوتەو ھە كە لە فىاتكاو ھاتبوو، وىژدانم ئەزىتەى دەدام. گوگوليف،

هەرچەند بە تەمەن بوو، بەلام زۆر بە قووەت بوو، زۆرجار
غەدری لێدەکردین و لێی دەداین. هەرچاری سەرمان بکردایەتە
سەری لە لای خانم ئەرباب، سکالای لێدەکردین.

خانم ئەربابیش، مەی ئالوودە بوو، هەمیشە پووخواش
وبەکەیف بوو. دەستەکانی پادەوه‌شاندن و بە مست دەیکیشا
بە میزەکەدا و هاواری بە سەردا دەکردین:

- خوام لەو خوایە جاریکی دی لەم کارانە بکەن! نۆبەتی
ئەو قەوانەیه، کابرایەکی پیرە، لە جیاتی پیزی بگرن، پیتی
پادەبوین! کێ لە جیاتی شەراب مەرەکەبی لە پەرداخەکی
کردووه؟

بە پێکەنینەوه وەلاممان دەدایەوه: - ئێمە..

خانم، هەناسەیه‌کی هەلدەکیشا و دەیکوت:

- تۆ تەمەشا تەمەشا، ئەم مەلعونانە ناشی شارنەوه!
باشە ئێوه نازانن، دەبی پیزی پیران بگیریت؟ جاریکی دی
کاری وا نەکەن ها!

هەنگی دەری دەکردین و، ئیواری لای شاگردی سەر
دووکانەکە گله‌یی لێدەکردین. شاگردی ناوبراو، بە توندی
سەرکۆنەوی دەکردم و دەیکوت:

- شتی وا چۆن دەبیت؟ تۆ بەردەوام کتێبان دەخوینیتەوه،
تەنانه‌ت کتێبی پیرۆزیش دەخوینیتەوه، کەچی ئەم کارە
دزیوانە دەکەیت! ئاگات لە خوا بێ کاکە!

خانم ئەرباب، بە تەنیا دەژیا، پیاو بەزەیی پێیدا دەهاتەوه.
هەندێجار، کە شەراییکی زۆری دەخواردەوه، لەبەر پەنجەرەکە
داده‌نیشت و گۆرانی دەگوت:

کەس لە خەمی منا نییه

کەس بە حالی من نازانی

کەس خوشی ناوینم

کەس بەزەیی پێما نایەتەو.

هەنگی لە ناکاوا، دایدەکورکاند و بەدەم هەنسک هەلدانەو
دەینالاند : - ئوھو، ئوھو، ئوھو!

پۆژیک بینیم، بەخۆ و گۆزەیک شیرەو، بە قالدەرمەکەدا
دادەگەر، ھێواش ھێواش، پلە بە پلە دەھاتە خوارەو،
گۆزەکە ی تووند لە باوەش گرتبوو، شیرەکە بە جلەکانیا
دەپژرا و ئەویش جێنوی بە گۆزەکە دەدا و دەیگوت : - بزانە
چون دادەپژێتی، ھە ی شەیتانی نەعلەتی!

خانم ئەرباب، قەلەو نەبوو، بەلکو باریکەلەیکە داھێزراو،
لە پیرە پشیلەیک دەچوو کە توانای پاوە مشکێ نەمايێت.
ئیش و کاری بووبوو بە پالکەوتن و پازان و کاویژکردنەو
بیرەویری و دەعوەت و پاوە سەرکەوتووەکانی.

سیتانوف، بە پروو گرژییەو لە بن لیوانەو دەلیت:

- ئی ی دنیا! ئەم شوینە پۆژی لە پۆژان فرۆشگایەکی
بەپمێن و گەرمەبازاپ بوو، ئەوسا کابرایەکی زیرەک بەرپۆی
دەبرد. بەلام ئەمڕۆ تەواو کەساد بوو، ھەرچی کاسییەکی تیا
دەکریت، دەچیت بەرکی ھەوالدزەو. ئیدی کردە ی ئیمە و
بردە ی ئەو. ئەم بیرۆکە، بەجۆری ساردت دەکاتەو، بە تۆ
بێ دەست لە کارەکەت ھەلبگریت و سەربکەوێتە سەریان و
لەوێندەر پالکەویت و چاو بېریتە ئاسمانی ھاوین..

پاقل ئویدیتسوف، کەوتە ژێر باندۆری بیرەکانی سیتانوف.
ئیدی بە چاولیکەری گەورەکان دووگەلی سیفارەکە ی دەکرد
بە ئاسماندا و وەکو گەورەکان کەوتە فەلسەفاندن دەربارە ی
خوا، مەیکوساری، ژنان و بەروبوومی کار: خەلکانیک ھەموو
کاتی خۆیان بۆ دروستکردنی شتان تەرخان دەکەن و خەلکانی
دی بێ ئەوێ قەدر و سوودی ئەوشتانە بزانن، دەپوختن.

لهو ساتانه دا پوخساره چكوله جوانه كهي، پير و پر چرچ و
 لوچ دههاته بهرچاو. زورجار كه له سهر جينگاكهي خوي و له
 سهر ئه رزه كه و دور له خهلكه كه داده نيشته و نه ژونگاني له
 باوهش دهگرت و له خه ياله وه دهچوو، بق ماوه يه كي دريژ له
 په نجه ره كانه وه، ده پړوانيه ته ستيره كان كه به بهر پوكي ئاسماني.
 زستانه وه ده جريوانه وه..

نيگار كيش و كريكاره كان، به دهم خهوي قووله وه ده كه وتنه
 پرخ وه وړ. هه نديكيان ده ياننالا نند. له ناكاوا يه كيكيان به دهم
 خه وه وه ده كه وته وړينه. دافيدوفي سيلدار دوا كوكهي ده كرد
 به بن ميچه كه دا. له سووچيكي ژووره كه دا، سني به نده، سني
 پياوي خوا، به پال يه كه وه، شه كه ت و ماندوو، مه ست وخومار،
 له غورابي خه ودان: كاپنديوخين، سوركين و پيرشين.

كومه ليك نيكونه وشه مايلين بي پوخسار يان بي ده ست
 يان بي لاق به ديواره كانه وه هه لپه سيز دراو و ته مه شاي مه
 ده كه ن. بوني هيلكي به سه رچوو و پوني مه يوو، له درزي
 ته خته پوشي ژووره كه وه، به رز ده بيته وه وه هه ناسه ت ته نگ
 ده كات و خه ريكه خه فته ده كات. پاقل، له بن ليتوانه وه ده ليت: -
 خودايا، چه ند دلم به حاليان ده سووتيت!

هه مان بير كردنه وه، به سهر منيشا زال بوو. به پاي مه،
 وه كو پيشتريش گوتوومه، هه موو نه وانه خهلكي زور چاك
 بوون، به لام نه و ژيانهي تيايبوون زور خراپ بوو، شايسته ي
 نه و ژيانه خراپه نه بوون. به لام هيچ چاريكيش نه بوو، به و
 ژيانه مه حكووم بوون. كه زستان دههات، با و زريان
 هه لپه كرد، ده يكرده كاريك كه ماله كان، دره خته كان ووه موو
 شتيكي سهر زهوي به لرزي، هاواري ليت به رز بيته وه وه
 بزير پيتيت، ئيدي يتزاري بالي به سهر كارگه كه دا ده كيشا،

نیگارکیش و کریکاره‌کان خه‌فه ده‌بوون، هه‌ناسه‌یان سوار ده‌بوو، ئیدی ئەو خه‌لکه بینه‌وايه، پروویان ده‌کرده مه‌خانه و کاباریه‌کان و له‌وینده‌ر خه‌می خویان ده‌ناشت.

له‌وجۆره شه‌وانه‌دا خویندنه‌وه دادی نه‌ده‌دان، ئیدی من و پاقل هه‌ولمانده‌دا، به‌ شیوازی تایبه‌تی خۆمان کریکاره‌کان سه‌رگه‌رم بکه‌ین: ئیدی ده‌م وچاوی خۆمان له‌ بۆیه و ته‌نی ده‌گرت و کلاوقژمان له‌ سه‌ر ده‌کرد و بۆخۆمان کومیدیايه‌کمان دروست ده‌کرد و ده‌ورمان تیا ده‌بینی و به‌وجۆره کریکاره‌کانمان دینایه‌ پێکه‌نین و خه‌م و بیزاریمان لێیان ده‌تاراند. من "ئه‌فسانه‌ی ئەو سه‌ربازه‌م بیر که‌وته‌وه که‌ ژیا‌نی په‌تروسی که‌وره‌ی پزگار کرد‌بوو" و ئیدی ئەو سه‌ربرده‌یه‌م کرد به‌ دیالۆگیکی دراماتیکی. ده‌چووینه سه‌ر ته‌خته‌ خه‌وه به‌رزه‌که‌ی داڤیدوف و له‌ویوه ته‌مسیلمان ده‌کرد. شه‌پی سه‌ربازانی سویدو پرووسمان نیشاندده‌دا و به‌ ته‌مسیل سه‌ری سه‌ربازه‌کانی سویدمان ده‌په‌راند و ته‌مه‌شاقانه‌کانمان دینایه‌ پێکه‌نین و به‌سه‌رکه‌وته‌که‌ی خۆمان دلخۆش ده‌بووین.

نیگارکیش و کریکاره‌کان زۆر حه‌زیان له‌ ئەفسانه‌ی بلیمه‌تی چینی تزینگ یوتونگ ده‌کرد. پاقل، ده‌وری ئەو که‌سه داماو و خیرخوازه‌ی ده‌بینی و من هه‌موو ده‌وره‌کانی دیکه‌م ده‌بینی، ده‌وری پیاو و ژنم ده‌بینی ته‌نانه‌ت هه‌ندیجار ده‌وری شیتیشم ده‌بینی. هه‌ندیجار ده‌وری ئەو به‌رده‌شم ده‌بینی که‌ که‌سه‌ چینییه‌ ناو‌می‌ده‌که‌ دوا‌ی ئەوه‌ی له‌ هه‌موو هه‌ولێکی خیرخوازیدا شکستی دینا و بۆ ئیسراحت سه‌ری له‌ سه‌ری داده‌نا. له‌م کاته‌دا، ته‌مه‌شاقانه‌کان له‌ قاقای پێکه‌نینیان ده‌دا. من حه‌زم ده‌کرد پێکه‌ینه‌که‌یان بۆ شوین و هه‌لوێستی هه‌ستیارت‌تر هه‌لبگر، به‌لام فایده‌ی نه‌بوو ته‌مه‌شاقانه‌کان، له‌و شتانه‌ حالی

نه‌ده‌بوون، دیاربوو که که‌یفیان به په‌فتاری ئیمه ده‌هات و به
دهم پیکه‌نینه‌وه هاواریان له ئیمه ده‌کرد :- ئاه، ئه‌ی لیبۆکان،
ئه‌ی گالته‌جاپان!

به‌لام تا پتر له ژیان پاده‌مام، زیاتر ئه‌و قه‌ناعه‌تم له‌لا
ده‌چه‌سپی که ئه‌مانه به خه‌میکه ئه‌به‌دی گۆش کراون،
ئه‌ونده‌ی خه‌م له روح و ته‌بیعه‌تیانه‌وه نزیکه، شادی له
پو‌حیانه‌وه نزیک نییه. شادی زۆر نه‌ده‌مایه‌وه، عه‌مری کورت
بوو، به ئاسانیش به‌ده‌ست نه‌ده‌هات، به‌لکو زۆر به زه‌حمه‌ت
وه‌کو ده‌رمانی ده‌ردی دلی پووسان به‌ده‌ستمان دیتا. ئیدی
ئهم سه‌رگه‌رمیانه‌ی ئیمه پێشکه‌شمان ده‌کرد، به‌نهمایه‌کی
ئه‌وتویان نه‌بوو، زیاتر خۆپسک بوون و خۆ به‌خۆ
هه‌لده‌قولان بۆ پوناک کردنه‌وه‌و په‌واندنه‌وه‌ی پۆژگاره
تاله‌کانمان.

زۆرجار خۆشی و شادی پووسی، له ناکاوا و به‌ز ده‌گۆپا
بۆ کاره‌ساتیکه‌ی تال، له گه‌رمه‌ی سه‌مایه‌که‌دا، کاتێ کابرای
سه‌ماکار، له‌وه ده‌چوو خۆی له هه‌ر کۆت و به‌ندیک پزگار
بکات، دپنده‌که‌ی ناخی له پرا به‌په‌للا ده‌بوو، دپندانه‌ په‌لاماری
هه‌رکس و هه‌رشه‌تیکه‌ی ده‌دا، ده‌ی ها‌پان، ده‌ی نه‌پان،
ده‌یدپان..

ئهم شادیه‌ ساخته‌یه‌ی که له سه‌و‌نگه‌ی فا‌کته‌رین
ده‌ره‌کیه‌وه چۆ ده‌بوو، زۆری په‌ست ده‌کردم. توو‌په‌ ده‌بووم
و ته‌نانه‌ت خۆم له بیر ده‌کرد، لێ هه‌میشه له بیرى ئه‌وه‌دا
بووم که شیوازیکی‌دیالۆگ و نمایشی ئه‌وتۆ دابه‌یتیم که بشیت
شادی و خۆشیه‌کی درێڤ‌خایه‌نتر و قوولتر له‌لای ته‌مه‌شافانان
و خه‌لکیدا چێشکات!

هه‌ندێجار ئهم هه‌ولانه‌م به‌ فیرۆ نه‌ده‌چوون، نیگارکێشه‌کان
ئافه‌رین و ستایشیان ده‌کردم، به‌لام وێ‌پرای ئه‌وه‌ش، ئه‌و

نائومیدی و بینزارییهی که وام خه یال ده کرد به سه ریا زال
بووم، دووباره و له نوی به روکی دهگرمه وه، زیاتر بنجی
داده کوتا و چتر ده بو وه.

لاریونچ، ئەم پیاوه میهره بانه، وهکو خووی هه میشهیی
خوی پیروزیایی لیده کردم و دهیگوت:

- کورپژگه یه کی باشیت، خودا دهست به بالته وه بگریت!

چیخاروف دهیگوت:

- به راستی که سیتی به هره داره، ده توانی خه لکی سه رگرم
بکات. تو هق وابوو، له شانۆدا کاربکهی ئەلکسی، یان
په یوهندی به سترکه وه بکهی. دهشیای (دهتوانی) بهم
به هره یه ته وه، ببی به لیبۆکنیکی گه وه یان ئەکته ریکی دیار!

ته نیا کاپندیوخین و سیتانوف، له نیتو هه موو کارمەندانی
کارگه که دا له سه ری سالدا یان له پۆزانی مه رافه عه دا ده چونه
شانۆ. نیگارکیش و وهستا به ته مه نه کان، داوایان له و جووته
ده کرد، له که فارهی ئەو هه له یه یان، خۆیان له ناوی روبار یان
ده ریا هه لکیشن و تۆبه بکه ن، چونکه شانۆ که فارهی له سه ره.
سیتانوف، به رده وام به گویمیا ده دا: - وان له هه موو
شتیک بهینه و ببه به ئەکته ر!

وبه هه لچوونه وه باسی 'ژیانی ئەکته ر یاکوفلیف' ی
خه مناکی بۆ ده گیرامه وه.

- تۆش ده توانی به وجۆره بژیت!

حه زی ده کرد باسی ماری ستیوارت بکات، که ناوی دینا به
'دیله ریوی' نیتوی ده برد، زۆر لیبپراوانه باسی 'خانه دانه
ئه سپانیه که' ی ده کرد:

- دون سیزارده بازان، که خانه دانیکی نیتو خانه دانان بوو
ماکسیمچ خوی، خوی پیگه یانده بوو، به راستی خودساز بوو!

ئەو بە خۆيشى، شتىكى لە تەبىئەتى ' خانەدانى ئەسپانى ' تىابوو. پۇژىك سى پىاوى دايەرەى ئاگركوژىنەو، لە خۆت و خۇپايى، ھەر بۆكەيف لە مەيدانەكەى نزيكى بورجى چاودىريدا، لە كابرايەكى جووتيار دەدەن. خەلکانىكى زۆر، نزيكەى چل كەسىك ئەو شەپ و لىندانە دەبينن، پىاوانى ئاگركوژىنەو ھاندەدەن. سىتانوف خۆى بە گەرمەى شەپەكەدا دەكات، باسكە درىژەكانى دەخاتەكار و بەردەبىتە ئاگر كوژىنەوكان. جووتيارە ھەلدەگرىتەو و دەلەكى دەداتە ناو جەماوەرەكە و ھاوار دەكات : - بىيەن، دوورى بخەنەو! ئىدى بە تەنيا لە شەپەكە بەردەوام دەبىت، يەك كەس بەرانبەر بە سى كەس.

بەنكەى ئاگركوژىنەو كە ھەر دە ھەنگاويك لە شەپەكەو دەور بوو، يانى پىاوانى ئاگركوژىنەو كە، زۆر بە ئاسانى دەيانتوانى داواى كۆمەك كەن و دەرسىكى وەھاي سىتانوف بدەن كە ھەرگىز لە بىرى نەچىتەو. ئىدى خۆى و بەختى ترسان و ھەلاتن. لە دواو ھاوارى لىكردن : - سەگباينە!

لاوان پۇژانى يەك شەمموان دەچوون بۆ ' مەيدانى دارەكە ' كە كەوتبۇو پىشت گۇرستانى قەدىسان پتروس و پۇلس، تا بەشدارى بۆكسىن كەن دژى ئەندامانى ' تىپى ساغەمى ' و جووتيارانى گوندەكانى ئەو ناو. تىپەكە بۆكسەرىكى بە ناوبانگيان ھەبوو- زەبەلاحتىك بوو بە ناوى مۆردوفى، كەسىكى سەربچكۆلەى چاوپرووش بوو، كە لە بەردەم ھەوادارەكانى خۇيدا دەوہەستا، لاقى بلۆدەكردەو، بە سەى قۇلە پىسەكانى چاوە پرووشەكانى دەسرى و دۇستانە ھاوارى لە كورپانى شار دەكرد: - ئەگەر حەزدەكەن، پىتش ئەوہى تووشى سەرما بىم وەرن!

هه‌میشه کاپندیوخین، له جیاتى مه ئامبازى ده‌بووه‌وه، به‌لام
موردوفى هه‌میشه به سهریا سهرده‌که‌وت.

کاپندیوخین، به سهروچاوى خویناوییه‌وه به هانکه‌هانک
هاوارى ده‌کرد: - من بۆچى باشم ئه‌گهر نه‌توانم ئه‌م
موردوفیه به‌زینم؟

ئیدی به‌زاندى ئه‌و گه‌نجه (موردوفى) بووبوو به تاقه
خولیاى ژيانى. راهیتانیکی تووندى ده‌کرد، باده‌نۆشى ته‌رك
کرد، ته‌نیا گۆشتى ده‌خوارد، هه‌موو شه‌ویك به‌رله‌وه‌ی بچیته
ناوجیگاوه، به‌فرى له‌ خۆی هه‌لده‌سوو، ئیدی جۆره‌ها شتى
قورسى هه‌لده‌گرت تا ماسوولکه په‌یدابكات. به‌لام ئه‌م کارانه
دادیان نه‌دا. ئه‌نجام دووپارچه قوپ‌قوشمى له‌ ناو
ده‌ستکیشه‌کانى ناو، له‌ به‌رده‌م سیتانوفدا خۆى فش کرده‌وه و
گوټى: - ئه‌م گه‌رپه‌ کوتایی به‌ موردوفى دینیت!

سیتانوف، زور به‌تووندى ئاگادارى کرده‌وه: - ئه‌م پارچه
ئاسنانه‌ ده‌ریته، ده‌نا پیش ئه‌وه‌ی ده‌ست به‌ کتیرکیتیه‌که بکری
له‌ قاوت ده‌ده‌م!

کاپندیوخین باوه‌رى نه‌ده‌کرد که کارى وا ده‌کات. به‌لام
سیتانوف له‌ ناکاوا پیش ده‌ستپیکى کتیرکیتیه‌که هاوارى له
موردوفى کرد:

- فاسیلی ئیفانوفیچ پاوه‌سته! من یه‌که‌مجار، ده‌چمه
مه‌یدانى کاپندیوخین!

ده‌م وچاوى یارۆى قوزاقى سوور بووه‌وه‌و هاواریکرد:

- من بۆکسین له‌گه‌ل تۆدا ناکه‌م! لاکه‌وه‌ لیڤه‌!

سیتانوف، نیگایه‌کی تووندى کرد و خیرا به‌ره‌و پرووى
چوو: - به‌لى، ده‌بى بیکه‌یت.

کاپندیوخین، که مێک سله میه وه، ئه وجا دهستکێشه کانی
داکهند و ئاخینیه به پکی پالتوکه یه وه و بله ز له ویندهر
دوورکه و ته وه.

دیاره ئه وه سپرایزکی ناخوش بوو بۆ ههردوو لا،
کابرایه کی به پوالت سهنگین و پیزدار، به رهو سیتانوف چوو
و به تووپهیی گوتی:

- ئه مه پێچه وانه ی یاسا و پێسای گه مه که یه، له پێشبرکێ
گشتیدا پقی شه خسی به کار به ری!

ئیدی خه لکه که، له هه موو لایه که وه له سیتانوف که و تنه
هاوار. سیتانوف ماوه یه کی زۆر بیده نگ بوو، ئه وجا پروو یکرده
کابرا به پوالت پیزداره که و گوتی:

- ئه دی ئه گهر به م کاره تاوانیکی کوشتنم وه ستان دبیته
چی؟

کابرای به دیمه ن یه کسه ر. حالی بوو، کلاوه که ی داکهند
و گوتی:

- ئه گهر وابی، هه موومان سوپاست ده که ی.

- به لام تکایه باسی ئه م مه سه له یه مه که و هه ر به ینی
خۆمان بی!

- نا، بۆ باسی ده که م؟

کاپندیوخین، بۆ کسه ریکی که م و پنه یه، که زه ربه یه ک
ده وه شینێ ده بیته مایه ی تووپه بوون - ئه مه ده زانین لیره به
دواوه، پێش پێشبرکێیه که، ته مه شایه کی دهستکێشه کانی
ده که ی.

- که یفی خۆتانه، ئه وه په یوه ندی به خۆتانه وه هیه.

وه ختایه ک کابرای به دیمه ن پۆیی، جه ماعه تی مه که و تنه
لۆمه ی سیتانوف:

- بۆچی وات کرد قەل پیاو؟ یارۆی قوزاقتی بۆری پی دەدا،
تەواو ئیمە دۆپاین..

ماوەیەکی زۆر سەرزنەنشتان کرد وخەشی خۆمان پەشت،
هەنگی سیتانوف هەناسەییەکی هەلکێشا وگوتی: - ناخ لات و
لەوێرینە..

ئەوسا تەحەدای مۆردوفی کرد، ئەمە بوو مایە
سەرسامی هەمووان، مۆردوفی، خۆی ئامادە کرد، بە
سوعبەتەو هەواریکرد: - پێشپڕکێتەکی بچووک، بابی ئەوەی
بەدەنم گەرم بکەمەو!

هەندیک لە تەمەشاقانەکان، دەستی یەکیان گرت، دەرپان
بەوانە دا کە لە دوایانەو وەستابوون، تا مەیدانیکی فراوان
بکەنەو.

هەردوو بۆکسەر دەستیان بە هەلبەز و دابەز کرد، بە وردی
لیکدییان دەپوانی، هەردووکیان مستی راستیان بۆ پێشەو
بردبوو، مستی چەپیان بە سینگیانەو نا. تەمەشاقانە
شارەزاکان یەکسەر پرایانگەیاندا کە باسکێن سیتانوف، لە هی
مۆردوفی درێژترن. ئیدی بێدەنگی بالی بەسەر هەموو شتیکی
کێشا، تەنیا قرچەقرچی سەهۆلی ژێر پیتی جووتە بۆکسەرە
نەبێت. یەکیک کە تەحەمۆلی ئەو دیمەنە ی پێنەدەکرا، بە
گلەییەو گوتی:

- کاتی ئەو هاتوو کە بە تووندی پەلاماری یەکدی بدەن..
سیتانوف، دەستی راستی نیشاندا، مۆردوفی دەستی چەپی
بۆ بەرگری بەرزکردەو، سیتانوف، بە دەستی چەپ یەکیکی بە
سەرووی ورگیا کێشا. گەپایەو بە ستایشەو گوتی:
- غەشیم نیت، بە تاییبەتی تو گەنجیت!

بەردەوام بوون، ھەریەکەیان بەسینگی ئەویتربدا دەکیشا.
 زۆری پێنەچوو کە ھەردوولا بە ھەلچوونەو ھەوێنە ھاوار: -
 دەی نیگارکێشی خوا، پێی دەیه! پوخساری بنەخشینە!
 مۆردوفی لە سیتانوف بە ھێزتر بوو، بەلام ھەکو ئەو
 باریک نەبوو. جا چونکە نەیدەتوانی بەلەز ھەلسوورپیت، لە
 ھەنبەر ھەر بۆکسێکدا کە دەیوێشاندا، دوو یان سێ بۆکسی
 دەخوارد. دیاربوو بۆکسەکان کەمێک کاریان تیکرد، بەلام
 ھیشتا ھەر نەعرەتەیی دەکیشا و گالتەیی بە خەنیمەکەیی دەکرد.
 ئەوجا لە ناکاوا، جەزەبەییکی تووندی ئاراستەکرد، پێک بەر
 باسکی پاستی سیتانوف کەوت، لە شانێو ھەلەجی چوو.
 یەکسەر چەند دەنگێک بەرزبوونەو:

- لێکدیان دووربخەنەو. بەرانبەر!

تەمەشاقانان، ھێرشیان ھێنا و جووتە بۆکسەرەکیان
 لێکدی کردەو. مۆردوفی بە پراویژیکی دۆستانە گوتی:
 - ئەم نیگارکێشی خوا بە ھێز نییە، بەلام زۆر تەردەستە.
 دەبێت بە بۆکسەریکی باش، بێ ھیچ شەرمێک دان بەو ھەدا
 دەنەم.

ئەو گەنجانەیی کە تەمەشای کێپێکێتەکیان دەکرد،
 دەستیان بە شەپ کرد، بەلام من 'سیتانوف' م برد بۆلای
 جەپاچ و شکستەبەند. ئەوکارەیی سیتانوف کردی، ھێندەیی دی
 لەلام خۆشەویستی کرد و زیاتر دلبەندی بووم.
 پیاویکی مەرد و ڕەند بوو، بە وێژدان و شەریف بوو،
 پێدەچوو ئەو بەئەرکی خۆی بزانیت. کەچی 'کاپندیوخین' ی
 بەرەللا گالتەیی پێدەکرد. دەیکوت:

سیتانوف، تۆ ئاسایی ناژیت، ژيانت ساختەیه! پێک ھەکو
 چۆن سەماوەر سیقالت دەدەنەو، ئاوا خۆت سیقالت داو و
 بەخۆتەو دەفشییت، واتە بێرێقە و باقەکەت دەستکردە -

ته مه شای من بکن بریقه و باقی من خورسکه، ئه سله! به لام تو
له راستیا له جهوههه و کرۆکدا، وهکو مس وایت، ئینسان لیت
بیزار ده بیت..

سیتانوف، وهلامی نه ده دایه وه، ده چووه سهه کاره که ی
خوی، شیعره کانی لیرمانتوفی له دهفته ره چکۆله که ی خۆیدا
ده نووسییه وه. وهختی ده سته تالی خۆی به نووسییه وه
ده برده سهه. جاریک پیمگوت: - باشه تو پارهت هیه، بۆ
نوسخه یه که له و کتیه بۆ خۆت ناگریت؟

به رستی دایه وه: - نا، شیعره ئه و کاته خۆشه که به دهستی
خۆت ده نووسییه وه!

دوای ئه وه ی لاپه په یه کی ده نووسییه وه ههنگی چاوه پروانی
ده کرد تا مه ره که به که وشک ده بووه وه و به ده نگیکی خوش
شیعره که ی ده خوینده وه:

به بێ مالاوایی و خاترخواری

دنیا بچوکه که ت به جیدیلی

خه لکه باشه که و

پوژانی که وره و خوش

به جیدیلی.

چاوه کانی بچووک ده کردنه وه و ده یگوت:

- ئه مه دروست وایه، حه قیقه تیکه ئاو لیل ناکات، ئاه!

به راستی شاعیر جوان حه قیقه تی پیکاره!

شینواری مامه له ی سیتانوفم له گه ل کاپندیوخین دا، زۆر
به لاوه جوان و سهیر بوو. وهختی کاپندیوخین سه رخوش
ده بوو و شه پی به سیتانوف ده فروشت، سیتانوف، زۆر به
حه وسه له وه هه ولی له گه ل ده دا که وازی پێنی، به کاوه خۆ
ده یگوت: - لیم دوورکه وه، وازم لیبێنه، ده ستم تیوه نه ده ی!

ئەوجا سىتانوف، زۆر بېزەھمانە دەكەوتە وىزەھى كابراي
بەدمەست، ئىدى نىگار كىتەشەكانى دى، ئەوانەھى ھەزىيان دەكرد
شەپكە بىدىن، فرىا دەكەوتەن و دەكەوتەنە ناوبىزى جووتە
برادەر و لىكيان دەكردنەو. دەيانگوت:

- ئەگەر دەستى سىتانوف نەگرىن، دەيكوژىت، بىئەوھى بىر
لە ئاقىبەتە كەرەكەھى خۇى بىكەتەو، ھەر لىنى دەدات.

كە كاپندىوخىن، مەست نەبوایە، بە ئارەزووى خۇى سەرى
دەكردە سەرى سىتانوف، گالتەھى پىندەكرد كە ھەزى لە
شەئەر، گالتەھى بە ئاشقەننە ناكامەكەھى دەكرد، ھەموو ھەولەكە
دەدا كە پەستى بىكەت، بەلام بىئەوھى، ھەر پەست نەدەبوو.
سىتانوف، بىئەوھى گوى بداتى، گوى لە تانە وتەشەرەكانى
يارووى قوزاقى دەگرت و بگرە ھەندىك جار گوى بەگوى
كاپندىوخىن پىندەكەنى.

ئەم جووتە لە لای يەكەوھە دادەنىشتەن، پالەكەوتەن و تا
ھەوت نىوھشەو بە چەپە يەكەيان دەدواند و ھەر فسكەفسكىيان
دەكرد.

ئەم فسكەفسكەيان دلى كرمىن دەكردم، لە دلى خۇدا
دەمپرسى ئاخۇ ئەم جووتە، كە دانوويان بەيەكەوھە نەدەكولە،
باسى چى دەكەن؟ كە لىيان نىزىك دەبوومەو، كابراي قوزاقى
خىرا ھەلپەدەتەي: - ھا چ دەكەھى لەم ناوھ؟

سىتانوف، فەرامۇشى دەكردم.

جارىك بانگيان كرمى بۇ نك خۇيان. يارووى قوزاقى گوتى:
- ماكسىمىچ، ئەگەر پارەيەكى باشت ھەبوایە چىت

پىندەكرد؟

- دەمدا بە كىتەيان.

- چىتر؟

- نازانم.

کاپند یوخین، هه ناسه یه کی نه به دلی هه لکیشا و پروی
لنوه رگتیرام.

سیتانوف، به ئارامی گوتی:

- بینیت؟ کهس نازانیت - نه پیر و نه گهنج نایزانن. من پیت
دهلیم که دهوله مەندی به تهنیا ناکاته هیچ. هه رشتیک ده بی
فایده یه کی هه بیت..

پرسیم:- باسی چیتان ده کرد؟

یاروی قوزاقی به رسفی دایه وه: - هیچ، کات به سهر ده بین
- خه ومان زپاوه.

پاشان توانیم گوی له قسه کانیاں بگرم، ئیدی بۆم
به دیار کهوت که باسی هه مان ئه وشتانه ده کهن که خه لکی له
ژیانی پۆژانه دا باسی ده کهن: خودا، دادپه روه ری، شادمانی،
مه کر وفیلی ژان و که ریتیان، ته ماعکاری و چاو چنۆکی
ده وله مەندان و، ئه و حه قیقه ته ی که ژیان ئاژاوه یه که که
ئه و سه ری نییه.

به به رده وامی گویم هه لده خست تا بزانی چ دهلین.
قسه کانیاں کاری له ناخم ده کرد، که ده مبینی ئه وانیش هه مان
پای منیاں هه یه، پیتیان وایه که ژیان گهنده له و ده بی باشتر
بکری، کۆلی دلم خوش ده بوو. له هه مان کاتدا هه ستم ده کرد
که ئاره زوی ژیانکی باشتر، نابی به بارگرانی به سهر هیچ
که سیکه وه، هه روه ها ئاره زوو به تهنیا ژیا نی ناو کار که یان
په یوه ندی نیوان نیگار کیشه کان ناگۆی. ئه م قسانه ئه و
قه ناعه ته یان له لا دروست کردم که ژیان بۆشاییه کی ترسناکه و
خه لکی خۆیا نی به ده مه وه ده دن، پیک وه کو که لای وشکی
سهر ده ریا چه یه که که با بیته وده و به بی هیچ مه به ست و
ئامانجیک پایده مالیت. ئه وان خۆشیا ن له مه بیزارن که به بی
ئامانج تاو ده دن.

نیگارکیشه‌کان هه‌میشه، یان خۆیان هه‌لده‌کیشا، یان داخیان ده‌خوارد، یان سه‌رزه‌نشستی خه‌لکانیکیان ده‌کرد، یان له سه‌ر شستی زۆر بچووک و توپه‌هات، ده‌یانکرد به قه‌پقه‌شه و دهم بۆله و، یه‌کتریان ده‌شکاند. کاتی خۆیان به قسه و باسین دوور و درێژ ده‌برده سه‌ر و، ئاکامی ئه‌و دنیاى خۆیان به‌ر مه‌زه‌ندان ده‌دا. به‌لام لی‌ره، له‌ نزیکى ئه‌و سه‌تله‌ى که له‌لای ده‌رگا‌که‌وه بوو و به‌رماوه‌ى خوراکیان تینه‌کرد کونیک هه‌بوو، جیگه‌ى کۆله‌که‌یه‌کى داربوو، بایه‌کى ساردى لێ‌وه‌ده‌هات که پێشه‌کانمانى ده‌چایاند. له‌گه‌ڵ پاڤلدا کونه‌که‌مان به‌ پوش و په‌پۆ کۆن گرت. کرێکاره‌کان زۆرجار باسى ئه‌وه‌یان ده‌کرد که کۆله‌که‌یه‌کى تازه دابنه‌ن، کونه‌که‌ پۆژ به‌ پۆژ گه‌وره‌تر ده‌بوو. له‌ پۆژانى باهۆز و گۆه‌ بادا، بایه‌کى تووند به‌ لوره‌لور خۆى به‌ کونه‌که‌دا ده‌کرد و ده‌تگوت فوو به‌ شه‌پووریکدا ده‌کرئ، تووشى کۆکه و هه‌لامه‌ت ده‌بووین. ئه‌و قه‌پاخه‌ ته‌نه‌که‌یه‌ى له‌ سه‌ر کونى هه‌واکیشه‌که‌دا دانرابوو، لووره‌لووریکى هینه‌ده‌ ترسناکى لێ‌وه‌ده‌هات، که کرێکاره‌کان ده‌که‌وتنه‌ پسته‌ترین جێتودان. که‌که‌میک چه‌ورم کرد، چىخاروف، گوێى هه‌لخست، گوێ: - سه‌د خۆزگه‌م به‌جاران، لووره‌ لووره‌که‌ى له‌ جاران ترسناک‌تره‌!

کرێکار و نیگارکیشه‌کان وه‌ختایه‌ک له‌ هه‌مام ده‌هاته‌وه‌، خۆیان ده‌دا به‌سه‌ر ته‌خته‌خه‌وه‌ پيسه‌کانیاندا. ئیدى چلکنى و پلکنى جیگا‌کانیان و بۆنه ناخۆشه‌کان که‌سیان بێزار نه‌ده‌کرد، مێشک و که‌پووى پڕ کردبوون. زۆرشتی له‌م بابه‌ته‌ کیماسیانه هه‌بوون، که ژيانیان تال ده‌کرد، زۆریش به‌ ئاسانى چاره‌سه‌ر ده‌بوون، لێ‌ که‌س نه‌ بیری لێ‌ده‌کرده‌وه‌ نه‌ خۆى لێ‌ به‌ خاوه‌ن ده‌کرد.

زۆرچار گویم لێیان دەبوو کە دەیانگوت:

- کەس بەزەیی بە بەشەردا نایەتەو، نە خواو نە بەشەرە کە خۆشی بەزەیی بەخۆیدا دیتەو.

وەختایە ک من و پافل، داڤید و فمان کە نەخۆش بوو و خەریک بوو دەمرد و کێچ و ئەسپێ تێی دا بوو، شۆرد، گالتهی دنیایان پێکردین، ناوی ناترو کیسە کێشیان لێیان. نیکار کێش و کرێکارەکان هەر بۆ پابواردن کراسەکانیان دادەکەند و بە سوعبەتەو داوایان لێدەکردین بۆیان بکولێنین تا ئەسپێکانیان لێ ببیتەو، بەجۆری مامەلەیان لەتەکدا دەکردین وەکو ئەوێ کارێکی نەنگین و پڕ شەرمەزاریمان کردبیت.

داڤیدوف، لە نوێتەو تا پۆژووی گەورە لە جێگادا کەوت، دەکۆکی ئەمما کۆکین، خوینی هەلدینا، تڤی پۆدەکردە ئەرزهە، هەندێ شەو کە تەای لێدەهات، دەکەوتە و پێنە و هەموو هاوڕێکانی بێدار دەکردەو. تەقربەن هەموو بەیانیک ئەم قەسەیان دووبارە دەکردەو:

- پێویستە بۆ نەخۆشخانە ی بەرین!

پاشان سەیرمان کرد، پەسا پۆرتە کە ی بەسەر چوو و دەبێ تازە بکڕیتەو و بەبێ پەسا پۆرتیش لە نەخۆشخانە وەری ناگرن. پاشان کەمێک وەخۆهاتەو. ئەنجام بڕیاریان دا کە:

- پێویست بەو زەحمەتە ناگات. هێندە ی بەبەرەو نەماو، بەم زوو نە دەمریت!

یاروێ نەخۆشیش، هەمان قەسە ی ئەوانی دەکرد و دەیگوت:

- بەلێ. زۆرم بە بەرەو نەماو!

کابرا بە تەبیەت سوعبەتچی بوو، هەولیدەدا، ئەو بیتاقەتی و ناویمیدی و بێزارییە ی کە بالی بەسەر کارگە کەدا کێشابوو بڕەوینیتەو، لە سەر قەرەوێلە بەرزهەو، سەرە پەق

وتهقه که ی بهرز ده کرده وه به دهنگه زیقاوله که ی پی
دهگوتین:

- گهلق، گوی لهم دهنگه بگرن، که لهم بهرزیه وه دهلیت:

من لهم بهرزیه دا دهژیم

به یانیا زوو له خه و راده بم

به لام خه وتبم یان بیدار بم

به دهست ساس و نه سپنوه

ژیانم ژیان نییه.

گویگره کان ده یانگوت: - هیشتا هر گه شبینه!

هه ندیجار من و پاقل ده چوین بۆلای. به دهم بزه یه کی

کاله وه خیرهاتنی ده کردین:

- به خیرین میوانی ئازین، مه یلتان له چیه؟ چۆنه

جالجالۆکه یه کی تازه تان پیشکesh بکه م؟

قتیله ی ژیا نی زۆر به خاوی به ره و کوژانه وه ده چوو، زۆر

له وه بیزار بوو که بۆ زوو نامریت. به که سه ره وه داخی

هه لده کیشا و ده یگوت:

- نازانم بۆ نامرم، نه مهش بۆ خوی بهد شانسیه که!

نه م بیتاکیه ی له مردن، پاقلی زۆر ده ترساند، شه وان

ته کانی ده دام که له خه و راده بووم، به گویندا ده چپاندم:

- ماکسیمیچ! واههست ده که م مردووه.. ده ترسم شه ویک

به م شتویه به مریت. خودایه! چهند له مردووان ده ترسم!

و له سه ری ده پۆیی: - ئاخه که ی وهختی مردنیه تی؟ خۆ

هیشتا بیست سالی ته واه نه کردووه!

شه ویک ی هه یفه شه و بیداری کردمه وه، چاوه کانی له ترساندا

نه بله ق بوو بوون: - گوی بکره!

دافیدوف، له سووچه بهرزه که ی خویدا دهینالاند، به
 دهنگیکې له ز وخوا دهیگوت : - ئیره، بیده به من، ئیره..
 دیاربوو که وتبوه ئاویکه و له گیانه لالی مه رگا بوو.
 پاقل، ته و او شپړزه بوو بوو، دهیگوت: - که وتووه ته
 ئاوزینگ، به زاتی خوا دواواییه تی!
 من به دریژایی پوژه که، نه و به فرم که له حوشه که دا
 مالی بوو، بق دهره وه بردبوو، زور شه که ت بووم، پتویستم
 به خه و بوو. به لام پاقل دهستبه ردار نه ده بوو و هر ده پارایه وه:
 - توخوا مه خه وه! تو زاتی خوا مه خه وه! تکایه مه خه وه!
 نه و سا که و ته سرچوکان و له هوپژنی گریانی دا: - پابن،
 کهلق پابن، دافیدوف مردوه!
 چهند که سیک له کریکاره کان پابوون و له جیگا کانیان هاتنه
 دهره وه. ئیدی هر پرسیار بوو له گوشه وکه ناری ژووره که وه
 بهرز ده بووه وه.
 کاپندیوخین، بق هه وره بانه که سرکه وت و چووه دیار
 ته خته خه وه که ی، به حه په ساویه وه گوتی: - له وه ده چی مردبن،
 هه رچهند به دهنی هیشتا گهرمه..
 بیده نگی بالی به سر دا کیشان. چیخاروف نیشانه ی خاچی
 کیشا، لیفه که ی له خو یه وه پتچا و گوتی: - ده ی هه زار
 ره حمه تی لیبت!
 یه کیک له کریکاره کان گوتی: - باشتر وایه بیبهینه دالانکه...
 کاپندیوخین هاته خواره وه، له په نجه ره که وه نیگایه کی
 دهره وه ی کرد و گوتی: - با تا به یانی هر له وئ بی، که
 زندووش بوو که سی نه زیه ت نه ده دا.
 پاقل، سهری وه ژیر سهرینه که ی دا و، دهستی به گریانیکې
 به سوئ کرد. به لام سیتانوف هر هه لیش نه ستا.

به فر له گیلگه و دهشت و دهران ورده ورتوایه وه. هه وری زستان بهری ئاسمانی بهردا، پێژنه ی باران و به فر به تووندی دایده کرد. پۆژ به ره به ره درێژ ده بوو، هه تاو له جاران دیرتر ئاوا ده بوو، هه وا به ره و گهرمی ده چوو، به هار به رتیه بوو، به لام بهر له وهی بگاته شار، به ئاسمانی گیلگه و دیهاته کانه وه سه ره تاتکینی ده کرد و خۆی ئاماده ده کرد له ناکاوێکا خۆی به شاردا بکات. قوڕ و چه پی سورباوی کوچه و کۆلانه کان خه ریک بوو وشک ده بوونه وه. ئاوی جۆگه له ی قه راخ شۆسته کان به خه پایی ده پۆیی، چۆله که و پاساری، چوست و چالاک، شاد و به که یف به سه ر گۆلاوه په راگه نده کانی مه یدانی ئه رستانسکادا باله فکه یان ده کرد. خه لکی بوژانه وه. زهنگی پۆژانی پۆژووی گه و ره له به یانیه وه تا ئیوارێ له لیدان نه ده که وت و ده زرینگایه وه و تیکه له به ئاوازی به هار ده بوو و، به ئاوازه نه ره مه کانی لای لایه ی بۆ دلان ده کرد. ئه م زرینگانه وه یه ش، وه کو ئامۆژگاری پیره میتران، به جۆره خه مینییه کی سارد بارگاوی بوو. وام هه سته ده کرد که زهنگه که به راویژێکی خه مین، ئیمه ده دوینیت و له تو وایه ده لیت:

- ته واو بووه، ته واو، ته واو.

له جه ژنی سالیادی له دایکبوونما، کارگه که ئیکۆنه یه کی بچووکی، که له سه ر شتیه ی ئه لکسی پیای خوا دروستکرا بوو، به دیاری پێشکهش کردم. چیخارۆف به م بۆنه یه وه، به دهنگیکی پڕ و یقاره وه وتاریکی دا که تا ئیستاش له یادگه ما نه خش بووه.

برۆکانی ویک هینانه وه، به قامکان له میزه که ی ده دا، گوئی:

- تۆگىت؟ بىستە مىندالىكى، بابايەكى سىئوى، لە تەمەنى
سىيازىدە سالىدايت. زۆرچا، تەمەنى مىن چوارەيتىدە تەمەنى
تۆ دەبىت، پىر بەدل پىرۇزبايىت لىدەكەم و ئافەرىنت دەكەم
چونكى تۆ لە ژيان ھەلئىيە بەلكو پوو بە پوو ژيان
دەبىتەو! ئەمە كارىكى زۆرچا و دروستە، ھەمىشە ھەر وابە،
پوو بە پوو كارەكان بىو!

ئىدى باسى بەندە پىوانى خوائى كىر، بەلام ئەو، ئەو دوو
گروپە پىاوھى لىكى جىادەكردنەو و بەيەكى نەدەزانىن، بەلام
مىن لە جىاوازيەكەيان ھالى نەبووم. ئەو بەخۇشى ئەو
جىاوازيە زۆر لە لا پۇش نەبوو. وتارەكە زۆر خا
ويەكنەوا بوو، ئامادەبووان گالتەيان پىدەكرد. مىن كە
ئىكۈنەكەمبە دەستەو بوو نەدەزانى چۆن پابوھستىم. ئىدى
تەواو پەشۇكا بووم و نەدەزانى ھەك دەلەن لە سەر كام پا
بىرەقسىم. ئەنجام كاپندىوخىن، بىتاقەت بوو، مىن لەو تەنگزەيە
پىزگار كىر و گوتى: - بەسە، ئەم شىننامەيە تەواو بكە! ئەم
مىندالەت گىژ كىر!

چەند جارىك دەستى بە شانام و پىرۇزبايى لىكردم و
گوتى:

- خەسىەتى ھەرە چاكى تۆ ئەمەيە كە دەزانىت چۆن لە
گەل ھەركەسىكدا رەفتار بكەيت! ئەو سوخەتەم بە دلە. بۆيە
ھەركاتى شايەنى گلەيى يان جەلدەش بىت، پىمان ناخۇشە ئەو
سزايە بدرىيت!

ھەموو كىركارەكان دۆستانە لىيان دەپوانىم و بە
مىھرەبانيەو گالتەيان بە شەرمكردن و پەشۇكانەكەم دەكرد.
خۇ ئەگەر ئاھەنگەكە كەمىكى دى درىژەي بىكشاپايە، بىگومان
لە خۇشيا، لە خۇشى ئەوھى كە سوودىكم بۆ ئەو خەلكە
ھەبوو، دەستم بەگىران دەكرد.

هه مان به یانی شاگردی دهفتهرداری دووکانهکی له مەر
خۆمان به " پیوتر فاسیلیفیج" ی گوتیوو: - ئەم کۆرە خۆیتتالە..
به کهلکی هیچ نایەت!

وهکو هه میسه به یانی زوو بۆ دووکان چووم، به ماوهیهکی
که م دواى نیوه پۆ، شاگرده دهفتهرداره که پێی گوتم:
- بپۆره وه بۆ ماله وه، به فری سهربانی عه ماره که بماله و
بیخه ژێرخانه که وه..

بیگومان نهیده زانی ئەو پۆژه، پۆژی له دایکبوونمه،
به خۆیشم نه مده ویست به کهس بلیم و خه لکی به و بۆنه یه وه
بخه مه زه حمه ته وه.

ناهنگی پیروزیایی له کارگه که ته و او بوو، بله ز جلکی کارم
له بهر کرد و به غاردان چوومه نیو حه وشه، سه رکه وتمه
سهربانی عه ماره که. به فره که م مالی، ئەو زستانه به فریکی
یه جگار زۆر باری بوو. ئیدی بۆ نه گبه تی، که هیشتا مه ستی
ئەو ناههنگه بووم که له کارگه که دا بۆ منیان گێرا بوو، بیرم
چوو هه وه لچار ده رگای ژێرخانه که بکه مه وه، ئیدی هه موو
به فره که له بهر ده رگا که که له که بوو بوو. بله ز هاتمه خواره وه و
دهستم به مالین ولادانی به فره که کرد. به لام دنیا ئەوه نده
سارد وته زی بوو، به فره که بوو بوو به بهسته له ک و به فرماله که
ده ره قه تی نه ده هات، بیلچه ی ئاسنیشم نه بوو، ئیدی
به فره ماله که م به هۆی قورسی به فره که وه شکا. پێک له و
کاته دا شاگردی دهفتهرداری فرۆشگایه که مان پهیدا بوو، وهک
پووسان ده لێن: " هه ر خۆشییه ک ناخۆشییه کی له دوا یه " پێک
ئەوه له من روویدا. یارۆی دهفتهردار به ره به ره لیم نزیک
بووه وه، به توو په یی هاواری به سه رما کرد:

- تەمەشا، تەمەشا! بە راستی کریکاری چاکی! هە ی قەل
پیاو بە راستی وەختی ئەوە هاتوو، یەخت بگرم و بۆ حەوت
پشتت ئاقلت بکەم..

دەستی دایە کلکی بە فرەمالە شکاوەکە کە دارکاریم بکات،
پاشە و پاش کشامەو، بە توورەیی هاوارم کرد: - من بۆ ئەو
نەهاتووم خزمەتکاری و نۆکەری تۆبکەم!

دارەکە ی خێواندە پێتەکانم، منیش تۆپەلە بە فریکم هەلگرت
و کیشام بە دەم و چاویدا. بە دەم تف کردنەو هەلات. من
یە کسەر بۆ کارگە کە گەرامەو، دوا چەند خولەکیک
دەزگیرانەکی یارۆی دەفتەردار بە هەلە داوان هات، کچۆلە یەک
بوو لە هەپەتی جەوانیا، سەرشییت، لەخوبایی، دەم و چاوی
یە کپارچە عازەبە بوو، هاواری کرد: - ئەلکسی، برۆ بۆ
سەرەو!

و هەلام دایەو: - ناپۆم!
لاریونیچ کە لە وەلامەکی من حەپەسابوو، لە بن لیوانەو
پرسی:

- ئەمە چییە؟ چما ناچیتە سەرەو؟
من ماجەرەکە ی خۆم بۆ گیرایەو. نیتوچاوانی تیکنا،
دەبیرەو چوو، ئەوسا بە خۆی بۆ سەری پۆیی. گوئی: - کوپی
خوم، ئەمە گۆساخیه تۆ دەیکە ی. وانابی!
ئیدی هەموو کریکارەکان کە وێنە نەفرەت لە یارۆی
دەفتەردار.

کاپندیوخین گوئی: - بێگومان دەرت دەکەن!
زۆر باکم بە دەرکردن نەبوو. ماوێک بوو پەییویندیم
دەگەل یارۆی فرۆشیاردا (دەفتەردار) خراپ بوو، رقی لە
من بوو، بە ئاشکراش دەری دەبێ و بەد رەفتاری دەگەلدا
دەکردم. هەلبەتە من ئەمەم زۆر لەبەر گران بوو، بەلام حەزم

دهکرد بزانم بڅچى بهو پکونيه مامهلم لهتهکدا دهکات. بڅ
نموونه ههنديک دراوى خوردهى به ټانقهست له ژوورهکدا
فرې ددها، وهختايک ژوورهکهم گسک ددها، ههلم دهگرتهوهو
دهمخستنه ټهو سهندوقهوه که به ديوارهکوه ههلواسرابوو، تا
ټهگر سوالکهريک پوى کرده دووکانهکه، لهو پارانه شتيکى
بدهمى. پوژيک سهبارت بهو داوهى که ټهوهنده گهوجانه بڅى
نابوموهو تا تينى بکهوم، به يارځى فروشييارم گوت:

- تو به خهيالى خاوى خوت بڅيه ټهو پارانه فرې ددهيت،
تا من ههلى بگرم و توش به دزى تاوانبارم بکهيت! بهلام ټهو
خورمايهى تو خواردووته ناوکهکهى وا له گيرفانى مندا! سللو
له ټهقلى خاوت!

توپرهبوو، دهم وچاوى سوور ههلگهرا، گوساخانه هاوارى
به سهر اکردهم:

- تو پيگه به من نيشاندهدهى! حدت چييه، من خوم
دهزانم چيدهکهم! ههرچييهک دهکهم پهيوهندي بهخومهوه ههيه!
بهلام بلهز بايدايهوهوگوتى:

- به چييا دهليى من به ټانقهست و به مهبهست ټهو پارانه
فرې ددهم؟ وانپيه، ټهو پارانه بهريکهوت دهکون.. بڅ
تاقيردنهوهى تو نييه.

ټهو کابرا نهى دههيتشت له دووکاندا کتيبان بخوينمهوه،
دهيگوت:

- يانى چى؟ ناشى بتهويى ببي به زانا و دانا؟ تهمهشا ټهم
چهکله ناکهى!

ټيدى بهردهوام بوو له سهر ټهو پيلانهى که به دزييهوه
بمگريت، ټيدى دلنيابووم لهوهى که ټهگر دراويکى بيست
کوپيکى بهدهم گسک داني ژوورهکوه بکهويته درزيکهوه، کهم
وزور سل لهوه ناکاتهوه که بيخاته ټهستوى من و بلى تو

دزیوته. بۆجاری دووهم داوام لیکرد که دهستبەرداری ئو
 تەلەکه‌بازیە ببیت، بەلام هەر هەمان ئو پۆژە وەختایەک من
 بە کتێریەک ئاوی گەرمەووە لە بارەکه دەگەڕامەووە، گویم لێبوو،
 بەکریکارە تازەکه‌ی عەمارەکه‌ی تەنیشتی خۆمانەو‌ە‌ی دەگوت:
 - کاریکی وابکه کتیبی مزمارەکان بدزیت - بەو زووانە
 چایی تازەمان بۆدیت - سێ کارتونی تەواومان بۆ دیت.
 زانیم باسی من دەکن. هەرکه وەژوور که‌وتم،
 هەردووکیان پەشۆکان. دەمیک بوو، هەستم دەکرد، بەتەمان
 داویکم بۆ بنەنەو.

ئەم دراوسێ دووکانەمان، پیاویکی لاوازی مردەلوخی، چاو
 فێلاوی بوو. ناو بە ناو کاری دەکرد. کابرایەکی مەیکوساری
 ئالوودە بوو، که‌چی بە وەکیلیکی زۆرباشیان دەزانی. هەركاتی
 خووی دەدایە خواردنەو، خاوەن کارەکه‌ جوابی دەکرد،
 پاشان دەیهێنایەو سەرکارەکه‌ی. بە پوالت که‌سیکی خاکی
 بوو، بە‌دلی خاوەن کارەکه‌ی دەکرد، هەر داوایەکی، چەند
 تووڕەهاتیش بوایە، لێکردایە، جێبەجێی دەکرد، بە‌رده‌وام
 بزه‌یه‌کی کال بە‌سەر لێوێه‌و بوو، بۆنی دەمی هەرچە‌نده
 ددانەکانی ساغ بوون وەکو که‌سانیک ددانیان کرمۆل بووبن،
 زۆر پیس و ناخۆش بوو.

پۆژیک پەفتاریکم لێ بینی زۆرم پێ سەیر بوو: بە‌ده‌م
 زە‌رده‌خە‌نە‌یه‌که‌و لێم نزیک بوو‌و‌و، لە ناکاوا کلاو‌ه‌که‌ی لە
 سەر داکنەم وله قژم نه‌وی، بە‌یه‌کدا هەلگژاین. لە پارە‌و‌ه‌که‌و
 بۆ ناو دووکانەکه‌ راییکیشام، دە‌یویست بم‌دات بە‌سەر کۆمه‌لێک
 ئێکونانی گە‌وره‌دا، که لە سەر ئەرزه‌که دانرابوون. ئه‌گەر
 ئەو‌ه‌ی بۆ بچ‌وایە سەر، بێگومان شووشە‌کان دەشکان،
 نه‌خش و نیگارە‌کان دەشکان، وێنه بە‌نرخە‌کان خراپ دە‌بوون.
 جا چۆنکه که‌سیکی رێو‌ه‌ل‌ه‌ی بابرده‌له‌ بوو، زۆر بە‌ ئاسانی

به ره قم کرد و به سهریا زال بووم. که بینیم ئه و زه لاهمه زله
 پيشنه له سهر ئه زه که دانیشته و به دهم سهرینی دفنه (لووت)
 برینداره که یه وه دهستی به گریان کرد، زور سهرم سوپما.
 پوژی دوايي، لای به یانیه که ی، هر هردوو کمان بووین،
 وهستا کانهان پینکه وه ده رچوو بوون، به دهم خوراندنی که پوه
 ئاوساوه که ی و ژیرچاوه شینه وه بووه کانییه وه به پراویژیکی
 دۆستانه گوتی:

- تو پیت وایه من هر له خووه شه پت پی دهفرۆشم؟
 ئه وهنده کهر نیم. ده مزانی تو له من به قوه تری. من
 بابایه کم پتوه له، سهرخوش. وهستا گالی دام ئه وکاره بکه م.
 گوتی: "لێ بده و هه ولبد، گهره ترین زیان به دوو کانه که یان
 بکه یه نیت. به وه زهره ریکی زوریان لیده که ویت." دهنه باوه ربه که
 من له خووه ئه و کاره م نه ده کرد. ته مه شای دهم وچاوم بکه
 بزانه چیت به سهر هیتاوم، ئه وه حاله منی تیام!

باوه رم پیکرد، دلم پی سووتا. ده مزانی کابرایه کی ماندوو
 و نیمچه برسییه و ده گهل ژنیکا دهژی، که به ئاره زووی خو
 دهیچه و سینیته وه و لێ دهنه. وێرای ئه وهش لیم پرسی:
 - باشه ئه گهر ئه مریان پیکردی که سیک ده رمانخواردوو
 بکه یه، ده یکه یه؟

به پراویژیکی نه رم و به دهم بزه یه کی بی ده سه لاتانه وه
 گوتی:

- له وانه یه ناچارم بکات.. کابرایه که ده توانی ئه وه م پینکات.
 جاریکی دی پی گوتم:

- تاقه یه ک کوپیکم پی نییه. له ماله وهش نانی ژه می کمان
 نییه، ژنه که م به رده وام به سهرما ده بولینیت. ئه گهر ئیکۆنه یه ک
 له عه ماره که ی ئه نگو بدزم بوخۆم ده یفرۆشم. ده توانی
 ئیکۆنه یه کم بو بدزیت؟ یان کتینیکی مه زمورانم بو بدزیت؟

یه کسەر عه ماری پێلاوه کان و پاسهوانی کلێسا کهم بیرکەوتەوه، له دلی خۆدا گوتم: بێگومان ئەم گەنجە خەبەرم لێدەدات. بەلام دڵم نەهات داواکە ی پەفز بکەم. ئێدی ئیکۆنە یەکم دای. هەرله خۆوه، خۆیشم نازانم چما، هەستم کرد ئەگەر کتێبکی مەزموران که بایی چەند پۆبلیک بوو، بدزم، ئەمە تاوانیکی گەورەیه. سەیر ئەو یە هەموو بەها مۆپالیه کانمان، به حساباتی بازرگانی بارگاویه..

وهختایه ک گویم له فرۆشیاره که ی له مەپ خۆمان بوو، ئەو گەنجە به سەزمان و داماو هاندهدات، تا من تەفرە بدات و کتێبکی مەزمورانی بۆ بدزم، یه کسەر دزینی ئەو ئیکۆنە یەم بیرکەوتەوه و ترسیکی سەیرم لێنیش. دەمزان فرۆشیاره که ی له مەپ خۆمان له هەموو شتیک ئاگاداره و، کابرای دراوسیمان هەموو شتیکی بۆ گێڕاوه تەوه.

بن مانایی پیاو ته ی له سەر حیسابی خەلکی و، ئەو پیلانە دزیوه ی دژی من نابوو یانەوه، زۆری پەست کردم و کردیه کاریک پەرم له خۆم و له هەموو خەلکی بێتەوه. زۆرم چاوه پوان کرد تا کتێبه تازه کان گەیشتن، ئەنجام گەیشتن. له کاتیکا خەریک بووم له عەماره که دا کارتۆنه کانم هەلده پچری، کابرای عەمارداری دراوسیمان خۆی به ژوورا کرد و داوی لێکردم کتێبکی مەزمورانی وێدەم.

لێم پرسى : - مەسه له ی ئیکۆنه که ت به وه ستام گوت؟
نامەردانه گوتی: - به لێ. من ناتوانم هیچ پازیک بشارمه وه براله..

تووشی شۆک بووم. له ئەرزە که دا پۆنیشتم، چاوم تێبڕی، له بن لێوانه وه و به پەله پەل کهوته ورته ورت، زۆر پەشۆکا بوو، هی ئەوه بوو به زه بیته پێیدا بیته وه:

- وهستات گومانی کرد، یان وهستام گومانی کرد و به وهستاتی گوت..

ههستم کرد من تهواو بووم. ئهوانه به ههموویان تهفرهیان دام، خستیانه داوهکهوه، گومانی تیانییه، پهوانه‌ی زندانی چاکسازی میرمندالان ده‌کریم. ئه‌گه‌ر شته‌که هه‌ر به‌وه‌نده‌وه بوه‌ستی خه‌م نییه! گۆم تا قوول بی مه‌له‌ی خوشتره! قیروسیام کرد و کتییی مه‌زمورانه‌که‌م دایه‌ کابرای عه‌ماردار، خستیه ژیر پالتوکه‌یه‌وه و وه‌ده‌رکه‌وت، لئ زوو به زوو گه‌پایه‌وه و کتیه‌که‌ی له‌به‌ر پیم دانایه‌وه.

گوتی: - ناتوانم بیبهم! ده‌بیته‌ بایسی له‌ ناو چوونم.. له‌ مانای وشه‌کانی حالی نه‌بووم. بۆچی من ده‌بمه‌ بایسی له‌ ناوچوونی؟ به‌لام زۆرم پیخۆشبوو که کتیه‌که‌ی نه‌برد. دوا‌ی ئه‌م بویه‌ره ئیدی دوو‌کانداره‌ چکۆله‌که‌ی له‌مه‌پ خۆمان، به‌ گومان و دژمنایه‌تیه‌کی زیاتره‌وه ته‌مه‌شای ده‌کردم. هه‌ره‌موو ئه‌م شتانه‌م وه‌بیر که‌وتنه‌وه. لاریونچ به‌ قالد‌رمه‌که‌دا سه‌رکه‌وت، له‌ هه‌موو پۆژیک گرژ و مؤنتر و ئارامتر بوو. پێش نانی ئیوارێ، که‌ ته‌نیا هه‌ردوو‌کمان بووین و که‌سی دیمان له‌گه‌لدا نه‌بوو، گوتی:

- زۆرم هه‌ولدا، له‌ کاری دوو‌کانه‌که‌ ده‌رت بکه‌ن و وازت لێ‌پێتن هه‌ر له‌ کارگه‌که‌دا ئیش بکه‌یت. که‌چی سه‌ری نه‌گرت، ئاو له‌ دووی بێلم نه‌هات! کوزما به‌ گوینی نه‌کردم زۆر دژی تۆیه..

من هه‌ر له‌و ماله‌دا دژمنیکی دیکه‌شم هه‌بوو، ئه‌ویش ده‌زگیرانه‌که‌ی ده‌فته‌ردارو فرق‌شیاره‌که‌ی له‌مه‌پ خۆمان بوو. ئه‌م که‌چه‌ زۆری حه‌ز له‌ ده‌ستبازی و نازفرۆشی بوو. هه‌موو نیگارکێشه‌ گه‌نجه‌کانی کارگه‌که‌ ده‌ستبازیان له‌گه‌ل ده‌کرد و له‌ پا‌په‌وه‌که‌دا چاوه‌پوانیان ده‌کرد تا له‌ ئامیزی بگرن و

راموسانی له گهل بکهن. ئه‌ویش هه‌چ خۆی شلوی نه‌ده‌کرد،
 زۆر زۆر ته‌نگه‌تاویان بکردبایه‌ئه‌وپه‌پێ وه‌کو تووتکه سه‌گ
 ده‌وه‌پێ. هه‌میشه‌ گیرفانه‌کانی پهبوون له‌ نوقل و نه‌بات و
 چۆره‌کان، له‌ به‌یانییه‌وه‌ تا ئیوارێ ده‌می ده‌جولا. پوخساری
 گه‌وجاتی لێده‌باری، چاوه‌کانی چکوله‌ و نیگه‌ران بوون، ئیسکی
 گران بوو. هه‌میشه‌ مه‌ته‌ل و له‌گه‌زی وای له‌ من و پافل
 داده‌هێنا که‌ وه‌لامه‌کانیان زۆر بێ ئه‌خلاقانه‌ بوو، هه‌ندیک
 ده‌سته‌واژه‌ی فێر ده‌کردین ئه‌گه‌ر پیاو به‌ خێرای بیگوتبانه‌وه‌،
 نه‌نگین ترین مانایان لێده‌که‌وته‌وه‌.

پۆژی یه‌کیک له‌ نیگارکێشه‌ هه‌ره‌ پیره‌کان پێی گوت: - تو
 زۆر هه‌رزه‌ و بیخه‌یای ها!

زۆر به‌ پووداریه‌وه‌، به‌ چه‌ند وشه‌یه‌کی گۆرانیه‌کی
 بازاپیه‌وه‌ وه‌لامی دایه‌وه‌:

ئه‌گه‌ر کچ سه‌نگین و به‌خه‌یا بێ
 کوربان نایه‌ن به‌لایا، ئه‌مه‌ت
 له‌لامه‌یان بێ!

ئه‌وه‌ یه‌که‌مجارم بوو که‌ کیژی له‌و جۆره‌ بدینم،
 کرده‌وه‌کانیم زۆر له‌ لا کریت و ترسناک بوو. که‌زانێ ئه‌و
 جۆره‌ په‌فتارانهم به‌دل نین، هه‌نده‌ی دی شوولی لێ هه‌لکێشا.

پۆژیک، من و پافل، له‌ ژێرخانه‌که‌دا یارمه‌تیمان ده‌دا که
 به‌رمیلێک سرکه‌ی تاوتوێ ده‌کرد. زۆر به‌ پاشکاوێ گوتی: -
 کورپنه‌، هه‌ز ده‌که‌ن فێری ماچ ماچێنتان بکه‌م؟

پافل، به‌ ده‌م سووکه‌ پێکه‌نینیکه‌وه‌ گوتی: - من ماچ ماچین
 له‌ تو باشتر ده‌زانم.

من به‌ ته‌وسه‌وه‌ گوتم بپۆ ده‌زگیرانه‌که‌ت ماچ بکه‌.
 زۆر توو په‌ بوو:

- هەي جلفی سووک و چروک، ئاوا وەلامی مجامە لەی کێژ
 دەدریتەو، ئەو لیت دیتە پیشەو و تو لووتی لئ هەلەهکەئ!
 ئەوجا بە دەم پەنجە راوەشاندنەو گوتی:
 - راوەستە بۆم، بزانە چۆن ئەم دپکەت لە ژیرین دەربیتن!
 پافل، لە سەر من هاتە جواب وگوتی:
 - ئەگەر دەزگیرانەکەت بەم پەفتارانەت بزانن، مەگەر خوا
 بزانن چیت پەن بکات!
 جۆرە بیتزاری و بیتاکیک بە پوخسارە زیپکاویەکیەو بە
 دیارکەوت و گوتی:
 - من لیتی ناترسم! بەو جیازیەئ من، دەیان دەزگیرانی
 وەکو ئەو ئا و بەکەوشەکانما دەکات، خۆ قاتی پیاو نییە. کێژان،
 تا شوودەکەن دەتوانن بە دلی خۆ بکەن.
 ئیدی لە گەل پافل دا رایدەبوارد. ئیدی لەو بە دواوە لیم
 بوو بە دژمنی باوە کوشتە، هەمیشە هەپەشەئ فرۆشیارەکی
 لە مەر خۆمانی لیدەکردم و بوختانی بق دەکردم.
 ژیانم لە دووکانەکەدا زۆر تال و دژوار بوو، هەرچی کتیبی
 ئاینی هەبوو هەر هەموویم خۆتندبوو، ئیدی گەنگەشە
 و موناقلەشەئ شارەزایانیشم لەبەرچاو کەوت. هەمیشە بە
 شتوازی جیاواز باسی هەمان بابەتیان دەکرد و هەمان شتیان
 بئ هیچ گۆرانیک کاویژ دەکردەو. تەنیا پیوتر فاسیلیفیچ، بە
 حوکمی ئەوێ شارەزاییەکی زۆری سەبارەت بە نەینگە
 و نەینییە پەشەکانی ژیانی تیرەئ بە شەر هەبوو، سەرنجی
 پادەکیشام، ئەمە جگە لەوێ پیاویکی زۆر زمان پاراو و
 دەماوەر بوو. هەندیتجار لە دلی خۆدا دەمگوت تومەز ئیلیا
 پیغەمبەریش لەکاتی خۆیدا، ئاوا بە تەنیا و داخ لە دل لەم
 سەرزەمینەدا ژیاوە.

وهختايهك، به پاشكاوی باسی بیر وبؤچوونهكان و سهرنج و تیبینییهكاني خۆم سهبارهت به خهلكی، بؤ پیره‌میرد ده‌کرد، زۆر به دیقته گویی لیده‌گرتم، ئه‌وسا هه‌موو شتیکی بؤ فروشیاره‌كه، كه یان سه‌رزهنشتی ده‌کردم یان گالته‌ی پیده‌کردم ده‌گیرایه‌وه.

پوژیک به پیره‌میرم گوت كه هه‌ندیجار قسه‌كاني له ده‌فته‌ره‌دا كه شیعر و پهره‌گرافی كتیبانم تیا ده‌نووسیه‌وه، ده‌نووسمه‌وه. دیاربوو ترسا، یه‌كسه‌ر سه‌ری له په‌ناگویم نا و به‌ترس و دوودلیه‌وه پرسى:

- بؤ ئه‌مه‌ ده‌كه‌ی؟ ئه‌مه‌ کاریکی باش نییه‌ براده‌ر. بؤ ئه‌وه‌ی له بیرت نه‌چیته‌وه؟ نا، نابین ئه‌وه‌ بکه‌یت! كه مندالینکی بزێو و نه‌سه‌ره‌وتی! ئه‌و ده‌فته‌ره‌م ده‌ده‌یتى؟

ماوه‌یه‌کی زۆر، به‌ پژدیه‌وه هانیدام كه ده‌فته‌ره‌كه‌ی ویده‌م، یان به‌لای كه‌مه‌وه بیسووتینم. ئه‌وسا ئه‌وه‌ی به‌ فروشیاره‌كه گوت.

یارۆی فروشیار، كه بؤ مال ده‌كه‌پاینه‌وه، به‌ ده‌م رینگاهه پێی گوتم:

- وادیاره‌ تۆ شتیکی له‌ بابه‌تی بیره‌وه‌ری ده‌نووسیت. واز له‌و کاره‌ بینه، تیده‌گه‌ی؟ ته‌نیا پیاوانی هه‌والگری ئه‌م کاره ده‌که‌ن!

له‌په‌ر له‌ ده‌مم ده‌رچوو و گوتم: - ئه‌دی سیتانوف؟ خۆ ئه‌ویش یاداشت ده‌نووسیته‌وه.

- ئه‌ویش؟ كه‌ كه‌ره‌!

دواى بیده‌نگیه‌کی زۆر، به‌ نه‌رم و نیانیه‌کی نااساییه‌وه پێشنیازی کرد:

- باشه، دهفته ره که ی خۆتم پښ نیشانېده، دهفته ره که ی ' سیتانوف ' شم بږېښه. نیو پږېلت ده ده می! زور به بیده نگی نو کاره بکه، مه یه له سیتانوف پښې بزانت...

پېده چوو، دلنیا بیت که نه و کاره ده که م. نه و جا له سهر لاقه کورته کانی وهر سوړایه وه و بن نه وه ی چ قسه یه کی دی بکات پږی و دوور که و ته وه.

که که ییمه وه مالی سیتانوف ' م له حال و حیکایه ته که ناگدار کرده وه، نیو چاوانی تیکنا و گوتی:

- بږچی بۆت باسکردو وه؟ هه لېته یه کیک ده نیریت که دهفته ره کانمان نه وه ی تو و نه وه ی منیش بدزیت. کوا دهفته ره که ی خۆتم ویده. با له شوینیکا بیشارمه وه که په ی پښ نه بات. بیتگومان به م زووانه دهرت ده کات، به خۆت ده بیښی!

گومانم له وه نه بوو، بږیه لیپرام هه رکه نه نکم هات بۆلام له که لیا بږومه وه. نه نکم هه موو زستانه که ی له بالاخنا به سهر بردبوو، بانگیان کردبوو کیژان فیری گولدوزی بکات. بابام دووباره له کونافینو گیرسابووه وه، به لام من هاتوچوم نه ده کرد، نه ویش که ده هات بږ شار، سهر دانی نه ده کردم. پږژیک به ږیکه وت له جاده یه کدا بینیم، هیدی هیدی ږی ده کرد، پالتویه کی نه ستووری له بهر کردبوو، به وبقاره وه ههنگاوی ده نا له دووره وه له قه شه ده چوو، سلوم لیکرد، ده ستیکی کرد به سیتبر بږچاوی و خه یالاوی و له بن لیوانه وه گوتی:

- نه ها نه مه توی، بووی به نیگارکښی خواوه ندان، ده ی زورچاکه، به رده وام به، به رده وام به!

نیدی منی له سهر ږیگای خوی لادا و به هه مان سه نګینی و وبقاره وه دریزه ی به ږیکردنی خوی دا. له و سهر و به نده دا به ده گمن داپیره م ده بیښی. نه م پیره ژنه نازیزه نه یده په رږا

سهری خوی بخوریتیت، بهردهوام کاری دهکرد، نهک هر میردهکەئێ که پوژ به پوژ پتر بهرهو شیتی دهچوو بهخێو دهکرد، بهلکو مشووری کوپهزاکانیشی دهخوارد، یهکیک له کوپهزاکانی که ساشای کوپی میخائیل بوو، زوری داخ دهدائی. ساشا کوپیکی قوز بوو، کوپیکی خهیاڵپهروهو بوو، ههمیشه خهریکی کتیبان بوو. ئەم کوپه کریکاری خمچی بوو، له سهر ئەو ئیشه بهردهوام نهبوو، هر پوژئ دهچوو له و هسایهک که لهو بهینانهدا بیکار دهبوو، دهبوو بهبار بهسهر نهکمهوه، دهبوا ئەو پیرهژنه بکهوێته ههول وتهقلا که کاریکی بۆ بدۆزێتهوه. ژيانى خوشکهکەئێ ساشاش هر بهملی دایه گهوره مهوه بوو، ئەم کچه تووشی بووبوو به تووشی میردێکی مهیگوساری بن سهروبهر و خراپهوه. ههراجاری که مهست دهبوو، بهردهبووه وێزهئێ ژنهکەئێ و له مال وهدهری دهنا.

ههراجاری که داپیرهه دهبینی، بهشیوهیهکی سهیر پهیم به جوانی پوچی ئەو دهبرد و هیندهئێ دی دلێهندی دهبووم. بهلام ههستم دهکرد که ئەم پوچه، له ههنبهر کریتی و دزیویهکانی ژینگه دهووبه رهکەئێ خۆیا، پیر دهبیته، و ههست به ئازار و پهنج بیوهری من ناکات... زۆر به پوونی و پاشکاوئێ به منی دهگوت : - ئەلکسی گیان چارنییه، دهبن تهحه موولی ژيان و ئهرك و دژواریهکانی ژيان بکهین.

ههراجاری که باسی ژيان و دژواریهکانی ژيانی خۆم، ئیش و ئازار و بیزاری خه لکسم بۆ بکردایه، هر ئەو وهلامهئێ ده دامهوه. منیش تووپه دهبووم.

من که سێکی به سهبر وحهوسه له نهبووم. ئەگه هه ندیجار وهکو گیانله بهرانی مالی و دار و بهرد و شتی بیگیان پهفتارم دهکرد، ئەمهم ته نیا له بهر ئەوه بوو که خۆم تاقیبکه مهوه، بۆ

ئەو ھەم بوو تا بزانم پادەپەیی بەرەقانی خۆم بۆمانەو ھە لە سەر زەوی چەندە. زۆرجار کوپین میژدمندال، لە بەر سەرسەختی و خۆرپانان یان ھەسوودی بە خەلکانی گەرە، باریکی قورسی ئەوتو ھەلدەگرن، کە زۆر گەرەترە لە ھیز و توانای خۆیان. پیک وەکو ئەو پالەوانانەیی کە دەتوانن قورسایە گەرە بەرز بکەنەو ھە بە کەش و فەشەو ھە خۆ دەنوینن و پەیتاپەیتا نیشانەیی خاچ دەکێشن.

منیش وام دەکرد، لە ھەر دوو لایەنی دەروونی و جەستەییەو وام دەکرد. ئیدی خۆم و بەختم نەمردم یان شوینیکم سەقەت نەبوو و نەبووم بە بار بەسەر ژیانەو. ھێچ شتیک بە قەد ئەو مەرۆف ناچروسییتەو، کە بچیتە ژێر باریکی قورستر لە ھیز و توانای خۆی. دەتوانم بە جۆرە شانازییەو بڵێم، بە درێژایی چل دانە سال پوو بە پووی ئەو ھەولە بەردەوامەیی خەلکانیک بوومەو کە دەیانویست پووم گومرا بکەن و بیشیوینن، وەکو کەفر و تاوێران لەبەر دەمیاندا وەستام و کۆلم نەدا.

زۆرجار ئارەزوویەکی مندالانە، ھانی دەدام ھەندێ کاری مندالانە بکەم. دلی خەلکی خۆش بکەم، خەمیان بپەرەینمەو، بیانھێتمە پیکەنین. لەو کارانەشدا سەرکەوتوو بووم. بەھەری لاسایی کردنەو ھەبوو، لاسایی بازەرگانانی بازارێ نیژنی نووگوردەم دەکردەو، لاسایی کەریار و فرۆشیارانێ شەمایلین پیروژ، بەھەموو فرۆفیل و یەکدی خاپاندن و دەستبەپییەکانیانەو دەکردەو. ئیدی کریکاران و کارمەندانێ کارگەرە لە پیکەنینا دەخکان، زۆرجار دەستبەرداری کارەکانیان دەبوون و دەھاتن بۆ تەمەشاکردنی نمایشەکانی من. لاریونچ، زۆرجار بە راوێژیکی نەرم ئامۆژگاری دەکردم و دەیکوت:

- نمایشه کانت بۆ دواى شىو هه لگره، تا کاره که مان
پانه وه ستن.

که له نمایشه که ده بوومه وه، هه ستم به ئاسوده بیه کی
پاسته قینه ده کرد. وه کو ئه وه بوو، باریکی قورسم له سه رشان
لاچوو بیت. ئیدی به و جوره بۆ ماوه ی سه عاتی یان زیاتر
به تال ده بوومه وه، سه ر په حهت و بارسووک ده ژيام، به لام
ورده ورده میتشکم جه نجال ده بووه وه، له تۆ وایه میتشکم
بزمار پیژ ده که ن.

هه رچیم له ده ورو به ره وه کو هه ریه سه یه کی پیس ده کولیت.
هه سته ده کم خه ریکه تیایدا نقوم ده بم. له دلی خۆدا ده لیم:
- باشه ده کړئ هه موو ژيانم به مجۆره به رمه سه ر؟ باشه
ده کردئ من وه کو ئه م بیته وایانه به م ژيان و چاره نو سه
پازی بم، خۆم بده مه ده ست قهزا و قه ده ر و بیر له ژيانیکى
باشتر نه که مه وه؟!

پۆژیک چیخاروف، پوو به پروم وه ستا، سه راپای به نیگا
دابیزتم و گوتی: - ئه لکسی تۆ خه ریکه عه سه بی ده بیت.
سیتانوفش، زۆر جار له کار ده وه ستا و ده یگوت: -
ئه لکسی چیه؟

من نه مده زانی چ وه لامیکیان بده مه وه. زبیری و
دژواریه کانی ژيان هه موو چاکییه خۆپسک و میهره بانه کانی له
زه نیم ده تاراند، له جیاتی ئه وانه، که وجاتی و شه قاوه تخوازی
که نه جانه شوینی پرده کردنه وه. ئه م گۆپانه له هه موو شتیک
زیاتر ئازاری ده دام. ئیدی به جوره سه رسه ختییه کی هۆشیانه وه
مقاوه مه تم ده کرد، له هه مان پوبارا مه له م ده کرد که خه لکی
مه له یان تیا ده کرد، به لام ئاوه که ی بۆمن ساردتر بوو،
نه مده توانی به و ئاسانییه ی ئه وان مه له بکه م و بگره وام ده هاته
به رچاو که خه ریکه له گیزاویکا غه رق ده بم.

هه موو کارمه‌ند و کریکارانی کارگه‌که، به‌پیز و میره‌بانیه‌وه
 مامه‌له‌یان له‌ته‌کما ده‌کرد، وه‌کو پاقل هاواریان به‌سه‌رما
 نه‌ده‌کرد، لیم تووړه نه‌ده‌بوون، گالته‌یان پینه‌ده‌کردم. به
 پنجه‌وانه‌وه زۆر پیزیان ده‌گرتم، به‌ناوی خۆم و باوکمه‌وه
 بانگیان ده‌کردم. من زۆرم دلم به‌وه خوش ده‌بوو. ئاو ده‌کرا
 به‌دل و ده‌روونما، به‌لام هه‌رکاتئ هاوکاره‌کانم به‌مه‌ستی
 ده‌بینی زۆرم خه‌فت ده‌خوارد و ناره‌حەت ده‌بووم، ئه‌مه‌ جگه
 له‌وه‌ی زۆر له‌بیر و بۆچوونیان ده‌رباره‌ی ژنان له‌ژیاندا،
 بیزار بووم. ئیدی گه‌یی بوومه‌ئو قه‌ناعه‌ته‌ی که ژیان و
 خۆشیه‌کانی ژیان ته‌نیا له‌ژن و خواردنه‌وه‌دا ده‌بینن، ئه‌مه‌م
 زۆر له‌به‌ر گران بوو. بیرم له‌نه‌نکم ده‌کرده‌وه، له‌شاژنه
 مارگو، تو بلینی ئه‌وانه‌ش بووکه‌له‌ی ده‌ست و ئامیری پابواردن
 بن؟

که بیرم له‌شاژنه‌ مارگو ده‌کرده‌وه، هه‌ستم به‌جۆره‌ ترس
 و نیگه‌رانیه‌ک ده‌کرد، وام ده‌هاته به‌رچاوی خه‌یال، له‌خه‌ونا
 دیتومه.

له‌وه به‌دواوه زۆر بیرم له‌ژن ده‌کرده‌وه. ئه‌نجام له‌خۆم
 پرسى ئه‌رئ بۆ یه‌ک شه‌مه‌یه‌ک نه‌چم بۆ ئه‌و شوینه‌ی که
 خه‌لکانیک بۆ پابواردن بۆی ده‌چن. ئه‌مه‌ زاده‌و په‌نگدانه‌وه‌ی
 ئاره‌زوویه‌کی جه‌سته‌یی نه‌بوو. به‌لکو زاده‌ی ئه‌وه‌بوو، که
 ماوه‌یه‌ک بوو، پتوایستم به‌وه‌ بوو، بوونه‌وه‌ریکی ئازیز و
 میره‌بان له‌ئامیزم بگریت، بئ هیچ له‌روو دامانیک وه‌کو
 دایکێک گرتی دلی خۆمی بۆ بکه‌مه‌وه‌و هه‌موو ئازار و ژان و
 نه‌ندیشه‌کانی خۆمی بۆ بگریمه‌وه.

شه‌ویک له‌گه‌ل پاقلدا، له‌ته‌نیشته‌یه‌که‌وه‌ پاکشابوین،
 وه‌ختایه‌ک پاقل، باسی ئاشقینی خۆی له‌گه‌ل کاره‌که‌ره‌که‌ی

ماله کە ی بەرانبەرماندا بۆ گێڕامه وه، خۆزگه م پێ دهخواست،
دهگوت:

- زۆر سهیره هاوێ. هه مووی مانگیک له مه وه بر بوو که
تۆپه له به فرم دهخێواندێ. هیچ هه زه له چاره ی نه بوو. که چی
ئێستاکێ که له سه ر تهختیک له لامه وه داده نیشیت و به خۆوه ی
دهگوشم، له دنیا دا که س له و ئازیزتر و نزیکتر له خۆمه وه
نابینم.

- باسی چی دهکهن؟

- باسی هه موو شتیک دهکهن. ئه و باسی خۆیم بۆ دهکات،
من باسی خۆمی بۆ دهکهم، ئه و سا یه کدی ماچ دهکهن، به لام
ئه و زۆر ئابوومه نده.. هاوێ خۆزگه دهتزانێ چه ند خۆشه.
ئه وه چیه تۆ جگه ره زۆر دهکیشیت، ده لێی کۆنه عه سکه ریت!
نه هه قی نه بوو، جگه ره م زۆر دهکیشا، کاریگه ری نیکوتینه که
خاوی دهکردمه وه، خه م و په ژاره ی ده په واندمه وه و می شکم
ئیسراحه تی ده کرد. به لام شوکر له تام و بوونی قۆدکا زۆر
بیزار بووم، هه زه م لینه ده کرد. به لام پاقل وانه بوو، به که مالی
ئاره زوو ده بخواره وه. له پاده به ده ر په مووده ی فه خوارن بوو،
که مه ست و خه یال ده بوو، ده که وته گریان.

- ده مه وی بۆ مال به رۆمه وه، وازه م لێینن با به رۆمه وه بۆ
مالی خۆم.

ئهم نه گبه ته مالی نه بوو، داک و بابی ژمیژ بوو مردبوون،
نه برای هه بوو نه خوشک، له ته مه نی هه شت سالییه وه، خه لکی
بیگانه به خودانیان کردبوو.

له گه ل هاتنی وه رزی به هارا، نیگه رانیم زیاتر بوو، ئیدی
که لکه له ی ئه وه م که وته سه ر که جاریکی دی له سه ر
که شتییه که کاریک پهیدا بکه م و هه رکه گه یمه ئه سترخان
وله وینده ره وه سه فه ری ولاتی فارس بکه م. خۆشم نازانم چما

ولاتی ئیرانم ههلبژاردبوو، پهنگه له خوشی ئه و بازرگانه فارسانه بووبی که له بازاپی نیژنی نوڅگورد دیتبوومن و چووبوونه دلهموه، ئه مانه به دهم نیرگه له کیشانه وه خویان دهادیه بهر هه تاو. له بت ده چوون، چاوه درشت و په شه کانیان، پدینه له خه نه گیراوه کانیان، وای دهنواند، که له هیچ نه پشیه کی ژیان غافل نین.

ئیدی بهر له وهی بریاره کم جیبه جی بگم، جه ژنی پاکی هات به سهر، ژماره یک له کریکار و نیگار کیشه کان، چوونه وه بق زید و دهقاری خویان. هه ندیکی دی پرویان کرده باپو مه یخانه کان و کاتی خویان له و شوینانه به سهر دهبرد. من به تهنیا له که ناراوه کانی ئوکا پیاسم دهکرد، پوژیکی هه تاوی خوشبوو، له ناکاوا تووشی وه ستا کونه که ی خوم، خوارزاکه ی داپیرم بووم، پالتویه کی که وهی ته نکي له بهر بوو، دهسته کانی له گیرفانی پانتوله که ی نابوو، کلاوه که ی له تیلاکه ی سهری نابوو و جگه ره یه ک به لالنیویه وه بوو، که لئی نزیک بوومه وه، بزه یه کی دۆستانه لیوه کانی ترازاند. پواله تی ماقوولی پیاویکی ئازادی هه بوو، شاد و سه رحال بوو، ته نیا هه ردوو کمان له و دهشت و دهره بووین. هاواری کرد:

- ئه لکسی! ئه لکسی، ئه وه چییه، دیمانه ت به خیر، مه سیح زندوو بووه ته وه!

وه ختایه ک له ماچ و مشتاق بووینه وه و پیروزیایی جه ژنمان له یه کدی کرد، ئیدی له پهوشی پرسیم و خه ریکی چیم و به ته مای چیم، به پاشکاوی پیمگوت که له کارگه و له شار و له هه موو شتیک بینزار و بیتاقه تم و بریارم داوه بق ولاتی فارس برۆم. هیچ پیکه نینی به و بریاره ی من نه هات، به لکو به پیچه وانه وه گوتی:

- واز لەم بیرۆکەیه بێتە، فارس لە پێکە! بە نەعەلەتی بکە!
 منیش کە منداڵ بووم حەزم لەو سەرکێشیانە ھەبوو، ھەمیشە
 لە بیرى سەفەر و سەرەڕۆیدا بووم، بۆکوئ؟ خوشم
 نەمدەزانئ! مەگەر ھەر شەیتان بیزانییا بۆکوئ!
 شینوازی قسەکردنەکەى و گالته کردنەکەیم بە شەیتان لە لا
 خوشبوو. ئەو پۆژە سەرووسیمای پورزایەکەم، زۆر شاد و
 بەھارى بوو، شادی و ئاسوودەیی لە سەرپای دەبارى.
 قوتووەیەکی زیوینی پر لە جگەرەى عالى کردەووە لە
 بەردەمدا رایگرتو گوتى: - جگەرە دەکیشیت؟
 ئەم خولگە گەرە قەناعەتى پێکردم.

- گوئ بگرە بشکوف گیان! بۆ نایەیتەوہ بۆ لای من
 ولەگەل مندا کاربکەیت؟ من ئەمسال پڕۆژەییەکی چل ھەزار
 پۆلیم بە دەستەوہیە. بەخۆت دەزانئ کە ئەم پارەییە، پارەییەکی
 یەجگار مۆلە. من تو لەویندەر دادەنیم تا ئاگات لە کارەکان و
 کرێکارەکان بیت. کەرەستەکان وەرەگریت و ھەموو شتیک لە
 شوین و کاتی دیاریکراودا وەرەگریت و چاودێری
 کرێکارەکان دەکەیت تا دزیم لێنەکەن. باشە بەدلتە؟ کرئ؟
 مانگی پینچ پۆبل و پینچ کوپیکشت بۆ خواردن دەدەمئ!
 سەروکارت نە لەگەل دایکەم نە لەگەل ژنەکەم نابیت. بەیانی
 زوو دەچیتە سەرکار وشەوئ دەگەرێتەوہ و ھەقت بەسەر
 ئەوانەوہ نابیت. سەروکارت تەنیا لەگەل مندا دەبیت، پۆژی
 یەک شەممە وەرە، بەوان مەلئ ئیمە یەکمان دیتووە، ئیدی لە
 مالاوہ، مەسەلەکە دەبرینەوہو پێک دەکەوین.

دۆستانە لێکدی جیابووینەوہ. بەرلەوہی بېروات تەوقەى
 لەگەل کردم. کە ئاوێم دایەوہ، کلارەکەى دۆستانە بۆ
 ھەلتەکاندم.

وهختايهك ههوالی نیازی پویشتنی خۆم به كرێكارهكانی
كارگهكه راگهيانده، زۆریان پیناخۆش بوو. پاڤل، له ههموویان
زیاتر پێوهی دیاربوو. به پراویژیکێ گلهیی ئامیزهوه گوتی:
- تۆزێ بێر بکهوه، تۆ ناتوانی له گهل ئهوه خهڵکانهدا
ههلبکهی، ئهوانه وهکو مه نین، دارتاش و بازرگان و بهناو،
خمچی وهکو مه نین! تۆ و ئهوانه کوجا مهرحهبا!

چبخاروف له بن لیوانهوه گوتی:
- گهنج وهکو ماسین، وهکو چۆن ماسی چه زیان له ئاوی
قوله، گهنجانیش چه زیان له سه رکیشی و کارین به پێسکه..

جیابوونهوه مان خهمناک بوو. چبخاروف، هیندهی
خواردبووه پهنگی زهرد ههلهگه پابوو، گوتی:

- ههلبهته پێویسته هه رکه سێک له خهمی گوپینی ژيانی
خۆیدا بێ. سه ر به هه ر کون و که له به ریکا بکات، مل به هه ر
قولا پێکه وه بنیت. ژیان بجه پینیت. به لام ده بی له هه وه له وه،
سه ری یه ک گوریس بگریته.

لاریو نیچ، به پراویژیکێ ئارام گوتی: - ژيانی خۆی بۆ
ته رخان بکات.

هه ستم کرد، ئه و قسانه یان ته نیا بۆ مجامه له یه، چونکه
نه ده کرا به بێ هیچ قسه یه ک له یه کدی جیا ببینه وه، ئیدی ئه وه
عه ده ت بوو. ئه و داوانه ی به یه که وه یان گری ده دا یین، له ناکاوا
په چران.

گوگولیفی مه ست و سه ره خۆش له سه ر ته خته خه وه
به رزه که یه وه گینگلی دا و به ده نگیکێ گر گوتی: - ئه گه ر
بمه و ئ هه مووتان ده خمه زندانه وه! چونکه من ئه وه ده زانم
که ئیوه شتاقتان باوه پتان به خوا نییه!

ئىكۈنە و شەمايلە نيوەچىل و تەواو نەكراوہكان، بە
 دىوارەكەوہ ھەلپەسىردىرايوون، گلۈپەكانى بن مىچەكە لە تەنى
 و دووكەلدا پەش ھەلگەپايوون. ماوہىك بوو لەبەر پووناكى
 كارمان نەدەكرد، بۆيە پىتويستمان بەو گۆيە شووشانە نەبوو،
 ئىدى دووكەل و تەنى داىپۇشى بوون. ئەو دىمەنانە بە جۆرى
 لە يادگەمدا نەخش بووبوون، كە ئىستاش چاودەنوقىنم،
 ژوورە تارىكەكەم بە ھەموو مېزەكانەوہ بە ھەموو قوتووہ
 بۆيەكانى سەر قەراخى پەنجەرەكانەوہ دىنە بەرچاوم، چەپكە
 فلچەكان، ئىكۈنەكان و تەنەكەى خۆلەكە كە لەژىر دەستشۆرە
 مسىنەكەدا بوو و، لە كلاوخودى پياوانى ئاگركوژىتەوہ دەچوو،
 ۋەكو خۇيان دىنەوہ بەرچاوم. تەنانەت پىتە خاوسەكانى '
 گوگوليف ' ش كە ۋەكو پىتى كەسىكى خنكاو لە تەختەخوہ
 بەرزەيەكەوہ شۆپ بوو بوونەوہ، دەبىنم.

دەمويست زۆر بە ھەشتاۋ كۆتايى بە پىرپەرەسمى
 خاترخوازى و مالاۋايىيەكە يىنم، بەلام لە پروسىادا عادەتە كە
 درىژە بەرپىرپەرەسمى دوغاخوازى و مالاۋايى دەدەن.
 دوغاخوازى خىزا وبلەزىان بەلاۋە شوومە.

چىخاروف، كە پەنگى تەواو تىك چووبوو گوتى:

- ناتوانم كىتىسى ' شەيتان ' ەكەت بۇ بگىرپەرەوہ. ئەگەر
 دەتەۋى، بىست كوپىكانت لە جىياتى كىتپەكە دەدەمى

ھەلبەتە زۆرم پىناخۇش بوو ئەو كىتپەى لىرمانتوفم لە
 كىس بچىت، بە تاىبەتى كە سەرۋكە پىرەكەى تىمى
 ئاگركوژانەوہ بە دىيارى دايىوومى. وىراى ئەوہش قەبوولم
 نەكرد پارەى لەجىياتى ۋەربگرم، چونكە بە راستى ئەو
 پەفتارەى چىخاروفم زۆر لا ناخۇش بوو، ئىدى پارەكەى بە
 ئەسپايى خستەوہ ناو كىسەكەى و بە ساردىيەوہ گوتى:

- كه يفي خۆته. به لّام كتيبه كه ت وينا ده مه وه! چونكه ئه وه بۆ
تۆ مه تر سیداره. ئه گه ر ئه و كتيبه ت پى بپنرى، كيشه ت بۆ
دروست ده كات.

- به لّام له هه موو دوو كانه كاندا ده يفرۆشن، من به چاوى
خۆم ديوومه. به قه ناعه ته وه به رسفى دايه وه: - ئى چيه؟
ده مانچه ش له دوو كاناندا ده فرۆشن.
ئه نجام كتيبه كه يان نه دامه وه.

وه ختايه ك بۆ خودا حافىزى له بئوه ژنه خاوه ن كارگه كه،
سه ركه وتمه سه رى، له پاڤه وه كه دا تووشى كچه كه ى برازاي
بووم، لى پرسیم: - ده لىن به ته ماى پوشتنى؟..
- به لى!

به پاستگوييه وه گوتى: - ئه گه ر به خۆت نه پوشتباى، ده ريان
ده كردیت.

خانم ئه رباب، كه ميک خه يال بوو، گوتى:
- خوات له گه ل! تۆ کوپىكى لاسار و سه ربه گۆبه ندى! من
به ش به حالى خۆم هه يچ خراپه يه كم لى نه بينيوى. به لّام
هه مووان لىت به گله يى و گازنن و ده لىن يه ك پولى قه لب
نايه نى!

هه نگی له ناکاوا و بى هه يچ هۆيه ك ده ستى به گريان كرد. به
ده م پوئدك پشتن و هه نسك هه لدا نه وه گوتى:

- ئه گه ر ميترده په حمه تيه دامه وه كه م، خوا عافوى بكات،
بمابايه، ده يزاني چۆن گویت ده سوپته وه و هه قى خۆتى له
قولى مستى ده ناي. به لّام دلنيام هه رگيز لىره ده رى
نه ده كردیت. چه زى له م كارانه نه بوو. لى ئه مۆ هه موو شتىك
گۆراوه. هه ركه شاگردىك به ئاسته م پى خوار دابنيت، يه كسه ر
ده رى ده كه ن! خودايا، ده ته وى بۆ كوئى پړويت بچكۆله؟
چاره نووست چ ده بىت؟

من و وهستم به سواری به له میک به ناو جاده کانی
 کامپه که دا وه پیکه وتین، به ناو ئه و بینایانه که وتین که ئاوی
 پوباره که له گهل هاتنی وهرزی به هارا تا ئاستی نهومی دوهم
 هه ستابوو: من سه ولم لیده دا و، وهستم که له کوتایی
 به له مه که دا دانیشتبوو زور ناشیانه سووکانه که ی ئاراسته
 ده کرد، سووکانه که بریتی بوو له سه ولنیک که به قوولایی
 ئاوه که دا پۆچووبوو، ئیدی به له مه که جاری لووتی ده کرده ئه
 شه قام و جاری لووتی به سه ر ئاوه لیل و خه مناکه که دا به رز
 ده کرده وه.

وهستم جگه ره په کی پیکرد، بۆنی دوو که له که ی له بۆنسوی
 په پۆ کۆن ده چوو، له بن لیوانه وه گوتی:
 - تۆ بزانه ئه م به هاره ئاوه که چه ند به رز بووه ته وه!
 شه یتان به نه عله ت بئ! کاره کانم دوا ده که ون!
 به تر سه وه هاواری کرد: - وریابه! خۆ له و عامودی
 کاره بایه نه ده بن!

دوا ی ئه وه ی ئاراسته ی به له مه که ی راست کرده وه گوتی:
 - ئه و سه گبابانه به له میکی خراپیان بئ داوین!
 ئاماژه ی بۆ ئه و شوینه کرد، که ده بوا دوا ی نیشته وه ی
 ئاوه که ده ست به نۆژهن کردنه وه ی دووکانه کان بکه ین. به
 پدینه تاشراو و سمیله کورتکراوه که ی و جگه ره که ی لالتویه وه
 هیچ له قۆننه راتچی نه ده چوو، پالتویه کی چه رمی له بهر
 وجووتی پووتی دریزی تا ئه ژنوی له پی بوو. جانتایه کی
 پاوچیان دابوو به شانیا، تا پریکی جووت لووله ی مارکه ی "
 لیبل" ی له بهر پێدا بوو. به نیگه رانیه وه دهستی له کلاره

چەرمیەكەى دەدا، جارئ دەیهتایە سەر چاوەكانى و لیوہەكانى
 ھەلەدەقورتاند و بە نىگەرانیوہ دەپروانیوہ دەوروہەرى و جارئ
 دەبیردە پشتى سەریوہو لە ناكاوا بچووكتەر لە تەمەنى خوئ
 دەھاتە بەرچاو، ناو بە ناو وەكو ئەوہى بیروكەىەكى شادى
 بوھاتىن، ھەر لەخوئەوہ بزەىەكى دەھاتى، ئىدى شەپۆلە
 بیروكەىەك بەوجۆرە پایدەمالى، ھىچ لەوہ نەدەچوو كە
 كاریكى زۆرى ھەبیت، لەوہش نەدەچوو پەلەى كارکردنى بیت
 یان خەمى نیشتنەوہى ھىواشى ئاوہەكى بیت.

من لەلای خوئمەوہ، گیرۆدەى كۆمەلىك پرسىارى ئارام
 بووم : دىتنى ئەم شارە مردوہ، كە لە ئاوا غەرق بووہ،
 بیناكانى بە پز پەنجەرەكانیان كراوہتەوہو كە بە بەلەمەكەمان
 بە ناویاندا تێدەپەرىن لە تۆ وایە بەخوشیوہ مەلە دەكەن!

ئاسمان لێل بوو. ھەتاو كەوتبووہ ژىر كۆمەلىك گەوالە
 ھورەوہ، كە ناو بە ناو وەكو بازەنىەكى زیوین، لە درزى
 ھورەكانەوہ سەرەتاكىیەكى دەكرد.

ئاوہكەش لێل و تەزى بوو، شەپۆلى ئاوہەكە بە ئاستەم
 ھەستى پێدەكرا و نەدەكرا. لە تۆ وایە ئەویش وەكو بینا
 سستەكان و پزە دووكانە گەمارەكان، تەواو مت بووہ و
 جوولەى لە بەر بپاوە. وەختایەك ھەتاوى سپىواژ لە بەینى
 ھورەكانەوہ سەرى دەرھیتا، ھەموو شتىك پوناك بووہوہ،
 ئاسمانى لێل لە ئاوہكەدا پەنگى داىوہ، لە تۆ وایە بەلەمەكان
 لە ھەوادا، لە نىوان دوو ئاسماندا ھەلواسراوہ. بینا
 بەردینەكانیش لە لای خوئیانەوہ پابوون، بە ئەسپایى بەرەو
 فوگە و ئوكا كەوتنە نەرمە مەلە. ئىدى بەرمىلە شكاو،
 سەندوق، زەمىلە و قەرتالە، پارچەدار و پوش و پەلاش بە

سەر ئاۋەكەۋە سەمايان دەكرد و قەدى درەخت و ئەستونان
 بەسەر ئاۋەكەۋە ۋەكو ئەژدىھەي مردوو بەلاماندا تىدەپەپىن.
 لىرەو لەۋى پەنجەرەيەكى كىراۋە دەبىنرا، جلكان لە
 سەربانى خانە بازىرگانیەكە ھەلواسرابوون تا وشك بىنەۋە،
 ھەندىك پىلاۋى لىبادىن بە مەجھەرە ئاسىننەكانەۋە
 ھەلواسرابوون، ژنىك لە بەر پەنجەرەيەك پۈنىشتبوو،
 دەپروانىە ئاۋە لىلەكە، لە سەر تروپكى پاىەيەكى ئاسىنى
 خانەكەۋە، بەلەمىك بەستىرابوۋە، كە ھەردوو تەنىشتە
 سوورەكەي بە پرونى لە ئاۋەكەدا پەنگى دابوۋە. ۋەستام
 ئامازەي بۇ پەيوەندىيەكانى ئەم ژيانە كرد وگوتى:
 - پاسەوانى زەۋى كامپەكە لىرە دەژى. لە پەنجەرەكەۋە
 سەر دەكەۋىتە سەرەۋە و سواری بەلەمەكەي دەبىت، ئىدى بە
 دەم سەۋل لىدانەۋە بە دوۋى دزانەۋە ئىرە ۋەۋى دەگەپى.
 ئەگەر توۋشى ھىچ دىك نەبىت، خۇى دەكەۋىتە دزى..
 بەپاۋىژىكى خاۋ قسەي دەكرد، بىرى لە لای بابەتىكى دىكە
 بو. ھەموو شتىك لەبىدەنگى و بۇشايدا نقوم بوۋە، جىگەي
 باۋەپ نىيە، زىاتر لە خەۋن دەچىت تا لە واقع، ھەردوو
 پوبارى فولگا ۋووكا تىكەل موون و بوون بە دەرياچەيەكى
 گەۋرە. شار لە دوورەۋە، بەسەر ھەردە و زورگانىكى
 تىكپژاۋەۋە بە دياركەۋت، يەكپارچە چەرە بىستانى پەشى بن
 بەر بوو، بەلام بە چرۆ و خونچە ئاۋەدان بوو، دار ودرەخت
 پەردەيەكى سەۋزىان بەسەر مال و كلىساكاندا دابو. دەنگى
 زەنگى ھەفتەي پاك بە سەر ئاۋەكەۋە دەنگى دەدايەۋە. بەلام
 لىرەدا ھەموو شتىك كپوكپ، لە گۇرستانىكى چۆل ھۆل
 دەچو.

به‌له‌مه‌که‌مان، به نینوان دوو پیزه دره‌ختی تاریکدا پیچی کرده‌وه، ئیمه به دریژیی ئه‌و جاده سه‌ره‌کیه‌دا که‌وتینه‌پی که بق که‌ته‌درانیه کۆنه‌که ده‌چوو. دووکه‌لی جگه‌ره‌که‌ی وه‌ستم ده‌چووو چاوه‌کانیه‌وه. به‌له‌مه‌که‌ش خۆی ده‌کیشا به‌قه‌دی دار ودره‌خته‌کاندا، تا وه‌ستم به‌پقه‌وه هاواریکرد: - نه‌علت له‌م به‌له‌مه!

- واز له ئاراسته‌کردنی سووکانه‌که‌ بینه.
پرتاندی: - چۆن شتی واده‌بی؟ که دووکه‌س له به‌له‌میکا بن، ده‌بی یه‌کیکیان سه‌ول لیبدات و ئه‌ویتریان سووکانه‌که ئاراسته‌بکات. ته‌مه‌شا دووکانه‌کانی پیزی چینی.
من له میژ بوو، مه‌یدانی کامپه‌که‌م دیتبوو و بست به‌بستی شاره‌زا بووم. ئه‌م دووکانه کۆمیدی، سابیته پۆژئاواییانه‌م زۆرباش ده‌ناسی، که چوار ده‌وره‌کانیان به‌په‌یکه‌رین گه‌چینی کاراکته‌رانی چینی پازاندبوونه‌وه، کاتی خۆی من و هاو‌پیکانم به‌ردبارانمان ده‌کردن، من به‌خۆم ده‌ست و سه‌ری چهند په‌یکه‌ریکم له‌و په‌یکه‌ره‌ چینیانه‌ لی‌کردبووه‌وه. به‌لام ئیستا شانازیم به‌وکاره‌وه نه‌ده‌کرد..

وه‌ستم، به‌ده‌م ئاماژه‌وه بق خانووه‌کان گوتی:
- کوخته‌ن. خۆزگه‌ پیگه‌یان ده‌دام له‌نوێ دروستم ده‌کردنه‌وه..

فیکه‌یه‌کی کیشا، کلاوه‌که‌ی به‌پشتا برد.
هه‌ر له‌خۆوه‌وام هه‌ستکرد، به‌هه‌مان شیواز و ستایل دروستیان ده‌کاته‌وه و له‌هه‌مان شویندا وله‌م نزمانیه‌دا، که هه‌موو به‌هاری له‌ئاوی لافاوی دوو روبرادا غه‌رق ده‌بیت، دروستیان ده‌کاته‌وه. په‌نگه‌ بیت به‌خه‌یالیا، شتیکی دزیوی وه‌کو دووکانه‌کانی پیزی چینییه‌کان دروست بکات.

پاشماوهی جگه ره کهی تووړ دا وئو جا به تووړهیی تښکی
به دوودا نارد و، گوتی:

- پشکوف گیان، به راستی ژياننکی نارېحه ته، پياو له گیانی
خوی وهرز ده بیت! خه لکانی پړوشنبیر نین، که سیک نییه قسه ی
له گه لدا بکه ی. هه ندیجار پیاو هه زده کات توژی خوی بنوینی و
که میک به خوی بفش، که ست ده ست ناکه وئ، له بهرچاوی
خوت بنوینی! که س لیتره نییه! جگه له دارتاشان و به نایان و
دزان..

ته مه شایه کی نکالی راستی کرد، مزگه وتیکی سپی جوان،
به سهر زورگیکی له ئاوا نقوم به دیار کهوت، وهکو یه کیک
شتیکی له بیرکراوی بیر کهوتیته وه له سهر قسه کهی پړوی:

- من به چاولیکه ری ئه لمانه کان دهستم به باده نوشی و
جگه ره کیشان کرد. ئه لمانیانی بز نسلمان. برادره! مه ی
خواردنه وه - زه مانیکی خوشبوو، پړوی، به لام وادیار بوو، له
گه ل جگه ره کیشانا هر را نه هام. هرکات جگه ره یه ک
پېبکه ی، ژنه کهت ده که ویته گله یی وده لیت: " ئه مه چیه، بونی
زین درووت لیدیت؟ " ئاخ، خوشمان نازانین چ بکه ین تا
ماقوولییه ت به ژیان بده ین!... هائی تو به له مه که باژو..

سه وله کهی له قهراخ به له مه که دانا، تا پره کهی هه لگرت،
فیشه کیکی به یه کیک له په یکه ره کانی سهر بانه وه نا. په یکه ری
چینییه که هیچ ئاسیویکی پی نه گه یی، گولله که به قه
دیواره که وه پرش و بلاو بووه وه، ته پ وتوژی لی
به رز کرده وه.

دووباره فیشه کی خسته وه بهر تا پره کهی، به بی موبالاتیه وه
گوتی:

- نه م پیکا. به ینت له گه ل کیژاندا چونه؟ باشه؟ باش نییه؟
من له ته مه نی سیازده سالی که و تمه دلاری و ئاشقینی..

ئەوسا ۋەكو يەككىك بىرەۋەرى خەۋنىكى خۆى بگىرپىتەۋە،
 حىكايەتى يەكەمىن دلدارى خۆى بۇ گىترامەۋە. ئەمە كارەكەر
 بوو لەلای ئەو ئەندازىارە تەلارسازەى كە لەلای ئەو مەشقى
 دەکرد. لە گەل قسەكانى ئەودا، پرژەى ئەو ئاۋەى خۆى بە
 سوۋچى بىنايەكاندا دەكىتشا، بەسەر وچاوماندا دەپژرا. لەۋدىو
 كەتەدراىيەكەۋە، پانتايىيەكى فراۋانى ئاۋ ھەبوو، لە سىپدارا
 بىرقەى دەھات.

نىگاركىتەشەكانى كارگەى ئىكۈنە و شەمايلان زۆرجار
 سىروودىكى مەكتەبلىانەيان دەگوت:
 دەرياي شىنى شىن
 دەرياي بە گەرداۋ..

مەگەر ھەر خوا بزانى كە ئەو دەريا شىنى شىنە، چەند
 ناخۇش بوۋە!
 ۋەستام گوتى:

- شەۋان خەۋم دەزپا، لە جىگاكەم ھەلدەستام، لەبەر
 دەرگا دەۋەستام، ۋەكو توۋتەلە سەگ ھەلدەلەرزىم. مالەكە
 سارد بوو ئەمما سارداۋەستاي كچە زۆرجار شەۋان سەرى
 دەدا، زۆر نىزىك بوو بە ئاسانى لە لای كچەكە بىگىرەت، بەلام
 مەن بە ھىچ جۆرئ نەدەگىرام.

زۆر بە كاۋەخۇ قسەى دەکرد، ۋەكو يەككىك بەھەندى جىل
 ۋ بەرگى كونا بچىتەۋە تا بزانى بە كەلكى ئەۋە دىن لەبەر
 بگىرەن يان نا.

- مەنى بىنى، بەزەى پىمدا ھاتەۋە. دەرگاي كىردەۋەۋ
 گازىكرەم: " ۋەرە، كورپۇ، قەل پىاۋ!"

زۆرم لەۋ چىرۋكانە بىستىۋو، بىزار بوۋبووم، ھەرچەندە لە
 ھەمىۋو ئەۋ چىرۋكانەدا يەك خالى ئەرىنى ھاۋبەش ھەبوو:

خه لکی به بې هیچ شانازییه ک باسی یه کهم نه زموونی ناشقینی
خویان ده کهن، بې هیچ جنیودان و سخیفیک و زورجار به
که سهرینکی قوولی نه وتووه باسی ده کهن که دلنیا ده بم نه وه
جوانترین ساتی ژیانان بووه. نه و ساته وا دیته به رچاو که به
پاستی، تاقه شتی خوش بووه، که جه پانددویانه.

وه ستام، به دهم پتکه نین و سهر له قانده نه وه، به سهر سامی
گوئی :

- به لام تا ئیستا زاتم نه کردووه نه م چیروکه بق ژنه کهم
بگیرمه وه! نه که له بهر نه وه ی هه له یه کی تیابووین، هر زاتم
نه کردووه بوی بگیرمه وه. ئی..

چیروکه که ی بق من نه ده گیرایه وه، به لکو بق خوی
ده گیرایه وه. چونکه له و جوړه بیده نگی و بوشاییانه دا، پتویسته
قسه بکه ی یان گورانی بلیت، یان ئوکوردیون بژهنیت، دهنه
له و شاره مردووه ی، نقومی ئاوی سارد و لیلدا بق هه میسه
خه وت لیده که وت.

ئاگاداری کردم وه و گوئی:

- بهر له هه موو شتیک.. نه که ی به مندالی ژن بیتیت! ژن
هینان یه جگار هه ستیاره! له هر کوئییه ک و چوڼ بژیت - چ
موسولماننکی ولاتی فارس بیت، چ پولیسنیک بیت له موسکو، چ
جولا بی چ دزیک بې، هه میسه ده توانی کار وکاسبیه که ت،
نه گهر به دلت نه بیت، بگوریت. به لام ناتوانی ژنه که ت بگورپی!
خو ژن پیلانو نییه، هر کاتن به توی دایکه نیت و فرپی بده یته
لایه که وه!

ته مپک روخساری داووشی، نیوچاوانی تیکنا و چاوی برپیه
ئاوه لیلکه، به قامکی که پووه خواره که ی ده خوراند و له بن
لیوانه وه ده یگوت:

- به لئی برادره.. ده بی وریابی، چاوت تیز بیت! پهنکه لهو
که سانه بیت که به دهم باوه ده چه مینه وه، به لام و پرای ته وهش
له پیشه وه هه لئا که ندریتی، به هه حال، هه رکه سیک گلانی خوی
هیه، سوار تا نه گلی ناییت به سوار..

تا کو ده وه نه چاره که ی ده ریا چه ی میشیر سکویه پویشتن،
که لهو شوینه دا ده پزایه پوباره قولگاوه.

وه ستام لووله ی تا پره که ی کرده قامیشه لانه که و به چه
گوئی: - به هیواشی سه ول لینه.

چه ند ساچمه یه کی نا به بالنده و مه له کتویییه لاوازه کانه وه و
گوئی:

- با بق کونافینو برۆین! تا شه وئ له ویندهر ده مینمه وه، تو
به ماله وه مان بلن که هه ندی کارم له گهل قوخته راتچییه کدا هیه.
له شه قامی یه کیک لهو گوندانه دا که ئاو غه رقی کردبوو،
به جیم هیشته، ئیدی پئ و پئ له مهیدانی کامپه که وه بق
سترلیکا زفریمه وه. له وئ به له مه که م به سته وه و دانیشتم
و که وتمه ته مه شاگردنی یه کانگیری دوو پوباره که، شاره که،
که شتییه کان و ئاسمان. هه ورین سپی به ئاسمانه وه له بالی
مه لیک کی گه وره ده چوو. خوری زیرین له که لین ودرزی
هه وره کانه وه سه ره تاتکی ده کرد، ئه م خوره ی که تاقه
تیشکیکی به شی ئه وه ده کات، هه موو جیهان بگۆریت. هه موو
ده ور و به رم له هه لچوونیک کی جواندا بوو، یه ک زنجیره که له کی
بیگۆتایی، به خیرایی به دهم رهوت و شه پۆلی ئاوه که وه
ده پویشتن، پیاوانی توکمه و به هیز و پویشن به سه ره ئه م
که له کانه وه دانیشتبوو و سه ولیان لینه دا و یه کتریان گاز
ده کرد، بانگیان له پنبوارانی سه ره که شتییه کی هه لمی ده کرد.
که شتییه چکۆله که، به له میکی گه وره ی به تالی به پیچه وانه ی

پهوتی ئاوه که وه پاده کیتشا. پوباره که بهم لاه به ولایدا دهبرد، دهگوت ماسی کراکیه، هانکه هانک به گز ئاوه که دا دهچووه وه که زور بی به زه بیانه، هیرشی دهکرده سهر. چوار پیاو شان به شانی یه که له ناو به له مه گه وره که دا دانیشتبوون، له قهراخه که یه وه لاقیان شۆر کردبووه وه، یه کیکیان کراسیکی سووری له بهر بوو، به کومه لگورانیه کیان دهچری که به باشی نه دهگه ییه گویم به لام دهمناسییه وه.

وام ههسته دهکرد، له وئی، له سهر پوباره که هیچ شتیک نییه بۆ من نا ئاشنا و گۆنگ بیت. هه موو شتیک قابیلی تیگه یشتن و ده رک کردن بوو. به لام شاره که ی پشتمه وه، که غه رقی ئاو بوو، وه کو خه و نیکی ناخۆش و شووم وابوو، پیک وه کو وه ستام وابوو، نه ده هاته تیگه یشتن و ده رک کردن.

پاش ئه وه ی له ته مه شای دیمه نی پوباره که تیر بووم، به ره مال بوومه وه. هه ستم ده کرد پیاویکی گه وره م، ده توانم هه ر کاریکم پی بسپێردریت نه نجامی بدهم. به دهم ریگاوه له سهر ئه و زورگه ی که قه لای سه رای که وتبووه سهر، پاوه ستامتا دوا نیگای قولگا بکه م. له به رزاییه وه. راسته ده شتانیه که واده هاته به رچاو که سنووری نییه، مژده ی سه رکه وتنی پتیه.

له ماله وه چه ند کتیبیکم هه ن. ئه و شوقه یه ی که جاران شاژنه مارگۆی تیاوو، ئیستا خیزانیکی گه وره ی تیا، پینج کچیان هه یه یه که له یه ک خشیک ترن، دوو برایان هه ن خویندکاری قوناغی دواناوه ندین. ئه مانه کتیبیان به ئه مانه ت ده دامی. ئیدی له به ره مه کانی تورگینفدا نقوم ده بم، زۆرم پیخۆشن، نووسینه کانی ساده ومه فهوومن، پوون وخویا له

پۇڭگارى پايز دەچن. قارەمانەكانى نەجىمزادە و بە حورمەتن، ئەوھى نووسەر دەيلىت بەلامەوھ گەورە وجوانە.

من كتيبيكى "پومياالوسكى" م بە ناوينشاني "ژياني قوتابخانەى ثاينى" خویندەوھ، حەپەسام، دەقاودەق وەكو ژياني ناو كارگەكەى ئيمە وابوو. من بۇخۇم ئەو ئائومىديەم جەپاندىبوو، كە لە پريكادەگورپيت بۇ ھەلچوون و ياخييوونيكى ھۇشيانە. تيايدا ژيابووم.

بە ھەرحال خویندەنەوھى ئەم كتيبە پووسيانەم پى خۇشبوون، زۆر بە زەقى گيانە خەمناكە باوھ پووسىيەكەيانتيا بەدى دەكەم، پىك دەلىنى زەنگى پۇژووى گەورە لە بن دىرەكانياندا حەشار دزاوھ، ھەركە كتيبىك دەكەمەوھ، بە ئارامى زەنگى خۇى لىدەدات.

"گيانى مردووەكان" م بە بى موبالاتى خویندەوھ. وەكو كتيبى "يادگارپەكانى خانەى مردووان" وابوو. "گيانە مردووەكان" و "خانەى مردووان" و "مەرگ" و "سى مەرگ" و "مومياى زندو" - ھەر ھەموو ئەم كتيبەانە كە ناوينشانەكانيان لىكىدى دەچن، بەدەست خۇم نەبوو پايانگرتم، جۆرە بىزارپپەكيان لە لا دروستكردم. ھەروھەا "ئاماژەى تەنگۆھ" و "ھەنگاو بە ھەنگاو" و "چ بكرى" و "بويەرەكانى گوندى سمورين" و زۆر كتيباني ديكەى لەو جۆرەم نەچوونە دلەوھ.

لى دىكنز و ولترسكوت سەرمەستيان دەكردم. زۆر بەخۇشپەوھ ھەر كتيبىكى ئەم نووسەرانەم سى چوار جار دەخویندەوھ. كتيبەكانى ولتر سكوت، نووژىكى بەشكوى لە كلېسايەكى بە ئىحتوبارى بە بىرى مرؤف دىتايەوھ. دىكنز تاكو ئەمقۇش بەلاى مەوھ لەو نووسەرە گەورانەپە كە بە پىزەوھ

له بهردهمیا بوهستی و دهست به سینگهوه بگریت بوی -
نووسه ریکی بئ هواتایه گه ییوه ته لوتکه ی که مال له قورسترین
هونه ردا - هونه ری خولقاندنی مهحه بهت و خوشه ویستی له
نیوان خه لکیدا.

شهوان، کومه له گهنجیک له سهر قالدرمه کانی باله خانه که
کو ده بوونه وه: له وانه خوشک و برایه کانی ماله که ی ناو
شوقه که ی شاژنه مارگو، خویندکاریکی لووت پس به نیوی
فیاچسلاف سیماچکو و ههندیکی دیکه. ههندیجار مادموزیل
پیتزین، که کیژی کارمه ندیکی پایه بهرز بوو له و کوپ و
مه جلیسانه دا نامه ده بوو. گفتوگو و گهنگه شه مان سه بهارت
به نه ده بیات ده کرد، من چونکه له وانی دی کتیبانم پتر
خویندبووه وه، نه م بابه تانه م زور پنخوش بوون و به ئاسانی
تیبان ده گه ییشتم. نه وان به زوری باسی کیشه و گرفته کانی
قوتابخانه یان ده کرد. گله ییان له ماموستا کانیان ده کرد، من که
خوم له وان ئازادتر ده بینی، سهرم له سه بر و هه داری وان
ده سوپما. به لام به هه رحال خوزیام پیده خواستن که
خویندکار بوون و مژوولی خویندن بوون.

نه م گهنجانه له من گه وره تر بوون، به لام وام هه سته ده کرد
من له وان پوخته ترو به نه زموونترم. نه م هه سته نا په حه تی
ده کردم و ههندیجار له وانی دوور ده خستمه وه، حه زم ده کرد
زیاتر لیانه وه نزیک بم، ئیواران درهنگ له سهر کار
ده گه پامه وه، هیلاک و ماندوو، تهپ و توزاوی، ههر به و حاله وه
ده چومه ناویان، ئیدی بیرکردنه وه ی من زیاتر به دهوری نه و
جیاوازیه پواله تیه دا ده سووپایه وه که له نیوان من و نه واند
هه بوو. بابه تی سهره کی گفتوگوی کوپه کان، کچان بوو، ئیدی
ناشقی نه م یان نه و کیژ ده بوون و هه ولیانده دا شیعیان پیدا

بلىن. ئىدى لەم جۆرە كارانەدا پىئويستيان بە كۆمەكى مەن دەبوو. مەن بە حوكمى ئەوئەي ئەزموونى ھۆننەوئەي شىعەرە ھەبوو، بە ئاسانى كىش و سەروام بۇ دەھات. بەلام خۇيشم نازانم چما شىعەرەكانم بە زۆرى مۆركىكى شۇخىيازىانەيان لەخۇ دەگرت، بۇ نموونە مادموزىل "بىزىن" م كە زۆربەي شىعەرەكان بۇ ئەو دادەنران، بە سەوزەوات يان بە پىياز دەشوبھاند.

سىماچكو پىتى گوتم: - بەمە دەلئى شىعەرە؟ ئەمە دووكانى سەوزە فروشىە.

ئەوئەندەم شىعەر بە جوانى مادموزىل پىتیزىندا گوت، ئەنجام خۇيشم كەوتمە داوى عەشقى ئەوئەو. مەن تەنبا كۆتايىيەكەي ئەم عەشقەم لە بىر ماوئە كە كۆتايىيەكەي خەمناك بوو. پۇژىك پىشنىازم بۇ كچە كىرد كە بە دوو قۇلى بە سواری تەختەدارىك، پىياسەيەكەي ناو زەلكاوكانى زىفىزىدىن بكەين. كىژئ قايىل بوو، مەن تەختەكەم لە كەنارەكە نىك كىردەوئەو چوومە سەرى. تەختەكە بئەو بوو، تەخەموولى قورسايى مەنى دەكرد، كىژئ كە جوان خۇي پازاندىبوو و خۇي لە تەل دابوو، لەو سەرى تەختەكە دانىشت، مەن دارىكى بارىكم لە جىياتى سەول بەكار دەبىرد و تەختەكەم لە كەنارەكە دوور خستەوئە، لە ناكوا تەختەكە خوار بووئەو كىژئ كەوتە ئاوئەكەوئە، ئازايانە خۇم ھەلدايە ئاوئەكەوئە كىژئ نەجات دا و ھىنامەوئە كەنارەكە. كىژئەي تايىن لە قور و قەوزەدا ھەلكشابوو، بە تووپەيى دەستى لى پادەوئەشاندم و ھاواری بەسەرمدا دەكرد: - تۇ بە ئانقەست دەتويست بىم خنكىتى!

ئىدى ھەرچىم كىرد و كوشا، لىئى نەبوردىم، لىم ھەلگەپرايەوئە و بوو بە دژمنى سەرسەختەم.

هه‌لبه‌ته ده‌بی ئه‌وه بلیم که گه‌پانه‌وه‌م بۆمالی ئه‌ربابه‌که‌ی جارنم کاریکی ساده وئاسان نه‌بوو. پیره‌ژن هیشتا لیم پر‌بوو، بووکه‌که‌ی به‌گومانه‌وه‌ سه‌یری ده‌کردم، فیکتوریش له‌جاران خراپ‌تر بوو، له‌گه‌ل که‌سا هه‌لینه‌ده‌کرد، له‌گه‌ل تری خۆیا به‌شه‌پ ده‌هات.

به‌لام وه‌ستم، کارو پرۆژه‌کانی له‌وه زۆر‌تر بوون که ته‌نانه‌ت به‌کۆمه‌کی براکه‌شی ده‌ره‌قه‌تیان بیت و پێیان پابگات. بۆیه ناچار‌بوو داوای یارمه‌تی له‌مامم، می‌ردی دایکم بگات. پۆژیک هه‌ندیک زوو له‌بازار زه‌فریمه‌وه، وه‌ختایه‌ک خۆم به‌ژووری نان‌خواردندا کرد، ئه‌م پیاوهم بینی، به‌ته‌واوه‌تی له‌بیرم چووبووه‌وه. له‌پشت می‌زه‌که‌وه و له‌گه‌ل وه‌ستاما دانیشیبوو و چای ده‌خوارد‌وه‌وه. ده‌ستی هه‌تایه‌ پێشی وگوتی: - سلاو، چۆنی؟

غافلگیر بووم، زمانم به‌سترا. له‌ناکاوا هه‌موو پاب‌ردووم وه‌بیر که‌وته‌وه و دلم به‌ته‌واوه‌تی گوشرای. وه‌ستم گوتی: - مندا‌له‌که‌ت ترساندا!

باوه‌پیاره‌که‌مبه‌ده‌م بزه‌یه‌کی کاله‌وه، چاوی له‌دور چاویم بری. چاوه‌ په‌شه‌کانی کرابوونه‌وه، ته‌واو داکه‌وتیوو. ده‌ستم خسته‌نیو قامکه‌لاواز و گهرمه‌کانیه‌وه. کۆکه‌یه‌کی کرد وگوتی: - نه‌م‌ردین، دووباره‌یه‌کمان گرته‌وه.

من به‌جێم هه‌شتن. ئازام دا‌هه‌یزرابوو، له‌که‌سیک ده‌چووم هه‌سیر مه‌یدانیکی باش کرابیت.

په‌یوه‌ندییه‌کی شت‌واومان له‌نیواندا هه‌بوو، به‌ناوی خۆم و باوکمه‌وه‌گازی ده‌کردم، وه‌کو هاوتایه‌کی خۆی ده‌یدواندم:

- ده‌توانی ئه‌گه‌ر چووی بۆ دووکان پوبه‌ه کیلۆیه‌ک تووتی "لافیرم" و سه‌د په‌ره‌سیفاری "فیکتورسون" و کیلۆیه‌ک "باسترمه" م بۆ بکړی...

که پاره‌ی ئەو شتانه‌ی دەدامی، بە هۆی دەسته
گەرمەکانیەوه، هێندە گەرم بوون پیاو دلی لێیان تیکەه‌ل‌ده‌هات.
دیاریبوو که نه‌خۆشی دیق و دەر‌ده‌ باریکه‌ زۆری بۆ هێنابوو و
له‌ دوا‌ دوا‌یی عەمریا بوو، بە‌خۆشی ئەوه‌ی ده‌زانی، ده‌ستی به‌
پدینه‌ پەش و زېره‌که‌یدا دینا و به‌ ئارامی ده‌یگوت:

- ئەم نه‌خۆشییه‌ی من بی‌ دەرمانه‌. هەرچه‌نده‌ ده‌لێن
ئەوه‌ی گوشتی زۆر بخوات له‌گینه‌ چاک بپینته‌وه‌ - به‌لکو
منیش چاک بپمه‌وه‌.

خواردنی زۆری ده‌خوارد، به‌لام له‌ هه‌مان کاتدا سیفاریشی
ده‌کێشا. هه‌موو پۆژی باسترمه‌، قاورمه‌ی پان و ساردینم بۆ
ده‌کړی. لێ خوشکه‌که‌ی نه‌نکم، به‌کینه‌یه‌که‌وه‌ که‌ هۆیه‌که‌یم
نه‌ده‌زانی، ده‌یگوت: - به‌خواردن و به‌هات به‌رگری له‌ مه‌رگ
ناکریت. مردن نایه‌ته‌ خاپاندن نا، نایه‌ته‌ خاپاندن!

جوته‌ ژن، مدارایه‌کی زۆری باوه‌پیاپه‌که‌ی منیان ده‌کرد،
به‌رده‌وام ئامۆژگاریان ده‌کرد که‌ ئەم دەرمان یان ئەو دەرمان
بخوات. به‌لام هه‌رکه‌ له‌به‌رچاویان دیار نه‌ده‌ما، گالته‌یان
پدیده‌کرد.

وه‌ستاژنم، به‌ ته‌شه‌ره‌وه‌ ده‌یگوت:

- تۆ ته‌مه‌شای ئەم شازاده‌یه‌، هه‌میشه‌ ئەمر ده‌کات که
پاشماوه‌ی نانه‌که‌ کۆبکه‌ینه‌وه‌، چونکه‌ به‌رماوه‌ مێش
پاده‌کێشیت.

پیره‌ژنیش بۆی ده‌سه‌نده‌وه‌:

- پیف له‌م شازاده‌یه‌! ته‌مه‌شای جله‌کانی بکه‌ بزانه‌ چۆن
تالکیش بوون، ئەوه‌نده‌ شۆردراون، سواون، ده‌بریقینه‌وه‌، که
کابرایه‌کی به‌فیز و قۆره‌ده‌ماغه‌.

وه‌ستم، وه‌کو ئەوه‌ی بیه‌وی هێوریا بکاته‌وه‌ ده‌یگوت:

- سه بر وحه و سه له تان بی، مریشکانی به گاره گار. په له
مه کهن هم کابرایه هیندهی به به ره وه نه ماوه، به و زووانه
ده مریت!

هم هه لویسته، دزیوهی نه و خه لکانه سه بارهت به بابایه کی
نه جیب و خانه دان، ده یاننواند کردیه کاریک له باوه پیاره کم
نزیک بېمه وه. خریک بوو له و ژینگه چه په له دا خه فه ده بوو. له
ماسیبه که ده چوو که که وتبیته کولانه مریشکیکه وه. هم
لنکچواندنیکي سه خیفه، هیچی له و ژیا نه سه خیفه که متر نه بوو
که تیایدا بووین.

ورده ورده هه ندی خه سلتهی کابرای ' همه جوانه ' م که به
همراتم له بیرم ناچیته وه له یاداشته کانی ده ورانی مندالیم دا
باسم کردوه، له باوه پیاره کم دا که شف کرد. من هه موو نه و
خه سلته په سند و جوانانهی له قاره مانانی نه و کتیبانه دا که
ده مخویندنه وه، ده دایه پال کابرای ' همه جوانه ' و شاژنه
مارگق. باوه پیاره کم له م پوره وه له یاروی ' همه جوانه '
ده چوو، چونکه پیاوینکی غریب بوو و کهس له و ماله دا خوشی
نه ده ویست. به یه ک چاو ته مه شای هه مووانی ده کرد، له
خویه وه قسهی نه ده کرد، نه گهر پرسیارینکی لنکرا بایه، به و په ری
نه ده ب و نه زاکه ته وه و ه لامی ده دایه وه. که ناموژگاری
وه ستامی ده کرد زور هزم ده کرد گوئی لیکرم. به سهر
میژه که دا داده نه و بیه وه، به نینوکه دریژه که ی ده یکیشا به سهر
کاغه زه نه ستوره که دا. به نارامی دهستی پیده کرد:

- پیموایه ده بی لیره دا پایه یه کی دارین بخریته بهر
قه نته ره که تا گوشار و پاله په ستویه که به یه کسان دابهش بیت.
نه گهر وا نه کهین، پایه کان به سهر دیواره که دا ده پوختن.

وهستم دهکوته مینگه مینگ : - دروسته. به داخوه که وایه.
وهختایهک ماکزیموف ' باوه پیاپه کهم ' دهچووه ده ری
وهستاژن ده یگوت:

- من نازانم تو بچی پینگه ده دهیت به وچوره ده رست
دابدا؟

به لام نه وهی له هه مووشتیک پتر وهستاژنی په ست ده کرد
نه وه بو که باوه پیاپه کهی من دوی نانخواردن به فلچه
وماجووم ددانه کانی دهشت و شوی له ده می وهرده دا و به دم
غهرغره وه قورتمی به زه قی به رز ونزم ده بووه وه.

جاریک وهستاژن، به پاویژیکی وشک پتی گوت:
- به پای من، بئ تو زور خراپه به و شیویه خوت به پشتا
بیهی!

ماکزیموف، بزه یه کی بؤ کرد و زور به نه ده به وه پرسى: -
چون نه مهت به بیرا هات؟
- هه روا.

ئیسقانیکی وردی هه لگرت و که وته خاوینکردنه وهی بنی
نینۆکه کانی که شین ده چوونه وه.

وهختی نه و پویی، وهستاژن به جاری ده ری بوو:
- ته سه ورکه ن! نینۆکه کانیشی خاوینده کاته وه! پتی به
لیواری قه بره وهیه و که چی..

وهستم هه ناسه یه کی هه لکیشا : - که که رن!
ژنه کهی به نا په زاییه وه گوتی: - بئ وا ده لیت؟
پیره ژن، شه وان، گله یی به لای خواوه ده کرد:
- دیسان نه م پیاوه نه خوش وده غه زاره یان به سه رما
داسه پاندووه، چبکه م، فیکتور دووباره فه راموش کراوه ته وه.
فیکتور، که وته لاسایی کردنه وهی باوه پیاپه کهی من -
پیکردنه خواوه کهی، جووله ی نه رستو کراتیانه ی ده سته کانی،

چۆنیەتی بەستنی بۆینباخەکە، شێوازی نانخواردنەکە بەبێ
ئەوێ دەمی بکاتەوێ یان ملچەملچ لە زاریەوێ بیت بەردەوام
بە رەقی لێی دەپرسی:

- ماکزیموف، بە فەرەنسی بە " ئەژنۆ " دەلێن چی؟
زەبابەکەم بە ئارامی بۆی راستەکردەوێ: - ناوم " یەڤگینی
فاسیلیڤیچ " ە.

- باشە، ئەدی مەمک؟
ڤیکتور، لە سەر خوانی شێوی، هەرشتیکی ویستبا بە
فەرەنسی داوای لە دایکی دەکرد.
پیرەژن، بە خۆشحالییەوێ دەگوت: - باشە، فەرەنسی
گیان!

زەبابەکەم، بە کاوەخۆ گۆشتەکە دەجوو، دەتگوت لالە،
بەبێ ئەوێ تەمەشای هیچ یەکیک لە ئامادەبووان بکات بە
بێدەنگی نانی خۆی دەخوارد.

پۆژیک برا گەورە، بە برا بچووکەکە گوت:
- ئەنجام ڤیری زمانی فەرەنسی بوو، ئیدی هەق وایە
ماشقە یەکیش بۆخۆت پەیدا بکەیت.
لە بیرمە کە لەو کاتەدا مێردەکە داکم بزەیهکی
پەزەماندی هاتی.

وەستاژن، کەوچکەکە (مراک) تووڤدا و بە ڤووی
مێردەکەیا هەلشاخی وگوتی: - چۆن لە حوزووری منا ئەم
قسە نەنگینە دەکەیت؟

هەندێجار مێردەکە داکم دەهات بۆلای من، من لە ژێر
قالدەرمەکانی هەورەبانەکە دەخەوتم، بەر لەوێ بخەوم، لە
سەر پلێکانەیک بەرانبەر پەنجەرەکە دادەنیشتم و کتیبم
دەخویندەوێ.

جاریک، به دهم ههلمژینی تۆپه لیک دووکه لی سیفاره وه، که
قرچه قرچی له سینگییه وه بهرز ده کرده وه، پرسى: -
دهخوینته وه، ئه وه چ کتیبیکه؟

ناونیشانی کتیبه کهم نیشانی دا، گوئی: - ئه ها، وابزانم
خویندوومه ته وه. جگهره دهکتیشیت؟

به دهم جگهره کیشانه وه، له پهنجهره که وه ده مانپروانیه ناو
حه وشه پیسه که. گوئی: - حه یفی که تو ناخوینیت، هه سته کهم
به هره و توانایه کی زورت تیا به.

- به لام من دهخوینمه وه، کتیبان دهخوینمه وه و زورشت فیر
دهبم..

- ئه مه به تهنیا بهس نییه. دهرس خویندن میتۆدی خۆی
ههیه، دهبنی بجیته قوتابخانه، مامۆستات هه بیته..

دهمویست پیتی بیژم:

- قوربان تۆ چوویته قوتابخانه، مه کته بیشت ته واو
کردوه، چ سوودیکیت دیتوه؟

له وه دهچوو، بیرى منى خویندیبیته وه، بۆیه له سه رى پۆیى
وگوئی:

- ئه گهر که سیک به هره ی تیا بن، قوتابخانه زۆر یارمه تی
دهدات که به هره وتواناکه ی بگه شیته وه. تهنیا خه لکانى
خویندهوار و زانا ده توانن به په یژه ی ژيانا سه ربکه ون..

چه ند جاریک ئامۆژگارى کردم وگوئی :

- هه قه لیژه برۆیت. مانه وه ی تۆ لیژه هه چ مانایه کی نییه و
هه چ سوودیکت پیناگه یه نیت..

- به لام من کریکاره کانم خو شده ون.

- چۆن، خو شیت به چياندا چو وه؟

- مایه ی سه رنجن.

- په نگه..

جاریکی دی کوتی:

- بهراستی ئاغایه کانمان هیچ و پووچن، بهراستی حیوانن
- تا بلنی پکونی و دلره شن.

پیک دایکم بیرکته وه که زورجار نه و جوره قسانه ی
ده کرد. خق به خق له زپابه کم دور که وتمه وه. به دم
زهرده خه نه یه که وه پرسى: - باوه پ به قسه که م ناکه ی؟
- با، باوه پ ده که م.

- هه لبه ته، من نه وه بچوونمه.

- به لام من ویرای نه وه ش دلبه ندی وه ستام.

- له گینه پیاویکی باش بیت، به لام زور لاوازه.

ویستم باسی کتیبانی له گه ل بکه مه وه، به لام وادیار بوو
حه زى له کتیبان نه بوو- زورجار ده یگوت:

- زور خوتی پیوه خجل مه که. کتیبان هه میسه حه قیقه ت
ده شیوتین، بن لایانانه حه قیقه ته کان نالین، زوربه ی نووسه ران
وه کو نه م ئاغایه ی ئیره مان، خه لکانی بیر ته سکن..

هه لبه ته من نه و بیرانه م پى په سند بوون، بۆیه زیاتر
دلبه ندی ده بووم. پۆژیک لى پرسیم: - گونچاروفت
خویندوه ته وه؟

به رسقم دایه وه: - پۆمانى " که شتى جهنگى بلادا م
خویندوه ته وه.

- که شتى بلادا، پیاو بیتاقت ده کات. گونچاروف، یه کیکه له
نووسه ره زیره ک و هه ره باشه کانی پووسیا. هه زده که م
پۆمانیکی هه یه به ناوینشانی " ئوبلوموف "، نه وه بخوینیته وه -
نه مه له هه موو کتیبه کانی دیکه ی باشتره، حه قیقه ت
وجورته تیکی زوری تیايه. به شیوه یه کی گشتی له کاره هه ره
باشه کانی نه ده بی پووسییه.. سه باره ت به دیکنز کوتی:

- وپښه، هرهزه وپژي و دريژدادې بېهوده. هم
 قسه يه م به هند وهرېگره. به لام شتيك هه يه كه حالي حازر له
 پاشكوي پوزنامه ي ' سرده ماني مودرين ' بلاوده كړيته وه، به
 ناوښاني ' گومراكري قه شه نه نتوان ' پيوسته بيخوينيته وه.
 وادياره تو دلېه ندي كليسا وشته نه كليريكه كانيت، خويندنه وه ي
 ' گومراكردن ' سوودت پنده گه يه نيت..

به خوي به سته يه ك له پاشكوي نافبري بوهيتم، نه و كاره
 سهنگينه گوستاف فلوپيرم خوينده وه. ژينامه ي هه موو نه و
 قه شه زور و زه به ندانه ي وه بير هينامه وه كه خويندېوونه وه،
 هه روه ها هه نديك له و چيروكانه شي وه بير هينامه وه كه دينداره
 سه ختگيره كان بويان گيرابوومه وه. به لام هيچ كاريكي
 تينه كرم، زياتر له زه تم له خويندنه وه ي ' ياداشته كاني ثوبيليو
 فايماي پاهيڼه ري گيانداران ' بيني كه له پاشكوكاندا
 بلاوكرابووه وه.

كه نه و ئيعترافه م بق باوه پياړه كه م كرد، به نارامي گوتي:
 - نه مه ماناي وايه هيشتا له وه مندالتري كه نه م بابته
 شتانه بخوينيته وه. به لام نه و كتيبه له بير مه كه.

هه نديچار ماوه يه كي زور له لام داده نيشت و هيچي
 نه ده گوت، ته نيا جار جار كو كه يه كي بق ده كرد و دوو كه لي
 جگه ره كه ي به با ده دا. چاوه جوانه كاني گړيكي ناخوشيان
 لينده بووه وه. كه ژيراوژير سه پري نه م پياوهم ده كرد، نه وه م
 له بير ده چووه وه كه نه م پياوهم به م ساديه ي، به بي هيچ
 بيزاري و گازنيك به ره وپيري مهرگ ده چوو، پوژي له پوژان
 خوشه ويستي دايكم بووه و زوري خراپه دهرهق به دايكم
 كړدېو. دهمزاني كه حالي حازر له گهل ژنيكي خه ياتدا ده ژي،
 له دلي خدا به زه بيم به م نه بيتوايه دا ده هاته وه. سرم له وه
 ده سوپما، چون نه م نه بيتزي ده هات دم له نيو دهمي نه م

پیاوه بنیت و ئەو ئیسکە پەیکەرە لە ھەمیز بگریت! لێو بخاتە
سەر لێوانیک کە بۆن بۆگەنیان لێدەهات؟

مێردەکە ی داکم وەکۆ یارۆی " ئەمە جوانە " ھەندیجار ھەر
لە خۆو و لە ناکاوا کۆمەلێک قسەی بێ سەرۆبەر و ھەلەق
ومەلەقی دەردەپەراند. وەکۆ:

- من تازیم خۆش دەوین، ھەرچەندە ھەیان، بەلام من
زۆرم خۆش دەوین. زۆر جوان، بەلام ژنانی جوان، بە زۆری
ھەست سزن، کەرن.

من، لە دلی خۆدا دەمگوت: - ئەگەر شاژنە مارگوت
دەناسی، ئەو قسەیەت نەدەکرد!

جاریک گوتی: - ھەموو ئەو کەسانە ی ماوہیەکی زۆر
لەیک شۆیتندا دەژین بە تێپەربوونی پۆژگار، دەشوبھیتە
سەریەک، دوو گا لە دۆلی نەچنە پێستی یەکەوہ دەچنە خووی
یەکەوہ.

ئیدی ئەم دەستەواژەیم لە دەفتەرەکە ی خۆدا تۆمار کرد.
من ئەو پەند و قسە نەستەقانەم کۆ دەکردەوہ، زۆر کەیفم
پێیان دەهات، بەتایبەتی کە لە مالتکا دەژیام جگە لە قسەین
بۆش و بەتال و قسە ی کلێشەیی بیتام ھیچی تری تیا
نەدەبیسترا.

ماکزیموف، کەم وزۆر باسی دایکمی نەدەکرد. قەت
لەبەردەم مندا ناوی نەدەبرد. ئەمە کردیە کاریک، کە تا
پادەیک پیزی بگرم.

جاریک، نازانم لە چ بۆنەیکدا بوو، دەربارە ی خوا پرسیارم
لێکرد، نیگایەکی لەزگینی کردم و بە ھێمنی وەلامی دامەوہ: -
نازانم. من باوہرم بە خودا نییە.

سیتانوفم بیرکەوہتەوہ، بۆ باوہپیارەکەم باسکرد. پاش
ئەوہی بە وردی گوئی لێگرتم، بە ھەمان راویژی ئارام گوتی:

- دلی تەنگە بۆیە گەنگەشە دەکات، گەنگەشە کاران،
 ھەرچۆنی بیربەنەو، کەم دابیژتیک باوەریان ھەیە، باوەریان
 بە شتیک ھەیە. بەلام من باوەرەم بە ھیچ شتیک نییە.
 - باشە شتی وادەبێ، مەحال نییە؟
 - بۆ نابێ، چما مەحالە؟ ئەو تا من بە بەرچاوی خۆتەو
 باوەرەم بە ھیچ نییە..

ھەستم دەکرد خەریکە دەمریت و لە سەرە مەرگداپە،
 ناکرێ بلیم دلم بەحالی دەسووتا، بەلام دەتوانم بلیم بۆ
 یەكەمجار لە ژيانما بیرم لەو دەکردووە کە ئەم بەدەنە
 دەگۆرێت، دەبێت بە جەستەیکە ساردوسێ، بۆ یەكەمجار
 بیرم لە مەتل و لەگەزی مردن کردووە.

بوونەوەرێکی زندو لەلامووە پۆنیشتوو، ئەژنۆکانی لە
 ئەژنۆکانم گیربوون، ھەناسە دەدا، بیردەکاتو، زیرەکە،
 بەگۆیرە پەپوھندی لەگەل خەلکە کەدا دەیانداوینیت. باسی
 ھەموو شتیک دەکات، لە تۆ وایە گەرەکیەتی، ھەموو
 کاروبارەکان ھەلبەسەنگینیت. من جۆرە سۆزو میرەبانیکە
 دەرھەق بە خۆم تیا دەبینم. ھەزار ویک بیر وخولیا لە دل و
 دەرونی، لە ویژدانیا ئاویتەبوون و لە کاردان، لە ململانێ و
 کێشماکێشیک بێ برانەوێدان. ھەستی من ھەرچیەک بێ
 بەرانبەری، کار لە منیش دەکات، تیکەل بە دەروونم دەبێت.
 پوھمان یەکانگیر دەبن. ھەمووی ئەمپۆ و سبەینێ یە،
 دەپوات، لەبەر چاوما نامینیت، بە یەكجارەکی لەبەر چا و ن
 دەبێت، بە ھەموو ئەو شتانەو لە میتشکی داپە، بە ھەموو
 ئەو شتانەو لە ناخ و دەروونیدا، بەو ھەموو خولیایانەو کە
 لە چاوە جوانەکانیا بەدی دەکرین. دەپوات. کە ئەو بپوات
 یەکتیک لەو داو و پشتانەو کە من بە جیھانەو گری دەدات
 دەپچریت و تەنیا وەکو یادگارێک دەمینیت، کە ھیچ شتیک

نه توانیت بیسریته وه یان له نیوی بهریت، به لام جهسته که ی،
فهوت و فهنا ده بیت. ئه وه ته نیا بۆچوونه، به لام، مرووف که له
پهاله ته کانی ژیان ورد ده بیت وه، یه کسه ئه و پرسیاره ی له لا
دروست ده بیت: چما؟

شهوی که باران له ده ری را ده بریقایه وه، زه بابا که م پئی
گوتم:

- پیموایه ده بن به ناچاری له جیدا بکهوم، ته واو که سیره
بووم و دهستم ناچیه هیچ شتیک، ئاره زوو و ئیشتیای هیچم
نییه!

سبه ی شهو، پاش چا خواردنه وه زور به وردی که وه
کۆکردنه وه ی ئه و ورته نانه ی پڑابوو ژیر میزه که و سه
ئه ژنۆکانی، پیده چوو هه ره شهیه کی په نهان و نه دیار له خوی
دوور بخاته وه. دایکی وه ستام ژیراو ژیر نیگایه کی کرد و،
نیوچاوانی تیکنا و به گویی بوو که کیدا چپاند:

- ته مه شا ده لئی خوی کۆده کاته وه و خوی ئاماده ده کات!
سبه ی نی بۆکار نه هاته وه، دوا ی دوو پۆژ پیره ژن، زه رفیکی
سپی گه وه ی دامی وگوتی:

- ئه مه بۆ تو هاتوو، دوینی لای نیوه پۆ ئافره تیکی گهنج
هینابووی، به لام من بیرم چوو بته ده من، ئافره تیکی چکۆله ی
خشیک بوو، نازانم چ په یوه ندیبه کی به تۆوه هیه و ده کاته چی
تو..

زه رفه که ئه ده رسی خهسته خانه و ئه م چه ند دیره ی تیا بوو:
"ئه گه ر ده رفه تت هه بوو، وه ره سه ری کم بده. من له
خهسته خانه ی مارتینوفسکایا که وتووم. م. ی."

سبه ی به یانی خۆم گه یانده نه خۆشخانه ی ئافیری، له لای
قاجی زه بابا که مه وه له سه ر قه ره ویله که دانیشته بووم. له
قه ره ویله که درێژتر بوو، پتیه کانی له به ینی شیشه کانی

قەرەۋىلەكەۋە دەرچوو بوون. جووتى گۆرەۋى خورى بۆرى
 لە پىندا بوو. چاۋە جوانەكانى بە دىۋارە زەردباۋەكانا دەگىرپ،
 لە ناكارا نىگاي لە سەر پوخسارى من و دەستە كچۆلەكانى
 ئەو كچۆلەيە گىرساىەۋە كە لە ژوور سەرپەۋە دانىشتىبوو.
 كىژى دەستى لەسەر بالىفى نەخۆشەكە دانا، ماكرىموف،
 پرومەتى لە دەست و پەنجەي كىژەكە ھەلدەسوو و دەمى
 دەكردەۋە. كچەكە بەدەنىكى پرى ھەبوو، كراسىكى پەشى زۆر
 ئاساىى لەبەرېوو: پوندك بە ئەسپاىى بە دەم و چاۋە
 ھىلكەيەكەيا دەھاتەخوارى. چاۋە شىنەكانى لە پوخسارى
 داچەكيو و دەم ولووتى لاۋازى زېبابەكەم نەدەگواستەۋە، لەبن
 لىۋانەۋە گوتى:

- دەبى قەشەي بىتئىنە سەر، بەلام پازى نىيە. باۋەپى بە
 ھىچ شتىك نىيە.

كچە دەستى لە سەر بالىفەكە لاېرد، ھەردوو دەستى لە
 سەر سىنگى تىك ھالاندن، دەتگوت لە نوژا ۋەستاۋە.
 زېبابەكەم، بۆساتىك ۋەخۆ ھاتەۋە. بە گرژى پوانىە بن
 مىچەكە، لە تۆ ۋايە شتىك ۋەبىر دىتئىتەۋە، ئەوسا دەستە
 ئارەقاۋىەكانى بۆمن پاكىشا وگوتى:

- تۆي؟ سوپاست دەكەم. بەخۆت دەبىنى من...
 ھەستدەكەم.. زۆر بىتاقەتم.

بەو جوۋلەيە شەكەت بوو، چاۋەكانى نوقاندن. كەۋتمە
 نەۋازشى ئەنگۈستە درىژ و ساردەكانى. نوخاۋەكانى (نىنۆك)
 شىن ھەلگەرابوون، كچۆلەكە، بە راۋىژىكى خەفە لىي پاراپەۋە:
 - يەڭگىنى فاسىلىفچ، تكايە با كەشىشىك..

زېبابەكەم بە راۋىژىكى نامەفھووم كچۆلەكەي بىدەنگ كرد،
 خۆيشى بىدەنگ بوو، ئەۋجا بەچاۋ ئاماژەيەكى بۆلاي كچەكە
 كرد وگوتى: - ھەزدەكەم بىناسىت، كچىكى زۆرباشە..

بیدەنگ بوو، زاری کرایه‌وه، له ناکاوا هاوارێکی ناخۆشی
 لێبەرز بووه‌وه. که‌وته له‌قه‌فرتی و حه‌وله‌وه‌لا، چه‌رچه‌فه‌که‌ی له
 سه‌ر خۆی لا‌برد. کچۆله‌که‌ش که‌وته هاوار، پو‌خساری له
 بالیفه‌ چرچ و‌لۆچه‌که‌دا نقوم کرد. به‌لام با‌وه‌پیا‌په‌که‌م، زۆر
 خێرا دوا‌هه‌ناسه‌ی دا، ئیدی پو‌خساری ئارام بووه‌وه، جوان
 تر بووبوو - مردبوو.

من له‌ کاتی‌کا ژێر بالی کچۆله‌که‌م گرتبوو، له‌ خه‌سته‌خانه‌که‌
 وه‌ده‌ر که‌وتم. گچه‌ به‌ده‌م فرمیسک ڕشتنه‌وه، وه‌کو یه‌کی‌ک
 نه‌خۆش بێ به‌لادا ده‌هات. ده‌گریا، ده‌سته‌سپێکی گرمۆله
 کردبوو و چاوه‌کانی پێده‌سپێ. ئه‌م ده‌سته‌سپێی گرمۆله
 کردبوو و وه‌کو گه‌نجیکی گرانبه‌ها ته‌مه‌شای ده‌کرد.

له‌ ناکاوا وه‌ستا، خۆی به‌منه‌وه‌ ق‌رساند، به‌ پ‌ا‌و‌ی‌ژ‌ی‌کی
 خه‌مینی پ‌ر له‌ نا‌ئو‌م‌ی‌دی گو‌تی: - حه‌یفی نه‌گه‌یه‌یه‌ زستان.. ئه‌ی
 خوایه‌ گیانه!

ده‌سته‌کانی که‌ له‌ پ‌ون‌د‌کا هه‌ل‌ک‌ش‌اب‌وون بۆ‌لای من ه‌ین‌ایه
 پ‌ی‌ش‌ی و‌گو‌تی: - به‌ د‌وع‌ا، ئه‌و تۆی زۆر خۆش‌ده‌ویست! سه‌به‌ی
 به‌خاکی ده‌سپێرن.

- حه‌زده‌که‌ی ب‌ت‌گه‌یه‌نمه‌ ماله‌وه‌؟

ته‌مه‌شایه‌کی ده‌ورو به‌ری کرد و‌گو‌تی: - نه‌خێر، سو‌پ‌اس،
 ه‌ی‌شتا دنیا پ‌ونا‌که‌.

له‌ سیله‌ی کۆلانه‌که‌دا وه‌ستام. دو‌ورا‌و‌د‌و‌ر ته‌مه‌شام
 ده‌کرد. زۆر به‌خاوی پ‌یی ده‌کرد، وه‌کو که‌سی‌کی نا‌ئو‌م‌ید که‌
 ه‌یچ که‌س‌یک چاوه‌پ‌وانی نه‌ب‌یت، به‌و ئا‌وا‌یه‌ پ‌یی ده‌کرد.

مانگی ئاب بوو، تازه‌گه‌لای دره‌خته‌کان زه‌رد ده‌بوون و
 ده‌پ‌ژان، من ده‌رفه‌تی ئه‌وه‌م بۆ نه‌په‌خ‌سا که‌ له‌ پ‌ی‌ت‌پ‌ه‌سه‌می
 ناشتنی ز‌پ‌ابه‌که‌ما به‌ش‌داری ب‌که‌م، له‌وه‌ به‌ د‌وا‌وه‌ کچۆله‌که‌شم
 نه‌بینییه‌وه‌.

هه موو به یانیهک، سه عات شهش دهچووم بق سه رکاره کهم. له وئ تووشی کۆمه لیک خه لکی باش ده بووم، له وانه: ئوسی بی تهخته به ست و دارتاش، که پیاویکی سه ربۆزی زمان تیژ بوو، له کاری خۆیدا زۆر مه علان و کارامه بوو، سه روسیمای له قه شه نیکولای دهچوو، یان یفوموشکا که ئاسنگه ریکی قه موور بوو. یان پیوته ری به نا، که پیاویکی مهن دی خواناس بوو، ئه ویش له قه شه دهچوو. یان گریگوری شیشلین، وه ستای سپیکاری که کورپکی قۆزی چاوشینی پدین زهر د بوو، چاکی ومیهره بانی له سه راپای دهچۆپا.

من که بق جاری دووم بۆلای ئاغام که پامه وه، ئه و خه لکانه م ناسی، ئه مانه هه موو یه ک شه موانیک له مووبه قه که دا کۆ ده بوونه وه، خه لکانیکی سه نگین و سه لار بوون، زمانیان شیرین و به گفت و لغت بوون، هه ری که یان خه سله تی تایبه تی خۆیان هه بوو، ئه وهنده خه لکی باش و میهره بان بوون، له گه ل پیاوانی پیاگو وهیچ وپوچ و مه یگوسارانی ئالوده ی خه لکی کونافینودا ئاسمان و پرسیمان بوون.

‘شیشلین’ که چکار و سپیکار له هه موو ئه وانی دیکه پتر سه رنجی پراکتیشام. ئه مه وایکرد داوای لیبکه م فتری کاره که ی خۆیم بکات، به لام زۆر به لوتفه وه داواکه ی ره فز کردم. له کاتیکا په نجه که چاویه که ی به برۆ زهرده کانی دینا گوئی: - تۆ هیشتا مندالی، کاره که ی ئیمه زۆر قورسه، تۆ دهره قه تی نایه ی، جاری زووه، یه ک دووسال چاوه پوان بکه. ئه وجا سه ره جوانه که ی له قاند ودریژه ی دانی:

- تۆ له ژيانا ئاسووده نيت؟ گوڭ مەدەيه. پياو دەبىي بە سەبر و حەوسەلە بەرەنگارى بەدبەختى بېيتەو. خۆت راپېتنە، مروڤ له گەل ھەموو شتيكا راديت.

ناليم سووڊم له ئاموژگارييهكەى ئەو وەرگرت، بەلام ھەميشە بە مەمنونيهو يادى دەكەمەو.

ھەموو ئەو پياوانە، بەيانيانى يەك شەممە بۆلاى وەستام دەھاتن. لە سەر تەختەكانى دەورى مېزەكەى ناو مووبەقەكە دادەنيشتن، بە دەم چاوەرپوانکردنى ئاغاو، قسەى خۆشيان دەکرد. وەستام ھەميشە بە پرووخۆشى و بەگەرمى پيشوازي دەکردن و دەستى دەگوشين، لە گۆشەى لاى ئيگۆنەكانەو دادەنيشت. ھەنگى بە ستە ئەسكەناسە ژميردراوہكانى دەردينا، پياوہكان دەفتەرە شر و ليستەكانى خويان لە سەر مېزەكە دەكردەو، حيسابى ھەفتانەى خويان دەکرد و وەريان دەگرت.

وہستا، ھەوليەدا بە زمانلووسى و قسەى خۆش فريويان بدات و ئەوانيش، لەلاى خويانەو ھەولياندەدا بيخەلەتینن. ھەنديجار گەنگەشە و موناقدەشەى توونديان دەكەوتە بەينەو، بەلام ھيچ كاتىك دريژەى نەدەگيشا و ئەنجام ھەموو دەكەوتنە پيگەنين و بە وەستاميان دەگوت: - برادر، تۆ زۆر غەدارى، لە شەيتانيا بەشى كەست نەھيتشتووتەو. ئەرباب (خاوەن كار) بە سووكە بزەيەكى شەرمناوہ دەيگوت:

- ئەدى ئېوہ؟ حەوت پەلتان بە ھەنگلى شەيتاندا داوہ. دزى ھەر لە خۆتان ديت!

يفوموشكا، ئيعترافى دەکرد: - ئيدى ئەوہ بووہ بە عادەت، ئاساييه.

پیوتر، به پراویژیکی تووند دهیگوت:
- ئیمه به دزی دهژین، ئهوهی به حاللی پیدای دهکین،
همووی بۆ خوا و بۆ تزاره..

وهستام پیدهکه نیت و ده لیت:
- بۆیه، حهقی خۆمه شتیک بۆخۆم بپچرم.
هموو به ده میه وه پیده که نن و ده لیت:
- بلێ ههقی خۆمه پیستان بگرووم.
- دهستان بپریت؟

بهلام کریگوری شیشلین، بههر دوودهستی پدینه که ی
به سینگیه وه دهچه سپین و به دهنگیکی نهرم و لیریکی ده لیت:
- هاوپتیان، با مردانه و بن هیچ غل و غه شیک کاری خو
بکهین! مرۆف که پاک و بن شیطه و بیله بن، زور ئاسوده و
خوشحال ده بن.

له داخا پوندک له چاوه شینه کانی قه تیس ده میتیت، له
کاتانه دا پوخساری جوانتر ده نویتیت. هه مووان سل له
پیشنیازه که ی ده که نه وه و به پهستی هه پووی لینه ورده گنپن.
ئوسیپ، ئاهینکی به که سه ره وه هه لده کیتشیت و وهک بلیتی
به زهیی به هاوپیکانی بیت هه ده لیت:

- کریکاران ناتوانن فیلی زور له خه لکی بکهن.
به نا، په شه که، به سه ر میزه که دا داده نه ویت هه و به تووندی
ده لیت:- خه تا و غه ش وهکو زه لکاوه - تا زیاتر بچیت ناوی،
پتر پرۆده چیت و تیایدا نقوم ده بیت.

وهستام به هه مان پراویژی وان وه لام ده داته وه:
- منیش ده نگم ده خه مه پال دهنگی ئهنگو!
ئوسا، تا ماوه یهک به هه مان گه رم وگوپی دریشه به
گفتوگو و فه لسه فه پرسییه کانی خو ده دن. ئوسا ده که پانه وه

سەر دزی و دەستبڕیه‌کانی خۆیان. که حیساب و کیتابیان
ته‌واو ده‌بوو، ماندوو یه‌تی زۆری بق دینان و ئازایان له
ئاره‌قدا هه‌لده‌کشا، ده‌چوون بق کافه‌که تا چاته‌ک وه‌خۆن،
وه‌ستاکی منیشیان ده‌عوته‌ ده‌کرد.

ئه‌رکی من له کامپه‌که‌دا ئه‌مه‌ بوو که ئاگادار بم
کرێکاره‌کان بزمار و چه‌کوش و که‌رپوچ (خشتی سوور) یان
له‌وح و ته‌خته‌ نه‌دزن، ئه‌مانه‌ سه‌رێکیان هه‌بوو و هه‌زار
سه‌ودا، جگه‌ له‌وکاره‌ی له‌لای وه‌ستام ده‌یانکرد، له‌ شویتانی
دیکه‌ش ئیشیان به‌ قوته‌رات ده‌گرت و، هه‌ولیان ده‌دا ژیراوژیر
ئهو شتانه‌ له‌ وه‌ستام بدزن، که له‌ کاره‌کانی خۆیاندا به‌که‌لکیان
ده‌هات.

ئه‌م کرێکارانه‌ زۆر دۆستانه‌ و به‌گه‌رمی پێشوازی منیان
ده‌کرد. پۆژیک شیشلین گوتی:

- بیرت دیت ده‌تویست له‌لای من کرێکاری بکه‌یت؟ ته‌مه‌شا
بزانه‌ چۆن ته‌ره‌قیت کردووه‌، هه‌نووکه‌ بوویت به‌ به‌رپرسی
ئێمه‌.

ئوسیپ به‌ سووعبه‌ته‌وه‌ ده‌یگوت:

- ده‌ی زۆرچاکه‌، جاسووسیمان به‌سه‌ره‌وه‌ بکه‌، وریابه‌،
خودا ده‌ست به‌بالته‌وه‌ بگریت.

پیوتر، به‌ نا‌ه‌زاییه‌وه‌ پرتاندی:

- ئه‌مه‌ وه‌کو ئه‌وه‌یه‌ پشێله‌یه‌کی بچووک بنێرن تا چاودێری
مشکیکی گه‌وره‌ بکات، ئاخ‌ر بۆ؟

من ئه‌م کاره‌م زۆر له‌به‌ر گران بوو، شه‌رمم له‌و پیاوانه‌
ده‌کرد، پێم شه‌رم بوو چاودێریان بکه‌م. له‌ کاتێکا ئه‌رکی من
ئه‌وه‌بوو وه‌کو دز و ده‌سبێ ته‌مه‌شایان بکه‌م. هه‌وه‌لێن
پۆژه‌کانی سه‌ره‌تا بق من زۆر سه‌خت بوو. نه‌مه‌زانی ده‌بی چ

بکەم، چ بلیم و چ هەلۆستیکم هەبێت. ئوسپ هەستی بەمە
کرد و ڕایکیشامە پەنایەکەو و گوتی:

- گوی بگره کوپی خۆم، زۆر خۆت سەغەت مەکه، دادت
نادات. لێم حالی بووی؟

هەلبەتە هیچ حالی نەبووم، وەکو ئەو بوو گوێزم بۆ
بژمێریت بەلام هەستم کرد ئەم پیره پیاوێ پەیی بە هەستیاری
و دژواری کارەکم دەکات. ئیدی زۆر زوو متمانەمان لە نیواندا
چێوو، و تەنانت هەندێ نهنیشی لە لا درکاندم.

جاریک دوور لە چاوی ئەوانی دی، شتیکی بە گوێدا دام:
- ئەگەر دەتەوێ گەرەترین دزی ناو ئیمە بناسیت، وەرە
لە من بپرسە، پێوتەری بەنایە. ئەمە دزیکی لە زەبر و
سەرگەفاری خێزانیکی گەرەیه، پەشە خێزانیکی بەملەوێه.
چاوی لێ غافل مەکه. هەموو شتیکی پێویستە، ئیدی چ شتی
گەرە و چ شتی بچووک بێ، لە چنگێ بزمارەوێ بێگرە تا
دەگاتە کەرپوچ یان کیسەیهک گەچ و بۆرەک - هەموو
شتیکی بێ لازمە! لەگەڵ ئەمەشا پیاویکی باشە، بە دینە، لە خوا
ترسە، بە هەلۆیستە، خۆینەواریشی هەیە، بەلام سەری لە
دزیان دەخوری. یفوموشکا، کوشتە ی ژنە، بۆ ژن دەژی.
پیاویکی هێمن و هیدی و بیتوێه زیانی بۆ کەس نییە، وەکو
هەموو قەمووران زیرەکە. بەلام گریگوری شیشلین، پیاویکی
گێل و گێژە، تەماحی لە دزینی دەرزییهک نییە، چاوی لە مالی
کەس نییە، تەنانت هەقەکە ی خوشی دەبەخشیتەو، مندالیک
دەتوانی هەلی بخەلەتین، بەلام ئەو کەسی بێ ناخەلەتی! ئیدی
بەبێ بیرکردنەوێ دەژی..

من پرسیم: - باشە پیاویکی میرەبانە؟
ئوسپ، لە دوورەوێ تەمەشایەکی کردم و گوتی:

- بەلى مىرەبانە، ھىچ شىتېك بۇ پىياۋى تەمەل و تەۋەزەل لە
مىرەبانى ئاسانتىر نىيە. مىرەبانى پىۋىستى بە ئەقل و ئاۋەز
نىيە.

لە ئوسىپىم پرسى: - ئەدى تۇ؟ تۇ چۈنىت؟

ئوسىپ، سوۋكە بىزەيەكى كىرد و بەرسقى دايەۋە:

- مەن ۋەكۈ كچۇلانى ناۋ ھىكايە تانم. كەي بوۋم بە نەنك
باسى خۇمت بۇ دەكەم، دەبى تا ئو كاتە چاۋەپۋان بىكەيت،
يان ھەۋلەدە بە خۇت بىمناسە و بىزانە كىم.

ئىدى ھەموو بۇچوۋنىكى دەربارەي خۇي ۋەۋپىكانى
شىۋاند. بە ھىچ جۇرئ گومانم لە ھەقىقەتى قىسەكانى نەبوو.
بەچاۋى خۇم ئەۋەم دەبىنى كە يىفوموشكا، پىۋتر و، گرىگۇرى
ئەم پىرەمىردە جۋانەيان لە خۇيان بە زىرەكتىر ۋېر ئەزمونتر
دەزانى، بۇيە لە ھەموو شىتېكا شىرەتيان پىدەكرد، بە بايەخەۋە
گۈيىان لىدەگرت، زۇر پىز و حورمەتيان دەگرت.

لىي دەپارپانەۋە دەيانگوت: - پىياۋى چا بە، ئامۇزگاريمان
بىكە، پىگەمان پى نىشانىدە.

دۋاي ئەم ھەموو پارپانەۋە و لالانەۋەيە و پاش ئەۋەي
ئوسىپ پۇيى، گۈيەم لە پارۋى بەنا بوو، بە چىپە گرىگۇرى
دەدۋاند و دەيگوت: - كابرايەكى بىدەتچى و ھەرتەقەبازە.

گرىگۇرى بە تەۋسەۋە گۈتى: - لىبۇكە!

پارۋى گەچكار، ۋەكۈ دۇستىك ئاگادارى كىردمەۋە:

- ئاگادارى ئەۋ پىرەمىزە بە ماكسىمىچ، دەبى ئاگادارىبى ھا.
ئاگات لەخۇ نەبى، لەچاۋ تروكانىكا لە سەر پەنجە توۋتەي
ھەلت دەسوۋپىتتە! ئەۋ خەلكانەي لە بۇتەي كارا قال دەبنەۋە،
مەگەر ھەرخۋا بىزانى، چۇن لىنگە ۋقوۋچ پىاۋ ھەلدەۋاسن!

به جارئ سهرم ليشيو، سهر و خوارى ئه و شتەم بۆ جيا
نەدەكرایه وه كه ئهوان دەیانگوت.

من پیموابوو، به نایه كه له ههر هه موویان ماقوولتره، باسی
ههر شتیكى كردبا، به كورتى و به به لگه وه باسی ده كرد،
باسهكانى به زۆرى دهربارهى خودا و دۆزهخ و مردن بوون.
دهیگوت:

- براینۆ، مرقوف هه رچى بكا و بكوشیت، ههر خۆزیهك
بخوازیت، ئاقيبهت و چاره نووسى ههر مردن و گۆره!
سك یه شهیهكى بهردهوامى له گه لدا بوو، جارى وا هه بوو
به پۆژ دەمى به زه واده وه نەدەدا، پارووه نانیک حالى بى حال
ده كرد، ده پشایه وه.

" یفوموشكا " شم به لاوه كه سیكى نهفس بهرز و میهره بان
بوو، ئه گه رچى بړیک کومیدى بوو. هه نديجار ئه و نده ساویلکه
بوو، گه مژه و گیل ده هاته به رچاو، ههر ژنیكى دیبا هه زى
لیده كرد و به هه مان دهسته وازه باسی هه ره هه موویانى ده كرد:
- باوه پ بکه، شتیكى سهیره، ئافرهت نییه، به لكو گولیکه
به سه ر قاپنیک که ره وه.

خۆ ئه گه ر کیزانى کونافینو به اتیان بۆ سپرین و شور دنى
زه مینه ی دوو کانه تازه کان، یفوموشکا، یه کسه ر له سه ر ته خته
به سه ته کانه وه ده هاته خوارى وله سووچیکا ده وه ستا و خه یال
ده یبرده وه و، چاوه کانی بچووک ده کردنه وه و ده مى تا بناگوێ
داده چه قاندو له بن لیوانه وه ده که و ته ورته ورت:

- بزانه ئه م پۆکه خواى گه و ره چ پارچه یه کی پى
مه رحه مه ت فرمووم، چ خوشیه کی بۆ نازل کردووم! ته مه شا
چ گولیکه! گولیکه به سه ر قاپنیک که ره وه. نازانم به چ زمانیک
سو پاسى خواى بهرز و بالا بکه م كه ئه م دیارییه جوانه ی بۆ

ناردووم؟ ئەم جوانىيە دلم ئاوا و ئاوه دان دەكاتهوه، ئەفسوونم دەكات.

ئافرەتەكان، لە سەرەتاوه گالتەيان پێدەکرد و دەيانگوت:
- تەمەشا ئەم كاترا قەمووره! چ قەشمەپێكە! خەريكە دەتويتهوه.

ئەم وهستای تەختەبەستە گونى لەو تانە وتوانجانه نەبوو. خۆى لە گيلی دەدا، قسەكانى لە قسەى كەسێك دەچوو بەدەم خەوهوه قسە بكات و دیاربوو ژنەكان بە پوالت زۆريان كەيف بە قسە خۆشەكانى دەهات. ئەنجام يەكێكان كە لەوانى ديكە گەورەتر بوو، دەيگوت: - تەمەشاكەن، ئەم پېرەمێردە چ قسەبانێك دەكات، گەنجيش قسەى واى بۆ نایەت، ئەگەر وابېروات گەنج دەبێتەوه. ئەوانى دى وهلاميان دەدايهوه: - وهكو بولبول دەخوینیت.

ئافرەتە گەورەكە بەپاويژێكى گر دەيگوت: - نا، لە گەداى بەردەرەكى كلیسايان دەچیت.

بەلام يفوموشكا، هەرگیز لە دەرۆزەكەر نەدەچوو. وهكو درەختێكى بە تەمەنى ئەستوور، لە جێى خۆى پەق پادەوهستا و بە دەنگە خۆشەكەى، وشە و پەيفى جوان و جادوو ئامیزي بەگوێدا دەدان وژنەكانیش بە بێدەنگى گوێيان لێدەگرت. لە تۆ وایە خەريكە بە دەم ئەو گوته ئەفسووناویانەوه دەتويتهوه.

ئیدی ئەم چیرۆكە هەمیشە بە يەك شیۆه كۆتایی دەهات، كە لەكار دەبوهوه يان بۆ شیۆخواردن دەهاتەوه، سەرە گەورە و بژەكەى دەلهقاند و بە هاوپیكانى دەگوت: - گەلق، ئەم ژنانە چەند خوشن، چەند شیرین! لە هەموو ژيانما ئەمە يەكەمجارە تووشى ژنى وابېم، كە خوشبوو!

يفوموشكا بە بى هیچ خۆپانانێك يان سووكایەتى كرنێك بەو ژنەى خۆى پادەست دەکرد، سەربھوردی پاوهژنى خۆى

دهگيراپيه وه. به لكو به پينچه وانه وه چاوه قاوه بيه كاني
دهگه شانه وه و منه تباري و سوپاسگوزاريان لیده باري.

ئوسپ، به دهم سهرله قانده وه ده هاته قسان و ده گوت:

- كه پياويكي داوين پيسي! ته مه نت چهنده؟

- چل و چوار سالم! به لام نه مرق پينج سال گهنج
بوومه ته وه. نه مرق دوو چهلان خوم له ئاوي حهيات
هه لكيشاوه، دلم زورخوشه، كه ژني جوان له م دنيايه دا هه ن!
جوانيان له ته سهر به دهره!

به نايه كه به جدی گوتي: - با بگه يته په نجا سالي نه وسا
خوت ده بينيته وه، بزانه چون باجي ئم داوين پيسييه خوت
ده دهيت! ههنگي كاله ك به نه ژنق ده شكيني.

گريگوري شيشلين، له گوشه يه كه وه ئاهيكي هه لكيشا
وگوتي:

- يفوموشكا، به راستي تو پياويكي بن شهرمي.

ههستم كرد ئم گهنجه قوزه به غيلي به ياروي قه موور
ده بات، كه له راوه ژناندا سهركه وتوو بوو.

ئوسپ، برق زيويته لوله كاني و يك هينانه وه و
ته مه شايه كي هه موواني كرد و به راويژيكي خوش گوتي:

- هه موو نه و ئافره تانه ي تو باسيان ده كه ي بهرماوه ي
جووتياره گونديه كانن، جووتياره كان ته فره يان داو -
هه نديكيان به شيريني و هه نديكي تريان به مرواري و مت
و مووران. نه و ئافره تانه ي تو باسيان ده كه ي خهريكه ده بن به
نهنگ.

شيشلين، ژني هينابوو، به لام ژنه كه ي له گوندي دانابوو،
زوري نه برد نه و يش كه وته چاو بركي ده گهل نه و ئافره تانه ي
كه فره شييان ده كرد، نه رزه كه يان دهشت و ده سپي. ئم ژنانه
شتاقيان سليان نه ده كرد، دهسته مق بوون، هه ره موويان له

پیتاوی تۆزیک پارهدا (ئیزافه کاریان) ده کرد. ئەم کاره له
 گه رکه هه ژار نشینه دا ئاسایی بوو، وه کو هر کاریکی دیکه
 ته مه شا ده کرا. که چی ئەم جووتیاره (شیشلین) جوان و گهنج
 و قۆزه دهستی بۆ ژنان نه ده برد، به لکو له دووره وه ته مه شای
 ده کردن و جۆره سۆز و به زه بیهک له نیگایدا به دی ده کرا، هیچ
 دیار نه بوو که به زه یی به خۆیدا ده هاته وه یان به
 ئافره ته کانه وه. ئەگه ر ژنه کان چاوپرکینه کیان له گه لیدا بکردایه،
 ئەوا ده په شوکا، به دم پیکه نینیکی شه رمنانه وه، له و ناوه
 دوور ده که وته وه.

یفوموشکا، سه رکۆنه ی ده کرد:

- به راستی پیاویکی بێ مانای، کهس هیه ئەم هه له
 کیسی خۆی بدات؟

گریگوری شیشلین، بیرى ده خسته وه: - من پیاویکی
 ژندارم!

- خۆ ژنه کهت ئاگای له م کاره نییه که تو ده یکهیت.

- ژن هه ستیاره، هه ست به خیانه تی مێرده که ی ده کات،
 مه حاله کهس بتوانی له م پوه وه ژن بخاپینی، ئەوه تو چ
 ده لیت برا!!

- ئاخو چۆن هه ست ده کات؟ خۆ پاداری بێ نییه.

- ئەمه یان نازانم. به لام هر ژنیک به خۆی داوینپاک بێ،
 هه رکاتی پیاوه که ی ناپاکى لیتکات، به هه ست ده زانی، به
 پینچه وانه شه وه هه رپیاویک داوینپاک بێ، که ژنه که ی ناپاکى
 له گه ل بکات، به هه ست ده زانیت..

یفوموشکا هاواری کرد: - چۆن؟

گریگوری شیشلین، به ئارامی به رسفی دایه وه: - ئەمه یان
 نازانم.

یارووی تهخته به ست، به توو پرهیی دهستی هه لته کاند و گوتی:
- ته مه شای ئه مه بکن! نایزانی، به لام هه ست ده کات، سلاو
له ئه قلت!

***

کرێکاره کانی شیشلین که ههوت کرێکار بوون، زۆر له
وه سستا که یان پازی بوون، له هاو پێیان ده چوو نهک له
وه ستایان. به لام له پاشمله ناویان نابوو گوێره که. ئه گهر بهاتبا
به سهرا و بیدییان که کار ناکهن و خواوه خواو ده کهن، دهستی
ده دایه مالنچیک (ماله) و ب له ز ده که وته کار کردن و به
پاوێژکی دۆستانه ده یگوت: - دهی کوپینه، بتان پهرژم!
پۆژیک له سهرا داوای وه ستام، چووم بۆ لای کرێگوری و
پێمگوت:

- ئه م کرێکارانه ی تو کرێکاری باش نین.
ئه وسا وه کو یه کێک قهت به ته مای ئه و قسه یه نه بووبی،
گوتی: - به راست؟
- ئه م کاره ده بوایه دوینێ نیوه پۆ ته واو بیت، که چی
وادیاره ئه مپۆش ته واو نابیت.
به بێ زویر بوون گوتی: - راست ده که ی، ئه مپۆش ته واوی
ناکهن.

دوای بێدهنگیه کی که م، به دهنگێکی لهرزۆک گوتی:
- من هه موو شتیک ده بینم، راسته خواوه خواو ده کهن، به لام
شه رم ده که م زۆریان لێ بکه م - هه موویان ناسیاون، خه لکی
هه مان گونده که ی جارانی خۆمن. خوای گه وره فهرموویه تی که
پیاو ده بی به ئاره قه ی نیوچه وانی نانی خۆی په یدا بکات. ئه مه
هه موومان ده گرێته وه، وانیه؟ به من و تۆشه وه؟ به لام تو ومن
له وان که متر کار ده که ی، له وان که متر ماندوو ده بین. بۆیه
شه رم ده که م به توبژی بیانگر مه ژیر کار.

ئەم پیاو دەبیرەو دەچوو، ھەندىجار بە شەقامىكى چۆلى
 كامپەكەدا دەرقى تا دەگەيە سەر پردىكى سەر كەنالى
 ئوبفودنوى، لەوى دەوستان، خۆى بەسەر موخەجەرەكەدا دەدا،
 تەمەشای ئاوەكەى دەکرد، يان سەيرى ئاسمانى دەکرد، يان
 دەشت و دەره بەرىنەكەى ئەودىوى پوبارى ئوكاى بە نىگا
 دادەبىژت. خۆ ئەگەر يەكێك چووبا بەسەريا و لىپرسىيا: "چ
 دەكەى لىرە؟" پادەچلەكى و بزەيەكى شپرزە دەكەوتە
 سەرلىوى و دەيگوت: "ھىچ، ويستم بايەكى بالى خۆ بدەم و
 تەمەشايەكى دنيا بكەم."

زۆر جار دەھاتە قسان و دەيگوت: "خوای گەرە ھەموو
 شتىكى بە جوانى دروستكردووە: ئاسمان، زەوى، پوبار،
 كەشتى و بەلەم. دەتوانى سواری بەلەمىك ببیت و بە كەيفى
 خۆت، كۆيت پىخۆشە بۆ ئەويندەر برۆيت - بۆ پيازەن يان
 پىبينسك، بۆ پرم يان ئەستراخان. جاريكيان چوومە پيازەن -
 شارىكى ناخۆش نىيە، بەلام چۆلە، لە نيژنى نوفگورود چۆلتەرە.
 نيژنى شوپىنىكى دلگيرە. ئەستراخان خەمناكە. ئەستراخان لە
 كالمىكياندا جەمەى دىت، مەن پەم لەو خەلكانەيە. پەم لە
 مۆردوفى و كالمىكى و فارس و ئەلمانىان و ھەموو ئەوانە
 دەبىتەو، كە بيانى پەچەلەكن."

بە كاوەخو قەسەى دەکرد، لە كەسىكى ھەفرەئى خۆى
 دەگەپا.

بيوتەرى بەنا، بۆى سەندەو: - ئەوانە بيانى پەچەلەك نىن،
 بەلكو غەوارە و بىگانەن.

پيوتەر، بە ھاويژىكى تووند تەكەزى كردەو:

- لە دەرى لە دايك بوون، باوەريان بە مەسىح نىيە، بەبى
 مەسىح دەژىن.

گريگورى، پرووى گهشايهوه:

- چى دهليى بۆخۆت بيللى برادر، من پرووس نهژادانم
خۆشدهويىن. رقم له جوولهكهشه، له وهتاي هم بير له وه
دهكه مه وه كه خوائ گه وه بۆچى بيانىانى دروستكردوه،
تيناههه. ده بى حيكه تى له وه قوولترى تيابيت كه من تى
بگهه..

ياروى به نا به پهستيه وه گوتى:

- پهنگه حيكه تىكى قوولى تيا بى، به لام زورشته له
دنياهه دا هيه كه ده توانين به بى نهو حيكه تهش نهنجامى
بدهين و بيهين.

ئوسىپ، پاش نه وهى گوى له و قسه وباسانه ده گريت،
نه وىش به ته وسه وه و به پراويزىكى تووند ده لىت: - به لى، زور
شته هيه ده توانين به بى نهو حيكه تهس بيهين، بۆنموونه
شتى وهكو نهو قسانه تى تۆ. به راستى نه وهى بۆ تۆ پيوسته
شه لاخكاريه!

ئوسىپ، زورجار خوى ساغ ناكاته وه، نازانى به لاي كندا
دايده كيشى. هه نديجار وات ديت به خه يالا، تاي هه موو لايهك
و هه موو شتيك ده گرى، كه چى برىك جار وا ديت به رچاو له
هه موو شتيك بيزاره و هه موو كه سىك به كه ده زانيت.

ئاوړى لاي پيوتر و گريگورى و يفوموشكا ده داته وه
وده لىت: - ئى، به راز باوكينه، ئيه!

ئيدى، هه موو به نه به دلى به ده ميه وه پتده كهن.

وه ستام پۆزانه پينچ كۆپىكى بۆ نانخواردن ده دامى، نه مه
پاره يه كى كه بوو، به شى نه ده كردم، ناچار زوربه ي كات به
برىستى ده مامه وه. كرىكاران به ميه ان ده زانى، ئيدى بۆ فراقين
و شيف ده وه تيان ده كردم. قونته راتچيه كانيان هه نديجار بۆ

چا خواردنه وه، له گهل خۇدا بۇ كافه كه يان ده بږدم. منيش بى
 هيچ شهرم و دوو دلييهك ده عوه ته كه يانم قه بول ده كرد.
 منيش كور و مه جليسيانم پيخوشبوو. گويم له گفتوگو ئارام و
 چيروكه سهره كانيان ده گرت. شاره زايى منيان له مه پ كتيياني
 ثاني، زور پيخوش بوو. ئوسيپ چاوه شينه كاني به جوړى
 تيده بريم كه له مهبه ستي حالي نه ده بووم، ده يگوت: - ورگت پر
 بووه له كتيان، ئينته لات كردووه.

ئوسا له سهرى ده پويى:

- هم زانيار يانه له بير نه كهى ها، جوان نه زبه ريان بكه،
 پهنگه پوژى بيت به كه لك بږن. كه گوره بيت ده توانى بيت
 به قه شه و، به وه عزه ناسكه كانت، ئازارى خهلك سووك
 بكه يت.. يان ده توانى بيت به مشبر 'مه به ستي مبشره كه
 ده كاته مژده بهر' ..

ياروى به نا، به پايوژيكي كز بوى راسته كاته وه:

- مبشر (مژده بهر): قه شه يان په به نه، ده نيردرى بۇ
 ده قهرانى دووره ده ست، يان شار وباژيروكان تا پښمايه كاني
 حه زره تى مه سيح له ناو خه لكيدا بلاوبكاته وه)

ئوسيپ ده پرسيت: - چى؟

- به وانه ده گوتري مبشر، خو كه پ نيت.

- باشه.. مبشر.. بۇ دژايه تى بيدعته چيه كان. پهنگه بتوانى
 بچيته ريزى هرتوقى و بيدعته چيه كانيشه وه - نه مهش بۇ
 خوى كاسبه كه و ده سته وتيشى بۇ خاوه نه كهى تيا ده بيت.
 خو نه گهر كه سينك زيرهك بى و ئاوه زى خوى به كار بيتى
 ده كاريت له و پښگه يوه نانكي باش ده ريتى.

گريگورى كالهى پښديت. پيوتر، له نيو ږدينه دريژه كه يوه

ده پرتيى:

- ئەدى جادوۋگەرەكانت بەلاۋە چۈن؟ ئەدى ئەوان دەسكەۋتى باشيان نىيە؟ ھەموو خەلكانى بى دىن شانسىيان ھەيە.

بەلام ئوسىپ، خىرا قسەكەى پىندەبىرپىت:
- جادوۋگەرەان زانا نىن- پىۋىستىيان بە خويىنەۋارى و كىتبان نىيە.

ئەۋجا ئاۋرى لای من دەداتەۋە:
- گوى بگرە برادەر، لە گوندەكەى مەدا كوپىكى زگورت ھەبوو، ناۋى توچىنكوف بوو، تا ھەزكەى گىژ و گىل بوو، گەمشۆيەك بوو لەو گۆرەى، تەنيا بال و بىكەس بوو، لە ھەرحەوت ئاسمانا تاھە ئەستىرەيەكى نەبوو، ۋەكو پوۋشەكەى بەربا ۋابوو - دەمى لىرە بوو كافى لەۋى بوو، نە كابرايەكى تەمەل بوو نە ئىشكەر و كارى. بە كورتىيەكەى بە كەلكى ھىچ نەدەھات. ئىدى ژيان تەۋاۋ تەنگى پى ھەلچنى، نەيدەزانى چى بكات، كاتىكمان زانى گوتىيان چوۋە بۆ ھەج. دوو سالىك گۆپى گوم بوو. پاشان لە ناكاۋا پەيدا بوۋەۋە. پەنگ وپوۋيەكى ۋەبەر ھاتبوۋەۋە- قژى بەردابوۋەۋە بەشان و مليا داپژا بوو، كلاۋىكى بەلا تىلاكەى سەريەۋە نابوو، چاكەتىكى كەتانی لەبەر بوو. لە بەيانىۋە تا ئىۋارى بە گويدا دەخويتىدىن: "خا نەناسىنە، بەراز باۋكىنە تۆبە بكەن!" خەلكى لە ھەۋەلەۋە گوپىيان پىنەدەدا، بەلام ژنان كە ھەمىشە جۆرە ۋاز ۋازىيەكىان لە دل و دەروندايە، بەجارى پوۋيان تىكرد، ئىدى بەرەبەرە بەختى كرايەۋە. توچىنكوف، دۋاى ماۋەيەك پەنگ وپوۋيەكى ھەلپنا، نان وئاۋىك ھەبوو پىتى بژى، سەبارەت بە ژنانىش، ئەۋە ھەر مەپرسە..

یارۆی به نا به نیمچه توو په ییه که وه هه لیدایئ: - نان وئو
هه موو شتیک نییه!

- ئه دی به قه ناعه تی تو چی، چیه؟

- کار، قسه و په یقان، تیگه یشتن و ویزدان.. شته!

- ئه مانه قسه ی پرووتن، من له قسه و ویزدان و ئه م شتانه
بیزار بووم، قسه ی دنیام له لایه، چی له قسه ی پرووت بکه م.
هه زاری پولیکی قه لب ناهینن.

پیوتر به راویژنکی گرپه وه ئه وه ی گوت.

گریگۆری به بیده نگی هه ردوو چاوی داخست و به ده م
ته مه شاگردنی په رداخه یه که وه گوتی:

- ئیمه ئه م توچینکوفه ده ناسین. به خۆی نیوی دیمتری و
بابی فاسیلی ناوه.

ئوسپ، بۆ ئه وه ی کۆتایی به گه نگه شه که بیتن گوتی:

- حه زم له گه نگه شه و مونا قه شه نییه. هه ر ویستم ئه و
پینگایانه به ما کسیمیچ نیشان بده م که ده توانن له میان یانه وه
بژۆی خۆی په یدا بکات..

- هه ندی له و پینگانه ده چنه وه بۆ زندان..

ئوسپ، سه ری په زامه ندی له قاند وگوتی:

- زۆر به یان ده چنه وه بۆ زندان. زۆر که میان ده چنه وه سه ر
خواناسی. ده بی بزانیته به کامیانا ده پۆیت..

هه میشه گالته ی به خه لکانی پاکی وه ک سپیکاره که و
به نایه که ده کرد، پیده چوو رقیشی لیتان بیت، به لام ئه و
هه سته ی ده رنه ده بری. به شیوه یه کی گشتی، زۆر زه حمه ت
بوو هه لویتستی له مه ر خه لکی بیته زانین.

ده ره ق به یفوموشکا، به لوتف ومیره بان بوو.
ته خته به سته که به شداری ئه و گه نگه شانیه ی نه ده کرد که

دەربارەى خوا و، دادپەروەرى، مەزەب و ئولان و، خەمە بەشەرىيەكان دەكران كە باس وگەنگەشەى ئەو بابەتەنە لە لای ھاوړيكانى خۆشبوو.

يڤوموشكا كورسييهكەى لە سەر لا دادەنا بۆ ئەوەى قەموورىيەكەى پششى بەرپششى كورسييهكە نەكەوئت. چايەكەى قوم قوم دەخواردەوہ. لە ناكاوا گورچ دەبووہو، چاوى بە ناو ژوورە پـ پـ دووكەلەكەدا دەگنـرا. لە ميانى ژاوەژاوى دەنگەكانەوہ گوئى ھەلدەخست، ئەوسا ھەلدەستايە سەرپنيان ولە ژوورەكە وەدەردەكەوت. ئەوہ نيشانەى ئەوہ بوو كە يەكئك لەخاوەن قەرزەكانى، خاوەن قەرزى زۆر بوون، لە دە كەس زۆرتەر بوون، خۆى كردووہ بە كافە و بارپەكەدا. بەو حيسابەى ھەندئك لە خاوەن قەرزەكان بە نيازبوون، بە شەق قەرزەكانيان وەرېگرنەوہ، ئىدى ئەم وەستاي تەختەبەستە ھەميشە حازر و ئامادە و لە سەر پنيان بوو.

- ئەمانە زۆر سەيرن، بە پاستى خراپ تاقيم دەكەن، مايەى پئگەننە. خۆ بەپاستى حەزم دەكرد ئەگەر ھەمبوايە، بئ قەرە وېرە قەرزەكانيان بدەمەوہ.

ئوسپ، كە ئەو دەپۆيى دەيبۆلاند: - تفو لەو پششە قەموورەت!

يڤوموشكا، ھەندېجار دادەنيشت و لە فكران پادەچوو، ھيچى نەدەبينى، گوئى لە ھيچ نەدەبوو، نئو چاوانى تئكدەنا، پوخسارە رەق وتەقەكەى دادەھيژرا! چاوە جوانەكانى دەكرانەوہ. زۆرجار لنيان دەپرسى: - بئير لە چى دەكەيتەوہ برادەر؟

- بئير لەوہ دەكەمەوہ كە ئەگەر دارا بوايەم، ژئئكى ژنانەم دەھيئا، ژئئكى خانەدان، بۆ نمونە كيژى كابرايەكى كۆلۆنئيل.

ههنگی بزانه چهندم خۆشدهویست! براینه جارێک، له گوندیدا
ساپیتیهکی تازه‌م بۆ خانووی کابرایه‌کی کۆلۆنیل دروستکرد...
پیوتر، ده‌یویست بیهارپوژتیت: - کێژیکێ بیه‌ه‌ژنی هه‌بوو.
ئهم چیرۆکه‌ کۆنه، بیستوومانه!

به‌لام یفوموشکا، خۆی شلوی نه‌کرد، به‌ ئارامی درێژه‌ی
به‌قه‌سه‌که‌ی خۆی دا، به‌ هه‌ردوو ده‌ستان، ئه‌ژنۆکانی ده‌شیلان
وبه‌خۆی و پشته‌ قه‌مووره‌که‌یه‌وه، خۆی بۆ پاش و پیش
پاده‌ژهند:

- ئهم کێژه‌ ده‌هاته‌ ناو باخچه‌که‌، زۆر سپی و جوانکیله
بوو، له‌ ساپیته‌که‌وه‌ ته‌مه‌شام ده‌کرد و له‌ دلی خۆدا ده‌مگوت:
شه‌ر له‌گه‌ل هه‌تاودا ده‌کات، دنیا به‌وه‌وه‌ جوانه، به‌بێ ئه‌و
ناکاته‌ هیچ! خۆزگه‌ با‌لم ده‌بوو، له‌ شه‌قه‌ی با‌لم ده‌دا و وه‌کو
کوتریک له‌به‌رپینی ئه‌ودا ده‌نیشتمه‌وه! چرۆ بوو، چرۆیه‌کی
که‌سک له‌ سه‌ر قاپێک که‌ره! هاو‌پتیان، هه‌رکه‌سیک تاقه
شه‌ویک له‌ گه‌ل خانمێکی وه‌هادا بژی، ئیدی به‌و بێ هه‌ر شه‌و
بێ و‌پۆژ نه‌بیته‌وه.

پیوتر به‌ تووندی پرسی: - ئه‌دی نان چۆن په‌یدا ده‌که‌ی؟
ئهو قسه‌یه‌ به‌ هیچ جۆرێ کارێ له‌ یفوموشکا نه‌کرد. گوتی:
- خودایا! نانی چی و په‌یداکردنی چی؟ به‌ خۆی ده‌وله‌مه‌ند
بوو!

ئوسپ پێکه‌نی: - ئه‌رێ یفوموشکا، تۆ که‌نگی واز له‌ ژن
وباسی ژن دیتیت؟

یفوموشکا، ته‌نیا باسی ژنی ده‌کرد. له‌ کارکردنیشا
کابرایه‌کی جدی نه‌بوو. هه‌ندیجار به‌په‌له‌ و به‌باشی کارێ
ده‌کرد. هه‌ندیجاری دی خاوه‌بووه‌وه‌و زۆر به‌ ته‌مه‌لی
چه‌کۆشه‌ دارینه‌که‌ی به‌کار ده‌برد و ته‌خته‌ و داره‌کانی به‌

جوانی نه ده دایه دم یه که وه. هه می شه بونی زه یتى نه ههنگى
لیده هات، به خویشى بونیکی تاییه تی هه بوو، بونیکی خوش،
له بونی قه دی دره ختی تازه بپاوه چوو.

قسه کردن ده گهل ته خته به سته که دا، سه باره ت به هه ر
بابه تیک مایه ی سهرنج بوو، زور خوش نه بوو، به لام مایه ی
سهرنج بوو. وشه گانی هه می شه شپزه وشیتاوه بوون، زور
زه محمت بوو بزانی کابرا سوعبه ت ده کات یان به جدیه تی.

باسی دلخوازی گریگوری شیشلین، باسی خوا بوو، که
زوری خوش ده ویست و له کانگای دلوه باوه پی پتی بوو.

جاریک پیموت: - گریگوری، ده زانی خه لکانیک هه ن
باوه پیان به خوا نییه؟

سووکه پیکه نینیکی بؤکرد: - چون؟

- ده لین خوا نییه.

- ئا، به لئ، ده زانم.

وهکو یه کیک شتیکی نادیار له خوی دور بخاته وه، به دم
ده ست جوولانده وه له سهری پویی:

- شا داود گوتوویه تی: "خه لکی گه وچ له دلی خویدا ده لیت
خوا نییه؟" تو ته مه شا بکه بزانه چون دنیا داری ئو
گه وچانه ی له ناو بر دووه. مرؤف، به یی خوا هه لئاکات، ناژی.

ئوسیپ، وهکو ئه وه ی هاوړه ئی ئه و یی گوتی:

- تو وهره پیوتر له ئیمان به خوا، داماله - بزانه چون به
گژتا دیته وه وه ئه گهر ده سله لاتی هه یی دارکاریت ده کات!

شیشلین، پووی گرژ ده بوو، قامکه گه چاویه گانی به پردیتی
خویدا دینا و، به پراویژیکی نه وی ده یگوت:

- خودا، له هه موو بوونه وهریکی زندوودا هه یه. ویژدان و
ناخ به خششی خودایه، سهرچاوه که ی خودایه.

- ئەدى خەتا وگوناح؟

- خەتا، زاده و بهرەنجامى كرىتى جەستەيه، سەرچاوه كەى
شەيتانه. خەتا شتىكى دەرەككیه. كەسىك زۆر بىر لە خەتا
نەكاته وه خەتا وگوناح ناكات. ئەگەر بىر لە خەتا وگوناح
نەكەيه وه، خەتا و گوناح ناكەيت. بىر كرده وه لە خەتا گلاوه،
كارى شەيتانه. جەستە سەرچاوهى ئارەزوو و شەهوتە.
يارۆى بەنا بە گومانە وه گوئى: - مەسەلەكە بە تەواوى
وانییه..

- با، تەواو وایه. خواوهند خەتا نازانى، بەشەرىش لە سەر
وینه وشىوہى خودادا هات هاتووہ تە دروستبوون، نموونەى
خوايه، خەتا و گوناح لەلایەن شىوہ وه لە لایەن جەستە وه
ئەنجامدەدریټ، نموونە توانای خەتاكردنى نییه، نموونە دەكاته
پوچ..

بزه يه كى سەرکەوتوانەى بۆ کرد، پیوتر لەبن لیتوانە وه
گوئى:

- پیموایه مەسەلەكە بە تەواوى وانیه..

ئوسپ، بە بەناكەى گوت:

- هەر بە قسەكانى تۆدا، ئەوه دەرەكە ویت ئەگەر خەتا
نەبیت، تۆبەش نابیت، كەسىك خەتا نەكات تۆبە لەچى بكات،
كە تۆبەش نەبوو، پزگارى نابیت.

- ئەمە دروستە، ئەگەر شەيتان لەبەرچاو نەمىنى، خواش
لە بىر و زەيندا نامىنى، وهكو پيران دەيلین..

شىشلىن، كە لە سەر بادە نۆشى ڕانەهاتبوو، بە دوو پىك
مەى سەرخۆش دەبوو. دەم وچاوى سوور دەبوو وه.
چاوهكانى دەرەكەشە وه، دەرەكەى خۆشتر و سازگارتر دەبوو:

- ئاھ براينۆ، ژيانىكى خوش دەژين - كاريكى كەم دەكەين،
برسى نابىن با شوكرانى خوا بكەين! ژيانىكى جوان دەبەينە
سەر!

دەستى بەگريان كرد، پوندك بە سەر گۇنا وپدینە
ئاوريشمينەكەيا وەكو موروو دەدرەوشايەو.

لە فرمىسكە شووشەيىيەكانى، لەوھى كە ھەميشە ستايشى
ژيانى دەكرد، بىزار بووم، شوكرانە و ستايشەكانى نەنكم بۆ
ژيان زۆر لەمەى ئەم قەناعەتەخستەر وسادەتر بوون.

ئەم قسانە، جۆرە نىگەرانيەكى بەردەوام و ترسيكى گونگ
وبەمژ و دوومانى لە لا دروست دەكردم. من كتيبي زۆرم
دەربارەى كريكاران خويندبوو، بەلام ئىستا ھەستم دەكرد
و زۆر چاك دەزمانى جياوازيەكى زۆر لە نتيوان كريكاراني
ناو كتيبان و كريكارى واقيعيدا ھەيە. كريكاراني ناو كتيبان
ھەرھەموويان، بەچاك و خراپيانەو، ھەر ھەموويان بونەو
وگوراوى بىنەوابوون، نەزان و نەخوينەواربوون، پىك بە
پىچەوانەى كريكارى زندو و واقيعيەو بوون. كريكاراني ناو
كتيبان بەدەگمەن باسى خوا وئۆل وگليسيان دەكرد، زياتر
باسى شتە دلخوازەكانى خويان دەكرد، باسى ئەرز، باسى
سەختى و دژوارىەكانى ژيانيان دەكرد. ھەرۈھەبا بە كەمى
باسى ژيان دەكرد، ئەگەر باسيسيان بگردبايە، بەم خراپيە
باسيان نەدەكردن و ئامادەى ھاوسۆزى بوون لەگەلئاندا.
ئافەرەت بەلای پياوى واقيعيەو، ئەوزارى رابواردن بوو، دەبو
ھەميشە لە گەلئا بەفيل و دەھۆ بى ونەيەليت بەسەرتا زال بيت
وژيانت ھىندەى دى لى تال بكات. پياوى ناو كتيبان، چ چاكيان
چ خراپيان، يەكھاوى بوون، لەھەر گۆرانيك بەدەر بوون، من
ئەمەم بەدل نەبوو، پىتم قەبوول نەبوو، بەلام پياوى ناو واقيع

تيكه له يه كن له چاكي و له خراپي، مايه ي سهرنجن. پياوي
واقيعي چهنديش گريي دلي خويت بوبكاتوه هيشتا هر
ههست دهكيت، شتيكي نهيني ههيه و نه هاتووته باسكرن،
ئهم شت ونهينييهي كه نه هاتووته باسكرن، بيگومان دهكاته
جه وهري ئه و كهسه، دهكاته پوحي ئه و كهسه.

من له هه موو كريكاراني ناو كتيباندا، پيوترى ناو چيروكي
'كومه لهي تهخته بهست' م به دل بوو. ده مويست ئهم كتيبه بو
هاوپيكانم وهخوينم، كتيبه كه م، له گه ل خودا بو كامپه كه برد.
زورجار شهوان له لاي ئهم تاقمه كريكاره يان ئهويان
ده مامه وه، به پوژه وه ئه وهنده ماندوو ده بووم، تاقه تم نه بوو،
بو مال بپومه وه.

وه ختايه ك گوتم كتيبيكم ده رباره ي تهخته بهستان ههيه،
هه ره موويان، به تاييه تي ئوسپ كه كتيبه كه ي له دهستم
وه رگرت، كه وته هه لدانه وه ي به رپه رپه كاني، به ده م سر
له قانده نه وه، كه له سه ري كه شيشان ده چوو، به جوژه
گومان يكه وه گوتي:

- ئهم كتيبه ده ليني ده رباره ي ئيستاي ئيمه نووسراوه! كي
نووسيو يه تي، نه جيمزاده يه ك؟ ئه ها، منيش بيرم بوئه وه ده چوو!
خانه دان و فه رمان به ران له هيج شتيك نا پرينگينه وه! ئه وه ي خوا
پتي ناخوشه ده يكه ن!

پيوتر گوتي: - تو به پيژه وه باسي خوا ناكه ي.
- گوچ مه دهيه، ئه و قسانه ي من له لاي خوا ناكه نه هيج،
نيكه ران مه به، من وتو، ناتوانين وه كو پتيوست خودا بناسين!
له ناكوا، په شوكا، هه لچوو، دنياي دا به بهر ده مپيژي
جنيوان. له پوژيكا چهندين جار دووباره ي ده كرده وه: - ئه ري
ماكسيميج، شتيكمان بو ناخوينيته وه؟

که له کار ده‌بوینه‌وه، ده‌گه‌پاینه‌وه بؤ که‌مپه‌که تا شیف بخوین، دواى شیف، بیوتر ده‌گهل ئه‌ردالیون و شیشلین و کورپنکی بچکوله‌یا به نیوی فوما ده‌هاتن بؤلامان. چرای ئه‌و که‌پره‌ی که کړیکاره‌کان له ژیریا دهنووستن هه‌لده‌کراو ده‌ستم به خویندنه‌وه ده‌کرد. ئه‌وان، به‌بیده‌نگی بی ئه‌وه‌ی که‌س بجولیته‌وه، یان ورته‌ی لیوه‌بی گوینان ده‌گرت، تا ئه‌ردالیون به هه‌لچوونه‌وه هاواریده‌کرد: - به‌سه! ده‌چیته ده‌روه. گریگوری له پیش هه‌موو ئه‌وانی دیکه‌وه ده‌خوئ. له سه‌رسامیا ده‌می داده‌چه‌قینئ. یاروئ ته‌خته‌به‌ستیش وه‌کو ئه‌و ده‌می داده‌چه‌قینئ. به‌لام پیوتر و ئوسیپ و فوما له ده‌ورم خر ده‌بنه‌وه و زور به وردی گویم لیده‌گرن. که ته‌واو ده‌بم ئوسیپ یه‌کسه‌ر چراکه ده‌کوژیننه‌وه. به ئه‌ستیره‌کانا بؤمان به‌دیار ده‌که‌وئ که کات هیشتا نیوه‌شه‌وه. پیوتر له تاریکیه‌که‌وه ده‌پرست: - مه‌به‌ست له‌م جوړه کتنبه چییه؟ دژى کتنبه؟ ئوسیپ، به‌دهم داکه‌ندنی پتلاوه‌کانیه‌وه، ده‌لئیت: - وه‌ختی خه‌وتن هاتووه.

فوما، له گوشه‌یه‌کا مت ده‌بیت.

پیوتر به پړدی دووباره ده‌کاته‌وه: - ده‌لیم ئه‌م کتنبه دژى کتنبه؟

ئوسیپ، به‌دهم راخستنی جیگا‌که‌یه‌وه، به‌رسف ده‌داته‌وه: - خویان ده‌زانن! یاروئ به‌نا ده‌لئیت:

- ئه‌گه‌ر دژى باوه‌ژنان نووسرابی، مانای وایه هیچ مه‌به‌ست و ئامانجیکى نییه، ئه‌م جوړه کتنبانه باوه‌ژنان چاک ناکه‌ن. خو ئه‌گه‌ر دژى پیوتریش نووسرابی، ئه‌وا هیچ مانایه‌کی تیانیه. ئه‌و باوه‌پى به‌ویه که له چاره‌ی نووسراوه.

جاریک تاوانیکی کرد و په هه نه ی سبیریا کړا، نه وه به لای
نه وه سزایه کی دادپه روه رانه بوو. هم کتیبه له لایه نه وه
هیچ یارمه تیه کی نه نادات و باری سووک ناکات.. مهاله،
وانییه؟

ئوسپ وهلامی نه دایه وه، به نایه که کوتایی به قسه که ی هینا
وگوتی: - نه نووسه رانه هه موو کاتی بابه تیان نییه، نیدی
خویان له کتشی خه لکانی دی هه لده قورتینن. له کوږ و
مه جلیسی ژنان ده چن. دهی باشه، شه وباش، وهختی خه وتن
هاتووه..

ماو هیک له ناو ده رگا که دا، که تریفه ی شینباوی مانگه که
پوناکی ده کړده وه، وهستا و نه و جا پرسى: - تو ده لئی چی
ئوسپ گیان؟

ئوسپ، به پاوژیکی خه والو وه به رسقى دایه وه: - چی؟
- نه، باشه. بنوو.

شیشلین، له کوئی دانیشتیوو، هر له ویدا ږاکشا. "فوما"
ش له لای منه وه، له سهر کؤمایه ک پوش پالکوت. هه موو
که په ک نووست. له دووری دووره وه دهنگی شووتی قیتار و
تهق وهوږی چه رخی قیتار ده هات. جوړه ها دهنگی پرځ وهوږ
له ژیر که پر و جه مه لونه که به رز بووه وه. زور په ست بووم: به
ته مای که نگه شه یه کی جدی بووم، به لام هیچ که نگه شه یه ک
چینه بوو..

ئوسپ، له ناکاوا و زور به نارامی و پوونی گوتی:
- براده رینه زور کوئی به و شتانه مه دن. ئیوه هیشتا
که نجن. زورتان به به ره وه ماوه. بیره تاییه تیه کانی خوتان
هه لگرن بؤ ناینده، هه ر بیریک که دای ده هینن، به رانه ر به دوو
بیری خه لکانی دیکه یه. فوما گیان خه وتوویت؟

فوما، به گورجی بهرسفی دایه وه: - نه خیر.

- ههردووکتان دهزانن بخویننه وه، دهستبهرداری
خویندنه وه مه بن. به لام باوه پ به هه موو نووسراویک مه که ن،
ئهمانه ئه و شتانه چاپ و بلاو ده که نه وه که خویان مه به ستیانه.
ههردوو لاقی له سه ر کوما پووشه که وه شۆر کرده وه،
پووه ولای مه دانه و ییه وه و له سه ری پویی:

- کتیب - کتیب چییه؟ سه رچاوه ی هه واله، وه کو به کتیک
وايه بلیت: ته مه شاکه، بپوانه ئه مه له پیاویکی ئاسایی ده چیت،
له ته خته به ستیک ده چیت. پاشان بلیت ته مه شا ئه مه ش له
خانه دان و نه جیب زاده یه که ده چیت، وه کو ئه وه ی له خه لکانی
دی جیاواز بن. کتیب به بن ئامانج و مه به ست نایه ته نووسین.
بۆ به رگری له م ئینسان یان ئه و ئینسان نووسراوه.

فوما، به لهن هه لیدایه: - پیوتر زۆر چاکی کرد ئه و
قوتنه راتچییه ی کوشت.

- قسه ی وا بۆ ده که ی؟ هیه شتیک ئه وه نایه نئ مروفیکی
له سه ر بکوژرئ. ده زانم تۆ رقت له گریگورییه، به لام پتویسته
ئه و بیره له میتشکی خۆت ده ربکه یت. که سمان ده وله مه ند نین.
بۆ نمونه ئه مپۆ من وه ستام، سه به ی ده به مه وه به کریکاریکی
ئاسایی..

- من باسی تۆ ناکه م، هاپۆ ئوسیپ گیان.

- فه رق ناکات.

- تۆ پیاویکی دادپه روه ر و به ئینسافیت.

ئوسیپ، قسه کانی به فوما بپی و گوئی:

- په له مه که، من باسی ناوه پۆکی کتیبه که ت بۆ ده که م.

کتیبیکی زۆر خراپه. نه جیمزاده و خانه دان جیان له کریکار،
کریکار جیان له نه جیمزاده و خانه دان. تۆ ته مه شاکه -

خانەدان و نەجىمزاڧە بوغزنن، شەپاننن، كرېكار لەوان باشتەر نىن. نەجىمزاڧە توورە و ترۆن، كرېكار مەيگوسار و پكۆننن. ئەمە نىئەپۆكى چىرۆكەكەيە.. دەيەوئ پىتمان بلىت باشتەر وايە پياو سەرى خۆى كز بكات وخزمەتى ئاغاي خۆى بكات: يانى ئاغاي خۆى بڧاتە پال كۆيلە و كۆيكە خۆى بڧاتە پال ئاغاي، ھەردووكيان لە سەرىك دەژىن. من نكۆلى لەو ناكەم كە ژيان لە سايەى كۆيلايەتىدا ئارامترە. ئاغاي و مولكداران، كرېكارى بە قووت و مېشك پووتيان دەوئ، قازانجيان لەو دەيە. من نزيكەى چل دانە سال لە ژىر نىرى مولكدارانا ژياوم، ئەزموونىكى زۆرم پەيدا كردووە.

ھەستم دەكرد ئەمە ھەمان بىركردنەوئ پىوتەرە كە سەرى كابراى برى بوو، ھەستم بە جۆرە نىگەرانيەك دەكرد كە ھزر وبىرەكانى ئوسىپ، دەگەل ھەمان بىركردنەوئ ھزىنى ئەو پىرەمىرە تاوانكارەدا تىكى دەكردەوئ. ئوسىپ، دەستى خستە سەرى لاقم، درىژەى بە قسەكانى دا وگوتى:

- دەبئ تواناي تىگەيشتن و دركردنى ماناي ئەو شتەت ھەبئ كە لەم كتېبە و كتېباني دىدا نووسراوئ. كەس، ھىچ كارىك لە خۆپايى و بەبئ مەبەست ناكات، تەنانەت ئەگەر مەبەستەكەشى بشارىتەوئ، ھەر مەبەست و ئامانجىكى ژىراوژىرى ھەيە. نووسىنى كتېبش بەبئ مەبەست نىيە، ئەم كتېبانەى زەينت دەشتوينىت. ھەموو شتىك ئەقل و ئاوەزى دەوئت، بىركردنەوئ دەوئت، تەنانەت داربەرىنەوئ پىلاو دروستكردنىش ئاوەزى دەوئت..

ماوهیه کی زور له سهر قسان بهردهوام بوو، به دهم قسانه وه جارئ پالدهکوت و جارئ پادهپه پی تا قسهکانی به ناو بیدهنگی و تاریکه کهدا تقو بدات:

- دهلين جياوازيهه کی گوره له نيوان مولکدار وکړيکاردا ههيه. نهه پاست نيهه. هه موومان وهکو يه کين، به لام نهو له لوتکه دايه من له بنار. مولکدار و نربابان به زماني کتیبان ده ناخفن، من به زماني مانچ، پاشه لی نهو له هی من سپی تره، گه لږ نهه يه جياوازيه کانی نيوان نيته. براینق وهختی نهوه هاتوه که سيسته ميکی تازه له م دنيايه دا بهرپا بکريت، نه م کتیبانه تووې بدن، وهختی نهوه هاتوه، هه رکه سيک نه م پرسياره له خوئی بکات: من کيم؟ هه لبه ته مرقوم. نه دی نهو کتیه. جياوازيه که مان له چيدايه؟ نه ویش به شهريکه وهکو من. باشه خوا به دوو پتوهری جياواز مامه له گه ل به شهردا دهکات؟ نه خیر هه موومان له نورپنی ژيان و خوادا يه کسانين.. نه نجام، سپیده زو، وهختايه ک مرواری ستيران ناوابوون، نو سبپ رووی کرده من و گوتي:

- ئەررى زۆرم نەپىسا؟ ئەمشەو باسى زۆر شتم كرد، قەت ئەۋەندە سۈيۈرە قسە نەبووم. ھارپىيان قسەكانم بەھەند ۋەرمەگرن - بۆيە ئەۋەندەم پىسا چونكە خەوم زېرابوو. پىياۋ كە پالدىكەۋى و خەۋى دەزېپ، جۆرەھا ھىكايەت بۆخۋى دادىنى: پۇژى لە پۇژان، عەيامى بەو عەيام چىلىك ھەبوو، كىلگە و مەزرايانى بەجىيەشت، پۈۋى كرده ھەردە و باسكان، لەم مەزرا بۆ ئەو مەزرا، ژيانى بەسەر برد، ئەنجام نەخۆش كەۋت و مردار بوۋەۋە، بۆگەنى كرد و وشك بوۋەۋە. ماناى ئەم چىرۆكە چىيە؟ ھىچ ماناىكى تىانييە. دەى باشە با بنوۋىن، دەبىى دۋاى تۆزىكى دى لە خەو رابىن.

ئوسىپ، لەبەرچاوم، رېك وەكو ياكوفى توونچى،
 بەرادەيەك گەورە بوو، كە هيچ مرقىتىكى دىكەم بەو گەورەيىيە
 نەدەيىنى. زۆر خالى ھاوبەش لە نىوان ئەم دووانەدا ھەبوو،
 بەلام لە ھەمان كاتدا بابام و پيوتر فاسىليقى دىندار و سمورى
 ئاشپەزىشى وەبىر ھىنامەو، ھەرچەندە ھەموو ئەوانەى وەبىر
 دىنامەو، خۇيشى سات بە سات زياتر لە ھزر و دلما
 دەچەسپى و جىى خۆى دەكردەو. ھەلبەتە دوو شىوازى
 بىركردەو ھەبوو: بەپۆژەو بەدەم كارى پۆژانەو
 بىركردەو ھەبوو زۆر سادەتر و خىراتر و پوونتەر و پراكىتىكى تر
 بوو لەبىركردەو ھەبوو، بە تايىبەتى كە خەوى دەزرا، يان
 لە ئىواران كە بە دوو قۆلى دەچووين بۆ شار تا سەردانى
 ژنىكى خزمى بكات، كە كارگى دەفرۆشت. شەوان
 راوبۆچوونى تايىبەتى ھەبوو. لە ھەموو لايەكەو تىشكى
 دەھاوشت، وەكو شەوقى چرا، بەلام من لايەنە دروستەكانىم
 بىن جيا نەدەكرايەو، يان نەمدەزانى خۆى كام لايەنەيانى پتر
 بەدل بوو.

وام وينا دەكرد، لە ھەموو ئەو پياوانە زىرەكتەرە كە تا ھا
 دىتبوومن، ئىدى زۆر بە دەورىا دەھاتم و خۆم تىنى
 ھەلدەسوو، وەكو چۆن ئەو ھەم لەگەل ياكوفى توونچىدا دەكرد،
 دەمويست ئەم پياو ھەبىسم و لىنى ھالى بىم، كەچى ئەو خۆى
 دوور دەگرت و خۆى لىندەدزىمەو. چۆن پەى بە ھەقىقەتى
 ئەو پياو ھەبىسم؟ چ دىويكى بە دىوى راستەقىنەى ئەو بزانم؟

قەسەيەكى خۆيم بىرکەوتەو كە جارېك پنى گوتم:

- مېشكت بخەكار تا بىناسىت، دەى ھەولى ئەو ھە!

زۆر بە خۇما شکامەو، غرووری بریندار کردم، بەلام ئەو
شته لە غروور وکبریا بالاتر بوو. من زۆرم مەبەست بوو کە
لەو پیرەمێردە تینگەم و بیناسم.

وێرایی هەموو چاو وراوەکانی، کەسیکی سەنگین و بە وێقار
بوو. وام بە خەیاڵدا دەهات کە ئەگەر سەد سالی دیکەش بژی،
هەر بەو دەقە دەمینیتەو بە هیچ جۆری ناگۆریت و نابیت بە
یەکیک لەو خەلکانە زۆر بلەز و بەشیوەیەکی سەیر
دەگۆرێن. کاتی خۆی هەمان باری سەرنجم سەبارەت بە
پیوتر فاسیلیف "ش هەبوو، بەلام شتیکی ئەوتۆم تیا بەدی
نەکرد کە مایەی شادی بیت. سەنگینی و وێقاری ئوسیپ،
جۆریکی دی بوو، سەرنجراکتیش تر بوو.

بن باری بەشەری، هەلپەرسی خەلکی، بەردەوام دەچوو
بە چاوما، کوێری دەکردم، هەروەها، بەرزبوونەوی لە ناکاوی
خەلکی لە پۆستیگەو بە پۆستیکی دی زۆری پەست دەکردم،
چەند بیرم لە هۆی ئەمە دەکردەو، نەدەگەیمە هیچ
ئەنجامگیرییەک و بەرە بەرە خۆشەویستیم بەرانبەر بە خەلکی
دەیدایە کزی.

پۆژیک هەوێلی مانگی تەمووز بوو، عەرەبانەییەکی شەق
وشر خۆی کرد بەو مەیدانەدا کە کارمان تیا دەکرد،
مەیتەرەوانە سەرخۆشەکە لە پێشەو پۆنیشتبوو، سەری کۆت
بوو، دەم و پلی هەر خوێن بوو، بە سەر پدینیا دەپژا.
گریگۆری شیشیلین لە سەر کورسیەکی دواوە پۆنیشتبوو،
فەول سەرخۆش بوو، کچیکی قەلەوی سەر گونا ئال
گرتبووی، کێژ ئی کلایکی حەسیری لە سەر نابوو، قەراخەکانی
بە ئەوار و ئۆیەییەکی سوور و چەند مووروویەکی گیلان ئاسا،
پازابوو، جووتی نەعلی لە پێیە پروتەکانی کردبوو. لە گەل

هەر تاسەییەکی عەرەبانەکەدا بەلادا دەهات و چەترەکی دەستی هەڵدەبڕی، بە دەم پیکەنینەوه هاواریدهکرد:

- های، شەیتانینە! ئەوەتا کامپەکه داخراوه، کامپ نەماوه. کەچی بە تۆبزی بۆ کامپەکم دینن!

گریگۆری، بەلارەلار لە عەرەبانەکه دابەزی. لە ئەرزه که دانیشیت، بە دەم پوندک پرشتنەوه کوتی:

- ئەوەتام، کەوتووتمەتە سەر چۆکان - تاوانیکی گەورەم کردوو! بیرم لە هەموو شتیک کردووتمەتەوهو تاوانم کردوو - ئەوەتام! یفوموشکا دەلیت: گریگۆری، گریگۆری، ئەو دەلیت.. راستیش دەکات، بەلام.. بمبوورن! دەمەوئ هەمووتان دەعوەت بکەم. ئەوەی ئەو دەلیت راستە: ئیمە یەک جار دەژین.. مەحاله لە جاری زیاتر بژین..

کچەي تاین بە دەم قاقای پیکەنینەوه، هەر هەڵدەبەزییهوه و دەهات و دەچوو، نەعلەکانی ون کردبوو، عەرەبانچیهکه هاواری دەکرد: - دەي با برۆین! دەي - ئەسپەکهەم پئ کۆنترۆل ناکرئ!

لەوه دەچوو ئەسپەکه، که زۆر لەر و لاواز بوو و کەف لالغاوهی گرتبوو، لە ئەرزه کهدا چەقی بیت، دیمەنەکه بەگشتی مایه ی پیکەنین و گالته جاری بوو. کرێکارەکانی گریگۆری تەمەشای وەستاکیان و خانمەکیان و عەرەبانچیهکیان دەکرد و پێدەکەنین.

تاقەکەسیک که پێنەکەنی فوما بوو. فوما لەلای منەوه و لە پارەوی کۆگا کهدا وەستا بوو و لەبن لیوانەوه دەیگوت:

- ئەنجام، ئەو بەرازه بەرەللا بوو! لە کاتیکا لە گوندی ژنیکي زۆر جوان و شەنگولی هەیه!

عه‌ره‌بانچه‌که داوای لی‌ده‌کردن که برۆن. ئاف‌ره‌ته‌که له
عه‌ره‌بان‌ه‌که دابه‌زی، گریگۆری له دووی خۆی پاکیشا و له به‌ر
پێی خۆیدا پالی خست، چه‌تره‌که‌ی به‌رز کرده‌وه‌و هاواریکرد:
- ئیتمه ده‌پۆین!

کریکاره‌کان له سه‌ر داوای فوما که‌وتنه‌وه کار، فوما زۆری
پێ ناخۆش‌بوو که گریگۆری به‌وجۆره خۆی کرد‌بوو به
که‌پجار. ئیدی هه‌ندیک قسه‌ی دۆستانه‌یان سه‌باره‌ت به
وه‌ستا‌که‌یان کرد، له‌وه‌ش ده‌چوو ژیراوژیر به‌غیلی پێ به‌رن.
فوما، له بن لیوانه‌وه گوتی:

- به‌خۆیشی ده‌لیت وه‌ستا. هه‌مووی بخه‌یه سه‌ریه‌ک یه‌ک
هه‌یفی دیکه‌یه، کاره‌که‌مان ته‌واو ده‌که‌ین و بۆ گونده‌که‌مان
ده‌که‌پینه‌وه، به‌لام خۆی نه‌گرت و نه‌یتوانی چاوه‌پوان بکات..
منیش له لای خۆمه‌وه له گریگۆری په‌ست بووم. له‌وه
ده‌چوو ئه‌و کێژه قردیله به‌سه‌ره، له گه‌لیا نه‌گونجیت و ناکۆک
بێ! زۆرجار ده‌مپرسی بۆچی گریگۆری شیشلین وه‌ستا بێ و
فوما توچکوف کریکاریکی ساده‌ بیت.

فوما، که‌سیکی تۆکه‌ و به‌ داروبار، قژ زه‌ردی قژ لوول،
که‌پوو ده‌ندووکه دالاشی، چاو که‌وه‌یی چاوگه‌ش، ده‌م وچاو
خه‌پوو. له جووتیاران نه‌ده‌چوو، خۆ ئه‌گه‌ر جلیکی هه‌ندیک
شایسته‌ وجوانی له به‌ر بکردایه، خه‌لکی وایانده‌زانی کوپه
بازرگانیکی ده‌وله‌مهنده. کوپێکی به‌د مگیز، که‌م دوو، واقیعبین
بوو. به‌حوکمی ئه‌وه‌ی خۆیندنه‌وه و نووسین به‌له‌د بوو، ئیدی
کاری ژمیریاری و سه‌رفیاتی بۆ قونته‌راتچیه‌که‌ی ده‌کرد.
ده‌یتوانی کاریکی وه‌ها بکات که کریکاره‌کانی هاو‌پێی
ده‌ستبه‌کار بن، کریکاره‌کان به‌قسه‌یان ده‌کرد، فوما، ئه‌و کاره‌ی
بۆ قونته‌راتچیه‌که‌ی ده‌کرد، هه‌رچه‌نده ئه‌و هه‌یج لوتفیک
به‌رانبه‌ری نه‌بوو.

به هيمنى دهىگوت: - من ناتوانم له يهك دهورهى ژياندا
فرياي هه موو شتيك بكهوم.

پقى له كتيبان بوو:

- هه موو شتيك چاپ دهكړئ. فهرموون.. ئه گهر بتانه وئ
دهتوانم هه رئيستا چيرؤكيكتان بؤ دابنه م - هيچ زهحه تيكى
تيانيه..

زؤر به وردى گوئى له هه موو شتيك دهگرت، هه رچيهك
بگوترا با گوئى ليندهگرت، ئه گهر شتيك سه رهنجى راكيشابا،
هه ولى دها بچيته بنج و بناوانى، پاشان ئه نجامگيرى بؤ دهكرد
و به پتوهر و پتوانه ي خؤى هه ليده سه نگانده.

جاريك به فومام گوت، هه قه ببيت به قونته راتچى، به
ساردى به رسقى دامه وه:

- ئه گهر له هه وه له وه هه زار پؤبليكم هه بوايه، خراپ نه بوو.
به لام تو هه ميشه نيگه رانى ئه وه بئ چؤن به پاره يه كى كه م
كاروبارى ژماره يهك كرئكار به پتوه به رى - فايده ي چيه؟
نه خير، چاوه پوان ده كه م تا ده رفه تيكى گونجاوم بؤ
هه لده كه وئ، هه نكي خؤ ده گه يه نمه ديريك له ئورانكا، من
كابرايه كى قوزم، ئئ به لكو بيتوه ژنى بازرگانئك هه زم ليكتات.
ئه و شتانه پووده دهن. گه نچيكى خه لكى سپرگاتشى،
زه ماوه نديكى له و بابته ي به نه سيب بوو، له ماوه ي دوو سالدا
ئاواته كانى هاته دى، كچيكى خه لكى شارى خواست، كه كوږه
ئيكونان بؤ ئه م مال و ئه و مال ده بات، كچه ده ييئى و هه زى
ليده كات..

ئه وه نه خشه وبه رنامه ي بوو. زؤر چيرؤكانى ده رباره ي
پياوئيك بيستبوو كه له ريگه ي په به ناتي ديرانه وه، گه يى
بوونه ژيانى خؤش. زؤر رقم له و چيرؤكانه بوو، شتوازي

هزرىنى فومام به دل نه بوو، به لام دلنيا بووم كه درهنگ يان زوو، پهنا وه بهر ديريك هه ر ده بات.

فوما، له گهل كړدنه وهى كامپه كه دا بوو به بوى له كافه يه كدا، نه مه بوو به مايه ي سهرسامى هه مووان. ناتوانم به شيوه يه كى بنجېر بېژم كه نه م كارهى هاوړيكانى چه په ساند، به لام گالته يان پنده كړد. كه له پوژانسى يه ك شه مموان يان جه ژاندا بيانويستبا پړون چايه ك بخونه وه، له به ينى خو ياندا و به پيكنه نينه وه ده يانگوت: - بابړوين بولاي فوما، با دوو پوولى ده ست بكه وئ!

كه ده گه يينه كافه، به كesh وفشه وه بانگيان ده كړد:
- نه هاي گارسون - تو، قز لولول - وهره بۇ ئيره!
ده چوو بۇ لايان، سهرى بهرز ده گرت و، ده پيرسى: -
چيتان ده وئ؟

- چيپه هاوړئ كونه كانت ناناسيته وه؟
- من زور سهر قالم..
ده يزانى هاوړيكانى پتى راده بويزن وگه ره كيانه تووړه ي بكن، به سهرر وبيزار ييه وه ته مه شاي ده كړدن، پوخسارى گرژ له تو وايه ده يه وئ بلنت: - باشه، خيرا بېژن چيتان ده وئ..

ئيدى ماوه يه كى زور، سهر يان به سهر كيسه ي پاره كانياندا شوپ ده كړده وه ده يانگوت:

- وادياره به خشيشته ده وئ!
نه وچا له كافه كه وده ر ده كه وتن به بيئنه وهى تاقه كو پيكيكى ويده ن.

له فومام پرسى، باشه بۇ بوويت به بوى، ئه دى تو به ته ما نه بووى ببيت به ره بن. به رسقى دايه وه:

- ھەرگىز لە نەخشە و بەرنامەما نەبوو بىم بە پەبەن.
بەتەماش نىم ماوہىەكى زۆر لە کارى بۆيمانیدا بىمىنەوہ..
دواى چوارسال لە تسارىتسىن دا دىتمەوہ، لە كافەيەکا
پىشخزمەت و شاگرد بوو، پاشان لە پۆژنامەيەکا خويندەوہ
کە فوما توچکوف بۆ دزى چوووتە سەر مالىک و گىراوہو
خراوتە زندانەوہ.

چىرۆكى ئەرداليونى بەناش زۆر کارى تىکردم، ئەم پياوہ
باشترىن و بەتەمەنترىن کرىکارى گروپەکەى پيوتر بوو.
پياويكى پووخواشى پدين پەش، لە تەمەنى چل سالىدا بوو، لە
دلى خۇدا دەمپرسى چۆن، لەدلى خۇدا دەمپرسى بۆچى دەبى
پيوتر لەجياتى ئەو وەستا بى. زۆر بەکەمى دەيخواردەوہ،
ئەگەر بشيخواردباوہ بەدەمەست و سەرخۆش نەدەبوو. لە
کارەکەى خۇيا دەست پەنگىن بوو، لە کارکنا بى غەل و غەش
بوو، کەرپوچان لە دەستيا وەکو پۆلە کۆتران دەفرىن.
پيوترى پوو گرژى، دەغەزار لە چاو ئەوا نەيدەکردە هيچ. زۆر
حەزى لەم قسەيە بوو:

- من خانووى کەرپوچ بۆ خەلکى دروست دەکەم، تا کفنى
دارىن بۆخۆم دروست بکەم.

ئەرداليون، بە دەم دانانى کەرپوچانەوہ ھاوارى دەکرد:

- دەى کوپىنە، لە راي شکوى خوادا يارمەتىم بدەن!

بۆى دەگىزانەوہ کە بە تەمايە بەھارى داھاتوو بۆ تومسک
بىروات کە زاواکەى لەوى بونياتنانى کلېسايەکى بە قونترات
گرتووہ و بەلېنى بەم داوہ بىکات بە سەرۆکى کرىکارەکان.
گوئى:

- ھەموو شتىک يەکلایى کردووہتەوہ. بونياتنانى کلېسان،
ئەم کارەم پىخۆشە!

ئاوپى لاي منى دايەو:

- توش لە گەلما وەرە، ژيان لە سيبيريا بۆ خەلکى خوینەوار
زۆر خوشە، خوینەوار لەوچ بە قەدرە و کرڤى چاکى دەدەنئ.
قاييل بووم کە بچم، ئەرداليون لە کەيفان هاوارىکرد: -
زۆرچاکە! خۆ بە جدیتە، گالتە ناکەى.

پەفتارى لە هەنبەر پيوتر وگريگۆرى دۆستانە بوو، جۆرە
بالا دەستىەكى پتوھ دياربوو، وەکو پەفتارى گەوران لە گەل
منداڵاندا وابوو، پرووى کردە ئوسىپ وگوتى:

- ئەم فەخر فرۆشانە ناکەى! هەرچىەکیان بەمیشکا بىت
بەيەكى دەلڤن، لەو وەرەقبازانە دەچن، کە دەستەکانيان نيشانى
يەک دەدەن و ئەم بەو دەلڤن تەمەشا ئەم دەستە جوانە، ئەو
بەم دەلڤن، بردنەوهم مسۆگەرە! ئەوہيە دەست!

ئوسىپ وەلامىكى گونگى دايەو:

- چ قەيدىە؟ فەخرفرۆشى تەبعىكى بەشەرييە. هەموو کچان
لە پيکردنا ناز و فەخر فرۆشى دەکەن..

ئەرداليون، بە پەشوکاوييەو گوتى:

- ئەمان دەلڤن خوا لڤرەيە و، کەچى خوا لەوييە، ئيش
وکاريان پارە کۆکردنەوہيە.

- ناتوانى بۆمى بسەلمىنى کە گريگۆرى پارە کۆدەکاتەوہ.

- مەن باسى ئەوى دى دەکەم. بۆچى سەرى خۆى
هەلناگرڤ و ناچى بۆ لڤرەواران و دەشت دەران ولەويندەر لە
گەل خوادا بژى، خودايا، مەن لە هەموو شتىكى ئڤرە بڤزار
بووم. هەرکە بەهار هات دەپۆم، بۆ سيبيريا دەپۆم..

کريکارەکانى دى دەيانگوت، بەغىلى بە ئەرداليون دەبەن.

- ئەگەر زاوايەكى وەکو زاواکەى تۆمان هەبوايە، نەک بۆ
سيبيريا بۆ بنى دنياش دەچووين.

ئەردالئون، لە ناکاوا دیار نەما، پۆژی یەك شەممە
كامپەكەى بەجێهێشت، سى دانە پۆژ بوورین و كەسمان
نەمانزانی چى بە سەرھات، كێوھ چوو.

ئیدی ھەركەسە و مەزەندەيەكى ترسامیزی لێدەدا:

- تۆ بۆی یەكێك لە پەنایەكەوھ كوشتبیتی؟

- لەگینە چووبی بۆ مەلە و خنكابن.

ئەنجام یفوموشكا ھات و بە جۆرە شەرمەزارییەكەوھ

گوئی:

- ئەردالئون، خۆی لە شەرابا نقوم كردووە.

پیوتر، بە گومانەوھ ھاواریکرد: - درۆیە!

- خەریكى خواردنەوھ، خەریكى مەیگوساریە، خەریكى

جگەرەكێشانە، دەلێی ژنەكەى مردووە..

- ماوھەيكی زۆرى بە بیوھپیاوی بە سەر بردووە. لە

كوئیە؟

پیوتر، بە توورپەیی چوو بە فریای ئەردالئونەوھ، بەلام

جەزەبەيەكى بە دەستی وی خوارد.

ئوسپ، لێوی گەست، ھەر دوودەستی لە گیرفانی ناو

گوئی:

- بە خۆم دەچم تا بزائم مەسەلە چییە. پیاویكى باشە، لە

بنەمالەيەكى باش و خانەدانە.

لە گەلى چووم، ئوسپ بە دەم پێگاوە وگوئی:

- تەمەشای ئەم پۆژ و پۆژگارە بکە. پیاویك بە ھەموو

حورمەت و پێزداریەوھ دەژی، كەچی لە ناکاوا كلكی لێ

ھەلدەبڕی و دەكەوێت بە سەر كۆمایەك پۆخلەواتا. ماكسیمیچ،

چاو بکەوھ، دەرس و عیبرەت لەمەوھ وەرگیرە!

گهییڼه، یه کټیک له هه زانترین قهحبه خانه کانی " شاری کاباریه کانی کونافینو " تووشی پیره ژنیکى سلوک بووین. ئوسپ چەند وشه یه کی به گویتدا چپاند، بردینی بۆ ژووریکی چکوله ی به تالی تاریکی پیس، هه زار خوزگه ی به تهویه. ژنیکى قهله و له سه ر قهره ویله یه کی گه پوک، به دهم خه وه وه تلی ده دا. پیره ژن کیشای به سمت و که فله یا وگو تی:

- هه سته، گویت لیه؟ بچو ده ری هه ی نیره قورباقه!
ژنه به ترسه وه راپه پی، دهم وچاوی هه لگوفت و هاواریکرد:

- چیه، چی قه و ماوه، کئ لیره یه؟
ئوسپ به وبقاره وه گو تی: - پۆلیسی نه ینی هاتوون.
ژنه ی تاین به هانکه هانک خوی ده رباز کرد، ئوسپ له دواوه تفیکی لیکرد، ئه و جا گو تی: - ئه وه نده ی له پۆلیسی نه ینی ده ترسن، له خودی شه یتان ناترسن..
پیره ژنه که ئاوی نه یه کی بچووکی، که به دیواره که وه هه لواسرابوو لابر د، پارچه مقه بایه کی هه لدا یه وه: - ته مه شایه ک بکه. ئه وه خویه تی؟

ئوسپ، له کونه که وه ته مه شایه کی کرد.
- ئه وه یه خویه تی، ئه و کیژ ده ربکه..
منیش ته مه شایه کم کرد. چرایه ک له قه راخ په نجه ره یه کدا که هه ر دوو تاکه دارینه که ی داخرا بوو، ده سووتا، ژووره که زۆر بچووک و پیس بوو، له ژووره که ی ئیمه ده چوو. کیژیکی تاتاری چاو چه پ وخیل، به پروت وقووتی له لای چراکه وه دانیشتبوو و ژیرکراسه که ی ده دووریه وه. له و دیو کیژه که وه روخساری ئاوساوی ئه ردالیون که نابویه سه ر دوو سه رین دیار بوو. ردینه ره شه وشکه که ی به هه موو لایه کا گف

بووبووه وه. كیژه تاتاریه كه راپله کی، به ژیر کراسه کی
ناوگلی داپوشی، به لای قهره ویله كه دا تیپه ری و له ناکاوا هاته
ژووره کی مه. ئوسپ ته مه شایه کی کرد و دووباره تفتیکی
کرد:

- تفو له چاره ت هه ی سۆزانی بی ئابروو!
به دهم پیکه نینه وه به راپوژیکی شکاوه وه گوتی: - تو
پیره میژیکی گهوجی!

'ئوسپ' ش پیکه نی وپه نجه ی لێپراوه شانده.
خۆمان به ژووره بچووک و پیسه کی کیژه تاتاریه كه دا
کرد، پیره میز له لای پیتی ئهردالیونه وه پوڤنیشته. ماوه یه کی زۆر
ههولای له گهلا دا كه بیداری بکاته وه، کهچی ئهردالیون له بن
لیوانه وه ده یگوت: - ئۆه، چاکه.. که میک سه بر بکه، ئه وسا
ده پوین..

ئاخری بیدار بووه وه، حایر و چه په ساو چاوی برییه من و
ئوسپ، ئه وسا چاوه ئاوساوه کانی نووقاندن و له بن لیوانه وه
گوتی: - ئی؟

ئوسپ، به ئارامی و بییهیج سه رزه نشتیک پرسی: - چی
بووه؟

ئهردالیون، به دهم کۆکه کۆکیکی توونده وه گوتی: - سه رم
ون کردووه.

- چۆن؟

- به وپه ری ئاسانی..

- وادیاره په وشت خراپه.

- ده زانم..

ئهردالیون، بوتلیکی کراوه ی فودگای له سه ر میزه که
هه لگرت وکه وته هه لقوړاندنی، ئه وسا خولکی ئوسپی کرد: -
قومیک ناخویتیته وه؟ هه قه لێره دا خواردنش هه بی..

پیره میتر قومیتی خوارده وه، خه م دایگرت، به کاوه خۆ
 كهوته داکرماندنی گوچکه نانیک، ئهردالیون، كهوته چهنه بازی:
 - دهبینی.. بووم به هاوپی ئه م کیژه تاتاریه. یفوموشکا
 ئه مه ی پیکردم. گوتی کچۆله یه که.. هه تیوه خه لکی کازیموفه -
 حه زی کردووه بچیت بۆ کامپه که.

له دیواره که وه گویمان له هه ندی قسه ی بن سه روبه ر
 و سه روگۆ شکاو بوو:

- تاتاریه که باشتره! له فروجیکی چکۆله ده چیت.
 پیره میتره که وه ده رده نی. خۆ باوکت نییه.

ئهردالیون، پوانیه دیواره که، له بن لیوانه وه گوتی: - ئه وه تا
 له وینده ره..

ئوسپ گوتی: - دیتم.

ئهردالیون، ئاوپی لای منی دایه وه: - بزانه چم به خۆ کرد
 برا..

چاوه پروانم ده کرد ئوسپ بکه ویته سه رزه نشتی ئهردالیون،
 یان ئامۆژگاری کردنی، که تاوانکاران پتویسته تۆبه بکه ن.
 به لام هه یچ یه کیک له وانه پرویان نه دا. له وئ شانه شانی یه کدی
 دانیشتن و به ئارامی قسه یان ده کرد. بوونیان له وئ، له و
 ژووره چکۆله تاریک و پیسه دا، مایه ی خه مباری بوو. کیژه
 تاتاریه که، له کونی دیواره که وه، به راویژیکی رووسی تیکشکاو
 هه ر قسه ی ده کرد، به لام ئه مان فه رامۆشیان کرد. ئوسپ،
 ماسیه کی وشکه وه بووی له سه ر میزه که هه لگرت و کیشای به
 پیتاوه کهیدا وکه وته پاککردنی. پرسی: - هه موو پاره که ت به
 فیرۆ دا؟

- تۆزیکیم به قهرز داوه به پیوتر.

- پتویسته به زووترین کات بۆ تومسک برۆیت. ئیستا دهتوانی برۆیت؟

- سه بارهت به تومسک زۆر دلنیانیم.

- بۆچی، په شیمان بووێتهوه؟

- ته گهر خزمه کانم دهعهه تیان نه کردبام..

- چی؟

- خوشکه کهم و میرده کهی..

- ئی؟

- خۆش نییه پیاو لای خزم کاربکات.

- خاوهن کار هه موویان وهکو یه کن، چ خزم بن چ بیگانه.

- ویرای ئه وهش..

لهوێ دانیشتن، زۆر دۆستانه و به سهنگینی قسهیان دهکرد،

کیژه تاتاریه که بیدهنگ بوو. خۆی به ژووره کهدا کرد،

کراسه کهی که به بزماریکه وه هه لواسرابوو برد و به بیدهنگی

پۆیی.

ئوسپ گوتی: - مندا له.

ئهردالیون، ته مهشایه کی کرد، به راوێژیکێ دۆستانه وه

گوتی:

- هه ره مووی خهتای یفوموشکایه. جگه له ئافرهت بیر

له هیچی دی ناکاته وه.. کهچه تاتاریه که خۆشه به لام زۆر سویره

قسهیه، بهردهوام قسهی قۆر دهکات..

ئوسپ ئاگاداری کرده وه: - ئاگات له خۆبی، دهنا خۆت پێ

به پێوه نابریت و ههنگی په شیمانی دادت نادات..

دوای ئه وهی دوا پارووه ماسیه کهی خوارد، ههستا. له

پێگای گه پانه وهدا پێمگوت: - باشه بۆچی هاتیت؟

ئوسپ، هه مان قسهی پێشووی خۆی دووباره کرده وه:

- هاتم بزانم خەریکی چیبە، لە چ حالئیکایە. برادەرە. زۆرم
لەوشتانە دیتوون: پیاو دەژی، پاشان لە ناکاوا، دیت بە سەریا
و دەلنی لە زندان هەلدیت.

لە سەری پۆی: - واز لە ئودکا بێنە!
دوای تۆزیک هەرخۆی گوتی: - بەلام ژیانیش بەبێ ئو
ناخۆشە!

- بەبێ ئودگا؟
- بە لێ. هەرکە قومیتی لێدەخۆیتەو، وا خەیاڵدەکە ی لە
دنیا یەکی دیدا دەژیت..

ئەردالیون، وەزعی باش نەبوو، خۆی پێ بەخێو نەدەکرا.
دوای چەند پۆژیک گەڕایەو بە کارکردن، سەر لەنۆی لەو
شوێنەدا کە بە هاری لەگەڵ کۆمەلیک ئاوازی دیکەدا، خەریکی
شکاندنی ئو بەستەلەکانی دەوری کەشتیەکە بوون، بۆ
گواستەوێ کالاکەل و پەل بە پووبارەکەدا، یەکترمان
بینییەو. بە یەکدی شا و شوکۆر بووینەو. بە دوو قۆلی بۆ
چاخواردنەو چووین بۆ کافەکە.

بە دەم چا خواردنەو، بە خۆپانانەو گوتی:
- لە بیرتە چتۆ کریکاریک بووم؟ بەراستی لە کارەکە ی
خۆما کارامە بووم. دەکرا سەدان پۆبل پاشەکەوت بکەم..
- بەلام هیچت پاشەکەوت نەکرد.
بە کەش و فەشەو گوتی: - هەلبەتە نەمکرد. من زۆر باکم
بە کار نییە!

بە جۆری دەنگی لێهەلبیری کە سەرنجی خەلکەکە ی ناو
کافەکە ی بۆلای خۆمان ڕاکێشا.

- له بیرته پیوتر، ئەو دزە مەندە، چی سەبارەت بە کارکردن دەگوت؟ خانووی کەرپووچ بۆ خەلکی و تابووتی دارین بۆ خۆت! ئەو ئەنجامی کارە!
گوتم: - پیوتر پیاویکی نەخۆشە. لە مردن دەترسیت.
ئەردالیون ھاواریکرد: - منیش نەخۆشم. پوحم، دەروونم نەخۆشە!

پۆژانی یەک شەمموان، لە شار دەردەچووم و بۆ شەقامی میلیونایا کە مەکوێ ئاوارە و سەرگەردانان بوو، دەپۆیستم. بەچاوی خۆم دیتم کە ئەردالیون چەند بە خیرایی بوو بەیەک لەو بیتزراوانە. سالتیک لەو پێش، یەکیەک بوو لە کریکارە زۆرباش و بەرپز وجدیەکان، کەچی ئەوەتا ئیستا بە دەنگی بەرز قسان دەکات، بەلارەلار و بال فشکردنەو پێدەکات، بیتاکانە دەپوانیتە دەرووبەری و سینگ دەردەپەپێتی وەکو ئەوەی بە خەلکە بۆ کێ پیاو بە بیتە مەیدان.
بە خۆپانانەو دەگوت: - تەمەشا بزانە خەلکی چۆن گویم لێدەگرن. من لێرە فەرماندەم.

هەر پارە و پولیتیکی پەیدا دەکرد، هەمووی خەرج دەکرد، تاقە پولیتیکی پاشەکەوت نەدەکرد، ئاوارە و خانە بە کۆلەکانی دەعوەت دەکرد، هەمیشە داکۆکی لە دۆراو دەکرد و، زۆرجار ھاواری دەکرد: - کوپینە، ئەمە پەوا نییە! دەبێ پەفتارمان دادپەرورەنە بێ!

بەوجۆرە نازناوی "دادپەرورە" یان لێنا، کە لە دلی خۆیدا ئەمە ی زۆر پێخۆش بوو.
بەوجۆرە نازناوی "دادپەرورە" یان لێنا، کە لە دلی خۆیدا ئەمە ی زۆر پێخۆش بوو.

دهمويست لهو خه لكانه تيبگه م كه خزابوونه نهو گزشه
 بهردينه ی نهو شه قامه كونه پيسه وه. ههره موويان لهو
 خه لكانه بوون كه له پهوتی سهره کی ژيان دابرابوون، لی
 پیده چوو ژيانکی تايبه تيان بق خو خولقاندبيت، ژيانکی خوش
 و جيا له ژيانی خه لگانی دی. زور بویر و نه ترس بوون،
 دنيايان دابووه بهر کلکان، نهو چیرۆکانه يان وهبیر دیتامه وه كه
 بابام دهرباره ی کریکارانی به له م پاكيشانی پوباری قولگا
 دهیگزانه وه، نهوانه ی زوو به زوو هه لگه پانه وه بوون به پیر
 يان پارسا و توبه کار. وهختایه ک کاریان وه دهست نه ده کهوت،
 ده که وتنه ورده دزی له کهشتیانی نه فهر بهر و کهشتیانی
 بازرگانی، نه م کاره يان به هیچ جور ی پهستی نه ده کردم.
 ههستم ده کرد، دزی پینه یه که به ژيانه وه، پیک له پالتویه کی
 کون ده چیت كه پینه کرابی، به داویکی قاوه یی دورابیتته وه.
 به لام هه ندی جاریش ده مبینی، بۆنموونه له کاتی ناگر که وتنه وه،
 يان شکاندنی بهسته له کی سهر پوباره که، يان بارکردنی
 به په له ی که شتیه کان، نهو که سانه زور به جۆش و خروش و
 دلسۆزییه وه کاریان ده کرد، هیچ خاوه خاو وته مه لیه کیان
 نه ده کرد. به هه رحال ژيانیان به شتیه یه کی گشتی زور له
 ژيانی خه لگانی دی خوشتر بوو.

ئوسپ، كه بینی زور له ئهردالیون نزیک بوومه ته وه، به
 پاوژیکی باوكانه پتی گوتم:

- گوی بگره کوپم، ههست ناکه ی زور لهوانه ی شه قامی
 میلیونا یا، نزیک بوویته وه؟ ئاگات له خو بن نه با. ئاسیویکت پی
 بگه یه نن..

بۆم پوونکرده وه، كه من نهو خه لكانه م خوشده وین، كه
 خه میان ته لاق داوه و دنيايان داوه ته بهر کلکان و له هه
 کاریک بیتاکن.

به پټکه نینه وه قسه که ی بریم:

- نازان وه کو کیشکان! له بهر نه وهی خه لکانی ته مه ل و ته وه زلن و به که لکی هیچ نایه ن. کار به لای نه وانه وه، جوړه سزایه که!

- کارکردنی مه هیچ فایده یه کی نییه! په ندی پټشینانه که که س نییه بکاریت به کاری ئا بروم و نه دانه کوشکیک بؤ خوی دروستبکات.

خؤ به خؤ هم په ندم به زارا هات، نه و ندم بیستبو، لیم بووبو و به پراسه و دروستیکي بی چنه و چوون. به لام ئوسپ، تووړه بو و هاواریکړد:

- کی هم جوړه په نده ده لینه وه؟ که و جان و ته مه لان، پټویست ناکات گوی له م قسه هه له ق و مه له قانه بگری، توو ته له! ته نیا به غیلان و نا ئومیدان، نه و قسه بؤش و به تالانه ده لینه وه. تو زوی په ر ده ریکه نه و جا هه ولی فرین بده! جا سه باره ت به م دؤستایه تیه ت له گه ل نه وانه دا، من به وه ستات ده لیم، دواپی گله بیت له سر خوت.

به وه ستامی گوت. وه ستام له بهر چاوی ئوسپ پی گوتم:
- پشکوف گیان له و جماعه ته ی میلیونایا دوور بکه وه، نه وانه هه موو دز و به رهلان، نه و شه قامه ده چینه وه سر زیندان یان خه سته خانه. لیتان دوور بکه وه!

که و تمه نکؤلی کردن له وهی که سه ردانی شه قامی میلیونایام کردبی، به لام، زو و به زو و ازم له هات و چوی نه ویندهر هینا.

رؤژیک له گه ل نه ردالیون و هاوړتیه کیا که پټیان ده گوت (ولید) له سه ربانی که پریکی ناو خه وشه ی کاروانسه رایه ک دانیشتبووم. (ولید) به ئا و تاو نه وهی بؤ ده گیزاینه وه که چوون

بە پىيان لە روستوفى كەنار دۆنەو تە موسكۋ پۇيىو. ئەمە
 كۆنە سەربازى سىرىيە ئىندازە بوو، مېدالى خاچى قەشە
 جۇرچى ۋەرگرتىبوو، لە شەپى تۇركىيادا ئەزىزى پىكرابوو و
 ئىدى بۇخۇي لەنگ بووبوو. پىاويكى كورتەبالاي بەخۇو بوو،
 دەستەكانى زۇر بەهيز بوون، بەلام چونكە لەنگ بوو، ئەو هيز
 وتوانايە جىگەي هېچى بۇ نەدەگرتەو، نەيدەتوانى كار بىكات.
 تووشى ھەندى نەخۇشيان بوو، ھەموو قۇي و پىدىنى ۋەرى،
 سەرى ساف بوو، دەرگوت سەرى مەندالىكى تازە لەدايك بوو.
 كە قەسەي دەرگوت چاۋەكانى دەگەشانەو و دەيگوت:

- بەجۇرە گەيمە سىر بوخوف، لەوئىندەر پەبەنىكم بىنى
 كە لە ھەوشەي پىشتەو پۇنىشتىبوو، چووم بۇلاي و گوتىم: -
 ئەرى تۇزى پارە نادەيە قارەمانىك لە قارەمانانى شەپى
 تۇركى..

ئەردالىون، سەرىكى لەقاند وگوتى: - ئۇي لەو درق
 گەرەيە! كە درقۇنى!

وليد ' بىئەوھى توورەبى گوتى: - بۇ درقۇنم؟
 ئەردالىون، بە پاۋىژىكى سەرزەنشامىزەو بەخاۋى گوتى:
 - دەبى پاست و دروست بۇي، دەبى بە پەنجى شانى
 خۇت بۇي، ئەگەر تۇ لە كاركردن بىت، دەتوانى بىيە پاسەوانى
 شەو، ۋەكو ھەموو ئەوانەي دەلەنگن، كەچى تۇ لە برى ئەوھى
 سەرى گورىسى بگرىت، بەدزىيەو بەم لاو بە ولادا
 دەسورىيىتەو ودرقۇيان دەكەيت..

- ئەوھم ھەر بۇ سوعبەت وگالتە كرد - بۇ ئەوھى
 خەلكە بىئەمە پىكەنن..
 - پىويستە بەخۇت پىكەنن.

هه‌چهنده دنیا هه‌تاو بوو، ژنیك خۆی به مه‌یدانه تاریکه‌که‌دا کرد، شتیکی به‌سه‌ره‌وه بوو، هاواری ده‌کرد: - کچینه کئ ته‌نووره ده‌کپیت، ته‌نووره‌ی باشمان پیته!

ژنان له کون وکه‌له‌به‌ره‌که‌نه‌وه به‌ده‌ر که‌وتن و له ده‌وری ژنه‌ی فرۆشیار خربوونه‌وه. یه‌کسه‌ر ناسیمه‌وه، ناتالیای جلشۆر بوو. به‌لام تا من سه‌رکه‌وتمه سه‌ربان، ئه‌و ته‌نووره‌که‌ی فرۆشت و خه‌ریک بوو، مه‌یدانه‌که‌ی به جێده‌هێشت و ده‌پۆیی.

له ده‌رنی ده‌روازه‌که‌دا خۆم گه‌یانده‌ی و به ده‌نگیکی زولال گوتم: - سلاو!

به تیلای چاو تتی پوانیم وپرسی: - هه‌ر ئه‌وه‌نده وته‌واو؟ له ناکاوا وه‌ستا، به توو‌په‌یی هاواری کرد: - خودایا! ئه‌وه چ ده‌که‌ی لی‌ره؟

هاواره‌که‌ی پای چله‌کاندم. حیره‌ت و حه‌په‌سان به پرونی به پوخساره زیته‌له‌که‌یه‌وه دیاربوو، دلنیا‌بووم که خه‌می منیه‌تی. به‌ل‌ز بۆم پوون‌کرده‌وه که من لی‌ره، له‌م شه‌قامه دانانیشم، به‌لام هه‌روا هاتم چاوێ به‌م ناوه‌دا بگێتم. دووباره به ته‌وسه‌وه گوتی:

- هه‌روا چاوێ ده‌گێپی‌ها؟ ته‌مه‌شایه‌کی ئه‌م ناوه ده‌که‌ی؟ ته‌مه‌شای گیرفانی پێ‌بواران و کراسی ژنان ده‌که‌ی، وانا؟ ده‌م وچاوی سیسه‌له دیاربوو، هه‌ردوو لی‌وی شۆر بوونه‌وه، ژێر چاوه‌کانی شین بووبوونه‌وه.

له‌به‌ر ده‌رگای کافیه‌که وه‌ستا وگوتی:

- وه‌ژوور که‌وه، با په‌رداخێ چا بخۆینه‌وه. تو جلکی خاوینت له‌به‌ردایه له‌وانه ناچیت، به‌لام به هه‌رحال من باوه‌پت پێناکه‌م..

سوڀياندا فرميسڪ زاييه چاوانم. دهنګدانه وهى ئه و وشهيه له
گوڼما زور به ئازار بوو، به تاييه تى که له زارى ناتالياوهم
ژنهوت، ئهم ژنهى که پيش ماويهى کى کورت، ئازا و به وره
وسه ربه ست بوو!

مؤړه يه کى ليکړدم، ئاهيکى هه لکيشا و به تووندى گوتى:
- که ره چکول، ليره هه لى! من ئاموژگاريت ده کم، ليت
ده پاريمه وه که جاريکى دى پوو ليره نه کى! چونکه تيا
ده چيت.

پاشان به سهر ميره که دا دانه وييه وه، به قامکان وينه
شتيکى له سهر سينه که کيشا، ئه و جا به دهنګيکى خوش وبه
وشه ين پچرپچر، وه کو يه کيک خوى بدوينت گوتى:

- به لام ئاموژگارى من بؤتو فايده ي چييه، به چى ده چيت؟
ئه گهر فايده ي هه بوايه، که کم به گوتى ده کړدم.. هه ميشه
پيمده گوت: " نابين دايکت به جى بيليت! نابين کارى وابکه يت! "
وه لامى دهمامه وه: " که واته خوم ده کوژم! ". ئيدى پويى بؤ
قازان - چوو له وى ته مريز بخوينت. ئه وه کاريکى به جى و
باشه. به لام ئه دى من؟.. سه باره ت به من، ئه وه تا دهمبينى.
ئاخر په نا بؤکى به رم؟ بؤ ئه و پياوانه ي له م شه قامه دا ده ژين..

له وى دانيشت، له فکران پاچوو، خيال برديه وه، ليوه کاني
به بڼه نګى ده جولان، وادياريو منى فراموش کړدوه.
هردوو گوشه ي ليوه کاني داچه کى بوون و دهمى له هه يڅوک
ده چوو، که ليوه کانيم به و جوړه بينى زورم خه فته بؤخوارد،
له ره ي چرچ ولوچى دهم وچاوى په يامتيکى بڼه نګى ده نواند.
روخسارى بريندارى ديمه نيکى مندالانه ي هه بوو. چه پکيک له
قژه کهى له ژير سه رپوشه که يه وه هاتيووه ده رى و به سهر
ګونايډا رږابوو، له پشت گوڼچکه چکوله که يه وه لوول بوو بوو.

دلۆپە پوندكىك كهوتە ناو چايە ساردهكهيهوه. كه تەمەشام
كرد، پەرداخەكەى لادايە لاوه وهەردووچاوى به تەوندى
نوقاندن، دوو دلۆپە فرمىسكى دىكەش لەچاوى بەربوونەوه و
بە لكەى سەرپۆشەكەى دەم وچاوى سەرى.

نەمتوانى لەوهى پتر لە گەلىا دانىشم، بە ئەسپايى هەستام:

- بە دوعا!

بەبى ئەوهى سەر هەلبەرىت ئاماژەى كردمى كه لەوى دوور
بكهومەوه. لەوه دەچوو بىرى چووبىت من كىم، گوتى: - ئى؟
بېرۆ، ئەسپاردەى شەيتان بىت!

گەرامەوه بۆ مەيدانەكه، لە ئەرداليون دەگەپام كه قەولم
دابويى پىكهوه بچينه پراوه ماسى. دەمويست سەربهوردى
ژنەكەى بۆ بگىپمەوه، بەلام لە سەربانەكه نە ئەوم بىنى نە
(وليد). لەوكاتەداكه لە مەيدانە جەنجالەكەدا بۆ وان دەگەپام،
گويىم لە هەرا و هەنگامەى شەپىكى باوى ئەو شەقامە بوو.

لە دەرگاكهوه وهەدر كهوتم، خەرىك بوو خۆم بە ناتاليادا
بكيشم. بەلارەلار بەسەر شۆستەكه كهوتبوو، لەتق وایە چاوى
لە دەست داوه، هەنسكى هەلەدا و بەدەستىكى بە
سەرپۆشەكەى دەم وچاوه برىندارهكەى دەسەرى
وبەدەستەكەى دىكەى قژەكەى بۆ دواوه هەلەدايهوه.
ئەرداليون و (وليد) لە دوايهوه دەهاتن.

"وليد" هاوارىكرد: - با جارىكى دىكەش تى هەلەدين، دەى!
ئەرداليون، خۆى گەيانده ژنەى داماو، كۆلە مستى لى
پراوهشاند. ژنى بە دەم وچاوى شىواوهوه پوو بە پوو
وهستايهوه. گەرى پق لە چاوانى دەبووهوه. هاوارىكرد: - دەى،
لەيمە!

خیرا دەستی ئەردالیونم گرت، بە ھەپەساوی لێی پوانیم: -
چیتە؟

بەھانکە ھانک گوتم: - دەستی بۆ نەبەیت.

لە قاقای پێکەنینی دا:

- تۆ کێی، ماشقەیی تۆیە؟ ئاھ، ناتالیا، ھەیی ھیچ وپووچ،
نەمردی قەشەپەکت راو کرد!

(ولید) لە قاقای پێکەنینی دا، ھەردوو دەستی خستە
کەلەکەیی و بە دوو قۆلی کەوتنە جێنێوانی من. ئیدی ناتالیا
دەرفەتی بۆ پەخسا و پزگاری بوو. کە ھەستمکرد لەوێ پتر
تەحەموول ناکەم، تا ھیز لە بازووما بوو مستە کۆلەپەکم
بەسەر سینگێ "ولید" دا کێشا و تەختی ئەرزەکە بوو، ئەوسا
تا لاقم گرتی پێم و ھاواری ھەوا.

ماوھەکی زۆر پووم نەکردە شەقامی میلیونایا، بەلام
جاریکی دی لەگەڵ ئەردالیون دا یەکمان گرتەو - ئەمجارەیان
لە سەر کەلەکیک تووشی بووم. بە پووگەشییەو گوتی:-
سلاو، دیارنیت؟

بۆم گێرپایەو کە من لەبەر ئەوێ لە ناتالیای دا و
سوکیاتە بە من کرد، توو پە بووم. پێکەنینیکی دۆستانەیی کرد
وگوتی:

- چما واتەزانی بە پاستمانە؟ ھەر بۆ پاباردن توو پەمان
کردیت. بەلام سەبارەت بە ناتالیا - بۆچی لێی نەدەین؟
قەحەپەکە و بپایەو. کە پیاو بتوانی لە ژنی خۆی بدات، بۆچی
لە قەحەپەکی وەکو ئەو نەدات؟ بەلام ئێمە گالتمان دەکرد.
بۆکس ھیچت فێرناکات، من ئەمە زۆرچاک دەزانم.

- تۆ بە خەیاڵی خۆت دەتوانی چی فێری ئەو ژنە بکەیت؟
خۆتو زۆر لەو باشتر نیت.

دەستی خستە سەر شانم و پرایتەکاندم. بە تەوسەو گوتی:

- شه پړه که له مه دایه، که س له که س با شتر نییه. من هه ست به هه موو ئه مه ده کم، براله - هه ست به هه ره مووی ده کم، به شپوه و ناوه پړکیانه وه هه ستیان پیده کم. خومن په کیک نیم له جووتیاره خو پړپه کانی گونده که ی تو.

مه ست بوو، پوخساری پوناک بوو، وه کو ماموستانه ک راهیتان به قوتابیه کی گه مژه بکات، به نهرمی و دوستانه لیم ورد بووه وه.

ناو به ناو - پافل ئو دیتتسوف - م ده بینى، له جاران سه رحال و چه له نگتر بوو، جلکی گه نجانته ی له بهر ده کرد و زور به پړیز و حورمه ته وه مامه له ی له گه لما ده کرد. جاریک به جوړه نا پره زاییه که وه گوتی: - بوچی ئه م کاره ت هه لېزاردو وه؟ ئه گهر له گه ل ئه م جووتیارانه دا کار بکه یت هیچ به هیچ ناکه یتوله جی خوت ده چه قیت..

ئو جوا، به خه مینییه وه هه والی کارگه که ی بۆ گتپامه وه:

- چرخاروف هیشتا له گه ل ژنه قه له وه که دایه. پیده چیت سیتانوفش حه زی له و شتانه هه بیت. زیاد له پتویست سه ری کردو وه ته خوار دنه وه. گوگولیف، گورگان خوار دوویانه - له شه وی نوئیل دا له ماله وه ده بیت، فوول سه رخوش ده بیت، ئیدی گورگه کان پارچه پارچه یان کرد بوو. پافل، له قاقای پیکه نینیکى به کولی دا، جلوه وی بۆ خه یال به ردابوو:

- گورگه کان خوار دوویان، ئه وانیش سه رخوش بوو بوون! به شادی به پره لالی ناو لیره واره که بوو بوون، وه کو سه گی سترکان له سه ر پاشووان پیتان ده کرد. بۆ پوژی دوا یی توپی بوون.

منیش به دهم گوئگرته وه دهستم به پیکه نین کرد، به لام له ناخی خوما دلنیا بووم که کارگه که بومن ته و او بوو، بوو به به شیک له رابردوو. هه لېه ته زورم پیناخوش بوو.

که زستان هات، هه موو کاره کانم له پيشانگه که وهستا،
 بازار ته و او کز بوو. ئیدی ده بوايه له ماله وه هه مان کاره
 کونه کانی جار ان بکه م. ئیدی ئه و ورده ئيشانه هه موو
 پوژده که ی لیده بر دم، به لام ئیواران ده ستم به تال ده بوو. ئیدی
 ئه و چیروک و پومانانم بۆ مالی ئاغام ده خویندنه وه که به
 زنجیره له " نیفا " و " په یامی موسکو " بلاو ده بوونه وه، به لام
 ئه و پومان و چیروکانه م به دل نه بوون. بۆیه شه وانم بۆ
 خویندنه وه ی کتیبانی دلخوازی خۆم و هه ولی شیعر نووسی
 ته رخا ن کرد بوو.

پوژیک دوا ی ئه وه ی هه ردو و خانمی مالی بۆ نویژی
 ئیواری له مال وه ده رکه وتن و وه ستم به هۆی سووکه
 نه خو شیه وه له مال مایه وه و له گه ل ژنه کانا بۆ نویژ نه چوو.
 پتی گوتم:

- فیکتور ده لیت گوايه تۆ شیعر ده نووسیت، راست ده کات
 یان گالته؟ ده توانی هه ندیک له و شیعرانه تم بۆ وه خوینی؟
 نه متوانی ئه و داوا یه ی په ت بکه مه وه. هه ندیک له
 شیعره کانم بۆ خوینده وه، پنده چوو به دلی نه بن، به لام وای
 نواند که پتی خو شن و هانیدام که به رده وام بم و دریزه به
 ئه زموونی خۆم بده م، گو تی:

- به رده وام به، به رده وام! به لکو پوشکینیکی دیکه ت
 لیده ربجیت. شیعره کانی پوشکینت خویندونه وه؟

ئایا ده توانی جنۆکه یه ک بکوژی

یان له گه ل جادو و گه ریکا

زه ماوه ند بکه ی؟

- خه لکی ئه و سه رده مه باوه پيان به جنۆکه هه بوو، به لام
ئه و باوه پری پتیا ن نه بوو، ئه و شیعره ی هه ر بۆ شوخی
گوتبوو.

که میک ده فکروهه چوو وله سه ری پویی:

- به لئ، به لئ راسته. تۆ هه ق بوو له سه ر خویندن
به رده وام بی، به لام تازه درهنگه. مه گه ر هه ر خوا بیزانییا
ده بوویت به چی. ده فته ری شیعره کانت له ژنه کان بشاره وه،
ئه گه ر پچ بزائن وازت لیتاهینن، ژنان هه زی زوریان له شیعره،
به تایبه تی ئه و شیعرا نه ی که گالته به پیاو ده کن!

وه ستام ماوه یه ک بوو، زیاتر بیرى ده کرده وه که متر
قسه ی ده کرد. به ترس و گومانه وه ده یروانیه ده ورو به ر. له
لیدانی زهنگی ده رگا راده چله کی. هه ندیجار به شتی زوی هیچ
هه لده چوو و توورپه ده بوو. دژی هه موو که س و گشت شتی ک
بوو. له مال وه ده ر ده که وت و درهنگانی شه و مه ست و که له لا
بۆ مال ده زقربیه وه. خویا بوو که جۆره ناکامییه ک ژیا نی لی
تال کردو وه. به لام چونکه متمانه ی به که س نه بوو، گرتی دلای
بۆ چ که سیک نه ده کرده وه و ئه م نه یینییه هه ر به په نهانی
مایه وه.

یه ک شه مموان، له دوا ی نیوه پۆ تا سه عات نقی شه وئ
ده چوومه پیاسه و گه پان، سه ریکی کافه ی یامسکایام ده دا.
به پیوه به ری کافه که پیاویکی قه له وی ساده بوو به نیوی
گاروف، ئه م پیاوه له هه موو وه رزیکا ئاره قه ی ده کرده وه. زۆر
هه زی له ئاواز و سترانان بوو. ده نگبیژانی هه موو کلێساکان
به مه یان ده زانی، ئیدی بۆ ئه وه ی له دانی پارهی چا و فودگا و
بیهره بخره له سن، ده هاتن له لای ئه و کۆده بوونه وه. ئه م
ده نگبیژانه زۆربه ی هه ره زوریان باده نوش و مه یگوسار و
خه لکی حازرخوری به ر سیته ر بوون. ئیدی بۆ ئه وه ی

خواردنه وه که یان حالال بکن، دهستیان به گوټنی سروودین بیتام و بی زهوق دهکرد. جا له بهر نه وهی مه یگوساره به دینه کان، پټیان و ابو کافه و باپ، شوټنی ته م جوړه ناواز و موزیقایانه نیسه، ئیدی به پړیوه بهری کافه که، هندیجار سروو د بیژه کانی بۆ ژووره تایبه تیه کهی خوی ده عوه ت دهکرد. ئیدی که درگای ژووره که یان داده خست، دهنگیان ته واو کز ده بو، مه گر له پشت درگا که وه گوټم لټیان بگرتباه.

زورجار وا پیده که وت که دهنگیژ و سروو د بیژانی پیشه یی و زهوقی ټیکه ل ده بوون. یاروی کافه چی هه میسه تاقیبی دهنگیژانی چاکی ده کرد و کون و که له بهری بازاپیان بۆ ده که پا و سه خاوه تمه ندانه خه رچی ده کټشان. له پوژانی بازاپا ده چوو بۆ ناوشار، له نیو ته و گوندیانه ی که له هه ر چوارنکالی ده فهره که وه بۆ شار ده هاتن، بۆ ده نگخوشان ده که پا و بۆلای خوی ده عوه تی ده کردن.

ئیدی دهنگیژ و سترانقانه تازه که، له نزیکي باره که وه له هه نبر بهرمیلک فودگادا، کورسیه کی ده درایه، سیټه ری سه ری له سه ر بهرمیله که، وه کو نه وهی له چوارچیوه گیرابی ده رده که وت.

کلیچوف له نیو سترانقانه تازه کاندای هه موویان باشتر بو، کابرایه کی زیندرووی، کورته بالای مرده له ی لاواز بو، کو مه لیک گورانی زورباشی له بهر بو. شیوه ی له که لای سیسه وه بوو ده چوو، قژی سوور بو، لووتی لووس له که پووی مردوو ده چوو، چاوه بچووک و خه والووه کانی به ئاسته م ده جولان. که بیویستبا گورانی بلیت دهینوقاندن، پشتی سه ری ده نا به بۆشکه فودگا که وه، سنگی ده رده په راند و به دهنگ و ناوازیکی زولال هه لیده کرده گورانی:

مژ و دوومانی ئاسمان په ویه وه

دهشت و دهر و مه زراکانی داپوشی

نه ږيگه دياربوو... نه جي پي...

هه لده ستا و شانی له سهر بږفيه که داده دا و سهری دهرده

دواوه و هو چاوی دهرپيه بن مېچه که و له سهری دهرپوي:

. بږکوي بږوم من

چون له م سهره ولټږه

ږيگه ی خوم بدوزمه وه من؟

دهنګی نرم بوو، به لام پوون و خوښ و زوالل بوو، ورده

ورده به سهر هموو کافه که دا زال دهبوو، وشه خه مناکه کانی،

ثاه وناله کانی، قهرار وجوابه کانی، کاریکی سهریان له تیکړای

موشته رپيه مه سته کان ده کرد وله فکران پاده چوون و به

بيدهنګی چاویان دهرپيه ميژه که ی به رده میان. ثم ثاواز و

موزيکه کاری له ناخی من ده کرد.

بيدهنګه کی به سام، وه کو بيدهنګی کلټسا، بالی به سهر کافه

و باره که دا ده کيتشا، سترانقانه که م وه کو قه شه يه کی پياوچاکی

به سام وويقار ده هاته به رچاو، وه عزى بږ خه لکه که دانه دده دا،

به لکو به هموو دل و گیانيه وه، له پتناوی هموو تيره ی

به شهر دا نوږزی ده کرد و به دهنګی به رز بيری له هموو

داماويه کانی ژيانی تيره ی به شهر ده کرده وه. ثهو پياوه پيشنانه

له هموو ثالييه که وه، نيگای مندالانه یان تیده بږی. هه نديجار

یه کيکيان هه ناسه يه کی قوولی هه لده کيتشا و له و ږيگه يه وه

گوزارشتی له ثاستی به رزی گورانيه که ده کرد. له و کاتانه دا

وام خه یال ده کرد که ثم بيته وایانه که تا ثه وکاته له ژير باری

رهنجی پوژانه دا پشتیان چه مابووه وه، تازه له مانای ژيان

تيده گهن.

ليزوخا قه لوم له سووچيکا بينی، ژنيکی ههرزه ی

له سفروش سهری کردبوو به نتيوان شانه پانه کانيا و ده گريا،

پوندک وهکو بارانی بوهار به چاوه باشقاله کانيا ده هاته خواری.
 له شونینکی نژیکی ته وه وه، متروپولسکی دهنگینژی باریتون،
 دانیشتبوو. به که له شه زهلام و قژه لووله که یه وه له سر
 میزیک پان بوو بو وه وه، چاوه درشته کانی بریبوونه په رداختیک
 فودگا که له بهره میا دانرابوو. له قه شه یه که ده چوو که له
 کلیسا ده رکراپی. جارجار پیکه که ی هله ده گرت و بۆ لیوی
 ده برد، بیته وه ی ده می تیوه بدات، به شینه یی دایده نایه وه. له وه
 ده چوو پنی نه خوریته وه.

هموو ته وانه ی له کافه ویاپه که دا بوون له خۆدا غه رق
 بوو بوون، خه یالاوی و بیده نگ گوئیان له ئاواز وگۆرانیه کی
 خۆش و دلگیر ده گرت.

که کلیچوف، له گۆرانیه که ی ده بوو وه، خاکیا نه له سر
 کورسیه که ی داده نیشت و به پتیه به ری کافه که، په رداخه که ی
 ته ژی فودگا ده کرد و به منه تباریه وه بزه یه کی به پوویا ده دا.
 - ده نگت نه پزی، به راستی سترانغانی، هه رچه نده سروود
 ده خوینی نه ک گۆرانی، به لام به راستی هونه رمه ندیت و که س
 ناتوانیت نکولی له هونه رمه ندیت بکات.

کلیچوف به کاوه خۆ فودگا که ی هله ده دا، گه رووی پاک
 ده کرده وه و به راویژیکی شیرین ده یگوت: - هه رکه سیک دهنگی
 خۆش بیت ده توانی گۆرانی بچریت، به لام که س ناتوانی له من
 باشتر، گوزارشت له جه وه هر و پوحی گۆرانیه که بکات!
 - باشه، زانیمان ده نگت خۆشه، به لام ته وه ندهش به
 خۆته وه مه فشه!

یاروی دهنگینژ، به هه مان ئارامی به لام به پژد بوونیتی
 زیاتره وه ده لیت:

- ته گه ر که سیک به هره یه کی تیا نه بی، له خۆپایی خۆی
 هه لئا کیتشیت!

کابرای کافه چی که لهم خو هه لکیشانه ی یارۆی سترانفان
پهست ده بی، ده لیت:

- کلیچوف، تو زۆر له خۆباییت!

- من به ئەندازه ی خۆم له خۆباییم، نه زیاتر ونه که متر.
متروپولسکی، له جیگا که ی خۆیه وه پهست وتووړه هاوار
دهکات:

- ئیوه، ئه ی میرووانی گهندهل، توانای ئه وه تان نییه په ی به
به هره ی ئه م فریشته گونا حکاره بهرن!

ئه م پیاوه له گه ل که سدا نه ی ده کیتلا، باسی هه ر شتیکی
بگردبایه ئه وه نده به خراپی باسی ده کرد، که هه موو یه ک
شه ممه یه ک له لایه ن دهنگیژانه وه بیرازیکی باش ده کرا.

کافه چیه که، زۆری هه ز له گۆرانیه کانی کلیچوف بوو، به لام
تهحه مولى خودی گۆرانییژه کانی نه ده کرد، هه زی له چاره ی
نه ده کرد، هه رکاتی دهره تی بۆ په خسابا زه می ده کرد و به
ئاشکرا بیژزی پیده کرد و ده یکرد به که پجاری خه لکی، هه موو
هاتوچۆکه رانی کافه که و ته نانه ت کلیچوف به خۆیشی ههستی
به مه ده کرد.

کافه چیه که، به راشکاوی پای خۆی دهره ده بری:

- سترانفانیکی زۆر چاکه، به لام زۆر خۆی هه لده کیشیت،
پتویسته ئه م ته بیعه ته ی پێ ته رک بکه ین.

ئاماده بووان بۆیان ده سه لماند: - دروسته گهنجیکی
خۆپه سنده!

کافه چیه که ده یگوت:

- ئاخو چی هه یه تا خۆی پێوه بابدات! غافله له وه ی که خوا
ئه م دهنگه ی پیداوه - خو خۆی دروستی نه کردووه!
دهنگه که شی، شتیکی زۆر نا ئاسایی و دهگمه ن نییه.
خه لکه که دووباره یان ده کرده وه:

- ته‌واو دروسته، ده‌نگی زیاتر به‌هره‌ی خودادادیه، تا شتینکی دیکه بیت.

پوژیک دواى نه‌وه‌ی کلیچوف ماندوو بوو، له کافه‌که وه‌ده‌رکه‌وت یارو‌ی کافه‌چی، که‌وته دنده‌دانی لیزو‌خا خه‌په‌له وگوتی:

- ماریا بیفدو‌کیموفنا، پیو‌یسته هه‌ندیک پنی پابو‌یری - که‌میک چاوبازی ده‌گل بکه، ها؟ نه‌م کاره‌ بۆ تو ئاسانه.

ژنه‌ی تاین، سووکه پینکه‌نینیکی بۆ کرد وگوتی:

- نه‌گه‌ر که‌میک گه‌نجتر بوایه‌م ئیه‌یکی تیا‌بوو.

یارو‌ی کافه‌چی، به‌جوش و خروش‌ه‌وه، پ‌ژد بوو له‌ سه‌ر دنده‌دانی.

- که‌چانی گه‌نج نه‌و شتانه‌ نازانن، تو ده‌بی نه‌مه‌ بکه‌یت، نه‌و‌کاره‌ هه‌ر له‌ تو ده‌وه‌شیت‌ه‌وه! چه‌ند هه‌زده‌که‌م به‌ چاوی خۆ بیدینم به‌ ده‌وری تودا بخولیت‌ه‌وه! ده‌بیت خه‌میک بخه‌یته‌ دل‌یه‌وه، هه‌نگی باشتر ده‌ست‌ریت. بیفدو‌کیموفنا، نه‌م کاره‌ له‌ به‌ر خاتری من بکه، زۆر مه‌منوونت ده‌بم!

به‌لام لیزو‌خا، پیتش‌نیازه‌که‌ی په‌تکرده‌وه. له‌ جی‌ی خۆی قه‌له‌و وخه‌پان دانیش‌ت‌بوو، سه‌ری دانه‌واند‌بوو، که‌مه‌ی به‌ گ‌یزو گولینگ و پ‌یش‌وو‌ی سه‌رپ‌وشه‌که‌ی خۆی ه‌کرد و به‌ پ‌او‌یز‌یکی گونگ وخواه‌وه‌ ده‌یگوت: - نا، بۆ نه‌م جو‌ره‌ کارانه‌ ئافره‌ت‌یکی له‌ من گه‌نجتر پیو‌یسته، نه‌گه‌ر که‌میک گه‌نجتر بوایه‌م، سئ و دووم لینه‌ده‌کرد.

کافه‌چیه‌که، زۆری هه‌ز ده‌کرد کلیچوف مه‌ست بکات، به‌لام نه‌و هه‌رکه‌ دوو سئ به‌ندی ده‌گوت، یه‌ک دوو قومی ده‌خوارده‌وه‌و ملپنج‌یکی خوری له‌ ملیه‌وه‌ ده‌ئالاند و کاسکیت‌ه‌که‌ی له‌ سه‌ره‌ گفنه‌که‌ی ده‌نا و ده‌پو‌یی.

کافهچیه که زورجار دهنگیژانی زهوقی دینان، تا ههفرکی یاروی زیندروویان پتیکات. وهختایهک نافبری به شهوق و زهوقهوه و بهدهم چهپله و ئافهرینی ئامادهبووانهوه، گۆرانیهکهی خوی تهواو دهکرد، کافهچیه که به شادمانیهوه دهیگوت:

- برادرینه، ئهمرق دهنگیکی خوشی دیکه مان له گهله، با پیتانی بناسینم. وهره برادره! با گویمان له دهنگه خوشهکات بئ، ههموومان تاسه مهندی دهنگی تۆین!

ههندیجار، وا پریده کهوت که ئه دهنگیژه خۆرسک و دیمیه، دهنگی خوش بیت، بهلام ههرگیز بیرم نایهت که هیچ کهسیکیان توانییتیان، به هه مان سادهیی و قوولی سۆزی کلیچوفهوه، ئه پیاوه کورته بالا و بئ دیمه نه، ستری بن.

یاروی کافهچی، به راویژیکی تال و کهسهردارهوه دهیگوت: - بهلئ، بهلئ خراپ نه بوو، راسته دهنگت باشه، بهلام

پوخی..

ئامادهبووان پیده کهنن: - وادیاره کهس ههفرکی یاروی زیندروی پیناکریت!

کلیچوف، له ژیر برق سوور وچه کانیهوه، نیکایهکی ئامادهبووانی دهکرد و به راویژیکی هیدی پر نهزاکهتهوه، پوو له کافهچیه که دهیگوت: - تو به خۆرای کاتی خۆت به فیرو دهدهیت، کهسی له من بههره دارترت دهستناکهوئ، ئه بههرهیهی من خودادادیه..

یهکیک، بهجدی ههلیدهدانی: - مهگه چ شتیک خودادادی

نییه؟

کلیچوف وهلامی دهدايهوه: - ههرهه موو مهی ناو باره که بخوریتهوه و تهواو بئ، پولیک له گیرفانتاندا نه مینئ، هاوتایهکی منتان دهست ناکهوئ.

کافه چیه که، دهم وچاوی سوور دهبووه و له بن لیتوانه وه
دهیگوت: - بابزانین، بابزانین..

کلیچوف له سهری ده پوی: - به خوت دهرانی، گورانی
شهره که له شیر نییه.

- ئه من وه عز دادانه له چیه؟

- من وه عز داندهم، بۆتی پروون ده که مه وه: سهرچاوه ی
گورانی پروه.

- واز له و پړینانه بیتنه! له جیاتی ئه مه گورانیه کمان بۆ بلی.
کلیچوف، قاییل ده بیت: - زورچاکه، من ئه گهر خه ویشم
لیتکه وی ده سهررداری گورانی نابم..

سووکه کۆکه یه کی بۆ ده کات وه لده کاته گورانی.

ئوسا، هه موو ورده گله یی و قسه و قسه لۆکیکی ناو کافه و
باره که وه کو ئه وه ی فوویه کی ئه فسووناوی لیتکریست،
ده په وییه وه و دوو که ل ئاسا به ئاسمانا ده چوو. هه نگی
شنه یه کی تازه به سهر ئاماده بووانا ده هات و ژیانیکی تازه ی
مه حبه ت و میهر ئامیز هه مووانی له ئامیز ده گرت.

من به غلیم به م پیاوه ده برد، له ناخی دل وه. به غلیم به و
به هره یه ی ده برد که ده ی توانی خه لکی به ده نگ و ئاوازی خوی
سهر مه ست بکات. هه زم ده کرد زیاتری بناسم و پتر لیتی نزیک
ببمه وه و ده رباره ی هه موو شتیک قسه ی ده گه ل بکه م، لی
جور ئه تم نه ده کرد لیتی نزیک ببمه وه، به شتوازیکی سه یر
ده یروانیه ده ورو به ری خوی و له تو وایه ئه و خه لکه ی
به رده می نابینیت. شتیک تیا بوو هه زم لیتی نه ده کرد، و پرای
ئه وه ش هه زم ده کرد دل به ندی خومی بۆ ده ربیرم. که ده مبینی
کاسکیته که ی به شیوه یه کی ناشیرین له سهر دهنه وه کو
پیره میران ده یه نایه سهر گوێچه کانی و به که ش و فشه وه

ملپنچه سووره‌که‌ی له ملی ده‌پنچا و ده‌یگوت: - ئەمه
دلداره‌که‌م بۆی چنیوم، کیژنکی گه‌نچه.
رقم هه‌لده‌ستا.

وه‌ختایه‌ک گۆرانی نه‌ده‌چپی، غرووریک‌ی قینه‌زون له
سه‌روسیمای ده‌نیشت. سه‌ری که‌پووی ده‌خوراند و زۆرکه‌م
قسه‌ی ده‌کرد و به‌ کورتی وه‌لامی پرسیا‌ری خه‌لکی ده‌دایه‌وه.
جاریک له‌ لایه‌وه‌ دانیشتبوم و شتیکم لپرسی که‌ بیرم
نه‌ماوه‌ چی بوو، ئەو به‌بیته‌وه‌ی له‌خۆی بگری ئاوپم لیداته‌وه،
به‌تووندی گوتی: - وازم لیتیته‌ کوپۆ!

میتروپولسکی کۆرسم زیاتر ده‌چووه‌ دله‌وه. وه‌ختایه‌ک بۆ
کافه‌که‌ ده‌هات. به‌ هه‌نگاوی قورسه‌وه، وه‌کو که‌سیکی زۆر
ماندوو به‌ پاره‌وه‌که‌دا تیده‌په‌پی. به‌نووک‌ی پا کورسییه‌کی
ده‌دایه‌ لاوه، له‌ سه‌ری داده‌نیشت، هه‌ردوو ئانیشکی داده‌دایه
سه‌ر میزه‌که‌ی به‌رده‌می، سه‌ره‌گه‌وره‌ و قژنه‌که‌ی له‌ نیو
هه‌ردوو ده‌ستی ده‌نا، به‌ بیده‌نگی دوو سی پینکی فودگای دوا
به‌ دوا‌ی یه‌ک هه‌لده‌دا و پاشان قرقینه‌یه‌کی به‌رزی لیده‌دا.
خه‌لکه‌که‌ ئاوپیان لیده‌دایه‌وه، ئه‌ویش نیگایه‌کی گۆساخی
به‌پوویاندا ده‌گیرا و، له‌ نا‌کاوا به‌ ده‌نگیک‌ی دلیر ده‌پرسی: -
چییه‌؟ ته‌مه‌شای چی ده‌که‌ن؟

هه‌ندیجار وه‌لامیان ده‌دایه‌وه: - ته‌مه‌شای شه‌یتان ده‌که‌ین!
شه‌وی وا هه‌بوو، ده‌هات، به‌بیته‌وه‌ی ورته‌ی لێوه‌ بی، تا‌قه
وشه‌یه‌کی له‌زار بیته‌ده‌ری، تا‌حه‌وت نیوه‌شه‌وه‌ ده‌یخوارد‌وه،
به‌بیده‌نگی هه‌لده‌ستا و‌خۆی بکیش ده‌کرد و ده‌پۆیی.
زۆرجاریش گویم لێی ده‌بوو، که‌ له‌ خه‌لکی توو‌په‌ ده‌بوو،
له‌شه‌یوه‌ی پیغه‌مبه‌رانا ئامۆژگاری ده‌کردن و هه‌په‌شه‌ی
لیده‌کردن:

- من بهندهی ئەمینی خودام. وهکو ئەشعیای پینگەمبەری
 دیرین سەرکۆنەتان دەکەم. ئاگادارتان دەکەمەوه. واوهیلا
 بەحالی شاری ئیریول کە بووه بە مەکووی حیز و دزان، هەرزە
 و داوین تەران و ئەوانەیی لە چەرگەیی شەهوەتەپانی خۆدا
 تقوم بوون! واوهیلا بە حالی پێگاوێانە ئاوی و وشکانیەکان،
 کە جگە لە حەیانانی بەشەری کەسی تر ناگرەخۆ، ئەو
 حەیاناتەش ئەنگۆن، ئەی بەد مەستانی چەپەل و خوارۆخ
 (زۆرخۆری نەوسن)، ئیوهی خلتەیی ئەم دنیایە! ژمارەتان بەقەد
 خاک و خۆلە، هەیی دواتان بڕیت، پۆژی دێ، ئەم خاک
 وخۆلەش ناتانگریته خۆی!

دەنگە زولالەکەیی شووشەیی پەنجەرەکانی دەلەراندەوه،
 مشتەرەیهکان توورە بوونەکیان پێخۆش بوو وستایشیان
 دەکرد: - چەند دەماوهری! چ زمانیکت پێوهیه!

دۆستایەتی گرتن دەگەل ئەم پیاوهدا زۆر ئاسان بوو -
 هەرکە پێکیکت بۆ کڕیبا، ئیدی دەبوو بە ئاشنات. هیچ شەرمی
 نەدەکرد داوای بوتلیک قودگا و پارچەیهک جگەری گات بە
 بەهاراتەوه لێبکات، ئەوه خواردنی دلخوازی ئەو بوو. چونکە
 دەم و ورگی دەسووتانەوه.

پۆژیک داوام لێکرد پێنوینیم بکات کە چ کتیبانیکی
 بخوینمەوه، یەکسەر بە پرسیاریک وهلامی دامەوه: - بۆ کتیبان
 دەخوینیتەوه؟

کە بینی لە پرسیارە ناگەهانیەکەیی راپلەکیم، دەنگی نزم
 کردەوهو لە سەری پۆیی: - کتیبانی ئاینیت خویندووهتەوه؟
 - بەلێ.

- دووبارە بیانخوینەوه، ئەوهندەت بەسە. هەموو شتیکی
 کۆن و نویان تیایە، فەلسەفەیی پێشینیان و پاشینیان لە خۆ

گرتووه. تەنیا کەر و حەیانانی زماڤ نەزان لێیان تیناگەن.
واتە کەس لێیان تیناگات. تۆ چ کارەیی، سروودخوانی کلێسای؟
- نەخێر.

- بۆ نەخێر؟ پێویستە گۆرانی بلییت. ئەمە ئاسانتەین و
تو و پەهات تەین پێشەیه.

پیاویکی سەر مێزەکەیی دی گوتی: - ئەدی خۆت...
گۆرانییێز نیت؟

- من؟ کابرایەکی سەرگەردان و ئاوارەم. باشە؟
- هیچ نیت.

- بێگومان. هەموو خەلکی دەزانن، مێشکەت هیچی تیانیه و،
هیچی تیا نابێت. ئامین!

ئەو شێوازە ئاخافتنەیی تەنانەت دەگەل منیشدا بەکار دەبرد،
هەرچەندە دواي ئەوەی دوو سێ جار دەعوەتم کردبوو،
کەمێک لە گەل منا نەرم پەفتار بوو، تەنانەت پۆژیک بەجۆرە
حەبەسانیکەوێ پێی گوتم: - هەرچەند سەیرت دەکەم دەمەوێ
تێبگەم کە تۆ کێی، دەکەیتە چی و بۆچی؟ دەتوانی خۆت بە
شەیتان بسپێریت، هەر بە خەیاڵما نایەت!

هەرچی سەرم دێتا و سەرم دەبرد، لە هەلوێستی وی
سەبارەت بە کلێچوف حالی نەدەبووم. بەدل و بەگیان گویی لە
گۆرانیەکانی دەگرت، هەندێجار بزهیهکی دۆستانەشی بۆ
دەکرد، بەلام نەیدەویست دۆستایەتی بکات، بگرە هەندێجار لە
عەلەییشی دەدوا:

- کابرایەکی لێبۆکە! نەفەسی درێژە، دەزانن چۆن گۆرانی
دەلێت، بەلام وێرایی ئەوەش زۆر کەرە، کەریتی کردووێ بە
کێرین!

- بۆچی؟

- چونکە بە کەریتی لە دایک بوو.

من چه زم ده کرد ئه و کاتانه بیدوینم که سه رخوش نه بوو، به لام ئه و کاتانه هه می شه هه ر ده بیولاند و به راست و چه پا مۆره ی له م وله ده کرد. پاشان له خه لکانیکم زانی ئه م پیاوه داماوهری که نها هه می شه مه سته، کاتی خۆی له ئه کادی میای قازان خویندنی بالای ته و او کرد و وه نه گه ر خۆی گه ره کی بوا به له گین بوو بیت به قه شه باشی. له هه وه له وه باوه رم به و قسه به نه کرد. به لام پوژیک، که دهم دواند، هه روا خۆ به خۆ ناوی قه شه باشی " کریسانت " م به زارا هات.

متروپولسکی به دهم سه ر له قانده وه گوتی:

- کریسانت؟ ده مناسی. ماموستا و پشتیوانم بوو. ئه و له قازان، له ئه کادی میای قازان بوو. کریسانت به مانای " گولی زیرین " دیت، وه کو بامفا بیرندا گوتی. ئه له قه ی ئه م کریسانته له زیر بوو!

پرسیم: - ئه دی بامفابیریندا کتیه؟

متروپولسکی، به په ستی وه کورتی گوتی: - ئه وه ئیشی تو نییه.

وه ختایه ک گه ییمه ماله وه، له ده فته ری یاداشته کانما نووسیم: " ده بێ ئه م بامفابیریندایه بخوینمه وه " هه ر له خۆمه وه بیرۆکه به کم له لا دروست بوو، که گوا به بیریندا وه لامی گشت ئه و پرسیارانه ده داته وه که روحم عه زاب ده دهن.

ئه م ده نگ بیژی کۆرسه، چه زی ده کرد ناوی سه یر سه یر و وشه ین تیکه ل و پیکه ل به کار به ریت و، منیش به مه په ست ده بووم.

جاریکیان گوتی: - ژیان مرقفانی نییه.

پرسیم: - ئه دی کێ مرقفانیه؟

که بینی په شوکام، پیکه نی وگوتی: - یه کیک له خه لکان.

ئىدى بەكارهيتانى ئىم جۆره وشانه و ئو حەقىقەتەى كە
لە ئەكادىمىا خويندووئەى، كرديانه كارىك بىر لەو بەكمەو
كە ئىم پىاوو كۆگای مەعريفەى، زۆرم لە بەر گران بوو كە
زۆر بە نە بەدلى و بە لەگەزەو قسانى دەكرد. نەمدەزانى
چۆن لىنى نرىك بىمەو.

وئىراى ئەوئەش كارى لە پوح و دەروونم كرى. شىوازى
بوئىرانەى قسەكانىم، كە بە هەمان شىوازى نەبى ئەشعيا
دەكرن، پىخۆشبوو. دەى پرتاند: - ئاخ لە گەندەلى و بۆگەنى
زەوى! بەدلى شەپانان دەچەرخى و پىاوچاكان لە قوڤى
پەش دەنىت. بەلام هاكا پۆزى پەسلان هات، هەنگى كار لە
كار ترازاو و هەموو شتىك براوئەو!

كە گوئىم لەو هاوارە پى ناومىدە دەبوو كاىراى " ئەمە
جوانە " م بىر دەكەوئەو، ناتالىاى جلىشۆرم بىر دەكەوئەو كە
پۆزى بەم پۆزگارى پەشە گەى بوو، شاژنە مارگۆم
بىردەكەوئەو كە ئو هەموو قسە و قسەلۆكە پىسانەى دوو
خراپوو. زۆرشتى دىكەم بىر دەكەوئەو!..

ئاشناىتە كۆرتەكەم لە گەل مەروپولسكى دا، بە
شىوئەىكى سەىر كۆتابى هات.

پۆزىك لە پۆزانى بەهارا، لە كىلگە و مەزراىەكى نرىكى
سەربازخانەىك تووشى بووم. بە تاقى تەنبا، بە پىيان، وەكو
مراوى پى دەكرد، وەكو وشتى سەرى تەكان دەدا. بەدەنگىكى
گى پرسى:

- هاتووئە پىاسە؟ وەرە با پىكەو پىاسە بكەىن. منىش
دەموئى باىەكى بال بەدم، بەلام برادەرى ئازىز، من نەخۆشم،
بەپاستى نەخۆشم.

چەند هەنگاوىك بەبىدەنگى پىمان كرى، لە ناكاوا پىاوئىكمان
لە قوولائى كەندىكا بەدى كرى، لە سەرلا پالكوئبوو، شانى بە

دیواریکه وه دابوو، پالتۆکهی له یهک لاهه بهخۆیا دابوو و تا سهرووی گوێچکهکانی هاتبوو، لهوه دهچوو ویستیتی دای بکهئیت و نهیتوانی بچ دایکهئیت.

یاروی باریتون وهستا، کابرای نهاسی نیشانی من دا وگوتی: - نهگبهته سهرخۆشه!

بهلام من له دۆلهکهدا، له سههر گیایه تازهکهدا، له دهووری کابرادا دهمانچهیهکی گهورهو کلاویک و بوتلیک فودگام بینی که تۆزیک لێخورابوووه. کابرا یاخه پالتۆکهی ههلهدابوووهو وهکو یهکێک شههرمهزار بچ بو ئاوايه سهروچاوی داپۆشی بو.

ماوهیهک به بێدهنگی وهستاین، ههنگی میتروپولسکی لاقه درێژهکانی بلاوکردنهوهو گوتی:

- خۆی کۆشتوو!

یهکسهه زانیم کابرا مهست نییه، بهلکو مردوو. بهلام کارهکه مهئوهنده بهلاهه سامناک بوو که باوهرم به چاوی خۆم نهدهکرد.

له بیرمه ئهوسا که تههشای کهله زهلام وسافهکهی و گوێچکه شینهوه بووهکانی یارۆم دهکرد که به ئاستهه له ژیر یاخه پالتۆیهکهیهوه دیاربوو، ههستم نه بهترس و نه به بهزهیی نهدهکرد که مروفیک له پۆزیک بههاری ئهفسووناوی وههادا دهستی بچیهته خۆی و بتوانی خۆکوژی بکات.

میتروپولسکی، بهلهز کهوته ههلهگۆفتنی ههردوو گۆنا گۆشتنهکانی، له تقوایه سهرمایانه و دهیهوئیت گهرمیان بکاتهوه. ئهوجا به دهنگه گرهکهی گوتی:

- پیاویکی پیره. پهنگه ژنهکهی ناپاکی لیکردبیت، یان کیشهی دارایی بۆ چیبوو ب.

ئوسا منى بۇ شار قېتىپ ئاڭدار بىكەمە،
بەخۇشى لە قەراخ كەندەكە پۇنىشت و لاقەكانى لىشۇر
كرده. پالتۇ شىرەكەى دابوو بە شانیا. هەركە پۇلىسم
ئاڭدار كرده، بە هەشتاۋ گەپامە، بە لام مېتروپولېسكى
دەنگىز، دەرەتەى هېتابوو و بوتلە قودگاكهى خورادبووه و
چۆپېرى كردبوو، بوتلە بەتالەكهى بەدەورى سەريا بادەدا و
هاواريدەكرد:

- ئەمە بە كوشتى داۋە! وىزانى كردوۋە!
بە توۋپەى و ھەلچونەۋە بوتلەكهى توۋپ دا و ورد
وخاش بو.

كاىراى پۇلىس بە غار لە دواى منەۋە ھات، تەمەشايەكى
لەزگىنى ناۋ كەندەكهى كرد، كلاۋەكهى داكەند، نىشانەى خاچى
بە دەورى خۇيدا كىشا و ئوسا پرويكردە مېتروپولېسكى
ئاۋازخوين وگوتى: - تۆ كىت؟

- ئەمە پەيوەندى بە تۆۋە نىيە.
پۇلىسەكە كەمىك دەبىرەۋە چوو، ئوسا بە نەزاكەتەۋە
پرسى:

- يانى چى، كاىرايەكى مردوو لەو گۆرە كەوتوۋە و تۇش
مەستىت؟

مېتروپولېسكى ئاۋازخوين، بەكاۋەخق ۋەلامى دايەۋە: - من
بىست دانە سالى پىكە مەستم!

من دالىابووم، لە سەر ئەۋەى كە قودگاكهى كاىراى
مردوۋى خورادبووه دەيگرن. ھەندى خەلكى كە ديارنەبوو
چۇن بە ھەۋالەكەيان زانى بوو بە هەشتاۋ لە شارەۋە ھاتن.
مفەۋەزىك بەخق و ەرەبانەيەكەۋە گەيىپە جى، بە پەلە دابەزى،
خۇى ھەلدایە ناۋ كەندەكەۋە، پالتۇكهى سەر مردوۋەكهى

هه‌لدايه‌وه. ته‌مه‌شايه‌كى سه‌روچاوى كرد وپرسى: - كى
يه‌كه‌مجار هاتووه‌ته‌ ديارى؟

ميترو پولسكى به‌رسفى دايه‌وه: - من.

مفه‌وه‌زه‌كه، نىگايه‌كى له‌زگىنى كرد، له‌بن لى‌وانه‌وه و
به‌راو‌يژىكى هه‌ره‌شه ئامىزه‌وه گوتى: - ئاه، به‌ دىتنت
خوشحالم، ئه‌ى پياوه‌ جوانه‌كه!

خه‌لكه‌كه، كه‌ ژماره‌يان نزىكه‌ى پا‌زده‌ كه‌سىك ده‌بوو به
هانكه‌هانك و هه‌لچوونه‌وه، له‌ قه‌راخ كه‌نده‌كه‌ خه‌بوونه‌وه و
ته‌مه‌شاي ته‌رمه‌كه‌يان ده‌كرد. يه‌كىيان هاوارىكرد:

- من ده‌يناسم. خه‌لكى كو‌لانه‌كه‌ى ئىمه‌يه. فه‌رمانبه‌رى
دايه‌ره‌يه!

ميترو پولسكى كه‌ به‌ زه‌حمه‌ت خوى به‌ پى‌وه‌ ده‌گرت،
كاسكىته‌كه‌ى له‌ سه‌رى داكه‌ندىبوو، له‌ به‌رده‌م مفه‌وه‌زه‌كه‌دا
راوه‌ستا‌بوو، هه‌ژده‌ هه‌ژده‌ قسه‌ى گونگ ونامه‌فه‌وومى بو
ده‌كرد. مفه‌وه‌زه‌كه‌ پالىكى به‌ سىنگيه‌وه نا، ميترو پولسكى
كه‌وته‌ سه‌ر ئه‌رزه‌كه، مفه‌وه‌زه‌كه‌ به‌كاوه‌ خه‌په‌تىكى
ئه‌ستوورى له‌ به‌ركى ده‌ره‌ينا و، هه‌ردوو ده‌ستى
ميترو پولسكى له‌په‌شته‌وه‌ تووند به‌ست. ئه‌وجا هاوارى له
خه‌لكه‌كه‌ كرد: - ده‌ى بلاوه‌ى لى‌كه‌ن، هىچ وپو‌چينه‌!

پۆلىسىكى دىكه‌ى چاو سوورى چاو پرووش به‌ هه‌له‌داوان
هات، له‌ ماندوويه‌تيدا ده‌مى داچه‌قى بوو، سه‌رىكى ئه‌و په‌ته‌ى
كه‌ ده‌ستى ياروى ده‌نگىژيان پى به‌ستبوو، گرت و به‌كاوه‌خه‌ق
به‌ره‌و شارى برد.

من كه‌ ته‌واو په‌شو‌كابووم و ترسم لى‌نىشتبوو له‌ شو‌ينى
بويه‌ره‌كه‌ دوور كه‌وته‌مه‌وه. ئىدى ئه‌م قسانه، وه‌كو قه‌ره‌ى
ناسازى قه‌له‌ره‌ش له‌ يادگه‌ما ده‌نگى ده‌دايه‌وه: "واوه‌يلا به
حالى شارى ئه‌ريول!"

هەرچیم دهکرد، ئه‌و دیمه‌نه خه‌مناکه‌ی پۆلیسه‌که‌م که به کاوه‌خو په‌ته‌که‌ی له به‌رکی ده‌ره‌ینا له‌بیر نه‌ده‌چوو، له کاتیکا پیغه‌مبه‌ری په‌ست، هەر دوو ده‌سته سووره تووکنه‌که‌ی به ملکه‌چیه‌وه خسته پشتی خو‌یه‌وه، ده‌تگوت بۆ جاری هه‌زاره‌مین هه‌م جوله‌یه دووباره ده‌کاته‌وه.

دوا‌ی چه‌ند پو‌ژیک‌ی که‌م زانیم که میتروپولسکی داماو دوورخراوه‌ته‌وه. دوا‌ی ماوه‌یه‌کی دی ' کلیچوف 'ش دیار نه‌ما. ژنیکی ده‌وله‌مهن‌دی هه‌تابوو، چوو بوو بۆ گون‌دی و له‌وین‌ده‌ر دووکانیکی زیندرووی بۆ خو‌ی دانابوو.

به‌لام پیتش ئه‌وه‌ی بۆ گون‌دی بروات، وه‌ستا که‌م، که‌م زۆر تاریفی ده‌نگیژی و سترانفانی یارۆی زیندرووم بۆ کردبوو گوتی: - ده‌بن بچم بۆ ئه‌و کافه‌ وباره‌ تا گویی لیبگرم. ئه‌و کاره‌مان کرد، چو‌وین بۆ کافه‌که‌، له‌ ده‌وری می‌ژیک‌ی بچووک دانیش‌تین، وه‌ستام له‌ پیکادا گالته‌ی به‌من ده‌کرد، ته‌شه‌ری له‌ هاتوچۆکه‌رانی هه‌م بار و کافه‌یه‌ ده‌دا، که‌ بۆن بۆگه‌نیان سه‌رداری بیسه‌ر ده‌کرد. وه‌ختایه‌ک که‌ ئا‌برای زیندروو هه‌لیکرده‌ گۆرانی، بزه‌یه‌کی ته‌وسامیز نیشته‌ سه‌ر سیمای وه‌ستام، په‌رداخ‌یک بیره‌ی بۆخۆی تیکرد، چاوانی ئه‌بله‌ق بوون. برۆکانی ویک هه‌تانه‌وه، له‌ ناکاوا هه‌له‌سته‌یه‌کی کرد وگوتی: - هه‌ی زۆل!

به‌ ئه‌سپایی بوتله‌ بیره‌که‌ی له‌ سه‌ر می‌زه‌که‌ دانایه‌وه. کاتی که‌ کلیچوف له‌ گۆرانیه‌که‌ی بووه‌وه، وه‌ستام گوتی: - نه‌هه‌قت نییه‌ براده‌ر. ده‌زانی چۆن گۆرانی بچریت، شه‌یتانه‌ مه‌ستی کردم!

یارۆی زین دروو، ده‌ستی به‌ ستران کرده‌وه، سه‌ری به‌رز کردبووه‌وه و چاوانی به‌ بن میچه‌که‌دا ده‌گی‌را:

جوانیکی ديهاتی رینگه

به کيڙي
 ده گري
 که به که نار مه زرايانا
 راده بري
 ناغام، به دم ورته ورته وه، سووکه پينکه نينیکی بؤ کرد و
 سهري له قاند: - به لي، چاکی ده ليت!
 کليچوف، وه کو بولبول ده چريکاند:
 کيڙي وه لامي ده داته وه
 من هه تيوم، له م دنيايه دا
 که سم نيه.
 ناغام، چاوه سوور هه لگه پراوه کاني ده تروکينيت: - به پاستي
 جوانه! زوله جواني ده ليت.
 ته مه شاي ده که م، زور ئاسووده م، وشه خه مناکه کاني
 گورانيه که، به سهر ژاوه ژاو و هه را و هه نگامه ي کافه که وه زال
 ده بيت و هينده ي دي گه شکه و زهرده خه نه به روح ده دات:
 من له گونديدا به تهن
 بي دوست و بناژو ده ژيم
 نه خوشه ويستم هه به نه هاوړي
 که س لايه کم ليتاکاته وه،
 له ده رگام نادات
 ويستيان بمدهن به بيوه پياوي
 ئاخړ، تو ئه مه به رهوا ده زاني؟
 من به م چاره نووسه رازي نيم،
 بؤ به ختي خوم ده گريم.
 ناغام، به بيتنه وه ي زه په يک شهرم بيگري، که وته گريان.
 سهري له به رخو ناوه و به دهنگي به رز هه نسک هه لده دا وړوندک

به گونايدا دېته خوارى و زهنگول زهنگول، به سهر ئه ژنوكانيا
داده بارى.

دواى گورانى ستيه، كه ته واو هه لچوو بوو، به منى گوت:
- من ناتوانم له وهى پتر ليره بمينمه وه، خهريكه دهخنكيم،
بؤنى ئيره زور ناخوشه، با برؤينه وه!

به لام كه له باره كه وه دهركه وتين و چهند شه قاويك
پويشتين پاي خوى گورى، گوتى:

- پشكوف، با بچينه ريستورانىك و شتيك بخوين و
چايه كى به سهره بكهين، حه زناكه م له ئيستاهه بؤ مال برؤمه وه!
به بى هيچ مامه له و سهوايه ك گاليه كيه كى به كرى گرت
وسوار بووين و به دريژايى ريگا ورتهى ليتوه نه هات. زارى
ليكنه كرده وه، به لام ههركه گه يينه پانسىونه كه، خوى گه يانده
سووچيك و له سهر كورسييه ك دانىشت، په ست و خه مگين،
به ده م چاوگيژانه وه گوتى:

- ئه م پيره سابريته ژانى برده دلّمه وه. به پاستى تووشى
په شيبى كردم. گوئيگره، تو كه كتيان زور دهخوينيته وه و بير
له شت دهكه يته وه، وه ره ئه م مه ته له م بؤ هه ليينه. پياو ده ژى،
چل دانه سال ده ژى ژنى هه يه، مندالى هه يه، به لام هه ر ته نيايه،
كه سيك شك نابات گريى دلى خوى بؤ بكاته وه، ده رباره ي
شتى جورا و جور قسه ي ده گهل بكات، كه ستيكى ده ستناكه وي
دوو قسه ي ماقوولى له گه لدا بكات. بؤ نموونه ئه گهر من
بمه وي ده گهل ژنه كه ما قسه بكه م، هه ر مه پرسه وه كو ئه وه
وايه قسه له گهل ديواردا بكه م. چاوه پوانى چى ليتده كرى؟
ئو وىش سه رقالى خوى هه يه. مالى هه يه، مندالى هه يه. ئيدى
به لايه وه گرينگ نيه من پوحم هه يه يان نا.

پياو كه ژن ديتى، ژنه كه ي تا يه كه م مندالى ده بيت، دوست
و هاوپتيه تى. ئيدى زوربه ي ژن وميرد واهين، به لام ژنه كه ي

من، به خۆت دهیبینی، دهیناسیت چ مالنیکه! نه مانگایه نه گویرهکه. بریتیه له تۆپه لیک گوشت، سندانم لیدا! ئینی برادر، به راستی بیتاقت بووم.

پنیکت بیرهی ساردی تالی هه لدا. تاویک بیدهنگ بوو، ئهوسا دهستی خسته ناو قژه دریژهکهی و دریژهی دانی:

- خه لکی به شیویهکی گشتی بو ده له و دوو پوو و خویرین. بۆ نمونه تۆ، ده ربارهی ئه م بابته یان ئه و بابته قسه بۆ کرێکارهکان ده کهیت. من ده زانم ژیا نی ئه وان پره له بیدادی و نه هه قی.. به لام که سه یریان ده که ی ده بی نی ئه وانیش دز و درۆزن، په نگه وا هه ست بکه یت که قسه کانت کاریان تیده کات و وه کو تۆویک له میشکی خالی ئه واندا ده پو یت! هه لبه ته وانییه، تۆ هه له ی! خه لکی ئه مه کدار و پتزان ده ست ناکه وئ، ئیدی باو باوی عه وام خه له تینییه! تۆ هه ر قسه یه کیان بۆ ده که یت، یه کسه ر بۆ منی دینن! پیوتر و ئوسیپ و ئه وانی دیکه ش، دین بۆ لام و هه رچییه کیان پین ده لینی، موو به موو بۆ منی ده گپه نه وه، پیت سه یره؟! ئه و ئوسیپه ی که به رواله ت دۆستی گیانی به گیانی تۆیه، هه موو قسه کانی تۆم بۆ دینیت. له م باره یه وه چ ده لیتی؟

من که له راده به ده ر حه په سابووم، هه چم نه گوت، زمانم به سترابوو. وه ستام، هیدی هیدی، قوم قوم، بیره که ی ده خواره وه و دهنگی نه وی کرده وه وگو تی:

- ئه مه حه قیقه تی شته کانه. تۆ ئه م په نده ده زانی که ده لیت: " ئه گه ر قسه کردن زیو بئ، بیدهنگی زیره " ها؟ ئه و بیرو که یه ی که به نیاز بووی سه فه ری ولاتی فارس بکه ی، بیرو که یه کی زورچاکه، به لای که مه وه له زمانی خه لکه که ی ئه وینده ر حالی

ئابىت، زمانىكى بيانىيە، بەلام لىترە زمانى زىكماكى خۇت، قورپاۋە قورپاۋ..

پرسىم: - يانى ئوسىپ، قىسەكانى مىنت بۇ دەگىرىتەۋە؟
- بىنگومان. پىت سەيرە؟ ئەۋەى ئەۋ دەگىرىتەۋە، بارىتەقاي ھەموو ئەۋانى دىكەيە، پىۋىكى چەنەبازە، پىۋىيە پىۋى، ھەر ككى لە پىۋى كەمە. نا پىكوف گىان، وشە ناچىتە دلى خەلكىيەۋە. ھەقىقەت؟ تۇ ئەۋ خۋايە كى گوى لە ھەقىقەت دەگرى؟ ۋەكە بەفرى پايىزە، بە سەر ھەرى و قورپا دەبارىت، قورپەكە شلىتر دەكاتەۋە..

بە دەم بىرە خۋاردنەۋە، بەرەبەرە، بەبى ئەۋەى سەرخۇش بىت، بە ئاۋ وتاۋتر قىسەى دەكرى:

- بەپاستى ژيانىكى ناخۇشە، مەۋۇف زۇر تەنىايە! ئەۋەى كابراى گۇرانىبىژ دەگوت دروستە: نە دۆستە ھەيە نە ئاشنا..
پوانىيە دەۋر ۋەبرى خۇى، دەنگى نەۋى كرر و لە سەرى پۇيى:

- مىن ماۋەيەك لەمەپىش دۆستىكى جۋانم گرتبۋو، تىدەگەى؟ بىۋەژنىك بوو كە مىردەكەى لەسەر قەلبەزەنى پەھەنەى سىبىرىا كرابوو، ئىدى لىترە ناسىۋىم لەگەلىا پەيدا كرر، ئەم ژنە داماۋە تاۋە پولىكى نەبوو، دەلالىك بەمنى ناساند. مىن پەلەم نەكرر، كەۋتمە تاۋىبى. ژنىكى باش، جۋان، وشەرىف بوو. يەك دوۋجار دىتم، جارىك پىم گوت: باشە ئەمە چۇن دەبى، مىردەكەت لە زنداندایە وتۇش لىترە خۇت پادەستى مىن دەكەيت و ناۋاكى لىدەكەيت، دەتەۋىت بچىت بۇلاى؟ ھەۋلىدەدا ھەرچۇنى بوۋە، بچى بۇ تاراۋگە بۇلاى مىردەكەى. گوتى: 'چ قەيدىيە، مىن خۇشم دەۋى، ئەۋ زۇر بۇمىن باش بوو، پەنگە ئەۋكارەى لەپىتاۋ مىندا كررىت، مىنىش لەپىتاۋ ئەۋدا ئەمە لە كەل تۇدا دەكەم. گوتى: پىۋىستى بە پارەيە. بابايەكى خانەدان

بوو، فیری خوشگوزهرانی بوو. گوتی: ئەگەر هەرخۆم بوايەم،
شەریفانە دەژیام و ئەم کارەم نەدەکرد. تۆش پیاویکی باش
دیاریست، بەلام تەسایە چیتەر ئەم بایەتەم لەگەڵدا مەکەو،
بەراستی برینم دەکولیتەو، ژان دەچیتە دڵمەو!...

ئیدی ئەلکسی هەر پارەیکم پێ بوو دامی، لە هەشتا پۆبل
زیاتر بوو، پیتمگوت: بمپورە، ناتوانم چیتەر بتبینم، هەنگی ملی
پینگام گرت و پۆیشتم..

دواي بێدەنگییەکی کەم، نیشانەی سەرخۆشی و مەستی لێ
بەدیارکەوت و ماندووییەتی زۆری بۆ هێنا، ئەوسا لە بن
لیوانەو گوتی:

- شەش کەپەت چووم بۆلای بەلام هیچ شتێک پووی نەدا،
نا، من نەمتوانی. پێنج یان شەش چەلێش چوومە بەر
شوقەکە، بەلام زاتم نەکرد لە دەرگا بدەم و بچمە ژوورەو،
هەروا بەدەستی بەتال گەپامەو. ئیستا ئیدی تەواو پۆییو..
هەردوو دەستی نایە سەر میزەکە، بە قامکان کەوتە لێدانی
میزەکە. لە بن لیوانەو گوتی:

- لە خودا دەپاڕیمەو کە جاریکی دیکە نە ی بینمەو!
پەنگە نەتوانم جلەوی خۆم بگرم! دە ی واچاکە بۆ مال
پۆینەو!

لە پێستۆرانتەکە وەدەرکەوتین، ئەوجار جار بەلادا دەهات و
لەبەرخۆو ورتە ورتیکی دەکرد:
- بەلێ، دۆستی ئازیزم، ئاوها..

ئەم ئیعترافی ئەو غافلگیری نەکردم. ماویەک بوو هەستم
بەوێ کردبوو کە گۆرانیکی بە سەر ژیاڤیا هاتوو. بەلام من
سەبارەت بە پابۆچوونەکانی دەربارە ی مانای گشتی ژیاڤ
زۆر پەست بووم و ئەویش لە متمانە ی نابەجێی من بە ئوسپ،
ناپەحەت بوو.

من سڄ دانه هاوینم به چاودیرییه وه، له نیو ټو شره
دووکانه دا، که وهکو شاریکی مردوو به پتوه وه ستابوون، به
سهربرد، چاودیری ټو کریکارانه م دهکرد که له پاییزا دووکانه
شیواوه کانیان ده پوخاند و له به هارا دووباره و به هه مان شیوه
دروستیان ده کردنه وه.

ټاغام، سوور بوو له سهر ټوهی بایی ټو پینچ پښلی که
مانگانه دهیدام، کارم لئ بکیشیته وه. که ناو دووکانه کانیان
تخته پښ بگردایه، ټهرکی من ټوه بوو، پانتایی ناو
دووکانه که به قولی دوو پتیان هلبکه نم و پاکی بکه مه وه.
ټه گهر بق ټم کاره کریکاری ټاسایان بگرتایه، به لای که مه وه
پوژئی پښلیکی وهرده گرت، که چی هیچیان به من نه ده دا، که
ټم کاره شم دهکرد نم ده پهرژایه سهر ټوهی چاودیری
دارتاش و تخته به سته کان بکه م، که ههرکه چاوت لئ غافل
بگردنایه، ده سک و قفلی دهرگا کانیان دهر دینا و ههرشتیکی
وردیان به رده ست بکه وتبایه ده یاندزی.

کریکاره کان و قونته راتچیه کان، ههر دوولایان به
هه موو جوړئ هه ولیانده دا بمخه له تیښن و به وپه پی چاو
قایمیه وه دزی بکه ن، ټه گهر به دزییه وه بتگرتبان که م وزور
خویان شلوئ نه ده کرد وله خو ته ریق نه ده بوونه وه، به لکو،
وهکو ټوهی نه بایان دیبی نه باران، به سهر سامیه وه
ده یانگوت:

- تو له پیناوی پینچ پښلاند، به ټه اندازه یک خوت ماندوو
ده که ی، خه لکی به بیست پښلیش ټو کاره ی تو ناکه ن. پیاو
که تو به و حاله وه ده بینیت، پتکه نین ده یگریت.

بۇ ئاغام رۈونكردهوه كه ئهگەر بهم كارهى من يەك پۇبلىت
 بۇ بگه پستهوه، بهلام له سۆنگهى چاودىرى نهکردنى
 كرىكارهكانهوه ده پۇبل و زياتریش زهرەر دهكهيت. بهلام ئهو
 گومانى وابوو كه دهمهوى ههلى بخهلهتینم و وهكو كهسىكى
 شارهزا چاویكى دادهگرت وبهرسقى دهمامهوه:
 - ههول مهده بمخهلهتینی!

ئیدی دانیابووم لیم به گومانه و وا ویتادهكات شهريکه
 دزی کریکارهکانم. دلم به حالى دهسووتا، بهلام هیچ کاتیک
 تووره نهدهبووم. ئەمه کاریکی ئاسایی بوو: ههموو خهلكهكه
 دز بوون، كهس له دزی نهدهپرینگایهوه، تهنانت ئاغاشم، كۆی
 له دزینی مالى خهلكی نهدهكردهوه.

بۇ نموونه وهختایهك له كامپهكه تهواو دهبوو، سهريکی
 دووكانهکانی دهدا تا بزانی پتویستیان به چ نۆژهنکردنهوهیهك
 ههیه، زۆرجار چاوی به ههندی شتی له بیرکراو وبهجیماو
 دهكهوت وهكو: سهماوهر و ئامان و قۆری و مقهست و
 سهندووqین پر له کهل وپهل به منی دهگوت:
 - ئەمانه بکه به لیستیك و بیانبه بۇ عهمارهكه!

پاشان، ههرچهکی لهوانه پتویست بوايه، بۆمالی دهبردهوه
 و داواى لیدهکردم لیستیکی تازهیان پین دروست بکه.
 من يەك له بارى خۆم تهماحم له هیچ شتیك نهبوو،
 تهنانت تهماحم له کتیییشدا نهبوو. کتییخانهکهم بریتی بوو له
 کتیییکی بچووکی بیرانجیه وکۆمهله شیعیکی هاینه. حهزم
 دهکرد شیعههکانی پوشکین بکرم، بهلام تاقه کتییفرۆشهکی
 شار که پیرهمیزیکی خلهفاو بوو، داواى نرخیکی زۆری دهکرد.
 بهلام کهم و زۆر تهماحم لهو موبیله و مافوور و ئاوینه و

شتانه نه‌بوو، که له شوقه‌که‌ی ئاغاما به نارېنک وپېنکی که له‌که بووبوون. به پاستی قه‌واره و بژن و په‌نگه دزئوه‌کانیان، نه‌عسابی نارپه‌حەت ده‌کردم. به‌پاستی زورم پق له ژووره‌کانی ئاغام بوو که پرېوون له شتی تووپه‌هات و زیاده، زورم پیناخووش بوو که ئاغام شتی خه‌لکی دینا و، له سه‌ر نه‌وشته بیکه‌لک و زیادانه‌ی ماله‌وه که له‌که‌ی ده‌کردن. خو شوقه‌که‌ی شاژنه مارگوش زور قه‌ره‌بالغ بوو، پرېوو له که‌ل وپه‌ل، به‌لام شته‌کانی نه‌و به‌لای که‌مه‌وه جوان بوون.

ژيانم به‌گشتی، بئ سه‌روبه‌ر و گه‌وجانه ده‌هاته به‌رچاو، پرېوو له گه‌وجاتی. بۆ نمونه که هه‌وا که‌مېک خو‌شبايه، ئېته ده‌ستمان به نۆژه‌نکردنه‌وه‌ی دوو‌کانه‌کان ده‌کرد، به‌لام زوری پېته‌ده‌چوو له به‌ه‌ارا پوباره‌که هه‌لده‌ستا و دوو‌کانه‌کان پر ده‌بوون له ئاو و پارکېته‌کانیان هه‌لده‌وشايه‌وه‌و ئاو ده‌يبردن و، ده‌رگا‌کانیان ده‌ئاوسا. که لافاو‌که ده‌نېشته‌وه کۆله‌که دارينه‌کان بۆگه‌نيان ده‌کرد. ئیدی نه‌م بويه‌ره به دريژايی ده سالان، هه‌موو ساليک دووباره ده‌بووه‌وه‌و زه‌ره‌ريکی زور به‌ر خه‌لکی ده‌که‌وت، که‌س نه‌بوو، بېر له چاره‌سه‌ريک بکاته‌وه و پيش به‌م لافاو‌ه بگري‌ت. سه‌باره‌ت به‌و که‌شتی و به‌له‌مه بچوو‌کانه‌ی که هه‌موو ساليک سه‌هۆله‌بە‌ندانی زستان غافلگيري ده‌کردن و تيکی ده‌شکاندن، هه‌مان تاس و هه‌مان حه‌مام بوو، به‌له‌مه‌کان ده‌شکان، خه‌لکی دووباره دروستيان ده‌کردنه‌وه‌و هه‌مديس له وه‌رزی زستانا ده‌شکانه‌وه، ئیدی نه‌م خولانه‌وه بېته‌وده‌يه‌ی خه‌لکه‌که‌م له‌م بازنه بۆشه‌دا زور له‌به‌ر گران بوو! وه‌ختايه‌ک هوی نه‌مه‌م له ئوسپ پرسی، پېنم پېنکه‌نی و گو‌تی:

- تەمەشای ئەم قەلەرەشە بکەن چۆن دەقېنیت! تۆ ھەقت
چىيە؟ ئەم کارانە چ زیانتيان بۆتۆ ھەيە؟ کەي ئەمە خەمی
تۆيە؟

ئەوجا، يىئەوھى پرشنگى تەوسامىزى چاۋە شىنەکانى
دابمرکیتەو، چاۋى لە چاۋ ھاوتەمەنەکانى خۇيا، زۆر ساف و
گەش بوون، بە پاۋىژىكى کەمىک جديتر گوتى:

- تۆ زۆر ئاقلى کە ئەم شتانە سەرنجت پادەکيتشن!
ھەرچەندە ئەمە بۆ ئىستا ھىچ سوودىكى بۆت نىيە، بەلام
لەگىنە پۆژى لە پۆژان بە کەلکت يىت. خراپ نىيە پياو
سەروکارى دەگەل ئەقلدا ھەيىت. زۆر شتى دى ھەيە پىويستە
سەرنجت پابکيتشيت..

ئىدى کەوتە گىرپانەوھى دياردە باۋەکانى ناو خەلکى:
- تۆ گوچ لە سکالا وگلەيى خەلکى بگرە، خەلکانىک ھەن
گلەيى دەکەن: " ئىمە زەوى وزارمان زۆر کەمە، لە نرخى
نەبوودايە " لەو کاتەدا کە گلەيى دەکەن قولگا ھەلدەستى و
ھەموو زەويەکان دەکاتە ژىرەوھ. يان گلەيى دىکەي خەلکى
ئەمەيە: " ئاۋى قولگا ھەستاۋە! لافاۋى بەھار و بارانى ھاوين
کەندان چىدەکات و قولگا دووبارە زەوييەکان نقوم دەکات!

ئوسىپ، بى لايەنانە ئەو دياردانەي دەژمارد، جۆرە
غروورىک لە قسەکانيا پەنھان بوو، وەکو بلىنى بەخۇي دەنازى
کە ئەو شتانەي دەزانى. لە سەرى پۆيى: - شتىكى دىکەش
ھەيە کە شەواتە!

لەم پوۋەشەوھ ھاۋرەئى ئەو بووم، دەمزانى ھەموو
ھاوينىک بەشى لە جەنگەل و يىشەکانى کەنارەکانى قولگا
ئاگريان دەگرت. لە مانگى ھەوت بە دواۋە دوۋکەلىكى
زەردباۋى چى بەرى ئاسمانى دەگرت و دنيای لىل دەکرد.

ئوسىپ لە سەرى دەپوات:

- بېشە و جەنگەلەكان، ھەرنەيسە، ھى دەولەتن، يان ھى دەولەمەند و مولكدارهكانن. جوتياران لىرەواريان نىيە. ئەگەر شارەكانىش بسووتىن زۆر گرىنگ نىيە، مەكۆ ومەلەبەندى دەولەمەندانن، خەمى من و تۆ نىن. بەلام تۆ گوند و شارە دىيەكان وەرېگرە، ھەر ھاوینىك چەند گوند و دى دەسووتىن! بەلاى كەمەوہ سەد گوند دەسووتى؟ ئەمە زىيانىكى يەجگار گەرە!

نەرمە پىكەنىنىكى بۆ دەكات و دەلىت:

- ئىمە ئازارمان ھەيە بەلام ئاوەزمان نىيە! من وتۆ ئەوہ دەزانىن كە مالدارى و كاروكاسبى ئەو خەلكە بۆ خۆيان نىيە، بەلكو بۆ ئاگر و ئاوە، كردهى ئەوان و بردهى ئاگر و ئاوە!

بەبىزارىيەوہ پرسىم: - باشە تۆ بۆ پىتدەكەنىت؟

- بۆ پىتدەكەنم؟ ئاگر بە پوندكان نايەتە فەمراندن..

دلىابووم، ئەم پىرەمىردە قۆزە، ئاقلترىن كەس بوو كە تا ئىستا تووشى بووبووم. بەلام تا ئىستا پەيم بەوہ نەبردبوو كە ھەزى لە چىيە يان پقى لە چىيە.

لە كاتىكا لەو شتانەم دەپرسى، زىاتر گىيانى كونجكاوى لە

لا وپوژاندم و لە سەرى پۆيى:

- تۆ تەمەشای ئەو خەلكە بكە، بزانه چ وزەيەكى

ويزانكەريان تىايە! بۆ نموونە ئاغات وەرېگرە، بزانه چۆن ھىز و توانای تۆ تالان دەكات. يان تەمەشای ئەو ئاسىيوہ بكە كە قودكا پىتى دەگەيەنى، كوپم دەوئى بتوانى ئەو ئاسىوانە بژمىرتىت - لەوہ زىاترن كە بىنە ژماردن. ئەگەر كوختەيكە بسووتى، دەتوانى يەككىكى دىكە لە جىياتى دروست بكەيتەوہ، بەلام ئەگەر مرقىنىك بروختىت و ھەرەس بىتتت، ھەرگىز

دروست ناکرېته وه. ئهرداليون يان گريگوری به نمونه
وهربگره. تهمهشا چۆن له دووکه لا نقوم بووه. گريگوری،
پياويکی به ئاوهز نيه بهلام پياويکه سهرپيژ له سۆزا وهکو
چۆن کۆمايهک پووش گر دهگرئ و کلپه دهکات، بهو ئاوايه گر
وکلپه ليهرز دهبيته وه. ژنان وهکو چۆن کرم له جهستهيهک
دهوپوکين، بهو ئاوايه بهسهر يا دادهبارن و تتي دهوپوکين.

من له پووی لاپرهسهنی و فزوليهته وه، نهک له پووی زيز
بوونه وه ليم پرسى: - باشه بۆچى هه ر قسهيهکت بۆ دهکهه،
بۆ ئاغامى دهگيرپته وه؟

ئهم پرسياره، به هيچ جۆرى ئيجراجى نهکرد، زۆر به
شينهى بهرسقى دامه وه:

- تا له بيره شهپانهکانت ئاگادارىي. تا ئامۆزگاريت بکات.
ئهگه ر ئه و ئامۆزگاريت نهکا، کى ئامۆزگاريت بکات؟ من به
مه بهستى شۆفارى و دوو زمانى قسه کانتى بۆ ناکيرمه وه.
باوه ر بکه له بهر خۆتمه، تۆ کورپکى که ودهن و بى ئاوهز نيت،
بهلام هيچ شهيتانيک نازانيت چيت له بير و خه يالدايه. باوه ر
بکه ئه گه ر شتيک بدزيت، خه بهرت ليتادهه، ئه گه ر له گه ل کچاندا
دهر بچيت قسه ناکهه، ئه گه ر بخۆيته وه و سه رخۆش ببیت هيچ
ناليم. بهلام دلنياهه، هه موو ئه و بيروخه يالانهى له زه يننتايه بۆ
دهگيرمه وه.

- که واته له ئيستا به دواوه قسه ت بۆ ناکهه!
که ميک بيدهنگ بوو، له که يه کى رهش به ناو له پييه وه بوو،
سهرى و ئه و جا نيگايه کى باوکانهى کردم، سه ريکى له قانده
وگوتى:

- وانپيه، درۆ دهکهيت. جگه له من کيت هه يه قسه ي بۆ
بکه ي؟ هيچ که سيک.. بۆيه ناچارى هه موو قسه يه کم بۆ بکه يت..

لهوساته دا " ئوسىپ "م وهكو ياكوفى تونچى هاته بهرچاو،
ههرچهنده ئوسىپ، لهو پاك و خاوينتر بوو، بهلام وهكو ئه
گوڤى به هيچ كهس و هيچ شتيك نهدهدا.

ههنديجار، پيوتر فاسيليف و ههنديجاري دى پيوترى
عهربانچى وهبير ديتنامهوه، ههندي جاري دى پندهچو
ههنديك خالى هاوبهش له نيوان ئه و باپيرما ههبيت - ئيدي
لهم پوووهو يان لهو پوووهو له ههموو ئه و پيرهميزانه دهچو
كه تا ئيستاسى بوومن. ههرههمويان لهو پيرهميزانه بوون
كه تا پادهيهكى زور مايهى سهرنج بوون، كهچى من ههستم
دهكرد ژيان لهگهلهوانه دا زور دژوار و قيزهونه. لهوه
دهچوو به ئاموژگاريه موڤاليه زور و زهبندهكانيان، وهكو
خوره بدنه پوخت و دلت بخون. باشه ئوسىپ پياويكى باش
بوو؟ نهخير. شهپاني بوو؟ نهخير. پياويكى به ئاوهر بوو،
ئهمم به پوونى تيا دهبينى. سهرم له بادانهوه زهينيه
سهرهكاني دهسورما، گهيمه ئه و قهناعهتهى كه باندورى
شيوازى بيركردنهوهى له سهر من كهمه، له ئهجاما، ههستم
دهكرد رقم ليهتهى، خوشم ناوئ..

ئيدى جوهره هزرينتيكى رهشبينانه له ناخما دهجوڤشا:

"خهلكى به يهكدى نامون، وپراى مجامهله و پيكهنينى
دۆستانه، ههرههمويان نامون به دنيا و خهلكى دنيا. پندهچى
شتاقيان داوى خوشهويستى به ئهرز و خاكيانهوه نهبهستى.
تهنيا نهنكم ژيان و خهلك و ههموو شتيكى سهر پرووى زهوى
پاستگويايه خوش دهويست. نهنكم و، شاژنه مارگو."

ههنديجار ئهم بيرانه و بيرين هاوشيوهى ئهمانه وهكو پهله
هورينكى تاريك كهلهكه دهبن و ژيان خهفه وخهمناك دهكهن،
بهلام ئهلهرناتيفى ئهم ژيانه كامهيه؟ چون فرياي خوم بكهوم،

پوو بکهمه کوئ، دهردی دلم به کئی بیژم؟ جگه له ئوسپ
کهسی دیکهم شک نه ده برد، زیاتر و زیاتر په نام بۆ ده برد.

ئیدی به پوالت زۆر به بایه خوه گوئی له وړینه گهرم
وگوره کانم دهگرت، بۆ ئه وهی بچینه بنج و بناوانی ئه ندیشه
په نهانه کانم، به پرس یاران دایده گرتمه وه و پاش
ئه نجام گیریه کانی خوئی، به هینمی دهیگوت:

- دار کرۆک، ته بیرکی سرکه، به لام ترسناک نییه، کهس
لئی ناترسیت. من دلسوزانه ئاموژگاریت دهکهم که تا ته مهنی
بالح بوون بچیه دیر، تۆ که سیکی ده ماوه ری، به ئاسانی
ده ره قه تی وه عزخوانی دیت. ئهم کاره سوکناپی به دلت
ده به خشیت و پهنگه پاره یه کیشته ده ست بکه وئ، پر به دل،
دلسوزانه هه ز دهکهم ئهم کاره بکهیت، تۆ بۆ کاروباری ئهم
دنیا به نه خولقاوی، ده ترسم ده ره قه تی گیرمه و کیشه کانی ئهم
دنیا به نه ییت..

من به هیچ جوړی هه زم نه ده کرد بچمه دیر، به لام هه ستم
ده کرد، له ونگهی ژيانا سه ره گردان بووم. له ده روویه ک
ده گه رام که ده رباز بېم. ژيان له به رچاوم وه ک بېشه یه کی
وه رزی پاییز ده چوو، که دوا قارچکیان کو کرد بینه وه و ئومیدی
هیچی تری لئ نه کریت.

من ئودگام نه ده خواره وه، دواي ئافره تان نه ده که وتم، له
جیاتی ئه وشتانه خووم دابووه کتیبان، تا زیاتر کتیبانم
ده خوینده وه زیاتر بیهوده یی ژيانی بۆش و به تال و بئ ئامانجی
زۆربه ی خه لکیم بۆ به دیارده که وت، ئه و ژيانه ی که من به هیچ
جوړی پئی پازی نه بووم. له ته مهنی پازده سالیدا به ئه ندازه ی
پیره میژدیک بیرم ده کرده وه. هه رچیه کم خویند بووه وه،
هه رچیه کم بیبی بوو، هه رچیه کم بیستبوو، هه ره موویم له
میژکی خو ما که له که کردبوو، میژک و زه ینم له عه ماریکی

تاریک دەچوو که پر بئ له دار و شتی جۆراوجۆر، هەرچیم
دەکرد نەمدەتوانی پۆلێتیان بکەم و جیاپان بکەمەوه.

ئیدی ئەم بیروبۆچوونانە، وەکو چۆن ئاو کەشتیەکی شکاو
دینێ و دەبات، بەو ئاواپە جۆلانەیی پێدەکردم..

من نەگبەتی، سکالا، نەخۆشی خەلکم زۆر بەلاوه ناخۆش
بوو، هەر دیمەنێکی ھۆشیانەیی وەکو خۆنپێژی، شەقاوەگەری،
قەرەقەشە و شەپە دەم، دەھری دەکردم، دەیکردم بە ھەیانێکی
دەندەیی ئەوتۆ کە دەمویست پەلاماری ھەر کەسێک بەدەم کە
بکەوێتە دەستم و تێرۆپێ بکۆتم، کە پاشان لەم کارەیی خۆم
تەریق دەبوومەوه، ھەندێجار ئارەزووی لێدانێ کەسێکی زالم
بەجۆرێ بەسەرما زال دەبوو، بە خوت و خۆپایی بەگژ ئەم
و ئەودا دەچووم، ئیستاش کە ئەو حالەتانەم بێر دەکەونەوه، لە
شەرمان ھەموو گیانم وەسەرئاو دەکەوێت.

دوو کەس لە مندا ھەبوون، یەکیکیان گۆساخی و ھەرزەیی
و ھەموو لایەنە دزیو و کرێتەکانی ژیاانی جەرباندبوو، ئیدی
پۆتینیەتی ژیاانی ترسناک وای لێکردبوو لە ھەموو شتێک بە
گومان بئ و بەو پەپێ نائۆمیدی بپوانیتە ھەم خەلکی و ھەم
خۆی. ئەم کەسە ئارەزوومەندی ژیاانیکی ئارامی گۆشەگیری
دوور لە شاران و لە خەلکی بوو. خەونی بە سەفەرێکەوه
دەبینی کە تەنیا کتیبان لە گەل خۆیدا ببات، سەفەری ولاتی
فارس بکات، یان بچیتە خەلوەتەوهو لە دێریکا بگیرسیتەوه.
یان لە کوختەییەکی ئاو لێرەوارێکا بگیرسیتەوه یان لە کابینەیی
پاسەوانێکی ھێلی ئاسندا بجەوێتەوه یان لە قەراخ و
دەوروبەری شارا ببیت بە ھەس ھەس. چەند خەلکی لە
دەوروبەری ئەودا کەم بواپەن و لە بەشەرەن دەوربایە بۆ ئەو
باشتر بوو.

که سه که ی دووه می ناخم، ریک پیچه وانه ی که سی یه که م بوو، به روحی پیروزی کتیبان غوسلی ته عمید کرابوو. ئه ویش وه کو که سی یه که م باوه پی به بالادهستی زالمی و سه ختی ژیان هه بوو، دلنیا بوو که زولم و جهوری ژیان ده توانی به ئاسانی سه ری به پینئ یان بیخاته ژیر پیوه، به لام به پیچه وانه ی که سی یه که مه وه کولی نه ددها، هه موو هیز و توانای خوی ده خسته گه پ که به رگری له خوی بکات، قه بوولی نه ده کرد دل و پوچی بخاته خزمه تی ریسواییه کانه وه. ددانی چیر ده کرده وه، کوله مستی ده گوشتی، ئاماده ی هه موو شه پ و گه نکه شه یه ک بوو. ئاسووده یی و خوشه ویستی خوی له کارکردنا ده بینئ، ئیدی وه کو قاره مانئ ناو پۆمانه فره نسبه سوارچاکیه کان، شمشیری له خوی ده به ست وله گه ل که مترین، هه لچوون و تووپه بووندا، هه لیده کیتشا و به کاری ده برد...

له م سه رو به نده دا، دژمنایه تیه کی تووندم له گه ل ده رگاوانی کاباره یه کی شه قامی مالا بوکروفسکایا دا هه بوو. یه که مجار که دیتم و ناسیم به یانییه ک بوو که ده چووم بۆسه ر ئیش بۆ کامپه که، سه یرم کرد راکیش راکیش ئافره تیکی سه رخوشتی له عه ره بانه یه کدا که له بهر ده رگای کامپه که وه ستابوو، دینایه خواری، ئه م ئافره ته یه کینک بوو له مشته ریانئ کاباره که ی ئه و، هه ردوو لاقی ئافره ته که ی گرتبوو، پایدیه کیتشا، ده یویست بییه تیتته خواره وه، گۆره ویه کانی داکه ندرا بوو، ته نووره که ی هه لدرابوو وه و تا ناوقه دی به ده ره وه بوو. ئه م پیاوه بی ته ربیتته، هه ر جنیویکی به ده ما هاتبا به و ئافره ته بیتنه وایه ی ده دا و تف بارانی ده کرد. ئافره تی داماو، به قژی په ریشان وده می داچه قیو وباسکی پرووت وخواوه وه، به ره به ره له ناو

گالیسکه که وه داده خزی. هه وه لجا پشٹی، دواپی سهری که وت به سهر کورسی عهره بانه که دا، نه وجا داخزایه سهر پکیفی عهره بانه که، نه نجام کابرای دهرگاوان ده له کی دا وجه سته ی شینه وه بووی ژنه ی تاین، به دهما که وته سهر شۆسته که وغل بووه وه.

کابرای عهره بانچی، که نه جاتی بوو، قامچییه کی خێوانده پشٹی نه سپه که ی وبزی دهرچوو. نه وجا کابرای دهرگاوان وه کو چۆن ولاخیک له عهره بانه یه ک ده به سترئ، به و ئاویه، خۆی به نیتوان ههردوو لنگی ژنه ی داماوا کرد، له ههردوو لاقی نوی و به سهر شۆسته که دا که وته راکیثسانی. که نه و دیمه نه م بیننی به جارئ شیت و شبر بووم، به هه شتاو به ره ولای نه و چووم، پیک له م کاته دا، خۆم و شانسم، نه و تهرزووه ی پیم بوو، له ده ستم که وت، نه م پیکه وته من و دهرگاوانه که ی له به لایه کی گهره پزگار کرد. به هه ر حال به هه شتاو بۆ کابرای دهرگاوان چووم، دام به عاریدیا، که وته نه و دیو شۆسته که وه. بیئنه وه ی گوئ به و بده م، به ره و خانووه که چووم، به تووندی له زه نگی دهرگام دا، دهرگا کرایه وه، چه ند پوخساریکی ناحه ز هاتنه بهر دهرگا، من هه ندئ قسه ی هه له ق و مه له ق و نامه فوووم کرد، پتده چوو به شیتیم بزائن. ئیدی گه پامه وه، نه و نه وزانه م، که له ده ستم که وت بوو، دۆزییه وه و ملی پیکای خۆم گرت. که به ره و پوباره که به پتیه بووم، تووشی هه مان عهره بانچی بوومه وه. هه ر له سهر عهره بانه که وه هاواری کرد: - ئافهرین، ده ستخۆش، باشت ته من کرد!

هیتا تو پرهیم نهیشتبووهوه، یه کسه به پووی کابرای
 عه ره بانچیا هه لشاخیم که بچی هیشتوویه تی یاروی دهرگاوان
 بهو شیوازه نه نگیه مامه له دهگل ئه و ئافره ته داکات.
 زور به هیمنی و بگره به جوړه ته وسیکیه وه به رسفی
 دایه وه:

- من هه قم چیه به سه ره وه. ئاغا یان خستیانه ناو
 گالیسه که وه و کرپی تا ئیره یان دامی، ئیدی هه قم چیه چون
 په فتاری دهگل دهکن یان نا؟ گرینگ کریکه مه، من کرپی
 خوم وهرگرتووه و ته و او.
 - باشه نه گهر بیانکوشتابیه؟!

وه کو یه کیک به کوشتنی ژنانی سوزانی و سه رخوشان
 پاهاتین گوتی: - کوشتنی ئه و جوړه ئافره تانه ئاسان نییه.
 لهو بویه ره به دواوه، ته قریبه ن هه موو به یانییه ک کابرای
 دهرگاوانم دهبینی، که له شه قامه که ده په پیمه وه ده مبینی، یان
 شوسته که ی گسک ده دا یان له سه ر پلیکانه که داده نیشته وه کو
 ئه وه ی چاوه پوانی من بکات. که لئی نزیک ده بوومه وه له جپی
 خوی هه لده ستا، قولی لی هه لده مالی و به هه په شه وه ده یگوت:
 - دم وقه پوزت ورد وخاش ده کم ها!

ئهم پیاوه له چل سالان زیاتر بوو، کورته بالا و ورگن بوو،
 ورگی له ورگی ژنی دووگیان ده چوو، لاقی کورت و
 خوار بوون. لهو بهر دهرگایه ده وه ستا به من پنده که نی. لوتف
 ومه حبه ت و میره بانی به نیگایه وه دیار بوو. ئه هلی شه پ و
 ده عوا نه بوو. باسکه کانی له باسکه کانی من کورتر بوون.
 دوا یه ک دوو هیزش و په لامار کولی ده دا و پاده ست ده بوو،
 هانکه هانکی پنده که وت و ده یگوت: - پاره سته بوم پشيله
 کیوی بزانه چیت به سه ر دینم!

من زوو له م قهرقه شه بئ مانايانه بئزار بووم و پئمگوت:
- گوي بگره قه ل پياو. يه خه م له يه خه بکه وه، باشه؟
به جوره گله بيه که وه گوتي: - خه ئاي خوته، بئ داکوي له
خه لکي ده که يت؟

لئم پرسى: - بوي ئه و پوژه ئه و ژنه بيئنه وايه ت به و
جوره پاده کيشا؟

- جا تو هه قت چيه؟ به زه ييت پئيدا ديته وه؟
- بيگومان.

که ميک بيئده نگ بوو، که في لالغاوه کاني سري و ئه و جا
پرسى:

- به زه ييت به پشيلانيشدا ديته وه؟
- به ئن، دلم به حالي پشيلانش ده سووتئ.
يه کسه ر گوتي:

- تو که سيئکي که وده ن و دروژن و به پهللايت، بوم
به وسته، نه مرم فيرت ده که م چون بژيت!

ناچار بووم به و پئگايه دا برقم بئ سه ر ئيشه که م، کورت
ترين پئگا بوو. به لام بئ ئه وه ي تووشي نه بم، به يانيان زور
زوو له ماله وه به پئ ده که وتم. دوو سي پوژه به سه لامه تي
بووري، به لام دوو باره سه ر وسه کوتي پيدا بووه وه، له
دوره وه ديتم له سه ر پليکانه که پونيشتبوو، پشيله يه کي
قاوه يي له باوه شا بوو و نه وازشي ده کرد. هه رکه گه يمه دوو
شه قاوي ئه و هه ستايه سه ر پئيان، هه ردوو پاشووي
پشيله که ي گرت و تا هئز له بازوويدا بوو، سه ري پشيله که ي
کيشا به ديواره به ردينه که ي ته نيشتيا و خوئن فيچکه ي کرد و
به جله کانما پرژا. ئه و جا پشيله که ي هه لدايه به رپئي من، به

ههشتاو خۆی گه‌يانده به‌ر ده‌رگای خانووه‌که و به‌ته‌شه‌ره‌وه
گو‌تی:

- باشه؟ به‌دلته؟!

چ بکه‌م؟ یه‌کسه‌ر، به‌بێ هیچ قسه‌یه‌ک ئامبازی بووم، ئیدی
وه‌کو دوو سه‌گ، له‌ ناو حه‌وشه‌که‌دا تیک به‌ربووی و یه‌کمان
ده‌گه‌زاند، بیرازیکی چاکم کرد، دوا‌ی ئه‌وه‌ی ماندوو بووم، له‌
سه‌ری لاکه‌وتم و چه‌ند هه‌نگاوێک دوورتر له‌ سه‌ر سه‌وزه
گیایه‌که پو‌نیشتم، به‌ تۆبزی لیوی خۆم ده‌گه‌ست بۆ ئه‌وه‌ی
هاوار نه‌که‌م. که‌ ئه‌م بویه‌ره‌م وه‌بیر دێته‌وه، مو‌چوپکه‌م پێدا
دیت و سه‌رم ده‌سو‌رمی که‌ چۆن شیت نه‌بووم و تاوانیکم
نه‌کرد.

باشه‌ من بۆچی ئه‌م شته‌ ناحه‌ز و دزیوانه‌ ده‌گێرپه‌وه؟
بۆیه‌ ئه‌مه‌ ده‌که‌م تا ئیوه‌ی خو‌ینه‌رانی ئازیزم بزانی که‌ ئه‌م
شخانه‌ زۆر کۆن نین! ئیوه‌ تامه‌زروی پو‌وداوین ترسناکن،
له‌زه‌ت له‌ خو‌یندنه‌وه‌ی حیکایه‌تین ترسناک ده‌بینن.. به‌لام من
زۆر کاره‌ساتی راسته‌قینه‌م به‌سه‌ر هاتووه، کاره‌ساتی ژیا‌نی
پو‌ژانه، پێم وایه‌ مافی ئه‌وه‌م هه‌یه‌ به‌ گێرانه‌وه‌ی ئه‌وشخانه
له‌رزتان لێ بینم و بزانی له‌ کو‌ی و چۆن ده‌ژین.

ئێمه‌ هه‌موومان، ژیا‌نیکی زۆر خراپ و پیس به‌سه‌ر ده‌به‌ین
و که‌س نییه‌ به‌توانیت نکۆلی له‌وه‌ بکات! من به‌دل و به‌گیان
خه‌لکم خو‌ش ده‌وین، هه‌زناکه‌م دلی هیچ مرۆفیک به‌ره‌نجینم،
به‌لام ناشیی جله‌و بۆ سو‌ز شل بکه‌ین و حه‌قیقه‌ته‌ پڕ سو‌ی و
به‌ ئازاره‌کان، به‌ وشه‌ و ده‌سته‌واژه‌ین عوام خه‌له‌تین
په‌رده‌پۆش بکه‌ین. پێیسته‌ له‌گه‌ل ژیا‌نا بین، هه‌رچه‌یکمان
پێده‌کرێ له‌ پێناوی چاکه‌ و به‌رزیه‌تی مرۆفانیدا بیکه‌ین.

... ئه‌وه‌ی له هه‌موو شتیک پتر په‌ستی ده‌کردم، شیت و شېری ده‌کردم، به‌رخورد وره‌فتاری خه‌لکی بوو ده‌گه‌ل ژانندا. خویندنه‌وه‌ی کتیبان ئه‌و قه‌ناعه‌ته‌ی لا دروست کردبووم، که ژیان له ئافره‌ت جوانتر و بیکه‌ردتری تیانییه. ئه‌م بۆچوونه‌م به هۆی باندۆر و کاریگه‌ری نه‌نکم و حیکایه‌ته‌کانی وی سه‌باره‌ت به پاکیزه و فاسیلیسای فاما و له‌پیکه‌ی ناتالیای جلشۆری گلۆل و به‌هۆی سه‌دان هه‌زار زه‌رده‌خه‌ن و نۆپینی ژنانه‌وه، سه‌رچاوه و دایکانی ژیانه‌وه، که به بوونی خۆیان جوانییان به ژیان ده‌به‌خشی، له‌لا چه‌سپی. له به‌ر هه‌مه‌کانی تورکینیف و هاینه‌دا، شکۆ و گه‌وره‌یی ژن، به‌رجه‌سته کرابوو، ئه‌مه جگه له‌وه هه‌رچه‌یه‌کم سه‌باره‌ت به ژن و شکۆ و گه‌وره‌یی ژن ده‌زانی، وله بیرم مابوو خۆم به قه‌رزارباری شاژنه مارگۆ ده‌زانی.

که ئیواران له کامپه‌که ده‌گه‌رامه‌وه، زۆر جار له سه‌ر گرده‌که‌ی ته‌نیشته‌ کۆنه قه‌لاکه‌وه ده‌وه‌ستم، ته‌مه‌شای هه‌تاوم ده‌کرد که چۆن له‌ودیه‌و قۆلگاوه ئاوا ده‌بوو، دیمه‌نین وه‌کو رۆبار و جویباران به ئاسمانه‌وه چیده‌بوون، که چی رۆباره‌که‌ی سه‌ر زه‌وی جارێ سووری ده‌نواند و جارێ ئه‌رخه‌وانی. له‌و ساتانه‌دا وام هه‌سته‌ده‌کرد که دنیا وزه‌وی که‌شتیه‌کی گه‌وره‌یه، پره له زندانیان و به‌له‌میکه‌ی به‌هیز به‌ره‌و شویتیکه‌ی نادیاره‌ی راده‌کیشیت. زۆر جار بیرم له گه‌وره‌یی زه‌وی ده‌کرده‌وه. بیرم له‌و ولات و دیار و ده‌فه‌ره‌ دووره‌ ده‌ستانه‌ ده‌کرده‌وه، که له

کتیباندا شتم دەر باره یان خویندبووه وه، بیرم له و خاک
وخه لکانه ده کرده وه که به شیوه ین جیاواز له مه ده ژیان، که
نووسینی نووسهرانی بیانی ژیانیکی هیدی تر، خوشتر و بی
کیشه تری له م هه را وهوریا و جه نجاهی ده وره بیری منی،
ده نواند...

ئیدی ئه مه ترسی ده ره واندمه وه و ئومیدی ئه وه ی له لا
چیده کردم که ژیانیکی باشتر هه یه و پیاو ده بی بیگاتی.

به زۆری بیرم له وه ده کرده وه که بیژی نه بیژی پۆژی له
پۆژان تووشی که سیکی ساده و به ئاوه ز ده بم که پیگه م پی
نیشانبات و بمخاته سه ر پیگه یه کی پاک و پوناک.

پۆژیک، له نزیکی دیواری قه لایه که له سه ر بارستاییه ک
پۆنیشتبوم، خاله 'یاکوف' م هات به سه را. هه وه لچار نه
هه ستم پیکرد و نه یه کسه ر ناسیمه وه. هه رچه نده سالانیک بوو
له یه ک شاروقچه ده ژیاين، به لام به ده گمه ن و به پیکه وت
یه کترمان ده بینیی. ده سستیکی به شانما دا و به ده م
زه رده خه نه یه که وه گوتی: - نامه خوا گه وه بووی!

هه نگێ وه کو دوو کهس که هیچ خزمایه تیه کیان له به ینا
نه بیت، به لام ده می بیت یه کدی بناسن، که وتینه گفت وگو. من
له نه نکمه وه زانی بووم که خاله یاکوف دار و نه داری خۆی له
پاواردنا دانا بوو، سه ره نجام بوو بوو به یاریده ده ری
زندانه وانی، یه کیک له زندانه کاتیه کانی ده قه ری سیبری. به لام
کاره که ی زۆر خراپ به سه ریا ده شکیته وه. که زندانه وانه که
نه خۆش ده که ویت، خاله یاکوفم له شوقه که ی خۆیا ئاهه نگیکی
گه وه بۆ زندانیه کان سازده کات. که ئه مه ی لێ که شف ده بیت
و له کاره که ی ده ر ده کریت و به وه تۆمه تبار ده کری که
شه وی زندانیه کانی ئازاد کردوه. هه رچه نده هیچ که سییک

هه‌لنه‌هاتبوو، به‌لام زندانی‌ه‌کیان ده‌ستگیر کردبوو، که خه‌ریک بووبوو جانکوشی کلێسایه‌ک بخنکێنی، پرس وجۆ وه‌ختیکی زۆری خایاند، به‌لام کاره‌که نه‌گه‌یه‌ه دادگا - ئیدی زندانی‌ه‌کان و زندانه‌وانه‌کان پێک که‌وتن و خاله‌ دلسافه‌که‌میان له‌و کێشه‌یه‌ پزگار کرد. ئیستا به‌تال و هه‌تال، بێ ئیش و کار ده‌سووپێته‌وه، کوپه‌که‌ی یارمه‌تی ده‌دات، کوپه‌که‌ی له‌ کورسی سروودخوانانی کلێسای پوکافچیکۆدا که له‌و سه‌روبه‌نده‌دا زۆر به‌نیوبانگ بوو، کاری ده‌کرد. خالم به‌ شێوه‌یه‌کی سه‌یر باسی ئهم کوپه‌ی ده‌کرد:

- زۆر کوپیکی سه‌لار و سه‌نگینی لێده‌رچوو. ئیستا بووه به‌ سولێست، ئه‌گه‌ر من شه‌وانه سه‌ماوه‌ره‌که پێنه‌که‌م، یان جله‌کانی به‌ فلچه‌ خاوین نه‌که‌مه‌وه تووڤه ده‌بێت. کوپیکی پاک و خاوین و که‌شخه‌یه!

خالم زۆر پیر بووبوو، شپ و شه‌پریو، پو‌خسار داهێزراو، قژه‌ لووله‌ جوانه‌که‌ی ته‌واو ته‌نک بووبوو، گوێچکه‌کانی له‌ سه‌ری په‌وی بووبوونه‌وه، ورده ده‌ماری سوور که‌وتبوونه سه‌ر سپێنه‌ی چاوه‌کانی، گۆنا سافه‌کانی داچه‌کی بوون. به‌ په‌وانی قسه‌ی ده‌کرد، به‌لام هه‌رچه‌نده ددانه‌کانی ساغ بوون، جارجار گرێ ده‌که‌وته قسه‌کانی.

من به‌ دیداری خو‌شحال بووم. ئیستا له‌ گه‌ل پیاویکا قسه‌م ده‌کرد، که به‌ ئاره‌زووی خو‌ی ژیا‌بوو، بێ دلی خو‌ی نه‌کردبوو، زۆرشتی بینی بوو، ژیا‌نی جه‌پباندبوو. یه‌کسه‌ر گۆرانیه‌ شاد و به‌جۆشه‌کانی جارانی‌م بێر که‌وته‌وه، ئه‌و قسانه‌م بێر که‌وته‌وه که بابام ده‌رباره‌ی ئه‌و ده‌یکردن. بابام ده‌یگوت: - گۆرانیه‌کانی خودایی و کرده‌وه‌کانی شه‌یتانین. که

گۆرانی ده چرپ ئىژى شا داوده، كه كار دهكات دهلىنى
ئەبسالومه!

خەلكى بەرپىزى شار بە بولقارەكەى بەردەمماندا پىاسەيان
دەكرد، خەلكى ھەمەجۆر و شىك پۆش بوون : ئەفسەران،
كارمەندانى دەولەت، ئافرەتانى خەشىك و نازدار بۇ خۇ پىاسە
و راوچكەيان دەكرد. خالم پالتۇيەكى شىر و ورى لەبەر،
شەپقەيەكى دپاوى لە سەر، جووتى پىلاوى كۆنى لە پى بوو،
زوو زوو ئاوپى دەدايەو و ئەوجا تەمەشاي خۇى دەكرد،
دەتگوت شەرم لە شىر وشەپرىوى جل و بەرگەكەى خۇى
دەكات. ئىدى چووين بۇ كافەيەكى گەرەكى بوچاينسكى، لە
نزىكى پەنجەرەيەكەو دەنيشتين كه دەپروانيە سەر بازەرەكە.

- ئەم گۆرانيەى خۇتت لەبىرە:

گەدايەك پانتۆلەكەى ھەلدەخات

تا وشك بىتتەو

گەدايەكى دى، لىنى دەدزىت..

بەدەم گوتتەو ھى وشەكانى ئەو گۆرانيەو، بۇ يەكەمجار
پەيم بە چەمك و مانا تەوسامىزەكەى برد، وام ھات بە بىرا كە
خالم ھەرچەندە پوالەتتىكى شاد و سادەى ھەيە، بەلام لە ناخا
وانىيە و كەسىكى دلرەشە. لە كاتىكا بە دەم خەيالەو پىكى
بۇخۇى تى دەكرد گوتى:

- با، لە بىرمە. بە ئارەزووى خۇم ژياوم، بىن دلى خۇم
نەكردوو، لە سەر فشقیاتى خۇم بەردەوام بووم و تا ئىستاش
ھەر تىر نەبووم. بەلام ئەو گۆرانيە ھى من نەبوو.
مامۆستايەكى پەيمانگە نووسیبووى. ئەرى ناوى چى بوو؟
لەبىرم نەماو. زۆرىش برادەر بووين. ژنى نەبوو، مەيگوسارى

دەکرد، پۆژئىكى زستان له سەرما پەق بوو. زۆر كەسم
له وانه بىنى كه تا مردن دەستبەردارى خواردنهوه نه بوون!
ئەوئەندە زۆرن له ژماره نايەن! تۆش دەخۆيتەوه؟ ناخۆيتەوه.
پەله مەكه. بابات زوو زوو دەبىنى؟ بەراستى پياويكى خراپە،
پىدەچى خەفابى.

يەك دوو قومی خواردەوه، ملی قوت كردهوه، وهخو
هاتەوه، زمانى كرايهوه و بوژايەوه. باسى زندان و زندانيەكانم
لێن پرسى.

- تۆش بىستوتە؟

تەمەشايەكى دەوروپەرى كرد، دەنگى نزم كردهوه وگوئى:
- راستە زندانى بوون، بەلام من هەقم چىيە، خو قازى
ئەوان نيم. بەلام ئەوانىش خەلكانىك بوون وەكو هەر خەلكىكى
دى.. پىمگوتن برادەرىنە با دۆستانە پىكفە بژين، با كەمىك
بوخو پابويزين و ئەم گۆرانيەم بۆ گوتن:

برايئۆ گۆرانی بلین گۆرانی

پىك هەلدەن، پىك

شیتە ئەوئەى خەم دەخوات

شادی و پىكەنین مافی

بى چەند وچوونى بەشەرە

تەنیا گەوجان ئەمە نازان.

له ناكاءا پىكەنى، له پەنجەرەكهوه پوانىە كوچەكه كه
خەرىك بوو له تارىكى دا غەرق دەبوو. چەند كوشكىكى
بچووك هیتشتا هەر كراوه بوون، دەستىكى بە سميلىا هینا
وگوئى:

- هەلبەتە زندانيەكان ئەمەيان زۆر پىخۆش بوو، له كەيفان

له پىستى خويانا نەدەهتورين. ئىنسان له زندانا بىتاقەت دەبیت.

که ئه و دیمه نهم هینایه بهرچاری خۆم پێکه نین گرتمی،
ئهویش پێکه نی و له سه ری پوی:

- ئیدی هه موو که سیک هه له ده کات.

له ناکاوا، خالم توو په بوو. قاپه که ی بهرده می دایه دواوه،
نیوچاوانی تیکنا، جگه ره یه کی پیکرد و به ده م مینگه مینگه وه
گوئی:

- ئیدی له کۆمه لگه دا دزی هه ره به بووه، هه موو دزاودن
که وتوون. دزی گه وره دزی بچووک ده گری، له زندانی تووند
ده کات یان په هه نه ی سیبریای ده کات. به لام ئه م کاره چ
په یوه ندییه کی به منه وه هه یه؟ من هه قم چیه به سه ره وه،
چاویان ده ره هات، له پێیان بکه.. من روحي تایبه تی خۆم هه یه
و له روحي خۆم به پرسم.

یه کسه ر، کابرا قژنه توونچیه که ی ناو که شتی که م هاته وه
به رچاو، ئه ویش دایمه وشه ی " له پێیان بکه " ی به سه ر
ده مه وه بوو. ئه ویش ناوی یاکوف بوو.

خالم به نه رمی پرسى: - بیر له چی ده که یته وه؟

- دلت به و زندانیانه ده سووتی؟ خه فه تیان بۆ ده خویت؟

- ئاساییه پیاو به زه یی پێیاندا بێته وه و خه فه تیان بۆ
بخوات. خه لکی زۆر گه نج و باشیان تیا بوو. هه ندیجار به خۆم
ده گوت: " تۆ ناکه یته نینۆکی ئه میان یان ئه ویان، که چی تۆ
ئه مریان پێده که یته. " به راستی خه لکانیکی شایسته وزیره ک
بوون..

کاریگه ری و بان دۆری ئو دگا که و وه بیر هاته وه ی
بیره وه ره کانی، هینایانه وه سه رحال. هه ردوو ئانیشکی نانه
سه ر قه راخی په نجه ره که، سیفاره که ی له نیو قامکه زه ره کانی

وهرچهرخاند و ته زبیتحه یادگار ییه که ی زندانه وانه که ی خوی
دهنک دهنک هه لده سوو پراند، له سهری پژی وگوتی:

- یه کیکم له لا بوو، خۆزگه گویت لیده بوو چۆن قسه ی
ده کرد! ئەمه چاویکی کویر بوو، سه عاتچی بوو، له سهر
قه لبه زه نی گیرابوو، هه ولیدا هه لیت، کابرایه ک بوو ده تگوت
کلپه ی ئاگره! خۆزگه گویت له دهنگی ده بوو، ده تگوت چریکه ی
بولبوله، ده یگوت: " به س ئەوهم تیبگه یه نن که بۆچی زه پابخانه
بۆی هه یه سکه لیدات، من بۆم نه بی ها؟ ئەوهم تیبگه یه نن ".
شتاقمان نه مانده توانی ئەوه ی بۆ پروون بکه ی نه وه، ته نانه ت
منیش که زندانه وان و پاسه وان یان بووم نه مده توانی. یه کیکی
دیکه ش هه بوو، ئەمه دزیکی مۆسکوی زۆر به نامی، پاک و
خاوین وه یمن بوو، زۆر به ئەده به وه قسه ی ده کرد.
ده یگوت: من له گه ل ئەوه دا نیم، مرۆف تا پاده ی مهرگ کار
بکه ن. بۆ نمونه من خۆم کارم ده کرد، زۆر کارم ده کرد،
ئەوجا دوو پیکم ده خوارد وه، پاره یه کی که مم له قوما را
ده دۆراند و هه ندیک پاره م ده دایه ژنیک ی دۆستم و ئەوجا
ده که وتمه سهر ساجی عه لی، تینوو و برسی ده بوا یه سهر له نوئ
شان بده مه وه بهرکار. ده یگوت: " نا، من جاریکی دی ئەو
که مه یه دوو باره ناکه مه وه! "

یاکوف، خۆی به سهر میزه که وه دانه واند بوو، به جۆری
تووپه بوو بوو، دهم و چاوی سوور بوو بوو وه، به پاده یه ک
هه لچوو بوو، گوێچکه ته نکه کانی ده له رینه وه، له سهر قسه که ی
پژی:

- ئەوانه، کوپی خۆم، کهر نین. ئەوانه له ژیان
تینگه یشتوون. به هه ر حال، با واز له وانه بیتین! بۆ نمونه من
چۆن ژیاوم؟ که بیر له ژیا نی خۆ ده که مه وه ته ر یق ده بمه وه.

ھەمیشە بە ترسەوھ ژیاوم، جارئ لە ترسی باوکم کە ھەمیشە
 ھاواری بەسەرا دەکردم، ئەمە مەکە، ئەوھ بکە، جارئ لە ترسی
 بۆلەبۆلی ژنەکەم کە ئەمە بکە ئەوھ مەکە، خۆمیش لە پێناوی
 پارەدا زیڕەم بەخۆم کردبوو. ژیاانی من بەو ئاوايە بووری و
 حالی حازر تەمەنم کەوتووھتە لێژی و، بووم بە بار بەسەر
 کوپەکەمەوھ، ئەو دەمژینئ. بۆ ئەمە بشارمەوھ؟ حالی حازر
 نۆکەری کورەکەمم، من بەگویی دەکەم و وەکو ئاغایەکی
 تەواو بەسەرما دەبۆلێنیت، پاستە بە 'باوکە' بانگم دەکات،
 بەلام لە گویی منا وەکو ئەوھ یە پێم بلی 'خولام'! ئایا من بۆ
 ئەمە دروست بووم؟ یانی من ئەم ھەموو پەنجەم بۆ ئەمە
 کێشاوھ کە لەلای کوپەکەم ببم بە خزمەتکار؟ ئاخەر من چ
 خێرو خۆشیەکم لە ژیان بینیوھ؟

قسەکانیم زۆر لە لا گرینگ نەبوون، ھەر لە خۆوھ، بێئەوھ ی
 بیر لە وەلامدانەوھ بکەمەوھ گوتم:
 - منیش وام، نازانم چۆن بژیم.. پۆژم بە چ پۆژگارێک
 دەگات..

پێکەنی: - چما کەس دەزانیت؟ لە ژیانما کەسیکم نەبینیوھ
 ئەوھ بزانیئت! خەلکی خوویان بە ژیانەوھ گرتووھ، ژیاانیان لە لا
 بووھ بە عادەت و خوو، لێی راھاتوون..

جارێکی دی توو پەیی، بە سەر دەنگیا زال بوو:
 - لە زندانا، گەنجیکی خەلکی ئەرپول ھەبوو، ئەمە بە ھۆی
 دەستدریژی سیکسی و زەوتکردنەوھ دەستگیر کرابوو، لە
 بنەمالەھیکی خانەدان بوو، سەماکاریکی بێ وێنە بوو،
 گۆرانیەکی ھەبوو بە نۆی فائەکا، ھەمووان حەزیان لێدەکرد:

فانکا ویل و سهرگردان
 له گورستانیکا دهسووراپهوه
 پهست و خه مگین
 به تاقی ته نیا
 فانکا، چیته چما
 له م ناوه دهسوورپیتتهوه
 به سهر ترمی
 خه لکیدا دهگه برئی؟

هه رچه ند بیرم ده کرده وه، هیچ شتیک له م گورانیه دا نه بوو
 که مایه ی شادی بی، به لکو حقیقت بوو، به شهر هر کاریک
 بکات، ناقیبه تی هر گور و گورستانه! بویه که دهگمه نه و
 قوناغه، به لامه وه گرینگ نییه چ زندانی بم چ زندانه وان!
 له قسه کردن ماندوو بوو، پیکه که ی هله دا، وه کو
 چوله که یه ک چاوه کانی تروکاند و به نیگایه کی هسره تباره وه
 پوانیه په رداخه به تاله که، نه و جا جگه ریه کی پیکرد و تویه له
 دوو که لیک له دهوری سمیلی په نگایه وه.

پیوتری به نا، که به هیچ جزئی له خاله یاکوفم نه ده چوو،
 زورجار ده یگوت: "هر کاریک بکین و هر هیوا و
 ئومیدیکمان هه بئ، دوا چاره نووست هر کفن و گورپه." منیش
 زورم له م جور ه قسانه بیستبوو!
 حه زم نه ده کرد هیچ پرسیاریکی دی له خاله یاکوفم بکه م.
 زور دلم به حالی ده سووتا. خه فتم بوی ده خوارد. دهنگی
 گورانیه کانی و ئاوازی گیتاره که یم وه بیره اته وه که خه م و

بیزاری له دلی خه مینی گویگر دهره واندوهه. تسیگانوکی
 شوخیبازیشم له بیر نه چووبووهوه، نه خیر، له بیرم
 نه چووبووهوه، نه کوپه ی که که و ته ژیر خاچه که وه و پان
 وپلیش بووهوه، که روانیمه پوخساری توورپه ی خالم، پر به
 دل حزم ده کرد لیتی بیرسم که شاخو هیشتا نه و بویه ره ی
 له بیر ماوه. به لام نه و پرسیارهم لیتی نه کرد.

چاوم برپیه نه و دله ی که ئیستا مژ و دوومانی هه یفی
 ته باخ (ئاب) دایپوشی بوو، له قولایی دله که وه بونی کاله ک و
 سیو بهرز ده بووهوه. گلپین نه و جاده یی ده چوو بق شار
 هه لبون، هه موو ئه م دیمه نانهم به لاره ناشنا بوون : شووتی
 نه و که شتی هه لمینه ی که بق ربینیسک ده چوو بهرز بووهوه،
 نه و جا دهنگی شووتی نه و که شتی ی بق پرم ده چوو بهرز
 بووهوه..

خالم کوتی: - ده ی باشه ده بن برۆم.
 له بهر ده رگای کافه که دهستی گوشیم و به سوعبهت و
 شوخییه وه کوتی:

- ره شین مه به، تو هیشتا گه نجیت، ره شبینی دانه بق من،
 به لام نه مهت له بیر بی: " براینۆ گۆرانی بلین گۆرانی " ده ی به
 دوعا، من بق کاتدرائییه ی ئوسبینسکی ده پۆم!

لالۆم پۆیی، منی به دوودلی به جیهیشت، به گرده که دا
 هه لکه پام و هه وه لجار به ره و شار پۆییم و پاشان به ره و
 کیلکه کان نشیو بوومه وه. مانگ چوارده بوو، هه ور به
 نزمیه وه به ری ئاسمانی ده گرت و دنیای تاریک ده کرد و
 سیته ره که می له سه ر نه رزه که ده سپیه وه، به ناو کیلکه کاند،

به دهوری شارا سوورپامهوه، گه ییمه پوباری قولگا، له
 سه ره ولتیزگه کی لای روباره که وه، له سهر سه وزه گیایه ته پ
 وتوزاوییه که پالکه وتم، ماوه یه کی زور روانیمه پوباره که،
 پوانیمه میترگ و مه زرا و دهشت و دهره کپ و بیده نگه کی
 نه و به ری پوباره که. سیته ری هه وره کان به نه سپایی به سهر
 پوباره که دا ده پویین، ده تگوت خویان له ناوی پوباره که
 شور دووه و که له میترگ و مه زراکان نزیک ده بوونه وه،
 خاوتنتر ده یاننواند. هه موو شتیکی ده وره برم کپ و کپ بوو،
 هه موو شتیکی به نه به دلی و له ناچاریدا ده جوولا، نه که له
 خوشه ویستی ژیان و زهروورتهی جووله.

په به دل حهزم ده کرد، سووکی هه ستم و له سهر نه رزه که
 بکه ومه سه مایه کی نه وتو که هه موو شتیکی وخویشم له بیر
 بکه م، هه موو ناشقانی شادی و شادمانی، ژین و ژیان،
 نه وانیه یه کدی و ژیانان خو شده وی بیتنه سه ما و هه لپه پکی،
 خویان بق ژیانیکی پاکتر وجوانتر و بویرانه تر ئاماده بکه ن..
 له دلی خؤدا گوتم: "نه گهر فریای خو نه که وم و کاریک
 نه که م تیا ده چم."

زورجار، له پوزانی هه ور وهه لا و گرژ ومونی پایزدا، که
 هه تاوم به ئاسمانه وه نه ده بیینی، یان هه ر هه ستم پینه ده کرد به
 ناو لیژه واره کان که وتووم و پینگام گوم کردووه. به لام
 لیپراوانه بق پینگه یه که ده گه پام که بمباته وه سهر پینگاه کی
 خوم، خو نه گهر پینگه نه دوزیباوه، ددانم چیر ده کردنه وه،
 ئازایانه به ناو لیژه واره که دا ملم دهنه و به ره و پتیش ده چووم،
 دار و ده وهن و زه لکاو و زونگاوانی په خه تهرم ده دایه ژیر

پنوه و له هیچ نه ده تر سام. هه موو جار یكیش، به پیکه وت
دهگه ییمه وه سهر راسته پیکاکه.
له پاییزی ئه و ساله دا، پرووم کرده قازان، به و ئومیده
په نهانیه ی که به لکو له ویندهر ده رفعت و ده ره تانیک بۆ خویندن
بدۆز مه وه.

۱۹۱۴

تییینی:

پۆژی چوارشهممه ۲۸/۱۰/۲۰۲۰ له سلیمانی، گهرهکی چوارچرای نوێ، له پاچقهی ئەم بهرهممه بوومهوه که به شیوهیهکی بهراوردکاریانه لهم دوو دهقهی خوارهوه وهرمگێراوه.. جا ئەگەر ئەمه بووبیته هۆی ئەوهی هەندیک دهستهواژه و پرسته و پهڕهگرافی دهقه کوردیهکه له پوالت و شیوهدا تهواو له گهل سه‌رچاوهی یه‌که‌مدا تیکنه‌کاته‌وه ئەوا له‌گهل سه‌رچاوهی دووه‌مدا دیته‌وه و دیاره‌پێچه‌وانه‌ش پێچه‌وانه‌یه. هه‌لبه‌ته به‌دڵنیاییه‌وه پاچقه کوردیه‌که ئەگەر له هه‌ردوو پاچقه (عه‌ره‌بی و فارسییه‌که) باشت‌تر نه‌بێ، ئەوا هیچی له‌وان که‌متر نییه و بێ چه‌ند وچوون پووی مه‌جلیسی ده‌قانی هه‌یه..

سه‌رچاوه‌کان:

- مکسیم غورکی / المؤلفات المختارة فی ۶ مجلدات، المجلد ۲ ، بین الناس، جامعياتی / ترجمة المحامي سهيل ايوب، دار رادوغا، موسكو/۱۹۸۸.
- در جستجوی نان/ ماکسیم گورکی، احمد صادق/ انتشارات نگاه / چاپ اول/ ۱۳۸۸، تهران.

زنجیره چاپکراوهکانی دهزگای رۆشنبیری جه مال عیرهان

- ١- تاریخ مملکه حماة الايوبية- ابراهيم بشار قاسم
- ٢- في رثاء عامودا- عبداللطيف الحسيني- غسان جان کير
- ٣- پاکیزهکانی ئه نفال- محمد ره ئوف
- ٤- نسل کشی در عیراق- هینومان رایتس وچ
- ٥- کاریگه‌ری ئاسه‌واره کومه‌لایه‌تییه‌کانی کیمیا‌بارانی هه‌له‌بجه-
سه‌ر هه‌نگ محمد-
- ٦- تارماییه‌کانی هه‌له‌بجه- پ.د.مایکل.جهی.کیلی- و: کارزان محمد
- ٧- جینۆساید زنجیره‌یه‌ک ..- ته‌ها سلیمان
- ٨- تیمور (ئینگلیزی)- عارف قوربانی- و: عبدالکریم عوزیری
- ٩- تیمور (عربی)- عارف قوربانی- ت: سۆران علي
- ١٠- تیمور (فارسی)- عارف قوربانی- و: رشید حیدری
- ١١- تیمور (کوردی)- عارف قوربانی
- ١٢- ئه نفال پرسى قوربانی- شوپش محمد حسین
- ١٣- التهجير القسري والصهر القومي نوعان من الاباده الجماعية
آ.م.د. نبیل عکید محمود
- ١٤- هه‌لوێستی پۆژنامه‌گه‌ری میسری له‌باره‌ی جینۆسایدی گه‌لی کورده‌وه-
د. محمود زاید- و: ئیدریس جه‌بار
- ١٥- دیدیکی نوی بق یادکردنه‌وه‌ی تاوانه‌کانی جینۆساید- عومه‌ر محمد
- ١٦- جینۆساید- د. سالار باسیره

يا بام له حەوشەدا بوو، چۆكى دادابوو و تەشۋىيەكى بە دەستەوە بوو و سەرى ئەستوونىكى تىژ دەکرد، تەشۋىيەكى ھەلبەرى ۋەكو ئەو ھەي بىھەي بە سەرميا بکيتشيت، ئەوجا کلاو ھەي لە سەرى داگرت، بە تەوس وتوانجەو ھە گوتى:

- سلاو ھالى جەناب، ديمانەت بە خيەر! تەواو، ئيشەكەت تەواو بوو؟ ھەي ھەي ھەي ھەي بە ئارەزووى خۆت، چۆنت پىخۆشە ئاوا بژيت. تفق لەو شيرەي لە دەمت نراو!

نەنکە قسەكەي پيپىرى و گوتى: ھەي بەسە، ئەم قەوانەمان زۆر بىستوو ھە. ئىدى ئەومان بە جىھتشت و خۆمان بە ژورا کرد، نەنکە سەماو ھەكەي پيکرد و گوتى: - ئىستا بابات بە تەواو ھەي نابووت بوو! تاقە پولىكى قەلبى پى نەماو، ھەرچىيەكەي ھەبوو، داي بە نىكۆلاي زپكۆرى تا بۆي بخاتە ئيشەو، بەبى ئەو ھەي ھىچ ۋەسلىكى پى ئىمزا بکات، ئەنجام كەس نەيزانى چى پوویدا، گرینگ ھەرچى دارونەدارى ھەبوو، لە دەستى دا، بووبە ھەلم و چوو بە ئاسمانا. من ھۆيەكەي دەزانم، ھى ئەو ھەي ھىچ سەدەقەيەكەمان لىنى نەداو، دەستمان بە ھەژاران و نەدارانەو نەبوو، بەزەييمان بە کلۆلندا نەھا توو تەو ھە. ئىدى خوا لە دلى خۆيدا گوتوويەتى: "بۆچى ئەم ھەموو مالا بە مالباتى كاشرين بدەم؟" ئىدى قەرارى خۆي داو ھەموو شتىكى لىو ھەرگرتىنەو تەواو.

ناو ھەندى تووژىنەو ھەي ھەدەبىيى

ئەبەدولرەحمان زەبىيى

لەسەر نەركى (د. تەھا پەسوول) چاپكراو

2021